PROCESSEN
mot det sovjetfientliga, trotskistiska centrum

Behandlat av Sovjetunionens Högsta
Domstols Militärkollegium
23-30 januari 1937

Fullständigt stenografiskt referat

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET ARBETARKULTUR

Innehåll

Introduktion 1
Förord 2
Rättens sammansättning 2
Förmiddagssammanträdet den 23 januari 1937. 3
Sammanträdet öppnades kl. 12,05 den 23 januari 1937. 3
Anklagelseakt 6
Förhöret med den anklagade Pjatakov. 17
Eftermiddagssammanträdet den 23 januari 1937. 35
Fortsättning av förhöret med den anklagade J. L. Pjatakov 35
Förhör med vittnet D. P. Buhartsev 58
Förmiddagssammanträdet den 24 januari 1937. 62
Förhör med den anklagade K. B. Radek 62
Eftermiddagssammanträdet den 24 januari 1937. 101
Förhör med vittnet V. G. Romm 101
Fortsättning av förhöret med den anklagade K. B. Radek 109
Förhör med den anklagade G. J. Sokolnikov 109
Förhör med den anklagade L. P. Serebrjakov 125
Förmiddagssammanträdet den 25 januari 1937. 130
Förhör med vittnet V. F. Loginov 130
Förhör med den anklagade M. S. Boguslavski 142
Förhör med den anklagade J. N. Drobnis 152
Eftermiddagssammanträdet den 25 januari 1937. 160
Förhöret med den anklagade Muralov. 160
Förhör med den anklagade A. A. Sjestov 173
Förmiddagsammanträdet den 26 januari 1937. 193
Fortsättning på förhöret med den anklagade A. A. Sjestov 193
Förhör med den anklagade M. S. Stroilov 196
Förhör med den anklagade B. O. Norkin 207
Förhör med vittnet A. M. Stein 217
Eftermiddagssammanträdet den 26 januari 1937. 223
De sakkunnige förelägges frågor 223
Förhör med den anklagade V. V. Arnold 224
Förhör med den anklagade J. A. Livschitz 250
Förmiddagssammanträdet den 27 januari 1937. 269
Förhör med den anklagade I.A. Knjasev 270
Förhör med den anklagade J. D. Turok 297
Förhör med den anklagade S. A. Rataitjak 301
Eftermiddagssammanträdet den 27 januari 1937. 315
Fortsättning av förhöret med den anklagade S. A. Rataitjak 315
Förhör med den anklagade I. J. Hrasje 319
Förhör med den anklagade G. J. Pusjin 331
Förhör med vittnet L. J. Tamm 333
Kompletterande frågor till de anklagade J. L. Pjatakov och K. B. Radek 336
De sakkunniges utlåtande 339
Meddelande angående rättens slutna sammanträde (den 27 januari på kvällen) 347
Eftermiddagssammanträdet den 28 januari 1937. 348
Tal av statsåklagaren, A.J. Vysjinski, Sovjetunionens allmänna åklagare 348
Tal av försvarsadvokaten I. D. Braude 385
Tal av försvarsadvokaten S. K. Kasnatjejev 389

Förmiddagsammanträdet den 29 januari 1937. 393
Tal av försvarsadvokaten N. V. Kommodov 393
Slutord av den anklagade J. L. Pjatakov 399
Slutord av den anklagade K. B. Radek 401
Slutord av den anklagade G. J. Sokolnikov 407
Slutord av den anklagade L. P. Serebrjakov 410
Slutord av den anklagade M. S. Boguslavski 411
Slutord av den anklagade J. N. Drobnis 412
Slutord av den anklagade N. I. Muralov 413
Slutord av den anklagade B. O. Norkin 414
Slutord av den anklagade A. A. Sjestov 414
Slutord av den anklagade M. S. Stroilov 415
Eftermiddagsammanträdet den 29 januari 1937 417
Slutord av den anklagade V. V. Arnold 417
Slutord av den anklagade J. A. Livschitz 417
Slutord av den anklagade I. A. Knjasev 418
Slutord av den anklagade J. D. Turok 419
Slutord av den anklagade S. A. Rataitjak 420
Slutord av den anklagade I. L. Hrasje 421
Slutord av den anklagade G. J. Pusjin 421
Dom. 422

Statsåklagaren Andrej Volsjiskij läser upp anklagelseakten under rättegången 1937

Introduktion

Den andra Moskvarättegången, ibland kallad Pjatakovrättegången, ägde rum 23-30 januari 1937. Den är den minst omskrivna av de tre, vilket delvis beror på att de åtalade vid denna rättegång (Pjatakov, Radek och Sokolnikov m fl) var mindre kända än de i de två andra rättegångarna (Zinovjev-Kamenev i den 1:a, Bucharin-Rykov-Rakovskij-Krestinskij i den 3:e).

Det är därför anmärkningsvärt att just *detta* stenografiska referat är det enda som i sin helhet översattes till svenska, dvs det är *fullständigt* (oavkortat), medan de två andra är förkortade.[*]

Ett antal förklarande noter har tillfogats till referatet.

Om transkriptionen av ryska namn: I referatet förekommer namntranskriptioner som inte följer vedertagen standard (t ex skrivs Zinovjev som Sinovjev, Trotskij / Trotski, Tuchatjevskij / Tuchatsjevskij och Vysjinskij / Vysjinski). Dessa har *inte* korrigerats.

Lästips

Allmänt om Moskvarättegångarna:

Kenth-Åke Andersson: Om Moskvarättegångarna
Pierre Broué: Moskvaprocesserna

Om 2:a Moskvarättegången

Trotskij: Stalins brott (1937) – en samling texter där Trotskij kommenterar den andra Moskvarättegången.

Stalin: Kampen mot fascismens trotskistiska agenter och vårt partis uppgifter. Två tal från mars 1937, dvs kort efter den andra Moskvarättegången.

Om Pjatakovs vittnesmål under 2:a Moskvarättegången. Utdrag ur ***Not Guilty***, slutrapporten från den undersökningskommission som under ledning av filosofen John Dewey utredde anklagelserna mot Trotskij.

Fallet Leo Trotskij – Rapporten från den s k Dewey-kommissionens moträttegång som hölls i Mexico våren 1937 (tar även upp 1:a Moskvarättegången)

Vadim Rogovin: Rättegången mot det ”antisovjetiska trotskistiska centrumet” (kort om stödet för rättegången bland vänsterintellektuella i väst)

OBS: Ytterligare texter och dokument med anknytning till 2:a Moskvarättegången kommer att publiceras efter hand.

På engelska:

Why Did They “Confess”? A Study of the Radek-Piatakov Trial

Martin F

---

[*] 1:a rättegången, Protokoll från 1936 års Moskva-rättegång, 3:e Protokoll från 1938 års Moskva-rättegång.

Förord

Föreliggande publikation utgör en ordagrann översättning av det av Sovjetunionens Folkkommissariat för rättsväsendet utgivna stenografiska referatet av rättsförhandlingarna i målet mot det sovjetfientliga, trotskistiska centrum, behandlat av Socialistiska Sovjetrepublikernas Unions Högsta Domstols Militärkollegium i Moskva den 23-30 januari 1937.

Om det slutna sammanträde, som Högsta Domstolens Militärkollegium höll den 27 januari, innehåller denna publikation det av ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium bekräftade meddelandet för pressen.

Rättens sammansättning

ORDFÖRANDE:

Armé-militärjuristen V. V. Ulrich
Ordförande för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium

BISITTARE:

Kår-militärjuristen J. O. Matulevitj
Vice ordf. för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Divisions-militärjuristen N. M. Rytjkov
Ledamot av Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium

SEKRETERARE:

Militärjuristen av 1:a rangen A. F. Kostjusjko

STATSÅKLAGARE:

A. J. Vysjinski
Sovjetunionens allmänna åklagare

FÖRSVARSADVOKATER:

I. D. Braude, N. V. Kommodov, S. K. Kasnatjejev
Medlemmar av Moskvas försvarsadvokaters kollegium

Förmiddagssammanträdet den 23 januari 1937.

Sammanträdet öppnades kl. 12,05 den 23 januari 1937.

Rättens kommendant: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Rättens ordförande kamrat Ulrich: Jag förklarar rättsförhandlingarna vid Sovjetunionens Högsta domstols Militärkollegium öppnade.

Till behandling föreligger målet mot de anklagade: Pjatakov, Radek, Sokolnikov, Serebrjakov, Livschitz, Muralov, Drobnis, Boguslavski, Knjasev, Rataitjak, Norkin, Sjestov, Stroilov, Turok, Hrasje, Pusjin och Arnold för fosterlandsförräderi, spioneri, diversionsdåd och förberedelse av terroristdåd, d. v. s. till brott mot art. 58 1-a, 58 – 8, 58 – 9 och 58 – 11 av Ryska Federativa Socialistiska Sovjetrepublikens strafflag.

På ordförandens uppmaning meddelar sekreteraren, att alla i föreliggande mål anklagade befinner sig på de anklagades bänk. De som vittnen inkallade: D. P. Buhartsev, V. G. Romm, F. F. Loginov, L. E. Tamm, A. M. Stein befinner sig i vittnenas rum.

I egenskap av sakkunniga har dessutom i målet inkallats: ingenjörerna P. A. Lekus, B. N. Pokrovski och J. M. Monosovitj, vilka befinner sig i rättssalen.

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, Jurij (Georg) Leonidovitj, född 1890, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Pjatakov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Sokolnikov, Grigorij Jakovlevitj, född 1888, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Sokolnikov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Radek, Karl Bernhardovitj, född 1885, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Radek: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Serebrjakov, Leonid Petrovitj, född 1888, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Serbrjakov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Livschitz, Jakob Abramovitj, född 1896, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Livschitz: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Muralov, Nikolaj Ivanovitj, född 1877, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Muralov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Drobnis, Jakob Naumovitj, född 1891, har ni fått kopia av anklagelseakten:

Drobnis: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Boguslavski, Mikael Solomonovitj, född 1886, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Boguslavski: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Knjasev, Ivan Alexandrovitj, född 1893, har ni fått kopia av anklagelseakten:

Knjasev: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Rataitjak, Stanislav Antonovitj, född 1894, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Rataitjak: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Norkin, Boris Osipovitj, född 1895, har ni fått kopia av anklagelseakten:

Norkin: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Sjestov, Alexej Alexandrovitj, född 1896, har, ni fått kopia av anklagelseakten?

Sjestov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, Mikael Stepanovitj, född 1899, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Stroilov: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Turok, Josef Dmitrievitj, född 1900, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Turok: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Hrasje, Ivan Josefovitj, född 1886, har, ni fått kopia av anklagelseakten?

Hrasje: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Pusjin, Gabriel Jefremovitj, född 1896, har ni fått kopia av anklagelseakten?

Pusjin: Ja, jag har fått den.

Ordföranden: Anklagade Arnold, Valentin Volfridovitj, alias Vasiljev, Valentin Vasiljevitj. Vilket är ert verkliga namn, Vasiljev eller Arnold?

Arnold: Vasiljev.

Ordföranden: Namn och fadersnamn?

Arnold: Valentin Vasiljevitj.

Ordföranden: Född 1894?

Arnold: Ja.

Ordföranden: Har ni fått kopia av anklagelseakten?

Arnold: Jag har fått den.

Ordföranden: Jag meddelar rättens sammansättning: ordförande: Militärkollegiets ordförande, armé-militärjuristen V. V. Ulrich, bisittare: kår-militärjuristen I. O. Matulevitj och divisions-militärjuristen N. M. Rytjkov. Finnes invändningar mot rättens sammansättning? (Inga invändningar göres.)

Som statsåklagare fungerar Sovjetunionens allmänna åklagare, kamrat *A. J. Vysjinski*.

Anklagade Knjasev försvaras av medlemmen av försvarsadvokaternas kollegium Braude, anklagade Pusjin försvaras av medlemmen av försvarsadvokaternas kollegium Kommodov, anklagade Arnold försvaras av medlemmen av försvarsadvokaternas kollegium Kasnatjejev.

Vid överlämnandet av anklagelseakten har de anklagade: Pjatakov, Radek, Sokolnikov, Serebrjakov, Livschitz, Muralov, Drobnis, Boguslavski, Rataitjak, Norkin, Sjestov, Stroilov, Turok och Hrasje avstått från försvarsadvokater och förklarat, att de kommer att försvara sig själva. Jag anser det vara nödvändigt att för andra gången ställa de av mig uppräknade anklagade, vilka tidigare avstått från försvar, frågan om försvar. (Vändande sig till de anklagade.) Kanske någon av er har ändrat mening och önskar en försvarsadvokat?

Vysjinski: Jag ber er fråga var och en särskilt.

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, önskar ni en försvarsadvokat?

Pjatakov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Sokolnikov, önskar ni en försvarsadvokat?

Sokolnikov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Radek, önskar ni en försvarsadvokat?

Radek: Nej.

Ordföranden: Anklagade. Serebrjakov, önskar ni en försvarsadvokat?

Serebrjakov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Livschitz, önskar ni en försvarsadvokat?

Livschitz: Nej,

Ordföranden: Anklagade Muralov, önskar ni en försvarsadvokat?

Muralov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Drobnis, önskar ni en försvarsadvokat?

Drobnis: Nej.

Ordföranden: Anklagade Boguslavski, önskar ni försvarsadvokat?

Boguslavski: Nej.

Ordföranden: Anklagade Rataitjak, önskar ni en försvarsadvokat?

Rataitjak: Nej.

Ordföranden: Anklagade Norkin, önskar ni en försvarsadvokat?

Norkin: Nej.

Ordföranden: Anklagade Sjestov, önskar ni en försvarsadvokat?

Sjestov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, önskar ni en försvarsadvokat?

Stroilov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Turok, önskar ni en försvarsadvokat?

Turok: Nej.

Ordföranden: Anklagade Hrasje, önskar ni en försvarsadvokat?

Hrasje: Nej.

Ordföranden: Jag upplyser de anklagade, vilka avstått från försvar, om att de, vid sidan av andra rättigheter för de anklagade, varom jag genast skall upplysa dem, äger rätt att hålla försvarstal efter allmänna åklagarens tal.

Jag upplyser alla de anklagade om, att de har rätt att ställa frågor till vittnena, till de sakkunniga och till de andra anklagade, ävensom att avge förklaring till varje fråga, som kommer att bli föremål för rättens undersökning.

Har statsåklagaren någon anhållan att göra?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Försvarsadvokaterna?

Försvaret: Nej.

Ordföranden: Har de anklagade någon anhållan att göra beträffande inkallande av vittnen eller införskaffande av några slags dokument, till målet?

De anklagade: Nej.

Ordföranden: Kamrat sekreterare, läs upp anklagelseakten.

Rättens sekreterare, kamrat Kostjusjko läser upp anklagelseakten.

Anklagelseakt

i målet mot J. L. Pjatakov, K. B. Radek, G. J. Sokolnikov, L. P. Serebrjakov, N. I. Muralov, J. A. Livschitz, J. N. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knjasev, S. A. Rataitjak, B. O. Norkin, A. A. Sjestov, M. S. Stroilov, J. D. Turok, I. J. Hrasje, G. J. Pusjin och V. V. Arnold, vilka äro anklagade för fosterlandsförräderi, spioneri, diversion, skadegörelse och förberedelse till terrordåd, d. v. s. till brott mot §§ 58-1–a, 58-8, 58-9 och 58-11 av Ryska Socialistiska Federativa Sovjetrepublikens strafflag.

Vid undersökningen i målet mot det förenade trotskistiskt-sinovjevska terroristcentrum, vars deltagare dömdes av Sovjetunionens Högsta domstols Militärkollegium den 24 augusti 1936, blev det fastställt, att vid sidan av ovannämnda centrum existerade ett s. k. reservcentrum, som bildats enligt direkt anvisning av L. D. Trotski för den händelse att det trotskistisk-sinovjevska blockets brottsliga verksamhet skulle komma att avslöjas av sovjetmaktens organ. De dömda medlemmarna av det förenade trotskistisk-sinovjevska centrum, Sinovjev, Kamenjev o. a. hade påvisat, att reservcentrum bestod av de för sin tidigare trotskistiska verksamhet kända J. L. Pjatakov, K. B. Radek, G. J. Sokolnikov och L. P. Serebjrakov.

Genom den förberedande rannsakningen i föreliggande mål har fastställts, att det s. k. reservcentrum i verkligheten var ett parallellt trotskistiskt centrum, som organiserats och som verkade enligt direkta anvisningar av den i emigration befintliga L. D. Trotski.

Sin brottsliga verksamhet utvecklade det trotskistiska parallellcentrum allra aktivast efter det skändliga mordet på Sergej Mironovitj Kirov och därpå följande krossande av det trotskistisk-sinovjevska centrum.

Parallellcentrum ställde sig som huvuduppgift att med våldsmedel störta sovjetregeringen i syfte att förändra den i Sovjetunionen bestående samhälls- och statsordningen. L. D. Trotski, och enligt hans anvisningar det trotskistiska parallellcentrum, strävade efter att tillskansa sig makten med hjälp av utländska stater för att återupprätta kapitalistiska förhållanden i Sovjet-unionen.

Dessa förrädiska planer mot Sovjetunionen har L. D. Trotski utförligast framlagt i ett direktiv-brev till det trotskistiska parallellcentrum, vilket anklagade K. B. Radek erhöll i december 1935.

Anklagade Radek uttalade med anledning härav vid förhöret den 22 december 1936:

> ”Man måste förstå, skrev *Trotski*, att en regering av blocket ej kommer att kunna hålla sig vid makten och bevara freden utan att Sovjetunionens sociala struktur i viss mån måste anpassas till de kapitalistiska makterna...
>
> Om det tyska och japanska kapitalet får tillstånd att exploatera Sovjetunionen, kommer det att skapa stora kapitalistiska intressen på sovjetterritoriet. Dessa kommer att draga till sig de skikt på landsbygden, som ej övervunnit den kapitalistiska psykologin och som är missnöjda med kollektivbruken. Tyskarna och japanerna kommer att kräva av oss att atmosfären på landsbygden lättas, därför måste man gå med på eftergifter och tillåta upplösning av kollektivbruken eller utträde ur kollektivbruken.” (Band 5, s. 142, 143 i handlingarna.)

Och vidare:

> ”Pjatakov och jag kom till slutsatsen, att detta direktiv drar summan av blockets arbete, att det sätter pricken på alla 'i', då det i den mest skärpta form reser frågan om att det trotskistisk-sinovjevska blockets makt under alla omständigheter endast kan vara den kapitalistiska restaurationens makt.” (b. 5, s. 146.)

Då anklagade Pjatakov återgav innehållet i ett samtal med *L. Trotski*, som, ägde rum nära Oslo i december 1935[1], påvisade han i sin tur, att L. Trotski krävt aktivisering av den

[1] Denna Pjatakovs påstådda resa till Oslo skulle det bli en hel del ståhej kring – se noterna i anslutning till förhöret med Pjatakov. – *Red*

trotskistiska organisationens diversions-, skadegörelse- och terrorverksamhet i Sovjetunionen samt betonat, att det till följd av överenskommelserna med de kapitalistiska staterna vore nödvändigt att, som han uttryckte sig, retirera till kapitalismen. Enligt anklagade Pjatakovs utsago hade L. D. Trotski yttrat:

> ”Det betyder, att det blir nödvändigt att retirera. Det måste man bestämt inse. Retirera till kapitalismen. Hur pass långt och i vilket omfång, det är svårt att säga nu – det kan konkretiseras först efter maktövertagandet.” (b. 1, s. 269.)

Att det trotskistiska parallellcentrums program var ett program för kapitalismens återupprättande i Sovjetunionen, påvisade anklagade G. J. Sokolnikov vid förhöret den 30 november 1936:

> ”Detta program förutsåg förkastandet av industrialiserings- och kollektiviseringspolitiken samt som resultat av detta förkastande ett uppsving av kapitalismen på landsbygden på basen av småbruket, vilket i förening med de kapitalistiska elementen i industrin skulle komma att utveckla sig till en kapitalistisk restauration i Sovjetunionen.
>
> ... Alla medlemmarna i centrum enades i erkännandet av att det under nuvarande förhållanden ej kan finnas något annat program och att det vore nödvändigt att realisera just detta blockets program.” (b. 8, s. 225.)

Utgående från dessa programbestämmelser inlät sig L. D. Trotski och hans medbrottslingar från parallellcentrum i underhandlingar med utländska staters agenter i syfte att störta sovjetregeringen med hjälp av militär intervention.

Som grundval för dessa förrädiska underhandlingar framförde L. D. Trotski och parallellcentrum följande: privatkapitalet får tillstånd att utvecklas i Sovjetunionen, kollektivbruken upplöses, sovjetbruken likvideras, en hel rad sovjetföretag utlämnas i koncession åt utländska kapitalister och dessa utländska stater beviljas andra ekonomiska och politiska fördelar, ända till avträdelse av delar av sovjetterritoriet.

Härom skrev L. D. Trotski, enligt anklagade K. Radeks ord, i ovannämnda brev till K. Radek följande:

> ”Det vore absurt att tro, att man skulle kunna komma till makten utan att ha förvissat sig om en gynnsam inställning av de viktigaste kapitalistiska regeringarna, särskilt de mest aggressiva, som de nuvarande regeringarna i Tyskland och Japan. Det är absolut nödvändigt att redan nu ha kontakt och överenskommelse med dessa regeringar ...” (b. 5, s. 140.)

Det har fastställts genom undersökningen, att L. D. Trotski inledde underhandlingar med en av ledarna för det tyska nationalsocialistiska partiet om gemensam kamp mot Sovjetunionen.

Som anklagade Pjatakov uttalat, meddelade L. Trotski i ett samtal med honom i december 1935, att han som resultat av dessa underhandlingar slutit överenskommelse med en angiven ledare för det nationalsocialistiska partiet på följande villkor:

> ”1. att i allmänhet garantera ett gynnsamt förhållande till den tyska regeringen och erforderligt samarbete med den i de viktigaste frågorna av internationell natur;
>
> 2. samtycka till territoriella avträdelser;
>
> 3. tillåta tyska företagare att i form av koncessioner eller i andra former exploatera sådana företag i Sovjetunionen, som utgör nödvändiga ekonomiska komplement till Tysklands hushållning (det var fråga om järnmalm, manganmalm, nafta, guld, trä o. s. v.);
>
> 4. upprätta sådana förhållanden i Sovjetunionen, som är förmånliga för tyska privatföretags, verksamhet;
>
> 5. under kriget utveckla aktiv diversionsverksamhet på militära företag och vid fronten. Denna diversionsverksamhet bör dessutom bedrivas enligt Trotskis, av den tyska generalstaben godkända anvisningar.
>
> Dessa grundsatser för överenskommelsen hade, enligt vad Trotski meddelade, blivit slutgiltigt utarbetade och godkända vid ett sammanträffande mellan Trotski och Hitlers ställföreträdare Hess.

> På samma sätt har Trotski, som han påstod, en fullkomligt ordnad förbindelse med ... regeringen." (b. 1, s. 267, 268.)

Om karaktären av denna överenskommelse och om de territoriella avträdelsernas omfång meddelade L. Trotski i sitt brev till anklagade Radek i december 1935.

I detta brev skrev L. Trotski, enligt anklagade K. Radeks utsaga följande:

> "... Vi måste oundvikligen gå med på territoriella avträdelser. Åt Japan måste vi avträda Stilla-havsområdet och Amurområdet, och åt Tyskland Ukraina.
>
> Tyskland behöver råvaror, livsmedel och avsättningsmarknad. Vi måste tillåta det att deltaga i utvinningen av järnmalm, manganmalm, guld, nafta och apatit samt förbinda oss att på utsatt tid leverera de livsmedel och fettämnen till priser, som ligger under priserna på världsmarknaden.
>
> Vi måste avstå Sahalin-naftan åt Japan och garantera det leverans av nafta i händelse av krig med Amerika. Vi måste även tillåta det att deltaga i guldutvinningen. Vi måste samtycka till Tysklands krav att ej motverka det vid annekteringen av Donauländerna och Balkan, samt ej störa Japan vid annekteringen av Kina ..." (b. 5, s. 142, 144.) [2]

Ej inskränkande sig till personliga underhandlingar med representanter för utländska stater, anvisade L. Trotski medlemmarna av parallellcentrum att upprätta förbindelser med dessa staters representanter i Sovjetunionen.

Enligt anklagade Pjatakovs utsago krävde L. Trotski i sina brev till parallellcentrum:

> ".... av Radek och Sokolnikov, vilka hade erforderliga möjligheter, att de här skulle anknyta nödvändig kontakt med makternas officiella representanter och understödja det som han, Trotski, praktiskt genomför." (b. 1, s. 257.)

I överensstämmelse med detta direktiv av L. D. Trotski upprättade anklagade K. Radek och G. Sokolnikov kontakt med representanter för dessa samma stater.

Härom uttalade anklagade Radek vid förhöret den 4 december 1936:

> "... Trotskis påstående att han hade kontakt med representanterna för .... regeringen var inte bara tomt prat. Härom kunde jag övertyga mig genom samtal, som jag hade på diplomatiska mottag-ningar åren 1934-35 med militärattachén herr .... och med pressattachén vid tyska legationen, herr .... en synnerligen väl underrättad representant för Tyskland.

Båda lät mig i försiktig form förstå, att .... regeringen står i kontakt med Trotski.

Och vidare:

> "Jag sade herr K. att det vore fullkomligt fåfängt att vänta eftergifter av den nuvarande regeringen och att .... regeringen kan räkna med eftergifter av "realpolitikerna i Sovjetunionen" d. v. s. av blocket, då det senare kommer till makten." (b. 5, s. 119,121.)

Även anklagade Sokolnikov har erkänt att han, utnyttjande sin tjänsteställning som ställ-företrädare för folkkommissarien för utrikesärenden, enligt L. D. Trotskis anvisningar förde hemliga underhandlingar med representanterna för en utländsk stat.

Anklagade *Sokolnikov* yttrade:

> "Vid slutet av ett av de officiella samtal, som ägde rum i mitt arbetsrum, då herr .... och legationssekreteraren stod i begrepp att gå, dröjde herr .... något.

---

[2] Det kan vara intressant att här påpeka att den oförbätterlige stalinisten Molotov inte trodde på Moskvarätte-gångarnas anklagelser om att de anklagade skulle ha varit beredda att göra stora landavträdelser. Detta klargjorde han när han på ålderns höst lät sig intervjuas av den ryske journalisten och Molotov-beundraren Feliks Tjujev. Molotov yttrade bl a:

"Erkännandena verkade konstgjorda och överdrivna. Jag håller det för otroligt att Rykov, Bucharin, eller ens Trotskij skulle gått med på att avträda Sovjetiska Fjärran östern, Ukraina, eller ens Kaukasus till någon främmande makt. Jag anser det uteslutet. Men något slags snack fördes kring denna fråga, och senare över-förenklade åklagaren det…" (*Molotov Remembers*, Chicago 1993, sid 264)

"Överförenklade åklagaren" ??? OK – men varför försökte då inte de sovjetiska åklagarna och domarna att reda ut saken? Den frågan ställde dock inte Molotov. Och än mindre försökte han besvara den. – *Red*

De båda tolkarna hade just då lämnat arbetsrummet. Användande sig härav frågade mig herr ...., då jag följde honom till dörren och utbytte några fraser med honom: 'Känner Ni till att hr Trotski gjort min regering en del förslag?'

Jag svarade: 'Ja, jag har fått meddelande härom.'

Herr .... frågade: 'Hur bedömer Ni dessa förslag?'

Jag svarade: 'Jag anser dessa förslag vara ytterst allvarliga?'

Då frågade herr … 'Är det endast Er personliga mening?'

Jag svarade: 'Nej, det är även mina vänners mening.'" (b. 8, s. 235, 236.)

Sina största förhoppningar på makttillträdet satte L. D. Trotski och hans medbrottslingar i Sovjetunionen till Sovjetunionens nederlag i ett förestående krig med de imperialistiska staterna. I överensstämmelse härmed försökte L. D. Trotski och parallellcentrum att genom anklagade Radek och Sokolnikov i underhandlingarna med de utländska staternas agenter på allt sätt påskynda dessa staters militära angrepp mot Sovjetunionen.

Detta bekräftas av alla de anklagades uttalanden i föreliggande mål.

Så anförde anklagade Radek vid förhöret den 22 december 1936 följande ställe ur ett brev av L. D. Trotski till honom:

"Det måste erkännas att blocket reellast kommer att ställas inför maktfrågan först till följd av Sovjetunionens nederlag i ett krig. Härtill måste blocket energiskt förbereda sig ... Då huvudvillkoret för trotskisternas makttillträde – ifall det ej kan uppnås med hjälp av terror – vore ett nederlag för Sovjetunionen; så bör sammandrabbningen mellan Sovjetunionen och Tyskland påskyndas i den mån det är möjligt." (b. 5, s. 143, 117.)

L. D. Trotski och hans medbrottslingar i Sovjetunionen ansåg det vara nödvändigt att under ett förestående krig aktivt taga ställning för nederlaget och på allt sätt bistå de utländska interventionsmakterna i deras kamp mot Sovjetunionen.

Så yttrade exempelvis anklagade Pjatakov, då han återgav innehållet i ett samtal med L. Trotski i närheten av Oslo i december 1935, följande:

"Vad kriget beträffar, så uttalade sig Trotski synnerligen tydligt. Ett krig är ur hans synpunkt oundvikligt under den närmaste tiden. Han, Trotski, anser det vara absolut nödvändigt att i detta krig bestämt taga ställning för nederlaget. Han anser att blockets makttillträde ovillkorligen kan påskyndas genom ett militärt nederlag för Sovjetunionen." (b. 1, s. 258.)

I överensstämmelse med denna plan att förbereda Sovjetunionens nederlag för att tillskansa sig makten, utvecklade L. D. Trotski, J. Pjatakov, K. Radek, G. Sokolnikov, L. Serebrjakov, J. Livschitz och, de övriga i detta mål anklagade en skadegörelse-, diversions-, spioneri- och terrorverksamhet, som var inriktad på att undergräva vårt fosterlands ekonomiska och militära makt, och gjorde sig sålunda skyldiga till en rad ytterst svåra statsförbrytelser.

Det har fastställts genom undersökningen, att ett antal av de i föreliggande mål anklagade: Turok, Knjasev, Rataitjak, Sjestov, Stroilov, Hrasje och Pusjin enligt L. Trotskis direkta anvisningar och under omedelbar ledning av trotskistiska parallellcentrum stått i direkt förbindelse med tyska och japanska spioneriorgans diversionsagenter, att de systematiskt bedrivit spioneri till förmån för Tyskland och Japan samt förövat en rad skadegörelse- och diversionsdåd mot den socialistiska industrins och järnvägstrafikens företag, särskilt sådana företag, som är av vikt för försvaret.

Denna spioneri-, diversions- och skadegörelseverksamhet har ovannämnda anklagade, i enlighet med de överenskommelser, som trotskisterna hade på denna punkt, förövat tillsammans med utländska spioner.

Så bekräftade exempelvis anklagade Radek Pjatakovs uttalande och förklarade vid förhöret den 22 december 1936, att en av punkterna den överenskommelse, som Trotski fick till stånd med representanten för tyska nationalsocialistiska partiet, var förpliktelsen att "under ett krig

av Tyskland mot Sovjetunionen ... taga ställning för nederlaget, forcera diversionsverksamheten, särskilt på företag, som är av vikt för försvaret ... gå tillväga enligt Trotskis av tyska generalstaben godkända anvisningar.” (b. 5, s. 152.)

Förverkligande de förpliktelser, som det påtagit sig gentemot Tysklands och Japans representanter, organiserade trotskistiska parallellcentrum diversions- och skadegörargrupper vid en rad industriföretag i Sovjetunionen och inom järnvägsväsendet, vilka fick till uppgift att föröva diversions- och skadegörelsedåd.

Anklagade Pjatakov uttalade vid förhöret den 4 januari 1937:

> ”Jag rekommenderade mitt folk (och gjorde det även själv) att ej splittra sig i sitt skadegörelsearbete, att koncentrera sin uppmärksamhet på industrins viktigaste storföretag, vilka är av betydelse för försvaret och för hela unionen.

På denna punkt handlade jag i enlighet med L. Trotskis direktiv: ”Tillfoga kännbara slag på de känsligaste ställena”. (b. 1, s. 287.)

I enlighet med denna bestämmelse av anklagade J. Pjatakov, förövade de av parallellcentrum organiserade grupperna en rad diversions- och skadegörelsedåd på industriföretag och inom järnvägsväsendet.

Som det fastställdes vid rättegången i målet mot den trotskistiska diversionsgruppen i Kemerovogruvan den 19-22 november 1936, organiserades exempelvis explosionen i ”Centralschaktet”, vilken hade till följd att 10 arbetare dödades och 44 svårt sårades, enligt anvisning av anklagade Drobnis.

(Se de till föreliggande mål bilagda materialen och dokumenten rörande den rättsliga undersökningen i Kemerovoprocessen den 1922 november 1936.)

På kväve-konstgödningskombinatet i Gorlovka organiserades under anklagade Rataitjaks ledning tre diversionsdåd, däribland två explosioner, som medförde förlust av människoliv och förorsakade staten oerhörda materiella skador.

Liknande diversionsdåd har på Rataitjaks uppdrag utförts av medlemmar i den trotskistiska organisationen även på andra kemiska företag i Sovjetunionen (Voskresenska kemiska kombinatet och Nevafabriken.)

Att dessa explosioner var diversionsdåd är fastställt genom utlåtande av speciella tekniska experter och genom de anklagade Rataitjaks, Pusjins och Hrasjes egna bekännelser (b. 40, s. 30, 39, 50.) (Se de tekniska experternas utlåtanden.)

Aktivast har diversions- och skadegörelseverksamheten inom järnvägsväsendet utförts av de i föreliggande mål anklagade: J. A. Livschitz, J. D. Turok, I. A. Knjasev och M. S. Boguslavski.

Så har anklagade Knjasev på direkt uppdrag av trotskistiska parallellcentrum organiserat och utfört en rad tågurspåringar, huvudsakligen av militärtåg, vilka kostade betydande förluster av människoliv. De allvarligaste av dessa tågurspåringar är följande:

a) urspåringen av militärtåget på stationen ”Sjumiha” den 27 oktober 1935, varvid 29 rödarmister dödades och 29 rödarmister sårades ;

b) tågurspåringen på banan ”Jahino–Ust–Katav” i december 1935;

c) tågurspåringen på banan ”Jedinover–Berdjausj” i februari 1936.

Urspåringen av militärtågen organiserade anklagade Knjasev ej endast på anvisning av parallellcentrum och i synnerhet av ledaren för diversions- och skadegörelseverksamheten inom järnvägstrafiken, anklagade Livschitz, utan även på direkt uppdrag av agenten för den japanska spionagetjänsten, hr X.

Härom uttalade anklagade Knjasev vid förhöret den 14 december 1936:

> ”Vad beträffar spioneriverksamheten och försöken att tillfoga Röda armén ett slag genom att arrangera tågurspåringar av militärtåg genom förlust av människoliv, så åtog jag mig detta arbete först sedan jag utrett den trotskistiska organisationens inställning till spioneri- och diversionsverksamheten mot Röda armén till förmån för den japanska spioneritjänsten.
>
> Uppdraget att utveckla diversions- och skadegörelseverksamhet inom järnvägstrafiken och att organisera tågurspåringar utförde jag till punkt och pricka, d. v. s. i denna fråga sammanföll den japanska spionagetjänstens uppdrag helt med det uppdrag jag något tidigare erhållit av den trotskistiska organisationen.” (b. 32, s. 61, 57.)

Om samarbetet med den japanska spionagetjänstens agenter har även anklagade J. D. Turok uttalat sig. (b. 23, s. 106.)

Vid förövandet av diversionsdåd i samverkan med agenterna för utländska spionageorgan, då de organiserade tågurspåringar, explosioner och brandanläggningar i gruvor och industriföretag, skydde de i föreliggande mål anklagade ej de skändligaste kampmedel, de gick medvetet och väl övervägt in för att föröva sådana vidunderliga förbrytelser som att förgifta och mörda arbetare, i det de strävade efter att provocera arbetarna till missnöje mot sovjetmakten.

Så yttrade anklagade Pjatakov vid förhöret den 4 december 1936 härom:

> ”Vi räknade med att ifall det bleve nödvändigt att tillgripa diversionsdåd för skadegörelseplanernas realiserande – förlust av människoliv kommer att vara ofrånkomliga. Vi räknade härmed och ansåg det vara oundvikligt.” (b. 1, s. 196, 197.)

Ändå mera cyniskt uttalade sig anklagade Drobnis härom:

> ”Det är t. o. m. bättre, om människoliv offras vid gruvan, ty det kommer utan tvivel att väcka förbittring bland arbetarna, och det är just vad vi behöver.” (b. 13, s. 66.)

Att dessa folkfiender medvetet gick in för att offra talrika människoliv, då de organiserade diversionsdåd, bevisar även följande uttalande av anklagade Knjasev av den 26 december 1936:

> ”Livschitz gav det speciella uppdraget att organisera och utföra en rad diversionsdåd (explosioner, tågurspåringar eller förgiftningar), vilka skulle medföra stora förluster av människoliv.” (b. 32, s. 92.)

Liknande uttalanden har även anklagade J. D. Turok gjort. (b. 23, s. 73.)

Genom att organisera explosioner, brandanläggningar, tågurspåringar o. s. v. skulle det trotskistiska centrum och de diversions-grupper på företagen och inom järnvägstrafiken, som stod under dess ledning, utföra ett särskilt aktivt förstörelsearbete på industriföretagen och inom järnvägstrafiken under ett krig, då dessa vidunderliga förrädardåd skulle komma att tillfoga Sovjetunionens försvarsduglighet särskilt kännbara slag.

Så gav anklagade Pjatakov anklagade Norkin anvisning om att förbereda mordbrand på kemiska kombinatet i Kemerovo i det ögonblick krig skulle utbryta.

Förhörd härom uttalade J. L. Pjatakov följande:

> ”Ja, jag bekräftar det. Jag gav verkligen Norkin ett sådant uppdrag. Det var kort efter mitt sammanträffande med Trotski, då han ställde mig inför frågan om nödvändigheten att vid ett krigsutbrott genomföra diversionsdåd på försvarsindustrins företag. Det var just i samband härmed jag talade med Norkin om att man måste förutse möjligheten att utföra ett sådant diversionsdåd i Kemerovo.” (b. 1, s. 309.)

Anklagade Knjasev uttalade i sin tur vid förhöret den 14 december 1936, att han enligt överenskommelse med parallellcentrum mottog uppdraget av agenten för japanska spionagetjänsten herr X att i händelse av krigsutbrott:

> ”... organisera brandanläggningar mot militärdepåer, utspisningsställen och sanitetspunkter.” (b. 32, s. 68.)

Ett ändå ohyggligare uppdrag, som var riktat mot sovjetfolket, mottog anklagade Knjasev av samma agent för japanska spionagetjänsten, herr X:

> ”... särskilt skarpt ställde japanska spionagetjänsten frågan om att använda bakteriologiska medel vid ett krigsutbrott för att med akut verkande bakterier infektera vagnar, avsedda för trupptransport, ävensom truppernas utspisningsställen och sanitetspunkter.” (b. 32, s. 68.)

Anklagade Knjasevs brottsliga förbindelse med japanska spionagetjänsten har fastställts ej endast genom Knjasevs egen bekännelse, utan även genom hos honom funnen korrespondens med hr X och genom fotografier (hr X brev med anteckningen ”15/XII” och av den 23/VIII 1936.) (b. 32, s. 121.)

Det har fastställts genom den förberedande rannsakningens material och genom bekännelser av de anklagade själva: S. A. Rataitjak, I. A. Knjasev, J. D. Turok, G. E. Pusjin, I. J. Hrasje, A. A. Sjestov och M. S. Stroilov, att det trotskistiska parallellcentrum vid sidan av sin diversions- och skadegörelseverksamhet tillmätte organiserandet av spioneri till förmån för utländska spionageorgan en icke mindre allvarlig betydelse i kampen mot Sovjetunionen.

Alla ovannämnda anklagade, vilka stått i förbindelse med representanter för tyska och japanska spionageorgan, har systematiskt till dessa utlämnat statshemligheter av allra största vikt.

Så utlämnade exempelvis anklagade Knjasev genom förmedling av ovannämnda agent för japanska spionagetjänsten, hr X åt denna spionagetjänst hemliga meddelanden om Sovjetunionens järnvägars tekniska tillstånd, deras mobiliseringsberedskap och om militärtransporter.” (b. 32, s. 103.)

Anklagade S. A. Rataitjak, G. E. Pusjin och I. Hrasje har erkänt att de stått i förbindelse med tyska spionagetjänsten, till vilken de överlämnat hemligt material om våra kemiska fabrikers tillstånd och arbete.

Förhörd i denna fråga uttalade anklagade *Hrasje:*

> ”Den organisation, som jag tillhörde, utövade på uppdrag av tyska spionagetjänsten inte endast diversions- utan även spioneriverksamhet på den kemiska industrins företag.” (b. 21, s. 40.)

Anklagade G. E. Pusjin erkände sitt deltagande i spioneri samt förklarade att han och anklagade S. A. Rataitjak upprätthållit förbindelsen med tyska spionagetjänsten genom Lenz, montör i firman ”Linde”.

Vid förhör den 26 oktober 1936 uttalade anklagade G. E. *Pusjin:*

> ”Lenz erhöll följande material:
>
> 1. uppgifter om produktionen på alla Sovjetunionens kemiska företag för år 1934;
>
> 2. programmets för arbetet på alla Sovjetunionens kemiska företag för år 1935;
>
> 3. planen för uppförandet av kvävekombinat, vari förutsågs byggnadsarbeten, vilka skulle avslutas år 1938.
>
> Allt detta material överlämnade jag personligen åt Lenz vid olika tillfällen under första halvåret 1935.
>
> Dessutom fick jag veta av Lenz, att han direkt av Rataitjak fått uppgifter om produktionen för år 1934 samt programmet för arbetet under 1935 på de militära kemiska fabrikerna. Förutom allt detta försåg jag systematiskt Lenz med meddelanden om stillestånd i arbetet, om maskinskador och, om den maskinella utrustningens tillstånd i kvävefabrikerna.” (b. 9, s. 31.)

Liknande spioneriverksamhet till förmån för den tyska spionage tjänsten bedrevs även av anklagade A. A. Sjestov och M. S. Stroilov, vilka överbevisats om brottslig förbindelse med en rad spioner, som kommit till Sovjetunionen under skylten av utländska specialister, t. ex. den för spioneri- och diversionsverksamhet i ”Kemerovomålet” dömda ingenjör Stickling.

Trotskisternas spioneriverksamhet till förmån för den tyska spionagetjänsten maskerades i en del fall med förbindelse med några tyska firmor.

Det har fastställts genom rannsakningen i föreliggande mål, att en överenskommelse avslutats mellan L. Trotski och några tyska firmor, enligt vilken dessa firmor underhöll trotskisterna på bekostnad av en fond, som bildades genom pristillägg på de varor, vilka importerades från Tyskland till Sovjetunionen.

Härom yttrade anklagade Pjatakov i samband med sitt samtal med Trotskis son, L. Sedov, som befinner sig i emigration:

> ”... Sedov meddelade mig Trotskis anvisning om att jag borde försöka placera flera beställningar hos firmorna ”Demag” och ”Borsig”, med vilkas representanter Trotski står i förbindelse.
>
> Ni kommer att få betala högre priser – tillade Sedov – men dessa pengar kommer vårt arbete till godo.” (b. 1, s. 227.)

I sina planer på att störta sovjetregeringen och tillskansa sig makten, tillmätte L. Trotski och parallellcentrum terroristdåd mot SUKP(b):s och sovjetregeringens ledare primär betydelse.

Det har fastställts genom den förberedande rannsakningen i föreliggande mål, att det trotskistiska parallellcentrum enligt direkta anvisningar av L. D. Trotski, vilka J. L. Pjatakov och K. B. Radek erhållit, organiserat en rad terroristiska grupper i Moskva, Leningrad, Kiev, Rostov, Sotji, Novorossisk och andra städer.

Enligt anklagade K. Radeks ord krävde L. D. Trotski att man skulle:

> ”... organisera ett slutet kollektiv av pålitligt folk för att föröva terroristiska attentat mot SUKP(b):s ledning, i främsta rummet mot Stalin.” (b. 5, s. 102.)

Likadana anvisningar gav L. D. Trotski anklagade Pjatakov i ett samtal med honom år 1935.

Anklagade Pjatakov yttrade:

> ”... I detta samtal sade Trotski: Ni måste begripa, att den stalinska regeringen ej kan störtas utan en hel serie av terroristiska dåd, vilka måste utföras så fort som möjligt.
> Man måste skärpa kampen ändå mera, utvidga den ytterligare. Man får bokstavligen inte rygga tillbaka för någonting, för att störta Stalin.” (b. 1, s. 263, 264.)

Så instruerade fascismens agent, L. D. Trotski, den trotskistiska organisationen, som förberett en rad terrordåd mot SUKP(b):s och sovjetregeringens ledare.

Vid organiserandet av ovannämnda terrordåd försökte det trotskistiska centrum att använda sig av de tillfällen, då SUKP(b):s och sovjetregeringens ledare reste ut till landsorten.

Då ordföranden för Sovjetunionens folkkommissariers Råd, kamrat V. M. Molotov, befann sig i Sibirien år 1934, utförde t. ex. de trotskistiska terroristerna, under ledning av anklagade Sjestov ett attentat mot kamrat V. M. Molotov, i det de arrangerade en automobilkatastrof.

Den direkta verkställaren av detta nedriga brott, en medlem av den trotskistiska terrorist-gruppen, anklagade Arnold, uttalade härom vid förhöret den 21 september 1936 följande:

> ”I september 1934, jag minns inte riktigt vilken dag, lät Tjerepuhin kalla in mig i sitt arbetsrum och förberedde mig på att Molotov skulle komma till Prokovjevsk ... Samtidigt förklarade han att jag måste offra mig och till varje pris arrangera en katastrof med min automobil, som skulle ställas till Molotovs förfogande. Jag samtyckte och svarade att allt skulle bli gjort.” (b. 36, s. 32, 33.)

Anklagade Sjestov bekräftade detta och yttrade:

> ”På anvisning av Muralov bedrev jag år 1934 förberedelse till ett terrordåd mot ordföranden för Sovjetunionens Folkkommissariers Råd, Molotov, och sekreteraren för Västsibiriska landskapspartikommittén, Eiche.” (b. 15, s. 157.)

Attentatet mot ordföranden för Sovjetunionens Folkkommissariers Råd, kamrat V. M. Molotov, vilket skedde i form av en olyckshändelse med den bil, i vilken denne körde från gruvan nr 3:s expedition (gruvstyrelsen i Prokopjevsk) till arbetarnas bostadsområde, blev verkligen utfört, ehuru utan resultat. (b. 36, s. 48.)

Sådan är den skändliga, förrädiska, sovjetfientliga verksamhet, som trotskisterna, dessa föraktliga fascistiska legodrängar, dessa fosterlandsförrädare och folkfiender utfört.

Sedan de blivit slutgiltigt slagna i sin långvariga kamp mot partiet och sovjetmakten och till följd av socialismens fullständiga seger i Sovjetunionen berövade varje understöd av folkmassorna, har L. D. Trotski och hans hantlangare L. Pjatakov, Radek, Sokolnikov, Serebrjakov, Livschitz och de övriga anklagade i föreliggande mål, som utgör en isolerad grupp av banditer och spioner, politisk dömda till undergång och brännmärkta av sovjetfolkets allmänna förakt, utfört ett oerhört förräderi mot arbetarklassens och böndernas intressen, förrått fosterlandet och förvandlats till en spion-, diversions- och skadegöraragentur för de tyska och japanska fascistiska krafterna.

Anklagelseformeln.

Rannsakningsmakten anser det vara fastställt:

1. att det år 1933 enligt L. D. Trotskis anvisning organiserats ett parallellcentrum, bestående av i föreliggande mål anklagade: J. L. Pjatakov, K. B. Radek, G. J. Sokolnikov och L. P. Serebrjakov, vars uppgift var att leda en brottslig, sovjetfientlig spioneri-, diversions- och terrorverksamhet, inriktad på att undergräva Sovjetunionens militära makt, att påskynda ett militärt angrepp mot Sovjetunionen, att samarbeta med utländska angripare vid annekteringen och styckandet av Sovjetunionens territorium, att störta sovjetmakten och återupprätta kapitalismen och bourgeoisiens makt i Sovjetunionen;

2. att detta centrum på uppdrag av samma L. D. Trotski genom anklagade Sokolnikov och Radek trätt i förbindelse med representanterna för några utländska stater i syfte att organisera gemensam kamp mot Sovjetunionen, varvid det trotskistiska centrum förband sig att om det komme att övertaga makten, bevilja dessa stater en hel rad politiska och ekonomiska fördelar samt territoriella avträdelser;

3. att detta centrum dessutom genom sina medlemmar och andra deltagare i den brottsliga trotskistiska organisationen systematiskt bedrivit spioneri till förmån för dessa stater, utlämnande åt utländska spionageorgan hemliga meddelanden av största betydelse för staten;

4. att detta centrum i syfte att undergräva Sovjetunionens ekonomiska makt och försvarsberedskap organiserat och förövat en rad skadegörelse- och diversionsdåd på ett antal företag och inom järnvägsväsendet, vilka medfört förlust av människoliv och förstörelse av värdefull statsegendom;

5. att detta centrum förberett en rad terrordåd mot SUKP(b):s och sovjetregeringens ledare, samt att försök att verkställa dessa dåd blivit gjorda;

6. att förutom ledarna för detta centrum: anklagade J. L. Pjatakov, G. J. Sokolnikov, K. B. Radek och L. P. Serebrjakov i ovan påvisade brottsliga verksamhet aktivt deltagit anklagade J. A. Livschitz, N. I. Muralov, J. N. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knjasev, J. D. Turok, S. A. Rataitjak, B. O. Norkin, A. A. Sjestov, M. S. Stroilov, I. J. Hrasje, G. E. Pusjin och V. V. Arnold.

Samtliga anklagade har erkänt sig fullt skyldiga till de anklagelser, som rests emot dem och är överbevisade genom de dokument, det sakliga bevismaterialet och de vittnesutsagor, som förefinnes i målet.

På grund av det ovan framställda anklagas:

1. *Pjatakov*, Juri (Georg) Leonidovitj, f. 1890, tjänsteman,

2. *Sokolnikov*, Georg Jakovlevitj, f. 1888, tjänsteman,

3. *Radek*, Karl Bernhardovitj, f. 1885, journalist,

4. *Serebrjakov*, Leonid Petrovitj, f. 1888, tjänsteman, för att de som deltagare i det sovjetfientliga, illegala trotskistiska centrum förrått fosterlandet, då de förövat brott, vilka påvisas i anklagelseformelns 1-6 punkter, d. v. s. brott mot § 58-1-a, 58-8, 58-9 och 58-11 av RSFSR:s strafflag.

5. *Livschitz*, Jakob Abramovitj, f. 1896, tjänsteman,

6. *Muralov*, Nikolaj Ivanovitj, f. 1877, tjänsteman.

7. *Drobnis*, Jakob Naumovitj, f. 1891, tjänsteman,

8. *Boguslavski*, Mikael Salomonovitj, f. 1886, tjänsteman,

9. *Knjasev*, Ivan Alexandrovitj, f. 1893, tjänsteman;

10. *Rataitjak*, Stanislav-Antonovitj, f. 1894, tjänsteman,

11. *Norkin*, Boris Osipovitj, f. 1895, tjänsteman.

12. *Sjestov*, Alexej Alexandrovitj, f. 1896, tjänsteman,

13. *Stroilov*, Mikael Stefanovitj, f. 1899, tjänsteman,

14. *Turok*, Josef Dmitrievitj, f. 1900, tjänsteman;

15. *Hrasje*, Ivan Joseffovitj, f. 1880, tjänsteman.

16. *Pusjin*, Gabriel Jefremovitj, f. 1896, tjänsteman,

17. *Arnold*, Valentin Valfridovitj, alias Vasiljev, Valentin Vasiljevitj, f. 1894, tjänsteman för att de som aktiva deltagare i samma sovjetfientliga, illegala trotskistiska organisation förrått fosterlandet och förövat brott, som påvisats i anklagelseformelns 1-6 punkter, d. v. s. brott mot §§ 58-1-a, 58-8, 58-9 och 58-11 av RSFSR:s strafflag.

De i emigration befintliga L. Trotski och hans son L. L. Sedov, vilka genom materialet i föreliggande mål ånyo beslagits med att direkt leda det trotskistiska centrums förrädar-verksamhet, skall i händelse de anträffas å Sovjetunionens territorium, omedelbart häktas och ställas till ansvar inför Sovjetunionens Högsta domstols Militärkollegium.

På grund av det ovan framställda och i överensstämmelse, med Sovjetunionens Centrala Exekutivkommittés beslut av den 10 juli.

Föreliggande anklagelseakt är upprättad i staden Moskva den 19 1934 skall alla ovan uppräknade personer ställas till ansvar inför Sovjetunionens Högsta domstols Militärkollegium.

Januari 1937.

Sovjetunionens allmänna åklagare

A. Vysjinski.

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, erkänner ni er skyldig till de anklagelser, som rests emot er?

Pjatakov: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Sokolnikov, erkänner ni er skyldig till de anklagelser, som rests emot er?

Sokolnikov: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Radek, erkänner ni er skyldig?

Radek: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Serebrjakov, erkänner ni er skyldig?

Serebrjakov: Ja.

Ordföranden: Anklagade Livschitz, erkänner ni er skyldig?

Livschitz: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Muralov, erkänner ni er skyldig?

Muralov: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Drobnis, erkänner ni er skyldig?

Drobnis: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Boguslavski, erkänner ni er skyldig?

Boguslavski: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Knjasev, erkänner ni er skyldig?

Knjasev: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Rataitjak, erkänner ni er skyldig?

Rataitjak: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Norkin, erkänner ni er skyldig?

Norkin: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Sjestov, erkänner ni er skyldig?

Sjestov: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, erkänner ni er skyldig?

Stroilov: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Turok, erkänner ni er skyldig?

Turok: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Hrasje, erkänner ni er skyldig?

Hrasje: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Pusjin, erkänner ni er skyldig?

Pusjin: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Anklagade Arnold, erkänner ni er skyldig?

Arnold: Ja, jag erkänner mig skyldig.

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes på 15 minuter.

* * *

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Kamrat åklagare, vilka förslag har ni att göra beträffande ordningsföljden vid den rättsliga rannsakningen i målet?

Vysjinski: Jag föreslår att börja den rättsliga rannsakningen med förhör av de anklagade samt att förhöra vittnena under loppet av den rättsliga rannsakningen och av förhöret med de anklagade, i den mån det blir nödvändigt att utreda eller förtydliga en eller annan omständighet i målet. Jag skulle vilja föreslå att förhöra de anklagade i följande ordning: att börja med Pjatakov, vidare Radek, Sokolnikov, Serebrjakov, efter dem Drobnis, Muralov, Boguslavski, Norkin, Sjestov och Stroilov. Därefter förhöra järnvägsmannagruppen: Livschitz, Knjasev, Turok. Efter dem: Rataitjak, Hrasje, Pusjin samt till slut förhöra Arnold.

Ordföranden: Har försvaret några invändningar?

Försvaret: Nej.

Ordföranden: Har de anklagade några invändningar?

De anklagade: Nej.

Ordföranden: Rätten fastställer den av allmänna åklagaren föreslagna förhandlingsordningen för den rättsliga rannsakningen. Den anklagade Pjatakov skall först förhöras. Har allmänna åklagaren några frågor att ställa?

Förhöret med den anklagade Pjatakov. [3]

Vysjinski: Säg mig, när började den senaste perioden av er illegala trotskistiska verksamhet?

Pjatakov: År 1931 – det var den senaste perioden, åren 1926-27 ej inberäknade.

Vysjinski: Vari tog sig denna verksamhet uttryck?

Pjatakov: År 1931 blev jag sänd till Berlin i tjänsteärenden. Samtidigt hade jag med mig några trotskister, bland dem I. N. Smirnov och Loginov. Även Moskalov åtföljde mig. Sjestov var också med.

Under mitten av sommaren 1931 i Berlin meddelade mig Ivan Nikititj Smirnov, att den trotskistiska kampen mot sovjetregeringen och partiledningen nu skulle återupptagas med ny kraft, att han, Smirnov, träffat samman med Trotskis son Sedov i Berlin, varvid denne på Trotskis uppdrag gett honom nya direktiv, vilka går ut på att man måste avstå från mass-kampens metoder, att den huvudmetod för kampen, som man nu måste använda, vore terrormetoden och, som han då uttryckte sig, metoden att motarbeta sovjetmaktens åtgärder.

Vysjinski: När var det?

Pjatakov: Jag kan inte riktigt påminna mig, vilken månad det var, men det var i mitten av sommaren.

Vysjinski: Var arbetade ni då?

Pjatakov: Jag arbetade då i Högsta folkhushållningsrådet som ordförande för den kemiska industrins huvudstyrelse.

Vysjinski: Och var arbetade Smirnov?

Pjatakov: Smirnov arbetade i Huvudstyrelsen för transportmaskinindustrin.

Vysjinski: Vilken Smirnov talar ni om?

Pjatakov: Den kända trotskisten Ivan Nikititj Smirnov?

Vysjinski: Densamme som blev dömd?

Pjatakov: Ja, densamme som senare tillhörde det förenade trotski-sinovjevska centrum.

Vysjinski: Hur träffade ni honom – med anledning av tjänsten eller speciellt med anledning av edra illegala angelägenheter?

Pjatakov: Det är tämligen svårt att svara på denna fråga, ty jag träffade honom upprepade gånger även med anledning av tjänsten. Vid ett av dessa sammanträffanden, då ingen annan befann sig i mitt arbetsrum, började han berätta mig om återupptagandet av den trotskistiska kampen och om Trotskis nya riktlinjer.

Smirnov sade då, att en av orsakerna till den trotskistiska oppositionens nederlag 1926-27 var den omständigheten, att vi inneslöt oss i ett land, att vi ej sökte understöd utifrån. Han med-delade mig även vid detta tillfälle, att Sedov gärna ville träffa mig, och för sin egen del rekommenderade han mig att sammanträffa med Sedov, emedan Sedov hade ett speciellt uppdrag åt mig från Trotski.

Jag samtyckte till detta möte. Smirnov gav Sedov mitt telefonnummer, och vi kom överens per telefon att träffas. Vid torget i närheten av zoologiska trädgården finns ett kafé ”Am Zoo”. Jag gick dit och fann Leo Sedov vid ett bord. Vi kände varandra mycket bra från gamla tider. Han sade mig, att han ej talade i sitt eget namn, utan på sin fars, Trotskis vägnar. Då Trotski

[3] Förhöret med Pjatakov är särskilt intressant bl a med anledning av att där behandlas tre besök i Berlin, där det sägs att han hade sammanträffat med Trotskijs son Sedov och även (under besöket 1935) skulle ha åkt till Oslo och där haft diskussioner med Trotskij. Eftersom förhöret med Pjatakov är så viktigt och därför att det även finns en hel del möjligheter att kontrollera uppgifterna, så har vi översatt den analys av förhöret som gjordes av den s k Dewey-kommissionen, se Om Pjatakovs vittnesmål under 2:a Moskvarättegången,

fått reda på att jag var i Berlin, hade han kategoriskt anvisat honom att söka upp mig och träffa mig personligen samt underhandla med mig.

Vysjinski: Jag har en fråga att göra er, innan ni går över till att berätta om ert samtal med Sedov. Hur lång tid förflöt från det samtal med Smirnov, som ni här talat om, till er avresa till Berlin?

Pjatakov: Samtalet med Smirnov ägde rum i Tyskland, i Berlin. Vi var alla där på tjänsteresa.

Vysjinski: Träffade ni Smirnov i Moskva eller någonstädes på Sovjetunionens område, innan ni reste till Tyskland, och innan ni träffade honom där?

Pjatakov: Ja, vi träffades, men dessa sammanträffanden var av tjänstenatur, en bestämd kontrarevolutionär, trotskistisk karaktär hade våra sammanträffanden i Moskva inte. Det första samtal med Smirnov, då vi talade öppet, ägde rum i Berlin.

Vysjinski: Och det var där han sammanförde er med Sedov?

Pjatakov: Ja, Sedov sade, att Trotski ej för ett ögonblick uppger tanken på att återupptaga kampen mot den stalinska ledningen, att det endast varit ett tillfälligt stillestånd, som delvis fick sin förklaring i Trotskis egna förflyttningar till olika orter, men att kampen nu skulle återupptagas, vilket han, Trotski, nu lät mig få kännedom om. Ett trotskistiskt centrum skulle bildas, eller var redan bildat – det är svårt att minnas, hur det förhöll sig – frågan gällde nu att sammansluta alla krafter, som är i stånd att bekämpa den stalinska ledningen; man sonderade möjligheten att återupprätta den gemensamma organisationen med sinovjevmännen.

Sedov sade också att han visste, att inte heller högern, nämligen Tomski, Bucharin och Rykov sträckt vapen, utan endast för tillfället förhöll sig lugna, och att man måste upprätta en nödvändig förbindelse även med dem.

Detta var ett slags inledning, en sondering. Sedan frågade mig Sedov rent ut: ”Trotski frågar om ni, Pjatakov, ämnar ansluta er till kampen?” Jag svarade jakande. Sedov dolde ej sin stora glädje över mitt samtycke. Han sade, att Trotski ej tvivlade på att han i mig skulle finna en pålitlig medkämpe, trots den oenighet som rådde mellan oss i början av 1928.

Sedan tog Sedov itu med att utlägga det väsentliga i de nya kampmetoderna: det kunde inte alls bli tal om att utveckla en masskamp i någon som helst form, att organisera en massrörelse ; ifall vi börjar med något slags massarbete, så är det detsamma som att genast råka fast ; Trotski vidhöll bestämt inställningen att den stalinska ledningen måste störtas medelst terror- och skadegörelsemetoder. Vidare sade Sedov, att Trotski riktar uppmärksamheten på att en kamp inom ramen av en enda stat är en absurditet, att vi på intet sätt får ignorera den internationella frågan. I denna kamp måste vi oundvikligen få till stånd en lösning även av den internationella frågan eller rättare, de mellanstatliga frågorna.

Den som ignorerar dessa frågor, sade Sedov i enlighet med Trotskis ord, han utställer ett fattigdomsbevis åt sig själv.

Härmed slutade egentligen mitt första samtal med Sedov, varifrån jag i själva verket måste datera mitt nya inträde i den trotskistiska kontrarevolutionen.

Vysjinski: Berättade ni för någon av edra medbrottslingar om detta sammanträffande?

Pjatakov: Ja, det gjorde jag. Jag berättade om det för Vladimir Loginov, som var chef för ”Koks”-trusten, jag berättade om det för Bitker, som arbetade i Berlin, jag berättade om det för Sjestov, som var med i samma kommission för att placera beställningar för kolindustrin, jag berättade det för min sekreterare, Moskaljev, som ej endast var min sekreterare, utan även min förtrogne.

Vysjinski: Får jag ställa en fråga till Sjestov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Sjestov, hörde ni Pjatakovs uttalande?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Träffade ni Pjatakov i Berlin år 1931?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Var ni i hans kommission vid denna tid?

Sjestov: Ja, jag var representant för sammanslutningen ”Vostokugol” i Pjatakovs kommission.

Vysjinski: Meddelade er anklagade Pjatakov om sitt sammanträffande med Sedov?

Sjestov: Ja, han meddelade det.

Vysjinski: Meddelade han också, vad Sedov talat om?

Sjestov: Ja, det var fråga härom.

Vysjinski: Bekräftar ni det som anklagade Pjatakov här sade ifråga om samtalet med Sedov?

Sjestov: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinski: Var det just detta, som Pjatakov då sade er?

Sjestov: Ja, men han talade på ett utförligare sätt.

Vysjinski: I vilket avseende var det utförligare?

Sjestov: Han sade följande: den industrialisering, som Stalin genomför, håller ej stånd mot någon slags kritik.

Vysjinski: Vem sade er det?

Sjestov: Det sade mig då Pjatakov.

Vysjinski: Var det hans egna ord, eller återgav han Sedovs ord?

Sjestov: Jag uppfattade det så, att det var Pjatakovs egna ord och att de sammanföll med det, som jag visste genom tidigare samtal med Sedov.

Vysjinski: Vem hade talat?

Sjestov: Jag personligen.

Vysjinski: Härom senare. Nu – vad känner ni till om Pjatakovs samtal med Sedov?

Sjestov: Pjatakov sade då, att bygget av jättekolgruvor, Stalins idé om Ural-Kusnetsk-kombinatet, var byggd på lösan sand. För att bevisa detta började han med pennan i hand (han tog verkligen en blyertspenna) räkna ut, hur mycket en ton metall, framställd i Magnitogorsk, med kol från Kusnetsk komme att kosta, en ton metall från Kusnetskverket, framställd med kol ...

Vysjinski: Och vilken slutsats kom han till?

Sjestov: Slutsatsen blev, att alla dessa verk kommer att bli oräntabla.

Vysjinski: Vems åsikt var det?

Sjestov: Jag uppfattade det så, att det var Jurij Leonidovitjs mening.

Vysjinski: När Pjatakov meddelade er sitt samtal med Sedov, solidariserade han sig med Sedov, eller återgav han samtalet fotografiskt?

Sjestov: Han solidariserade sig ovillkorligen därmed.

Vysjinski: Försökte han övertyga er?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Var ni då ännu inte övertygad?

Sjestov: Nej, jag blev tillräckligt övertygad genom samtalet med Sedov, och sedan hade jag två samtal med Smirnov.

Vysjinski: Har jag förstått er rätt, att då Pjatakov återgav för er sitt samtal med Sedov, han var fullständigt överens med Sedovs linje?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och han påverkade er, för att ni skulle antaga denna linje?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Jag har inga flera frågor att ställa till Sjestov. Tillåt mig att fråga Pjatakov. Anklagade Pjatakov, är ni överens med det, som Sjestov sade?

Pjatakov: Sjestov har möjligen talat med någon annan, men inte med mig. Ett samtal då jag med pennan i hand skulle ha räknat ut värdet av tackjärnet har ej ägt rum med mig.

Vysjinski: När ni berättade för Sjestov om ert samtal med Sedov, gav ni det karaktären av ett enkelt återgivande, eller uttalade ni därvid er egen inställning?

Pjatakov: Både vid samtalet med Sjestov och med Vladimir Loginov var det fråga om förverkligandet av detta direktiv.

Vysjinski: Har jag förstått er rätt, att ni år 1931 i Berlin sammanträffade med Sedov och samtalade med honom om kampen mot sovjetregeringen och partiet, att ni uttalade er mening om industrialiseringens sammanbrott o. s. v.?

Pjatakov: Jag uttalade då ännu ej min mening om industrialiseringens sammanbrott, men jag talade i varje fall om återupptagandet av kampen mot ledningen, och i denna fråga uttalade jag min mening.

Vysjinski: Ni ansåg det vara nödvändigt att återupptaga denna kamp?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Hur skall det förklaras, att ni så snabbt gav ert samtycke till att återupptaga kampen mot partiet och sovjetregeringen?

Pjatakov: Samtalet med Sedov var ej orsaken härtill, det gav endast en impuls.

Vysjinski: Följaktligen vidhöll ni även före samtalet er gamla trotskistiska position?

Pjatakov: Utan tvivel fanns det kvar hos mig rester av den gamla trotskistiska inställningen, vilka i fortsättningen allt mer växte.

Vysjinski: Och år 1931 hade de redan tillräckligt vuxit upp?

Pjatakov: År 1931 hade hos mig utformats en klar meningsskiljaktighet med partiledningen med anledning av att Trotski helt avlägsnades från ledningen och landsförvisades samt med anledning av att Kamenjev och Sinovjev ej drogs in vare sig i partiledningen eller i sovjetarbetet.

Vysjinski: Detta var ert första samtal med Sedov?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Avsåg ni att ha ytterligare något samtal med Sedov i Berlin?

Pjatakov: Under vårt första möte kom vi överens om att ej mera träffas, ty det var tämligen svårt för mig. Jag var ganska känd i Berlin, mitt porträtt publicerades i tidningarna, och därför var det inte särdeles lämpligt för mig att sammanträffa med honom...

Vysjinski: Av konspirativa skäl således?

Pjatakov: Ja, av sådana skäl. Men någon tid efter det första mötet, jag tror det ej hade gått mera än 3, högst 4 veckor, kom Ivan Nikititj Smirnov ånyo till mig och sade, att Sedov trots vår överenskommelse att ej träffas, bad att få träffa mig en gång till för ett mycket kort och mycket viktigt samtal.

Vysjinski: Smirnov spelade således hela tiden rollen av förbindelselänk, av förmedlare?

Pjatakov: Det var tydligen lättare för honom att träffa Sedov, så att i denna mening var han förmedlare mellan mig och Sedov. Jag försökte i alla fall av konspirativa skäl att träffa honom

så litet som möjligt, men jag samtyckte likväl till detta möte, då Sedov så bestämt vidhöll det. Vi träffades ånyo på samma ställe som förut. Denna gång var samtalet mycket kort.

Vysjinski: Kom ni överens om tid och plats för mötet med Sedov direkt eller genom Smirnov?

Pjatakov: För att ej behöva göra någon överenskommelse angående mötesplats, sade jag Smirnov, att vi skulle träffas på samma ställe.

Vysjinski: Där ni möttes första gången?

Pjatakov: Detta andra samtal var mycket kort, det räckte ej längre än 10-15 minuter, kanske mindre, och gick ut på följande.

Sedov förklarade utan omsvep: ”Ni förstår, Jurij Leonidovitj, att då kampen återupptages, så behövs det pengar. Ni kan anskaffa de pengar, som är nödvändiga för att föra kampen.”

Han anspelade på att jag på grund av min tjänsteställning skulle kunna komma åt några slags statliga medel, stjäla, helt enkelt.

Sedov sade, att det krävdes endast en sak av mig: att jag skulle placera så många beställningar som möjligt hos två tyska firmor – ”Borsig” och ”Demag” – medan han, Sedov, skulle sköta om att man finge de nödvändiga summorna av dem, härvid underförstått att jag ej pressade ned priserna särdeles. Om man dechiffrerar detta, så var det klart, att det pristillägg, som skulle göras på sovjetbeställningarna helt eller delvis skulle komma Trotski till godo för hans kontrarevolutionära syften. Härmed slutade det andra samtalet.

Vysjinski: Vem nämnde dessa firmor?

Pjatakov: Sedov.

Vysjinski: Intresserade ni er inte för frågan, varför han nämnde just dessa firmor?

Pjatakov: Nej. Han sade, att han hade förbindelse med dessa firmor.

Vysjinski: Hade ni förbindelse även med andra firmor?

Pjatakov: Ja, jag hade synnerligen många förbindelser. Men Sedov nämnde dessa, tydligen emedan han stod i förbindelse med dem.

Vysjinski: Följaktligen kunde ni klart föreställa er, att Sedov nämnde just dessa firmor av speciell anledning?

Pjatakov: Naturligtvis, det sade han också.

Vysjinski: Och vari bestod dessa förbindelser?

Pjatakov: Jag sade just, att jag inte känner till det. Han, Sedov, sade, eftersom jag, Pjatakov, ej kan stjäla pengar, så fordrar man av mig att jag skall ge flera beställningar åt de firmor jag nämnde.

Vysjinski: Och just dessa firmor nämnde Sedov själv?

Pjatakov: Ja, Sedov sade härvid, att han kommer att få de nödvändiga summorna av dem.

Vysjinski: Hur, genom vem, det frågade ni inte?

Pjatakov: Jag ansåg det olämpligt att fråga.

Vysjinski: Stod ni personligen i konspirativ förbindelse med representanterna för dessa firmor?

Pjatakov: På intet sätt. Visserligen hade jag förbindelse med representanten för firman ”Demag”, men jag tillät mig aldrig att tala i detta ämne för att ej kompromettera mig eller råka fast.

Vysjinski: Ni gjorde alltså som Sedov rådde er?

Pjatakov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Berätta, hur det gick till.

Pjatakov: Det gick mycket enkelt till, så mycket mer som jag förfogade över synnerligen stora möjligheter, så att tillräckligt stort antal beställningar gick till dessa firmor.

Vysjinski: Möjligen gav man dessa firmor beställningar, för att det var fördelaktigt för oss?

Pjatakov: Nej, inte därför. Vad firman ”Demag” beträffar, så var det lätt ordnat. Här var det fråga om priserna, man betalade den mer än den egentligen skulle ha.

Vysjinski: Således har ni, Pjatakov, på grund av överenskommelse med Sedov överbetalat firman ”Demag” vissa summor på sovjetstatens bekostnad?

Pjatakov: Utan tvivel.

Vysjinski: Och hur var det med den andra firman?

Pjatakov: Beträffande firman ”Borsig” fick man lov att anstränga sig något.

Vysjinski: Skulle det ha varit fördelaktigare att ge beställningarna åt andra firmor?

Pjatakov: ”Demag” är i och för sig en kvalitetsfirma, man behövde alls inte göra några ansträngningar för att rekommendera beställningar åt den.

Vysjinski: Man behövde bara göra ett betydande pristillägg?

Pjatakov: Ja. Men ifråga om ”Borsig” måste man övertala och göra påtryckningar för att denna firma skulle få beställningar.

Vysjinski: Följaktligen har ni också överbetalat ”Borsig” till skada för sovjetstaten?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Om man utgår från vår industris och vår stats intressen, så var det följaktligen ofördelaktigare att ge ”Borsig” beställningar, medan det hade varit fördelaktigare att ge beställningarna åt andra firmor. Icke förty gav ni beställningarna åt firman ”Borsig”, medvetet ledd av brottsliga syften?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Just på grund av överenskommelsen med Sedov?

Pjatakov: Med Sedov.

Vysjinski: Och sade er Sedov, att Trotski träffat överenskommelse med dessa firmor?

Pjatakov: Naturligtvis, det var just därmed han började. Han underlät endast att säga, vilka betingelser han hade, vad för teknik, hur det skulle gå till.

Vysjinski: Vad sade han då?

Pjatakov: Han sade att om jag gör beställningar hos dessa firmor, så kommer han att få pengar av dessa firmor.

Vysjinski: På grund av en överenskommelse?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Detta samtal ägde rum vid det andra sammanträffandet?

Pjatakov: Ja, vid det andra.

Vysjinski: Talade ni om för någon detta möte med Sedov?

Pjatakov: Detta möte hade strängt konspirativ natur, och jag hade ingen anledning att tala om det.

Vysjinski: Talade inte Sedov vid detta möte om för er någonting, som kunde intressera er i samband med ert förestående kontrarevolutionära arbete?

Pjatakov: Inte vid detta möte. Vid detta möte sade jag Sedov, att jag hade intressanta frågor att överlämna, emedan det inte var hans, Sedovs, mening som intresserade mig, utan Trotskis, och Sedov ej kunde ge mig de nödvändiga upplysningarna. Detta gällde i synnerhet, som Sedov då uttryckte sig, ”motstånd mot sovjetmaktens åtgärder”. I själva verket var det här

fråga om skadegörelse. Jag anhöll om att på denna punkt få kompletterande upplysningar av Trotski. Sedov sade, att han sänt Trotski ett brev och väntade svar av honom.

Vysjinski: Hade han ännu inte fått svar?

Pjatakov: Nej, det hade han inte. Jag sade honom att några trotskister befann sig i Berlin och att om han ej kunde överlämna svaret direkt till mig, ifall jag skulle avresa, så kunde han skicka mig svaret genom pålitliga personer. Jag nämnde då Sjestov. Dessutom nämnde jag Bitker och Loginov.

Vysjinski: Sade ni någonting härom till Sjestov själv?

Pjatakov: Det kan jag ej påminna mig nu. Sjestov fick själv uppdrag av Sedov.

Vysjinski: Fick ni någonting från Sedov genom Sjestov?

Pjatakov: Ja, i december 1931. Jag var då i Moskva. Sjestov, som återvänt från Berlin, kom till mig i mitt arbetsrum i Högsta folkhushållningsrådet och överlämnade mig ett brev.

Vysjinski: Vilken tjänst innehade ni då?

Pjatakov: Jag kan inte nu påminna mig min tjänsteställning.

Vysjinski: Tjänsteställningen kan fastställas genom förfrågan. Kom Sjestov till er på tjänstens vägnar?

Pjatakov: Han kom för att överlämna Trotskis brev och för att än en gång tala om det trotskistiska arbetets bedrivande i Kusnetsskbassängen.

Vysjinski: På vems föranstaltande blev han sänd dit?

Pjatakov: Han arbetade där tidigare.

Vysjinski: Hade han inga tjänsteärenden till er?

Pjatakov: Nej, men han kunde alltid finna en förevändning med anledning av tjänsten.

Vysjinski: Sjestov kom inte till er, emedan tjänsten så krävde?

Pjatakov: Nej, han kom för att fullgöra det uppdrag han fått och för att än en gång tala om hur det trotskistiska arbetet i Kusnetskassängen skulle ordnas.

Vysjinski (vänder sig till anklagade Sjestov): Var ni hos Pjatakov?

Sjestov: Ja, det var jag. Det var i november 1931.

Vysjinski: I november eller i december?

Sjestov: Det var efter högtidsdagarna, ty omkring den 20 november var jag redan i Novosibirsk.

Vysjinski (till Pjatakov): Är det möjligt att han var hos er vid denna tid?

Pjatakov: Det är möjligt.

Vysjinski: Det måste fastställas, under vilken månad han var hos er.

Pjatakov: Det är möjligt, att han var hos mig under november månad, jag minns inte exakt.

Vysjinski (till Sjestov): Påstår ni att ni var hos Pjatakov i november. Vad stödjer ni er på, när ni konstaterar att det var i november?

Sjestov: Jag minns att jag kom till Moskva den 7 november, emedan spårvagnarna inte gick. Den omständigheten minns jag mycket väl. Likaså minns jag mycket bra, att jag redan under de första dagarna i december arbetade som chef för ”Schachtstroj” i Kusnetskbassängen.

Vysjinski: Därför hade ni ej kunnat vara hos Pjatakov i december?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Kan vi alltså anse det fastställt, att ert sammanträffande med Pjatakov ägde rum i mitten av november 1931?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Hade ni något slags tjänsteärende?

Sjestov: Nej. Jag gick för att utföra Sedovs uppdrag: att överlämna brevet – detta för det första, och för det andra för att få korta anvisningar om hur det trotskistiska arbetet skulle organiseras och genomföras.

Vysjinski: Och fick ni dessa anvisningar?

Sjestov: Pjatakov sade mig då ungefärligen följande: ”Res iväg och sätt i gång arbetet fort och energiskt”.

Vysjinski: Undermineringsarbetet, eller hur?

Sjestov: Undermineringsarbetet och skadegörelsen.

Vysjinski: Och sedan får man se hur det går?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Överlämnade ni brevet? Av vem hade ni fått det?

Sjestov: Jag fick brevet av Sedov i Berlin.

Vysjinski: Genom någon annan?

Sjestov: Nej, av Sedov personligen.

Vysjinski: Var fick ni brevet?

Sjestov: Jag fick det i restaurant ”Baltimore” på en på förhand bestämd plats. Mötesplatsen hade jag fått reda på genom Schwarzmann. Jag minns att då jag kom från England, så vände jag mig till denna Schwarzmann och sade att jag behövde träffa Sedov.

Vysjinski: Vartill behövde ni Schwarzmann?

Sjestov: Jag hade ett möte med Sedov i januari månad, och då gjorde mig Sedov bekant med denna herr Schwarzmann.

Vysjinski: Följaktligen hade ni redan tidigare haft möten med Sedov och Schwarzmann?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Således sammanträffade ni med Sedov genom denna Schwarzmann?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Men år 1931 fick ni ej brevet av Schwarzmann, utan personligen av Sedov?

Sjestov: Ja, av Sedov.

Vysjinski: På en på förhand bestämd plats?

Sjestov: Denna på förhand bestämda plats var restaurant ”Baltimore”.

Vysjinski: Och hur kom ni överens om tiden för mötet i denna konspirativa bostad?

Sjestov: Jag sade Schwarzmann, att jag önskade träffa Sedov.

Vysjinski: Följaktligen var det genom Schwarzmann, som ni kom överens om mötet med Sedov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Vad sade er då Sedov?

Sjestov: Han gav mig då helt enkelt inte ett brev, utan i enlighet med vår överenskommelse ett par skor.

Vysjinski: Ni fick alltså inte brev, utan ett par skor?

Sjestov: Ja, men jag visste, att där fanns brev.

Vysjinski: Man gav er alltså brev i skor?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: I vilken sko fanns breven – i den högra eller i den vänstra?

Sjestov: I varje sko var ett brev inlagt. Han sade, att brevkuverten var märkta. På det ena stod bokstaven ”P”, det metydde att det var för Pjatakov, på det andra stod bokstaven ”M”, vilket betydde att det var för Muralov.

Vysjinski: Överlämnade ni brevet till Pjatakov?

Sjestov: Jag överlämnade åt honom brevet med märket ”P”.

Vysjinski: Från vilken sko? Från den högra eller från den vänstra?

Sjestov: Det kan jag inte exakt säga.

Vyskinski: Och det andra brevet?

Sjestov: Det andra brevet med märket ”M” överlämnade jag åt Muralov.

Vysjinski: Får jag fråga Muralov? Anklagade Muralov, fick ni brevet?

Muralov: Jag fick det.

Vysjinski: Med sko eller utan sko?

Muralov: Nej, han gav mig endast brevet.

Vysjinski: Gav han er brevet förseglat eller öppnat?

Muralov: Förseglat.

Vysjinski: Vad stod det på kuvertet?

Muralov: Bokstaven ”M”.

Vysjinski: Öppnade ni brevet i Sjestovs närvaro eller senare?

Muralov: Det minns jag inte längre.

Vysjinski: Jag har inte flera frågor till Muralov och Sjestov. (Vänder sig till Pjatakov). Vad kan ni ytterligare förtälja om er brottsliga, trotskistiska, sovjetfientliga verksamhet?

Pjatakov: Jag fick ett brev, som såg ut just så som Sjestov beskrev, och då jag öppnade det, blev jag högst förvånad: jag hade väntat mig ett brev från Sedov, men det visade sig att skrivelsen i kuvertet ej var från Sedov, utan från Trotski. Brevet var skrivet på tyska och undertecknat med ”L. T.”

Vysjinski: Ni fick alltså ett brev från Trotski genom Sedov och genom Sjestov?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Behärskar ni tyska språket tillräckligt?

Pjatakov: Ja, jag behärskar det.

Vysjinski: Skriver och läser ni ledigt tyska?

Pjatakov: Jag skriver inte alldeles felfritt, men jag läser och talar alldeles ledigt.

Vysjinski: Vad stod det då i brevet?

Pjatakov: Brevet började, som jag väl minns: ”Kära vän, jag är mycket glad över att ni följt mina uppmaningar ...” Det sades vidare, att vi står inför fundamentala uppgifter, vilka han kort formulerade. Första uppgiften vore att med alla medel avlägsna Stalin och hans närmaste medarbetare. Det är klart att ”med alla medel” i främsta rummet bör förstås våldsmedel. För det andra skrev Trotski i samma brev om nödvändigheten av att sammansluta alla mot Stalin fientliga krafter för denna kamp. För det tredje skrev han om nödvändigheten av att motarbeta alla sovjetregeringens och partiets åtgärder, i synnerhet på det ekonomiska området.

Vysjinski: Och hur skulle man motarbeta dem?

Pjatakov: Det överlämnades åt vårt eget gottfinnande.

Vysjinski: Vad gjorde ni med detta brev eller med anledning av detta brev?

Pjatakov: Här måste jag göra en tämligen betydande utvikning. Jag skall först uttala mig angående mina förbindelser med Trotski och Sedov, och sedan övergår jag till att tala om vad jag gjorde här i Unionen.

Vysjinski: Det blir alldeles riktigt, ty det klargör just innebörden av er verksamhet under denna period.

Ni fick detta brev i slutet av november 1931?

Pjatakov: Ja, i slutet av november 1931.

Vysjinski: Kort efter detta brev var ni än en gång utomlands. Vilket år?

Pjatakov: År 1932.

Vysjinski: När.

Pjatakov: Det var under senare hälften av 1932, och då träffade jag Sedov för tredje gången.

Vysjinski: Vad gjorde ni under mellantiden från den tidpunkt, då ni erhållit brevet från Trotski år 1931, till dess ni andra gången kom till Berlin år 1932?

Pjatakov: Under denna tid sysslade jag med att återupprätta de gamla trotskistiska förbindelserna. Jag koncentrerade mig huvudsakligen på Ukraina. Då jag talade med Loginov i Berlin, kom vi överens om att organisera ett ukrainskt trotskistiskt centrum. Förbindelsen med detta centrum var min huvudförbindelse, om man bortser från min längre fram synnerligen väsentliga förbindelse med Västsibirien, som inleddes genom Sjestov, samt med N. I. Muralov.

Vysjinski: När inleddes denna förbindelse?

Pjatakov: När Sjestov reste dit.

Vysjinski: Jag intresserar mig särskilt för följande fråga. Tiden från slutet av 1931 till er resa till Berlin ägnade ni, som jag uppfattar saken, till att återupprätta de trotskistiska kadrerna?

Pjatakov: Förbindelserna.

Vysjinski: Förbindelserna med de splittrade trotskistiska kadrerna?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Vari kom det konkret till uttryck?

Pjatakov: Framför allt återupprättade vi de ukrainska förbindelserna. Det var Loginov, Golubjenko, Kotsjubinski och Livschitz, som är anklagad i denna process. Vi kom överens med Loginov och sedan med de andra att de skulle bilda en ukrainsk fyramannagrupp.

Vysjinski: Med vilken av dem talade ni härom?

Pjatakov: Med alla fyra.

Vysjinski: Och även med Livschitz?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Var det år 1931?

Pjatakov: Jag tror, att det t. o. m. var år 1932.

Vysjinski: Var sammanträffade ni med Livschitz?

Pjatakov: Hos mig i Folkkommissariatet.

Vysjinski: Kallade ni på honom eller kom han själv?

Pjatakov: Det minns jag inte.

Vysjinski: Var arbetade Livschitz vid den tiden?

Pjatakov: I Ukraina, som chef för en hel järnvägslinje.

Vysjinski: Ni hade ingenting att göra med cheferna för järnvägslinjen, varför kom han till er i Högsta folkhushållningsrådet?

Pjatakov: Jag hade länge haft personliga förbindelser med honom.

Vysjinski: Personliga förbindelser intresserar mig inte.

Pjatakov: Jag hade gamla förbindelser med honom i det kontrarevolutionära, trotskistiska arbetet.

Vysjinski: Av vilken anledning kom chefen för en järnvägslinje år 1931 till er, en ställföreträdare i Högsta folkhushållningsrådet? Hade han någon saklig anledning på tjänstens vägnar?

Pjatakov: Det behövdes inte. Det kom mycket folk till mig, och han kom helt enkelt som en bland dem.

Vysjinski: Nej, han kom ej som en vanlig bekant?

Pjatakov: Han hade naturligtvis blivit underrättad av Loginov.

Vysjinski: Han kom alltså till er, Pjatakov, som till den person, vilken på Trotskis uppdrag samlade de trotskistiska kadrerna?

Pjatakov: Nej, han kom, emedan han önskade av mig direkt få bekräftelse på det som Loginov meddelat honom.

Vysjinski: Och sade ni honom någonting i denna fråga?

Pjatakov: Jag skildrade för honom mitt möte med Sedov och meddelade honom Trotskis direktiv om de terroristiska kampmetoderna, om skadegörelsen.

Vysjinski: Talade ni med Livschitz som med en gäst, en personlig bekant, eller som en deltagare i ert illegala arbete?

Pjatakov: Formellt som med en personlig bekant, men i själva verket talade vi om den ukrainska trotskistiska gruppen.

Vysjinski: Var det efter återkomsten från Berlin?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Efter er återkomst från Berlin sammanträffade ni således två gånger med Livschitz?

Pjatakov: Jag tror det var flera gånger, ty då han var i Moskva, brukade han komma till Folkkommissariatet för att prata, men jag kan inte minnas samtalen.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, bekräftar ni denna del av Pjatakovs uttalande om ert sammanträffande med honom?

Livschitz: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinski: Ni träffade honom efter återkomsten från Berlin, var det hos honom eller hos er?

Livschitz: Jag gick till Högsta folkhushållningsrådet.

Vysjinski: Kallade han på er, eller gick ni av eget initiativ?

Livschitz: Jag gick för att kontrollera riktigheten av de direktiv, som Logi-nov gett mig från Pjatakov.

Vysjinski: Loginov gav er alltså Trotskis anvisningar enligt Pjatakovs framställning?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Var?

Livschitz: I Charkov.

Vysjinski: Och då ni var i Moskva, beslöt ni att kontrollera detta?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och vad beslöt ni att göra i detta syfte?

Livschitz: Jag gick till Pjatakov för att få höra av honom.

Vysjinski: Och han?

Livschitz: Pjatakov berättade mig detsamma, som Loginov sagt: att de kampmetoder som vi förut använt, inte gett någon som helst effekt och att man måste övergå till nya kampmetoder, d. v. s. till terror och förstörelsearbete.

Vysjinski: Vem sade er detta?

Livschitz: Det sade mig Pjatakov.

Vysjinski: Var det år 1931?

Livschitz: Nej, 1932.

Vysjinski: Efter återkomsten från utlandet?

Livschitz: Efter återkomsten från Berlin. Men det som han berättade om, nämligen att han 1931 var hos mig i privatvagnen, det var före hans avresa till Berlin.

Vysjinski: Var det andra gången?

Livschitz: Jag kan inte med säkerhet säga, om det var första eller andra gången, men det var, skulle jag tycka, i november–december 1931. Han var hos mig i vagnen och åt middag det förekom inga trotskistiska kontrarevolutionära samtal.

Vysjinski: Denna gång?

Livschitz: Denna gång inte, emedan det var många personer i vagnen.

Vysjinski: Besökte han er flera gånger i vagnen?

Livschitz: Förutom denna gång var han, så vitt jag minns, inte i vagnen. Han var endast en gång.

Vysjinski: Hade ni efteråt ännu trotskistiska samtal?

Livschitz: Utan tvivel.

Vysjinski: Jag har inte flera frågor till Livschitz. Anklagade Pjatakov, kanske den anklagade är trött?

Pjatakov: Nej, för all del, jag kan fortsätta.

Ulrich: Jag föreslår att vi gör ett uppehåll kl. 3.

Vysjinski: Jag har ingenting att invända, men kanske det blir svårt för den anklagade?

Pjatakov: Hur lång tid återstår?

Ulrich: 50 minuter.

Vysjinski: Låt oss alltså övergå till frågan om er andra resa till Berlin.

Pjatakov: Den andra resan till Berlin ägde rum i mitten av 1932. Sedov fick reda på min ankomst till Berlin och beslöt att träffa samman med mig för att, som han sade, få nödvändiga informationer för Trotski.

Då jag började berätta honom om, vad jag då kände till beträffande det i Moskva av den trotski-sinovjevska organisationen redan påbörjade arbetet, avbröt han mig och förklarade att han visste det, då han hade direkta förbindelser med Moskva, och han bad mig berätta om vad som gjordes i landsorten.

Jag berättade om trotskisternas arbete i Ukraina och i Västsibirien, om förbindelserna med Sjestov, N. L Muralov och Boguslavski, som då för tiden befann sig i Västsibirien.

Sedov gav uttryck åt det största missnöje, inte sitt eget, som han sade, utan Trotskis missnöje med att saken gick så ytterst långsamt framåt, och i synnerhet beträffande terrorverksamheten. Han sade: ”Ni sysslar alla med organisatorisk förberedelse och med prat, men något konkret har ni inte att komma med”. Vidare sade han: ”Ni känner Leo Davidovitjs natur, han rasar och dundrar, han brinner av otålighet över att hans direktiv så fort som möjligt skall omsättas i verkligheten, men av ert meddelande kommer ingenting konkret i dagen”.

Vysjinski: Stannade ni länge i Berlin andra gången?

Pjatakov: Halvannan till två månader. På hösten samma år återvände jag till Moskva, och här ägde mitt möte med Kamenjev rum, vilket var mycket betydelsefullt med hänsyn till reservcentrums, senare det trotskistiska parallellcentrums bildande.

Kamenjev kom till mig i Folkkommissariatet under någon slags förevändning. Han meddelade mig mycket klart och exakt om det trotski-sinovjevska centrum, som bildats. Han sade att blocket blivit återupprättat, räknade upp en rad namn på personer som tillhörde centrum och meddelade mig, att de sinsemellan diskuterat frågan om att ta in i centrum sådana från gamla tider allmänt bekanta trotskister som mig – Pjatakov – Radek, Sokolnikov och Serebrjakov, men att de ansåg det ej vara ändamålsenligt. Som Kamenjev sade, menade de att det förelåg mycket stor möjlighet för att ett sådant huvudcentrum skulle bli upptäckt, då alla ”illa beryktade” skulle tillhöra det. Det vore därför önskvärt att ha ett trotski-sinovjevskt reservcentrum, för den händelse huvudcentrum skulle ramla. Han var befullmäktigad att officiellt fråga mig, om jag vore villig att inträda i detta centrum.

Vysjinski: I reservcentrum, så utttryckte han sig?

Pjatakov: I reservcentrum. Jag gav Kamenjev mitt samtyckte att inträda i reservcentrum. Det var hösten 1932. Kamenjev informerade mig om huvudriktningarna för det trotski-sinjevska centrums arbete. Framför allt, sade han, har frågan om maktens störtande med hjälp av terrormetoder antagits som grundval. Och här meddelade han mig även direktivet om skadegörelsen. Upplysningsvis meddelade han mig vidare att de upprättat den intimaste förbindelse – inte endast kontakt, utan förbindelse med högern: med Bucharin, Tomski och Rykov och samtidigt förklarade han: ”Då ni, Jurij Leonidovitj, har synnerligen goda förbindelser med Bucharin, skadar det inte, om ni också upprätthåller en motsvarande kontakt med honom”. Det gjorde jag också framdeles.

Vysjinski: Ni upprättade alltså kontakt med Bucharin?

Pjatakov: Ja. På min fråga: ”Hur kommer det sig egentligen att vi anknyter kontakt med högern?” – förklarade Kamenjev rent ut att detta egentligen var en yttring av en viss politisk barnslighet från min sida, att meningsskiljaktigheterna från igår ej kan skilja oss, då vi har ett enhetligt mål: att störta den stalinska ledningen och avstå från det socialistiska uppbygget samt i överensstämmelse härmed ändra den ekonomiska politiken. I samma samtal sade Kamenjev också med hänsyn till de ”mellanstatliga” förbindelserna, att vi ej kan komma till makten utan en oumbärlig kontakt med de kapitalistiska staternas regeringar och att man därför borde understödja denna kontakt. Vad detaljerna beträffar, så förklarade han att jag, Pjatakov, ej är någon ”utrikespolitiker” och att Radek och Sokolnikov vore bättre underrättade på detta område.

Vysjinski: Vad menas med att ni ej är någon utrikespolitiker?

Pjatakov: I de trotskistiska kretsarna ansågs jag mera vara specialist på ekonomiska än på internationella frågor.

Vysjinski: Vem gällde då som specialist på internationella frågor?

Pjatakov: Det sade jag redan: Radek och Sokolnikov.

Vysjinski: Fast ni ej är någon utrikespolitiker, så talade ni om internationella frågor?

Pjatakov: Jag sade i korthet, att tre samtal ägde rum: det första med Smirnov, sedan med Sedov och Kamenjev.

Vysjinski: Med det förenade centrum i Kamenjevs person?

Pjatakov: Det är allt vad jag sade.

Vysjinski: Vidare.

Pjatakov: 1932 hade jag således ett samtal med Kamenjev.

Vysjinski: I slutet av 1932?

Pjatakov: Ja, i slutet av 1932.

Vysjinski: Vad kom ni överens med dem om år 1932?

Pjatakov: 1932 hade jag ett samtal med Radek. Han sade då att man måste genomföra de kampmetoder, som antagits av Trotski och det förenade trotskisinovjevska huvudcentrum.

I samma samtal med Radek diskuterade vi frågan om att sinovjevmännen hade en mycket stark övervikt i huvudcentrum samt huruvida man ej borde väcka frågan om en viss personalförändring inom huvudcentrum.

Vysjinski: I vilken riktning?

Pjatakov: I den riktningen att ytterligare någon från den trotskistiska f raktionen skulle upptagas i det förenade trotski-sinovjevska blocket.

Vi kom till den slutsatsen, att man ej nu borde väcka frågan om ändring av centrums personliga sammansättning, emedan det vore att framkalla alldeles onödiga stridigheter inom den illegala trotskistiska organisationen.

Vi kom på den tanken att vid sidan om huvudcentrum, som bestod av Kamenjev, Sinovjev, Mratjkovski, Bakajev, Smirnov, Jevdokimov o. a., ha vårt eget trotskistiska parallellcentrum, som skulle spela rollen av reservcentrum, i händelse huvudcentrum skulle bli upptäckt, och som samtidigt skulle bedriva självständigt praktiskt arbete enligt Trotskis direktiv och anvisningar. Någon särdeles skillnad i inställningen mellan oss och sinovjevmännen fanns visserligen ej vid denna tid. Men Radek och jag hyste farhågor för att den sinovjevska delen av blocket skulle komma att gå alltför långt i den ekonomiska reträtten efter vårt maktinträde, och att man borde organisera en viss motverkan däremot.

I varje fall kom vi då överens om att fråga Trotski härom. Efter någon tid (det var redan år 1933) meddelade mig Radek vid ett av våra sammanträffanden att han fått svar av Trotski och att Trotski ultimativt krävde att fullkomlig enhet och blocket med sinovjevmännen skulle upprätthållas, då inga differenser mellan dem och oss finnes, för så vitt terror- och skadegörelseplattformen antagits. Vad reträtten beträffar, så skrev Trotski, att Radek och jag tar fel, om vi tror, att reträtten kommer att bli obetydande. Man kommer att få göra en långtgående reträtt, och med hänsyn härtill är blocket ej endast med sinovjevmännen, utan även med högern rättfärdigt. Vad beträffar vårt centrums förvandlande till ett parallellcentrum, så sade han att detta skulle komma att påskynda krafternas sammandragning och förberedandet av de nödvändiga terror- och skadegörelsedåden.

I slutet av 1933 sammanträffade jag med Serebrjakov i Gagry. Vi kom då överens om att jag huvudsakligen skulle leda arbetet i Ukraina och Västsibirien samt inom industrin, medan han skulle övertaga. Transkaukasien och trafikväsendet.

Med Sokolnikov hade jag ett möte betydligt senare, i mitten av 1935, då vi redan konkret talade om att förvandla reserv- eller parallellcentrum till ett aktionscentrum, emedan huvudcentrum vid denna tid redan var krossat, då alla dess medlemmar var häktade och dömda. Sokolnikov kom då till mig i Folkkommissariatet för tunga industrin och sade, att det vore på tiden att gå till handling, då ett visst stillestånd inträtt efter häktningarna.

Vysjinski: Om 1935 kommer ni att tala senare. Låt oss tills vidare uppehålla oss vid edra samtal med Radek och edra samtal med Serebrjakov. Vid denna tid, d. v. s. år 1933, hade ni invigt både Radek och Serebrjakov i er brottsliga verksamhet, edra avsikter och företag?

Pjatakov: Självfallet hade jag ej låtit dem få kännedom om alla detaljer, eftersom organisationen både under denna period och betydligt senare var byggd på utnyttjande av personliga förbindelser, de överlämnades inte från den ena till den andra. Men jag informerade dem om vad som fanns i Ukraina, vad som fanns i Västsibirien, vid denna tid hade en grupp i Ural organiserats och i Moskva – i stora drag hade jag informerat dem.

Vysjinski: Träffade ni Radek innan ni avsände brevet till Trotski med förfrågan om, hur ni skulle göra i dessa frågor, eller efteråt?

Pjatakov: Beträffande parallellcentrum?

Vysjinski: Ja.

Pjatakov: Nej, det var under detta samtal med Radek, som vi båda beslöt att avsända detta brev.

Vysjinski: Och fick ni sedan svar av Trotski?

Pjatakov: Ja, ett positivt svar.

Vysjinski: Vem fick det?

Pjatakov: Radek, och Radek överlämnade det till mig. Han kom hem till mig och sade att han fått svar från Trotski, vari denne kategoriskt förkastar varje tvivel beträffande blocket med Sinovjev och tvärtom ställer frågan om block med högern, talar om att vår inställning var oriktig, om omfånget av reträtten men uttalade sitt gillande ifråga om att förvandla ”reserv-centrum” till ett ”parallellcentrum”. Det var år 1933.

Vysjinski: Man kan således säga, att ”parallellcentrum” varit i verksamhet redan 1933?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Är det ett parallellcentrum, emedan det verkar samtidigt med huvudcentrum?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Anklagade Radek, vad kan ni säga till denna del av Pjatakovs anförande?

Radek: Jag bekräftar det fullständigt.

Vysjinski: Diskuterade ni frågan om att inhämta Trotskis mening beträffande ”parallell-centrum”?

Radek: Ja. Vi behandlade denna fråga både med hänsyn till huvudcentrums personliga sammansättning och med hänsyn till vår politiska misstro till den sinovjevska delen, ehuru de bildade block med oss.

Vysjinski: Hur skall det uppfattas?

Radek: Vi hade kommit till den övertygelsen, att detta block knappast skulle kunna uthärda en något så när allvarlig prövning. En av Sinovjevs första omsorger blir att tränga undan trotskisterna: personliga moment kommer att spela en stor roll. Kamenjev och Sokolnikov kommer att gå betydligt längre i den ekonomiska reträtt, som vi ansåg nödvändig, medan Sinovjev kommer att råka i fullständig panik. Till det yttre måste blocket upprätthållas, och som motvikt måste vi ha en egen organisation.

Vysjinski: Föra en egen politik?

Radek: En egen politik eller ett eget korrektiv för denna politik. Ha en egen organisation.

Vysjinski: För att inte släppa det trotski-sinovjevska centrum ur händerna?

Radek: Ja. Men det finnes ingen anledning att påstå, att denna differens mellan högern, Sokolnikov, mig och sinovjevmännen var en ren illusion. Den krossades snart mot fakta, men vid den tiden utgick vi därifrån och det utgjorde samtalsämne mellan mig och Pjatakov, och på basen av detta samtal, varvid vi även dryftade de ekonomiska perspektiven, fattade vi beslutet att man måste avstå från varje tanke på att införa ett ökat antal trotskister i det gamla centrum samt att företaga personförändringar.

Om ni ser på sammansättningen av det gamla centrum, så fanns där från trotskisternas sida ingen enda av de gamla politiska ledarna. Där var Smirnov, som mera var organisatör än politisk ledare. Där var Mratjkovski, en soldat och kämpe, och Ter-Vaganjan, en propagan-dist. Vi hade fullt förtroende till dem personligen, men vi ansåg dem ej vara i stånd att verkligen ta hand om ledningen, ifall det gällde. Vi menade att då detta centrum nu en gång

var bildat, så skulle varje förändring i centrum framkalla meningsskiljaktigheter med sinovjevmännen, och därför försökte vi förverkliga iden om reservcentrum i form av ett parallellcentrum. Vi beslöt att fråga Trotski härom.

Vysjinski: Vem skrev till Trotski?

Radek: Jag skrev brevet.

Vysjinski: Hur sände ni brevet?

Radek: Jag hade upprättat förbindelse genom min gamla vän, Vladimir Romm, som då var TASS-korrespondent i utlandet. Svaret fick jag också genom Romm. Breven brände jag genast, men jag meddelade Pjatakov alla detaljer beträffande Trotskis informationer.

Vysjinski: Ni bekräftar alltså Pjatakovs utsaga på denna punkt?

Radek: Ja.

Vysjinski (till Serebrjakov): Vad kan ni säga till den del av Pjatakovs anförande, där det hänvisas till ert deltagande?

Serebrjakov: Jag hade verkligen ett sammanträffande med Pjatakov i Gagry i slutet av november 1933.

Vysjinski: Vad talade ni om?

Serebrjakov: Pjatakov informerade mig i korthet om mötet med Sedov och om det arbete, som han bedrev i Ukraina och i Västsibirien. Han bad mig överta arbetet med att leda förbindelserna med Grusien och inom trafikväsendet.

Vysjinski: Varför vände han sig till er för att få förbindelse med de grusinska trotskisterna?

Serebrjakov: Jag stod i gott förhållande till de grusinska trotskisterna, i synnerhet till Mdivani; jag var ofta i Grusien, i Transkaukasien. Och ifråga om trafikväsendet, emedan jag är en gammal fackman inom trafikväsendet.

Vysjinski: Gav ni ert samtycke?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Sade han er att ni skulle komma att tagas in i reservcentrum?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Och ni samtyckte även härtill?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Ni bekräftar alltså denna del av Pjatakovs anförande?

Serebrjakov: Ja.

Pjatakov: Jag ber om tillstånd att få göra en anmärkning.

Ordföranden: Var så god.

Pjatakov (vändande sig till kamrat Vysjinski): Serebrjakov besvarade inte er fråga alldeles exakt. Det rådde ej ett sådant förhållande mellan oss som mellan en ledare och en underordnad. Det var inte så, att jag ställde förslaget och han gav sitt samtycke, utan vi kom helt enkelt överens därom.

Vysjinski: Vem hade större inflytande i er fyramannagrupp, ni eller Serebrjakov?

Pjatakov: (tiger).

Vysjinski: Vad menar Serebrjakov?

Serebrjakov: Jag talar ej ur synpunkten av ansvarets fördelning. Ur denna synpunkt sett bär jag fullt ansvar för centrums verksamhet. Men jag måste säga, att Pjatakov är en auktoritet för mig. Och även jag var i viss grad en auktoritet för honom.

Vysjinski: Hade ni direkt förbindelse med Trotski?

Serebrjakov: Nej.

Vysjinski: Och han?

Serebrjakov: Han hade det.

Vysjinski: Hade det också inflytande på hans auktoritet?

Serebrjakov: Det hade inflytande.

Vysjinski (till Pjatakov): Var det ingen av er i ”parallellcentrum”, som spelade den ledande rollen gentemot de övriga?

Pjatakov: Nej, ingen.

Vysjinski: Alla var likaberättigade medlemmar och var och en bar fulla ansvaret för hela centrum?

Pjatakov: Ja, var och en på sitt område. På de internationella frågornas område var Sokolnikov och Radek auktoriteter. På industrins och ekonomins område var jag tydligen auktoritet.

Vysjinski: Det intresserar mig att veta, under vems ledning ”parallellcentrum” handlade?

Pjatakov: Under Trotskis ledning.

Vysjinski: Vem upprätthöll på centrums vägnar den direkta förbindelsen med Trotski?

Pjatakov: Radek, och senare jag, hade personliga sammanträffanden med Trotski.

Vysjinski: Hör det personliga sammanträffandet med Trotski till området för förbindelsen med Trotski?

Pjatakov: Självfallet.

Vysjinski: Centrum stod således genom er och Radek i direkt förbindelse med huvudledaren för er brottsliga verksamhet?

Pjatakov: Riktigt.

Vysjinski: Det var endast i denna mening jag ställde min fråga. Har ni kanske ytterligare rättelser?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski: Det var således under år 1933, som ”parallellcentrums” verksamhet antog fast form?

Pjatakov: Alldeles, riktigt.

Vysjinski: Vilka praktiska åtgärder genomförde centrum åren 1933-34?

Pjatakov: Det var just under åren 1933-34 som det organisatoriska förberedelsearbetet i Ukraina och i Västsibirien pågick, och senare utformades Moskvagruppen. Arbetet i Ural tog fart, och hela detta arbete började redan gå över till att förverkliga det direktiv av Trotski, som jag tidigare omnämnt, nämligen att använda skadegörelse- och diversionsmetoder.

Vysjinski: Under ”parallellcentrums” ledning uppstod och utformades således åren 1933-34 trotskistiska celler i landsorten, i synnerhet i Västsibirien, i Ural och i Ukraina?

Pjatakov: Vid denna tid uppstod trotskistiska grupper i Charkov, Djnepropetrovsk, Odessa och Kiev.

Vysjinski: D. v. s. centrum hade redan sina celler?

Pjatakov: Ja. Och de tog itu med praktiska åtgärder av brottslig art.

Vysjinski: Och vilka åtgärder?

Pjatakov: I Ukraina arbetade huvudsakligen Loginov och en grupp personer, som stod i förbindelse med honom, på koksindustrins område. Deras arbete bestod huvudsakligen i att sätta i gång koksugnar, som ej var färdiga, och sedan att på allt sätt förhala bygget av ytterst värdefulla och ytterst viktiga delar av den kokskemiska industrin. Man satte i gång ugnar utan

att utnyttja alla de ytterst värdefulla biprodukter, som erhålles vid koksberedningen, varigenom oerhörda värden gick förlorade.

Vysjinski: Det var i Ukraina. Och hur var det på andra ställen.

Pjatakov: I Västsibirien, i Kemerovo, arbetade Norkin, som är anklagad i denna process. Han hade hjälp av sin chefingenjör Kartsev. Senare, år 1934, sände jag ytterligare dit Drobnis, som också är anklagad i denna process, för att stärka vårt arbete, då Norkin beklagade sig över att det var mycket svårt för honom att komma tillrätta ensam.

Vysjinski: Skickade ni Drobnis till Kemerovo speciellt för att förstärka skadegörelsearbetet?

Pjatakov: Jag tilldelade Drobnis mera omfattande uppgifter. Då jag sände honom till Västsibirien (jag talade med Sedov om att sända Drobnis, emedan Trotski känner honom personligen mycket väl), så hade jag ett dubbelt mål i sikte: å ena sidan att aktivisera Västsibiriska centrums arbete; å andra sidan att ge Norkin nödvändigt bistånd vid utförandet av skadegörelsearbetet i Kemerovokombinatet.

Vysjinski: För så vitt det gällde skadegörelsearbetet kan man konstatera, att Drobnis sändes dit för att forcera den brottsliga skadegörelseverksamheten?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: I vilken egenskap skickades Drobnis dit?

Pjatakov: Drobnis skickades dit som vicechef för bygget.

Vysjinski: Skickade ni honom endast formellt som vicechef för bygget?

Pjatakov: Överhuvud taget var det nödvändigt att skicka dit en vicechef.

Vysjinski: Var det en fast befattning?

Pjatakov: Ja. Jag använde mig härav för att skicka Drobnis dit i och för mina trotskistiska syften.

Vysjinski: Ni sände honom dit som vicechef för bygget och på samma gång för att förstöra bygget?

Pjatakov: Ja. I Kusnetskbassängen bedrev Sjestov ett aktivt skadegörelse-arbete, för vilket han fått direkta anvisningar av Sedov och av mig. I Ural började Julins illegala grupp att bildas, vid denna tid hade den redan tagit upp förbindelsen med Mednikovs grupp o. a.

Vysjinski: Alla dessa grupper organiserades, bildades och utförde sin brottsliga verksamhet under er direkta ledning?

Pjatakov: Självfallet.

Vysjinski: Genom en mellanhand, exempelvis Västsibiriska Centrum?

Pjatakov: Nej, Västsibiriska centrum stod i direkt förbindelse med mig. Var och en hade sin grupp.

Vysjinski: Så att det var ett slags trappstegssystem?

Pjatakov: Det var ett synnerligen komplicerat system. Härom uttalade jag mig även under rannsakningen – ibland föreställer man sig saken oklart. Det är en mycket komplicerad organisation i synnerligen invecklade och svåra förhållanden, ty den var grundad både på personliga förbindelser och på illegala möten. Arbetet bedrevs mycket konspirativt. Därför var det många förbindelser, som jag ej hade reda på. Egentligen var det en begränsad krets av personer, med vilka jag tillät mig att underhandla.

Vysjinski: I vilken grad hade de övriga medlemmarna av centrum kännedom om er verksamhet?

Pjatakov: Både Radek och Serebrjakov kände till den. Sokolnikov informerade jag senare, först år 1935.

Vysjinski: Följaktligen kan man göra den slutsatsen, att det inte endast var er, utan hela parallellcentrums praktiska verksamhet.

Pjatakov: Självfallet.

Vysjinski: Vilken officiell tjänsteställning hade ni 1933-34?

Pjatakov: Jag var ställföreträdare för folkkommissarien för tunga industrin.

Vysjinski: Följaktligen var det lätt för er att utnyttja edra förbindelser för de trotskistiska ränkerna?

Pjatakov: Ja, jag erkänner mig skyldig härtill.

Ordföranden: Det fastställes följande reglemente för rättens sammanträden: förmiddags-sammanträdet kommer att börja kl. 11 f. m. med middagspaus från kl. 3 till kl. 6. Kl. 6 fortsättes sammanträdet till kl. 10 på aftonen. (Uppehåll till kl. 6 e. m.) (Namnteckning)

Ordföranden:

Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstol Militärkollegium
Armémilitärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare: Militärjuristen av 1:a rangen A. Kostjusjko.

Eftermiddagssammanträdet den 23 januari 1937.

Fortsättning av förhöret med den anklagade J. L. Pjatakov

Kommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande att resa sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Kamrat Vysjinski, har ni frågor att ställa?

Vysjinski: Berätta vad ni känner till om de trotskistiska organisationernas konkreta skadegörelseverksamhet.

Pjatakov: Jag har redan påvisat, att skadegörelsearbetet sattes i gång i Ukraina, huvudsakligen inom koks- och kemiska industrin. Skadegörelsearbetet bestod i att de nybyggda koksugnarna sattes i arbete innan de var färdigbyggda, vilket hade till följd att de snabbt förstördes, och i huvudsak förhalades den kemiska delen av dessa verk och blev nästan ej alls byggd, så att de kolossala medel, vilka placerats i koks- och kemiska industrin till hälften, om ej till två tredje-delar blev värdelösa. Den värdefullaste delen av kolet, nämligen just den kemiska delen tillgodogjordes inte, utan släpptes ut i luften. Å andra sidan blev de nya koksbatterierna förstörda.

Den västsibiriska trotskistgruppen bedrev aktivt skadegörelsearbete inom stenkolsindustrin. Detta arbete utfördes av Sjestov och hans grupp. Där fanns en tämligen talrik grupp, som huvudsakligen arbetade på att anlägga eld på kokslagren i gruvorna. På kemiska kombinatet i Kemerovo bedrevs skadegörelsearbete. I främsta rummet bestod arbetet i att förhala de nybyggda anläggningarnas igångsättande, penningmedlen slösades bort på objekt av sekundär betydelse, och på så vis befann sig de väldigaste anläggningar i en permanent byggnads-process, utan att göras färdiga till användning. I de elektriska kraftstationerna bedrevs en verksamhet, som sänkte hela Kusnetskbassängens elektriska kapacitet.

Vysjinski: Norkin, Kartsev och Drobnis kände till denna sak?

Pjatakov: Ja, de kände till saken. Muralov och Boguslavski hade naturligtvis också kännedom härom.

I Ural var det två huvudobjekt, som skadegörelseverksamheten koncentrerades på. Det ena objektet var kopparindustrin och det andra var järnvägs-vagnsfabriken i Ural.

Inom kopparindustrin gick saken framför allt ut på att sänka de i gång varande kopparverkens produktionsmöjligheter. Krasnouralsk kopparverk och Karabasj kopparverk uppfyllde ej

produktionsprogrammet, det försiggick ett oerhört slöseri med den kopparmalm, som ankom till verket och det förekom väldiga förluster. Karabasjverket befann sig hela tiden liksom i feber. Vid Kalatinsverket arbetade anriktningsverket hela tiden dåligt, även där förekom skadegörelseverksamhet.

Vysjinski: Vem var det som konkret och personligen ledde skadegörelse-arbetet?

Pjatakov: I huvudsak leddes detta arbete av Kolegajev, chefen för ”Uralsredmed”.[4]

Vysjinski: Ledde han det på eget initiativ eller enligt anvisning?

Pjatakov: I allmänhet gjorde man ej allt detta på eget initiativ, utan i enlighet med Trotskis direktiv, och sedan enligt mina personliga direktiv.

I Ural byggdes ett stort kopparverk, ”Sreduralmedstroj”[5], vilket i hög grad skulle komma att öka landets kopparresurser. Men på detta verk bedrev först Julin, chefen för ”Sreduralmed-stroj”, och sedan Sjarikov skadegörelsearbete, vilket i främsta rummet gick ut på att slösa bort medlen, att ej slutföra och i allmänhet sabotera bygget.

Det måste sägas att då jag våren 1935 besökte detta bygge, såg jag att skadegörelsearbetet bedrevs på ett så oförskämt grovt sätt, att även den ytligaste iakttagare kunde märka att någonting var på tok med bygget. Jag måste ge Sjarikov, chefen för bygget, instruktioner om att vara försiktigare, att manövrera på något sätt, att visa något litet energi vid byggandet, att börja bygget men i varje fall med den beräkningen att ej slutföra det.

I Ural försiggick det brottsliga arbetet på ”Sreduralmedstroj” och i Krasnouralsk både ifråga om kopparindustrin och ifråga om levnadsförhållandena, framför allt vad det gällde placeringen av bostadsområdet. Vi placerade det så nära fabriken som på ett avstånd av 1-2 kilometer, vilket överhuvud ej är tillåtet enligt hälsovårdslagen, emedan denna produktion är hälsofarlig. Å andra sidan förhalades överhuvud bostadsbygget och det skapade en outhärdlig situation vid ”Sreduralmedstroj”. Hela iden med Sreduralmedstroj låg i att det skulle kombinera den metallurgiska och den kemiska delen. Den kemiska delen blev inte alls byggd. Jag skötte om att den kemiska delen blev avskild och överlämnade den åt Rataitjak i ”Glavhimprom”,[6] där den slutgiltigt begravdes. Men om själva fabriksbygget gick dåligt, så blev malmbasen ändå mera på efterkälken. Förutom allt annat avskilde jag själv denna malmbas från fabriksbygget i den beräkningen att malmbasen ej skulle bli iordningställd.

Nu om järnvägsvagnsverket i Ural, där Marjasin, trotskist och medlem av Uralgruppen, arbetade som byggnadschef. Regeringen ägnade denna fabrik en synnerligen stor uppmärk-samhet, och anslog stora penningsummor härför, för att den skulle bli färdigbyggd så fort som möjligt, emedan denna fabrik skulle komma att tillverka flera järnvägsvagnar än alla de övriga vagnfabrikerna tillsammans.

Marjasin bedrev skadegörelsearbetet på följande linjer: i främsta rummet användes pengarna till onödig anhopning av material, utrustning och dylikt. Jag tror att i början av 1936 hade där hopats material för c:a 50 miljoner i ”infruset” tillstånd.

Vidare byggets kvalitet. Avdelningen för det stora bygget, instrumentavdelningen och den centrala vagnmontageavdelningen på fabriken fördröjdes systematiskt.

På senare tid antog skadegörelsearbetet nya former. Ehuru fabriken först med 2-3 års försening började komma i gång, skapade Marjasin outhärdliga förhållanden, framkallade stridigheter, kort sagt, försvårade på allt sätt arbetet vid fabriken.

Detta är väl i huvudsak allt om Ural.

Vad Moskva beträffar, så bedrev Rataitjak här ett bestämt arbete inom den kemiska industrin.

---

[4] Mellersta Urals kopparverk.
[5] Mellersta Urals kopparverks bygge.
[6] Kemiska industrins huvudstyrelse.

Vysjinski: Skulle ni ej kunna förtydliga, vad ni menar med ”ett bestämt arbete”?

Pjatakov: Jag kommer genast till detta. Jag vill precisera tidpunkten, då Rataitjaks arbete tillsammans med mig började. Före mig stod Rataitjak i förbindelse med Loginov.

Vysjinski: Det vill säga, sedan vilken tid?

Pjatakov: Egentligen upptäckte jag honom år 1934, och 1934 kom jag överens med honom om att han skulle åtaga sig skadegörelseverksamheten inom den kemiska industrin och bedriva den. Enär jag kände Rataitjak, blandade jag mig inte särdeles i hans affärer, men i allmänna drag hade jag en före ställning om vad som skedde där.

Vysjinski: Ni kände Rataitjak före 1934?

Pjatakov: På tjänstens vägnar.

Vysjinski: Sedan vilken tid kände ni honom?

Pjatakov: På tjänstens vägnar?

Vysjinski: Ja.

Pjatakov: Jag tror det var sedan 1932. Jag känner honom överhuvudtaget, men i början iakttog jag honom naturligtvis, till dess han blottat sig.

Vysjinski: Och vad gav Rataitjak anledning att blotta sig?

Pjatakov: Det var två personer, som talade med mig om Rataitjak, Loginov talade om honom och Julin talade om honom.

Vysjinski: Blottade han sig för er, eller blottade ni honom?

Pjatakov: Man kan blotta sig ömsesidigt.

Vysjinski: Blottade ni er först?

Pjatakov: Vem som gjorde det först och vem sist, ägget eller hönan – det vet jag inte.

Vysjinski: Med ett ord, ni blottade er båda för varandra?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Det var år 1934?

Pjatakov: Ja. Vi kom överens. Vet ni, det kan hända att jag inte nu säger allt, Rataitjak kan ifylla.

Vysjinski: Ja, vi kommer sedan att förhöra Rataitjak.

Pjatakov: Jag kan erinra mig följande sak på detta område. Först och främst uppgjordes en fullkomligt oriktig plan för den militärkemiska industrins utveckling... en plan, vilken räknade med en alltför låg kapacitet, och tack vare detta beräknades de nödvändiga kapitalplaceringarna alltför högt och det ledde till nödvändigheten ... Jag vet inte, medborgare åklagare, här har vi några militära frågor.

Ordföranden *Ulrich:* Det måste uppskjutas till det slutna sammanträdet.

Pjatakov: Vidare hemlighölls och sänktes fabrikernas kapacitet, huvudsakligen i svavelsyre-industrin, och på så sätt producerades ej den mängd svavelsyra, som hade kunnat uppnås.

Ifråga om sodaindustrin. Ehuru vårt land har överflöd på salt och råmaterial för soda hur mycket som helst, och ehuru sodaproduktionen som bekant är bra, så råder det brist på soda i landet. Bygget av nya sodafabriker förhalades.

Vysjinski: Vad är orsaken härtill?

Pjatakov: Min och Rataitjaks verksamhet.

Vysjinski: Vilken verksamhet? Ni hade två slags verksamhet, en officiell och en hemlig.

Pjatakov: Jag talar naturligtvis nu om den brottsliga verksamheten. De nya fabriker, som planerades, t. ex. Usolje, Baskuntjak o. s. v. förhalades på allt sätt.

Ifråga om kväveindustrin. Här var det Rataitjak och Pusjin, främst Rataitjak, som hade sin brottsliga hand med i spelet under mitt direkta deltagande. Här försiggick en systematisk omarbetning av projekten, ett permanent förhalande av projektens utarbetande och därmed fördröjande av bygget.

Vysjinski: På konstlad väg?

Pjatakov: Ja, självfallet. Tvärtemot beslut, som fattats av regeringen, blev en del fabriker ej ens byggda.

Vysjinski: Berätta oss om er diversionsverksamhet.

Pjatakov: Egentligen skedde allt enligt våra, och i synnerhet mina anvisningar. Riktningen angavs men jag kan ej säga, att jag gav anvisning om att utföra det ena eller andra diversionsdådet.

Vysjinski: Och det var ej så ifråga om Kemerovo?

Pjatakov: Nej, det var också alltför konkret. Jag har bekräftat Norkins utsago och jag bekräftar även nu, att jag i överensstämmelse med den föreskrift jag fick av Trotski sade Norkin, att i det ögonblick kriget bryter ut, det tydligen skulle bli nödvändigt att på ett eller annat sätt försätta Kemerovo ur arbetsdugligt skick.

Vysjinski: På ett eller annat sätt – eller talade ni om bestämda metoder?

Pjatakov: Jag kan inte precis påminna mig det just nu.

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt mig att ställa en fråga till Norkin. Ordföranden *Ulrich:* Anklagade Norkin!

Vysjinski: Anklagade Norkin, kommer ni ihåg samtalet med Pjatakov, då det var fråga om att försätta Kemerovo kemiska kombinat ur funktion i händelse av krig?

Norkin: Det sades alldeles tydligt att man måste vidtaga förberedelser för att i händelse av krig försätta försvarsindustrins objekt ur funktion medelst mordbrand och explosioner.

Vysjinski: Och minns ni inte, när han sade er detta?

Norkin: Det var 1936 i Pjatakovs arbetsrum i Folkkommissariatet.

Vysjinski: Kommer ni ihåg detaljerna? Var det fråga om förlust av mänskoliv?

Norkin: Jag kommer ihåg den anvisningen, att förluster av mänskoliv överhuvud är oundvikliga och att det är omöjligt att utföra ett eller annat diversionsdåd utan att döda arbetare. Denna anvisning gav man.

Vysjinski: Anklagade Pjatakov, kan ni inte erinra er, om ni sade Norkin så?

Pjatakov: Det är riktigt, men jag kommer ej ihåg, vilka ord som fälldes, tankemeningen var sådan. Meningen var att sätta Kemerovokombinatet ur funktion under krigstiden, måhända talade vi även om de speciella metoderna i samband härmed, och naturligtvis var det tal om förluster av människoliv. Jag sade Norkin att då det en gång sker, så blir det också förlust av människoliv, och härmed får man lov att räkna.

Vysjinski: Så att ni räknade med detta som med en oundviklig sak?

Pjatakov: Naturligtvis.

Vysjinski (till Norkin): Kan ni inte erinra er om Pjatakov, under den tid då explosionerna förbereddes och i samband med att han gav anvisning härom, även talade om att arbetare kan komma att dödas med anledning härav?

Norkin: Han uttalade sig skarpt, ungefär så att det överhuvud ej är något att tveka om och att då man bedriver undermineringsarbete, så blir det förluster av människoliv, vad tvekar du då om och vem är du bekymrad över. I Leningrad och Moskva är arbetarklassen ej längre sådan som den varit, och än mindre i Kemerovo. Du har ingen anledning att vackla. Så ungefär var hans formulering.

Vysjinski: Och var det tal om ”slaktboskap”?

Norkin: På det hela taget är det svårt att återge den exakta formuleringen, men den var skarp i den meningen, att ingen tvekan finge råda och att ingen behövde beklagas.

Vysjinski: Och talades något om arbetarklassens urartning?

Norkin: Han sade att i Moskva och Leningrad var arbetarklassen sådan, att man ej behövde ha medlidande, och allra minst i Kemorovo.

Vysjinski: Sade han just så, att man ej behöver ha medlidande, allra minst i Kemerovo? Erinrar ni er detta samtal, Pjatakov?

Pjatakov: Jag vet inte, om minnet här lämnar Norkin i sticket, men jag minns mycket väl att jag talade om oundvikligheten av förluster och att jag talade tämligen skarpt.

Vysjinski: Det som han berättade är tämligen skarpt. Vari bestod skärpan?

Pjatakov: Det allra skarpaste är diversionsverksamheten. Utan förlust av människoliv kan man överhuvud ej bedriva diversionsverksamhet.

Vysjinski: Ni sade att arbetarklassens överhuvud ej är densamma?

Pjatakov: Detta överensstämmer överhuvud ej med min tankebyggnad, det är osannolikt, jag uttryckte mig på annat sätt.

Vysjinski: Med andra termer?

Pjatakov: För så vitt vi hade ställt in oss på diversionsverksamhet, så kunde vi inte ta hänsyn till en eller annan grupp av människor, som blir lidande härpå.

Vysjinski: Anklagade Norkin, var det ej fråga om, vem ansvaret för dylika saker skulle läggas på?

Norkin: Det var tal därom.

Vysjinski: Vad sades det?

Norkin: Det talades om att ansvaret ej skulle läggas på dem, som utfört diversionsdådet, utan på partiets och regeringens ledare.

Pjatakov: Det talades om denna sak.

Vysjinski: Stod medlemmarna i er organisation i förbindelse med utländska spionageorgan?

Pjatakov: Ja, det gjorde de. Vi måste återgå till Trotskis riktlinjer för att göra saken klarare. Som jag redan påvisat, hade jag en tämligen intim, direkt förbindelse med Radek. Radek upprättade och underhöll direkt förbindelse med Trotski och fick flera gånger erforderliga anvisningar av Trotski i olika fundamentala frågor. Radek informerade mig hela tiden om sakens läge. Så snart respektive direktiv anlände från Trotski, kom han samma dag eller ett par dagar efteråt till mig och berättade, att han fått det eller det direktivet.

Vysjinski: Vad meddelade er Radek om dessa direktiv?

Pjatakov: Om terrorn fanns inga speciella nya direktiv: det ansågs att detta direktiv var godkänt till verkställande. Där var endast upprepade krav och påminnelser om att utföra detta direktiv.

Vysjinski: Var detta omnämnt i brevet till Radek?

Pjatakov: Ja, det var det. Trotski sade, att vi endast snackar.

Vysjinski: Vad krävde då Trotski?

Pjatakov: Han krävde att bestämda handlingar skulle utföras, både ifråga om terrorn och ifråga om skadegörelsen. Jag måste säga, att direktivet om skadegörelse stötte på ett tämligen allvarligt motstånd även bland Trotskis anhängare, det framkallade villrådighet och missnöje. Det gick inte utan friktion.

Vi underrättade Trotski om att det fanns en sådan stämning. Men Trotski svarade i ett tämligen bestämt brev, att direktivet om skadegörelse ej är någonting tillfälligt, ej helt enkelt en av de skarpa kampmetoder, vilka han anvisar, utan att det är en högst väsentlig beståndsdel av hans politik och hans nuvarande riktlinjer.

I samma direktiv reste han frågan om – det var i mitten av 1934 – att det nu i och med Hitlers makttillträde blivit fullkomligt klart, att hans, Trotskis, linje beträffande det omöjliga i att bygga upp socialismen i ett land, fullständigt bekräftats, att en militär sammandrabbning var oundviklig och att om vi, trotskisterna, ville fortbestå som någon slags politisk makt, så måste vi redan på förhand taga ställning för nederlaget, inte endast passivt betrakta och begrunda saken, utan även aktivt förbereda detta nederlag. Men härför måste man förbereda kadrer, och kadrer kan ej förberedas endast med ord. Därför måste man genast utföra det erforderliga skadegörelsearbetet.

Jag minns att Trotski i detta direktiv sade, att en regering av blocket vare sig skulle kunna komma till makten eller behålla makten utan nödvändigt understöd av utländska stater. Därför vore det fråga om att på förhand sluta en motsvarande överenskommelse med de aggressivaste utländska staterna, sådana som Tyskland och Japan, och att han, Trotski, för sin del redan vidtagit erforderliga åtgärder för att anknyta förbindelser både med den japanska och den tyska regeringen.

Här uttalade Trotski även sitt missnöje med våra aktioner. Han hade fått veta, att Sokolnikov till svar på en direkt démarche av ... ministern hr ...

Orföranden *Ulrich:* Anklagade Pjatakov, jag förbjuder er kategoriskt att nämna namnen på utländska representanter i Moskva. Om ni vill uttala er i denna fråga, så kan ni göra det på det slutna sammanträdet.

Pjatakov: Gott. Trotski uttalade sitt missnöje med att Sokolnikov ej hade en klar föreställning om de åtgärder som Trotski vidtager, och att han ej understödde dem tillräckligt aktivt.

Det är mig också bekant, att Radek, fullföljande Trotskis direktiv, hade möten och samtal i den riktning, som Trotski talade om.

Vysjinski: Med vilka personer? Med utlänningar?

Pjatakov: Med tyskar, rätt och slätt.

Vysjinski: Vilka samtal hade då Radek med dessa personer?

Pjatakov: Det förekom ett ständigt meningsutbyte mellan Radek och mig ifråga om detta direktiv, och vi ställde oss överhuvud på den ståndpunkten att för så vitt vi ej hade en riktigt klar föreställning om, vad Trotski gjorde där utomlands och vilka förbindelser han hade, så måste vi tydligen här, ifall vi kommer att sammanträffa med respektive officiella eller inofficiella representanter, bekräfta att Trotski inte handlar individuellt, endast i sitt eget namn, utan även i blockets namn. Detta gjorde också Sokolnikov under samtalet med en person, och Radek under samtal med andra personer.

Vysjinski: Hur vet ni det?

Pjatakov: Beträffande Radeks möten och samtal, så har Radek själv berättat mig därom. Beträffande Sokolnikov fick jag först reda på det genom Trotskis brev, sedan berättade Radek för mig härom och senare, i mitten av 1935, berättade mig Sokolnikov själv härom och citerade samtal, i vilka han sanktionerat Trotskis underhandlingar med den japanska regeringen ...

Vysjinski: Hade ni ej flera samtal med Radek i detta ämne före er avresa till utlandet?

Pjatakov: Denna tidsperiod – från mitten av 1935 till slutet av 1935 och början av 1936 – är karakteristisk för vårt brottsliga arbete däri, att det var en period, då ”parallellcentrum” strävade att förvandla sig från ett parallellt centrum till ett huvudcentrum och att aktivisera sin

verksamhet i enlighet med de direktiv, vilka vi erhållit av Trotski, så att vi då hade en rad möten med Sokolnikov och med Tomski. Med ett ord, vi försökte att verkställa det beslut av huvudcentrum, som år 1934 meddelades alla fyra medlemmarna av reservcentrum: mig och Sokolnikov av Kamenjev, Radek och Serebrjakov av Mratjkovski.

Vysjinski: Var det då Sokolnikov kom till er och sade: ”Det är på tiden att börja”?

Pjatakov: Ja, det var just den nya fasen. Det var det första samtalet, då jag meddelade Sokolnikov, vilka medel vi förfogar över, vilka terroristgrupper och vilka terroristiska organisationer vi har. I allmänna drag berättade, jag för Sokolnikov, att skadegörelsearbetet bedrives på olika områden. Sokolnikov berättade i sin tur om vilka förbindelser han hade, och nämnde härvid Sachs-Gladnjevs och Tivels grupp.

Jag minns att vi vid detta samtal ägnade mycken uppmärksamhet åt frågan om blockets utvidgning. Både Sokolnikov och jag visste genom Kamenjev, att huvudcentrum hade direkta och omedelbara organisatoriska förbindelser med högern. Å andra sidan hade jag, som jag redan sade, direkt kontakt med Bucharin, vilken sedan upprätthölls av Radek.

Sokolnikov och jag diskuterade frågan och kom till den slutsatsen, att det vore ovillkorligen nödvändigt att på ett eller annat sätt utforma dessa förbindelser för att tillsammans med högern organisera arbetet på att störta regeringen.

Vi talade då om att det vore ovillkorligen nödvändigt att sammanträffa med någon av högerns ledare, d. v. s. med Rykov, Tomski eller Bucharin. Vi talade om alla tre, men enades sist och slutligen om Tomski, emedan denne, enligt vad vi visste, hade de talrikaste och mest organiserade kadrerna till sitt förfogande och mest ägnade sig för ett sådant illegalt organisationsarbete.

Sokolnikov åtog sig att sammanträffa med Tomski och hade också ett möte med honom.

Samtidigt hade jag ett möte också med Serebrjakov. Precis likadant var det även med Serebrjakov fråga om forcerandet av skadegörelsearbetet inom trafikväsendet och angående forcerandet av den transkaukasiska gruppens arbete, vilket vid den tiden måste erhålla en fullständigt konkret karaktär.

Med Radek, upprepar jag, sammanträffade och samtalade jag flera gånger under 1935.

Efter detta första möte med Sokolnikov sammanträffade han med Tomski. Jag hade också ett möte med Tomski. Det ägde rum hos honom, jag minns ej nu vid vilken tid, jag hade dessutom ett möte i mitten eller i slutet av november.

Sokolnikov träffade jag andra gången i slutet av november eller i början av december 1935. Han meddelade mig att Tomski uttalat sitt fulla samtycke till att organisatoriskt ansluta sig till blocket. För min del berättade jag för Sokolnikov om det samtal, som jag haft med Tomski härom. Under samtalet sade mig Tomski att han anser det vara absolut nödvändigt att organisera terroristiskt och allt annat slags arbete, men att han måste rådgöra med sina kamrater, Rykov och Bucharin. Det gjorde han också senare och meddelade svar på allas vägnar.

Vysjinski: Fördes det underhandlingar med någon annan än Tomski från denna grupp?

Pjatakov: Inte av mig. Radek stod i förbindelse med Bucharin. Jag hade förbindelse med Bucharin till 1934, d. v. s. till dess han avgick från Folkkommissariatet. När han var i Folkkommissariatet, var det lätt för mig att träffa honom, men då han gick över till ”Isvestija”, övertog Radek denna förbindelse. Han underhöll den kontrarevolutionära förbindelsen med honom och fortsatte den.

Ungefär mot slutet av 1935 fick Radek ett utförligt brev med instruktioner från Trotski. I detta brev formulerade Trotski två varianter om möjligheten för vårt makttillträde. Första varianten: möjligheten av makttillträde före kriget. Andra varianten: makttillträde under kriget. Den första varianten tänkte sig Trotski som ett resultat av, som han sade, ett koncentrerat

terroristiskt slag. Han syftade på samtidigt utförda terrordåd mot en rad av SUKP/b/:s och sovjetstatens ledare, i främsta rummet naturligtvis mot Stalin och hans närmaste medarbetare.

Den andra varianten, som ur Trotskis synpunkt var sannolikare, var ett nederlag i kriget. Då ett krig, enligt hans ord, är oundvikligt, och i allra närmaste tiden framför allt ett krig med Tyskland, möjligen även med Japan, så var det följaktligen fråga om att medelst motsvarande överenskommelser med dessa länders regeringar uppnå en gynnsam inställning från deras sida gentemot blockets makttillträde och således att genom en rad eftergifter åt dessa länder på basen av på förhand överenskomna villkor erhålla erforderligt understöd för att kunna behålla makten. Men då frågan om att taga ställning för nederlaget, om militärt skadegörelsearbete, om tillfogande av kännbara slag inte endast bakom fronten utan även inom armén under kriget här ställdes ytterst skarpt, framkallade det stor oro både hos Radek och hos mig. Det föreföll oss, som om Trotskis uppfattning, att ett nederlag vore oundvikligt, i betydande grad fick sin förklaring genom hans isolering och hans okunnighet om de konkreta förhållandena, okunnighet om vad som försiggår här, okunnighet om vad Röda armén är, och att han därför hänger sig åt sådana illusioner. På grund härav ansåg både jag och Radek att det vore nödvändigt att försöka få till stånd ett sammanträffande med Trotski.

Vysjinski: Anklagade Radek, fick ni 1935 eller något tidigare två eller möjligen flera brev från Trotski?

Radek: Jag fick ett brev i april 1934, det andra i december 1935.

Vysjinski: Motsvarar innehållet i dem vad Pjatakov här har sagt?

Radek: I stort sett, ja. I det första brevet talades det väsentligen om att påskynda kriget som den önskvärda betingelsen för trotskisternas makttillträde. I det andra brevet utarbetades dessa två s. k. varianter, makttillträde under freden och makttillträde i händelse av krig.

I det första brevet behandlades ej de sociala följderna av de eftergifter, som Trotski föreslog. Om man ville sluta en överenskommelse med Tyskland och Japan, så skulle självfallet ingen handel komma till stånd bara för Trotskis vackra ögons skull. Men programmet för eftergifterna framlade han ej i detta brev. I det andra brevet var det fråga om den socialekonomiska politik, som Trotski ansåg vara en oundviklig beståndsdel av en sådan handel efter trotskisternas makttillträde.

Vysjinski: Vad gick den ut på?

Radek: Om man frågar efter en formel, så var det ett återvändande till kapitalismen, kapitalismens restauration. Det var maskerat. Den första varianten förstärkte de kapitalistiska elementen, det var fråga om att överlämna betydande ekonomiska objekt i form av koncessioner åt tyskarna och japanerna, om förpliktelser att leverera Tyskland råmaterial, livsmedel och fettämnen billigare än priserna på världsmarknaden. De inre följderna härav var klara. Omkring de tysk-japanska koncessionsinnehavarna skulle privatkapitalets intressen i Ryssland komma att koncentrera sig. Dessutom var hela denna politik förknippad med ett program för återupprättande av den individuella sektorn, om ej i hela lantbruket, så i en betydande del därav. Men medan det i den första varianten var fråga om ett betydande återupprättande av de kapitalistiska elementen, så var det i den andra varianten fråga om kontributionerna och deras följder, om att ifall tyskarna så krävde, överlämna till dem de fabriker, som komme att ha speciellt värde för deras ekonomi. Då han i samma brev gjorde fullkomligt klart för sig, att detta är ett återupplivande av privathandeln i stort omfång, så angav storleksförhållandet mellan dessa faktorer redan bilden av ett återvändande till kapitalismen, varvid rester av den socialistiska hushållningen skulle bli kvar och då helt enkelt bli statskapitalistiska element.

Det första brevet innehöll intet socialt program, men i det andra brevet fanns det ett sådant. Det första brevet var kort, det handlade om krigets påskyndande. Det andra brevet innehöll en

värdesättning av det internationella läget. Här övervägde han taktiken i händelse av krig. Om det första brevet bör betraktas som en impuls till nederlagstaktiken, så gav det andra brevet redan ett fullständigt utarbetat program, därför skiljer det sig från det första brevet även genom sitt omfång. Det första brevet omfattade 2-3 sidor, det andra var ett utförligt brev på 8 sidor, skrivet på tunt engelskt papper.

Vysjinski: Sammanfaller det som Pjatakov meddelade i huvudsak med det som ni också säger?

Radek: I huvudsak sammanfaller det. Jag måste säga att ett tredje brev, där de av Pjatakov muntligen meddelade villkoren skulle ha blivit fixerade, ett sådant brev har ej förekommit. Efter hans återkomst anlände två brev på en gång, men de behandlade just skadegörelse-verksamheten och läget inom den internationella arbetarrörelsen. Dessa brev utgjorde svar på min förfrågan, vilken jag sände hösten 1934, men de hade tydligen vid översändningen blivit liggande i London och anlände försenade – i januari. Ett skriftligt dokument angående avslutandet av ett preliminärt avtal med Trotski, innehållet däri, hade jag inte och jag fick kännedom härom genom det som Pjatakov berättade. Men då Pjatakov befann sig under friskt inflytande av samtalet, och då jag utfrågade honom lidelsefullt, ur synvinkeln av min uppskattning av det internationella läget, så lyckades jag erhålla synnerligen mycket av honom.

Vysjinski: Det kan ni sedan utfylla edra egna uttalanden med. Nu var det alltså viktigt för mig att höra, vad ni å er sida kunde säga med anledning av Pjatakovs hänvisning till er berättelse om innehållet i det brev, som erhölls från Trotski.

Radek: I huvudsak bekräftar jag det fullständigt.

Vysjinski: Ställningstagandet för nederlag o. s. v.?

Radek: Ja.

Vysjinski: Innehöll det andra brevet, vilket betecknades som ett utarbetat program för nederlagspolitiken, någonting om de villkor, som parallellcentrums grupp måste uppfylla gentemot de utländska staterna, då den kommit till makten?

Radek: Hela programmet var inriktat härpå.

Vysjinski: Blev själva villkoren framlagda av Trotski?

Radek: Ja, han framlade dem.

Vysjinski: Talade han konkret om territoriella avträdelser?

Radek: Det sades att det antagligen kommer att bli nödvändigt.

Vysjinski: Vad då?

Radek: Antagligen blir det nödvändigt att göra territoriella avträdelser.

Vysjinski: Vilka?

Radek: Om man vill hålla fred med tyskarna, så måste man i en eller annan form tillfredsställa dem, gå med på deras expansion.

Vysjinski: Avträda Ukraina?

Radek: När vi läste brevet, tvivlade vi inte härpå. Hur det än kommer att kallas – Hetman-Ukraina eller någonting annat, frågan gäller att tillfredsställa den tyska expansionen i Ukraina.

Vad Japan beträffar, så talade Trotski om att avträda Amurområdet och Stillahavsområdet.

Vysjinski: Anklagade Sokolnikov, bekräftar ni Radeks utsago i den del, som handlar om samtalet med den person, vilken det var fråga om och vars namn ordföranden bad att man ej skulle nämna?

Sokolnikov: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinski: Och bekräftar ni innehållet i detta brev?

Sokolnikov: Ja, det stämmer.

Vysjinski (till Pjatakov): Berätta om under vilka omständigheter ni reste till utlandet? Vilken var den officiella anledningen till resan och vad hände er där inofficiellt?

Pjatakov: Jag sade redan att vid mitt samtal med Radek i slutet av 1935 frågan om nödvändigheten av att på ett eller annat sätt sammanträffa med Trotski gjorde sig gällande. Då jag under detta år på tjänstens vägnar skulle göra en resa till Berlin på några dagar, så lovade jag att försöka träffa samman med Trotski. Radek rekommenderade mig då att i Berlin vända mig till Buhartsev, som stod i förbindelse med Trotski, för att han skulle hjälpa mig att arrangera mötet. Jag reste till Berlin och träffade Buhartsev.

Vysjinski: När var det ungefär?

Pjatakov: Det var den 10 december, under första hälften av december. Samma dag eller dagen efter träffade jag Buhartsev, som passade på ett tillfälle, då ingen var närvarande, och meddelade mig att han för några dagar sedan fått reda på min ankomst, att han meddelat Trotski härom och nu väntade underrättelse från Trotski. Påföljande dag sände mig Trotski ett bud, som Buhartsev sammanförde mig med i Tiergarten i en allé, bokstavligen för ett par minuter. Han visade mig en liten lapp från Trotski, på vilken det var skrivet några ord: ”J. L., ni kan ha fullt förtroende för den person, som överbringar dessa rader.” Ordet ”fullt” var understruket, så att jag förstod att den person, som Trotski sänt var fullt pålitlig.

Denna persons namn känner jag inte, han kallades – jag kan inte nu säga precis – antingen Henrik eller Gustav, jag tror det var Gustav, som något slags täcknamn, eller möjligen Henrik. Han sade att han hade i uppdrag av Leo Davidovitj att ordna ett sammanträffande, en färd till Trotski, emedan Trotski enträget fordrade att få tala med mig.

Som det sedan visade sig, var denne speciella enträgenhet framkallad av Radeks senaste brev, vilket sänts till Trotski.

Han ställde mig frågan om jag vore beredd att resa med flygmaskin. Jag sade att jag var beredd, ehuru jag insåg hela risken i ett sådant företag. Men då jag hade talat med Radek härom, och då frågorna överhuvud var så utomordentligt allvarliga och skärpta, så ansåg jag det vara bättre att riskera färden och träffa Trotski än att undvika denna risk och förbli i det tillstånd av villrådighet, vari vi tidigare befann oss.

Kort sagt, jag beslöt – ehuru jag upprepar att det var förenat med en mycket stor risk för mig att råka fast och bli avslöjad och allt vad ni vill – men jag beslöt i alla fall att göra denna resa.

Vysjinski: Härmed slutade ert samtal med honom?

Pjatakov: Han kom överens med mig att träffas följande morgon vid Tempelhofs flygfält.

Vysjinski: Och det var allt?

Pjatakov: Vid detta möte var det allt.

Vysjinski: Talade ni om för någon i Berlin om detta möte?

Pjatakov: Naturligtvis för absolut ingen.

Vysjinski: Men Buhartsev hade reda på saken?

Pjatakov: Buhartsev var där. Det var i Buhartsevs närvaro. Själva samtalet hörde han knappast helt och hållet, men han sammanförde oss.

Vysjinski: Ni var således i Tiergarten tillsammans med Buhartsev?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Och tillsammans med Buhartsev mötte ni där denna person?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Vem kom först och vem sist?

Pjatakov: Jag kom tillsammans med Buhartsev, och han väntade oss.

Vysjinski: Detta samtal räckte ej länge?

Pjatakov: Halvannan till två minuter, ej längre.

Vysjinski: Vad hände följande dag?

Pjatakov: Följande dag infann jag mig tidigt vid ingången till flygfältet, han stod vid ingången och förde mig vidare. Först visade han mig ett pass, som gjorts i ordning åt mig. Det var ett tyskt pass. Alla tullformaliteter ordnade han själv, så att jag endast hade att skriva namnet under.

Vi steg in i flygmaskinen, startade och flög utan mellanlandningar, och omkring kl. 3 på dagen landade vi på flygfältet vid Oslo. Där stod en automobil. Vi satte oss i automobilen och körde iväg. Vi körde c:a 30 minuter och kom till en villaort. Vi steg ur, gick in i en villa, som ej var dåligt inredd, och där träffade jag Trotski, som jag ej sett sedan 1928. Här ägde mitt samtal med Trotski rum.[7]

Vysjinski: Var någon närvarande vid detta samtal?

Pjatakov: Absolut ingen, emedan det hela omgavs med yttersta konspiration både från hans och från min sida. Inte ens den person, som förde mig till dörren, kom in dit. Där talade jag med Trotski mellan fyra ögon.

Vysjinski: Hur länge räckte samtalet?

Pjatakov: Omkring två timmar.

Vysjinski: Berätta vad ni talade om.

Pjatakov: Samtalet började framför allt med de informationer, som jag medförde. Jag rapporterade om vad det trotski-sinovjevska centrum redan gjort. Vid denna tid hade Trotski redan erhållit Radeks brev, och han var synnerligen uppbragt. Under samtalet avbröt han mig och slängde åt mig allehanda hånfulla inkast och repliker om vår försonlighet, om att vi inte begrep situationen och sådana uttryck som: ”Ni lever i den gamla goda tiden” och liknande ironiska uttryck, som tydligt visade hans missnöje. När det blev fråga om skadegörelseverksamheten, släppte han lös över mig en hel störtflod av beskyllningar och slängde åt mig

---

[7] Frågan om Pjatakovs visit i Norge skapade stort rabalder och försatte åklagarsidan i en hel del bryderier – se t ex ”Kompletterande frågor till de anklagade J. L. Pjatakov och K. B. Radek” i slutet av detta dokument (under ”Eftermiddagssammanträdet den 27 januari 1937”). Det visade sig nämligen snabbt att ett sådant besök knappast kunnat ske. T ex hade, enligt norska myndigheter, inget utländskt flygplan landat på flygplatsen under hela december. Därför kom det att från stalinistiskt håll göras en lång rad försök att få historien att hålla ihop (inklusive framfördes idén att flygningen inte skulle ha skett till flygplatsen i Oslo utan till en isbelagd sjö). Detta diskuteras utförligt i Världsrevolutionen i Hønefoss. En redogörelse för Leo Trotskijs vistelse i Norge av Yngvar Ustvedt, kapitlet ”Norskt efterspel”.

Affären dissekeras grundligt i Dewey-kommissionens slutrapport – se utdraget Om Pjatakovs vittnesmål under 2:a Moskvarättegången.

Frågan var givetvis besvärande för de norska kommunisterna. I ett telegram till Kominterns exekutivkommitté undertecknat av bl a KP-ledaren Emil Løvlien kräver man instruktioner och fakta: ”För oss är detta ytterst viktigt. Meddela detaljer om Pjatakovs besök i Norge”. På telegrammet har Dimitrovs sekreterare Elena Valter antecknat ”Till detta telegram ska det inte skrivas något svar …”. När norrmännen inte fick något svar skickade de ett nytt telegram: ”Exakta uppgifter om flygningen till Oslo är mycket viktigt…” Inte heller detta besvarades dock. (Se William J. Chase, *Enemies Within the Gates*, Yale 2001, sid 195.)

En annan liten detalj är att man i de sovjetiska arkiven hittat en intressant rapport som tar upp det påstådda sammanträffandet mellan Trotskij och Pjatakov. Rapporten är skriven av Mark Zborowski (pseud. Etienne), den agent som NKVD lyckats nästla in i den trotskistiska rörelsens innersta krets och som hade lyckats bli nära förtrogen med L. Sedov (Trotskij son). Som sådan hade han inblick det mesta som Trotskij & Co sysslade med. I den aktuella rapporten skriver Zborowski att han hade haft ingående samtal med Sedov och kunnat fastställa att Trotskij aldrig hade pratat med Pjatakov. Denna rapport – liksom alla andra uppgifter som talade emot den officiella bilden – ignorerades av Vysjinskij & Co. Se Dmitri Volkogonov, *Trotsky – The Eternal Revolutionary*, sid. 376. – *Red*

ironiska anmärkningar, exempelvis: ”Ni kan inte slita er loss från den stalinska navelsträngen, ni tar det stalinska uppbygget för ett socialistiskt”.

Härpå formulerade han synnerligen skarpt, jag skulle vilja säga för första gången, tydligt och klart formulerade sin inställning till skadegörelseverksamheten. Därför använde han också ord, som stod i överensstämmelse härtill. Han sade att socialismen ej kan byggas upp i ett land och att den stalinska staten oundvikligen måste störta samman. Å andra sidan hämtar sig kapitalismen från krisen, den börjar bli starkare, och det är tydligt att den inte länge kommer att tåla att sovjetstaten, och i synnerhet dess krigsindustri och dess försvarsduglighet ytterligare förstärkes. Krigiska sammandrabbningar är oundvikliga, och om vi förhåller oss passiva härvidlag, så kommer även alla de trotskistiska kadrerna att gå under i den stalinska statens ruiner. Just på grund härav anser han att skadegörelsemetoden ej helt enkelt är en av de skarpa kampmetoder, vilka man kan använda eller låta bli att använda, utan den är en absolut ofrånkomlig sak, som framgår ur det väsentliga i hans egen position.

Frågan gällde, vilken position de trotskistiska kadrerna måste intaga: skall de förknippa sitt öde med den stalinska statens öde, eller skall de göra motstånd och organisera sig för andra uppgifter, för att störta regeringen, för att förbereda en annan regerings – den trotskistiska regeringens – makttillträde?

Och här (så som jag hört det, så säger jag det) anförde han den analogi, som jag återgav vid rannsakningen. Se här, på sin tid ansåg vi socialdemokrater, liksom även Struve och Tugan-Baranovski kapitalismens utveckling vara en progressiv företeelse, ett positivt faktum. Men det finnes en skillnad mellan Struves, Tugan-Baranovski och vår ståndpunkt. Struve och Tugan-Baranovski uppmanade till tjänst hos kapitalismen; men en annan sak var det med socialdemokratin, vi hade en annan uppgift: att organisera kampen mot kapitalismen för att utbilda dess dödgrävare. Och nu måste vi gå i den stalinska statens tjänst, inte för att hjälpa till att bygga upp staten, utan för att bli dödgrävare åt denna stat – just häri består vår uppgift.

Vidare sade han att många av oss trotskister ända till i dag hänger oss åt den illusionen, att det skulle vara möjligt att använda några slags massmetoder, att organisera massorna. Att organisera en masskamp är omöjligt, framför allt emedan arbetarmassorna och bonde-massorna för närvarande befinner sig under hypnosen av det väldiga uppbyggnadsarbetet, som försiggår i landet och som de uppfattar som ett socialistiskt uppbyggnadsarbete. Varje försök från vår sida i denna riktning skulle vara fullständigt hopplöst, det skulle snart sluta med fullständigt sammanbrott, med likvidering av de relativt fåtaliga trotskistiska kadrerna, vilka för närvarande finnes i landet. Därför är det nu fråga om annat, det är fråga om en statskupp i ordets egentliga mening med alla de följder, som härleder sig därur, både ifråga om taktiken och ifråga om kampmetoderna.

Självfallet, då vi ställt oss på denna ståndpunkt, kan vi inte avstå från de metoder, vilka – som han tidigare sade – framgår av hans värdering av det allmänna läget, av hans allmänna riktlinjer, och vilka effektivast måste bidraga till att lösa denna fråga – d. v. s. att medelst en statskupp störta den sittande regeringen och upprätta en annan regering. Han återkom oupp-hörligt till detta tema. Jag återger naturligtvis endast det väsentliga i samtalet, det är mycket svårt för mig att nu återge det stenografiskt exakt. Han återkom flera gånger till detta och sade: ni dröjer, vi har inte fått mycken tid, det är fråga om en jämförelsevis kort frist, om vi försitter denna frist, släpper den ur händerna, så kommer det att bli fråga om trotskismens fullständiga likvidering i landet – å ena sidan, och å andra sidan om att den stalinska staten kommer att fortsätta sin urartade existens, som han sade, under årtionden, stödjande sig på vissa ekonomiska vinningar och i synnerhet på de nya unga kadrerna, vilka vuxit upp och fostrats i den uppfattningen, att denna stat är någonting självfallet, att den är en socialistisk sovjetstat – någonting annat tänker de ej och kan de ej föreställa sig – se där vår uppgift: att motsätta oss denna stat. Detta är Trotskis filosofi.

Vysjinski: Och den praktiska delen?

Pjatakov: Det ena är mycket nära förknippat med det andra. Här sade Trotski ånyo, att kriget enligt hans mening står för dörren, att han mycket väl har reda på att det nu inte gäller att mäta med femårsmått, utan med en kort tidsrymd. Han sade rent ut, att det var fråga om år 1937. Tydligen var denna information ej hans egen uppfinning.

Och just med hänsyn härtill bör dessa skadegörelse- och diversionskadrer ej förberedas i allmänhet, utan för att draga upp demarkationslinjen mellan den stalinska staten och den trotskistiska organisationen, så att ifall någonting inträffar, man skall kunna säga: vi är inte sovjetstaten – det är den ena uppgiften, och den andra uppgiften är av mera praktisk art: att utbilda kadrer i händelse av krig, d. v. s. utbilda kadrer för diversions- och förstörelse-verksamheten, hjälpkrafter för det fascistiska angreppet mot Sovjetunionen.

Vysjinski: Detta är den praktiska delen?

Pjatakov: Egentligen är båda praktiska, det är bara det att den andra delen är skändligare.

Här hade han igen två varianter.

Han talade nu med mig konkretare och mera öppet, emedan det ej var i skriftlig utan i muntlig form, och med all sannolikhet var det just på grund härav som han talade mera öppet, ehuru han likväl gjorde mig uppmärksam på att det han säger, anser han ej vara ändamålsenligt och möjligt att offentliggöra, ja, inte ens att meddela det åt större eller mindre kretsar av de trotskistiska kadrerna, att endast en ytterst begränsad och trång krets av personer kan invigas i denna hans riktlinje. Ja, egentligen är det också begripligt, ty som det kommer att framgå av min fortsatta framställning, var det fråga om direkt statsförräderi i ohöljd form.

Vysjinski: Vari kom det till uttryck?

Pjatakov: Jag skall genast komma till det. Den som känner Trotski vet, att han alltid älskar att uttala någon slags fras, avrunda det han sagt. Han sade: ni minns vår strid angående det omöjliga i att bygga upp socialismen i ett land, det är alldeles tydligt, att det inte var Stalin utan vi som hade rätt i dessa strider.

Vad den internationella situationen beträffar, så är det i betydande grad fråga om den proletära revolutionsrörelsens likviderande och om fascismens triumf. Om vi har för avsikt att komma till makten, så är framför allt fascisterna de reella krafterna i den internationella situationen, och med dessa krafter måste vi på ett eller annat sätt i en eller annan form anknyta för-bindelse, upprätthålla denna förbindelse och trygga oss en gynnsam inställning från deras sida i händelse vi kommer till makten, både ifall detta sker utan krig och i synnerhet i händelse av ett krig och nederlag för Sovjetunionen, vilket Trotski ansåg vara oundvikligt. Han berättade mig även, att han kände till de samtal som Radek och Sokolnikov fört. Trotski var missnöjd med att de inte ådagalade tillräcklig aktivitet, att de var alltför försiktiga. Han berättade mig, vilka åtgärder han speciellt vidtagit.

Vysjinski: Vilka samtal talar ni om, med vem?

Pjatakov: Jag syftar på de samtal, som Radek och Sokolnikov hade med vissa personer, representanter för en del utländska stater, vilka medborgaren ordföranden förbjöd att nämna.

Vysjinski: Om dessa samtal?

Pjatakov: Ja. Trotski sade mig för sin del: naturligtvis diskuterar ni där alldeles för mycket alla slags internationella frågor, egentligen skulle ni sysselsätta er med de saker, som går dåligt hos oss, – d. v. s. han syftade på den terroristiska, skadegörelse- och diversions-verksamheten – och vad beträffar de internationella angelägenheterna, så både förstår och sköter jag den saken bättre än ni – och så berättade han mig.... jag vet inte, jag kan ej garantera att han har gjort det, men jag kan tala om, vad han berättade mig.

Vysjinski: Han talade om att ni pratar och diskuterar mycket i stället för att syssla med praktiskt diversions- och skadegörelsearbete?

Pjatakov: Och terroristiskt…

Vysjinski: Det var således än en gång speciellt tal om att sysselsätta sig med denna verksamhet?

Pjatakov: Speciellt diskuterades det ej, men hela detta samtal var uppfyllt av alla slags uttryck av det allra största missnöje, han lät med alla slags ordvändningar och antydningar förstå, att vi uträttat litet på detta område, ifråga om praktiskt skadegörelse-, diversions- och terrorverksamhet, detta sades som svar på min information om vad som uträttats hos oss.

Vysjinski: Vad sade han ytterligare, då han talade om att det uträttats litet?

Pjatakov: I samband med de internationella frågorna ställde Trotski särskilt skarpt frågan om utbildning av diversionskadrer. Han förebrådde oss för att vi ej tillräckligt energiskt sysselsatte oss med diversions-, skadegörelse- och terrorverksamhet.

Han förklarade att han fullt bestämt kommit överens med den fascistiska tyska regeringen och med den japanska regeringen om ett välvilligt förhållande i händelse det trotski-sinovjevska blocket skulle komma till makten. Det är självklart, sade han, att detta välvilliga förhållande ej utgör frukten av att dessa regeringar skulle hysa någon särskild kärlek till det trotski-sinovjevska blocket. Han utgår helt enkelt från de fascistiska regeringarnas reella intressen och från det, som vi lovat att göra för dem, ifall vi kommer till makten.

Vysjinski: Vad har ni då lovat?

Pjatakov: Här måste jag först göra ett förtydligande. Trotski sade ånyo att det både med hänsyn härtill, med hänsyn till de underhandlingar han håller på att föra och till det som han redan uppnått, var ytterst viktigt att förstärka den aktiva, diversions-, skadegörelse- och terrorverksamheten, så att de utländska regeringarna ser, att de ej har en ensam man framför sig, som talar endast i sitt eget namn, utan en konkret, reell kraft. Här sade han mig också, att han fört tämligen långvariga underhandlingar med Hess, ställföreträdaren för Tysklands Nationalsocialistiska Partis ordförande. Jag kan visserligen inte säga, om det förefinnes ett av dem undertecknat avtal, eller om det endast är en muntlig överenskommelse, men Trotski utlade hela saken för mig, som om ett avtal existerade, vilket likväl ännu måste slutgiltigt bekräftas av några andra personer, som jag skall tala om på rättens slutna sammanträde.

Vad går då egentligen denna överenskommelse ut på, kort formulerat?

För det första. De tyska fascisterna utlovar det trotski-sinovjevska blocket en välvillig inställning och understöd, i händelse blocket kommer till makten, både under ett krig, och även före kriget, ifall det skulle lyckas. Men för detta skall fascisterna erhålla följande kompensation:

ett i allmänhet välvilligt förhållande till de tyska intressena överhuvud och till den tyska regeringen i alla den internationella politikens frågor ; vissa territoriella avträdelser, vilka kommer att bli nödvändiga – för övrigt konkretiserades dessa territoriella avträdelser och i synnerhet var det fråga om en maskerad form av territoriella avträdelser, vilka benämndes ”tolererande av de ukrainska national-borgerliga krafterna i händelse av deras självbestämning”.

Vysjinski: Vad menas härmed?

Pjatakov: Det betyder i maskerad form detsamma, som Radek här talade om: ifall tyskarna tillsätter sin egen ukrainska regering – och tyskarna kommer ej att regera genom en tysk generalguvernör, utan det blir måhända en hetman, men i varje fall kommer tyskarna att ”självbestämma” Ukraina – så skall det trotski-sinovjevska blocket ej motarbeta detta. I själva verket är detta början till Sovjetunionens sönderstyckande.

Nästa punkt i överenskommelsen gäller frågan om i vilken form det tyska kapitalet skall få möjlighet att exploatera de råvarukällor i Sovjetunionen, som det har behov av. Det var fråga om utvinningen av guld-, nafta- och manganmalmsfyndigheter, av trä, appatit o. s. v.

Kort sagt, det var principiellt avgjort mellan Trotski och Hess, att det tyska kapitalet kommer att få tillträde och erhålla sådana nödvändiga ekonomiska tillskott, men att de konkreta formerna av detta deltagande tydligen skall utarbetas fullständigare.

Den sista punkten, som jag minns, är skulle jag tro koncessionerna.

Vysjinski: Och beträffande diversionsdåden i händelse av krig?

Pjatakov: Det är den sista punkten. Det minns jag bra. Och slutligen är det den allra svåraste punkten, vilken redan överhuvudtaget visar vår fysionomi fullständigt ohöljt och omaskerat ; den formulerades också vid denna överenskommelse mellan Trotski och Hess. Visserligen kan jag inte nu åtaga mig att bekräfta, att den ingick i konceptionen i denna överenskommelse mellan Trotski och Hess, som jag talade om ovan, det var en särskild, speciell överens-kommelse, men den ingick i överenskommelsens allmänna konception och gick ut på att då Hess och Trotski behandlade frågorna om krig och en militärkupp, om makttillträdet, d. v. s. Sovjetunionens nederlag – så reste Hess självfallet helt naturligt frågan: Nåväl, ni bedriver kamp där, men vi utgör i detta fall en betydligt mera organiserad och bättre beväpnad kraft. Så att det är klart, att då vi en gång kommer överens, så gör vi det grundligt. I händelse av ett militärt angrepp, måste den trotskistiska organisationens undermineringskrafter, vilka kommer att verka inom landet, koordineras med de yttre krafter, vilka kommer att verka under den tyska fascismens ledning. Den diversions- och skadegörelseverksamhet, som den trotski-sinovjevska organisationen bedriver i Sovjetunionen, måste utföras i enlighet med Trotskis, av den tyska generalstaben godkända anvisningar.

Mot slutet kom samtalet in på, att det trotski-sinovjevska blocket med hjälp av en eller annan utomstående kraft kommer till makten, låt oss säga, att vi vinner fast fot. Då reser sig frågan om de eftergifter, vilka vi planerat, plus en rad andra, vilka vi också planerat, plus nödvändigheten av att i viss mån tillfredsställa de krafter, vilka vi kommer att mobilisera till kamp mot Stalin, d. v. s. fientliga krafter. Frågan gäller också fientliga element, kulakerna. Både i detta avseende och av inre skäl måste man göra väsentliga eftergifter, för att inte tala om yttre eftergifter. Radek talade med rätta om en motsvarande reträtt i stad och på landsbygd, exempelvis om att tillåta kapitalistisk handel o. d. Trotski ställde rätt och slätt frågan så, att saken går ut på en synnerligen allvarlig reträtt, han sade också, att Radek och jag står under inflytande av de gamla idéerna från åren 1925-26 och inte kan föreställa oss, vad makttillträdet i själva verket kommer att betyda, att vi måste göra en kraftig reträtt i riktning mot kapitalismen. I detta sammanhang sade Trotski, att vi i själva verket har samma program som högern, för så vitt högern godkänt diversions- och skadegörelseprogrammet och anser att man måste retirera till kapitalismen. Trotski uttalade den största tillfredsställelse, då jag berättade honom om Sokolnikovs samtal med Tomski och om mitt samtal med Tomski och likaså om vilken kontakt jag och Radek hade med Bucharin. Han förklarade, att det ej endast var en taktisk åtgärd, d. v. s. en sammanslutning i kampen mot en och samma fiende, utan en sammanslutning, som även hade en viss principiell betydelse.

Vysjinski: Vad för nytt sade er alltså Trotski år 1935 i jämförelse med det som sagts er tidigare och som ni lät er ledas av i er brottsliga verksamhet?

Pjatakov: Det nya blev, om ni så vill, tillräckligt exakt formulerat: den trotskistiska organisationen förvandlades i själva verket till ett bihang åt fascismen.

Vysjinski: Det fick ni klart för er först då?

Pjatakov: Det blev klart för mig först då.

Vysjinski: Men ni hade klart för er, att allt vad ni gör, är de svåraste, statsförbrytelser?

Pjatakov: Vid detta samtal hade jag det inte klart för mig.

Vysjinski: År 1931, när ni fick riktlinjen om terror – är det inte den svåraste statsförbrytelse?

Pjatakov: Jo, naturligtvis.

Vysjinski: År 1932 bekräftas denna riktlinje och ni åtager er att utföra denna uppgift. Är det den svåraste statsförbrytelse?

Pjatakov: Alldeles så.

Vysjinski: Det vill säga?

Pjatakov: Också den svåraste statsförbrytelse, det är klart.

Vysjinski: Erhöll ni en riktlinje om skadegörelseverksamheten, direkt eller genom Radek?

Pjatakov: Ja, jag erhöll den.

Vysjinski: Antog ni den?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Hur kvalificerar ni det?

Pjatakov: Alldeles lika.

Vysjinski: Det vill säga?

Pjatakov: Den svåraste statsförbrytelse.

Vysjinski: Fick ni riktlinjen om diversion?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Hur kvalificerar ni det?

Pjatakov: Alldeles lika.

Vysjinski: Fick ni riktlinjen om inställning för nederlag?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Hur kvalificerar ni det?

Pjatakov: Alldeles lika.

Vysjinski: Fick ni riktlinjen om spioneri? Hur kvalificerar ni det?

Pjatakov: Alldeles lika.

Vysjinski: Till vems förmån?

Pjatakov: Här säger jag inte att det är till någons förmån.

Vysjinski: På vems vägnar, i vilka politiska syften? Det var klart, när ni år 1931 antog riktlinjen om skadegörelse, när ni antog riktlinjen om diversion, när ni antog riktlinjen om spioneri, om förbindelse med vissa utländska staters spionageorgan – eller hade ni inte klart för er, vart detta leder? Hur kvalificerar ni det?

Pjatakov: Om det hade varit klart då, så hade antagligen allt varit något annorlunda.

Vysjinski: Ni har ju uppnått myndig ålder. Låt oss gå i omvänd ordning. När ni antog riktlinjen om terror, förstod ni ej, att det betyder mord på vårt partis ledare?

Pjatakov: Det förstod jag naturligtvis.

Vysjinski: Och är då inte det den svåraste statsförbrytelse?

Pjatakov: Naturligtvis, det är klart.

Vysjinski: Hur kan ni då säga, att det inte var klart för er?

Pjatakov: Inte denna sida.

Vysjinski: Denna sida intresserar mig som representant för den statliga åklagarmakten. Hur kan ni säga, att det inte var klart? Vad är här oklart: ni reser till Sovjetunionen, organiserar där terroristgrupper, organiserar mord på partiets och regeringens ledare. Är det klart eller oklart?

Pjatakov: Det är klart, naturligtvis.

Vysjinski: Vad var det då, som var oklart?

Pjatakov: (tiger).

Vysjinski: Enligt min mening är det klart, och det är klart för hela vårt folk, och för er är det troligen också klart.

Pjatakov: Jag sade er ju att det blev klart för mig.

Vysjinski: Jag frågade just: var det klart för er?

Pjatakov: Naturligtvis var det klart.

Vysjinski: Att påskynda kriget – var det riktlinjen?

Pjatakov: (tiger).

Vysjinski: Att hjälpa angriparen – var det riktlinjen?

Pjatakov: Det var det.

Vysjinski: Att hjälpa angriparen – är det hjälp åt fascismen?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Hantlangare åt fascismen – är det att vara ett bihang åt fascismen?

Pjatakov: Inte alltid.

Vysjinski: Men i detta fall?

Pjatakov: I detta fall utan tvivel.

Vysjinski: Då är det ju klart. Jag har inga flera frågor att ställa.

Ordföranden: Vilket syfte fullföljde ni i augusti 1936, när ni skrev ert brev om det trotski-sinovjevska centrum, ett brev som publicerades i vår press i Moskva? Vad var klart och vad var oklart för er i det ögonblick ni skrev det brevet?

Pjatakov: Jag sökte egentligen vid den tiden en utväg ur det läge som uppstått och tänkte, jag tänkte falskt och oriktigt att man skulle kunna taga sig ut eller komma ur det kontrarevolutionära, fascistiska träsket på något annat sätt än på det enda sätt, som finnes för en människa i ett dylikt fall, d. v. s. genom att helt utlämna organisationen och de handlingar den begått utan att avslöja sig själv. Det kunde jag ej besluta mig för och så slog jag in på en annan väg.

Ordföranden: Vilken väg?

Pjatakov: Jag skrev då denna artikel. Jag tänkte att det skulle hjälpa mig att bryta mig ut och komma ifrån på något sätt. Men det var oriktigt.

Ordföranden: D. v. s. hur skall man förstå det? Vad menas med att ”hjälpa” till att komma ifrån? Ni ville skyla över edra handlingar?

Pjatakov: Jag sade ju, att det var orätt gjort.

Ordföranden: Ni ville visa med ert brev, att ni ingenting gemensamt hade med trotskisterna?

Pjatakov: Nej, jag ville någonting annat. Men vad jag uppnådde, det är en annan sak.

Vysjinski: När ni återvände från Berlin, talade ni med någon om att ni träffat Trotski?

Pjatakov: Jag träffade Radek och Sokolnikov.

Vysjinski: Berättade ni för dem om samtalet med Trotski?

Pjatakov: Ja, jag berättade därom.

Vysjinski: Ungefär så, som ni har framställt det i dag?

Pjatakov: Antagligen utförligare, emedan det var under direkt inflytande av samtalet.

Vysjinski: Men i huvudsak så, som ni framställde det här?

Pjatakov: Ja, naturligtvis.

Vysjinski: Hur reagerade Radek härpå?

Pjatakov: Denna senare formulering, att sätta pricken på ”i”, vilken gjordes i detta samtal, framkallade både hos Radek och hos Mig en mycket obehaglig reaktion och vi tänkte då vägra – men vi vägrade inte utan fortsatte att utföra det som vi utfört. Men å andra sidan tänkte vi på att vi fyra – Serebrjakov, Sokolnikov, Radek och jag – egentligen inte kunde taga på oss ansvaret för hela denna historia, att man i detta sammanhang borde sammankalla ett rådslag, vilket vi inte gjorde, och där rådgöra om vad som skulle göras. Ty så vitt jag förstod Radek, jag talade visserligen inte utförligt med honom, men jag förstod, att han hade en förnimmelse av i vilken återvändsgränd vi råkat. Vi tänkte att man borde tala både med centrum och med de närmaste kamraterna i periferin för att på något sätt bestämma sig. Dessutom fanns det tankar, fast ej utformade, på att dessa rådslag skulle kunna leda till en viss motsättning från härvarande ståndpunkts sida, åtminstone i dessa akuta frågor; det måste sägas, att både han och jag i viss mån förde en strutspolitik – vi gömde huvudet under vingen men gjorde ingenting väsentligt.

Vysjinski: Förändrade det senaste mötet någonting i er brottsliga verksamhet?

Pjatakov: Det förändrade ingenting.

Vysjinski: Och i Radeks och Sokolnikovs brottsliga verksamhet?

Pjatakov: Ingenting.

Vysjinski: Uppfattade ni de anvisningar, som Trotski gav er i december 1935 som hans önskan eller som direktiv?

Pjatakov: För så vitt parallellcentrums huvuddirektiv överhuvud var det som utgick från Trotski, så var det naturligtvis ett direktiv.

Vysjinski: Uppfattade ni samtalet med Trotski i december 1935 och de föreskrifter han gav er, som direktiv eller helt enkelt som ett samtal med en bekant, utan att det var bindande?

Pjatakov: Naturligtvis som direktiv.

Vysjinski: Följaktligen kan man anse, att ni skrev under det?

Pjatakov: Man kan anse, att jag genomförde det.

Vysjinski: Också genomförde det.

Pjatakov: Inte ”också genomförde”, utan ”genomförde”.

Vysjinski: Det är ingen skillnad härvidlag.

Pjatakov: För mig är det skillnad.

Vysjinski: Vilken då?

Pjatakov: Ifråga om handlingen, i synnerhet den kriminellt straffbara handlingen, är det ingen skillnad.

Vysjinski: Fortsatte ni efter rådslaget med Trotski er brottsliga verksamhet i den förra riktningen?

Pjatakov: Utan tvivel.

Vysjinski: Med alla de riktlinjer, vilka ni fick före och efter. Svarar ni jakande eller nekande på denna fråga?

Pjatakov: Jakande.

Vysjinski: Gjorde Radek på samma sätt?

Pjatakov: Med all sannolikhet, ty jag träffade honom ej efter januari 1936.

Vysjinski: Ni fortsatte alldeles som förut?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Nu skulle jag vilja fråga er om er brottsliga verksamhet beträffande organiserandet av terrordåd. Vari yttrade den sig konkret?

Pjatakov: Framför allt är det organiserandet av terroristgrupper i Västsibirien genom Västsibiriska centrum.

Vysjinski: För vilka syften organiserades de i Västsibirien?

Pjatakov: I Västsibirien gjordes ett attentatförsök mot Molotov.

Vysjinski: Vidare?

Pjatakov: I Ukraina mot Kosior och Postysjev. I Ukraina talades det med de ukrainska trotskisterna om att om det blev nödvändigt att flytta över trotskistiska terroristkadrer till Moskva, så skulle det göras.

Vysjinski: Med vem ägde dessa samtal rum?

Pjatakov: Med Loginov.

Vysjinski: Vilka kadrer?

Pjatakov: Det talades ej om vilka personer.

Vysjinski: Åt vem överlämnades det?

Pjatakov: Det överlämnades åt dem.

Vysjinski: För vilket ändamål skulle de överföras till Moskva?

Pjatakov: För att föröva terrordåd.

Vysjinski: Mot vem?

Pjatakov: Det sades ej speciellt.

Vysjinski: Vem var upptagen i er plan?

Pjatakov: Moskvaledarna.

Vysjinski: Mot vem?

Pjatakov: Mot partiets och regeringens ledare: Stalin, Molotov, Kaganovitj, Vorosjilov, Ordsjonikidse.[8] Det var fråga om att utföra terrordåden mer eller mindre samtidigt. Trotski höll särdeles starkt härpå.

Vysjinski: Var det just fråga om dessa vårt partis och vår regerings ledare?

Pjatakov: Naturligtvis.

Vysjinski: Ni avsåg således i er plan att överföra terrorister från Ukraina?

Pjatakov: Ja, i händelse av behov.

Vysjinski: I vilket fall kunde det krävas överförande av terrorister från Ukraina?

Pjatakov: I ett sådant fall, vi diskuterade oss emellan ...

Vysjinski: Vi – vilka då?

Pjatakov: Sokolnikov, jag, Radek, Serebrjakov, sedan talades det med Tomski.

Vysjinski: Vad för samtal, vad diskuterade ni?

Pjatakov: Vi diskuterade genomförandet av Trotskis direktiv om nödvändigheten av att ej splittra sig utan slå ett koncentrerat slag.

Vysjinski: Vad betyder det, ett koncentrerat terroristiskt slag?

---

[8] En intressant detalj i sammanhanget är att under 1:a Moskvarättegången nämndes inte Molotov som en av dem som skulle mördas av de sammansvurna, utan där var det ”Stalin, Vorosjilov och Kaganovitj” som var de främsta offren. Där nämndes även Kirov, Ordsjonikidse, Sjdanov, Kosior och Postysjev, men Molotov var fullständigt frånvarande. Detta brukar tolkas som att Molotov låg risigt till vid tiden för första rättegången. Han fick dock vara med på ett hörn i denna andra rättegång. – *Red*

Pjatakov: Det betyder, som jag redan påvisade, ett mer eller mindre samtidigt utförande av ett terrordåd mot en hel rad av partiets och regeringens ledare. Men i sådant fall skulle man tydligen bli tvungen att föra över terrorister utifrån, från Ukraina och från andra ställen.

Vysjinski: Var det också fråga om Transkaukasien?

Pjatakov: Ja, det var också fråga om de transkaukasiska terroristerna.

Vysjinski: Talade ni också härom med ledarna för dessa grupper?

Pjatakov: Grupper – nej, men med centras ledare. Vid denna tid talade jag med Loginov från Ukraina och med de transkaukasiska ledarna.

Vysjinski: Vem från Transkaukasien talade ni med?

Pjatakov: Med Mdivani. Serebrjakov talade med Mdivani om att skicka transkaukasiska, trotskistiska terrorister till Moskva, ifall det behövdes.

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt mig att ställa en fråga till anklagade Serebrjakov.

Ordförande: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Serebrjakov, bekräftar ni detta uttalande av Pjatakov beträffande ert samtal med Mdivani?

Serebrjakov: Ja, det förutsågs ett terrordåd mot Jesjov.

Vysjinski: Speciellt mot kamrat Jesjov?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Och ni talade just om detta fall med Mdivani?

Serebrjakov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Nämnde ni kamrat Jesjovs namn.

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: (till Pjatakov): Följaktligen har vi redan räknat upp en rad terrordåd, som förbereddes med ert deltagande?

Pjatakov: Alldeles rätt.

Vysjinski: Vem opererade omedelbart under er ledning i Moskva?

Pjatakov: I Moskva opererade under min direkta ledning Julins grupp, till vilken hörde Oskoldski, Dokutjajev och Koloskov.

Vysjinski: Vad ställde den sig för uppgift.

Pjatakov: Att mörda Stalin och Kaganovitj.

Vysjinski: Och ni ledde detta direkt?

Pjatakov: Ja, direkt, som medlem av centrum. Sedan känner jag också till terroristgrupper, som stod i förbindelse med Sokolnikov och Radek. Sachs-Gladnjevs och Tivels grupp stod i förbindelse med Sokolnikov och en annan var Prigosjins grupp, som stod i förbindelse med Radek. Dessutom hade vi hela tiden för avsikt att kalla hit Dreitzer, då vi kände till att han hade terroristiska förbindelser.

Vysjinski: Talade ni med någon om Dreitzer?

Pjatakov: Jag talade härom med Radek.

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt mig att ställa en fråga till anklagade Radek.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Radek, säg, hade ni ett samtal om Dreitzer?

Radek: Vi hade ett samtal i juli 1935.

När vi samlades första gången efter mordet på Kirov, reste sig frågan att det var meningslöst att döda enstaka personer. Det ger intet som helst politiskt resultat, utan det medför endast att

organisationen slås sönder. Därför borde man exakt utreda, om det finnes krafter för allvarliga aktioner eller inte.

Vysjinski: Jag förstår er så: att mörda kamrat Kirov var för litet, man måste mörda också andra?

Radek: Antingen måste man avstå från terrorn eller också på allvar taga itu med att organisera massterrordåd, vilket skulle resa frågan om att komma makten närmare.

Vysjinski: Följaktligen säger jag också: det är för litet att inskränka sig till enstaka mord, utan man måste antingen mörda en hel rad ledare, eller också överhuvud taget avstå därifrån.

Radek: Det är inte kvantiteten det kommer an på, ty om man på sju år dödar tre efter varandra, så blir det heller intet resultat, utan det gäller i själva verket följande: skall terrordåden främja makterövringen, så måste man på allvar ställa frågan om att tillintetgöra regeringsspetsarna.

Vysjinski: Samtliga?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vad beslöt ni då?

Radek: Vi kom till det beslutet, att en sådan fråga måste avgöras på basen av kännedomen om de krafter som finnes, eller på basen av utsikten för denna organisation att få de nya krafter som behövdes, och vi beslöt att kalla på Jefim Dreitzer, vilken, som vi visste, hade vidsträckta förbindelser och som tidigare haft många grupper, vilka vi ej kände till tidigare. Allt efter den bild vi skulle få av Dreitzer (ifråga om den trotskistiska organisationen och ifråga om förbindelsen med den trotskistiska terrororganisationen och med högern); skulle vi resa frågan om, vilket beslut som skulle fattas.

Vysjinski: Här stämmer det inte mellan er och Pjatakov. Pjatakov sade så: vi kom överens med Loginov, vi kom överens med Mdivani om att samla krafterna och verkställa vår brottsliga plan. Har jag förstått er rätt, anklagade Pjatakov?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Men enligt Radek går det ut på att man skulle fastställa krafterna för att sedan avgöra, om man skulle handla eller avstå från att handla.

Pjatakov: Frågan gäller vad jag sade om att förbereda terroristgrupper. Serebrjakov hade hand om denna sak med Mdivani, jag med ukrainarna och sibirienfolket, och just här blev jag övertygad och kom överens med Radek om att för så vitt saken låg så till, var krafterna ännu otillräckliga ...

Vysjinski: Var det ett samtal med Radek just rörande planen till förberedelserna av detta terrordåd mot en hel grupp?

Pjatakov: Ja.

Jag måste säga att allt detta bedrevs som verkställande av det Trotskis huvuddirektiv, vilket krävde att ett terrordåd mot en hel grupp skulle utföras. Om detta skulle ske på samma dag eller med något mellanrum, det var en annan sak, den frågan ställde Trotski oss ej.

Vysjinski: Ansågs det inte längre nödvändigt att avgöra frågan, huruvida detta terrordåd skulle utföras eller ej? Ansågs den frågan redan vara avgjord?

Pjatakov: Allt beroende av vilka möjligheter, som erbjöd sig härför.

Vysjinski: Ansåg ni frågan vara avgjord och att det endast gällde att utreda de tekniska möjligheterna?

Pjatakov: Inte endast de tekniska.

Vysjinski: Eller måste ni behandla frågan principiellt?

Pjatakov: Det var fråga om, huruvida de terrorkadrer som förefanns, kunde utföra dådet eller ej. I den mån det fanns möjligheter – var även Radek för saken. Principiellt behövde vi

självfallet ej diskutera. Det var fråga om att de planerade terrordåden måste utföras alltefter de kadrer som fanns; just i överensstämmelse härmed restes frågan. Jag minns tydligt –det var 1934-35 – att Serebrjakov hade ett samtal med Mdivani. Man förebrådde oss för att det kontrarevolutionära arbetet ej bedrevs tillräckligt energiskt. Han sade, att mordet på Berija måste sanktioneras. I ändå brottsligare mening sade jag, att dylika enstaka aktioner är meningslösa.

Vysjinski: Ni sade, att förberedelserna måste var allvarligare?

Pjatakov: Naturligtvis.

Vysjinski: Min fråga går ut på det grundläggande: i vilket syfte förde ni underhandlingar med den ukrainska terroristgruppen, men den transkaukasiska och andra?

Pjatakov: Syftet var att förbereda terrordåd. Denna uppgift förelade vi terroristerna i landsortscentra, och oss emellan ställde vi frågan om när och hur det skulle ske.

Vysjinski: Nu skulle jag vilja vända mig till anklagade Radek i samma fråga.

Radek: Pjatakov rör ihop alla data.

Vysjinski: Finns det differenser er emellan?

Radek: Det förekommer bl. a. avvikelser från det som är protokollerat i rannsaknings-materialet.

Vysjinski: Rannsakningsmaterialet har ju fått uppgifterna av er.

Radek: Ja.

Vysjinski: Vårt undersökningsmaterial är också ert material.

Radek: Jag påstår, att ingen av oss bestrida rannsakningsmaterialet. Det har blivit sagt att Trotskis direktiv om terrordådet gruppvis anlände i januari 1936.

Vysjinski: Erhöll ni Trotskis direktiv om terrordåd gruppvis?

Radek: Ja, det fick vi.

Vysjinski: Är det ett faktum?

Radek: Ja, det är ett faktum.

Vysjinski: Finns det inga stridigheter härom?

Radek: Nej.

Vysjinski: Bedrevs det förberedelser till terrordåd i vårt land före detta direktiv?

Radek: Innan vi erhållit direktiv av Trotski orienterade vi oss på egen hand. I juli 1935 restes frågan om nödvändigheten att utreda, vilka krafter som förefinnes och om de tillåter oss att gå fram i denna riktning eller ej. Vid denna tid var Dreitzer inte här, och vi befann oss i en svår situation ; saken låg så till, att vi ej kunde avgöra någonting utan Dreitzer.

Vysjinski: Jag skulle vilja klargöra saken med hänsyn till differenserna i den första frågan.

Radek: Jag känner inte till, vilken tid Pjatakov hade samtal med Loginov och Mdivani och även andra. Jag uppfattar saken så, att det var vid den tid, då vi kallade hit Dreitzer.

Vysjinski: Jag skulle vilja säga en sak. Förnekar ni, anklagade Radek, att Loginov i Ukraina bedrev förberedelser till terrordåd mot partiledarna, kamraterna Kossior och Postysjev?

Radek: Det förnekar jag inte, ty jag vet att Loginov sysslade med att förbereda terrordåd mot partiledarna.

Vysjinski: Kände ni till det?

Radek: Jag fick reda på det i januari 1935.

Vysjinski: Således hade ni under två års tid reda på att Loginov sysslade med att förbereda terrordåd mot partiets och regeringens ledare?

Radek: Under lång tid.

Vysjinski: Ni kände till, att det finns grupper i Moskva, som sysslar med att förbereda terrordåd?

Radek: En grupp stod under min ledning.

Vysjinski: En grupp stod under er ledning?

Radek: I Moskva fanns det en grupp, som var underställd mig personligen.

Vysjinski: Vad sysslade den med?

Radek: Denna grupp, som var underställd mig personligen, sysslade med att förbereda kadrer för den händelse, att man skulle få order om terroristdåd.

Vysjinski: Det var alltså en terroristgrupp? Känner ni till, att Mdivani förberedde kadrer och ställde sig som uppgift att föröva terroristdåd?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vad är det då för skillnad?

Radek: Skillnaden framträdde senare. Ser ni, förefintligheten av sådana grupper, deras bildande för att utföra terrordåd mot hela grupper – jag tror, att det inte ligger i den statliga åklagarmaktens intresse att utlägga den saken här, hur dessa dåd förövas, och det motsvarar inte mina åsikter, med vilka jag framträder här för rätten.

Vysjinski: Dessa åsikter intresserar mig mindre än de åsikter, som ni då hade.

Radek: Men ni ville ju inte höra mig till slut.

Vysjinski: Är 1931 bedrevs en splittrad förberedelse av enskilda terroristgrupper?

Radek: Man arbetade på att förbereda kadrer, och objekten var redan utsatta, ehuru utan bestämd tid.

Vysjinski: Vad är det för objekt? Ni talar om att objekten för terrordåden var utsatta. Vad betyder det, om man ser saken från er yrkesmässiga brottsliga synpunkt? Att man bestämt enskilda parti- och regeringsledare, mot vilka terrordåd förbereddes?

Radek: Från det ögonblick blocket uppstod var den krets av personer känd, mot vilka terrordåden var avsedda.

Vysjinski: Är det just därom ni talar?

Radek: Ja.

Vysjinski: Jag frågade vidare: förberedelsen mot hela grupper – är det en ny etapp?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vari bestod då meningsskiljaktigheten?

Radek: Meningsskiljaktigheten bestod i att vi diskuterade denna nya etapp men ännu ej fattade något beslut, då vi ej kände till motsvarande föreskrifter.

Pjatakov: Jag säger just, att vi kallade hit Dreitzer för att klargöra möjligheten att utföra detta.

Vysjinski: Och för att avgöra, om det var möjligt att utföra terrordåd gruppvis, eller om ni skulle vidhålla den gamla ståndpunkten?

Radek: Den gamla ståndpunkten ansåg vi vara en tillryggalagd etapp. Om man ej kan gå framåt, då skall man överhuvud inte överväga denna möjlighet.

Vysjinski: Var diskuterades detta? Var restes denna fråga?

Radek: Jag talade med Pjatakov om, huruvida vi kan eller icke kan genomföra det, som är förnuftigt med hänsyn till det mål som uppställts.

Vysjinski: Frågan om ändamålsenligheten dök alltså upp hos er redan i januari 1936?

Radek: Det var ej i januari 1936, allt detta hänför sig till januari 1935.

Vysjinski: Frågan dök alltså upp hos er och ni avgjorde den?

Radek: Vi avgjorde den inte. Vi avgjorde den ej, emedan vi ej hade någon grundval för avgörandet, vi hade ingen förbindelse med Dreitzer, som inte infann sig på ett halvt år, och han var ledaren för de terroristiska organisationerna.

Vysjinski: Det berodde således på Dreitzer?

Radek: Det berodde på om förefintligheten av fakta fanns, som skulle ha gjort det möjligt för oss att träffa ett avgörande.

Vysjinski: Om ni hade haft kadrer, så skulle ni alltså ha fattat ett beslut, om ni ej hade haft kadrer, så skulle ni av tekniska orsaker ha fattat ett annat beslut?

Radek: Riktigt. Vi frångick ej terrorpositionen.

Vysjinski: Ni frångick således inte terrorpositionen. Principiellt var ni för terror?

Radek: Ja.

Vysjinski: Men ni visste inte, om det i de givna konkreta förhållandena skulle komma att lyckas för er att förverkliga massterrorn?

Radek: Vi försökte att klargöra, vad som redan var för handen, och å andra sidan försökte vi samla nya kadrer.

Vysjinski: Kan man kvalificera detta som förberedelse till organisering av gruppterror?

Radek: Förberedelsen bedrevs hela tiden. 1935 inträdde denna förberedelse i ett stadium, som innebar förberedelse av terroristdåd gruppvis som en ny, utvidgad taktik.

Vysjinski: Ni kallar det ”en ny, utvidgad taktik”, men på strafflagens språk kallas det mord, kvalificerat enligt art. 58-8.

Förekom det således hos er under 1935 till början av 1936 förberedelse till terrordåd gruppvis, eller förekom det inte?

Radek: Strafflagen känner jag inte, därför kan jag ej tala på dess språk.

Vysjinski: Jag tror, att efter processen kommer ni att känna till strafflagen.

Radek: Och jag tror, att efter processen kommer jag inte längre att känna till lagen.

Vysjinski: Det blir beroende på domstolens utslag. I varje fall kommer ni att veta mera än ni vet nu.

Radek: År 1935, under det senare halvåret, vidtogs första åtgärderna för att klargöra om ett sådant dåd vore möjligt. År 1936, efter det Trotskis instruktion ankommit och Pjatakov återkommit från Berlin, hade jag ej längre några förbindelser på detta område.

Vysjinski: Men ni slingrar er likväl undan ett direkt svar på frågan. Jag tillåter mig att ännu en gång upprepa min fråga och ber er besvara den rent ut: förekom det bland er förberedelse till terrordåd gruppvis under senare hälften av 1935, före Pjatakovs återkomst från Berlin?

Radek: Ja, det förekom.

Vysjinski: Bekräftar ni det?

Radek: Ja.

Vysjinski: Jag har inte flera frågor.

Förhör med vittnet D. P. Buhartsev

Jag anhåller att vittnet Buhartsev inkallas till förhör.

Ordföranden (vänder sig till vittnet Buhartsev): är ni Buhartsev, Dmitri Pavlovitj?

Buhartsev: Ja.

Ordföranden: Er befattning under senaste tiden och ert yrke?

Buhartsev: Korrespondent för ”Isvestija” i Berlin.

Ordföranden: Ni är inkallad som vittne i målet mot Pjatakov, Radek o. a. Ni är skyldig att avge sanningsenliga uttalanden.

Kamrat Vysjinski, då vittnet Buhartsev inkallats på er ansökan, var god och ställ honom frågor.

Vysjinski: Vittnet Buhartsev, är ni bekant med Radek?

Buhartsev: Ja, det är jag.

Vysjinski: Sedan lång tid?

Buhartsev: Jag känner honom ungefär sedan 1924.

Vysjinski: Är ni också bekant med Pjatakov?

Buhartsev: Pjatakov blev jag bekant med 1935.

Vysjinski: Vem gjorde er bekant med Pjatakov?

Buhartsev: Jag blev bekant med Pjatakov under följande omständigheter: när han var i Berlin gick jag till honom och presenterade mig. Han visste redan om mig.

Vysjinski: Trädde ni i någon slags förbindelse med Pjatakov ifråga om det trotskistiska illegala arbetet?

Buhartsev: Jag fick reda på Pjatakovs ankomst till Berlin i början av december 1935. Några dagar efteråt ringde mig en viss Gustav Stirner. Med honom hade Radek på sin tid satt mig i förbindelse.

Vysjinski: Varför ringde han er?

Buhartsev: Han ringde mig och vi träffades. Han var Trotskis man.

Vysjinski: Hur visste ni det?

Buhartsev: Jag visste det ty då jag reste från Moskva i maj 1934, så sade mig Radek att då jag kom till Berlin skulle jag få ett brev, där det skulle stå, att en journalist, som kommer från Wien, har en hälsning från Karl att överlämna. Det skulle vara Trotskis man.

Vysjinski: Vad betyder Trotskis man?

Buhartsev: D. v. s. en person som jag kunde överlämna allt åt, i fall Radek skulle ge mig något uppdrag för Trotski.

Vysjinski: Vidare, beträffande Pjatakov?

Buhartsev: När Gustav Stirner ringde mig, sade jag honom att Pjatakov väntades ankomma i de närmaste dagarna. Han sade att det var mycket intressant och att han skulle försöka underrätta Trotski härom och att Trotski antagligen kommer att vilja träffa honom. Några dagar efteråt ringde han mig igen, och då vi träffades sade han att Trotski ovillkorligen ville tala med Pjatakov, att Stirner hade ett brev eller en skrivelse för Pjatakov, och att han ovillkorligen måste träffa Pjatakov, så snart han ankom.

När Pjatakov anlände, gick jag till honom, passade på ett ögonblick, då han var ensam i arbetsrummet, och sade att en av Trotskis män befann sig här och ville överlämna ett brev till honom och att denne skulle ordna ett sammanträffande med Trotski åt honom. Pjatakov sade att han var mycket glad häröver, att detta helt överensstämde med hans avsikter och att han gärna skulle komma till detta möte.

Jag träffade Stirner, kom överens med honom och sade, att Pjatakov vore beredd att resa. Sammanträffandet ägde rum i ”Siegesallee” i Tiergarten.

Vysjinski: Var ni närvarande under samtalet?

Buhartsev: Ja, jag var närvarande. Sedan gick jag därifrån, men några dagar efteråt, det var tydligen före Pjatakovs avresa från Berlin till Moskva, träffade jag Pjatakov i sovjetlegationen

i Berlin och frågade honom, om resan lyckats. Han sade att han varit där och haft ett sammanträffande.

Vysjinski: Tillåt mig att ställa en fråga till Pjatakov. Gav ni en fotografi?

Pjatakov: Ja, det gjorde jag.

Vysjinski (till Pjatakov): Hade ni ett samtal med Buhartsev efter återkomsten från Oslo?

Pjatakov: Egentligen var det intet samtal. Jag sade endast, att jag varit där och haft ett sammanträffande.

Vysjinski: En fråga till Buhartsev. Känner ni till, varifrån Stirner skaffade passet? Varifrån skaffade han flygmaskinen? Hur kommer det sig, att det är så lätt ordnat i Tyskland?

Buhartsev: Då jag talade med Stirner, frågade jag honom, hur han skulle skaffa ett pass. Stirner svarade: ”Oroa er inte, jag skall ordna saken. Jag har förbindelser här i Berlin”.

Vysjinski: Vad för förbindelser?

Buhartsev: Det sade han inte. Jag antog, att det var förbindelser i sådana kretsar, som kan ordna dylika saker.

Vysjinski: Vad är det för kretsar?

Buhartsev: Tyska regeringstjänstemän.

Vysjinski: Gjorde Stirner inga antydningar?

Buhartsev: Nej, han sade ingenting, han sade endast ”jag har tillfredsställande förbindelser”.

Vysjinski: Och ni intresserade er inte därför?

Buhartsev: Han sade mig ingenting, han gick inte in på detaljer.

Vysjinski: Men det intresserade er?

Buhartsev: Han svarade mig ju inte.

Vysjinski: Men försökte ni fråga honom?

Buhartsev: Jag försökte fråga honom men han svarade inte.

Vysjinski: Och flygmaskinen?

Buhartsev: Jag frågade, hur Pjatakov skulle resa. Han sade att en speciell flygmaskin skulle föra Pjatakov till Oslo och tillbaka igen.

Vysjinski: En speciell flygmaskin, och ni frågade inte vad det var för en speciell flygmaskin?

Buhartsev: Jag frågade, men han gav ett undvikande svar.

Vysjinski: Och träffade ni senare samman med Stirner?

Buhartsev: Nej.

Vysjinski: Försvann han spårlöst för er?

Buhartsev: Han bodde inte i Berlin.

Vysjinski: Var bodde han då?

Buhartsev: Den adress som han gav, var Oslo, Centralposten, poste restante.

Vysjinski: Hade ni ej tillfälle att använda er av denna adress?

Buhartsev: Nej.

Vysjinski: Det var således också någons man?

Buhartsev: Det var Trotskis man.

Vysjinski: Men det var ju ej Trotski, som organiserade flygfärden över gränsen?

Buhartsev: Det vet jag inte.

Vysjinski: Ni är en erfaren journalist, ni vet att det inte är någon enkel sak att flyga över gränsen från en stat till en annan.

Buhartsev: Jag uppfattade det så, att han – Stirner – kunde göra det genom officiella tyska personer.

Det var fråga om en resa till Trotski. De gjorde det ej för Stirners vackra ögons skull.

Vysjinski: Och utan er kunde man inte komma tillrätta i denna sak? Varför deltog ni i denna operation?

Buhartsev: Jag deltog i denna operation, emedan Radek, som drog in mig i organisationen, på sin tid sade mig, att jag måste utföra alla slags uppdrag, som han kommer att ge mig. Och då informerade han mig också om att Pjatakov är medlem av centrum.

Vysjinski: Så att ni visste, att Pjatakov är medlem av centrum?

Buhartsev: Ja.

Vysjinski: Ni var således underrättad om centrums brottsliga verksamhet?

Buhartsev: Ja.

Vysjinski: Ni visste om det?

Buhartsev: Ja, jag var medlem av den trotskistiska organisationen.

Vysjinski: Och samtidigt var ni specialkorrespondent för ”Isvestija”?

Buhartsev: Ja, jag var specialkorrespondent för ”Isvestija”.

Vysjinski: Tillåter ni en fråga till Radek?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Radek, Buhartsev påstår här, att ni dragit in honom i denna historia.

Radek: Ja, det stämmer.

Vysjinski: Jag har inga andra frågor.

Ordföranden: Har de anklagade frågor att ställa till Buhartsev? Anklagade Pjatakov, har ni inga frågor till Buhartsev?

Pjatakov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Radek, har ni inga frågor att ställa till Buhartsev?

Radek: Nej.

Ordföranden: Har försvaret några frågor till Buhartsev?

Braude: Nej.

Ordföranden: Enligt reglementet återstår ännu 15 minuter. Har åklagarmakten ytterligare några frågor att ställa anklagade Pjatakov?

Vysjinski: Jag anhåller om tillstånd att få återkomma till förhör med Pjatakov under loppet av processens fortgång, ifall det blir nödvändigt, och i dag tror jag att man kan avsluta förhandlingarna härmed.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytes till i morgon bittida kl. 11.
(Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetuninens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen A. Kostjusjko.

Förmiddagssammanträdet den 24 januari 1937.

Förhör med den anklagade K. B. Radek

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Vi övergår till förhöret med den anklagade Radek. Anklagade Radek, bekräftar ni de uppgifter ni gav under förundersökningen i december?

Radek: Jag bekräftar dem.

Vysjinski: Berätta i korthet om er trotskistiska verksamhet under förgången tid.

Radek: Under partistriden 1923 anslöt jag mig till den trotskistiska oppositionen, jag tillhörde den och dess ledning till min förvisning i januari 1928. Under förvisningen vidhöll jag Trotskis ståndpunkt till det ögonblick, då jag inlämnade min deklaration till partiets CK i juli 1929. Hela denna tid tillhörde jag den trotskistiska organisationens politiska centrum.

Vysjinski: Vad föranledde er att avge en deklaration?

Radek: Min deklaration föranleddes för det första av den övertygelse, som uppstod hos mig under den tid, då jag under förvisningen tänkte över allt det förgångna och det oriktiga i Trotskis allmänna inställning. Vad beträffar trotskismens principiella huvudtes om det omöjliga i att uppbygga socialismen ett enda land, så frångick jag denna ståndpunkt.

Den andra orsaken till att jag inlämnade min deklaration var övertygelsen, att vår anklagelse mot partiets CK för termidorism var ogrundad och att femårsplanens program är ett stort framstegsprogram.

Men jag måste säga, att jag fortfarande hade meningsskiljaktigheter med partiet i frågor angående demokratin inom partiet, och då jag återvände till partiet, hade jag för en tid lagt dessa frågor åt sidan, men jag hade ej blivit frigjord ifrån dem genom händelsernas gång. Jag var övertygad om, att i denna fråga antingen femårsplanens utveckling framdeles skulle komma att leda till att demokratin inom partiet utvidgas frivilligt genom ledningens vilja, eller också kommer den att leda till partiets sprängning.

Då jag således drar summan av mitt återvändande till partiet, så måste jag erkänna, att det inte baserade sig på fullständig överensstämmelse mellan min uppfattning och partiets uppfattning, det förekom förtigande och dubbelspel, även om jag inte återvände till partiet i avsikt att bekämpa det.

Vysjinski: Ni vidhöll således till en viss del edra gamla trotskistiska uppfattningar, då ni återvände till partiet?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och ni meddelade ingen härom?

Radek: Jo, vi antydde det i vår anmälan, som undertecknades av mig, Smilga och Preobrasjenski. Partiledningen gjorde oss uppmärksamma härpå. Den påvisade dessa antydningar och sade oss: Ni har små rester kvar, och om ni inte frigör er från dem, så kommer ni att bli hängande vid dem. Så sade man oss bokstavligen. Och om jag skall uttrycka mig exakt, så måste jag erkänna att det fanns rester, men att jag återvände till partiet utan avsikt att kämpa mot partiet.

Vysjinski: Hur länge pågick det?

Radek: När jag återvände till partiet, så begick jag ett fel, som utgjorde grundvalen för allt det påföljande. En strömming, en summa av åsikter, utgör summan av förbindelser människorna emellan, och man kan ej bryta med en strömning utan att bryta med de människor, tillsammans med vilka man kämpat för partifientliga mål.

Under den tid jag tillhörde det trotskistiska blocket, uppstod ett mycket intimt förhållande till många av deltagarna i denna kamp. Några av dessa förbindelser sträckte sig till betydligt äldre tider, och de hade förstärkts. Så var fallet med min förbindelse med den anklagade Pjatakov.

Och då vi återvände till partiet, upprätthöll vi öppet – jag gjorde det aldrig hemligt – dessa förbindelser och besökte ständigt varandra. Det blev stötestenen, ty ett stort antal trotskister som återvänt till partiet, arbetade på mycket viktiga poster i olika delar av landet. Då kampen för femårsplanen tillspetsades, då den antog en mycket akut karaktär av sammanstötningar med kulakerna i vissa delar av landet och med de element bland medelbönderna, som gick i kulakernas ledband – och man började överhopa mig med meddelanden av det mest pessimistiska slag från mina f. d. stridskamrater, meddelanden som på det mest ödesdigra sätt inverkade på min värdesättning av läget i landet.

Vysjinski: Vilket år var det?

Radek: Det var 1930-31. Och här inträffade de försyndelser, som skulle ha berättigat att ställa mig inför rätta även om jag icke hade anslutit mig till blocket. Det är ett faktum att jag icke fann det möjligt att meddela partiledningen om dessa samtal, fast jag visste att dessa personer vacklade, att denna vacklan redan var något mer än en vacklan. Om ni, låt oss säga, frågar mig om mitt ansvar t. ex. för mordet på Sergej Minonovitj Kirov, så måste jag säga att detta ansvar tar sin början icke från det ögonblick, då jag inträdde i blockets ledning, utan från det ögonblick under 1930 då en mig närstående person, Safarov, med mörkaste uppsyn försökte övertyga mig om, att landet går mot undergången. Jag anmälde det icke och vad blev följden? Safarov stod i förbindelse med Kotolynov; om jag hade sagt partiet i vilka stämningar Safarov befinner sig, så hade partiet stött på den grupp f. d. ungdomsförbundsledare i Leningrad, som sedan blev ledare för mordet på Kirov. Därför förklarar jag, att jag bär ansvaret icke bara från det ögonblick då jag inträdde i blocket, utan roten till detta brott ligger dold i de trotskistiska uppfattningar, som ännu icke helt övervunnits och med vilka jag återvände, samt i den omständigheten, att jag upprätthöll förbindelserna med de trotskistiska och sinovjevska kadrerna.

Vysjinski: Med vem av trotskisterna upprätthöll ni förbindelser?

Radek: Jag stod i vänskapligt förhållande till Mrjatskovski, jag stod i gammalt vänskapligt förhållande till I. N. Smirnov, jag stod i förbindelse med Dreitzer och med hans närmaste medhjälpare Gajevski, för att icke tala om mina gamla personliga vänner, med vilka jag hade förbindelser: Pjatakov, Preobrasjenski, Smilga och Serebrjakov. Det som fanns hos oss i det trotskistiska centrum under perioden 1924-1927 som ett andra stadium – det stod allt i förbindelse med mig, jag var förknippad med dessa kadrer genom de intimaste personliga förbindelser.

Vysjinski: Det var under åren 1930-1931?

Radek: Ja, det var 1930 och 1931. Jag uppskattade läget på följande sätt: Femårsplanens erövringar är kolossala, ett allvarligt steg framåt har gjorts i industrialiseringen, kollektivbruken har i viss grad redan blivit ett bestämt faktum, men samtidigt var jag på grund av de informationer jag hade och på grund av den värdering av läget, som mig närstående trotskistiska ekonomer gav – jag nämner här Smilga, Preobrasjenski – av den meningen, att offensiven ekonomiskt föres på en alltför bred front, att de materiella krafter, som fanns (antalet traktorer o. s. v.) inte möjliggör en allmän kollektivisering, att om ej denna allmänna offensiv fördröjes, så kommer det att gå så, som vi med ett gängse uttryck sade: ”Det kommer att sluta som tåget mot Warschau”, att industrialiseringen, då den bedrives i så snabb takt, ej kommer att ge några resultat, utan endast förorsaka väldiga utgifter.

Redan då, år 1931, ansåg jag att man måste hålla igen offensiven, hopa medlen på bestämda avsnitt av den ekonomiska fronten. Kort sagt, det uppstod hos mig differenser i huvudfrågan: i frågan om fortsättandet av kampen för femårsplanen. Om man skall karakterisera dessa differenser socialt, så är det klart, att jag då ansåg, att det som jag höll för en riktig taktik, det är den bästa kommunistiska taktiken. Men om man frågar efter en social karakteristik på en sådan företeelse, så bestod det streck, som historien tillät sig däri, att jag överskattade inte

bara kulakernas, utan även medelbondemassornas motståndskraft och förmåga till självständig politik, att jag blev skrämd av svårigheterna och på så sätt blev en återspegling av de krafter, som är fientliga mot proletariatet.

På denna has aktualiserades hos mig frågan om demokratin inom partiet. Folk strider om demokratin endast då de inte är ense i huvudfrågorna, då de är ense, känner de inget behov av en bred demokrati, det är självklart.

Vysjinski: Det är redan en förklaring av fakta, jag ville till att börja med fastställa själva faktum. Det var 1930-31, därefter organiserades 1932 det förenade centrum?

Radek: Jag visste ingenting.

Vysjinski: När fick ni veta, att det förenade centrum fanns till och verkade?

Radek: Om dess bildande erfor jag i november 1932.

Vysjinski: Av vem?

Radek: Till att börja med erfor jag att någonting var i görningen ur Trotskis brev till mig i februari–mars 1932. Om själva faktum av organisationens uppkomst erfor jag av Mratjkovski i november 1932.

Vysjinski: Men i februari 1932 visste ni av Trotskis brev om det planerade blocket. Var brevet det första meddelandet från Trotski?

Radek: Det första.

Vysjinski: Av vilken anledning beslöt Trotski då att skriva till er, när ni redan var i partiet? Jag har två frågor i denna punkt. Den första frågan –visste Trotski att ni återvänt till partiet?

Radek: Det visste han.

Vysjinski: Varför beslöt han att skriva ett brev till en trotskist, som återvänt till partiet, ett brev med ganska intima politiska meddelanden? Och den andra frågan – hur fick ni det, under vilka faktiska förhållanden?

Radek: Saken förklaras därav att de trotskistiska ledare, som redan då stod i förbindelse med Trotski och underhöll förbindelser med mig, visste att jag ville hålla offensiven tillbaka.

Vysjinski: D. v. s.?

Radek: Mratjkovski, Dreitzer, Gajevski. Med Smirnov samtalade jag icke utförligt, men Mratjkovski kände till min stämning.

Vysjinski: Före 1932?

Radek: Före 1932 visste de att jag ville hålla offensiven tillbaka.

Vysjinski: D. v. s. att ni stod kvar på de gamla trotskistiska positionerna?

Radek: Men de visste samtidigt, att då någon av dem kom fram med frågan om en organisation av kampen, så svarade jag nekande – att ingenting står att göra, att det är fråga om massprocesser, – och de var själva rädda att komma till mig med det som förbereddes.

Vysjinski: Men ni förstod redan att de började förbereda något?

Radek: Ifråga om några av dem var jag från första början övertygad om att de återvände med baktankar, och dessutom kunde man av några symptom redan sluta sig till ett och annat. En gång t. ex. då jag till fots återvände hem från ”Isvestias” redaktion, märkte jag på Tverskajagatan Smirnov och hans f. d., om jag så får uttrycka mig, ”stabschef” Ginsburg. När de märkte mig, vek de av i hörnet av Gnesdnikovgränden. Det stod genast klart för mig, att någonting här håller på att förberedas, att någonting är i görningen. Men de kom icke till mig och talade icke öppet med mig.

Vysjinski: Med ett ord, ni märkte redan under denna period att de hade något slags illegalt förberedelsearbete för sig?

Radek: Jag märkte, att någonting håller på att förtäta sig där, att stämningarna leder i en viss riktning. Men de ställde icke frågan öppet, emedan de var rädda. Splittringen med Trotski 1929 var förknippad med ett mycket spänt personligt förhållande mellan mig och Trotski, som ansåg mig vara den ansvarige eller en av de mest ansvariga för trotskisternas splittring. Därför var de själva rädda att vända sig till mig och ansåg att det kan avhjälpas bara genom Trotskis förhållande till mig, och synbarligen informerade de Trotski om mina stämningar och bad honom taga första steget för att senare underlätta deras hänvändelse till mig.

Vysjinski: Det kan alltså uttryckas på så sätt, att när ni märkte att något jäser hos Mratkovski och Smirnov, så märkte de i sin tur också att någonting jäser hos er?

Radek: De hade på känn att jag befann mig i en tung stämning och att denna stämning kan utkristalliseras i bestämda handlingar.

Vysjinski: D. v. s. med andra ord, att ni också utgör någon slags jordmån för något slags handlingar?

Radek: Ja.

Vysjinski: Nu förstår man, hur eder korrespondens med Trotski uppstod. Var det 1932?

Radek: Ja, i februari 1932 fick jag ett brev från Trotski.

Vysjinski: Vad skrev er Trotski då?

Radek: Trotski meddelade att de uppgifter han förfogar över leder till slutsatsen, att jag blivit övertygad om att han haft rätt, övertygad om att politiken hamnar i en återvändsgränd ifall de trotskistiska kraven icke uppfylles. Vidare skrev Trotski att han, då han känner mig som en aktiv person, är övertygad om att jag vänder tillbaka till kampen.

Vysjinski: Alltså uppmanade Trotski er till kamp?

Radek: I slutet av brevet sade Trotski ungefär följande: ”Ni måste beakta erfarenheten från den föregående perioden och förstå, att ni icke kan återvända till det gamla, att kampen inträtt i en ny fas och att det nya i denna fas består däri, att vi antingen kommer att bli tillintetgjorda tillsammans med Sovjetunionen eller måste ställa frågan om att skaffa undan ledningen”. Ordet terror blev icke använt, men när jag läste om att ”skaffa undan ledningen”, så blev det klart för mig, vad Trotski tänkte på.

Vysjinski: Besvarade ni detta brev?

Radek: Nej.

Vysjinski: Vilket intryck gjorde brevet på er?

Radek: Trotski meddelade att icke bara trotskisterna, utan också Sinovjevs anhängare beslutat återupptaga kampen och att underhandlingar om sammanslutning är igång. Jag gav icke något svar emedan jag ansåg, att jag grundligt måste övertänka saken. Ungefär mot slutet av september eller oktober 1932 fattade jag beslut att återvända till kampens väg.

Vysjinski: Tänkte ni igenom saken klart, rådgjorde ni med någon?

Radek: Jag rådgjorde inte med en enda människa.

Vysjinski: Vad gjorde ni då konkret i samband med ert beslut att ånyo slå in på kampens väg?

Radek: Jag visste ju, att organisationens ledare likaledes väntar och att de kommer att vidtaga några slags åtgärder, att Trotski också underrättat dem om att han skrivit till mig och väntar att jag skall sammanträffa med dem. Det är klart att jag var inställd på att antingen Ivan Nikititj Smirnov eller Sergej Vitalijevitj Mratjkovski skulle komma.

Vysjinski: Kom de till er?

Radek: Jag visste, att en av dem skulle komma, och de kom och erhöll av mig ett jakande svar.

Vysjinski: Vad hände vidare?

Radek: Det ägde rum ett samtal mellan mig och Mratjkovski, som jag frågade: Var och hur vill ni göra någonting? Det var i slutet av oktober eller i början av november 1932.

Vysjinski: Gjorde Mratjkovski er frågor, och gjorde ni honom frågor?

Radek: Han frågade mig: Har du fått brev från gubben?

Vysjinski: Vem är gubben?

Radek: Därmed menades Trotski. Har du nu beslutat dig? Jag svarade honom: Om du inte antoge, att jag beslutat mig, så skulle du inte göra mig denna fråga. Jag har beslutat att gå tillsammans med er. Jag frågade honom för min del, hur de föreställde sig kampen och hur långt man kommit ifråga om närmandet till sinovjevmännen.

Vysjinski: Vad svarade er Mratjkovski?

Radek: Han svarade alldeles bestämt, att kampen inträtt i en terroristisk fas, att vi för att genomföra denna taktik nu förenat oss med sinovjevanhängarna och att vi nu skall ta itu med förberedelsearbetet.

Vysjinski: Vilket förberedelsearbete?

Radek: Det är klart att eftersom den nya inställningen gick ut på terror, så måste förberedelse-arbetet bestå i att samla och utbilda terroristiska kadrer. Senare sade mig Mratjkovski, att eftersom en mycket skarp kamp förestår och offren blir mycket stora, så ville man bevara vissa kadrer i händelse av nederlag, d. v. s. i händelse av häktningar, och han sade att ”vi därför icke medtagit dig i första centrum”. Härmed avsåg han mig, Pjatakov och Serebrjakov.

Vysjinski: Nämnde han Sokolnikov för eder?

Radek: Senare nämnde han honom. Här var det, tal om trotskister. I det första samtalet gav han uttryck åt en sådan tanke: avbryt förbindelserna med alla personer, som brukat besöka dig – och han sade att han förbjuder Dreitzer att besöka mig.

Vysjinski: Och hade han möjlighet att förbjuda Dreitzer att visa sig?

Radek: Vi ansåg honom vara huvudorganisatören. Han var den person som gav anvisningar och utsåg en rad personer som måste hållas i reserv, men han var icke politiker. Det stannade icke vid detta samtal. Den första planen var den, att det gällde att gå till kamp, om de blev arresterade.

Vysjinski: Hade ni efter det nya sammanträffandet 1932 ytterligare något sammanträffande med Mratjkovski?

Radek: Jag sammanträffade med honom såväl på våren som på hösten, då han kom inresande till Moskva i föregivna tjänsteangelägenheter, vilket han hade möjlighet att göra och även gjorde. Under sina besök invigde han mig i sakernas läge. Senare var han hos mig i april 1933.

Vysjinski: Sade han er någonting om Bakajev och Reingold?

Radek: När han senare gav schemat för blockets organisation, nämnde han att från vår sida Dreitzcr blir den direkta ledaren för den terroristiska organisationen och att från sinovjevanhängarnas sida Bajekev blir ledare.

Vysjinski: Den direkta ledaren av terrororganisationen?

Radek: Ja.

Vysjinski: Visste ni något om förberedelsen av mordet på Sergej Mironovitj Kirov?

Radek: När vi talade om den planerade terroristiska kampen, så stod vi inför frågan, mot vem den i första rummet måste riktas.

Vysjinski: Det var 1932.

Radek: Då uppkom frågan mot vem terrorn måste riktas. Det var här fråga om terror, riktad mot den ledande kärnan i SUKP(b):s Centralkommitté och i sovjetregeringen, och fast man

vid detta samtal icke nämnde ett enda namn, så visste jag dock utmärkt, vem som leder och hade icke minsta tvivel om, att handlingarna måste riktas mot Stalin och hans närmaste vapenbröder, mot Kirov, Molotov, Vorosjilov och Kaganovitj.

Vysjinski: Är det edra egna slutsatser eller sade han så?

Radek: Det var icke nödvändigt att säga det, eftersom jag utmärkt väl visste, vem som leder partiet och sovjetregeringen.

Vysjinski: Jag ber att förelägga anklagade Radek hans uttalande (bd 5, sid. 106) i förhörsprotokollet av den 4 december, där han ger ett något avvikande svar på samma fråga.

Tillåt mig att läsa upp stället. Jag anför det enligt den bevittnade kopian av protokollen:

”Ifråga om sinovjev-trotskistiska gruppens verksamhet sammanfaller Mratjkovskis meddelanden, som han gjorde mig vid olika tillfällen, med det som blivit bekant under rättsförhandlingarna. Han sade mig ...” D. v. s. vem är ”han”?

Radek: Mratjkovski.

Vysjinski: ... ”om Bakajevs och Reingolds roll, om förberedelsen av ett terrordåd mot Stalin i Moskva och Kirov i Leningrad.”

Radek: Jag talade om särskilda sammanträffanden, där står ju om särskilda sammanträffanden. Nu frågar ni mig, vad som förekom vid samtalet i november 1932, och därför svarar jag om detta samtal.

Vysjinski: Lät Mratjkovski er veta om förberedelsen av terrordåd mot partiets och regeringens ledare?

Radek: I april 1933. Mratjkovski

Vysjinski: Förlåt, men för att upprätthålla processordningen – bekräftar ni detta uttalande?

Radek: Att jag visste, att ett anslag förbereddes?

Vysjinski: Det som jag läste upp för er. ”Han, d. v. s. Mratjkovski berättade mig (d. v. s. er) om Bakajevs och Reingolds roll, om förberedelsen av ett terrordåd mot Stalin i Moskva och mot Kirov i Leningrad.” Bekräftar ni, att Mratjkovski sade er detta?

Radek: Ifall det inte är frågan om detta sammanträffande, så bekräftar jag det.

Vysjinski: Jag vet inte, vilket sammanträffande det här är fråga om, detta eller ett annat.

Radek: Jag bekräftar det.

Vysjinski: Följaktligen införes ett sådant förtydligande, att Mratkovski inte sade er detta i november 1932, utan när?

Radek: Ifråga om Kirov ägde samtalet rum i samband därmed, att han i april 1933 frågade mig, om jag ej kan nämna en person bland trotskisterna i Petrograd, som skulle åtaga sig att organisera en terrorgrupp i Leningrad.

Vysjinski: Mot vem?

Radek: Mot Kirov, naturligtvis.

Vysjinski: Bad han om er hjälp?

Radek: Att nämna en person är att hjälpa, det är klart.

Vysjinski: Och alltså?

Radek: Jag nämnde honom en sådan person.

Vysjinski: Ni nämnde någon?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vem var det?

Radek: Prigosjin.

Vysjinski: Prigosjin? Som kunde finna en mördare?

Radek: Ja.

Vysjinski: Var det i april 1933?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och när blev Kirov dödad?

Radek: Kirov dödades i december 1934.

Vysjinski: Alltså visste ni, Radek, många månader före detta skändliga brott, att trotskisterna förberedde mordet på Kirov?

Radek: Jag kan säga t. o. m. mera. Jag kände till att det förbereddes både i allmänhet och även av sinovjevmännen, ty då det nu en gång beslöts att slå ett slag mot ledarna – Kirov var den förnämsta ledaren, och sinovjevmännen hade sitt huvudcentrum i Petrograd – så är det klart, att deras terrororganisation planerade ett slag mot Kirov. Dessutom sade mig då Mratjkovski, att vi inte har någonting i Leningrad, att sinovjevmännen håller på att förbereda sig där och att vi självfallet måste ha vår egen grupp. Han lät mig således i detta sammanhang förstå, men sade inte när och vad som skall ske, men att sinovjevmännen förberedde ett attentat där i Leningrad, det sade han mig, och jag förstod fullkomligt klart, utan varje omsvep, att det var fråga om Kirov.

Vysjinski: När ni här säger att Mratjkovski informerade er om Bakajevs roll, vad avser ni då härmed ?

Radek: Han sade mig icke att Bakajev direkt leder mordet på Kirov, men han nämnde honom som ledare för sinovjevanhängarnas alla terroristiska grupper. Det var mig icke bekant om Bakajev utför detta mord eller överlämnar uppdraget åt någon, men det var klart för mig att förberedelsen av mordet icke kan försiggå utan Bakajev.

Vysjinski: Och i Moskva?

Radek: Om sinovjevanhängarna, om att Reingold leder i Moskva, fick jag veta av samma Dreitzer. När Dreitzer på uppdrag av Mratjkovski kom för att orientera mig konkret, frågade jag honom: Vad gör du? – Ett och annat ...

Vysjinski: Vad är då ett och annat ?

Radek: Han gav mig en karakteristik av det som trotskisterna redan har planerat och sade, att saken befinner sig på det stadium att kadrerna utbildas, att vi organiserar en rad grupper och ställer oss uppgiften att kämpa gemensamt med sinovjevanhängarna, uppgiften att använda dessa grupper när organisationsperioden är till ända. Jag frågade honom: vem av sinovjev-anhängarna kommer att leda detta förberedelsearbete i Moskva? Han sade mig: den allmänna ledningen har Bakajev på sinovjevanhängarnas sida, liksom Mratjkovski på vår sida, men i Moskva leder Reingold.

Vysjinski: Alltså var ni fullt underrättad om dessa terroristiska gruppers verksamhet ?

Radek: Som medlem av centrum var jag naturligtvis underrättad om allt.

Vysjinski: Och ni var underrättad om att man höll på med att praktiskt förbereda mordet ?

Radek: Om de praktiska förberedelserna, samlandet av kadrer, organiseringen av dessa kadrer och deras utbildande, visste jag som medlem av det trotski-sinovjevska blocket från dess första begynnelse.

Vysjinski: Också i egenskap av deltagare i terrordåd, bland vilka mordet på Kirov var ett?

Radek: Däribland också terrordåd, av vilka mordet på Kirov var ett.

Vysjinski: Vem sammanträffade ni med på den tiden och varom samtalade ni ?

Radek: Vi kom överens om att sammanträffa så litet som möjligt. Därför träffade jag av trotskisterna endast Mratjkovski, som tillhörde första centrum. Ivan Nikititj Smirnov blev

häktad i början av 1933, jag tror i januari. Ter-Vaganjan såg jag icke sedan 1932 eller sedan 1931, och i allmänhet lät man icke Ter komma i min närhet emedan han hade en stor bekantskapskrets och man var rädd för att Ter kunde bringa mig fast. Av medlemmarna i sinovjevcentrum sammanträffade jag före 1932 tillfälligtvis med Sinovjev och Kamenjev. Sedan jag inträtt i rörelsen 1933, såg jag dem icke alls. De var då förvisade för sitt deltagande i och sin förbindelse med oppositionsplattformen. När de kom tillbaka, besökte Sinovjev mig två gånger under 1934. Dessutom sammanträffade jag i redaktionen av ”Bolsjevik” en gång med Kamenjev. Jag såg dem bara vid offentliga sammanträffanden eller hos oss i redaktionen, då vi hade en bankett anordnad av ett antikvariat, med vilket vi alla författare hade förbindelse. Med Kamenjev hade jag icke ett enda samtal om dessa saker. Om frågan gäller min förbindelse med blocket Sinovjev, så bestod denna förbindelse före mordet på Kirov av tre möten med Sinovjev. Och dessutom hade jag ett sammanträffande med G. J. Sokolnikov, icke medlem av första centrum, men medlem av reservcentrum, sommaren 1934. Om frågan gäller sammanträffandena med mina kolleger i reservcentrum – med trotskisterna – så såg jag Pjatakov i december 1932, andra gången i slutet av 1933, under 1934 såg jag honom på sommaren, i juli månad, under 1935 såg jag honom i juli och i december, 1936 såg jag honom i januari. Serebrjakov såg jag 1933, 1935 och 1936. Sokolnikov såg jag tre gånger.

Vysjinski: Alltså kan vi anse det vara fastställt, att ni erfor om terrorn av Mratjkovski?

Radek: Ja.

Vysjinski: Var det innan ni fick brevet från Trotski?

Radek: Det var efter brevet från Trotski. Brevet från Trotski fick jag i februari eller mars 1932.

Vysjinski: Alltså fick ni i februari 1932 brevet av Trotski och redan där sade han att man måste avlägsna...

Radek: ...skaffa ur vägen.

Vysjinski: ...måste skaffa ur vägen; följaktligen förstod ni att det var fråga om terror?

Radek: Det är klart.

Vysjinski: Om materialen från den förberedande rannsakningen är riktiga, så var ni våren 1932 i Genève?

Radek: Ja.

Vysjinski: Sammanträffade ni i Genève med någon och hade ni samtal över frågor av liknande slag?

Radek: Den enda trotskist, som jag mötte i Genève var V. Romm. Han lämnade mig ett brev från Trotski.

Vysjinski: Alltså var det i Genève ni fick just detta brev från Trotski?

Radek: Ja.

Vysjinski: Hur passar då tidpunkterna ihop – i februari 1932 – och våren?

Radek: I Genève börjar våren redan i februari, denna tidpunkt föreföll mig alltså som vår. Kanske var det i mars.

Vysjinski: Alltså kan vi precisera alla dessa fakta. Brevet från Trotski fick ni i Genève våren 1932 genom V. Romm. Var det oväntat ni fick brevet från Trotski genom Romm?

Radek: Att Romm stod i förbindelse med Trotski personligen hade jag aldrig vetat intill ifrågavarande ögonblick. Jag känner Romm sedan 1922. Vid tiden för partikampen, då den trotskistiska oppositionen bildades, var han icke i ordets vanliga mening aktiv, i det allmänna trotskistiska arbetet. Han anslöt sig till oss i den kinesiska frågan. Han är specialist i utrikespolitiken. Han var intresserad av Fjärran östern. Genom meningsskiljaktigheterna med

Komintern i den kinesiska frågan rycktes han med i denna fråga, och eftersom vi stod nära varandra i det internationella arbetet, så var jag den person han närmast orienterade sig till. Ungefär ett år efter min återkomst från förvisningen kom Romm, som då befunnit sig i Tokio, resande till Moskva. Vi talade ingenting konkret om kampen mot partiet, men jag sade honom, att läget i landet hotar att leda till skakningar och tillade: ”Valodja, kanske måste man ännu bli aktiv.”

Vysjinski: Var det 1931?

Radek: Det var sannolikt 1931. Därför har Romm fullständigt rätt, när han i sina uttalanden framhåller, att när man anmodade honom att överlämna detta brev, så menade han att han genom att överlämna detta brev går min vilja till mötes. Och då Romm säger att det var min skuld att han återvände till oppositionen, så är det riktigt – det var jag som bragte honom i sovjetfängelset.

Vysjinski: Vad vet ni om de andra gruppernas terroristiska verksamhet?

Radek: Jag skall ej fixera detta med begynnelseperiodens datum. Jag uppfattar er fråga så, att ni vill veta vad jag känner till från hela perioden, och dessa grupper skall jag nämna. Under perioden 1933-1934 hade jag ett obestämt antal meddelanden om att man höll på att bilda grupper, att en rad grupper organiserades i Moskva, att de leddes av Dreitzer; av vilka de bestod, visste jag inte, det var förberedelsestadiet. Förutom i Moskva visste jag 1934 att det bildades en grupp, som vi oss emellan kallade den historiska eller också den hysteriska gruppen, en grupp som bestod av historiker och stod under Friedlands ledning. Denna grupp fick jag reda på i samband därmed att Dreitzers ställföreträdare, Gajevski, år 1934 meddelade mig, att man håller på att bilda en grupp av allvarligt folk, att denna grupp ännu inte skall träda i aktion, utan bilda en reserv i händelse av upptäckt.

I Leningrad visste jag att en sinovjevorganisation existerade.

Vad de trotskistiska organisationerna beträffar, så visste jag, att Prigosjin där bildade en grupp, vars sammansättning ej var mig bekant; då han rapporterade därom år 1934, nämnde han tre, fyra namn, vilka inte sade mig någonting, och som jag inte kan nämna. Ett av dem kunde jag erinra mig, och det nämnde jag under förundersökningen.

Vad Ukraina beträffar, så sade mig Jurij Leonidovitj Pjatakov att centrum i Ukraina – han nämnde Kotsjubinski, Golubenko och, jag tror, Loginov –bildar en terroristisk grupp, som kommer att uppträda mot ledarna av det kommunistiska partiet och sovjetregeringen i Ukraina.

Vad gruppen i Sibirien angår, så sade mig Pjatakov att den där håller på att bildas ; jag vill minnas att han härvid nämnde Muralovs namn.

Dessutom sade han att någon slags terroristisk grupp bildats eller höll på att bildas i Tula.

Vysjinski: Nämnde Pjatakov några namn?

Radek: Han nämnde icke ledarnas namn, men han sade att denna grupp står i förbindelse med Ditjateva. Dessutom erfor jag betydligt senare, 1935, om den grupp som Beloborodov bildat i Rostov vid Don. Det var också bekant att Mdivani bildat en grupp.

1935 erfor jag om en sinovjevgrupp, det var Sachs-Gladnevs grupp, med vilken min medarbetare Tivel i Moskva stod i förbindelse. Han kom till mig och meddelade mig, som han påstod på uppdrag av Sokolnikov, att han, då han arbetar hos mig, utsätter mig för en stor fara då han står i förbindelse med denna grupp. Han kom till mig och sade att en sådan grupp existerar, att han står i förbindelse med den, att den, vill jag minnas, upprivits i Petrograd och flyttat sin verksamhet till Moskva, där den är sysselsatt med att förbereda terroristiska dåd mot partiets och regeringens ledare. Först ville de utföra ett attentat i Centralkommittén, i själva byggnaden, enligt vad han berättade mig. Då jag sade honom att det är rent vansinne,

medgav han det och sade att de samtidigt utanför Centralkommittén ger akt på vilka vägar regeringsmedlemmarna och particentralkommitténs medlemmar brukar komma och gå.

Vysjinski: Det är en hel hop grupper.

Radek: Ja, jag var icke informerad om alla, jag var icke direkt ledare av denna aktion. Men om det gäller det politiska, juridiska och moraliska ansvaret, så kan ni göra mig ansvarig för alla grupper, också för dem som jag icke visste något om.

Det betyder att jag måste bära ansvaret för allt som detta centrum utförde genom sina organ.

Vysjinski: Vet ni om den terroristiska grupp som var verksam i Tula?

Radek: Jag visste att en sådan fanns.

Vysjinski: Visste ni att den fanns som en terroristisk grupp?

Radek: Det är klart.

Vysjinski: Att den förbereder attentat mot vårt partis och regeringens ledare?

Radek: Det är ju klart.

Vysjinski: Var det klart för er?

Radek: De terroristiska grupperna befattade sig bara med sådana saker.

Vysjinski: Och ni visste det?

Radek: Det är klart.

Vysjinski: Av vem erfor ni det?

Radek: Av Pjatakov. Han sade ingenting konkret om deras sammansättning, men han sade att det i Tula finns en grupp under ledning av Ditjateva.

Vysjinski: Alltså erfor ni härom av Pjatakov?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och i Ural?

Radek: Om Uralgruppen minns jag ingenting. Jag kan icke nämna några namn. Jag hörde om gruppen John.

Vysjinski: Västsibirien?

Radek: Om Västsibirien. Som en av ledarna nämndes Muralov.

Vysjinski: Av vem erfor ni om honom?

Radek: Av Pjatakov.

Vysjinski: Och om Beloborodovs grupp?

Radek: Om Beloborodovs grupp erfor jag från två källor: såväl av Pjatakov som av Eugen Preobrasjenski.

Vysjinski: Och Sachs-Gladnevs Moskvagrupp?

Radek: Därom erfor jag först av Tivel och sedan kontrollerade jag dess existens genom ett samtal med Sokolnikov.

Vysjinski: Och slutligen Prigosjingruppen?

Radek: Prigosjingruppen var i Leningrad. Om dess existens erfor jag därigenom, att jag på Mratjkovskis begäran skickade Dreitzer till Prigosjin och då Prigosjin anlände till Moskva frågade jag honom: ”Vad har du gjort med de personer som du hade där?” Han sade att han satt dem i förbindelse med trotskisten Seidel. Jag gav honom också i uppdrag att sätta sig i förbindelse med Friedland.

Vysjinski: Vem ledde Prigosjingruppen? .

Radek: Eftersom den icke trädde i verksamhet och existerade 3-4 månader, under förloppet av vilka de bara avtalade med varandra, så uppkom här synbarligen icke frågan om ledningen i ordets tekniska mening.

Vysjinski: Vem ledde organisatoriskt?

Radek: Den ansvariga inför oss för denna grupp var Prigosjin.

Vysjinski: Vem ledde organisatoriskt denna grupp?

Radek: Prigosjin.

Vysjinski: Och vem ledde Prigosjin?

Radek: Prigosjin var underordnad Dreitzer, men eftersom Dreitzer icke fick tag i honom, så var det uppenbart att om han hade behövt något slags anvisningar, så skulle jag ha givit dem.

Vysjinski: Om ni ger anvisningar, så leder ni väl?

Radek: Om jag ger anvisningar, så leder jag, men tillsvidare gav jag bara anvisning att bilda denna grupp. Det blev icke nödvändigt för mig att leda, men om det hade blivit nödvändigt, så hade jag övertagit ledningen.

Vysjinski: Var det ni som bildade gruppen?

Radek: Gruppen bildades av Prigosjin.

Vysjinski: Det var ni som nämnde Prigosjin?

Radek: Ja.

Vysjinski: Det var den person ni givit detta uppdrag?

Radek: Den person som jag fann för att organisera en terroristisk grupp.

Vysjinski: På er anvisning satte han sig i förbindelse med sinovjevmännen eller med Mratjkovski eller med Dreitzer?

Radek: Jag kan inte säga, hur det var i praktiken. Mratjkovski frågade mig, men angående Prigosjin sade jag, att denna fyr inte dugde till något som helst allvarligt terroristiskt arbete, vare sig som verkställare eller som organisatör, att han var en förskräcklig grälmakare, som från början skulle komma att riva upp gruppen, men att han kunde driva upp folk. Så reste sig frågan, att dessa personer måste kontrolleras. Vi kom då överens om att Dreitzer själv eller genom denna person skulle kontrollera gruppen. Vare sig Dreitzer eller Mratjkovski sade mig någonsin vad de här hade gjort. Prigosjin själv rapporterademig sommaren 1934, att han funnit folk, som han trodde vara lämpliga, men att de ej hunnit göra någonting, då han blivit förflyttad till Moskva. Det är det konkreta läget.

Vysjinski: Men under denna period vände han sig upprepade gånger till er i terroristiska angelägenheter?

Radek: Jag såg honom 1933, då jag gav honom uppdraget, och 1934 på sommaren, då han flyttade över till Moskva. Hans påstående, att han träffat mig 1935, överensstämmer ej med verkligheten, liksom 3/4 av det som Prigosjin yttrat om andra personer.

Vysjinski: Låt oss taga de fakta, som enligt ert påstående står i överensstämmelse med verkligheten.

Hösten 1934 sammanträffade ni med Prigosjin.

Radek: Det var i juli eller i augusti, men 1934 träffade jag honom endast en gång. Han sade mig att han börjat förbereda folk, att han valt ut dem, men att man förflyttat honom, så att de inte hunnit uträtta någonting där.

Vysjinski: Varför måste han berätta just för er, att han valt ut folk?

Radek: För att jag hade gett honom detta uppdrag.

Vysjinski: Således var det ni, som fann Prigosjin. Ni sände Prigosjin till Leningrad?

Radek: Han bodde i Leningrad.

Vysjinski: Med vem satte ni honom i förbindelse?

Radek: Han måste sätta mig i förbindelse, och inte jag honom. Jag sade honom: ”Centrum ställer uppgiften att bilda en terroristisk grupp i Leningrad, välj ut folk och visa vad de kan”.

Vysjinski: Vem var det alltså som här innehade ledningen över Prigosjingruppens arbete för att förbereda detta dåd?

Radek: Det var jag.

Vysjinski: Vem ledde då Prigosjin i detta förberedelsearbete?

Radek: Jag, Radek. .

Vysjinski: När han på hösten sade er att man förflyttat honom till Moskva, hur slutade ert samtal vid denna tidpunkt?

Radek: Det slutade därmed att han nu går över till Friedlands grupp och ser till att den icke kommer fast. Det var en terroristisk grupp. Jag kände icke hela dess sammansättning, men man nämnde mig tre namn: Friedland, Vanag och Piontkovski. Gruppen stod under direkt tillsyn av Gajevski och han sade mig: ”Det blir din reserv”. Gajevski var Dreitzers ställföreträdare.

Vysjinski: Och vem ingick från centrum?

Radek: Dreitzer stod i direkt förbindelse med Mratjkovski.

Vysjinski: Och vem inom denna grupp stod i förbindelse med edert speciella centrum?

Radek: Mratjkovski skickade Gajevski till mig som förbindelseman.

Vysjinski: Prigosjin var alltså från er och ni är ansvarig härför?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och ni fann honom, ni satte er i förbindelse med honom och anvisade honom terroristiskt arbete?

Radek: Ja.

Vysjinski: Stod Gajevski i förbindelse med Dreitzers terroristiska grupp?

Radek: Jag måste precisera.

Vysjinski: Svara direkt på frågan.

Radek: Gajevski var en person, utnämnd av Dreitzer för min räkning, för den händelse att jag behövde komma i förbindelse med Dreitzer.

Vysjinski: Alltså stod han i förbindelse med eder från centrum. Följaktligen gick från centrum en tråd till Prigosjin och från er till Gajevski. Alltså står ni i förbindelse med Dreitzergrupp genom Gajevski. Det är alltså ni som leder Dreitzers grupp?

Radek: Nej, Dreitzer var underordnad Mratjkovski och Gajevski skickades till mig som förbindelseman.

Vysjinski: Vem gav dem anvisningar?

Radek: Mratjkovski. Tills Mratjkovski blev arresterad var Dreitzer underordnad Mratjkovski.

Vysjinski: Satte ni er i förbindelse med Dreitzer efter Mratjkovskis fängslande?

Radek: Efter Mratjkovskis fängslande lyckades jag inte att komma i någon förbindelse med Dreitzer, jag såg honom icke och kunde icke få några informationer eller anvisningar av honom.

Vysjinski: Men dessa förbindelser skulle nu gå över till er?

Radek: Ja, till mig.

Vysjinski: I er egenskap av reservcentrums medlem?

Radek: Ja.

Vysjinski: Ni skulle sätta er i förbindelse med Friedland såsom medlem av en terroristgrupp. Vem innehade under denna tid ledningen av allas verksamhet?

Radek: Om ni frågar mig vem som ledde, så är det klart att om Prigosjin hade kommit och berättat om förberedelsearbetet, så hade jag varit förpliktad att ge honom svar.

Vysjinski: Följaktligen var det av er Prigosjin skulle få anvisningar om förberedelserna under denna tid och med andra medlemmar hade han icke förbindelse?

Radek: Ja.

Vysjinski: Därför säger ni också, att ni personligen ledde hans terroristiska verksamhet och personligen gav honom riktlinjer?

Radek: Ja.

Vysjinski: Med vem talade ni ytterligare om terror?

Radek: Jag talade med medlemmarna av centrum, med vilka jag sammanträffade och med vilka jag måste avgöra vissa frågor.

Vysjinski: Vem kan ni nämna?

Radek: Jag nämnde Preobrasjenski. Jag kan säga, med vem jag hade ett samtal i allmänna ordalag – med Smilga.

Vysjinski: Och högergruppen?

Radek: Självfallet stod jag i förbindelse med Bucharin.

Vysjinski: T. o. m. självfallet? Vilka konkreta fakta kan ni anföra om förbindelserna med högergruppen?

Radek: Jag stod endast i förbindelse med Bucharin. Tomski såg jag bara 1933, då han i mycket skarpa ordalag uttalade sig om läget inom partiet.

Vysjinski: Vilka samtal hade ni med Bucharin?

Radek: Om frågan gäller samtalen om terrorn, så kan jag räkna upp dem konkret. Det första samtalet var i juni eller juli 1934, sedan Bucharin övertagit sitt nya arbete i ”Isvestias” redaktion. Vid denna tid inledde vi ett samtal såsom medlemmar av två fördragsvilliga centraler. Jag frågade honom: ”Har ni inställt er för den terroristiska vägen?” Han sade: ”Ja”. När jag frågade honom, vem som leder i denna sak, talade han om Uglanov och nämnde sig själv, Bucharin. Under samtalet sade han mig, att man måste utbilda kadrer bland den akademiska ungdomen. De tekniska och alla de andra konkreta sakerna var icke föremål för våra samtal. Vid ett sammanträffande med Bucharin försökte Mratjkovski resa denna fråga, men Bucharin svarade honom: ”När du blir utnämnd till chef för alla terroristorganisationer, då skall vi lägga alla korten på bordet.”

Vysjinski: Alltså konspirerade Bucharin?

Radek: Han konspirerade, liksom jag konspirerade gentemot honom i dessa frågor, frånsett det som Mratjkovski berättade, men det fanns inga tvivel om att Mratjkovski hos oss leder denna verksamhet.

Vysjinski: Vad för samtal hade ni vidare?

Radek: Det förekom ett samtal om terrorn. Den gången sade han mig ingenting mera. Nästa samtal om terrorn, och t. o. m. två eller tre samtal ägde rum i slutet av december 1934 efter mordet på Kirov. Dessa samtal ägde rum under mycket svåra förhållanden, emedan redaktionen då arbetade nästan oavbrutet hela natten. Bucharins arbetsrum var ständigt upptaget av ett stort antal personer, och först följande (lag eller på tredje dagen – jag kan inte så noga säga – lyckades jag passa på ett ögonblick, då vi kunde ha det första meningsutbytet. Då varken han eller jag kände till namnet Nikolajev, då vi inte ens visste, att Nikolajev var

medlem av partiet i det ögonblick, då han förövade sitt attentat, så var det klart för oss, att attentatet utförts av en terrorgrupp, som antingen tillhörde blocket eller högergrupperna. Vem det var, det kunde vi i detta ögonblick inte fastställa, men det stod klart för oss, att det var ett verk av dessa organisationer.

Det var det första, som vi fastställde vid detta första samtal. Under de påföljande samtalen, då situationen blivit klarare, återkom vi till detta samtal, likaså i aforistisk form, som det brukade vara vid dylika möten, och vi utbytte åsikter om de politiska följderna av mordet på Kirov.

Vi kom till slutsatsen, att detta mord icke medförde de resultat, som mordets organisatörer hade väntat sig. Det motsvarade ej förväntningarna, det var ej ett slag mot CK, det framkallade inte sympati bland folkmassorna, som trotskisterna och sinovjevmännen hade räknat med, utan ledde tvärtom till att sammansluta folkmassorna kring CK, det ledde till att ett stort antal sinovjevanhängare och trotskister blev häktade.

Vi sade oss redan då: antingen kräver detta dåd, som resultat av den individuella terrorns taktik, att terroraktionen inställes, eller kräver det att man går vidare till terroristisk gruppaktion.

Det var de första tankarna, som vi utbytte under inflytandet av den situation, vilken uppstod vid mordet på Kirov.

Bucharin meddelade mig att många i deras centrum menar, att det vore lättsinne och modlöshet att taga avstånd från terrorn i allmänhet på grund av resultaten av mordet på Kirov, att man tvärtom måste gå över till en planmässig, överlagd och allvarlig kamp, från partisanmässig till planmässig terror.

Vysjinski: Just denna fråga om partisanmetoderna intresserar mig. Det är just det tema, som ni berörde i går.

Radek: Detta ämne måste vi alla, som stod högerns ledning eller det sinovjev-trotskistiska blockets ledning nära, nödvändigtvis tala om, vi kunde ej undgå att tänka därpå allt sedan det ögonblick, då Kirovmordets lärdom förelåg, ja, jag erkänner, att jag även tidigare tänkte därpå.

Vysjinski: Och i vilket avseende tänkte ni därpå?

Radek: Jag har inte alls någon praktisk erfarenhet på den terroristiska kampens område, men från historien och litteraturen känner jag inte endast ”Narodnaja Volja”, jag känner också de polska terroristernas omfattande praktik, och därför måste jag fråga mig: kan man uppnå de mål, som blocket ställt sig, genom att skjuta på enskilda personer, och det till på köpet med långa mellanrum. Dessutom visste jag, för att svara på denna fråga, en hel del om skillnaden mellan våra säkerhetsorgan och säkerhetsorganen i andra länder och förr i tiden. Jag visste, att våra säkerhetsorgan, i motsats till de andra, åtnjuter ett kolossalt understöd av de breda massorna, vilka kommer -att underrätta dem om alla misstänkta fall, och de kan låta sig överrumplas en gång, men de är tillräckligt sociologiskt skolade för att förstå att en sådan sak som mordet på Kirov ej är som en böld som slår ut och så försvinner, utan att den är en yttring av några slags grupper och tendenser, som håller på att uppstå. Därför var jag övertygad om, att de statliga säkerhetsorganen kommer att vidtaga alla åtgärder för att omöjliggöra förövandet av individuella terrordåd.

Dessutom stod jag alltför nära ledningen för att ej lägga märke till att sådana åtgärder redan praktiskt träffades. Och jag hade klart för mig, att frågan står så: antingen kan denna individuella terroraktion bedrivas så i det blå, i förhoppningen att det möjligen skall bli något resultat därav, vilket är en absurditet, eller också måste den kämpande parten inse och resa frågan om, vad den förmår göra. Och denna tanke på, vad den skulle kunna göra, förefanns. Och om man tar den politiska sidan av saken, så gick dessa tankar ut på att det gäller att ur en

specifik synvinkel välja ut alldeles specifikt folk, att det avgörande här är: det specifika urvalet i samband med den givna planen.

Denna fråga behandlade jag i juli 1935 både med Bucharin och med Pjatakov och Sokolnikov.

Vysjinski: Ni var således ej anhängare av partisanmetoden?

Radek: Jag var från första början motståndare till partisanmetoden.

Vysjinski: Ansåg ni inte denna metod vara allvarlig? Tillåt mig att göra er en fråga, och sedan svarar ni. Jag frågar er: Det fanns alltså två terroristiska kampsystem. Det ena, som ni kallar partisanmetoden, och det andra, som ni kallar en planmässig och allvarlig sak?

Radek: Ja, därför ansåg jag, att den individuella terrorns väg inte kan tagas på allvar.

Vysjinski: Var ni anhängare av det förra eller det senare terroristiska kampsystemet?

Radek: Jag var anhängare av det gamla systemet intill det ögonblick då jag kom till övertygelsen, att denna kamp bara är en partisankamp. Därefter var jag anhängare av den planmässiga terroristiska kampen.

Vysjinski: När ni blev underrättade om Tivelgruppens verksamhet, om Sachs-Gladnevs grupp, om Prigosjins grupp eller om dess verksamhet, om Seidels grupp, om Beloborodovs grupp, om Muralovs grupp – på vilken ståndpunkt stod ni då?

Radek: Det är grupper som uppkom på olika tider. Tillåt mig därför att svara styckevis.

Vysjinski: Jag tar hela perioden som helhet.

Radek: Ni menar två perioder: till slutet av 1934 och senare.

Vysjinski: Till vilken tidpunkt hänför sig bildandet av Muralovs grupp?

Radek: Jag erfor om den 1935.

Vysjinski: Gott, låt oss fråga Muralov. Anklagade Muralov, var ni ledare för en terroristisk grupp i Västsibirien?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Från vilken tid?

Muralov: Från 1931.

Vysjinski: Och till ...

Muralov: Till den dag jag blev häktad.

Vysjinski: Var ni anhängare av partisanmetoden eller av det organiserade, planmässiga systemet?

Muralov: Jag är överhuvudtaget ingen partisan, utan vidtog alla åtgärder för att ej ett partisansystem skulle uppstå, utan att arbetet bleve planmässigt.

Vysjinski: Redan från och med 1931?

Muralov: Senare, ungefär, som Radek säger, efter 1934.

Vysjinski: D. v. s. efter mordet på Kirov?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Och före detta mord hade ni ingen klarhet ifråga om systemet?

Muralov: Nej.

Vysjinski: Men ni hade en grupp och sysslade med förberedelsearbetet?

Muralov: Ja.

Vysjinski (till Radek): När erfor ni om Beloborodovs grupp?

Radek: Jag erfor om den 1935.

Vysjinski: Om Seidels grupp?

Radek: Jag erfor om den i slutet av 1934; jag visste inte riktigt om den var legaliserad, om frågan gällde bara Seidel, jag hade inga noggranna uppgifter.

Vysjinski: Om Mdivanis grupp?

Radek: Erfor jag i december 1935.

Vysjinski: Alltså flertalet hänför sig till tiden efter mordet på Kirov?

Radek: Ja.

Vysjinski: Existerade alla grupper under denna period, förberedde sig alla?

Radek: Ja.

Vysjinski: Kallade ni det fortfarande för partisanmetoder?

Radek: Rena partisanmetoder.

Vysjinski: Följaktligen intog ni samma ställning som dessa grupper, ni solidariserade er med dessa grupper, ni gav dessa grupper anvisningar; ansåg ni icke desto mindre att det icke leder till ett tillbörligt resultat, att taktiken måste förändras?

Radek: Ja.

Vysjinski: Följaktligen var ni under denna period, 1934-35, för det organiserade, planmässiga, gruppvisa utförandet av terrordåd?

Radek: Ja.

Vysjinski: Samtalade ni med de andra medlemmarna av centrum?

Radek: Ja.

Vysjinski: T. ex.?

Radek: Jag minns säkert att jag samtalade med Pjatakov och Sokolnikov.

Vysjinski: Alltså gick er inställning då ut på att erkänna nödvändigheter av en planmässig, systematisk, organiserad gruppkamp?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och var dessa grupper ännu icke de organisationer, icke den gruppkamp, som ni hade tänkt er?

Radek: Varken till sin sammansättning eller ifråga dm de uppgifter de ställde sig.

Vysjinski: När ni kom till slutsatsen att det är nödvändigt att övergå till gruppterror, gjorde ni något för att organisera denna kamp?

Radek: Ja, det gjorde jag. I ett samtal i juli 1935 ställde jag först Pjatakov och sedan Sokolnikov frågan: Fortsätter vi kampen eller likviderar vi den?

Vysjinski: Vad var svaret?

Radek: Svaret blev: ”Vi fortsätter”. Då måste man veta, vilka krafter vi förfogar över.

Vysjinski: Det vill säga, det första var ett överslag av krafterna?

Radek: Ja, det första var ett överslag av krafterna. Det andra var: så snart vi vet, vilka krafter vi förfogar över, måste vi utarbeta en aktionsplan och i överensstämmelse med denna aktionsplan avgöra, huruvida dessa krafter duger, eller om man måste skaffa nya krafter för att genomföra planen.

Vysjinski: Om dessa krafter duger, så sättes de i gång, om de inte duger ...

Radek: Om de inte duger, varför skulle de sättas i gång. Det var inga fackmän, vilka endast kunde syssla med terror.

Vysjinski: Det intresserar mig att veta, vad för fackmän de var och varmed de kunde sysselsätta sig. Om dessa krafter inte dugde, vad skulle då ske?

Radek: Då måste man med hänsyn till uppgifterna skaffa nya krafter.

Vysjinski: Således, då man gjort ett överslag av dessa krafters egenskaper, skulle de antingen sättas i gång, eller skulle man skaffa nya krafter. Som medlem av centrum stod ni inför uppgiften att göra ett överslag av krafterna, utreda deras kampduglighet och i överensstämmelse härmed antingen sätta dem i gång eller förbereda nya krafter?

Radek: Ja, så förhöll det sig.

Vysjinski: Vilka åtgärder vidtog ni?

Radek: Vi beslöt då att göra slut på ett läge, där ingen är ansvarig för terrorverksamheten. Vi beslöt att kalla på Dreitzer, som vi ansåg vara den lämpligaste att leda terrordåden efter Mratjkovskis häktning. Vi ville göra klart med honom, vad han hade för avsikt att göra och tillsammans med honom utarbeta en plan.

Vysjinski: Följaktligen ville ni framför allt förena ledningen av terrorgrupperna?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vem utsåg ni till ledare?

Radek: Dreitzer.

Vysjinski: Satte ni er i förbindelse med honom?

Radek: Jag skrev ett brev till Dreitzer, själv kunde jag ej resa till honom i Krivoj Rog. Jag skrev honom i allegorisk form. I sådana fall skriver man kärleksbrev. Jag skrev honom, att efter den katastrof, som inträffat med far, måste man tänka över vad som vidare skulle ske. Du vet inte, vad som blivit kvar åt oss, vi vet inte vad du gör o. s. v. Kom ovillkorligen, men måste göra slut på detta virrvarr i familjeangelägenheterna och i de materiella angelägenheterna.

Jag fick ett brev från honom: Jag ligger sjuk, ingen kommer till mig, nu kan jag ej komma. Så snart jag blir frisk kommer jag. I första ögonblicket trodde jag, att Dreitzer hade fått några slags konspirativa meddelanden, som ej tillät honom att handla på nuvarande tidpunkt, att han kanske visste att det föreligger misstankar mot honom. Och jag sade mig: Det förgår flera månader, och intet svar från Dreitzer föreligger; och då blev saken misstänklig. Jag kände Dreitzer alltför väl för att tro att det var fråga om feghet, om överdriven försiktighet, och jag trodde inte att Dreitzer ej skulle finna någon väg för att sätta sig i förbindelse med mig.

Under första tiden efter mordet på Kirov gjorde inte heller vi någonting, men det var redan juli, augusti, september, oktober, och inte den ringaste underrättelse från Dreitzer. Då beslöt jag att arrangera åt mig en föredragsresa till Dnjepropetrovsk för att på så vis komma dit och träffa Dreitzer. Man hade upprepade gånger anhållit från Dnjepropetrovsk, att jag skulle hålla föredrag i Saporosje och Krivoj Rog, och därför beslöt jag att på ett av de nära förestående partiplenumsmötena tala med en av partisekreterarna antingen från Dnjepropetrovsk eller från Krivoj Rog och säga att jag hade lust att än en gång se Dnjeproges och att de skulle inbjuda mig att komma till dem, så skulle jag på detta sätt få träffa Dreitzer. Sedan inträffade en ny händelse: Trotskis decemberinstruktion, som reste frågan i hela dess vidd. Här var det inte längre fråga om planen, utan om någonting mycket mera omfattande.

Vysjinski: Vilket år var det?

Radek: År 1935. Men oavsett detta beslöt vi att inkalla rådslaget. Men därförinnan, då jag anlände, kom Vitalis Putna till mig på uppdrag av Tuchatjevski. Jag sade: ”Så kan man ej leda arbetet. Under ett halvt år har mannen ej gett det ringaste tecken ifrån sig, man måste skaffa hit honom död eller levande.” Putna lovade göra det. Men då jag ej fick någon underrättelse från Putna, skrev jag ett kategoriskt brev till Dreitzer: ”I slutet av februari eller i början av mars måste du inställa dig.” Jag fick av honom svaret: ”Jag kommer”. Så att av denna min

uppskattning av partisanmetoden drog jag den praktiska slutsatsen och strävade efter att utreda det exakta läget för att göra slut på partisanmetoden och se, om vi kunde taga itu med någonting mera avgörande, som ur terrorverksamhetens synpunkt hade något slags perspektiv. Jag måste säga att om min strävan att få hit Dreitzer före Trotskis direktiv fullföljde det positiva syftet att få honom med på en planmässig terrorverksamhet, så ändrade sig situationen för mig avgjort efter det jag erhållit Trotskis sista direktiv, som ni säkerligen kommer att förhöra mig konkret över.

Vysjinski: Medan ni försökte få klarhet ifråga om edra krafter och sökte Dreitzer, fortsatte alla dessa grupper att existera och utöva sin verksamhet?

Radek: De fortsatte att existera och att utöva sin verksamhet.

Vysjinski: Och ni visste härom?

Radek: Delvis visste jag härom.

Vysjinski: Gott, vi övergår till ert arbete på det utrikespolitiska området.

Ordföranden: Kanske vi gör en liten paus?

Jag avbryter sammanträdet för 20 minuter.

* * *

Kommendanten: Rätten inträder, jag ber alla resa sig.

Ordföranden: Var så god och fortsätt. Finns det några frågor?

Vysjinski: Anklagade Radek, var god och meddela rätten om innehållet i er korrespondens med Trotski i frågor rörande, så att säga, den yttre politiken.

Ordföranden: Jag måste varna anklagade Radek, att officiella utländska institutioner och deras funktionärer icke får nämnas vid de öppna rättsförhandlingarna.

Radek: Men får man nämna stater?

Ordföranden: Jag upprepar – man får icke nämna officiella utländska institutioner eller uppge namnen på deras funktionärer eftersom rättsförhandlingarna är öppna.

Radek: Jag hade tre brev från Trotski i april 1934, i december 1935 och i januari 1936. I brevet från 1934 ställde Trotski frågan sålunda: det faktum att fascismen i Tyskland kommit till makten, förändrar radikalt hela sakläget. Det betyder krig som närmaste perspektiv, ett oundvikligt krig, så mycket mer som läget samtidigt tillspetsas i Fjärran östern. Trotski betvivlar icke att kriget kommer att leda till Sovjetunionens nederlag. Detta nederlag, skrev han, skapar reella förutsättningar för att blocket skall komma till makten, och härav drog han slutsatsen att blocket är intresserat av sammanstötningarnas tillspetsning. Han förebrådde mig och Sokolnikov att vi alltför mycket engarade oss i kampen för freden, men, sade han, om ni har sådana uppdrag, så är det ingenting att göra åt saken, men varför har Sokolnikov i ett samtal med representanten för en stormakt i Fjärran östern inte gett ett tillräckligt klart svar, som skulle ha visat att han var solidarisk med den demarche, vilken Trotski redan gjort med hänsyn till denna stormakt. Trotski påvisade i detta brev, att han upprättat kontakt med en viss stat i Fjärran östern och med en viss centraleuropeisk stat och att han direkt sagt de officiösa kretsarna i dessa stater, att blocket är berett till en överenskommelse med dem och till betydande eftergifter av ekonomisk och territoriell karaktär. I brevet krävde han att vi i Moskva skulle utnyttja möjligheterna att för de respektive staternas representanter bekräfta vårt samtycke med dessa hans åtgärder. Brevets innehåll meddelade jag åt Pjatakov och frågade honom, om han, Pjatakov, kände till Sokolnikovs samtal med diplomaterna från Fjärran östern, vilket väckt Trotskis misshag. Pjatakov sade, att han ingenting visste.

Vysjinski: Vad var det då i detta samtal, som väckte Trotskis misshag?

Radek: Brevet förutsatte, att jag skulle känna Kamenjevs instruktion. Jag förstod, att Sokolnikov tydligen hade inskränkt sig till att bekräfta mandatet och trodde, att Pjatakov

visste därom konkretare. Här förekommer en liten meningsskiljaktighet med Sokolnikov. I varje fall besökte mig Sokolnikov i juli 1934 i ”Isvestijas” redaktion och meddelade mig innehållet av ett samtal mellan honom och hr ... Sokolnikov sade: ”Tänk er, jag för officiella underhandlingar i utrikeskommissariatet. Samtalet är slut. Översättarna har gått. Den officiella representanten för en utländsk stat, hr ... fann sig på tu man hand med mig och ställde frågan: vet jag om de förslag som Trotski ställt till hans regering? Jag, säger Sokolnikov, svarade, att jag vet att det är allvarligt menade förslag och råd samt att jag och mina anhängare är ense med dem. Sokolnikov sade också att Kamenjev tidigare förberett honom på, att representanter för utländska makter kan vända sig till honom eller till mig, att det då, så vitt jag minns, var något slags råd, som Trotski gav dem ifråga om läget i Fjärran östern. Och här visade Sokolnikov, som i allmänhet är en mycket reserverad man – då förbindelserna oss emellan var av rent saklig och ej av personlig art, var han ändå mera reserverad gentemot mig – en stor nervositet och sade mig: ”Hur föreställer sig Trotski egentligen detta? Hur kan jag som ställföreträdande folkkommissarie föra sådana underhandlingar? Det är ju en fullkomligt omöjlig situation.” Jag minns inte precis, hur han uttryckte sig, men han uttalade sig mycket ogillande ifråga om dessa rådslag. Jag sade honom då: ”Bli inte nervös. Han förstår tydligen inte läget här.” Pjatakov och jag kom till det resultatet, att vi ej kunde gå längre än att från vår sida visera mandatet för underhandlingarna. Underhandlingarna kan vi ej föra här, för det första därför att vi måste föra underhandlingar med personer av tredje kategori, för det andra, emedan vi ej exakt vet, vad Trotski sagt och för det tredje, emedan vi ej anser det vara rådligt att föra underhandlingarna under uppsikt av Folkkommissariatet för utrikes ärenden; vi ansåg det ej vara några goda betingelser för underhandlingar – det skulle jag skriva till Trotski.

Därför riktar jag uppmärksamheten särskilt på det, som jag sade Sokolnikov, ty jag fruktade att då Sokolnikov representerade den sinovjevska organisationen och jag inte stod honom så nära, så skulle här kunna uppstå en spricka på grund av den skrapa, som Trotski tilldelade honom från utlandet.

Genom Romm, som i maj reste utomlands, skickade jag Trotski ett brev, vari jag meddelade honom att jag erhållit hans direktiv samt också, att vi kommit överens om att i våra åtgöranden här inte gå längre än att visera hans mandat för underhandlingar med de utländska makterna. Dessutom tillade jag: ”Inte bara vi officiellt som ett centrum, utan också jag personligen godkänner att han söker kontakt med utländska stater.” Men redan i Genève sade man mig, att om vi på basen av den gamla erfarenheten önskar undvika slitningar, som kan uppstå under arbetets gång, och för att de ej skall fördjupas, så bad han mig att fullt uppriktigt skriva till honom, ifall jag skulle hysa några tvivel angående hans förslag och åtgärder. Jag skrev om vad som i hans direktiv är obestridligt för mig: i hans direktiv är det obestridligt för mig, att om blocket räknar med någon annan möjlighet att komma till makten än med en real möjlighet, det kan ej försiggå i ett lufttomt rum – Sovjetunionen existerar inom ett system av stater – så måste man därför veta, vad motståndaren vill, vad han strävar efter, vad han kan fordra, vad han kan gå med på, och att därför inte endast vi officiellt som ett centrum, utan även jag godkänner att han söker kontakt. Men jag tillåter mig att för min del rikta uppmärksamheten på följande saker: för det första skulle blocket, i det tillstånd det nu befinner sig, endast helt kompromettera sig och utlämna sig åt motståndaren, om en sådan kontakt omedelbart skulle upprättas.

För det tredje. Om våra syften sade jag honom följande: en sak är att ställa sig på den ståndpunkten, att kriget kommer att skapa förutsättningar för blockets makttillträde, en annan sak är att sträva efter detta krig, att lämna hela den politiska betydelsen åt sidan och eftersträva kriget. Tag gjorde honom uppmärksam på att det är min personliga mening, som jag skrev, att det block, som existerade 1933, kunde uträtta synnerligen litet, emedan det avvecklat sin verksamhet i sammanhang med Sinovjevs och Kamenjevs förvisning och

befinner sig i begynnelseperioden av sin organisation, och att t. o. m. om detta krig nu skulle börja och leda till nederlag, så skulle kriget sopa undan oss och vi skulle ej spela någon roll. Det skrev jag honom, då jag menade att ingen annan ville åtaga sig att uttala dessa varningar, jag ansåg det vara nödvändigt att skriva honom det.

Vysjinski: Var det i maj 1934?

Radek: Det var i maj 1934. Hösten 1934, vid en diplomatisk mottagning, kom en diplomatisk representant för en centraleuropeisk makt, som jag var bekant med och satte sig vid min sida och inledde ett samtal. Nåväl, började han detta samtal i en föga litterär stil (han sade det på tyska), ”Det är så man får kräkas. Dagligen kommer de tyska tidningarna, man skäller ut er kors och tvärs; så får man sovjettidningarna och där öser ni smuts över Tyskland. Vad kan man under sådana förhållanden egentligen uträtta?” Han sade: ”Våra ledare (han sade det mera konkret) vet att herr Trotski strävar efter ett närmande till Tyskland. Vår ledare frågar, vad denna Trotskis idé har att betyda? Kanske är det en emigrants idé under sömnlösa nätter? Vem står bakom dessa idéer?” Det var klart att man frågade mig om blocket. Jag kunde ej antaga, att detta var ekot av några av Trotskis artiklar, ty jag läste allt vad Trotski skrev, jag följde med vad han skrev i den amerikanska och i den franska pressen och jag var fullkomligt underrättad om vad Trotski skrev och visste, att Trotski ingenstädes i pressen fört fram idéen om ett närmande till Tyskland. Då denna representant sade, att han känner Trotskis åsikt, så betyder det, att denna representant, vilken själv i enlighet med sin ställning ej var en person, som hans ledare kunde stå på förtrolig fot med, följaktligen var en representant, som fått i uppdrag att fråga mig. Det är klart att hans samtal med mig varade knappast två minuter ; omständigheterna vid de diplomatiska mottagningarna ger ej tillfälle till långa utläggningar. Jag måste bokstavligen på en sekund fatta ett beslut och ge honom ett svar, och jag sade honom att stridigheter mellan två länder är en onyttig sak, låt vara att dessa länder uppvisar fullkomligt motsatta samhällssystem, men att man inte får ha endast dessa tidningsstridigheter i sikte. Jag sade honom att realpolitikerna i Sovjetunionen förstår betydelsen av ett sovjet-tyskt närmande och är beredda till de eftergifter, som är nödvändiga för detta närmande. Denna representant förstod, att eftersom jag talade om realpolitiker, så finns det i Sovjet-unionen reala politiker och icke-reala politiker: de icke-reala är sovjetregeringen och de reala är Trotski-Sinovjevblocket. Meningen i det som jag sade var klart: om blocket kommer till makten är det berett till eftergifter för ett närmande med eder regering och det land som ni representerar. När jag gav detta svar förstod jag, att jag utför en handling, som är otillåtlig för en medborgare av Sovjetunionen.

Vysjinski: Står allt detta i samband med det första brevet?

Radek: Det var en följd av det första brevet, men det var icke den enda följden av detta brev.

Vysjinski: Hade ni mellan april och november 1934 samtal med de andra medlemmarna av centrum om frågor i samband med detta brev?

Radek: Jag informerade Pjatakov, Sokolnikov och Serebrjakov härom.

Vysjinski: Jag understryker ännu en gång. Var det just vid denna tidpunkt, hösten 1934, som ni fullständigt underrättade dem om brevets innehåll och om eder mening i detta samband?

Radek: Ja. Om min mening, som jag nedskrev i ett privatbrev till Trotski, talade jag icke av politiska orsaker. De politiska orsakerna bestod däri, att jag en gång hade varit en av de personer som mest energiskt bragt den trotskistiska organisationen på fall, och när jag beslöt mig för att andra gången deltaga i detta arbete, så var jag mycket försiktig med att uttala min separata mening för att folk icke skulle säga, att han just har hunnit komma med och börjar redan frondera; därför ansåg jag det möjligt att säga det åt Trotski, men dem sade jag det icke.

Vysjinski: Vad sade ni dem konkret? Åt var och en något annat än åt de övriga, men i huvudsak ett och detsamma?

Radek: Jag sade åt alla att man sagt mig så och så på den diplomatiska mottagningen, jag nämnde vilken ställning denna diplomatiska person intog och att jag svarat så och så. Det är klart att för dem, som icke tog del i diplomatiska mottagningar, namnet på denna person ingenting betydde. Jag minns att då jag 1935 personligen samtalade med Serebrjakov och utfrågade honom, huruvida Pjatakov sagt honom något och om han känner till denna sak, svarade han mig: Ja, det var något slags samtal med någon tysk, men hans namn kommer jag icke ihåg. Men Sokolnikov kom säkerligen ihåg ...

Vysjinski: Ni tar icke särskilt hänsyn till ordförandens varning.

Radek: Jag ber om ursäkt, det undslapp mig i hastigheten, jag skall noga hålla mig till anvisningarna.

Vysjinski: Berättade ni dem också om det egentliga innehållet i Trotskis brev?

Radek: Om innehållet i Trotskis brev uttalade jag mig fullständigt exakt.

Vysjinski: Vilka frågor blev där ställda?

Radek: Fascismens seger i Tyskland. Förstärkningen av den japanska aggressionen. Oundvikligheten av dessa staters krig mot Sovjetunionen. Oundvikligheten av Sovjetunionens nederlag. Nödvändigheten för blocket, om det kommer till makten, att gå med på eftergifter.

Vysjinski: Förlåt mig. Hur föreställde Trotski och ni eder nödvändigheten av ett nederlag? Vilken inställning intog Trotski och ni till nederlaget?

Radek: Inställningen till nederlaget var där alldeles klar emedan det där hette, att det skapar betingelser för blocket att komma till makten, och där sades t. o. m. mera, att vi var intresserade av krigets påskyndande.

Vysjinski: Var ni alltså intresserade av krigets påskyndande och intresserade av att Sovjetunionen led nederlag i detta krig? Hur sades det i Trotskis brev?

Radek: Nederlaget är oundvikligt och det skapar betingelser för oss att komma till makten. Därför är vi intresserade av krigets påskyndande. Slutsatsen: vi är intresserade av nederlaget.

Vysjinski: Låt oss återge brevets innehåll.

Radek: Tankegången var otvivelaktigt denna. Det framgick otvivelaktigt, med odiskutabel klarhet. Men eftersom jag utlägger allt detta för eder som statsåklagare, så måste jag göra skillnad mellan det uttryck som jag exakt kommer ihåg och det som exakt stod skrivet i brevet. Vare sig det stod så skrivet där eller icke, så är det icke tvivel underkastat att tankegången var denna.

Vysjinski: Jag ber er besvara frågan, vilken inställning ni och Trotski intog till Sovjetunionens nederlag.

Radek: Om ni frågar mig om Trotskis inställning, så har jag redan svarat_ Om ni medborgare åklagare, frågar mig om min, så måste jag säga att jag, för så vitt det gäller att fastställa juridiska fakta, måste svara: för så vitt det gäller mina känslor och min moral, som icke haft inflytande på mina handlingar ...

Vysjinski: Det är icke känslorna som intressera mig, utan fakta.

Radek: Det faktum att jag gav visum för Trotskis mandat ...

Vysjinski: Frågan är icke därom att ni gav visum för Trotskis mandat, utan jag tar ett faktum. I det brev, som ni i april 1934 fick av Trotski var det fråga om kriget, om att detta krig är oundvikligt, att Sovjetunionen enligt Trotskis mening kommer att lida nederlag i detta krig, att som en följd av detta krig och nederlag blocket kommer till makten. Jag frågar nu, om ni under dessa förhållanden var för Sovjetunionens nederlag eller för Sovjetunionens seger?

Radek: Jag ansåg då att nederlaget var oundvikligt och menade att vi genom nederlaget kommer till makten. Om ni frågar mig, vad jag önskade ...

Vysjinski: Var ni för Sovjetunionens nederlag eller för dess seger?

Radek: Alla mina handlingar under dessa år vittnar om att jag medverkade till nederlaget.

Vysjinski: Var dessa edra handlingar medvetna?

Radek: Jag har aldrig i mitt liv gjort några omedvetna saker annat än i drömmen.

Vysjinski: Och detta var tyvärr icke en dröm?

Radek: Det var tyvärr icke en dröm.

Vysjinski: Utan det var rena rama verkligheten?

Radek: Det var en sorglig verklighet.

Vysjinski: Ja, en sorglig verklighet för er. Talade ni med medlemmarna av centrum om inställningen på nederlag?

Radek: Ja.

Vysjinski: Följaktligen kan vi formulera saken så, att frågan om nederlaget var en aktuell fråga för er?

Radek: Frågan om nederlaget stod då för oss som en aktuell fråga.

Vysjinski: Var det i april 1934?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och talade ni härom med de andra medlemmarna av centrum?

Radek: Om ni frågar, huruvida vi talade om inställningen till nederlaget, så måste jag för att klargöra sakläget säga följande: med Sokolnikov hade vi överhuvudtaget inget tankeutbyte av denna art. Jag delgav honom direktivet och frågade honom angående det konkreta faktum om ...

Ordföranden: Anklagade Radek, vill ni provocera oss?

Radek: Jag provocerar er icke och det kommer icke vidare att upprepas.

Vysjinski: Ett sådant uppträdande från den anklagade Radeks sida försätter mig i ett mycket svårt läge under förhöret ...

Ordföranden: Alldeles riktigt.

Vysjinski: ... och jag fruktar att Radek också i fortsättningen kommer att upprepa liknande utfall, och då får jag ingen möjlighet att ställa frågor denna sak. Ni är en i politiken tillräckligt bevandrad person för att förstå, att om det är förbjudet att i rätten tala om vissa saker, så måste lagens krav efterföljas.

Radek: Jag ber så mycket om ursäkt, det kommer icke vidare att upprepas.

Ordföranden: Jag anser, att om Radek kommer att upprepa någonting dylikt, så måste vi överföra frågan till ett slutet sammanträde.

Radek: Jag upprepar att det icke mera kommer att ske.

Vysjinski: Jag ber att ni håller eder till sakens faktiska sida, så blir det lättare för er att uppfylla det. Talade ni med centrums medlemmar om vederlagsinställningen?

Radek: Vi godkände den som grundval för vår verksamhet.

Vysjinski: Gjorde ni personligen och edra medhjälpare något för att praktiskt utföra detta direktiv?

Radek: Det är klart att vi handlade.

Vysjinski: Sades det icke bara i brevet, utan i alla senare direktiv?

Radek: Vi tog icke avstånd från nederlagsplattformen och godkände den fortfarande, d. v. s. ända till det ögonblick då vi häktades, men från och med 1936, efter Trotskis andra direktiv, var det fråga om förskjutningar, som tyvärr icke ledde till resultat.

Vysjinski: Härtill återkommer vi senare. För mig är det perioden från april 1934 till slutet av hösten 1934 som nu är viktig. Var Pjatakov, Serebrjakov och Sokolnikov underkunniga om Trotskis brev?

Radek: Ja.

Ordföranden: Jag föreslår att förhöra anklagade Serebrjakov, Sokolnikov och Pjatakov efter pausen.

Vysjinski: Jag skall fatta mig mycket kort.

Vysjinski (till Pjatakov): Bekräftar ni att ni haft kännedom om Trotskis brev till Radek?

Pjatakov: Jag uttalade mig redan i går och jag bekräftar, att det fullständigt motsvarar verkligheten.

Vysjinski (till Sokolnikov): Samma fråga.

Sokolnikov: Det är mig också bekant.

Vysjinski: Delade ni också samma mening?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski (till Serebrjakov): Godkände ni också denna nederlagsinställning?

Serebrjakov: Jag hade ingenting däremot.

Vysjinski (till Radek): Ni sade att det också fanns ett annat brev, från december 1935. Berätta om det.

Radek: Detta brev fick jag under de första dagarna av december. Det var icke längre ett politiskt meddelande, om än av programmatisk, principiell betydelse, utan det utgjorde ett programutkast för den andra varianten.

Vysjinski: Då vi hörde talas därom i går, så tror jag att inte heller rätten kommer att göra några invändningar, man måste säga det väsentliga.

Radek: Det väsentliga är för det första det internationella perspektivet. Det består däri att den tyska fascismens seger inleder en period av Europas fascisering och fascismens seger; i de andra länderna ett nederlag för arbetarklassen och frånvaro av revolutionära perspektiv ända till något slags omslag; som kan framkallas av något slags internationellt krig, det är det första. För det andra var det väsentligt, att två varianter framfördes.

Vysjinski: Det omtalades i går.

Radek: Den första varianten var en variant, som ej hade reell betydelse för honom – att komma till makten utan krig.

Vysjinski: Det vill säga utan nederlag.

Radek: Således återstod den reella varianten, att komma, till makten på grundvalen av ett nederlag. Och detta makttillträde på grundvalen av ett nederlag betydde för honom att om Trotski där borta och vi här i Moskva hittills talat om en ekonomisk reträtt på sovjetstatens grundval, så utstakades i detta brev en radikal vändning. Ty för det första ansåg Trotski att nederlaget nödvändigtvis leder till territoriella avträdelser, och han nämnde konkret Ukraina. För det andra var det fråga om Sovjetunionens delning. För det tredje utgick han i de ekonomiska frågorna från följande konsekvenser av nederlaget: Icke bara för de kapitalistiska staterna viktiga industriobjekts överlämnande i koncession, utan också överlämnandet och försäljningen av viktiga ekonomiska objekt åt de kapitalistiska elementen som deras privategendom och efter deras urval. Trotski förutsåg obligationslån, d. v. s. tillstånd för det utländska kapitalet att exploatera fabriker, som formellt förblir i sovjetstatens händer.

På agrarpolitikens område ställde han alldeles klart frågan om, att man måste upplösa kollektivbruken, och framlade idén att man måste ställa traktorer och andra komplicerade lantbruksmaskiner till privatböndernas förfogande för att återupprätta ett nytt kulakskikt.

Slutligen ställde han alldeles öppet frågan om nödvändigheten att återupprätta privatkapitalet i städerna. Det var klart att det var fråga om kapitalismens restaurering.

På det politiska området var det nya i detta brev inställningen till frågan om makten. I brevet sade Trotski: det kan icke vara fråga om någon slags demokrati. Arbetarklassen har genomlevat 18 revolutionsår och den har en kolossal aptit, och dessa arbetare måste man delvis skicka tillbaka till privata fabriker och delvis till statsfabriker, som kommer att befinna sig i ett tillstånd av hård konkurrens med det utländska kapitalet. Det blir alltså en stark försämring i arbetarklassens läge. På landsbygden återuppblossar fattig- och medelböndernas kamp mot kulakerna. För att vi skall kunna hålla oss, behöver vi en stark makt, oberoende av de former i vilka den kommer att maskeras.

Om ni vill ha historiska analogier, så tag analogin med Napoleon I:s makt och tänk på denna analogi. Napoleon I var icke restaurationen – restaurationen kom senare – utan det var ett försök att bevara revolutionens viktigaste vinningar, det som kunde bevaras av revolutionen. Det var det nya. Han gjorde klart för sig att den verkliga husbonden, tack vare vilken blocket kan komma till makten, blir fascismen, å ena sidan den tyska fascismen, å den andra sidan den militära fascismen i ett land i Fjärran östern.

Det nya i de praktiska slutsatserna var åter, att man speciellt måste komma överens om denna verksamhet, som har med skadegörelsearbetare att göra, med den medspelare som ensam kan förhjälpa blocket till makten.

Slutligen bestod det nya däri – men det var icke det väsentliga, utan endast en täckmantel – ett framförande av sådana perspektiv, att man vore tvungen at gå med på allt, att om vi blir i livet och behåller makten, så kommer dessa två länder, tack vare segern och tack vare det att de roffar åt sig och berikar sig, att råka i slagsmål med de andra, och då skulle vår nya utveckling, vår revansch komma. Men detta var ett rent litterärt perspektiv. Det är det väsentliga i det första perspektivet.

Det fanns ännu en mycket viktig punkt i detta direktiv, nämligen satsen att det blir nödvändigt att anpassa Sovjetunionens sociala system till de fascistiska segerländerna, om vi alls vill hålla stånd. Just denna anpassningsidé, som var en pseudonym för kapitalismens restaurering, var det specifikt nya, som genast tilldrog sig vår uppmärksamhet när vi fick detta direktiv.

Vysjinski: Om man alltså kort sammanfattar detta brevs innehåll, så vari består dess viktigaste punkter?

Radek: Vi förblev på 1934 års position, att nederlaget är oundvikligt.

Vysjinski: Och vilken slutsats följer härav?

Radek: Slutsatsen av detta oundvikliga nederlag är den, att man nu öppet ställde oss inför frågan om kapitalismens restaurering.

Vysjinski: Alltså tänkte man sig denna kapitalismens restaurering, som Trotski kallade en anpassning av Sovjetunionens sociala system till de andra, kapitalistiska länderna, såsom ett oundvikligt resultat av en överenskommelse med de utländska staterna?

Radek: Såsom ett oundvikligt resultat av Sovjetunionens nederlag, av dess sociala följder och av en överenskommelse på grundvalen av detta nederlag.

Vysjinski: Vidare?

Radek: Den tredje punkten var det nyaste för oss – att i stället för sovjetmakten införa vad han kallade den bonapartiska makten. Och för oss var det klart att det var en fascism utan något eget finanskapital, en som tjänade det främmande finanskapitalet.

Vysjinski: Och den fjärde punkten?

Radek: Det fjärde var landets delning. Tyskland skulle få Ukraina; Japan – Stillahavskusten och Amurområdet.

Vysjinski: Var det då fråga om några andra ekonomiska eftergifter?

Radek: Ja, de beslut konkretiserades, om vilka jag redan talat. Betala kontribution i form av mångåriga leveranser av livsmedel, råvaror och fettämnen. Sedan – först nämnde han inga siffror, men senare sade han det mera bestämt – att de segrande länderna skulle tryggas en viss procentandel i sovjetimporten. Allt detta tillsammantaget betydde landets fullständiga förslavande.

Vysjinski: Var det fråga om Sahalins nafta?

Radek: Ifråga om Japan hette det, att man inte bara måste ge det Sahalins nafta, utan också förse det med nafta i händelse av krig med Amerikas Förenta Stater. Det påpekades såsom nödvändigt, att icke ställa några hinder för den japanska imperialismen att erövra Kina.

Vysjinski: Och ifråga om Donauländerna?

Radek: Ifråga om Donau- och Balkanländerna sade Trotski i brevet, att den tyska fascismens expansion är i full gång och att vi icke på något sätt får hindra detta faktum. Det betydde självfallet att avbryta alla våra förbindelser med Tjeckoslovakien, som hade någon betydelse för detta lands försvar.

Vysjinski: Utgjorde dessa sex punkter hela innehållet i brevet av 1935?

Radek: Ja.

Vysjinski: Ni sade, tror jag, någonting om mera aktiviserade former av särskilda skadegörelsehandlingar?

Radek: Han gav inga konkreta anvisningar i detta hänseende, men han påpekade att kriget närmar sig och sade, att om också de länder det här var fråga om kunde ge oss vilka försäkringar som helst om att de erkänner vårt block, så blir det i alla fall bara en tom pappersbit, om blocket icke blir starkt, och blockets styrka kommer man att bedöma efter dess terroristiska handlingar, efter dess skadegörelseverksamhet och dess roll i armén i händelse av ett krig. I detta brev fanns anvisningar om nödvändigheten att utvidga och aktivisera skadegörelsen, den terroristiska verksamheten och diversionsarbetet.

Denna verksamhet förknippades med hela programmet och det underströks, att den var en av de allra viktigaste hävstängerna för att komma till makten. I samband med kriget var det tal om nödvändigheten av att trotskisterna framkallar upplösning inom armén.

Vysjinski: Var det ej fråga om dessa diversionsdåd i samband med kriget och Sovjetunionens nederlag?

Radek: Det sades alldeles precis att man kommer att bedöma våra krafter efter den hjälp vi kan ge.

Vysjinski: Och vari skulle denna hjälp bestå?

Radek: Denna hjälp skulle bestå i skadegörelsearbete och i bedrivande av terrorverksamhet samt i att trotskisterna skulle bedriva upplösningsarbete i armén.

Vysjinski: Var det icke tal om försvarsindustrin?

Radek: Det var speciellt fråga härom. Trotskisternas diversionsarbete i krigsindustrin måste anpassas efter den medspelare, med vilken det lyckas att avsluta en överenskommelse, d. v. s. det blir föremål för en överenskommelse med staberna i respektive utländska stater.

Vysjinski: En överenskommelse med de respektive staternas staber om planen för diversionsdådens utförande?

Radek: Ja.

Vysjinski: Hur tänkte man sig det, var det en allmän eller en konkret plan?

Radek: Det var allmänna direktiv, som stod i samband med ett visst motstånd, vilken utgick från Moskva. Det är klart, att detta inte är någon sak av underordnad betydelse, som man kan göra eller låta bli att göra, utan det är en sak, för vilken man kommer att ge allt.

Vysjinski: I går avslöjade vi, att Pjatakov talat med Sokolnikov om mordbrand mot kemiska kombinatet i Kemerovo i händelse av krig. Stod Pjatakovs anvisningar åt Norkin i samband med detta brev

Radek: Jag vet ej, vad som föranledde Pjatakov till detta samtal, men det råder intet tvivel om att sådana anvisningar utdelades av ledarna för skadegörelsearbetet även tidigare, att de helt står i överensstämmelse med andan och kraven i detta brev.

Vysjinski (till Pjatakov): Anklagade Pjatakov, när ni gav Norkin anvisningar om att i händelse av krig anlägga mordbrand mot det kemiska kombinatet i Kemerovo, var det då på grundvalen av några allmänna föreskrifter?

Pjatakov: Det var på grundvalen av de föreskrifter om ”konkretisering”, som Trotski hade givit.

Vysjinski: Och edra samtal med Sokolnikov försiggick efter återkomsten från Berlin 1935, efter ert personliga sammanträffande med Trotski?

Pjatakov: Efter.

Vysjinski: Och vid det personliga sammanträffandet med Trotski blev dessa krav formulerade?

Pjatakov: Utan tvivel.

Vysjinski (till Radek): Var det icke fråga om järnvägsväsendet?

Radek: Hela konkretiseringen var inställd på ett krig, därför kunde icke trafikväsendet intaga en undantagsställning.

Vysjinski: Anklagade Serebrjakov, minns ni samtalet med Radek om Trotskis brev från 1935?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Satte Radek Trotskis direktiv i förbindelse med eder brottsliga verksamhet på trafikväsendets område?

Serebrjakov: Det var naturligt att jag förknippade dessa saker med varandra. Redan 1934 och i december 1935, då jag hade samtal med Livschitz, som då var ställföreträdande folkkommissarie för kommunikationsväsendet, talade vi om att det under en bestämd period kunde bli fråga om att aktivisera diversions- och skadegörelsearbetet i trafikväsendet.

Vysjinski: Talade ni härom med Livschitz?

Serebrjakov: Ja. Vi tänkte oss då att en överbelastning eller stockning vore möjlig i de viktigaste knutpunkterna vid järnvägarna för att därigenom omintetgöra transporten.

Vysjinski: Och ifråga om organisationen av diversionsdåd?

Serebrjakov: Frågan ställdes i den formen, att man måste förstärka värvningen av kadrer för diversionsdåd.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, vad säger ni härtill?

Livschitz: Jag bekräftar samtalet om att forcera medlemsvärvningen till organisationen för utförande av diversionsdåd och skadegörelsehandlingar under ett krig.

Vysjinski: Ni var ställföreträdande folkkommissarie för kommunikationsväsendet och samtidigt överlade ni om, hur järnvägstransporten kunde omintetgöras i händelse av ett krig?

Livschitz: Ja. Jag ansåg att det var nödvändigt att göra så, eftersom vi förde en kamp för att föra Trotski-Sinovjev-blocket till makten.

Vysjinski: Alltså ingick detta förberedelsearbete i planen för hela eder kamp att föra blocket till makten?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och härom hade ni ett speciellt samtal med Serebrjakov?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och med Pjatakov?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Men ni träffade Pjatakov vid denna tid?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Men talade ni då icke med Pjatakov om blockets uppgifter?

Livschitz: Vi talade icke med honom om sådana frågor.

Vysjinski: Och vad talade ni om?

Livschitz: Vi talade om det allmänna arbete som trotskisterna utför i trafikväsendet.

Vysjinski: Nämligen?

Livschitz: Om att förhindra genomförandet av de order som var avsedda att säkerställa ett bättre arbete i transportväsendet.

Vysjinski: Varom talade ni med Pjatakov?

Livschitz: Om det arbete som trotskisterna utför i trafikväsendet, d. v. s. om att icke uppfylla de order som skulle säkerställa ett bättre arbete på järnvägarna.

Vysjinski: Gav Pjatakov eder direkta direktiv och anvisningar om att förstärka skadegörelse- och diversionsarbetet i trafikväsendet?

Livschitz: Det gav han.

Vysjinski: Och ni godkände dem?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och genomförde dem?

Livschitz: Ja, det som jag kunde, genomförde jag.

Vysjinski: Genomförde skadegörelse?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Omintetgjorde arbetet?

Livschitz: Ja.

Vysjinski (till Radek): Vari bestod Trotskis program 1935?

Radek: 1935 ställdes frågan att gå tillbaka till kapitalismen.

Vysjinski: Hur långt?

Radek: Det som Trotski anvisade ställde inga gränser. Så långt som motståndaren kräver.

Vysjinski: Alltså stod nederlaget återigen på dagordningen?

Radek: Ja, det nya bestod nu däri att nederlaget sattes i förbindelse med de utländska staternas anvisningar.

Vysjinski: D. v. s. här fanns redan ett direkt avtal med de utländska generalstaberna, vilket tidigare icke hade varit fallet?

Radek: Tidigare var det icke fallet.

Vysjinski: Gjorde det er betänksam?

Radek: Icke bara det gjorde mig mera betänksam, utan även det läge som nu uppkommit i landet jämfört med läget tidigare, 1934.

Vysjinski: Talade Pjatakov med er om sin resa till Oslo?

Radek: Pjatakovs resa var ett resultat av vår rådplägning. Vi kom till övertygelsen att jag måste utnyttja den inbjudan som jag erhållit tre gånger att resa till Oslo för att hålla ett föredrag för studentsamfundet. Om icke Pjatakov hade haft order för en tjänsteresa, så skulle jag ha använt denna inbjudan för att resa till Oslo för detta föredrag och där ovillkorligen sammanträffa med Trotski.

Vysjinski: Ni planerade alltså en resa utomlands?

Radek: Antingen jag eller Pjatakov skulle resa. Jag måste säga något om ändamålet med denna resa, vilket igår icke alldeles klart framträdde i Pjatakovs anförande. Varför föreslog jag och förklarade han sig genast ense om nödvändigheten att träffa Trotski? Han motiverade det därmed, att mannen alldeles förlorat känslan för realiteterna, att han kräver saker av oss som vi icke är i stånd att uppfylla oberoende av, vilken vår inställning till dem än må vara, och att vi till varje pris måste resa och tala med honom i saken. Så motiverade Pjatakov sitt förslag. Jag gav ingen motivering, varför jag godkänner denna resa och anser den nödvändig. Men jag måste tillstå, att jag icke för ett ögonblick trodde på de motiv, som Pjatakov anförde.

Vysjinski: Varför?

Radek: Av den enkla orsaken att Pjatakov utmärkt väl känner Trotski och icke ens för ett ögonblick kunde förutsätta, att Trotski under intrycket av hans argument kunde erkänna att han icke känner de viktigaste elementen i sakläget, och att det dock icke lönade sig att riskera huvudet för att uppnå en femprocentig minskning av nedrigheten. Därför kunde jag icke taga Pjatakovs motivering på allvar och tänkte, att han säkerligen har samma motiv som jag, och mina motiv var mycket enkla. När jag hade genomläst detta direktiv och övertänkt det under natten, gick jag till Pjatakov först följande dag och det stod klart för mig, att även om det innehåller alla de element, som redan tidigare var förhanden, så hade dessa element mognat så långt, att om detta direktiv godkännes, så betyder det för det första, att jag för att uppfylla det måste informera en jämförelsevis stor krets av folk, eftersom jag måste fördela uppgifterna bland organisatörerna och dessa uppgifter är betydligt mera omfattande. Jag måste inviga dem i arbetet och i min egen inställning till detta direktiv, men när jag slöt ögonen och tänkte på människorna, så blev jag övertygad om att en hel rad ytterst viktiga och ur strafflagens synpunkt mest kompromitterade personer icke bara ej kommer att förstå dessa direktiv, utan kommer att svara mig härpå genom att bryta med oss. Jag kunde icke för en minut tänka mig att Muralov går in på politiken att understödja Sovjetunionens delning. Detsamma kunde jag icke tänka mig ifråga om tiotals andra personer som jag personligen kände. Jag skall här icke nämna namn för att icke nu uppträda som försvarsadvokat, eftersom de avstått från försvars-advokater och jag icke har deras fullmakt härtill, men för mig som politisk personlighet var det klart att detta program spränger blocket, att de enligt detta program sysslade med skadegörelse, terror och andra liknande saker som undergrävde Unionens makt. Men när jag kommer och säger att detta göres för att komma till makten, för att slutligen bli polisuppsyningsman och för att införa kapitalismen i landet, så var jag djupt övertygad om att detta betydde blockets upplösning och död. När jag därför stod inför frågan om det som jag gjort, och om jag skulle gå till folk för att berätta dem vad de skulle göra, så var det alldeles klart, att om jag hade kommit till Pjatakov fullt övertygad om att han medför ett ännu hårdare direktiv, så skulle självfallet frågan uppstå, att vår verksamhet lett oss därhän att man kan föreskriva oss landsförräderi för att återupprätta kapitalismen och för att göra landet till en koloni. Vi beslöt för vår del att vi icke kunde åtaga oss ansvaret för den formel, som icke kom ifråga för oss fyra, att vi icke kan åtaga oss ansvaret för detta direktiv, att vi icke kan leda människorna med förbundna ögon, att vi icke kan bringa det därhän att Sovjetunionens rödarmister arkebuseras. Vi beslöt sammankalla en konferens. Pjatakov reste till Trotski. Jag vet icke varför Pjatakov icke omnämnde det här, men det var, tror jag, det viktigaste i hans

samtal med Trotski, när Trotski sade, att konferensen betyder krasch eller splittring. Nu återvände Pjatakov och berättade om sitt samtal med Trotski. Då beslöt vi med detsamma att vi sammankallar en konferens trots Trotskis förbud. Jag underhandlade med Serebrjakov och Serebrjakov anslöt sig härtill. Sokolnikov äter, som teg och korrekt försökte uppfylla anvisningarna, sade att då konferensen är nödvändig, så måste den genomföras. Vi kom överens om hur denna konferens skulle organiseras, vi uppgjorde en förteckning på de personer som skulle inbjudas och bestämde vem som skulle sätta sig i förbindelse med varje grupp.

För så vitt mig angår, var det mitt sista samtal såväl med Pjatakov som med Serebrjakov och med G. J. Sokolnikov.

I samband härmed vidtog jag följande åtgärder: att till varje pris få Dreitzer att komma till Moskva – jag skall säga varför det var nödvändigt, det var kanske det allra viktigaste i denna sak: att genom Preobrasjenski komma i förbindelse med Rostovfolket och få dem över till Moskva. Utan att meddela vad saken egentligen gällde, sade jag att vi måste inkalla en konferens för att fatta ett beslut av högsta avgörande betydelse för oss ock att det är absolut nödvändigt att alla kommer.

Det var det ögonblick, som för oss alla invärtes betydde att vi nått gränsen.

Inställde vi vår verksamhet, sedan vi fått direktivet? Nej. Maskinen rullade vidare. Vi godkände icke direktivet, men vi avböjde det icke heller. D. v. s. så vitt de gamla direktiven gällde, rullade maskinen vidare, så mycket mer som vi hemlighöll konferensens idé för de andra. Jag utgick härvid från alldeles bestämda hänsyn av taktisk och praktisk karaktär. Till den grad hemlighöll jag innehållet i detta direktiv, att när Bucharin i januari mötte mig och under samtalets gång frågade mig om senaste nytt o. s. v., så sade jag honom ingenting om detta direktiv, fast jag annars i alla övriga fall brukat meddela honom alla trotskistiska direktiv och informera honom om allt. Jag berättade för honom bara om de andra, tidigare avsända breven, som vi fått. Jag vill alltså, medborgare åklagare, säga följande:

Inställde vi vår verksamhet? Nej. Intill häktningen gjorde var och en så mycket han kunde. Att jag under dessa månader kom att göra synnerligen litet, är icke min förtjänst. T. o. m. om samma Prigosjin skulle ha vänt sig till mig (han satt då redan fängslad och vände sig icke till mig) och frågat mig: ”Skall vi fortsätta verksamheten?” – så hade jag sagt honom: ”Fortsätt.” Om Friedland hade vänt sig till mig, så hade jag sagt honom: ”Fortsätt.”

Men jag vidhåller dock, att här ett nytt moment är förhanden, varom jag kanske ännu måste ge er konkreta svar, och att detta moment förefanns icke bara för mig, utan för alla andra, som kände till detta direktiv: detta direktiv var gränsen.

Vysjinski: Tre fakta: brevet från april 1934, brevet från december 1935 och Pjatakovs möte med Trotski i december 1935. Hur ställes frågorna 1934 i Trotskis brev? Krig, medverkan till nederlaget?

Radek: Ja.

Vysjinski: Att i själva verket återvända till kapitalismen?

Radek: Nej, frågan om att återvända till kapitalismen ställes icke i brevet f rån 1934.

Vysjinski: Icke? Utan vad?

Radek: Reträtten, som vi ansåg...

Vysjinski: Varthän?

Radek: Till Neps positioner, men med förstärkande av industrin jämfört med det som var före 1928.

Vysjinski: Reträtt i riktning mot vilka elements förstärkande?

Radek: En reträtt som skulle återupprätta en del kapitalistiska element, men jämfört med det som var 1927 vore det under denna reträtt å ena sidan möjligt att tillåta en kapitalistisk restaurering, men samtidigt kunde man tack vare första femårsplanen förstärka industrin, sovjetbruken och en del av kollektivbruken, alltså skulle vi ha en ekonomisk bas på vilken vi enligt min mening skulle ha kunnat upprätthålla den proletära makten.

Vysjinski: Alltså skulle den proletära makten ännu ha kunnat upprätthållas? Men tendensen var att gå tillbaka?

Radek: Men tendensen var att gå tillbaka.

Vysjinski: Var det 1935 klarare än det var 1934?

Radek: 1935 ställdes frågan att gå tillbaka till kapitalismen.

Vysjinski: Hur långt?

Radek: Det som Trotski föreskrev kände inga gränser. Så långt som motståndaren kräver.

Vysjinski: Alltså stod nederlaget åter på dagordningen?

Radek: Ja. Det nya bestod nu däri att nederlaget förknippades med utländska staters anvisningar.

Vysjinski: Och detta nya godkändes?

Radek: Tillåt mig för det första att besvara frågan om nederlaget.

Vysjinski: Vari bestod det nya

Radek: Det nya bestod i hur frågan om nederlaget ställdes.

Vysjinski: Det var det nya i jämförelse med 1934

Radek: Ja.

Vysjinski: Och i jämförelse med Pjatakovs samtal?

Radek: Samtalet sammanfaller med direktivet, det bara fördjupar direktivet.

Vysjinski: Alltså är det ingen skillnad mellan brevet från 1934 och samtalet 1935?

Radek: Skillnaden är ingen, det är ett och samma komplex.

Vysjinski: Ett och samma komplex och i det komplexet står nederlaget i första rummet?

Radek: Förhållandet till nederlaget berodde icke därpå att vi blivit bättre eller sämre, utan av objektiva orsaker. Läget 1935 var ju alldeles annat än 1934.

Vysjinski: Det har vi utrett.

Radek: Det har vi icke utrett, medborgare åklagare.

Vysjinski: Nu övergår jag till eder inställning till brevet från 1934 och till samtalet 1935. Var det någon skillnad mellan dem?

Radek: Det var icke någon skillnad. Det tillkom endast ett nytt moment: massomfattningen.

Vysjinski: Var det icke heller någon skillnad mellan samtalet och brevet i fråga om Sovjetunionens delning?

Radek: Nej, ingen skillnad.

Vysjinski: I frågan om de territoriella avträdelserna – också detsamma?

Radek: Också detsamma.

Vysjinski: i frågan om den terroristiska verksamheten – icke heller någon skillnad?

Radek: Riktigt.

Vysjinski: Vari bestod då det nya?

Radek: Det nya är det, att allt nu förknippas med utländska anvisningar.

Vysjinski: Var det det nya? Alltså har vi här redan att göra med ett direkt avtal med de utländska generalstaberna, vilket tidigare icke var fallet?

Radek: Tidigare var det icke fallet.

Vysjinski: Det gjorde er betänksam?

Radek: Det var icke det som gjorde mig mera betänksam, utan det läge som nu uppkommit i landet jämfört med läget tidigare, 1934. Det var det som gjorde mig betänksam. Vi är ju dock inte födda för att hjälpa fascisterna att besegra Sovjetunionen. 1934 ansåg vi att nederlaget var oundvikligt. Vi utgick från en överskattning av svårigheterna på landsbygden. I industrin ansåg vi ett övergångstillstånd vara förhanden, då de nybyggda fabrikerna först börjar arbeta. Tillståndet inom trafikväsendet ansågs då vara katastrofalt. Men kunde vi väl nu i slutet av 1935 anse, att trafikväsendet vid denna tid befann sig i ett katastrofalt läge? Pjatakov, Livschitz (vi fick våra informationer av Livschitz) och vi kände ju till det storartade arbete, som utförts i trafikväsendet under ledning av Kaganovitj. Jag själv kände å tjänstens vägnar till utländska spionageorgans uttalanden om vårt transportväsende. De ansåg att trafikväsendet står färdigt för ett krig. Kunde jag i slutet av 1935, på grund av det som trotskisterna sade mig, anse att vår industri är dömd i händelse av ett krig? Jag vet vad industrins mobilisering betyder, jag känner till svårigheterna i varje industri, jag känner till svårigheterna i vår industri; men jag visste likväl att allt som behövs för krigföringen kommer att levereras. Om jag tog lanthushållningen så hade jag själv intet större synfält: Jag reste varje år till samma kollektivbruk i guvernementet Kursk och jag såg att dessa kollektivbruk, som jag iakttog år efter år var alldeles ojämförbara saker, alldeles olika storheter 1933 och 1935. Om vi alltså 1933 och 1934 utgick ifrån att nederlaget var oundvikligt, så ansåg vi det nödvändigt att understödja detta faktum för att förtjäna något härpå, men nu ser vi, att tanken på att Sovjetunionen krossas av den västerländska fascismen och de militär-fascistiska kretsarna i östern, vilket Trotski tog som sin utgångspunkt, nu ser vi, att det ur de objektiva realiteternas synpunkt är en fantasi, att alla villkor för segern nu är förhanden. Och det var i samband härmed som frågan måste uppkomma för oss: landet måste lida nederlag för att vi skulle komma till makten. 1934 tog vi nederlaget såsom utgångspunkt, som ett oundvikligt faktum. 1935 åter måste var och en av oss säga sig själv: ”Om du går in härpå, så omintetgör du den möjliga segern som redan är tryggad, om än mot dig.” Om vi 1933 och 1934 ansåg den ekonomiska reträtten som en nödvändig följd av läget och nödvändig för landet, icke bara för att vi skulle komma till makten, så ser vi nu att landet kommit ut ur de värsta svårigheterna, att femårsplanen segrat, att man byggt fabriker och att planen nu blivit en levande realitet.

Vysjinski: Och slutsatsen?

Radek: Därför var slutsatsen: kapitalismens restaurering under 1935 års förhållanden. Helt enkelt ”som om ingenting hade hänt”, för Trotskis vackra ögons skull, skulle landet vända tillbaka till kapitalismen. När jag läste det tyckte jag mig vara i ett dårhus. Och slutligen, ännu ett icke obetydligt faktum – tidigare stod frågan så, att vi kämpar för makten emedan vi är övertygade om, att vi kan skänka landet något. Nu måste vi slåss för att ge makten åt det utländska kapitalet, som hellre kommer att tvinga oss till underkastelse än det ger oss makten. Vad betyder direktivet att träffa avtal med de utländska kretsarna om skadegörelsearbetet? Detta direktiv betydde för mig en högst enkel sak, som var klar för mig i min egenskap av politisk organisatör, nämligen att i vår organisation innästlar sig agenturer för främmande makter, att organisationen blir ett direkt verktyg för utländska spionageorgan. Vi skulle upphöra att i ringaste mån vara herrar över våra egna handlingar. Om vi tålde Trotski, då han gav oss direktiv från utlandet, så blir vi här till en representation av utländska fascistiska stater.

Det innebar praktiskt att om sådana personer som Jakob Livschitz eller Serebrjakov, som kan se tillbaka på årtionden av revolutionärt arbete, kan sjunka ned till skadegörelseverksamhet,

så måste man nu slutgiltigt bryta deras moraliska ryggrad och de kommer att handla enligt klassfiendens anvisningar. Antingen kommer de att förfalla eller blir de spioner. Om de råkar i förfall, så kan jag inte använda dem till någonting, om de blir agenter för utländska stater, så blir det andra som ger order åt dem. Resultatet blir att om den utländska fascismen kommer, så kommer den inte bara att ej släppa trotskisterna till makten – den behöver dem ej – utan den kommer att krossa denna organisation, emedan den inte har någon nytta av att befatta sig med dessa anarkistiska, egensinniga intellektuella. Om värderingen av förhållandena inom landet ej spelade någon roll för mig, så var det helt enkelt av egoism. Organisationens ledare sade mig, att Trotski är beredd att för makten, för skuggan av makten offra den sista man, som kan dö för honom, och det kunde jag ej fordra av människor, med vilka jag gått samman under 15 år. Därför måste jag fråga mig: Vad skall man göra?

Vysjinski: Vad beslöt ni?

Radek: Det första steget hade varit att gå till partiets CK, att göra en anmälan och nämna alla personer. Det gjorde jag inte. Jag gick inte till GPU, utan GPU kom efter mig.

Vysjinski: Ett vältaligt svar.

Radek: Ett bedrövligt svar.

Vysjinski: För vilket ändamål beslöt ni sammankalla en konferens? I samband med de förmenta stämningar, som uppkom hos er av det ohyggliga i förbrytelserna, vilket ni påstår att ni kom till insikt om och som drev er att övertänka, huruvida ni skulle övertaga ansvaret för dem och hur det skulle ske?

Radek: Ja.

Vysjinski: Beslöt ni att icke övertaga ansvaret?

Radek: Jag kom till det fasta beslutet att icke övertaga detta ansvar

Vysjinski: Beslöt ni att icke utföra dessa brott?

Radek: Att icke utföra dessa brott.

Vysjinski: Att bryta därmed?

Radek: Det var min idé att sammankalla en konferens. På konferensen blir det klart, hur alla förhåller sig till denna sak, d. v. s. en del kommer att säga: ”Vi kommer icke att göra det”, – andra kommer att säga: ”Vi kommer att göra det”.

Vysjinski: Och vad sedan?

Radek: När folk, som tillsammans begått ett brott kommer i luven på varandra, så får myndigheterna, vilkas plikt det är att bekämpa dem, saken i sina händer. Jag var övertygad om att saken slutar i GPU, men jag var icke den som kunde ha organiserat det.

Vysjinski: Men vägen dit var dock kort.

Radek: Den kortaste vägen är inte alltid den lättaste och icke alla är i stånd att gå den kortaste vägen. Det fanns ännu en orsak, varför detta icke var den kortaste vägen: jag var övertygad om att myndigheterna måste och kommer göra skillnad mellan oss. Vi ledare bär det fulla och slutliga ansvaret, men jag var övertygad om, att om en del av våra verkställare får tillfälle att övertänka saken och själva fattar beslut att sträcka vapen, så blir förhållandet till oss ett annat. Jag ansåg att när jag ställer dem inför dessa frågor, så ger jag dem möjlighet att själva besluta. Och jag måste säga eder, att jag i detta sammanhang, som jag ännu icke berört, vill säga om Dreitzers roll, varför vi till den grad höll dessa saker hemliga o.s v.

Vysjinski: Härom kan ni senare berätta. Ni skildrar nu er inre oro och allehanda tvivel som gjorde det nödvändigt för er att sammankalla en konferens. Vad framkallade denna oro och dessa tvivel?

Radek: Medvetandet att detta direktiv är ett direktiv om förräderi mot det socialistiska fosterlandet (som kan segra i kriget) och hjälp åt det utländska kapitalet för att i Ryssland

genomföra kapitalismens restaurering, som icke motiveras av några som helst objektiva förhållanden.

Vysjinski: Alltså kan man draga följande slutsats: så länge ni ansåg att socialismen hos oss är svag, menade ni att man kan förråda den, att man kan gå med på ett krig, att man kan gå med på Sovjetunionens nederlag o.s.v. Men då ni såg att socialismen är tillräckligt stark och mäktig, kom ni till slutsatsen att varken kriget eller nederlaget är möjliga.

Radek: Ni ser mycket djupt i mänskliga själar, men jag måste dock med egna ord kommentera mina tankar.

Vysjinski: Jag vet att ni har ett tillräckligt ordförråd, med vilket ni kan överskyla edra tankar och det är mycket svårt t. o. m. för en person, som kan se djupt i mänskliga själar, att få er att säga det som ni verkligen tänker.

Men jag skulle vilja be er att inte längre tala som en journalist, som specialiserat sig på internationella frågor, utan som en person, som anklagats för högförräderi. Det är just ur denna synpunkt jag ställer er frågan: Var ni år 1934 för nederlaget?

Radek: Jag har redan svarat på denna fråga.

Vysjinski: Upprepa ännu en gång, om det icke är svårt för er.

Radek: 1934 ansåg jag nederlaget oundvikligt.

Vysjinski: Var ni 1934 för nederlaget?

Radek: Jag ansåg nederlaget oundvikligt.

Vysjinski: Var ni för nederlaget?

Radek: Om jag hade kunnat avvärja nederlaget, så hade jag varit mot detsamma.

Vysjinski: Ni anser att ni icke skulle ha kunnat avvärja det?

Radek: Jag ansåg det som ett oundvikligt faktum.

Vysjinski: Ni besvarar icke riktigt min fråga. Godkänner ni alla Trotskis inställningar, som han gav eder 1934?

Radek: Jag godkände alla Trotskis inställningar 1934.

Vysjinski: Var här också en inställning på nederlag?

Radek: Ja, det var en inställning på nederlag.

Vysjinski: Ingick frågan om nederlag i Trotskis inställning?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och ni godkänner den?

Radek: Det gjorde jag.

Vysjinski: Eftersom ni alltså godkände den, så var ni för nederlaget.

Radek: Ur synpunkten ...

Vysjinski: Ni gick in för nederlaget?

Radek: Ja, det är klart.

Vysjinski: Alltså var ni för nederlaget?

Radek: Det är klart, eftersom jag var för, så gick jag in för det.

Vysjinski: Vem är det då, som ställer frågan riktigt?

Radek: I alla fall menar jag, att ni icke ställer frågan riktigt.

Vysjinski: 1934 var ni alltså icke mot nederlaget, utan för?

Radek: Ja, det har jag redan sagt.

Vysjinski: Det är nödvändigt för mig att ni ännu en gång upprepar det.

Radek: Var så god, ni är statsåklagare och kan kräva att jag upprepar det tio gånger.

Vysjinski: Det är tillräckligt för mig att ni en gång upprepar det klart. 1934 för nederlaget, 1935 ställdes frågan om nederlaget ...

Radek: Den ställdes i decemberbrevet.

Vysjinski: Ni accepterar?

Radek: Nej.

Vysjinski: Varför icke?

Radek: Emedan jag 1934 ansåg nederlaget oundvikligt, men 1935 ansåg jag att landet har alla möjligheter att segra och därför...

Vysjinski: Varför ansåg ni nederlaget oundvikligt 1934?

Radek: Jag ansåg att landet icke kan försvara sig.

Vysjinski: Alltså ansåg ni det vara svagt?

Radek: Ja.

Vysjinski: Alltså utgick ni ifrån att landet var svagt?

Radek: Ja.

Vysjinski: Alltså accepterade ni nederlaget i det ni utgick ifrån förutsättningen att landet var svagt?

Radek: Jag ansåg det oundvikligt, accepterade det.

Vysjinski: Men 1935 såg ni att landet är starkt och att det icke mer har sitt berättigande?

Radek: Icke så att nederlaget icke har sitt berättigande, utan det kommer icke att inträffa, det är icke ett reellt program, därför var jag emot ett program som ej bygger på reella grunder.

Vysjinski: Därför att det icke var reellt var ni emot?

Radek: Om andra motiv vill jag inte tala.

Vysjinski: Är det riktigt att ni 1935 var emot nederlagsprogrammet, emedan ni ansåg det icke vara reellt?

Radek: Ja.

Vysjinski: 1934 ansåg ni det således vara reellt och var för det, men 1935 ansåg ni det icke vara reellt och mot det?

Radek: Ja.

Vysjinski: Det är allt vad jag ville fråga er. 1935, efter Pjatakovs sammanträffande med Trotski, varom ni erfor i januari 1936, blev ni betänksam med anledning av den alltför öppenhjärtliga frågeställningen om att bli ett bihang åt fascismen.

Radek: Icke med anledning av den alltför öppenhjärtliga frågeställningen, utan av själva faktum.

Vysjinski: Gjorde det er betänksam?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och ni accepterade det icke?

Radek: Nej.

Vysjinski: Ni sade att denna föreskrift redan betydde ett direkt fosterlandsförräderi?

Radek: Förräderi var det såväl i första som i andra fallet.

Vysjinski: Ni sade att den frågeställning som Trotski gav i december 1935 i sitt samtal med Pjatakov och i sitt brev, betydde en föreskrift om fosterlandsförräderi?

Radek: Ja.

Vysjinski: Ert samtal i november 1934 med herr ... från en av de mellaneuropeiska staterna gällde, om jag ej misstager mig ...?

Radek: Fosterlandsförräderi.

Vysjinski: Och ni gick in härpå? Och ni samtalade härom?

Radek: Ni erfor därom av mig, alltså samtalade jag härom.

Vysjinski: Var är det, fosterlandsförräderi?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och det gjorde icke er betänksam?

Radek: Det behöver man ej tala om. Naturligtvis gjorde det mig betänksam. Tror ni att jag är tränad för fosterlandsförräderi? Det upprörde mig djupt.

Vysjinski: Men ni fortsatte att stå på samma nederlagsposition?

Radek: Ja, jag stod på den ståndpunkten att Trotskis direktiv måste uppfyllas.

Vysjinski: Fast detta direktiv betydde fosterlandsförräderi?

Radek: Ja.

Vysjinski: Alltså var det i det ena fallet fråga om fosterlandsförräderi och också i det andra, 1935?

Det intresserar mig nu att få höra vilken skillnad ni såg i frågan om fosterlandsförräderiet, icke kvantitativt, utan kvalitativt.

Radek: Ni har redan, medborgare åklagare, dragit slutsatserna.

Vysjinski: Erkänner ni att själva faktum av ert samtal med herr ... i november 1934 är fosterlandsförräderi?

Radek: Jag förstod det under själva samtalet och betecknar det som sådant också nu, liksom jag även då gjorde.

Vysjinski: Som förräderi?

Radek: Ja.

Vysjinski: Men då Pjatakov överbringade er direktivet, var det också fosterlandsförräderi?

Radek: Det är också fosterlandsförräderi. Vilken skillnad kan det vara: det kan vara fosterlandsförräderi eller icke fosterlandsförräderi. En person kan vara i stånd att göra en sak, men kanhända inte i stånd att göra en annan sak.

Vysjinski: Gjorde ni er skyldig till fosterlandsförräderi?

Radek: Jag vill inte förråda fosterlandet, inte slutgiltigt förråda det.

Vysjinski: Ni anser det vara en sak att förråda, en annan sak att slutgiltigt förråda eller icke slutgiltigt förråda fosterlandet?

Radek: Jag måste här göra det förbehållet, att då saken klarnade för mig, så ville jag inte erkänna det.

Vysjinski: Tillåt mig att erinra om edra uttalanden vid förhöret (band 5, sid. 119). Bekräftar ni dessa edra uttalanden?

Radek: Jag bekräftar dem, t. o. m. i alla avseenden.

Vysjinski: Bekräftar ni er utsaga, att ni sade herr ..., att det är fåfängt att vänta sig eftergifter av den nuvarande regeringen?

Radek: Det är meningen i mitt uttalande.

Vysjinski: Ni bekräftar det?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och att ... ”regeringen kan räkna med att ”realpolitikerna” i Sovjetunionen kommer att göra eftergifter?

Radek: Ja.

Vysjinski: Sade ni herr ..., att blocket kan gå med på dessa eftergifter?

Radek: Ja, vi bekräftade Trotskis mandat för underhandlingar beträffande innehållet av dessa eftergifter.

Vysjinski: Jag frågar er: lovade ni å blockets vägnar herr ... reella eftergifter eller icke?

Radek: Ja.

Vysjinski: Reella eftergifter? Man måste förutsätta att det var reella eftergifter?

Radek: Ja:

Vysjinski: D. v. s. eftergifter ifråga om reella saker?

Radek: Ja, ja.

Vysjinski: Föreställde ni er att det gällde territoriella eftergifter?

Radek: Utan att jag visste, om de då blir nödvändiga. Dessa underhandlingar hade just börjat.

Vysjinski: Tänkte ni då på, vad hr .... förstår med reella eftergifter?

Radek: Jag tänkte på, att jag ej visste på vilket stadium kriget kommer, när det blir krig och varför, om eftergifter blir nödvändiga och vilka eftergifter, och vilken plan som kommer att följas.

Vysjinski: Men, i alla fall är det eftergifter ifråga om någonting reellt? Ingår häri också territorier?

Radek: De kan ingå, men de behöver icke nödvändigtvis ingå.

Vysjinski: Är det förräderi?

Radek: Ja.

Vysjinski: Är det förräderi?

Radek: Det är klart, att det är förräderi.

Vysjinski: Hela frågan går ut på, att då ni redan begått förräderi, så ansåg ni det vara nog och menade, att det icke är nödvändigt att förråda hela sitt liv. Till slut kom ett ögonblick då ni beslöt att icke förråda. Har jag förstått er riktigt?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och vad gjorde ni då för att genomföra denna linje i handling.

Radek: Jag har redan sagt, vad jag gjorde.

Vysjinski: Helt kort.

Radek: Jag vidtog förberedelser för att också de andra icke mera skulle förråda.

Vysjinski: Ni ville sammankalla en konferens för att övertyga folk om att icke vidare förråda?

Radek: De som komme att lyssna till mig, de skulle förändra sin ståndpunkt, och då skulle vi besluta vad vi kommer att göra vidare.

Vysjinski: Och dessutom om vad?

Radek: Besluta vad vi kommer att göra vidare.

Vysjinski: Visste ni, vad som kommer att göras?

Radek: Jag visste det för mitt eget vidkommande.

Vysjinski: Och vad skulle ni ha föreslagit?

Radek: Att gå till partiets CK och berätta om allt.

Vysjinski: Ansåg ni det möjligt?

Radek: Ja, jag var övertygad om att en hel rad går med på det.

Vysjinski: Men ni ville icke göra det ensam?

Radek: Jag handlade såsom en av ledarna, vilken icke löser en fråga av personlig karaktär, utan löser en fråga om dem, som anförtrott honom ledningen.

Vysjinski: Men i detta fall är ännu en fråga oklar för mig, troligen den sista under vårt förmiddagsförhör i dag.

Ni fick 1934 ett brev från Trotski, ni fick 1935 ett brev från Trotski, Pjatakov förde underhandlingar med Trotski och medförde ett personligt meddelande i denna fråga. Det var klart för er, att denna verksamhet betydde förräderi, att denna inställning betydde förräderi. Inställde ni i någon som helst grad edert politiska, kontrarevolutionära, brottsliga och sovjetfientliga arbete?

Radek: Under 1936?

Vysjinski: Under 1935 och 1936.

Radek: Under 1935 och 1934?

Vysjinski: Under 1935 och 1936.

Radek: 1935 var jag ledare, som ledde hela arbetet.

Vysjinski: Och 1936?

Radek: Under 1936 företog jag mig ingenting för att taga tillbaka det som hittills hade skett, men jag gjorde icke någonting nytt, särskilt icke för att uppfylla detta direktiv och gå djupare.

Vysjinski: Alltså företog ni er 1936 ingenting för att uppfylla detta direktiv?

Radek: Riktigt.

Vysjinski: Företog ni eder något för att omintetgöra det arbete som hittills utförts?

Radek: Nej.

Vysjinski: Med tillhjälp av en konferens?

Radek: Nej, emedan jag efter mars månad överhuvud icke mera såg någon enda människa av blockets anhängare. I januari såg jag ännu Pjatakov.

I allmänhet var jag under denna period overksam, jag återtog ingenting. Till det ögonblick, då jag fängslades var jag medlem av centrum. Om vid denna tid någon skulle ha kommit till mig för att få anvisningar, så hade jag upprepat mina direktiv för honom, men jag hade sagt: ”Gå hem och vänta”, men 1936 hade jag ingen verksamhet för mig.

Vysjinski: Gott, bekräftar ni den karakteristik av verksamheten som ni gav under förhöret inför åklagarämbetet den 17 januari 1937? Tillåt mig att uppläsa den från sid. 119, band 5:

”Trotskis nya utvidgade riktlinjer av december 1935 fördjupade och utvidgade denna Trotskis nederlags- och restaureringsposition till det yttersta.” Bekräftar ni det?

Radek: Ja.

Vysjinski: ... ”Och de minskade perspektiven för blocket att komma till makten gjorde den trotskistiska organisationen till ett nät av spioner och diversanter för den tyska generalstaben.”

Radek: Ja, jag erkänner det fullständigt.

Vysjinski: Och vidare:

”Därför är det icke märkvärdigt, att blockets centrum oroades, jag understryker – att de blev skrämda.”

Radek: ja, ja.

Vysjinski: Ni åtog er ansvaret för denna plattform, som Trotski själv hade uppställt tillsammans med Hess, och ni beslöt att sammankalla en konferens av organisationens aktiva medlemmar. Huvudsaken var alltså skräcken?

Radek: Ja.

Vysjinski: Stod ni själv på den ståndpunkten, att man måste avstå från denna position?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och att ni måste gå till CK för att sträcka vapen? Men ni gick icke?

Radek: Jag gick icke.

Vysjinski: Därefter häktades ni?

Radek: Man tog mig fast, men jag förnekade allt från början till slut. Kanske frågar ni mig – varför?

Vysjinski: Jag vet att ni alltid finner något svar. Man fängslade och förhörde er. Svarade ni?

Radek: Jag förnekade allt från början till slut.

Vysjinski: Ni visste allt, ni hade möjlighet att gå och omtala allt.

Radek: Jag hade möjlighet, men jag beslöt att göra det i Folkkommissariatet för inrikes ärenden...

Vysjinski: Kamrat ordförande, jag ber er övervaka, att den anklagade svarar på frågorna och ej håller några tal.

Ordföranden: Anklagade Radek, ni kan hålla tal två gånger: först försvarstalet och sedan slutordet.

Vysjinski: Jag har ej för avsikt att tävla i röststyrka med den anklagade Radek. Jag frågar er, jag ställer er frågor, om det passar er, så svara på frågorna, men håll inga tal. Jag ber er att inte överrösta mig och inte prata om frågor, som ej berör saken.

Ni godkände icke mera Trotskis ståndpunkt i december 1935 och under 1936. Detta förräderi, som ni såg i hela dess omfattning, blev er motbjudande. Därför var ni för egen del emot och ville överlägga med edra medhjälpare, vad som nu skulle göras?

Radek: Ja.

Vysjinski: Ni sade tidigare att ni ville gå och avslöja er?

Radek: Ja.

Vysjinski: Och att ni icke gjorde det bara därför att man kom efter er och fängslade er. Är det riktigt?

Radek: Ja.

Vysjinski: Nu frågar jag er: den 22 september förhörde man er och sade att ni fängslats som anklagad för kontrarevolutionär trotskistisk verksamhet. Innan man övergick till att anklaga er på grund av de indicier, som rannsakningsmyndigheterna förfogar över, hade ni möjlighet att omtala allt?

Radek: Jag gjorde det icke.

Vysjinski: Undersökningsdomaren ställde frågor och ni talade?

Radek: Nej.

Vysjinski: Vid förhören efter fängslandet frågade man er, om ni är skyldig inför partiet och sovjetstaten. Vad svarade ni härtill?

Radek: Jag svarade, att jag inte var det.

Vysjinski: Frågade man er, om ni gömmer några illegala dokument på några hemliga platser eller hemma hos er, vad svarade ni därpå?

Radek: Man frågade mig, och jag svarade att jag ej gömmer någonting på några hemliga platser.

Vysjinski: Man frågade er härom, och ni sade sanningen?

Radek: Jag nekade, och det var sant.

Vysjinski: Och frågade man er vidare, om ni hade förbindelse med andra personer – med Tivel?

Radek: Det frågade man.

Vysjinski: Erkänner ni det?

Radek: Jag förnekade allt från början till slut.

Vysjinski: Ha icke så bråttom – svara på varje sak skilt för sig. Förnekade ni förbindelsen med Tivel?

Radek: Jag förnekade den.

Vysjinski: Förnekade ni förbindelsen med Friedland?

Radek: Jag förnekade den.

Vysjinski: Frågade man er om förbindelserna med de andra medlemmarna av den terroristiska gruppen? Vad svarade ni?

Radek: Jag förnekade.

Vysjinski: Det var den 22 september 1936?

Radek: Ja.

Vysjinski: Konfronterade man er med Sokolnikov?

Radek: Ja.

Vysjinski: Avslöjade Sokolnikov er?

Radek: Ja.

Vysjinski: Men ni?

Radek: Jag förnekade allt från början till slut.

Vysjinski: Det var den 22 september. Konfronterade man er med Tivel?

Radek: Ja.

Vysjinski: Vad sade han?

Radek: Han talade delvis sanning, delvis osanning, men jag förnekade allt.

Vysjinski: Såväl sanningen som osanningen?

Radek: Ja.

Vysjinski: Frågade man er den 24 november om särskilda fakta rörande er verksamhet?

Radek: Ja, Man frågade mig ända till den 4 december och jag förnekade allt.

Vysjinski: Hur många månader förnekade ni?

Radek: Omkring 3 månader.

Vysjinski: Faktum förblir faktum: ni som ville omtala allt och bara, som ni säger, icke kunde besluta er för att överlämna edert folk i rättvisans händer – när ni själv kom i rättvisans händer, förnekade ni kategoriskt allt. Är det riktigt?

Radek: Ja.

Vysjinski: Ifrågasätter det icke riktigheten av det som ni sade om ert vacklande, edra tvivel?

Radek: Jo, om man bortser från det faktum, att ni bara av mig fick veta om Trotskis program och instruktioner, så kan naturligtvis det som jag sagt synas tvivelaktigt.

Vysjinski: För mig är det viktigt att fastställa faktum. Är det ett faktum?

Radek: Det är det.

Vysjinski: Hur kan det bevisas att ni verkligen efter att i december 1935 ha fått Trotskis brev och efter samtalet med Pjatakov icke godkände de riktlinjer som ni tidigare helt och utan förbehåll hade godkänt? Kan ni nämna sådana fakta?

Radek: Nej.

Vysjinski: Och har ni för avsikt att bevisa det?

Radek: Det har jag ej för avsikt.

Vysjinski: Jag har ej flera frågor.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytes till kl. 6 e. m.

(Namnteckning)

Ordförande:

Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare:

Militärjuristen av 1:a rangen A. Kostjusjko.

Eftermiddagssammanträdet den 24 januari 1937.

Domstolens kommendant: Rätten inträder, jag ber de närvarande att sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsättes. Har försvaret frågor till Radek?

Försvaret: Nej.

Ordföranden: Anklagade Radek, i ett av edra uttalanden säges det: ”Det är fåfängt att försöka gissa, vartill sammanträdet skulle ha fört, fakta kvarstår, att centrum också efter erhållandet av Trotskis direktiv fortsatte att bedriva skadegörelsearbete, liksom före erhållandet av direktiven”. Bekräftar ni det?

Radek: Jag bekräftar det.

Ordföranden: Har allmänna åklagaren några frågor? .

Vysjinski: Nej.

Förhör med vittnet V. G. Romm

Ordföranden: Vi övergår till förhör med vittnet Romm. Kamrat kommendant, för in vittnet Romm.

(Kommendanten för in vittnet Romm)

Ordföranden: Ert namn är Romm?

Romm: Ja.

Ordföranden: Er tjänsteställning?

Romm: Journalist.

Ordföranden: Er tjänsteställning?

Romm: Jag var korrespondent för ”Isvestija” i Förenta Staterna.

Ordföranden: Ni är inkallad som vittne i målet mot Pjatakov, Radek och andra. Ni uppmanas att ge riktiga vittnesmål. För falska vittnesmål åligger er kriminellt ansvar. Har allmänna åklagaren några frågor?

Vysjinski: Hur länge har ni varit bekant med den anklagade Radek?

Romm: Sedan 1922.

Vysjinski: Vad var det, som sammanknöt er med Radek i det förgångna?

Romm: Från början var jag bekant med honom på grund av litterära saker, därefter knöt mig det gemensamma trotskistiska partifientliga arbetet samman med honom under åren 1926-27.

Vysjinski: Vad för arbete var det?

Romm: Trotskistiskt partifientligt arbete.

Vysjinski: Alltså, ni var trotskist?

Romm: Ja.

Vysjinski: Under lång tid?

Romm: Från andra hälften av år 1926 och till mitt tillfälliga upphörande i slutet av år 1927.

Vysjinski: Men sedan slog ni ånyo in på denna väg?

Romm: Jag återvände ånyo år 1931.

Vysjinski: Under någons inflytande, eller självständigt?

Romm: Jag har inte för avsikt att vältra ansvaret för mina handlingar över på andra, men i den mån någons individuella inflytande här var avgörande så var det Radeks.

Vysjinski: Ni var följaktligen tämligen nära bekant med honom?

Romm: Ja.

Vysjinski: Var det politiska intressen, som knöt er samman?

Romm: Ja, och dessutom vänskapliga förhållanden.

Vysjinski: Ni var i Genève?

Romm: Ja, jag var korrespondent för Tass i Genève och Paris. I Genève från 1930 till 1934.

Vysjinski: Er Genèveperiod intresserar mig. Kom ni att sammanträffa med Radek då ni var i Genève?

Romm: Ja, på våren 1932. Då Radek kom till Genève överlämnade jag till honom ett brev från Trotski, vilket jag kort förut hade fått av Sedov i Paris.

Vysjinski: Berätta om hur ni fick brevet från Trotski, vilket uppdrag ni då hade och hur ni uppfyllde detta uppdrag.

Romm: Vid vårt sammanträffande 1930 eller 1931 talade Radek om, utan att giva mig några bestämda anvisningar av någon som helst konkret art, att de f. d. trotskisterna måste hålla samman och att han i synnerhet väntade av mig att jag, om det behövdes, skulle göra honom tjänster ifråga om förbindelserna, genom att utnyttja min ställning som utlandskorrespondent.

Vysjinski: När hölls detta samtal?

Romm: Hösten 1930 och våren 1931, då jag kom till Genève från Moskva.

Vysjinski: Vad var det som gav anledning till detta samtal?

Romm: Allmänt meningsutbyte om läget i partiet och i landet.

Vysjinski: Vad var det som gav Radek anledning till en sådan hänvändelse till er, att man måste hålla samman, att ni måste vara redo att som ni säger göra politiska tjänster?

Romm: Ja, om det behövdes, tjänster ifråga om förbindelserna. Det var en direkt följd av samtalet, av vilket jag fick klart för mig, att hans stämning var ännu mera skärpt partifientlig och under inflytande av det socialistiska uppbyggets svårigheter återvände min egen stämning i de trotskistiska stämningarnas gamla strömfåra. Han lät mig i allmänna ordalag förstå, att saken inte är slut, att trotskisterna än en gång måste komma att handla och just av denna allmänna inställning härledde sig också det jag talat om.

Vid genomresan i Berlin sommaren 1931 träffade jag Putna, som föreslog att föra mig samman med Sedov. Jag sammanträffade med Sedov och på hans fråga om jag vore redo att om så krävdes, åtaga mig ett uppdrag ifråga om förbindelsen med Radek, svarade jag jakande och gav honom mina adresser i Paris och i Genève.

Några dagar före min avresa till Genève fick jag i Paris ett brev med lokalposten, i vilket det låg en biljett från Sedov med anhållan om att överlämna det i kuvertet inneslutna brevet till Radek. Jag tog brevet med mig, till Genève, och överlämnade det till Radek, då jag träffade honom.

Vysjinski: Talade ni om, från vem det var då ni överlämnade detta brev

Romm: Jag visste inte, från vem det var.

Vysjinski: Vem överlämnade det till er?

Romm: Jag fick det på posten, med anhållan att överlämna det till Radek. Jag fick det på min tjänsteadress, Tass-avdelningen i Paris.

Vysjinski: Vad stod det skrivet på kuvertet, ert namn och adress? Hur visste ni, att brevet måste överlämnas?

Romm: I kuvertet låg en biljett från Sedov.

Vysjinski: Från Sedov, alltså visste ni att brevet kom från Sedov?

Romm: I det ögonblicket visste jag ej från vem det i kuvertet inneslutna brevet var.

Vysjinski: Och i vilket ögonblick blev det klart för er?

Romm: Sedan jag avlämnat brevet, blev det av senare samtal med Radek klart för mig att brevet var från Trotski.

Vysjinski: Hade ni klart för er att brevet var från Trotski, då ni fick det från Sedov?

Romm: Jag hade klart för mig, att Sedov bad mig överlämna det i kuvertet inneslutna brevet till Radek.

Vysjinski: Att brevet var från Sedov, var er bekant?

Romm: Ja.

Vysjinski: Jag frågar just om ni, när ni överlämnade det närslutna brevet, meddelade: Här har ni ett brev från Sedov?

Romm: Ja, jag meddelade därom och berättade om mötet med Sedov i Berlin.

Vysjinski: Läste Radek brevet i er närvaro eller utan er?

Romm: Han läste hastigt igenom det i min närvaro och lade det i fickan.

Vysjinski: Alltså, då ni överlämnade brevet till Radek, hade ni klart för er att brevet var från Trotski?

Romm: Ja.

Vysjinski: Kände ni till, vad Trotski skrev i detta brev till Radek?

Romm: Endast i allmänna drag.

Vysjinski: Jag frågar, var det er bekant eller ej?

Romm: Det allmänna innehållet var mig bekant.

Vysjinski: När fick ni kännedom om det allmänna innehållet?

Romm: Av samtalet med Radek, sedan han läst brevet.

Vysjinski: Omedelbart eller följande dag?

Romm: Nej, samma dag.

Vysjinski: Vad meddelade er Radek om innehållet i detta brev?

Romm: Att det innehåller direktiv om sammanslutning med sinovjevmännen, om övergång till terrormetoder i kampen mot SUKP (b):s ledning, i främsta rummet mot Stalin och Vorosjilov.

Därefter reste Radek till Moskva, och jag såg honom inte intill hösten 1932.

Vysjinski: Vad hände då hösten 1932 och var befann ni er vid denna tid?

Romm: Jag var Tass-korrespondent i Genève och Paris, kom på tjänstens vägnar till Moskva och sammanträffade med Radek, som meddelade mig, att i och för uppfyllande av Trotskis direktiv ett trotski-sinovjevskt block hade organiserats, men att han och Pjatakov inte inträtt i detta centrum.

Vidare sade Radek, att tanken på att skapa ett reserv- eller parallellcentrum med övervikt av trotskister uppstått, för att det skulle finnas ett reservcentrum i händelse att det fungerande centrum bleve upptäckt. Han sade att han ville sända ett brev med mig och inhämta Trotskis direktiv i denna fråga.

Vysjinski: Nämnde han ytterligare någon av meningsfränderna?

Romm: Han talade om sig och om Pjatakov. Serebrjakovs och Sokolnikovs namn nämndes.

Vysjinski: Följaktligen talade han med er om Pjatakov, Serebrjakov och Sokolnikov?

Romm: Ja.

Vysjinski: I vilket samband nämndes dessa namn?

Romm: Jag förstod det så, att de alla skulle tillhöra reservcentrum om det bleve organiserat, men det stod klart för mig av samtalet, att förfrågningen komme att utgå från honom och Pjatakov.

Vysjinski: Nämnde han andra namn?

Romm: Enligt min mening endast Serebrjakovs och Sokolnikovs namn.

Vysjinski: I varje fall sade ni, att han nämnde dessa namn i samband med parallellcentrums bildande?

Romm: Det var endast Radek och Pjatakov, som hade för avsikt att skriva detta till Trotski.

Vysjinski: Skriva, om vad?

Romm: Jag förstod det så, att det måste vara en fråga – ett direktiv med anledning av tanken på att bilda ett parallellcentrum.

Vysjinski: D. v. s. vad betyder det? Att bilda eller inte bilda?

Romm: Tydligen, att bilda eller inte bilda, och i vilken sammansättning.

Vysjinski: Talade inte Radek om för er, varmed de motiverade nödvändigheten av att bilda, eller tvärtom, måhända de hade invändningar mot att bilda ett sådant centrum, eller berörde han det inte?

Romm: Han anförde inga invändningar däremot. Han anförde för mig de argument jag redan talat om, nämligen för det första, att sinovjevmännen överväger i det fungerande centrum, och för det andra, att det vore önskvärt att ha ett andra centrum, som skulle kunna bevaras i händelse av att det första bleve upptäckt.

Vysjinski: Följaktligen var det fråga om att de redan var i färd med att fatta beslut om att organisera ett sådant centrum och endast ville ha sanktion, eller gjorde de en principiell förfrågan om hur frågan skulle lösas?..

Romm: Mitt intryck var, att frågan redan var avgjord för dem i positiv mening, d. v. s. att det är nödvändigt att göra detta och att de komme att skriva brevet för att erhålla sanktion.

Vysjinski: Vad stod det i detta brev? Kände ni till det?

Romm: Ja, därför att brevet överlämnades till mig och sedan före min avresa tillbaka till Genève, hösten 1932 lades in i pärmen på en tysk bok.

Vysjinski: Hösten 1932 reste ni tillbaka till Genève och man utnyttjade er avresa till Genève för att ge er detta uppdrag?

Romm: Ja.

Vysjinski: Vem gav er detta uppdrag?

Romm: Radek. På resan genom Berlin till Genève sände jag denna bok i korsband till en överenskommen adress, som Sedov givit mig, poste restante till ett av Berlins postkontor, och samtidigt sände jag ett litet brev med anvisning om att i boken ett brev fanns inlagt, och var.

Vysjinski: Enligt överenskommen adress?

Romm: Ja.

Vysjinski: Både korsbandet och brevet sände ni till den överenskomna adressen?

Romm: Även brevet skickade jag till den överenskomna adressen.

Vysjinski: Kommer ni inte ihåg denna adress?

Romm: Adressen var poste restante, postkontoret på Französische Strasse, på kodnummer: kodnumret kommer jag inte ihåg, men poste restanteadressen är av sådant slag, att man ej behöver uppgiva varken tillnamn eller förnamn, utan endast kortets nummer, på vilket man får ut försändelsen.

Vysjinski: Kände ni till kortets nummer?

Romm: Jag kände till det, men nu kommer jag inte ihåg det.

Vysjinski: Fick Sedov detta brev? Känner ni till det?

Romm: Jag antar att han fick det, därför att vid mitt följande sammanträffande med honom var det klart, att han hade fått det.

Vysjinski: Hade ni ytterligare något möte med Sedov?

Romm: Mitt följande möte med Sedov var i juli 1933.

Vysjinski: Av vilken anledning, när och hur sammanträffade ni ånyo?

Romm: I Paris. Jag kom från Genève och några dagar efteråt ringde mig Sedov på telefon och bestämde möte med mig i ett kafé på boulevard Montparnasse. Sedov sade att han ville arrangera ett möte mellan mig och Trotski. Om några dagar ringde han mig och bestämde möte i samma kafé. Därifrån begav vi oss till Boulogne-skogen, där vi sammanträffade med Trotski.

Vysjinski: När var det?

Romm: I slutet av juli 1933.

Vysjinski: Hur länge räckte detta möte med Trotski?

Romm: 20-25 minuter.

Vysjinski: Varför sammanträffade Trotski med er.

Romm: Enligt vad jag förstod – för att muntligt bekräfta de anvisningar, som jag i brev förde till Moskva. Han började samtalet med frågan om bildande av ett parallellt centrum. Han sade, att fara för sinovjevmännens övervikt är för handen, och den kommer att bli stor endast ifall trotskisterna ej visar tillbörlig aktivitet. Han var ense med idén om ett parallellcentrum, men under den absoluta förutsättningen att blocket med sinovjevmännen upprätthölls, och vidare på villkoret att detta parallellcentrum inte blir overksamt, utan kommer att arbeta aktivt och samla kring sig de mest uthålliga kadrer. Sedan övergick han till frågan om att i innevarande ögonblick inte endast terrorn får en speciell betydelse, utan också skadegörelseverksamheten inom industrin och folkhushållningen överhuvud. Han sade att i den frågan finns det synbarligen ännu vacklanden, men att man måste förstå, att förlust av mänskoliv är oundvikligt vid skadegörelsedåd, och att huvudmålet är att genom en rad skadegörardåd undergräva förtroendet till den stalinska femårsplanen, till den nya tekniken och därmed till partiledningen. Betonande nödvändigheten av de mest ytterliggående medel, citerade han det latinska ordspråket: ”Det som inte läkes med medicin, det läkes med järn och det som inte läkes med järn, det läkes med eld.” Jag kommer ihåg att jag med någon tvekan frågade, om ej det kommer att undergräva landets försvarsduglighet, nu då krigsfaran, och i synnerhet ett

angrepp mot Sovjetunionen från Tyskland sida, blir särskilt aktuell i samband med Hitlers makttillträde. På denna fråga fick jag intet ingående svar, men Trotski uttalade tanken att just skärpningen av krigsfaran kan ställa frågan om nederlaget på dagordningen.

Sedan överlämnade han mig en bok – Novikov-Pribojs roman ”Tsusima” och sade, att i bokens pärm ett brev till Radek ligger gömt. Denna bok tog jag med mig till Moskva, och vid ankomsten överlämnade jag den till Radek hemma i hans bostad.

Vysjinski: När var det?

Romm: Det var i augusti 1933.

Vidare. Jag berättade Radek om mitt samtal med Trotski. Han sade att han antagligen skulle ge mig ett svar åt Trotski, då jag kom tillbaka från semestern. Då jag återvände från semester, fick jag av Radek ett brev till Trotski, som skulle överlämnas till Sedov, vilket återigen var inbundet i pärmen på en tysk bok.

Vysjinski: När var det?

Romm: I slutet av september 1933.

Detta brev, eller rättare sagt, denna bok med det däri gömda brevet, överlämnade jag till Sedov i Paris i november 1933.

Mitt följande möte med Sedov ägde rum i april 1934 i Paris.

Vysjinski: Av vilken anledning?

Romm: Han ringde till mig och uttryckte sin önskan att sammanträffa med mig. Vi möttes i Boulogneskogen. Jag meddelade honom att jag inom en snar framtid komme att bli överflyttad till Amerika, så att jag inte längre kunde vara behjälplig på förbindelsernas område. Han beklagade detta, men då han fick veta att jag inom kort skulle resa till Moskva, bad han mig att ta med från Radek en utförlig redogörelse om sakernas tillstånd, om hela organisationens arbete.

Vysjinski: När var det?

Romm: Detta möte var i april 1934.

Vysjinski: Utförde ni uppdraget?

Romm: Ja, jag utförde det. Jag meddelade Radek detta uppdrag i maj 1934. Före min avresa till Amerika lämnade han mig ett brev, som återigen var inbundet i en bok, så vitt jag minns var det ett engelskt-ryskt tekniskt lexikon. Brevet innehöll, enligt hans egna ord, utförliga redogörelser både av det fungerande och av parallellcentrum angående det politiska arbetets och diversionsarbetets utveckling. Brevet, eller rättare sagt boken med brevet, överlämnade jag i Paris till Sedov.

Vysjinski: Är det allt vad ni har förmedlat?

Romm: I allt överlämnades i båda riktningarna 5 brev.

Vysjinski: Om man räknar efter, hur många gånger har ni förmedlat brev ?

Romm: I Genève överlämnade jag ett brev till Radek från Trotski, det var på våren 1932. Sedan fick jag ett brev från honom i september 1932, varefter jag fick ett brev från Trotski i juli 1933 och ett brev från Radek i september 1934.

Vysjinski: Nej, 1933?

Romm: Ja, 1933. Och ytterligare ett brev i maj 1934.

Vysjinski: I april?

Romm: Nej, i maj, därför att i april var jag i Paris.

Vysjinski: Och det tekniska lexikonet?

Romm: Det var i maj 1934.

Vysjinski: Alltså har ni fem gånger förmedlat brev?

Romm: Fem gånger.

Vysjinski: D. v. s. förutom de muntliga samtal, som ni förde med Sedov och om vilka ni meddelade Radek, då ni träffade honom?

Romm: Tydligen täcktes brevens innehåll, som antagligen t. o. m. överträffade innehållet i de muntliga samtalen.

Vysjinski: Det är redan en detalj. För mig är det intressant att fastställa fakta: ett antal brevförsändelser och ett antal muntliga meddelanden?

Romm: Ja.

Vysjinski: Vid ert möte med Sedov överbringar ni de meddelanden som Radek sänder. Vid mötet med Radek överbringar ni Sedovs meddelande, därtill överbringar ni en rad dokument från den ena och den andra sidan.

Romm: Samtalens tyngdpunkt låg i en karakteristik av den allmänna orienteringen.

Vysjinski: I varje fall berörde denna orientering er sovjetfientliga verksamhet?

Romm: I den meningen, otvivelaktigt.

Vysjinski: Ni blev sänd till Amerika?

Romm: Ja, jag blev sänd till Amerika.

Vysjinski: I vilken egenskap?

Romm: Som korrespondent för ”Isvestija”.

Vysjinski: Som korrespondent för TASS eller för ”Isvestija”?

Romm: Som korrespondent för ”Isvestija”.

Vysjinski: Och intill denna tid?

Romm: Intill denna tid var jag TASS korrespondent i Japan, Genève och Paris.

Överbringandet av Radeks brev till Sedov i maj 1934 var i realiteten det sista uppdrag, som jag utförde. Från den tiden har jag ej utfört några uppdrag.

Vysjinski: Vari bestod ert samtal med Sedov beträffande er överflyttning till Amerika?

Romm: Sedov sade mig, att Trotski i samband med min resa till Amerika anhöll om att jag skulle informera honom, om det händer något av intresse på de sovjet-amerikanska förbindelsernas område. Då jag frågade, varför detta är så intressant, sade mig Sedov: ”Det framgår av Trotskis inställning ifråga om Sovjetunionens nederlag. För så vitt frågan om tidpunkten för Tysklands och Japans krig mot Sovjetunionen i viss grad är beroende av de sovjet-amerikanska förbindelsernas tillstånd, kan detta inte undgå att intressera Trotski.”

Vysjinski: Vem?

Romm: Trotski.

Vysjinski: Med andra ord, ni fick genom Sedov uppmaning att informera Trotski om förhållandet mellan Amerika och Sovjetunionen med hänsyn till Trotskis orientering och hans linje?

Romm: Med hänsyn till hans nederlagslinje.

Vysjinski: Så att ni fick egentligen ett förslag om att bli hans korrespondent?

Romm: Denna anhållan gick inte ut på att jag skulle sända honom informationer, utan att göra iakttagelser och om det inträffar något mycket viktigt, speciellt som man ej kan få vetskap om på annat sätt, skriva till honom om det.

Vysjinski: Alltså, inte bara korrespondent, utan specialkorrespondent?

Romm: Riktigt.

Vysjinski: Således var ni samtidigt korrespondent för ”Isvestia” och Trotskis specialkorrespondent, eller hur?

Romm: Ja. Jag samtyckte till att sända informationer, som intresserade Trotski.

Vysjinski: Utförde ni detta Trotskis uppdrag?

Romm: Nej. Första månaderna av min vistelse i Amerika togs helt i anspråk till att sätta mig in i de obekanta förhållandena, och det förekom ingenting, och även om det hade funnits något, så skulle jag inte ha meddelat därom, ty efter mordet på Kirov beslöt jag att upphöra med aktivt arbete.

Vysjinski: Fick ni någon adress, till vilken ni skulle sända korrespondensen?

Romm: Ja, Sedov gav mig adressen: Poste restante, Centrala postkontoret i Paris, Rue de Louvre.

Vysjinski: Ni gav ert löfte?

Romm: Jag samtyckte. Jag sade att jag inte avböjde förslaget och gick med på att sända informationer, som kunde intressera Trotski.

Vysjinski: Tidigare vid undersökningarna sade ni följande: ”Jag sade Sedov, att om jag kommer att förfoga över informationer, som intresserar Trotski, så skall jag meddela honom.”

Romm: Ja, alldeles riktigt?

Vysjinski: Sammanträffade ni med någon från parallelcentrum förutom med Radek?

Romm: Nej.

Vysjinski: Med Pjatakov?

Romm: Nej, jag hade ej tillfälle därtill.

Vysjinski: Endast med Radek?

Romm: Ja.

Vysjinski: Hade Radek rätt att inför domstolen säga att Romm var hans konspirativa förbindelseman?

Romm: Jag tror att det stämmer för så vitt som jag inte hade att göra med någon annan än med Radek. Endast Putna kunde ha reda på det, och det endast i begynnelsestadiet.

Vysjinski: Jag har inga fler frågor till Romm. Anklagade Radek, ni har nu hört Romms uttalande. Mig förefaller det, som om Romm uttalade detsamma som också ni sagt.

Radek: Ja. Det förekommer inexakta saker, men av tredjerangs betydelse.

Vysjinski: Men fakta är riktigt framställda?

Radek: Fakta är i allmänhet riktigt framställda. Endast det är oriktigt, att Stalin och Vorosjilov var nämnda i Trotskis första brev, ty i breven nämnde vi aldrig namn, och om vi nämnde några, så var de omskrivna, och vi använde ett speciellt chiffer härför. Och eftersom vi vid tiden för det första brevet ännu inte hade detta chiffer, så kunde Trotski under inga omständigheter nämna Stalins och Vorosjilovs namn i första brevet.

Vysjinski: Men talades det om terror i detta brev?

Radek: Ja, brevets mening bestrider jag inte, men då det talas om noggrannhet, så måste jag säga att dessa två namn inte nämndes.

Vysjinski: Och Romm talar riktigt om de fem fallen, om den roll, som Novikov-Pribojs bok spelade, och om det engelsk-ryska tekniska lexikonet?

Radek: Allt är riktigt återgivet.

Vysjinski: Allt stämmer således?

Radek: Ja.

Ordföranden: Har försvaret några frågor?

Braude: Nej, vi har inga frågor.

Ordföranden: Har de anklagade inga frågor till vittnet Romm? Har Radek inga frågor ?

Radek: Nej.

Ordföranden: Vittnet Romm, ni är befriad från avgivande av ytterligare vittnesmål.

Kamrat kommendant, för ut vittnet Romm.

Fortsättning av förhöret med den anklagade K. B. Radek

Vysjinski: Tillåt en fråga till den anklagade Radek?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Radek, i era uttalanden säger ni: ”1935... beslöt vi att sammankalla ett rådslag, men dessförinnan i januari, då jag anlände kom Vitalij Putna till mig på uppdrag av Tuchatjevski ...” Det intresserar mig att veta, i vilket samband ni här nämner Tuhatjevskis namn?

Radek: Tuchatjevski hade ett uppdrag av regeringen, för vilket han ingenstädes kunde finna material, det fanns endast hos mig. Han ringde till mig och frågade, om jag har detta material. Jag hade det och därför sände han Putna, tillsammans med vilken han skulle utföra uppdraget, för att hämta materialet. Det är klart att Tuchatjevski inte hade en aning vare sig om Putnas eller min brottsliga roll...

Vysjinski: Och Putna?

Radek: Han var medlem av organisationen. Han kom inte för organisatoriska samtal, men jag utnyttjade hans besök för ett sådant samtal.

Vysjinski: Putna kom således till er, sänd av Tuchatjevski i officiellt tjänsteärende, utan något som helst samband med edra saker, då han Tuchatjevski inte hade någonting att göra därmed?

Radek: Tuchatjevski har aldrig haft någonting att göra därmed.

Vysjinski: Han sände Putna i tjänsteärende?

Radek: Ja.

Vysjinski: Men ni utnyttjade det för att syssla ”med edra egna angelägenheter”?

Radek: Ja.

Vysjinski: Förstår jag det rätt, att Putna hade förbindelse med medlemmarna i er trotskistiska illegala organisation, och att hänvisningen till Tuchatjevski gjordes i samband med att Putna kom i officiellt ärende på Tuchatjevskis uppdrag?

Radek: Jag bekräftar det och säger, att jag aldrig haft och inte kunde ha någonting att göra med Tuchatjevski i saker som stod i samband med den kontrarevolutionära verksamheten, ty jag visste att Tuchatjevski är absolut hängiven partiet och regeringen.

Förhör med den anklagade G. J. Sokolnikov

Ordföranden: Vi övergår till förhöret med den anklagade Sokolnikov. Kamrat Vysjinski, har ni några frågor?

Vysjinski: Anklagade Sokolnikov, var god och berätta om ert förhållande till det förenade trotski-sinovjevska terroristiska centrum.

Sokolnikov: Jag kände till det förenade centrums sammansättning, jag kände de terroristiska linjerna, jag kände till att det förenade centrum redan på hösten 1932 planerade förberedandet av terrordåd mot Stalin och Kirov. Det var mig bekant att Bakajev fått i uppdrag att arbeta på koncentrering av alla förbindelser med det förenade centrums terroristgrupper, att terroristgrupperna i Moskva var underordnade Reingold.

Vysjinski: Reingold?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Av vem visste ni det?

Sokolnikov: Av Kamenjev.

Vysjinski: Beträffande förberedandet av terrordåd har ni meddelat domstolen, att ni kände till att det förenade centrum bedrev förberedelse till terrordåd mot kamraterna Stalin och Kirov. Vilket år fick ni kännedom härom?

Sokolnikov: Som en allmän uppgift var det bekant sedan 1932.

Vysjinski: Och om förberedandet av konkreta åtgärder?

Sokolnikov: Jag tror det var på hösten 1934 som Kamenjev berättade mig det, utan att ingå på detaljer. Men han sade att centrum organiserat ett attentat, mot Stalin i Moskva.

Vysjinski: Men att detta attentat misslyckats?

Sokolnikov: Ja. Och han sade att ett attentat mot Kirov förbereddes i Leningrad.

Vysjinski: Kom ni aldrig att tala med Kamenjev om detta efter mordet på Kirov i Leningrad?

Sokolnikov: Några dagar efteråt sammanträffade jag händelsevis med honom i en bokhandel, där det stod några andra personer vid disken, här talades det om innehållet i den nyss utkomna tidningen, annat resonemang ägde inte rum.

Vysjinski: Ni antog Kamenjevs förslag beträffande organiseringen av ett reservcentrum och beträffande dess sammansättning? Eller var det inte tal om sammansättningen?

Sokolnikov: Kamenjev meddelade mig då – det var i slutet av sommaren 1932 – att han skulle föra underhandlingar om bildandet av ett reservcentrum.

Vysjinski: Att han skulle komma att föra? Med vem – sade han er det?

Sokolnikov: Nej.

Vysjinski: Och ni intresserade er inte för frågan om vem som ytterligare skulle tillhöra det?

Sokolnikov: Han sade mig i allmänna ordalag, att han skulle tala med Tomski. Men med vem ytterligare sade han inte.

Vysjinski: Och hur uppfattade ni det, med vem skulle han tala?

Sokolnikov: Om eventuella kandidater till centrum? Det var de samma, som sedan intogs i parallellcentrum.

Vysjinski: Men vilka av dessa kandidater nämnde Kamenjev för er i detta samtal?

Sokolnikov: Jag kan inte erinra mig, om han nämnde alla.

Vysjinski: Vem nämnde han?

Sokolnikov: Jag minns, att han nämnde Pjatakov och Radek.

Vysjinski: Och de inträdde sedan?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: När talade ni med Pjatakov och Radek med anledning av ert praktiska arbete i parallellcentrum?

Sokolnikov: Mitt arbete i parallellcentrum började sommaren 1935. Intill denna tid yttrade det sig endast i att jag utförde uppdraget att underhandla med en diplomatisk representant.

Vysjinski: När hade ni samtalet med denna representant för en utländsk stat?

Sokolnikov: Det var i mitten av april 1934.

Vysjinski: Och samtalade ni med någon 1934 beträffande blockets nederlagslinje?

Sokolnikov: Jag hade samtal med Kamenjev i början av 1934. I detta samtal meddelade mig Kamenjev om Trotskis nederlagslinje och sina egna vederlagssynpunkter. Den konkreta

slutsatsen av detta samtal var bland annat, att Kamenjev förberedde mig på, att man kunde komma att vända sig till mig med en förfrågan.

Vysjinski: Vem kunde komma att vända sig?

Sokolnikov: Ett lands diplomatiska representant.

Vysjinski: Och detta förberedde er Kamenjev på?

Sokolnikov: Ja, det förberedde mig Kamenjev på.

Vysjinski: Sade Kamenjev er, vilken förfrågan man komme att göra er?

Sokolnikov: Ja, han sade mig, att man komme att vända sig till mig för att få bekräftelse på att de underhandlingar, som Trotski för i utlandet, inte föres av honom som privatperson, utan att bakom Trotski verkligen står en organisation, som han representerar.

Vysjinski: Ni skulle bekräfta detta, om ni fick förfrågningar i den riktningen?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Blev en sådan förfrågan ställd till er?

Sokolnikov: Ja, i mitten av april efter avslutandet av ett officiellt samtal med representanten för ett land, med vilken jag ofta sammanträffade på tjänstens vägnar. Samtalet försiggick efter avslutandet av det officiella samtalet, då tolkarna gått in i det angränsande rummet. Medan jag följde min gäst till dörren, frågade han mig om jag kände till att Trotski vänt sig till hans regering med några förslag. Jag bekräftade att jag visste det. Han frågade vidare, om dessa förslag är allvarliga. Jag bekräftade också det. Han frågade, om detta är min personliga mening. Jag sade, att det inte bara är min mening, utan också mina vänners mening. Denna hans fråga uppfattade jag som en bekräftelse på, att detta lands regering verkligen erhållit Trotskis förslag och ville övertyga sig om, att organisationen verkligen hade kännedom om Trotskis förslag och att Trotski obestridligen har rätt att föra dessa underhandlingar.

Vysjinski: Vilken officiell befattning hade ni då?

Sokolnikov: Jag var ställföreträdare för folkkommissarien för utrikesärenden.

Vysjinski: Meddelade ni någon om detta ert samtal med representanten för en utländsk stat?

Sokolnikov: Om detta samtal talade jag med Radek ungefär en månad senare, och sedan med Pjatakov. Det var strax efter mitt samtal med diplomaten. Jag hade ett annat sammanträffande med Radek i juli 1935. I juli 1935 meddelade Radek mig, att Trotski uttalat sitt missnöje över att jag utfört detta uppdrag formellt, d. v. s. bekräftat fullmakten, men inte bekräftat förslaget i realiteten, inte försvarat det, inte agiterat för det.

Härom har Pjatakov uttalat sig, härom har Radek uttalat sig, så att jag vet ej, om jag ytterligare behöver uppehålla mig härvid. Jag kan säga, att jag ansåg att uppdraget tilldelats endast mig. Om de förslag, som Trotski gjorde i slutet av 1933, våren 1934 bibehållit sin betydelse o. s. v.? Jag trodde att det här var fråga om att bekräfta hans fullmakter, så att han kunde föra underhandlingar, fortsätta. I vilket stadium de befann sig, det vet jag inte.

Vysjinski: Vad hände sedan?

Sokolnikov: Härom frågade mig Pjatakov betydligt senare, år 1935. Jag bekräftade det även för honom. Vi träffades ej före år 1935. Men då vi träffades 1935 efter det parallellcentrum börjat sin verksamhet, berörde Pjatakov under ett samtal, varom jag senare skall tala, i förbigående även denna fråga: ”Vad hade ni för ett samtal där?” Jag sade honom det.

Pjatakov (till ordföranden): Tillåt mig att ge en upplysning med anledning av den fråga, som Sokolnikov berörde.

Ordföranden: Var så god.

Pjatakov: Vände sig Sokolnikov till Radek på eget initiativ? Sokolnikov kan ha glömt det, emedan vi ej hade något särskilt samtal, men jag meddelade honom kort och gott, att Radek ber honom ringa.

Sokolnikov: Det är möjligt.

Vysjinski (till Sokolnikov): Vidare.

Sokolnikov: Sommaren 1935, några månader efter sinovjevmännens och en del av trotskisternas häktning, 1935, ansåg jag mig skyldig att sätta mig i förbindelse med parallellcentrums medlemmar, då jag visste att jag utsetts därtill.

Jag vände mig inte först till Pjatakov, utan jag sammanträffade tre veckor eller en månad tidigare med Radek.

De frågor vi behandlade med Radek, var frågor om förverkligandet av de terroristiska riktlinjerna och frågor av organisatorisk art i samband härmed. Vidare behandlade vi också några programfrågor.

Vysjinski: Vilka, exempelvis?

Sokolnikov: Programfrågor i samband med den internationella situationens förändring.

Jag har glömt att säga, att jag hade reda på de underhandlingar, som medlemmar av det förenade centrum förde med högerelementen.

Vysjinski: Med vem personligen?

Sokolnikov: Jag vet, att Kamenjev förde underhandlingar med Bucharin och Rykov; att Sinovjev och någon mer, jag minns nu inte vem, förde underhandlingar med Tomski och Uglanov.

I dessa underhandlingar fastställdes samstämmigheten i de grundläggande programfrågorna och samstämmigheten i de taktiska riktlinjerna, i synnerhet godkännandet av terrormetoder i kampen.

Men högerelementen inträdde ej i blocket. De förklarade att de väl är ense med allt, men att de vill bevara sin särskilda organisation, sin centralgrupp och endast upprätthålla kontakt med det förenade centrum.

Vad programbestämmelserna beträffar, så hade trotskisterna, sinovjevmännen och högerelementen redan 1932 i huvudsak enat sig om det program, som tidigare karakteriserades som högerns program.

Det är den så kallade Rjutinplattformen; den gav redan 1932 i betydande grad uttryck åt just dessa programbestämmelser, som var gemensamma för alla tre grupperna.

Vad beträffar den fortsatta utvecklingen av detta program, så ansåg centrums ledande medlemmar, att vår revolution ej kan hävda sig som en socialistisk revolution om den är isolerad, och att den kautskyanska teorin om ultraimperialismen och Bucharins därmed besläktade teori om den organiserade kapitalismen har visat sig vara riktiga.

Vi ansåg att fascismen är den bäst organiserade kapitalism, den segrar, bemäktigar sig hela Europa och kväver oss. Därför vore det bättre att komma överens med den, det vore bättre att gå med på någon kompromiss i form av reträtt från socialismen till kapitalismen

Allt detta belystes av den förutsättningen: det är bättre att göra bestämda, om än aldrig så tunga offer, än att förlora allt. Denna inställning måste jag förklara och understryka, ty utan den vore det fullkomligt obegripligt, hur blocket och blockets centrum kunde råka in i terrorkampens, skadegörelsekampens, diversionsdådens och nederlagsinställningens farvatten. Någon slags mening måste det ligga däri. Meningen bestod just i denna inställning, som även var en nederlagsinställning, ehuru av något annan karaktär, d. v. s. det var nederlagsinställning ifråga om vår revolutions socialistiska karaktär och socialistiska vinningar. Blocket avvisade detta, och då det avvisade det – jag vill nu inte tala om andra

ståndpunkter, jag framlägger den ståndpunkt, på vilken det förenade centrums medlemmar och, så vitt jag förstår, även parallellcentrums medlemmar stod – de ansåg att denna princip måste vara den ledande och att den rättfärdigar allt ; men i verkligheten ledde naturligtvis allt detta till den politik av blocket, vilken jag nu ej skall karakterisera.

Vysjinski: Ni återgav således nu samtalet med Radek.

Sokolnikov: Nej. Jag summerar här allt.

Vysjinski: Vi ha alltså gått en smula på sidan om temat.

Sokolnikov: Ja, tillåt mig att återvända till samtalet med Radek, för att därmed avsluta frågan om programmet. Under samtalet talade vi just om de förskjutningar som ägt rum. Vi sade att medan krigsfaran under åren 1933 och 1934 framför allt hotade Sovjetunionen i Fjärran östern, så hotar oss 1935 den allvarligaste faran för krig från Tysklands sida. Vidare värderade vi under detta samtal de fascistiska framgångarna, Europas växande fascistisering och de nya moment som detta inför i vår politik. Sådant var vårt samtal, som vi hade i juli 1935 ifråga om programmet.

Vysjinski: Samtalade ni med Radek efter juli 1935?

Sokolnikov: Ja, det var på vintern 1936, ungefär i slutet av januari 1936.

Vysjinski: Visste ni, att Radek vid denna tid fått brev från Trotski?

Sokolnikov: Ser ni, jag visste ingenting om brevet. Det gick så till att Pjatakovs återkomst, efter hans möte med Trotski, så att säga hann före informationerna i detta brev, så jag kan inte erinra mig, att detta brev skulle ha framträtt särskilt i Pjatakovs samtal med mig, där han berättade om mötet, eller i samtalet med Radek.

Vysjinski: Ni hade alltså två samtal med Pjatakov och Radek i denna anledning?

Sokolnikov: Ja, det var med en kort mellantid.

Vysjinski: Talade ni först med Pjatakov eller med Radek?

Sokolnikov: Med Pjatakov.

Vysjinski: Talade ni med Pjatakov efter hans återkomst från utlandet?

Sokolnikov: Ja. Det var i januari 1936. Pjatakov meddelade mig, att Trotski fört underhandlingar med Hess.[9] I dessa underhandlingar var Hess befullmäktigad att framställa krav, som inte bara berörde de tyska intressena, utan också ett annat lands intressen. Pjatakov meddelade mig, att han förstått Trotski på så sätt, att det var underhandlingar i en rad frågor i vilka också överenskommelse uppnåddes. Naturligtvis förutsattes det, att detta projekt till överenskommelse komme att riktas också till officiella kretsar, och inte endast förblir en överenskommelse mellan dessa två, som fört underhandlingen.

Den första varianten förutsatte således det fall, att makten övergår till blocket, oavsett om det inträffar någonting före kriget. Rätt och slätt sagt förpliktade sig motparten att i ett sådant fall skänka blockets regering ett vänskapligt understöd. Vad blocket beträffar, så påtog det sig en rad förpliktelser av ekonomisk art, vilka säkrade motparten ekonomiska fördelar.

Vysjinski: Det är det, som Radek och Pjatakov talat om?

---

[9] Här bör det påpekas att inga dokument eller vittnesmål har senare framkommit som skulle styrka att Trotskij vid denna tid skulle ha fört förhandlingar med den tyske nazisten Rudolf Hess. Detta gäller såväl de öppnade tyska, brittiska och japanska arkiven, som de sovjetiska (som öppnades efter Sovjets ´sammabrott). Inte heller försökte ryssarna att förhöra Hess om saken vid Nürnbergrättegångarna efter andra världskriget. Hess fick dessutom bara livstids fängelsestraff (han dog först 1984), så att om ryssarna hade velat bevisa att anklagelserna under Moskvarättegångarna var korrekta så hade fanns det massor med tillfällen att göra det. Men de försökte inte ens. Detta gällde även alla andra påståenden om samarbete mellan Nazi-tyskland och de anklagade gamla bolsjevikerna. De sovjetiska myndigheterna lät bara frågorna falla. Och ingen annan, historiker eller politiker, har heller kunnat bekräfta att det låg någon sanning i dessa anklagelser. – *Red*

Sokolnikov: Ja. Den andra varianten förutsatte, att blocket kommer till makten till följd av ett krig och till följd av att Sovjetunionen lider nederlag. I detta fall förpliktade sig deltagarna i överenskommelsen att upprätta förbindelser med blockets regering, varvid de egentligen, enligt min mening, tryggade maktövertagandet följaktligen utan att understödja konkurrerande grupperingar. Blocket förpliktade sig att genast sluta fred och att erkänna territoriella avträdelser.

Vysjinski: Och vilka?

Sokolnikov: I denna överenskommelse nämndes de i en sådan form att Japan, ifall det deltoge i kriget, skulle erhålla territoriella avträdelser i Fjärran östern, i Amurområdet och i Stillahavsområdet; vad Tyskland beträffar, så förutsatte man att Ukrainas nationella intressen skulle tillfredsställas. Under denna genomskinliga täckmantel menades upprättandet av tysk kontroll i Ukraina och Ukrainas avskiljande från Sovjetunionen. Dessutom förutsattes en rad ekonomiska eftergifter, som gick något längre än de ekonomiska eftergifterna i den första varianten. Jag skulle likväl säga, att den andra varianten skilde sig från den första ifråga om de ekonomiska eftergifternas karaktär. Basen för dessa Trotskis underhandlingar med Hess var – och det måste naturligtvis med full tydlighet erkännas – Trotskis förpliktelse att garantera att nederlagslinjen fullföljdes i blockets verksamhet. Det var det, som Trotski å sin sida kunde ge i dessa underhandlingar, vilka fördes i blockets namn, annars hade man ej börjat underhandla med honom, det är klart. Pjatakov sade mig, att då han hörde förslaget till denna överenskommelse i dess fulländade och utvecklade form, vaknade hos honom mycket stora tvivel på att man skulle gå med på en dylik överenskommelse. Han gjorde Trotski uppmärksam på att han ansåg det vara nödvändigt att vid sin återkomst till Moskva hålla ett rådslag, eller rättare sagt en rad rådslag med en trång krets av blockets mest pålitliga medlemmar för att informera dem angående detta förslag till överenskommelse och sedan efter detta meningsutbyte meddela Trotski det slutliga resultatet.

Vysjinski: Vilken inställning hade Pjatakov till detta Trotskis förslag och till denna överenskommelse?

Sokolnikov: Pjatakov var synnerligen negativt inställd gentemot en hel rad av punkterna i denna överenskommelse, och likaså jag, och likaså Radek, men så vitt jag vet gjorde Pjatakov inga invändningar emot att Trotski fortsatte med underhandlingarna, medan han väntade på det svar, som centrum skulle ge honom, d. v. s. han var för att förhandlingarna skulle fortsättas. Något slags förhud uttalades ej, så vitt jag vet, vare sig av blockets centrum eller av Pjatakov.

Vysjinski: Vad var grundvalen för underhandlingarna?

Sokolnikov: Man fortsatte med de underhandlingar, som Trotski fört med Hess, och på samma grundval. Bestämda punkter skulle ytterligare preciseras o. s. v. Trotski sade visserligen att han räknade med och trodde att det skulle lyckas honom att framdeles, under loppet av underhandlingarna pruta av eller förbättra någonting, men det kommer naturligtvis inte an på dessa enskilda rättelser, utan det kommer an på grundvalen.

Då vi här i Moskva talade med Pjatakov efter hans återkomst, så vacklade, som jag säger (detta kan naturligtvis vara betydelselöst i rättsförhandlingarna, men som en skildring av våra känslor kan det måhända ha någon betydelse) både naturligtvis Pjatakov och jag en hel del, då vi såg denna överenskommelse i dess fulländade och utvecklade form, vilken egentligen summerade allt vad vi gjort under en rad av år eller en rad av månader, och vartill vi så småningom glidit ned.

Men jag måste likväl säga, att enligt min mening slutsatsen av detta samtal var, att vi inte utstakade någon annan väg.

Vysjinski: Ingen annan än vilken väg?

Sokolnikov: Än den väg, som Trotski redan beträtt. Saken var den, att vi i alla fall, då vi analyserade de enskilda beståndsdelarna av denna överenskommelse inte kunde undgå att se, att den ej innehöll någonting nytt.

Vysjinski: I jämförelse med vad innehöll den ej något nytt?

Sokolnikov: I jämförelse med det som vi delvis hade sedan 1932, men huvudsakligen sedan 1934, då blockets nederlagslinje slutgiltigt framträdde.

Vysjinski: Således ingenting nytt i förhållande till de riktlinjer, vilka redan tidigare blivit fastställda.

Sokolnikov: Ser ni, jag måste korrigera mig. Att där inte fanns någonting nytt – det är oriktigt.

Vysjinski: Principiellt?

Sokolnikov: Principiellt – nej.

Vysjinski: Jag talar just bara härom. Kvantitativt möjligen; men kvalitativt?

Sokolnikov: Naturligtvis, kvantiteten slår om i kvalitet.

Vysjinski: Under vissa förhållanden.

Sokolnikov: I viss mån. Här uppstod, så sorgligt det än är att säga det, ett koncentrerat komplex, och alla dessa element härflöt ur ett system, förstärkte varandra ömsesidigt och ställde oss självfallet inför följande fråga: Vi resonerade ju som politiker. Vi insåg, att det inte kommer an på våra känslor – goda eller dåliga känslor – vi resonerade som politiker och måste följaktligen fatta avgörande i den politiska fråga, som endast gick ut på ett: Kan vi slå in på denna oerhört svåra väg, som – det förstod vi fullkomligt –innebar en rad av de svåraste förbrytelser, de skändligaste förbrytelser, förräderi o. s. v. mot den bestående partiledningen, mot sovjetmakten, mot Sovjetunionen. Vi måste avgöra den frågan, huruvida vi till detta pris kan räkna med att utnyttja just denna fientliga kraft.

Vysjinski: Eller att den kommer att utnyttja er?

Sokolnikov: Eller att den kommer utnyttja oss, om vi helt enkelt förvandlas till ett bihang åt den tyska fascismen, som utnyttjar oss och sedan slänger undan oss som en smutsig trasa, så är vi dömda, vanärade, vår fullständiga obetydlighet är bevisad.

Vysjinski: Trodde ni att ni skulle röna ett annat öde än att bli utnyttjade av fascismen och sedan bortslängda som en onödig trasa?

Sokolnikov: Naturligtvis. Om vi endast hade räknat med ett sådant slut, så hade vi måst fullständigt likvidera blocket.

Vysjinski: Trodde ni, att det skulle lyckas er att bevara en viss självständighet?

Sokolnikov: Jag talar med utgångspunkt från den dag som då var. Vi ansåg att det fanns vissa chanser kvar för oss. Vari såg vi dem? Vi såg dem i de internationella motsättningarnas spel. Vi ansåg exempelvis, att den tyska fascismens fullständiga besättande av Sovjetunionen ej kan genomföras, emedan det kommer att möta invändningar från andra imperialistiska rivaler, att det kan leda till en del internationella sammanstötningar, och att vi här kan stödja oss på andra krafter, vilka inte är intresserade av fascismens förstärkning.

Vi ansåg, att vi inom landet skulle kunna stödja oss på vissa skikt. Jag måste endast säga: vi förstod, att vi i vårt program måste återvända till kapitalismen och framföra kapitalismens program, ty då kan vi stödja oss på en del skikt i landet ...

Vysjinski: Konkret, på vilka krafter räknade ni inom landet? På arbetarklassen?

Sokolnikov: Nej.

Vysjinski: På kollektivbrukarna?

Sokolnikov: Naturligtvis inte.

Vysjinski: Men på vilka då?

Sokolnikov: Rent ut sagt, så måste man säga, att vi räknade med att kunna stödja oss på bondebourgeoisins element ...

Vysjinski: På kulakerna, på kulakernas sista rester?

Sokolnikov: Riktigt. Blocket skulle leda dithän, att dessa obetydliga rester skulle komma att växa. Naturligtvis, upprepar jag, måste vårt program, som gick ut på överenskommelser med den tyska fascismen, vilken skulle komma att trygga blockets makttillträde, också innebära de största sociala förskjutningar i Sovjetunionen och framträdandet av krafter, vilka skulle komma att understödja blockets regering.

Vysjinski: Förskjutningar i vilken riktning?

Sokolnikov: Förskjutningar till kapitalismens restaurering. De element, som skulle vara intresserade härav och uppfatta det som en välgärning, skulle bli nöjda med en sådan politik och skulle understödja blocket. Men jag vill säga, att detta perspektiv inte är mycket bättre än perspektivet att helt enkelt visa sig vara ett bihang åt den tyska fascismen. Det var likväl perspektivet att blocket skulle kunna behålla makten i landet, återigen ett slags kryssande mellan de olika klasserna, stödjande sig på de ena mot de andra.

Vysjinski: Med ett ord och kort sagt, genom vilka etapper ledde vägen till makten enligt er uppfattning?

Sokolnikov: Vägen till makten ledde genom ett gradvis återupprättande av de kapitalistiska elementen, vilka skulle utträngа och i viss mån ersätta de socialistiska elementen.

Vysjinski: Och beträffande angriparna?

Sokolnikov: Vi gick in för överenskommelse med dem, vilket skulle ha lett till att under krigets gång och som resultat av Sovjetunionens nederlag, blockets regering skulle kunna komma till makten.

Vysjinski: Blir det följaktligen riktigt att säga att ni var inställda på hjälp av utländska interventionsmakter?

Sokolnikov: Ser ni ... Här kan det finnas någonting ändå värre.

Vysjinski: Jag talar inte om vad som är sämre och vad som är bättre. Jag fäller inga moraliska omdömen. Jag fastställer fakta. Som representant för den statliga åklagarmakten påstår jag, att ni var direkt inställda på hjälp av utländska angripare, på hjälp av utländska interventionsmakter. Är mitt påstående rikligt?

Sokolnikov: Det är riktigt att vi hoppades på hjälp av utländska angripare. Interventionsmakter – skulle jag ej vilja ha sagt.

Vysjinski: Är uppgiften densamma, som angriparen ställer sig?

Sokolnikov: Han har sin uppgift ...

Vysjinski: Riktigt, angriparna har sina uppgifter, och ni hade edra uppgifter. Men ni räknade med att lösa edra uppgifter i det ni hjälpte dem att lösa deras. Stämmer det?

Sokolnikov: Det stämmer.

Vysjinski: Har jag således formulerat riktigt i anklagelseakten: ”Som sin huvuduppgift ställde parallellcentrum att med våld störta sovjetregeringen för att förändra den i Sovjetunionen bestående samhälls- och statsordningen ...” Är denna formulering riktig?

Sokolnikov: Ja, den är riktig.

Vysjinski: Vidare säger jag i anklagelseakten: ”L. D. Trotski, och det parallella trotskistiska centrum enligt hans anvisningar, strävade efter att tillskansa sig makten med hjälp av utländska stater i syfte att återupprätta de kapitalistiska förhållandena i Sovjetunionen”... Är denna formulering riktig?

Sokolnikov: Den är riktig.

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes på 20 minuter.

Domstolens kommendant: Rätten inträder, jag ber de närvarande att resa sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Har ni ännu inte slutat?

Vysjinski (vänd till Sokolnikov): Ni sade, att ni utgick från nödvändigheten av att stödja sig på vissa sociala skikt av befolkningen. Ni nämnde kulakerna som ett stöd för blocket. Är denna formulering riktig?

Sokolnikov: Ja, som en kraft, vilken kommer att vara intresserad av att bevara makten åt detta block, då den erhåller bestämda förmåner av blockets regering.

Vysjinski: Med vilka element räknade ni ytterligare? Avsåg blocket att i sin kamp begränsa sig till endast sina egna krafter, eller hade det i åtanke att sammansluta också andra sovjetfientliga element i landet?

Sokolnikov: Otvivelaktigt. Det framgick av den ekonomiska politik, som blocket avsåg att föra. Naturligtvis, om blocket hade för avsikt att giva det utländska kapitalet koncessioner, att ge enskilda fabriker i arrende åt den utländska kapitalismen så förutsågs, åtminstone i början, en delvis upplösning av kollektivbruken. Det är uppenbart att detta skulle skapa inte endast direkt storkapitalistiska element utan också en småkapitalistisk miljö, småhandlande, småborgare, vilka skulle vara intresserade av att upprätthålla denna regim och på så sätt skulle komma att understödja blocket.

Vysjinski: Och vilken var blockets inställning till industrialiseringspolitiken i samband med det ni säger beträffande de socialekonomiska planerna?

Sokolnikov: En negativ. Blocket ansåg att industrialiseringspolitiken skall inställas och en del av företagen övergå till koncessionärerna.

Vysjinski: D. v. s. ni ville avstå från industrialiseringspolitiken?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Och kollektiviseringspolitiken?

Sokolnikov: Man hade för avsikt att avstå från den nuvarande kollektiviseringspolitiken, att inställa denna politik.

Vysjinski: Förhållandet till de redan existerande kollektivbruken?

Sokolnikov: En tvångsupplösning av alla kollektivbruk avsågs naturligtvis inte, en del av kollektivbruken skulle ha kunnat fortbestå.

Vysjinski: Förutsatte man statliga åtgärder för att befästa eller tvärtom slå sönder kollektivbruken.

Sokolnikov: Det förutsattes att det statliga understödet av kollektivbruken skulle upphöra.

Vysjinski: Alltså att avstå från kollektiviseringspolitiken?

Sokolnikov: Att lämna kollektivbruken åt sitt öde.

Vysjinski: Politiken består just i att genom sin verksamhet staten understödjer en viss riktning. Således avståndstagande från industrialiseringspolitiken?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Avståndstagande från kollektiviseringspolitiken.

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Ingick detta i planen för de socialekonomiska åtgärder, som blocket syftade till?

Sokolnikov: Det förefaller mig, som om jag redan talat härom. Det ingick i blockets plan, och vi förstod också att följden härav blir avståndstagande från kursen på ett omedelbart uppbyggande av det klasslösa samhället.

Vysjinski: Alltså, återupprättande av samhällets klassindelning.

Sokolnikov: Kapitalismens återupprättande – det är just klassernas återupprättande.

Vysjinski: Olika klasser, däribland även exploatörernas klass.

Sokolnikov: Naturligtvis, kulakerna – de värsta exploatörerna.

Vysjinski: Alltså, för att få fullständig klarhet fastslår vi: hela komplexet av dessa åtgärder uppfattar ni som ett program för kapitalistisk restaurering?

Sokolnikov: Programmet är den oundvikliga och ovillkorliga slutsatsen av högerelementens program, d. v. s. för att uttrycka sig enklare, ett reträttprogram eller ett program för kapitalismens restaurering.

Vysjinski: Hade formuleringarna i det program, som ni nu återger behandlats av er tillsammans med andra medlemmar av centrum?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Med vem konkret?

Sokolnikov: Jag erinrar mig ett samtal med Kamenjev 1933. Jag erinrat mig liknande samtal också med andra medlemmar av centrum. I enskilda punkter talade jag med Pjatakov om industrialiseringen, om kollektivbrukspolitiken med Tomski hösten 1935.

Vysjinski: Var hela ert centrums inställning till programmet positiv eller negativ?

Sokolnikov: Jag anser, att centrum antog detta program. Det var inte skrivet. Det var centrums program och det var också Trotskis program. Man meddelade mig att Trotski, då han talade om block med högerelementen, underströk tanken att det inte finns några meningsskiljaktigheter med högerelementen.

Vysjinski: Icke i denna fråga?

Sokolnikov: Nej.

Vysjinski: Fanns det hos er i centrum, i denna fråga, några som helst vacklanden, tvivelsmål eller olika uppfattningar av dessa problem?

Sokolnikov: Jag har svårt att svara er på denna fråga. Jag ber att man förstår vad saken gällde. Jag vill inte säga att jag hade någon som helst särställning och vill inte skilja mig från organisationens övriga medlemmar, men här erinrades likväl om, och så var det även i verkligheten, att mellan centrums trotskistiska medlemmar rådde ett närmare, intimare och förtroligare förhållande än mellan dem och mig. Förhållandet till mig hade en ganska officiell karaktär.

Vysjinski: Programfrågorna är ingen privatsak?

Sokolnikov: Av alla samtal som jag deltog i, och av Trotskis direktiv, sluter jag att ingen oklarhet rådde.

Vysjinski: Men anser ni att alla medlemmar var eniga med denna ståndpunkt? Var det den allmänna programståndpunkten?

Sokolnikov: Trotski, som inte bara ledde parallellcentrum, utan också gav anvisningar till de medlemmar av centrum, med vilka han var nära förbunden, bekräftade detta i en rad direktiv och i en rad meddelanden, som jag erhöll och som här blivit bekräftade.

Vysjinski: Och i detta program definierades de element, på vilka ni kunde stödja er?

Sokolnikov: Naturligtvis.

Vysjinski: Hur definierar ni i den mest uttömmande och fullständiga form de element, på vilka ni ämnade stödja er?

Sokolnikov: Om man skall tala utan varje citationstecken och förbehåll, så måste man säga att programmet för kapitalismens restaurering innebär skapandet av elementen till en ny bourgeoisi, och denna bourgeoisi skulle naturligtvis ha hälsat alla blockets eftergifter med tillfredsställelse.

Vysjinski: Känner ni till att er trotskistiska, sovjetfientliga, brottsliga verksamhet indragit andra sovjetfientligt stämda personer, som icke var medlemmar av den trotskistiska organisationen?

Sokolnikov: Pjatakov meddelade mig, att Trotskis direktiv om utvecklandet av skadegörelse-arbetet, innehöll anvisning om att blockets grupp, som bedriver skadegörelsearbete, måste anknyta förbindelse med andra kontrarevolutionära grupper.

Vysjinski: Med vilka konkret?

Sokolnikov: Det kan jag ej precisera. Med andra kontrarevolutionära grupper, som bedriver likadant arbete. Det hänvisades till att man skulle ta reda på f. d. skadegörelseorganisationer bland fackmännen.

Vysjinski: Bland f. d. skadegörare från industripartiets och Sjachtyproccssens period? Ni hade alltså en sådan inställning?

Sokolnikov: Det var Trotskis inställning, som tillät blocket att förbinda sig med dessa skadegörargrupper.

Vysjinski: Kände ni till att en eller annan av edra trotskistiska grupper hade förbindelse med vissa sådana skadegörarelement bland f, d. sjachtymän eller f. d. anhängare av industripartiet o. s. v.?

Sokolnikov: Nej, det visste jag inte. Saken är den, att jag inte kände till skadegörelsearbetet. Direktiven kände jag redan tidigare till, men om skadegörelsearbetet blev jag informerad av Pjatakov på hösten 1935.

Vysjinski: Tog ni själv del i skadegörelsearbetet?

Sokolnikov: Nej.

Vysjinski: I vems händer låg det?

Sokolnikov: Ledningen av skadegörelsearbetet?

Vysjinski: Ja.

Sokolnikov: I Pjatakovs händer.

Vysjinski: Företrädesvis?

Sokolnikov: Ja.

Vysjinski: Eller uteslutande?

Sokolnikov: jag förstod det så, att Pjatakov utövade den allmänna ledningen av detta arbete.

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt mig att fråga Sjestov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Sjestov, vi skall senare förhöra er, men nu skulle jag vilja att ni, i samband med min fråga till den anklagade Sokolnikov, svarar mig på samma fråga. Vad kan ni säga om utnyttjandet av olika skadegörarelement – icke trotskistiska – för ert trotskistiska diversionsarbete? Förekom det ett sådant?

Sjestov: Ja, det ägde ruin. Jag kommer gott ihåg mitt samtal i Berlin i maj 1931.

Vysjinski: Med vem?

Sjestov: Med Sedov, med Smirnov, med Jurij Leonidovitj Pjatakov.

Vysjinski: Ni säger: med Sedov, med Smirnov, med Pjatakov. Vad vill det säga, hade ni flera sammanträden, eller hade ni samtal med var och en av dem särskilt?

Sjestov: Jag talade med var och en av dem särskilt.

Vysjinski: Ni talade med Sedov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Säg i korthet, vad ni talade om med Sedov?

Sjestov: Sedov formulerade den gången frågan så, att man måste draga med alla krafter, som är fientliga mot den stalinska ledningen.

Vysjinski: Vad menades därmed?

Sjestov: Dessförinnan informerade jag honom i korthet om läget i Kusnetskbassängen. Jag arbetade i Kusnetskbassängen. Jag talade för honom om att jag hade kännedom om att det fanns rester av sjachtymännen bland de gamla ingenjörerna, medlemmar av industripartiet, vilka bedriver kontrarevolutionärt skadegörelsearbete.

Då Sedov talat om att draga in de så kallade mot stalinregimen fientliga krafterna, sade han: Där har ni ju folkmaterial. Precis detsamma sade mig senare Jurij Leonidovitj Pjatakov.

Vysjinski: I vilket samband sade han det?

Sjestov: Då han gav mig i uppdrag att bedriva diversions- och förstörelsearbete i Kusnetskbassängen. Det är sant, att Pjatakov den gången inte sade så till mig. Han sade, att man med alla medel och krafter måste sträva efter att göra slut på den stalinska leken med industrialiseringen.

Vysjinski: Vilket år var det?

Sjestov: I juni månad 1931 hade jag ett konkret samtal med J. L. Pjatakov i detta ämne. Men dessförinnan hade jag haft två tämligen utförliga samtal i detta ämne med Sedov och Smirnov. Jag erinrar mig gott att då Sedov ställde frågan om att man måste motarbeta den stalinska industrialiseringen, frågade jag honom, hur man skall motarbeta den, ty jag är i alla fall en människa, jag skall utföra detta arbete, jag förstår det inte. Skadegörelse, det förstår jag, men med skadegörelseverksamhet kan man ändock inte uppnå en så stor effekt. Jag känner exempel ur vår sovjetverklighet, exempel ur livet i Donbassängen, från skadegörelseverksamheten i Schachty. Han säger: ”Är det möjligt att du inte förstår det? Frågan ställdes hårdare, skarpare, och min far talar direkt om att genomföra ett antal sådana åtgärder, vilka sist och slutligen skall leda till det resultatet, att en rad enskilda företag sättes ur funktion”. ”Med andra ord – sade jag honom – man måste uppfatta det som förstörelsearbete, Leo Lovitj?” Han säger: ”Ja naturligtvis, på annat sätt kan man alls inte förstå det.” Därefter frågade jag Smirnov, och han formulerade det också exakt beträffande indragande av krafter, som är fientliga mot den stalinska regimen, likaså formulerade han även genomförandet av förstörelse- och diversionsåtgärderna på industrins område.

Vysjinski: Jag frågar om indragandet av icke trotskistiska, sovjetfientliga personer?

Sjestov: Sedov, och sedan Smirnov, sade mig, att alla medel är berättigade i kampen mot den stalinska regeringen, och i detta fall måste man draga in alla fientliga i landet, alla som är mot Stalin och för oss. Jag anser mig kunna tillräckligt klart förstå, vem i landet som kan vara mot Stalin.

Vysjinski: Följaktligen fick ni sådana riktlinjer 1931.

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och gjorde ni i samband härmed något som var inriktat på att förverkliga dessa direktiv? Måste ni själv draga in dessa element?

Sjestov: Jag inte endast måste, utan då jag kom tillbaka till Kusnetskbassängen så började jag också mitt förstörelsearbete härmed, ty jag hade sagt till både Sedov, Smirnov och Pjatakov, att vi ej har något stöd bland arbetarna och bönderna, jag hyste inga som helst illusioner om att jag skulle kunna draga in några aktiva skadegörare från dessa kretsar. Jag kunde endast draga in kulakelement, det hade jag klart för mig, men vad arbetar- och bondekretsarna beträffar, så ställde jag mig inte en sådan fråga och tänkte inte på att komma till dem med en sådan fråga. För att organisera diversions-arbetet så, att det mest möjliga blir gjort, och för att

den trotskistiska organisationen ej skall råka fast, måste man – det förstod jag – draga in högkvalificerade krafter just för att genomföra förstörelse- och diversionsarbete. Nåväl, jag kunde indraga en högkvalificerad arbetare, vilken allra högst kunde sätta en eller annan maskin ur bruk? Men då det blir fråga om hela företag, så var det klart för mig, att jag måste ha att göra med folk av större format.

Vysjinski: Erhöll ni sådana direktiv och riktlinjer?

Sjestov: Ja, i synnerhet anfördes ett konkret exempel beträffande ingenjörer, som skulle utföra skadegörelsearbete.

Vysjinski: Alltså fanns det sådana direktiv.

Sjestov: Ja. Av Pjatakov fick jag dem ej i utförlig form. Han sade: I Kusnetskbassängen har ni tillräckligt med sådant material.

Vysjinski: Anklagade Pjatakov, bekräftar ni denna Sjestovs upplysning?

Pjatakov: Ja. Jag erinrar mig att det var tal om denna sak, jag minns att jag talade med Sedov och Sjestov därom.

Vysjinski: Följaktligen rörde sig resonemanget då om indragande av sovjetfientliga krafter?

Pjatakov: Ja, resonemanget rörde sig om indragandet av sovjetfientliga krafter från ingenjörkretsarna.

Ordföranden (till Vysjinski): Har ni inga frågor till den anklagade Sjestov?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Inte heller till den anklagade Sokolnikov?

Vysjinski: Nej

Ordföranden: Säg mig, anklagade Sokolnikov, med vilka terrorgrupper stod ni i förbindelse åren 1935-36?

Sokolnikov: 1935 kom Tivel till mig och meddelade, att han stod i förbindelse med Sachs-Gladnevs terroristgrupp. Tivel begärde anvisningar för denna grupps fortsatta verksamhet. Därefter talade han om ett sammanträffande med Sachs-Gladnjevs grupp och meddelade att gruppen redan existerat några månader och att den bestod av några personer, jag tror det var sex personer; han sade också att han hade uppdrag av Sachs-Gladnjev, som ledde gruppen.

Genom mig förblev de uppdrag, vilka han tidigare erhållit, i gällande kraft.

Ordföranden: Har ni bekräftat det?

Sokolnikov: Ja, det har jag bekräftat.

Ordföranden: Mot vem förberedde denna grupp attentat?

Sokolnikov: Tivel sade mig då, att de hade i uppdrag att förbereda terrordåd mot Stalin.

Ordföranden: När sammanträffade ni sista gången med representanterna för denna terroristgrupp?

Sokolnikov: Jag sammanträffade inte direkt med denna grupps medlemmar. Så vitt jag minns, var Tivel ännu en gång hos mig i början av 1936 och sade mig, att gruppen fortsätter sitt arbete i Moskva. Tidigare bedrev de sina observationer utanför staden, men nu hade de organiserat dem i Moskva.

Ordföranden: Kände ni till denna grupps sammansättning?

Sokolnikov: Gruppens sammansättning var mig icke bekant, med undantag av ytterligare en medlem av gruppen, som Tivel nämnde och som jag tidigare haft att göra med i arbetet, det var Fliegeltaub. Några andra känner jag inte till.

Ordföranden: Vilka terroristgrupper känner ni ytterligare till förutom denna grupp?

Sokolnikov: Med andra grupper stod jag på intet sätt i direkt förbindelse.

Ordföranden: Stod ni inte i förbindelse med Friedlands grupp?

Sokolnikov: Med Friedlands grupp stod jag inte i förbindelse, men jag var personligt bekant med Friedland. Det var i slutet av 1936, men på grund av att man började göra häktningar bland historikerna, så sade han mig, att han också väntade att bli häktad, emedan han, så vitt jag kan minnas att han sade, var medlem av en terroristgrupp. Han sade mig att han kände till min delaktighet i organisationen genom Radek, med vilken han hade förbindelser.

Ordföranden: Visste ni att det existerade en terroristgrupp, vars ena ledare var S. G. Friedland?

Sokolnikov: Nej, jag visste ej att en sådan grupp existerade. Jag visste att han var medlem av en grupp.

Ordföranden: I edra vittnesmål heter det:

”Jag kände till att en terroristgrupp, i vilken Friedland var medlem, existerade ... Jag visste genom Friedland, att denna grupp förberedde verkställandet av terrordåd mot partiets och regeringens ledare.”

Sokolnikov: Ja. Det bekräftar jag, men jag vet ej om denna grupp kallades Friedlands grupp, men han sade mig, att han är medlem av denna grupp, att en sådan grupp existerar och att den stod i förbindelse med Radek.

Ordföranden: Vad känner ni till om den terroristiska verksamhet, som utövades av den av Dreitzer ledda gruppen och överhuvudtaget om Dreitzers terroristiska verksamhet under perioden 1935-1936?

Sokolnikov: Det var mig bekant, att Dreitzer var den person i den trotskistiska organisationen, som ledde, som hade hand om den allmänna ledningen av terroristgrupperna. Det var bl. a. om Dreitzer som talet rörde sig vid ett sammanträffande med Radek sommaren 1935, då Radek sade mig att han anser det var nödvändigt att tillkalla Dreitzer, för att av honom få underrättelse om hans arbete, om de grupper, som existerade o. s. v., men konkret vet jag ingenting om de grupper, som var förbundna med Dreitzer.

Ordföranden: Var det er bekant att Dreitzer direkt ledde förberedelsen av attentat mot kamraterna Stalin och Vorosjilov år 1934?

Sokolnikov: Under det gamla centrum?

Ordföranden: Ja, just.

Sokolnikov: Ja, Kamenjev nämnde mig då Dreitzers namn.

Ordföranden: Vem stod i förbindelse med denna grupps förberedelse till attentat mot kamraterna Stalin och Vorosjilov?

Sokolnikov: Det kan jag inte nu erinra mig, men otvivelaktigt nämnde man mig då Dreitzer som den person, vilken av centrum anförtrotts de mest ansvarsfulla uppdragen. Så att otvivelaktigt kunde talet då endast röra sig om partiets och regeringens huvudledare.

Ordföranden: I edra uttalanden heter det:

”Dreitzers roll i organisationens terroristiska verksamhet 1935-1936, var analog med Bakajevs roll under perioden 1933-34.

Dreitzer hade hand om förberedandet av attentat på kamraterna Stalin och Vorosjilov, men detaljerna i denna verksamhet känner jag inte till.”

Sokolnikov: Det bekräftar jag.

Ordföranden: Kände ni till att år 1935 existerade en terroristgrupp med Sachs-Gladnev i spetsen?

Sokolnikov: Under samtalen med Radek och Pjatakov nämnde man en rad grupper ute i periferien, det skulle likväl vara svårt för mig att precisera dem. Så vitt jag minns, berättade

mig Pjatakov om detta. Man nämnde för mig en sådan grupp, och det talades om att i Leningrad fanns en terroristgrupp under ledning av Sachs-Gladnev.

Ordföranden: En grupp som förberedde attentat mot vem?

Sokolnikov: En grupp som förberedde attentat mot Sjdanov. Sedan fanns det en grupp i Sibirien med Muralov i spetsen, som förberedde attentat och hade till uppgift att förbereda attentat mot kamrat Eiche. Dessutom hörde jag då om existensen av Bjeloborodovs grupp i Rostov, men jag minns inte, vilken uppgift den hade. Därefter fick jag av Pjatakov veta om ett ukrainskt centrum, som hade terroristiska uppgifter och bland vars medlemmar han nämnde Loginov och några mer.

Ordföranden: Vid undersökningarna nämnde ni Schleifers namn.

Sokolnikov: Golubenko var med där.

Ordföranden: Fick ni veta om den ukrainska terroristgruppens existens och dess verksamhet av Pjatakov eller var det av någon mer?

Sokolnikov: Nej, det fick jag veta av Pjatakov.

Ordföranden: Fanns det någon terroristgrupp, som stod direkt under er personliga ledning?

Sokolnikov: Tivel vände sig direkt till mig, som medlem av centrum, på Sachs-Gladnevs uppdrag.

Ordföranden: Kan man därav draga slutsatsen, att Sachs-Gladnevs grupp stod under er direkta ledning, då den vände sig till er för att få råd?

Sokolnikov: Jag ledde inte dess operativa arbete, men jag sanktionerade direkt dess fortsatta verksamhet.

Ordföranden: Hur många gånger och när hade ni samtal med representanter för Sachs-Gladnevs grupp?

Sokolnikov: I början av 1936, på våren 1936.

Ordföranden: Alltså, våren 1936, under den period då ni ”vacklade”, stod ni direkt i förbindelse med en terroristgrupps verksamhet, den grupp, som förberedde attentat mot kamrat Stalin?

Sokolnikov: Jag stod i direkt förbindelse med Tivel, Tivel var direkt förbunden med Sachs-Gladnevs grupp. Om Tivel själv var medlem av denna grupp, vet jag inte.

Ordföranden: Hade ni kännedom om förberedelsen av attentatet mot kamrat Kirov 1934? Kände ni till sammansättningen av det terroristiska centrum, vilket förberedde och förövade attentatet mot kamrat Kirov?

Sokolnikov: I början av hösten eller i slutet av sommaren 1934, exakt kan jag inte säga, hade jag reda på att man förberedde ett attentat mot Kirov i Leningrad. Beträffande den, som skulle utföra det, visste jag ingenting. Detaljerna i denna sak meddelade man mig inte. Men 1932 hade jag hört om Leningradcentrums sammansättning.

Ordföranden: Ni bekräftar således edra vittnesmål, att ni kände till att ett terroristcentrum existerade i Leningrad, och i synnerhet att Levin, Kotolynov, Mandelstam och andra tillhörde detta centrum. Bekräftar ni det?

Sokolnikov: Ja, jag bekräftar att jag visste därom 1932.

Ordföranden: Visste ni, att Bakajev utövade den direkta ledningen av förberedelsen till terrordådet mot kamrat Kirov?

Sokolnikov: Det sade man mig inte direkt, men jag visste att Bakajev hade hand om ledningen av förberedelsen till terrordådet.

Ordföranden: I vilken grad stod ni i förbindelse med Reingold ifråga om hans verksamhet?

Sokolnikov: Reingold ledde terroristgrupperna i Moskva. Jag träffade samman med honom, men han meddelade mig ingenting om sitt arbete. De funktioner, som ålagts honom kände jag till genom Kamenjev.

Ordföranden: Var Reingold närmare förbunden med er, än med Kamenjev?

Sokolnikov: Han meddelade mig likväl ingenting om sin verksamhet.

Ordföranden: Reingold var ofta hos er och hade mera med er att göra än med Kamenjev. Hur kom det sig, att ni då inte kände till hans verksamhet?

Sokolnikov: Han sammanträffade med mig, men han informerade mig inte beträffande sin terroristiska verksamhet, och jag kunde inte uttala någonting om detaljerna i hans arbete.

Ordföranden: Om ni inte kände till detaljerna i Reingolds terroristiska verksamhet, hur kunde ni då ha reda på en sådan detalj, som att Bakajev i november 1934 reste till Leningrad för att direkt förbereda mordet på Kirov?

Sokolnikov: Jag hade ingenting att göra med förberedelserna av mordet på Kirov, förutom att jag, som medlem av organisationen, bär ansvar för organisationens hela verksamhet och alla dess brott. Att jag kände till om Bakajev, förklaras av att Kamenjev nämnde honom. Jag kände Bakajev sedan lång tid och tydligen var det Kamenjev som talade om Bakajev i sitt samtal med mig.

Ordföranden: Alltså, Kamenjev meddelade er då, 1934, att Bakajev i november 1934 reste till Leningrad för att förbereda terrordådet mot Kirov?

Sokolnikov: Att det var i november – vill jag ej påtaga mig att säga. Jag tror att här föreligger en ofullständighet i mitt försa vittnesmål. I början på hösten meddelade mig Kamenjev detta och nämnde tydligen Bakajev. Senare kan jag inte erinra mig något samtal. Dessa meddelanden hade jag fått av Kamenjev.

Ordföranden: I edra uttalanden från augusti och september månad talas det oklart om ert förhållande till det förenade trotski-sinovjevska centrum. Av ett uttalande framgår det att ni varit medlem av detta centrum, under det att ni förnekar det i ett annat uttalande. Betraktade ni er som medlem av det förenade centrum, vilket Sinovjev, Kamenjev och andra tillhörde?

Sokolnikov: Nej, det är synbarligen något slags tekniskt fel. Jag var aldrig medlem av det förenade centrum. Jag blev från allra första början utsedd och bestämd att tillhöra reservcentrum och gav mitt samtycke därtill. Jag deltog inte i ett enda av det förenade centrums beslut och var aldrig medicin av det förenade centrum. Så vitt jag minns, förklarade också Kamenjev vid konfronteringen med mig, att jag inte tillhörde det förenade centrum.

Ordföranden: Men ni stod nära och hade reda på det förenade centrums verksamhet?

Sokolnikov: Jag stod Kamenjev nära och han informerade mig om en del av det förenade centrums handlingar. Delvis informerade han mig post factum.

Ordföranden (till Vysjinski): Har ni inga frågor?

Vysjinski: I samband med er sista fråga (till Sokolnikov): Hur ställdes frågan beträffande ert deltagande i blocket vid konfronteringen med Kamenjev?

Sokolnikov: Kamenjev berättade, att han hade haft samtal med mig sommaren 1932, att de inte ville införa mig i det förenade centrum, emedan de ansåg, att man måste spara mig, därför att jag åtnjuter partiets och regeringens förtroende, har ett ansvarsfullt arbete och inte blivit avslöjad. På så sätt skulle jag kunna utnyttjas i händelse att det förenade centrum upptäcktes. Så vitt jag minns, sade Kamenjev då, att jag just därför ej blev intagen i det förenade centrum, utan sparades för reservcentrum, vilket motsvarar det verkliga förhållandet.

Vysjinski: D. v. s. att ni skulle dragas in till deltagande i händelse att det förenade centrum upptäcktes?

Sokolnikov: I händelse att det förenade centrum upptäcktes. Men i dess verksamhet tog jag ingen som helst del, och det påvisade jag vid rannsakningen.

Vysjinski: Motsvarar detta Kamenjevs uttalande det verkliga förhållandet?

Sokolnikov: Ja, jag kan helt kategoriskt säga att jag ej tillhörde det förenade centrum och inte tog del i dess verksamhet.

Vysjinski: Jag har inga andra frågor till Sokolnikov. Jag ber rätten rikta uppmärksamheten på band VIII, sid. 45, där Kamenjevs uttalande relateras och hans svar på den vid rannsakningen ställda frågan, beträffande underhandlingarna om Sokolnikovs deltagande i blockets brottsliga verksamhet, och där Kamenjevs uttalande är formulerat på följande sätt:

”I samtalen med Sinovjev kom vi till övertygelsen att det vore nödvändigt att bilda en ledande grupp av den trotski-sinovjevska organisationen i händelse att vi blir upptäckta. Just i detta sammanhang förde jag också underhandlingar med Sokolnikov och fick hans fulla samtycke.”

Bekräftar ni det?

Sokolnikov: Ja, det är riktigt.

Vysjinski: Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Har försvarsadvokaten några frågor?

Försvarsadvokaten: Nej.

Förhör med den anklagade L. P. Serebrjakov

Ordföranden: Vi övergår till förhöret med Serebrjakov. Anklagade Serebrjakov, bekräftar ni de uttalanden, som ni avgivit?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Var god och säg, när började ni på nytt er sovjetfientliga, brottsliga verksamhet?

Serebrjakov: På hösten 1932. Mratjkovski kom till mig och informerade mig om att det trotski-sinovjevska blocket bildats. Han nämnde detta centrums sammansättning och meddelade samtidigt att centrum beslutat att i händelse av sitt sammanbrott bilda ett reservcentrum.

Vysjinski: Hur förhöll ni er till detta förslag?

Serebrjakov: Det var ingenting oväntat för mig. Ehuru jag hade lämnat trotskismens kontrarevolutionära verksamhet, så fanns det i alla fall kvar hos mig kontrarevolutionära stämningar, ehuru jag avgett en förklaring 1929.

Vysjinski: Ni förblev i verkligheten trotskist, då ni avgav deklarationen år 1929?

Serebrjakov: Ja, invärtes förblev jag trotskist. På hösten 1933 sammanträffade jag med Pjatakov i Gagry, och då sade han mig att man måste taga aktiv del i det trotskistiska arbetet. Han bedrev bl. a. skadegörelsearbete inom industrin och stod också inför frågan att bedriva skadegörarverksamhet inom trafikväsendet. Jag är en gammal fackman inom trafikväsendet, mina förbindelser hade jag bevarat, jag gjorde inga invändningar, utan tog denna del av arbetet på mig. Ungefär i denna riktning kom jag överens med Pjatakov. Dessutom påtog jag mig förbindelserna och ledningen av de grusinska ärendena genom Mdivanis förmedling.

1934, eller kanhända i slutet av 1933, gick jag vid min ankomst till Moskva till N.K.P.S. (Folkkommissariatet för trafikväsendet) och träffade där A. M. Arnoldov. Jag kände honom sedan 1926 och 1927. Han förklarade sig vara fullt beredd att åtaga sig verkställandet och ledningen av skadegörelsearbetet inom trafikväsendet. Vi ställde oss en fullständig konkret och exakt uppgift: att lamslå godstrafiken, minska lastresultaten för varje dygn genom att öka vagnarnas tomgång, genom metoden att ej öka de redan förut alltför lågt satta normerna för vagnarnas och lokomotivens löpsträckor, genom att ej utnyttja lokomotivens dragkapacitet o. s. v. På Pjatakovs förslag kom Livschitz, som var chef för Sydbanan, till mig i ”Tsudotrans”

1934. Jag informerade honom om mitt samtal med Arnoldov. Han meddelade mig att han hade en ställföreträdare på Sydbanan – Sorin, och att han vore i stånd att sätta i gång arbetet. Samma år, 1934, indrog jag till skadegörelsearbete inom trafikväsendet chefen för Tomskbanan, Mironov, vilken jag kände från N.K.P.S. sedan 1926-27. Han gav också sitt samtycke till att taga del i skadegörelsearbetet. 1934 fick jag underrättelse om att Fufrjanski, som arbetade i N.K.P.S., liksom också Jemsjanov, ställföreträdande chef på banan Moskva–Donbass, indragits i verksamheten. Även Knjasev nämndes som en medlem av organisationen.

Då L. M. Kaganovitj övertog trafikväsendet 1935, väcktes även hos mig stora farhågor för att hela gruppen skulle bryta samman. Arnoldov lugnade mig med att skadegörarverksamheten inom trafikväsendet är mycket gott maskerad med ”normer”, ”maximinormerna; hade så att säga fått medborgarrätt inom transporten. Ehuru ”maximinormerna” hade fått medborgarrätt, så avslöjade Kaganovitj allt detta. Arnoldov bedrev inte bara själv detta arbete, utan även med hjälp av ”maximinorm”-teoretikerna, vilka inte endast utgjordes av medlemmar i organisationen. Han hade något slags förbindelse med dem. Deras namn nämnde han inte för mig. Kaganovitj avskedade Arnoldov, sedan dessa maximinormteoretiker hade avslöjats. Då sade Arnoldov, att Livschitz skulle tillträda posten som ställföreträdande folkkommissarie i N.K.P.S. och föreslog att alla förbindelser inom trafiken skulle överlämnas till Livschitz.

Det är i korthet ungefär allt om skadegörelsearbetet inom trafikväsendet. Är 1934 kom Mdivani till Moskva och uttryckte sin önskan att få sammanträffa med mig och med Pjatakov. Och en vardag efter arbetets slut gick vi till Tverskajagatan, där det finns en liten restaurant mitt emot posthuset, och där ägde samtalet rum.

Mdivani meddelade att arbetet kommit i gång, att ett centrum utsetts, och bad om vår sanktion.

Vi kände tre personer – Mdivani, Kavtaradse och Misja Okudsjava, men två – Tjihladse och Niko Kiknadse – kände varken jag eller Pjatakov till. Mdivani karakteriserade dem för oss, som gamla trotskister och kampdugligt folk, och bad om ett visst förtroende. Vi gjorde inga invändningar och sanktionerade härmed centrum.

Frågan gällde ett terrordåd mot Berija, men Pjatakov och jag avrådde från att fullfölja det. Vi ställde frågan så, att ett terrordåd mot Berija kunde omintetgöra terrordådet mot Stalin. Vi föreslog att om det finns krafter, skulle man taga itu med att förbereda ett terrordåd mot Stalin, utan att därför upphöra med förberedelsen av terrordådet mot Berija.

Vysjinski: Utan att upphöra?

Serebrjakov: Utan att upphöra. Att förverkliga dådet mot Berija rekommenderade vi i varje fall inte förrän terrordådet mot Stalin utförts.

Vysjinski: Alltså överenskom ni år 1934 under Pjatakovs medverkan, med Budu Mdivani om planerna och verkställandet av terrordådet?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Ni kom överens om att det var nödvändigt att koordinera dessa handlingar.

Serebrjakov: Ja, att de grusinska terroristerna kunde bestämma en grupp och påtaga sig organisationen och förberedandet av terrordådet.

Vysjinski: I Moskva?

Serebrjakov: Nej, där – utanför Moskva.

Vysjinski: Gick Budu Mdivani med på detta?

Serebrjakov: Ja, han gick med därpå.

Vysjinski: Men attentatet mot kamrat Berija?

Serebrjakov: Det blev ej upphävt och förberedelsen upphörde ej, men det blev uppskjutet.

Vysjinski: För att koordinera handlingarna?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Följaktligen förstår jag det riktigt, att i stället för ett attentat, som Mdivani föreslog, så föreslog ni två.

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Var det 1934?

Serebrjakov: 1934. Beträffande den terror, som var förknippad med Grusien, kan jag nu ytterligare meddela att då jag 1935 ånyo sammanträffade med Pjatakov, väcktes frågan om förberedandet av ännu ett terrordåd, nämligen mot Jesjov.

Vysjinski: Stod det också i samband med de grusinska terroristerna?

Serebrjakov: Ja. De kunde bilda en sådan grupp och skicka den hit till Moskva för att förbereda organiserandet och utförandet av detta terroranslag. Det var i mitten av 1935.

Vysjinski: Sade ni Pjatakov det?

Serebrjakov: Budu Mdivani var sedan i Moskva. Jag frågade honom härom. Han sade, att Tjekvadse bedriver terrorverksamhet där och att han gett Tjekvadse denna uppgift. Så snart gruppen organiserats, lovade han meddela det till Moskva, men senare träffade jag honom inte.

Vysjinski: Ni träffade honom inte?

Serebrajakov: Nej.

Vysjinski: Ni vet således inte, hur händelserna vidare utvecklade sig?

Serebrjakov: Det vet jag inte. Jag hade ytterligare två möten med *Radek:* i december 1935 och i januari 1936. Jag fick då av honom underrättelse oro brevet och om Pjatakovs resa till Trotski, och då uppstod hos mig ett sådant intryck.

I varje fall visade Radek då obestridligen tecken på rådlöshet i stämningen och i ställningstagandet – den gjorde sig gällande även hos mig. Här är inte fråga om, vad som säges i anklagelseakten. I anklagelseakten är alla frågor riktigt formulerade och riktigt ställda. Men för så vitt reservcentrum inte tänkte igenom frågorna allvarligt, organisatoriskt och djupgående, utan Trotski tänkte i dess ställe och presenterade dem för reservcentrum i koncentrerad form, så hade det naturligtvis psykologiskt en förbluffande verkan och måste framkalla rådlöshet. Då beslöt också Radek, och jag var ense med honom därom, att en konferens måste inkallas. Senare träffade jag likväl vare sig Radek eller Pjatakov.

Vysjinski: Och varför skulle konferensen inkallas?

Serebrjakov: För att åtminstone en enda gång allvarligt och grundligt tänka igenom alla dessa frågor.

Vysjinski: Bestämde ni på förhand, i vilken riktning denna konferens skulle gå?

Serebrjakov: Vi bestämde det inte på förhand, men stämningen var ruskig.

Vysjinski: Stämningen var otrevlig, men riktningen bestämdes inte på förhand?

Serebrjakov: Dagordningen och formen för konferensen var bestämda på förhand, men av samtal med Radek kunde man få den uppfattningen, att han ej komme att acceptera eller med svårighet komme att acceptera. Radek kunde naturligtvis draga samma slutsats av mina repliker, men ingenting var bestämt på förhand. Det är så att säga i huvudsak allt.

Vysjinski: Är det allt?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Och angående de grusinska trotskisternas block med mensjevikerna och nationalisterna?

Serebrjakov: Jag skyndade på, emedan jag önskade fatta mig kort, och meddelade inte detta. Som jag tror, sade jag redan, att sammanslutningen gav uppdrag.

Mdivani erhöll uppgiften att ställa frågan om en eventuell sammanslutning med dasjnakerna i Armenien, med mussavatisterna i Aserbajdsjan och med de grusinska mensjevikerna i Grusien.

Vysjinski: Vad gjordes reellt för att utföra detta beslut?

Serebrjakov: Beträffande dasjnakerna och mussavatisterna meddelade mig Mdivani i slutet av 1935 att han endast haft känning med dem, men med mensjevikerna hade han slutit överenskommelse. Kontakten med mensjevikerna hade han upprättat på grundvalen av att Grusien skulle erhålla övervägande inflytande på Transkaukasiens territorium.

Vysjinski: Grusien underställer Armenien och Asarbejdsjan sitt inflytande?

Serebrjakov: Ja. Den blir en självständig stat, som spelar en ledande roll i Transkaukasien.

Vysjinski: (till den anklakade Livschitz): Anklagade Livschitz, framkallar inte Serebrjakovs uttalande beträffande hans förbindelser med er några anmärkningar från er sida. Var allt så som Serebrjakov har sagt?

Livschitz: Så var det.

Ordföranden: Anklagade Serebrjakov, säg mig talade Pjatakov med er 1935 om, att det vore nödvändigt att utvidga nätet av terroristorganisationer inom trafikväsendet?

Serebrjakov: Inte Pjatakov utan Livschitz meddelade mig detta, i det han åberopade sig på Pjatakov.

Ordföranden: Påvisade Livschitz i detta samtal den särskilda betydelse ert arbete skulle ha under perioden före mobiliseringen. I edra uttalanden säger ni: ”Jag och Livschitz talade med varandra och kom till den slutsatsen, att förutom organisationernas verksamhet i centrum och ute i landsorten som till en början skulle bringa förvirring och oreda i trafikväsendets arbete, så blir det också nödvändigt att trygga möjligheten att under mobiliseringens första dagar besätta de viktigaste järnvägsknutarna och där skapa trafikstopp, som skulle leda till trafikens desorganisering och sänka järnvägsknutarnas genomfartsmöjligheter.” Bekräftar ni detta.

Serebrjakov: Ja.

Ordföranden: Vidare: ”Jag och Livschitz övervägde då vilka järnvägsknutar som måste bli objekt för vår verksamhet”...

Serebrjakov: Det är ej nödvändigt att läsa upp.

Ordföranden: Jag fortsätter: ”... utgående härifrån övervägde Livschitz och jag vilka järnvägsknutar, som måste bli objekt för vårt undermineringsarbete med sikte på att undermineringsverksamheten måste utveckla sig just på dessa punkter ... Bekräftar ni detta?

Serebrjakov: Ja, det bekräftar jag.

Ordföranden: Anklagade Livschitz, bekräftar ni samtalet som ni förde med Serebrjakov i detta tema?

Livschitz: Jag bekräftar samtalet.

Ordföranden: Jag talar inte om järnvägsknutarna. Jag frågar om ni talade med Serebrjakov om att man under förmobiliseringsperioden måste arrangera trafikstopp på stationerna i en rad järnvägsknutar?

Livschitz: Ett sådant samtal ägde rum.

Ordföranden: När ägde detta samtal mcd Serebrjakov rum?

Livschitz: År 1935.

Ordföranden: Samtalet ägde rum på grundvalen av Pjatakovs anvisning?

Livschitz: Ja.

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, bekräftar ni att ni givit Livschitz anvisningar av sådant slag?

Pjatakov: Ja, naturligtvis.

Ordföranden: Anklagade Serebrjakov, bekräftar ni er sats i ett av edra uttalanden (det är fråga om Pjatakovs ord): ”Man måste kombinera skadegörelsen i industrin med undermineringsarbetet inom trafiken, det är vad som måste göras, om vi vill tillfoga den stalinska ledningen ett förkrossande slag.”

Serebrjakov: Ja. Ungefär.

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, bekräftar ni att ni givit Livschitz anvisningar av sådant slag?

Pjatakov: Ja. Naturligtvis.

Vysjinski: Anklagade Serebrjakov, i vilket förhållande stod den anklagade Knjasev till ert sovjetfientliga arbete inom trafiken?

Serebrjakov: Jag fick först av Arnoldov veta att han är medlem av organisationen. Men Arnoldov kunde inte meddela, vem som hade värvat honom eller hur han hade dykt upp.

Vysjinski: Ni talade mera exakt och konkret om Knjasev vid förundersökningen?

Serebrjakov: Jag yttrade även då, att Arnoldov meddelade mig om en av organisationens medlemmar – Knjasev, men Arnoldov meddelade mig inte konkret, vem som hade värvat honom.

Vysjinski: Edra ord om att ... ”olyckor, urspåringar, lokomotivens stillastående, underhaltig reparation o. s. v., allt detta genomfördes (ni nämnde personerna och så säger ni vidare: ”av Knjasev direkt genom hans folk, medlemmar i organisationen”.

Visste ni det själv, eller genom Arnoldov?

Serebrjakov: Ja, av Arnoldov.

Vysjinski: Och med Knjasev hade ni ingen direkt förbindelse?

Serebrjakov: Nej.

Vysjinski: Vet ni, vilka av de personer, som stod centrum nära, hade förbindelser med Knjasev?

Serebrjakov: Nej, det känner jag ej till.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, hade ni i detta arbete nära förbindelse med Knjasev?

Livschitz: Ja, det hade jag.

Vysjinski: Stod ni i förbindelse med honom individuellt, på grund av personligt initiativ, eller gick förbindelsen genom centrum, genom Serebrjakov?

Livschitz: Så vitt jag erinrar mig, var det Serebrjakov som sade att Knjasev arbetar i organisationen.

Vysjinski: Följaktligen var ni i viss grad förbunden med Knjasev genom Serebrjakov?

Livschitz: Ja:

Vysjinski: (vänder sig till Serebrjakov): Erinrar ni er inte detta?

Serebrjakov: Nej.

Vysjinski: Men ni talade med Livschitz om Knjasev?

Serebrjakov: Ja, på grund av Arnoldovs ord.

Vysjinski: Alltså, Knjasev tog del i detta undermineringsarbete?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Tillsammans med er eller skilt för sig?

Livschitz: På sista tiden hade jag två samtal med honom om detta tema.

Vysjinski: På sista tiden, vad vill det säga?

Livschitz: Under den tid, då jag arbetade i Moskva.

Vysjinski: Vad betyder: på sista tiden?

Livschitz: 1935-36.

Vysjinski: Alltså hade ni redan 1935-36 sammanträffanden med Knjasev på basen av er brottsliga verksamhet?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och vilken karaktär hade dessa sammanträffanden, varför arrangerades de, varav förorsakades de?

Livschitz: Det första sammanträffandet var förorsakat av nödvändigheten av att upprätta förbindelser.

Vysjinski: Det andra?

Livschitz: Vi andra sammanträffandet talade vi om vad som sker och vad man måste göra.

Vysjinski: Har Arnoldov riktigt karakteriserat Knjasevs deltagande i detta undermінerings-, skadegörelse- och varjehanda annat arbete inom trafikväsendet?

Livschitz: Riktigt.

Vysjinski: Talade ni med Serebrjakov om Knjasevs arbete inom trafikväsendet förutom det han sade till er om Knjasev?

Livschitz: Ej så vitt jag minns.

Vysjinski: Edra upplysningar av Serebrjakov inskränkte sig följaktligen endast till det första samtalet om Knjasev, och sedan stod ni självständigt i förbindelse med honom?

Livschitz: Ja.

Vysjinski (till Serebrjakov): Är detta riktigt?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Har försvarsadvokaten några frågor?

Försvarsadvokaten: Nej.

Ordföranden: Sammanträdet avslutas. Paus till klockan 11 förmiddagen.

(Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium Armé-militärjuristen
V. Ulrich

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. Kostjusjko

Förmiddagssammanträdet den 25 januari 1937.

Förhör med vittnet V. F. Loginov

Rättens kommendant: Rätten inträder, jag ber alla resa sig.

Ordföranden: Rättens sammanträde fortsättes. Vi övergår till förhöret med vittnet Loginov. (Kommendanten inkallar vittnet Loginov.)

Ert namn är Loginov?

Loginov: Ja.

Ordföranden: Vladimir Feodorovitj?

Loginov: Ja.

Ordföranden: Ni har senast varit förvaltare för trusten ”Koks” i Harkov?

Loginov: Ja.

Ordföranden: Ni är inkallad som vittne i målet mot Radek, Pjatakov o. a.

Vysjinski: Vad vet ni om Pjatakovs trotskistiska illegala verksamhet?

Loginov: Jag sammanträffade med Pjatakov i början av 1928. Vid denna tid blev jag utesluten ur partiet och skickad till Verhneudinsk. Jag reste tillsammans med Livschitz och Golubenko. I Moskva besökte vi Pjatakov för att få anvisningar om hur vi skulle förhålla oss. Pjatakov gav oss direktivet, att vi synbarligen inom den närmaste framtiden måste avge en tvetydig deklaration om vårt utträde ur oppositionen för att kunna återvända till partiet och därigenom få möjlighet att ånyo samla de trotskistiska kadrerna omkring oss och fortsätta kampen mot partiet.

Vysjinski: Vilket år var det?

Loginov: Det var i början av 1928.

Vysjinski: Kände ni Pjatakov tidigare?

Loginov: Tidigare kände jag Pjatakov sedan hans återkomst från emigrationen, d. v. s. ungefär sedan april 1917.

Vysjinski: Under vilka sociala och politiska förhållanden kände ni honom 1917?

Loginov: 1917 kände jag honom som ledare för Kievs partiorganisation.

Vysjinski: Vad vet ni om Pjatakovs ståndpunkt till maktövertagandet i oktober och ifråga om Konstituerande församlingen?

Loginov: Jag känner Pjatakovs ståndpunkt från och med hans återkomst från emigrationen. Pjatakov uppträdde vid denna tid aktivt mot Lenins tes ifråga om parollen ”Makten åt sovjeterna”.

Vysjinski: Är det eder bekant, huruvida han dessförinnan uppträdde mot Lenin ifråga om nationernas självbestämningsrätt?

Loginov: Det är mig bekant att Pjatakov 1915-16 flera gånger uppträdde mot Lenin ifråga om nationernas självbestämningsrätt.

Vysjinski: Fortsätt.

Loginov: Jag kände Pjatakov vid tiden för kampen mot den tyska ockupationen 1918-19, Pjatakov skickade mig till illegalt arbete i Harkov och därefter 1918 till illegalt arbete i Odessa. Under de följande åren träffade jag Pjatakov mycket sällan och kom samman med honom först 1928.

Vysjinski: Följde ni Pjatakovs råd att avlämna en tvetydig förklaring?

Loginov: Vi avtalade med Pjatakov att, om kampen antar en mera seglivad karaktär, skulle han själv avge en förklaring om sitt utträde ur oppositionen, och det skulle tjäna som en signal för oss att avge motsvarande förklaringar på den plats där vi befann oss. Så gjorde vi även, d. v. s. när Pjatakov offentligt gjorde en dylik förklaring, inlämnade vi ute i landet – jag, Gulobenko och Livschitz – förklaring om att vi anslöt oss till Pjatakovs förklaring och vi blev återintagna i partiet.

Vysjinski (till Pjatakov): Bekräftar ni vittnets berättelse?

Pjatakov: För så vitt det gäller fakta, bekräftar jag den.

Vysjinski: Den faktiska sidan av vittnet Loginovs berättelse intresserar mig. Bekräftar ni den?

Pjatakov: I januari 1927 var Loginov, Golubenko och Livschitz hos mig och frågan gällde inlämnandet av en anmälan. Det är riktigt. Eftersom det var i januari, var frågan icke klar för mig och jag sade dem då, att man måste vänta med inlämnandet av anmälningar och tänka på saken. Om en medveten dubbelpolitik talade jag då icke.

Vysjinski: Alltså utlägger Loginov sin subjektiva synpunkt?

Pjatakov: Det är en uttydning av mina ord ur de följande årens synpunkt. Jag kom till slutsatsen, att en anmälan måste inlämnas i januari 1928.

Vysjinski: Avlämnade ni anmälan med avsikt att bedriva dubbelspel?

Pjatakov: Jag hade ej för avsikt att bedriva dubbelspel, men eftersom jag icke förrådde mina medbrottslingar, de hemliga trotskisterna, för partiet och eftersom jag ännu hade en annan mening i de inre partifrågorna, bl. a. i frågan om repressalierna mot oppositionen ...

Vysjinski: Talade ni härom?

Pjatakov: I den meningen omtalade jag icke allt.

Vysjinski: Och i den meningen var ert uppförande ett dubbelspel?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski (till Loginov): Jag vill få klarlagt, om det vid denna tid var tal om dubbelspel eller icke? Loginov, bekräftar ni det?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Pjatakov, förnekar ni det?

Pjatakov: Jag talade ur synpunkten av ett landsförräderi, det som jag gjorde var förbrytelser. Vad tjänar det till att förneka det som i verkligheten var fallet.

Vysjinski: Jag påtrugar er icke denna uppfattning, jag vill bara konstatera faktum.

Loginov: Härefter sammanträffade jag med Pjatakov 1931 i Berlin, dit jag reste för att beställa utrustning för koksfabriker.

Vysjinski: Vem föreslog er att resa dit?

Loginov: Det föreslog trusten ”Sojuskoks”.

Vysjinski: Vem stod i spetsen för denna trust?

Loginov: Rataitjak.

Vysjinski: Alltså på Rataitjaks förslag?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Stod Rataitjak i förbindelse med er ifråga om den trotskistiska illegala verksamheten?

Loginov: Han stod icke i förbindelse med mig, men vi hade redan haft en hel rad samtal med honom och i många frågor av partifientlig karaktär hade han vid denna tid fullständigt solidariserat sig med mig.

Vysjinski: Även sovjetfientliga?

Loginov: Även sovjetfientliga.

Vysjinski: Betraktade Rataitjak er som sin man?

Loginov: Jag betraktade Rataitjak som en bland de framtida pålitliga kadrerna i vår partifientliga verksamhet.

Vysjinski: Träffades ni, när ni befann er utomlands?

Loginov: Jag sammanträffade flera gånger med Pjatakov. Vid ett av våra möten intresserade sig Pjatakov för frågan, hurudan stämningen är bland de f. d. trotskister, som Pjatakov väl kände, sådana personer som Kotsjubinski och Livschitz.

Pjatakov ställde mig då inför frågan om att den trotskistiska organisationen måste återupprättas. Vid nästa sammanträffande sade Pjatakov, att den terroristiska verksamheten härefter måste utgöra den viktigaste kampformen och härvid yttrade Pjatakov, att det icke är hans personliga mening, utan Trotskis ståndpunkt.

Vysjinski: Sade Pjatakov er mot vem terrordåden skulle riktas?

Loginov: Ja, Pjatakov påpekade att ett terrordåd i första rummet måste riktas mot Stalin.

Vid de följande mötena sade mig Pjatakov att man i enlighet med Trotskis anvisningar måste förläna kampen en viss organisation. Pjatakov föreslog att bilda ett trotskistiskt centrum i Ukraina, vilket Kotsjubinski, Golubenko, Livschitz och jag skulle tillhöra.

Vysjinski: Vilket år var det?

Loginov: Det var ungefär sommaren 1931.

Vysjinski: Sammanträffade ni efter 1931 med Pjatakov, var och när, och vad rörde sig mötena och samtalen om?

Loginov: Efter 1931 hade jag ett möte med Pjatakov i slutet av 1932. Jag meddelade Pjatakov, att det ukrainska centrum bildats i den sammansättning som Pjatakov hade föreslagit och att vi redan börjat vårt illegala arbete i Ukraina. Pjatakov sade mig då, att i enlighet med Trotskis direktiv sammanslutningen av trotskister och sinovjevanhängare faktiskt redan förverkligats huvudsakligen på den terroristiska verksamhetens grundval och att arbetet i Moskva redan kommit i full gång. Han anvisade att man också i Ukraina skulle gå över från diskussioner om terror till praktiska handlingar.

Vysjinski: Vem föreskrev er det?

Loginov: Pjatakov.

Vysjinski: När föreskrev han er det?

Loginov: Han föreskrev mig det i slutet av 1932.

Vysjinski: I slutet av 1932. Åberopade han härvid några nya anvisningar av Trotski eller gjorde han det på grund av de tidigare anvisningarna?

Loginov: Under denna period fick han inga nya anvisningar av Trotski. Dem fick vi först vid följande möte. 1933 såg jag icke Pjatakov. 1932, då jag började informera Pjatakov om läget i Ukraina, sade han att han vid denna tid sammanträffat såväl med Kotsjubinski som med Livschitz och Golubenko och att läget i Ukraina var honom mer eller mindre bekant.

Vysjinski: Talade han själv med dem?

Loginov: Ja, han träffade dem under loppet av 1932.

Vysjinski: Han inskränkte sig icke till förbindelsen med eder, utan utvidgade dessa förbindelser?

Loginov: Han stod icke bara i förbindelse med mig, utan han stod också i förbindelse med Livschitz, Kotsjubinski och Golubenko, vilket jag också visste.

Vysjinski: Var det 1933?

Loginov: 1933 talade jag ej med Pjatakov, ty jag var icke i Moskva och hade icke en enda gång möjlighet att träffa Pjatakov.

Vysjinski: Men visste ni att Pjatakov 1932 ånyo var utomlands?

Loginov: Ja, det erfor jag 1934, då jag sammanträffade med Pjatakov. Pjatakov meddelade mig å Trotskis vägnar en hel rad alldeles nya riktlinjer. Han uttryckte sitt misshag över att frågan om den terroristiska kampen bland oss fortfarande inskränkte sig till allmänna fraser.

Pjatakov sade att huvuduppmärksamheten nu måste riktas just på terrorn, att en verkställare är betydligt mera värd än en rad stora organisationer. Dessutom sade Pjatakov då, att partiets CK:s auktoritet och förtroendet till dess politik nu i utomordentligt hög grad tillväxt i landet och därför krävde Trotski mycket eftertryckligt att man skulle forcera arbetet på att diskreditera den politik som Stalin genomför.

Det var särskilt Pjatakov, som reste frågan och betonade, att i detta avseende en speciellt stor roll måste tillfalla oss, som arbetar inom industrin. Just inom industrin måste vi med alla medel diskreditera Stalins politik. Vi måste med alla medel bromsa den stormande tillväxt, den utveckling i industrin, som redan år 1934 var tydlig och klar för varje medborgare i sovjetlandet. Vid samma tid reste Pjatakov frågan om ...

Vysjinski: Under samma samtal eller vid samma tid?

Loginov: Just under samma samtal. Det var våren 1934. Det var ännu ej i fullt omfång de absolut tydliga och absolut exakta anvisningar, vilka jag erhöll vid mitt sammanträffande med Pjatakov år 1935 angående skadegörelse- och diversionsverksamhet, men det var så att säga början till beträdandet av denna väg.

Under samma period påvisade Pjatakov, att vi i kampen mot sovjetstaten måste stödja oss ej endast på våra egna inre krafter, att dessa krafter knappast kommer att vara tillräckliga. Jag minns att Pjatakov ställde frågan så och påvisade, att Trotski tänker just så, att vi ej inom landet kan stödja oss på arbetarna och de proletära massorna, att vi ej har någon möjlighet härför och att vi därför måste försöka draga in vida kretsar av ingenjörkadrerna i vårt arbete. Jag påvisade då, att vi knappast kommer att vara i stånd att draga in de unga kadrerna, vilka fostrats under sovjetmakten; huvuduppmärksamheten finge ej riktas på de unga ingenjörkadrerna, utan på de äldre, särskilt på dem, som deltagit i kampen mot sovjetmakten under perioden 1930-31. Pjatakov påvisade, att då vi ej har någon särdeles bred bas och då vi till följd av våra illegala förhållanden ej kommer att få möjlighet att tala till breda kretsar, så måste vi stödja oss på bistånd av utländska makter. Och här sade han mig, att vi i detta avseende kan räkna på hjälp och understöd av Tyskland och Japan.

Vysjinski: Ägde detta samtal rum år 1934?

Loginov: Ja. Detta samtal upprepade Pjatakov 1935 i betydligt precisare och klarare form.

I början av sommaren 1935 frågade Pjatakov mig, om vi vore allvarligt förberedda för den terroristiska kampen. Jag sade: Ja, vi, det ukrainska centrum, har valt ut en hel rad personer, som gått in på att bli verkställare av terrordåd. Dessa personer står beredda och väntar endast på signal från centrum. Pjatakov sade att det trotskistiska parallellcentrum nu förberedde ett samtidigt terroristiskt slag. Han påvisade då, att man alldeles bestämt måste förbereda terrordåd mot Stalin, Molotov, Vorosjilov och Kaganovitj samt i Ukraina mot Kossior och Postysjev. Jag svarade att våra främsta verkställare avsetts för terrordåd i Ukraina, förutom en rad enskilda personer, som var avsedda att skickas till Moskva.

Vysjinski: Fanns det många sådana?

Loginov: I Odessa organiserades under Golubenkos ledning en grupp personer med Kalaschnikov i spetsen för att förbereda ett terrordåd mot Stalin; i Dnjepropetrovsk leddes en grupp av Sjukov, som förberedde ett terrordåd mot Vorosjilov.

Vysjinski: Och ni skulle i det ögonblick, då det behövdes, flyttas över till Moskva?

Loginov: Ja. Pjatakov kom överens med mig om formen, om tekniken –jag skulle komma att kallas hit till Moskva och erhålla anvisningar av honom.

Vysjinski: Och ni uppgav namnen på Sjukov och Kalasjnikov för Pjatakov?

Loginov: Ja, jag uppgav för Pjatakov Sjukovs och Kalasjnikovs namn och dessutom namnen på andra personer, vilka skulle deltaga i terrordåden mot de ukrainska ledarna.

Vysjinski: Gav Pjatakov er inte i uppdrag att förbereda några andra grupper i Ukraina för att föröva attentat mot någon annan?

Loginov: Några andra uppgifter på detta område har Pjatakov inte gett oss.

Vysjinski: Han ställde uppgiften endast beträffande de personer, vilka ni just nämnde?

Loginov: Ja. Dessutom har jag ännu ej nämnt de personer, vilka skulle komma att utöva sin verksamhet i Ukraina.

Vysjinski: Detta hänför sig till sommaren 1935?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Träffade ni ytterligare Pjatakov under sommaren 1935?

Loginov: Nej. Men under samma möte reste Pjatakov inte endast frågan om att diskreditera partiets politik, utan även om vår bestämda skadegörelse- och diversionsverksamhet, och i denna fråga gav han oss alldeles klara anvisningar.

Vysjinski: Vad slags anvisningar?

Loginov: Anvisningar om att man ej endast bör vänta på det ögonblick, då den huvudsakliga diversionsverksamheten skall utföras, vilket enligt en variant skall ske i det ögonblick, då en väpnad sammandrabbning bryter ut, utan man måste genast slå in på vägen till en brett anlagd verksamhet, som går ut på att förstöra resultaten av framgångarna inom tunga industrin –där vi arbetar. Jag fick av honom anvisning att genast taga itu med denna verksamhet på det område av denna industri, där jag arbetade, nämligen på kokskemins område.

Vysjinski: Erhöll ni speciella anvisningar av honom?

Loginov: Ja, speciella anvisningar.

Vysjinski: Vilka anvisningar gav Pjatakov er i detta avseende?

Loginov: Han påpekade att huvuduppmärksamheten måste ägnas den kemiska delen av den koks-kemiska industrin, ty den har betydelse för försvarsväsendet. Därför sade Pjatakov, att den kemiska produktionen på alla sätt måste omintetgöras. Vi slog in på vägen att fördröja uppbygget och igångsättandet av nya fabriksavdelningar i den kemiska industrin.

Tillsammans med chefen för trusten ”Koksohimmontage”, Janovski, organiserade vi nybyggnadsarbetet så att de kemiska avdelningarna sattes i drift ett eller två år senare än koksugnarna. Så gjorde vi på fabriken i Mariupol. På samma fabrik sattes koksugnarna i arbete utan en enda hjälpavdelning, d. v. s. utan något kolförråd, vilket gör det alldeles omöjligt att leverera god koks, utan hjälpverkstäder, kemiska laboratorier o. s. v.

Den systematiska skadegörelseverksamheten genomfördes på koks-kemiska fabriken Novo-Jenakievo och på fabriken i Krivoi Rog.

Där stegrades temperaturen till betydligt över 1.400° och på så vis bragtes koksugnarnas regeneratorer till smältning. Det ledde till att verket under loppet av nästan tre månader levererade en koksmängd, som inte översteg 70 %, ehuru verket tidigare hade arbetat bra. I överensstämmelse härmed led även kemin förluster. Dessutom måste 200-300 tusen rubel läggas ut för reparations- och återuppbyggnadsarbete, för att åter sätta koksugnarnas regeneratorer i skick. Detta skadegörardåd utfördes av Situlin och Holjavko, direktören för verket; dessutom hade vicedirektören för avdelningen för koksugnarnas upphettande blivit indragen. Liknande skadegörardåd utfördes även i Gorlovkaverket.

Vysjinski: Hörde Gorlovkaverket också till er trust?

Loginov: Till ”Koks”-trusten, som jag ledde.

Vysjinski: Vi skall inskränka oss till att ni endast bekräftar eller förnekar förefintligheten av skadegörardåd, medan ni ej nu behöver tala om detaljerna. I Gorlovka koksverk har ni också organiserat skadegörararbete?

Loginov: Ja.

Man fördröjde uppförandet av kolvaskeriet vid bygget av kolförädlingsfabriken i Staro-Jenakievo.

Vysjinski: Utförde er organisation diversionsdåd av något slag?

Loginov: Gruppen i Saporosjie förstörde regeneratorerna för koksugnarna.

Vysjinski: Vilket år var det?

Loginov: Det var 1935-36. I Saporosjie var det i slutet av sommaren 1935,

Vysjinski: Skadegörelse- och diversionsarbete?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Träffade ni Pjatakov i slutet av 1935 eller i början av 1936?

Loginov: Jag mötte honom i början av 1936.

Vysjinski: Erfor ni något nytt av honom?

Loginov: Ja. Pjatakov kontrollerade ånyo hur det stod till med våra verkställare och sade, att denna fråga icke bara ej strykes från dagordningen, utan just nu blir aktuell.

Vysjinski: Hade ni något samtal med Pjatakov om hans nya utlandsresa?

Loginov: Pjatakov sade att han 1935 åter varit utomlands. Han sade att han av Trotski fått bekräftelse på direktivet om att vi ännu mera energiskt än hittills måste anknyta förbindelser med de utländska fascister, som befann sig inom Unionen. Härvid påpekade Pjatakov för mig att Trotski träffat ett fullkomligt fast avtal med de fascistiska organisationerna i Tyskland och överenskommit med de ledande, styrande kretsarna i Japan om gemensam kamp mot sovjetmakten.

Vysjinski: På vilka villkor?

Loginov: Jag frågade Pjatakov ingående, vad detta betyder och vart hela denna politik, som går ut på att vi faktiskt skall upphöra att existera som stat, kommer att leda. Det syntes mig löjligt att ställa frågan så, att detta jättestora land skulle tillintetgöras som stat. Han sade, att det ej är fråga därom, utan om stora territoriella eftergifter både i östern och även i Ukraina, och att Trotski hade träffat en sådan överenskommelse. Och sedan talade Pjatakov även om den position, som vi måste intaga i händelse av en väpnad sammanstötning mellan Sovjetunionen och de fascistiska länderna Tyskland och Japan.

Vysjinski: Position säger ni?

Loginov: Ja, position. Jag skulle vilja säga en position, som påminner om vårt partis position under det imperialistiska kriget, en nederlagspolitik, även om det inte blir alldeles exakt.

Vysjinski: Denna parallell är fullkomligt olämplig; det finnes överhuvud taget ingen analogi här.

Loginov: Vi måste nu med alla medel medverka till Sovjetunionens nederlag; vår huvudsakliga verksamhet måste just bestå i förstörelse och diversionsdåd, vilka måste utföras just under denna period.

Vysjinski: När sade han er det?

Loginov: Han sade mig det i början av 1936.

Vysjinski: Sade han er icke, att detta direktiv är så vidunderligt, att det t. o. m. gjorde honom, Pjatakov, betänksam? Uppvisade icke Pjatakov någon vacklan ifråga om att godkänna det eller icke?

Loginov: Det bragte mig att vackla.

Vysjinski: Följaktligen bragte det också Pjatakov att vackla?

Loginov: Jag minns ett samtal, där jag åberopade analogin från 1917.

Vysjinski: Jag intresserar mig icke för er analogi, jag intresserar mig för att få svar på följande fråga: När Pjatakov samtalade med er om denna fråga, gjorde inte detta ämne och denna vidunderliga ståndpunkt Pjatakov brydd? Såg man att han vacklade i denna fråga, eller såg ni det tvärtom icke vid detta tillfälle? Ni säger att ni själv blev förbluffad härav. Men hur var det med Pjatakov, som meddelade er det, anser ni att han också vacklade och blev förbluffad, eller icke? Jag ber er säga det objektivt.

Loginov: Jag hade intrycket av att denna fråga förbluffade Pjatakov inte mindre än mig, men han meddelade det i alla fall som ett bestämt direktiv, vilket måste uppfyllas.

Vysjinski: Direktivet måste uppfyllas, men han råkar i bryderi?

Loginov: Ja. Sist och slutligen satte vi allt på ett kort. I dag är det icke längre möjligt att retirera – sade Pjatakov – ty det betyder i alla fall att alla våra positioner tillintetgöras, att de fysiskt fullständigt tillintetgöres, fullständigt lider nederlag. Men samtidigt hade jag en känsla av att denna frågeställning, i synnerhet då jag ställde frågan om analogin med den centrala ukrainska Radan, att denna fråga utan tvivel framkallade en inre brytning hos honom.

Vysjinski: Sade icke Pjatakov er då, att det vore nödvändigt att samla en liten krets av trotskistiska aktivister för att tala om saken, diskutera direktivet och överlägga om vad som nu borde göras, hur linjen framdeles borde följas?

Loginov: Pjatakov sade mig någonting helt annat. När jag själv började, så att säga, draga mig tillbaka i hela denna sak, förklarade

Pjatakov: ”Jag förstår, att inte du ensam är betänksam över en sådan frågeställning, jag har talat med flera personer och sett att de har samma inställning i denna fråga.” Han sade att han haft möjlighet att tala med en hel rad personer i denna sak, så att därför är det möjligt att någon överläggning ägt rum, men det vet jag ej.

Vysjinski: Talade ej Pjatakov med er om någon konferens under denna period?

Loginov: Nej, det gjorde han inte.

Vysjinski (till Pjatakov): Ni sade, att då ni erhållit direktivet från Trotski, ville ni samlas och överlägga om vad som nu skulle göras. Talade ni härom med någon av centrums medlemmar?

Pjatakov: Jag talade härom med Radek och Sokolnikov. Vi ville först samla själva centrum och inbjuda Tomski. Och efter centrum ville vi samla den krets av personer, som så att säga utgjorde distriktsorganisatörerna.

Vysjinski: När ni beslöt, att det skulle vara en trängre personkrets, så utgick ni från att frågan var mycket akut?

Pjatakov: Det var ett samtal mellan Radek, mig och Sokolnikov. Såväl jag som Radek förstod att om vi ställer en sådan fråga inför den trotskistiska organisationens aktivister, så skulle det komma att medföra såväl överläggningar som diskussioner och med all sannolikhet också en splittring; därför var det fråga om en mycket liten krets av personer.

Vysjinski: Med ett ord, ni ville icke ställa frågan inför en bred krets, ni var rädda för att meddela den åt en mer eller mindre bred medlemskrets?

Pjatakov: Vi ville först rådgöra inom en trängre personkrets.

Vysjinski: Jag har inga andra frågor till Pjatakov. Jag har en fråga till Loginov. Vilken månad år 1936 sammanträffade ni med Pjatakov?

Loginov: I slutet av februari eller i början av mars.

Vysjinski: Sammanträffade ni icke mera med honom?

Loginov: Jag träffade Pjatakov, men jag hade inga samtal med honom.

Vysjinski: Är det allt som ni kan säga om Pjatakov?

Loginov: Ja.

Vysjinski (till Loginov): Nu om Rataitjak. Berätta vilka förbindelser ni hade med honom i det brottsliga arbetet. I vilka frågor hade ni kontakt med varandra?

Loginov: Emedan Rataitjak väl kände till den koks-kemiska industrin berättade jag honom om de åtgärder vi planerat.

Vysjinski: Åtgärder av brottsligt slag?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Även Rataitjak kände till dem?

Loginov: Rataitjak kände till dem av det som jag berättade.

Vysjinski: Och varför omtalade ni edra brottsliga avsikter för Rataitjak?

Loginov: Jag kände till den stora roll han spelade i den kemiska industrin.

Vysjinski: Vad betydde det? Kanske någon annan spelar en liknande roll, varför blotta sig i denna sak? Bad ni honom om råd?

Loginov: Om jag ej bad honom om råd, så ville jag tillsammans med honom överlägga om en hel rad frågor.

Vysjinski: Frågor rörande den kemiska industrin?

Loginov: Ja. Och dessutom hade vi en rad beröringspunkter.

Vysjinski: Alltså, ehuru den industrigren, den koks-kemiska som ni ledde, icke tillhörde hans system, utan stod i ett självständigt parallellförhållande till centrum, så hade ni beröringspunkter med den kemiska industrin, vilka i arbetet närmade er till Rataitjak?

Loginov: Ja, det fanns allmänna beröringspunkter i den brottsliga verksamheten.

När frågan om anknytande av förbindelser med de fascistiska organisationerna väcktes, talade jag också med Rataitjak, som kände kadrerna inom den kokskemiska industrin, och berättade för honom att Pjatakov gett mig anvisningen att sätta mig i förbindelse med tyska ingenjörer, vilka arbetar inom kokskemiska industrin, men att det för tillfället inte finnes några sådana ingenjörer. Åren 1931-32 fanns här sådana, men 1933 hade nästan alla lämnat kokskemiska industrin. Jag uppgav för Rataitjak namnet på en tysk tekniker, med vilken jag föreslog honom att sätta sig i förbindelse. Jag sade Rataitjak, att han borde tala med Hrasje, som jag personligen icke kände, men som jag hört talas om av Moskaljov.

Vysjinski: Följaktligen framträder ett alldeles konkret faktum. Vem är det fråga om, när ni överlägger med Rataitjak om att värva någon för skadegörelsearbetet ?

Loginov: För egen del reste jag frågan om de tyska fackmännen, som arbetar på fabriken i Gorlovka, och jag vet att Hrasje stod i förbindelse ...

Vysjinski: Genom vem vet ni det?

Loginov: Genom Moskaljov.

Vysjinski: Och med vem talade ni om Hrasje?

Loginov: Med Rataitjak.

Vysjinski: Och visade det sig att Rataitjak kände Hrasje eller ej?

Loginov: Han kände honom, emedan han arbetade inom samma system.

Vysjinski: Vad sade er Rataitjak om Hrasje?

Loginov: Han sade ingenting, emedan jag i fortsättningen icke återkom till denna fråga. Hur han upprättade förbindelse är mig icke bekant.

Vysjinski: Sade han er, att han bar sådana förbindelser?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Av legal eller illegal art?

Loginov: Illegal.

Vysjinski: Illegal förbindelse med vem?

Loginov: Hrasje var anställd i den kemiska industrin, han hade förbindelse med och kände en hel rad tyska ingenjörer. Jag sade, att jag av Moskaljov fått höra, att denna person kan bli nyttig för att upprätta förbindelser mellan Rataitjak och enskilda agenter för det tyska kontraspionaget. Just härom talade jag med Rataitjak. Huruvida han sedan genom Hrasje kom i förbindelse med agenterna för det tyska kontraspionaget, vet jag icke.

Vysjinski: Varom talade ni med Rataitjak beträffande förbindelsen med Hrasje och agenterna för det utländska spionaget?

Loginov: Jag sade att vi fått till uppgift att upprätta förbindelser med de utländska spionageorganen.

Vysjinski: Åt vem sade ni det?

Loginov: At Rataitjak.

Vysjinski: Hur förhöll sig Rataitjak till ert meddelande?

Loginov: Just då sökte Rataitjak att finna ut, genom vem han kunde komma i förbindelse med det utländska spionaget, och jag hänvisade honom till Hrasje.

Vysjinski: Ni hänvisade honom således till Hrasje, som en person, med vars hjälp man skulle kunna upprätta – vad?

Loginov: Förbindelse med spionagetjänstens agenter i Sovjetunionen.

Vysjinski: Kamrat ordförande, får jag ställa en fråga till Rataitjak? *Ordföranden:* Var så god.

Vysjinski: (till Rataitjak): Var vänlig och svara: Har ett sådant samtal förekommit mellan er och Loginov?

Rataitjak: Ja, ett sådant samtal ägde rum.

Vysjinski: Och just så, som Loginov skildrat?

Rataitjak: Ja, ungefär så.

Vysjinski: Följaktligen talade Loginov med er om, genom vems förmedling ni skulle kunna sätta er i förbindelse med den tyska spionagetjänsten?

Rataitjak: Jag minns att frågan om, med vems hjälp man skulle kunna sätta sig i förbindelse med den tyska spionagetjänsten, dök upp under samtalets gång. Han sade, att det kunde ske genom förmedling av en person, som sedan kort tid arbetade hos oss: Hrasje, som kände många tyska ingenjörer.

Vysjinski: Ni var alltså intresserad av att finna en person, med vars hjälp ni skulle kunna komma i förbindelse med den tyska spionagetjänsten?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Och varför med den tyska?

Rataitjak: Loginov meddelade mig, att han hade fått ett motsvarande direktiv av Pjatakov. Kort därefter fick även jag direktivet av Pjatakov.

Vysjinski: Anklagade Pjatakov, bekräftar ni dessa uppgifter?

Pjatakov: I huvudsak bekräftar jag dem.

Vysjinski: Vari består huvudsaken? Däri att ni gav Rataitjak anvisning at sätta sig i förbindelse med den tyska spionagetjänstens agenter?

Pjatakov: Jag minns inte om det var fråga om den tyska spionagetjänsten, men för så vitt jag gav både Loginov och Rataitjak Trotskis och mina egna anvisningar om nödvändigheten av att åstadkomma kontakt mellan de trotskistiska organisationerna och alla slags fientliga krafter, som fanns i sovjetlandet, så var det följaktligen fråga också om dessa förbindelser.

Vysjinski: Ni menar alltså att de förbindelser, som Rataitjak talar om?

Pjatakov: Jag gav riktlinjen mera i algebraform, i allmänna ordalag, utan att konkretisera. Ty här menades också resterna av f. d. skadegörargrupper bland fackmännen och andra ...

Vysjinski: Det intresserar mig inte nu. Er algebra känner jag, jag vet vad den betyder, men nu får jag icke befatta mig med algebra, utan med fakta.

Pjatakov: Jag kan ju icke i varje enskilt fall konkretisera allt. Men jag bekräftar, att det är riktigt.

Vysjinski: Men ni måste också förstå mig, jag kan ju inte bara höra på, jag måste också kontrollera.

Pjatakov: Därför började jag också med att säga, att dessa uppgifter är riktiga.

Vysjinski: Loginov åberopade sig på er, när han sade att Rataitjak rådgjorde med honom om hur han skulle finna en person, som kunde sättet honom i förbindelse med den tyska spionagetjänstens agenter. Hade Rataitjak rätt att åberopa er?

Pjatakov: Det hade han.

Vysjinski: Alltså kan jag förutsätta, att ni gav Rataitjak anvisningen att söka förbindelse med det tyska spionaget?

Pjatakov: Jag sade icke speciellt: ”Sök förbindelse med det tyska spionaget” – sådana anvisningar gav jag icke, men jag menade också sådana förbindelser.

Vysjinski: Var det meningen, att han skulle söka förbindelse med det tyska spionaget?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Låt oss nu fortsätta med Rataitjak.

Jag ber vittnet Loginov fortsätta sin berättelse om Rataitjak, berätta vad han vet om dennes brottsliga verksamhet.

Loginov: Det är egentligen redan allt.

Vysjinski: Ifråga om Hrasje var det således redan slut. Hade ni ännu, utom detta samtal med Rataitjak, några andra samtal om konkreta brottsliga handlingar?

Loginov: Med Rataitjak hade jag ännu ett samtal om skadegörelsearbetet i koks-kemin.

Vysjinski: Om formerna?

Loginov: Om formerna.

Vysjinski: Om metoderna?

Loginov: Om metoderna.

Vysjinski: Om sätten?

Loginov: Om sätten.

Vysjinski: Om medlen?

Loginov: Om medlen.

Vysjinski: Det kallar ni form?

Loginov: Ja. Jag påpekade för honom 1935, vilka vägar vi slagit in på ifråga om skadegörelsearbete i koks-kemin. Det viktigaste är att fördröja och förhindra, genom att fördröja uppbygget av dessa fabriker.

Vysjinski: Vägarna skall vi nu icke uppehålla oss vid.

Loginov: Jag påpekade konkret, på vilka byggen och fabriker vi ämnar genomföra dessa åtgärder. Jag mötte inga invändningar från Rataitjaks sida.

Vysjinski: Gav Rataitjak er några råd rörande er brottsliga verksamhet, eller var ni icke i behov därav?

Loginov: Några särskilda råd kommer jag icke ihåg.

Vysjinski: Vidare, är det allt om Rataitjak?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Talade ni med Rataitjak om de terroristiska uppgifterna?

Loginov: Jag talade med Rataitjak om de terroristiska uppgifterna. Jag påpekade att man förelagt oss, centrum i Ukraina, dessa uppgifter. Jag påpekade, att vi utför ett motsvarande arbete i detta hänseende.

Vysjinski: Alltså, vad visste Rataitjak och vad var han informerad om?

Loginov: Om min terroristiska verksamhet i Ukraina.

Vysjinski: Vad vet ni ytterligare om Rataitjak?

Loginov: Det är allt.

Vysjinski: Erinrar ni er icke ett samtal med Rataitjak om att Pjatakov anförtrott honom, Rataitjak, den brottsliga uppgiften att fördröja utvecklingen av kväveindustrin?

Loginov: Ja, det talade både Rataitjak och Pjatakov om för mig.

Vysjinski: Vad sade först Rataitjak och sedan Pjatakov i anledning härav?

Loginov: Pjatakov talade med mig i denna fråga och sade att ifråga om skadegörelsearbetet så planerades ett stort skadegörelsearbete för att omintetgöra programmet för kväveproduktionen. Jag talade om saken med Rataitjak, jag intresserade mig för formerna för detta arbete för att själv utnyttja dessa former i den koks-kemiska industrin, och jag kommer ihåg att Rataitjak sade mig att sådana former tillämpas för att omintetgöra kväveprogrammet – det var fråga om att omintetgöra byggnadsarbetet genom att använda pengarna, som var avsedda för kvävet, på andra håll.

Vysjinski: Alltså bekräftar ni också det?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Vet ni något om Livschitz' brottsliga verksamhet?

Loginov: När jag återvände från Berlin 1931 i slutet av sommaren eller i början av hösten, träffade jag Livschitz och meddelade honom de direktiv jag fått av Pjatakov i Berlin. Jag meddelade Livschitz, att Pjatakov bildat en ukrainsk trotskistorganisation, som också Livschitz tillhörde:

1932 och 1933 arbetade både Livschitz och jag gemensamt i den trotskistiska illegala verksamheten i Ukraina. Jag hade kännedom om det arbete, som Livschitz började utföra vid järnvägarna i Harkov. Jag kände till de personer, vilka Livschitz upptog som medlemmar i den trotskistiska illegala organisationen. Livschitz delade den terroristiska inställningen. Han reste bort från Ukraina 1933, innan vi börjat med den praktiska terrorverksamheten. Jag träffade Livschitz ånyo i början av 1936 och jag hörde av honom, att han ganska framgångsrikt arbetat vid järnvägarna, att han icke bara står i förbindelse med de personer som jag kände i Ukraina, utan att han står i förbindelse med en hel rad andra personer.

Vysjinski: Hade Livschitz reda på er terroristiska verksamhet ?

Loginov: Han hade reda på de terroristiska riktlinjer, vilka jag erhållit av Pjatakov i Berlin.

Vysjinski: Hade han reda på ert konkreta arbete ?

Loginov: Mitt konkreta arbete under åren 1933-34 och 1935 hade han ej reda på, emedan jag inte träffade honom under dessa tre år.

Vysjinski (till Livschitz): Har ni ingenting att anmärka med anledning av vittnet Loginovs uttalanden?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Har ni inga rättelser ?

Livschitz: Några obetydliga, som ej spelar någon roll. Samtalet ägde ej rum 1931 utan i början av 1932.

Vysjinski: Men ett sådant samtal ägde rum ?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Bekräftar ni även innehållet?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Jag har ej flera frågor.

Ordföranden: Har försvaret några frågor till vittnet ?

Kommodov (till Loginov): Vilket år ägde ert samtal med Rataitjak rörande Hrasje rum ?

Loginov: Under andra hälften av 1934.

Kommodov: Inträffade de skadegörelsedåd, om vilka ni talade, bl. a. på fabriken i Gorlovka, före detta samtal?

Loginov: Det var 1935.

Kommodov: Nämnde Moskaljov några namn utom Hrasjes ?

Loginov: Nej.

Vysjinski: Känner ni till att Hrasje var inblandad i skadegörelsedåden 1935?

Loginov: Nej, det vet jag icke, jag vet bara det som jag här berättat,

Vysjinski: Alltså vet ni bara det, som ni här vittnet om?

Loginov: Ja.

Vysjinski: Ni nämnde således Hrasje som en person med vilken man kan anknyta förbindelser?

Loginov: Ja, med enskilda tyska ingenjörer som här utan tvivel uppträder som agenter för spionaget.

Vysjinski: Vet ni härom bara på grund av Moskaljovs ord?

Loginov: Ja, av Moskaljovs ord.

Vysjinski: Tillåter ni mig att fråga anklagade Rataitjak?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski (till Rataitjak): Efter samtalet med Loginov satte ni er sedan i förbindelse med Hrasje?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Följaktligen visade det sig vara riktigt att Hrasje kan sätta sig i förbindelse med det tyska spionagets agenter ?

Rataitjak: Det bekräftades.

Ordföranden: Har de anklagade några frågor ?

De anklagade: Nej.

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes för 20 minuter.

Förhör med den anklagade M. S. Boguslavski

Ordföranden: Sammanträdet fortsättes. Vi övergår till att förhöra anklagade Boguslavski.

Anklagade Boguslavski, bekräftar ni de uppgifter som ni gav under den förberedande rannsakningen?

Boguslavski: Ja, det gör jag.

Vysjinski: Berätta vari eder brottsliga trotskistiska verksamhet bestod i Sibirien.

Boguslavski: I Sibirien började min verksamhet i början av februari 1928, då jag kom dit efter att XV partikongressen uteslutit mig ur partiet. I Novosibirsk, dit jag kom för att arbeta, befann sig några aktiva och tidigare bekanta trotskister. Det var Muralov, Kroll, Sumetski och Surnov. Dessutom var Sosnovski i Barnaul, Smilga var i Minusinsk och kort därpå anlände Radek till Tomsk.

I slutet av februari 1928 fick jag genom Sosnovski Trotskis direktiv att bilda ett illegalt trotskistiskt centrum i Sibirien. De uppgifter, som då uppställdes för detta centrum, bestod för det första i att man i högsta möjliga grad skulle bevara de trotskistiska kadrer i Sibirien, som icke utsatts för statliga repressalier eller för straffåtgärder från partiets sida – blivit uteslutna o. s. v. För det andra att man skulle sammansluta och inrikta den illegala verksamhet, som utfördes av trotskisterna i olika delar av Sibirien. För det tredje att man skulle sprida illegala dokument, framför allt i distrikt, där ett större antal förvisade trotskister befann sig ,och slutligen att man skulle organisera materiell hjälp åt de trotskister, som förvisats till Sibirien.

Detta centrum bestod av följande medlemmar: centrums ledare – N. I. Muralov, jag – Boguslavski, Sumetski, Kroll, Surnov, Sosnovski, Beloborodov och Radek, så snart han anlände.

Vysjinski: Meddelade ni Radek härom?

Boguslavski: Ja, det gjorde vi. Härvid avgjordes löpande frågor av icke-principiell karaktär av de centrummedlemmar ,som ständigt befann sig i Novosibirsk, medan frågor av principiell karaktär avgjordes genom att man på ett eller annat sätt inhämtade de centrummedlemmars mening, som befann sig utanför Novosibirsk, i andra distrikt av Sibirien. Jag talar om att på ett eller annat sätt inhämta de andras mening. Så förekom också tjänsteresor av centrum-medlemmar, som ständigt befann sig i Novosibirsk, till de orter där Sosnovski, Beloborodov och Radek befann sig. Den närmaste och bekvämaste förbindelsen var Minusinsk, där Smilga befann sig, han tillhörde ej centrum. Dessutom hände det, att dessa personer – Sosnovski, Beloborodov och Radek – kom inresande till Novosibirsk, och Sosnovski t. ex. kom ganska ofta in till Novosibirsk. Några gånger kom också Radek och Beloborodov till Novosibirsk. Genom att begagna oss av dessa resor och andra medel löste vi frågan.

Vysjinski: Ni räknade upp namnen på medlemmarna av ert sibiriska centrum 1928. Räknade ni upp alla, var icke Drobnis också med?

Boguslavski: Drobnis var då icke i centrum. För att bli färdig med centrum vill jag säga, att han tillhörde centrum 1934, då han befann sig i Sibirien.

Vysjinski: Med vem stod ni i förbindelse i Moskva?

Boguslavski: I Moskva stod centrum i förbindelse med den äldre Eltzin, ända tills han fängslades.

Vysjinski: Och 1929?

Boguslavski: 1929 hade vi ingen förbindelse med Moskva, emedan Eltzin fängslats och vi icke hade andra förbindelser.

Vysjinski: Och 1930?

Boguslavski: Jag måste säga, att det då blev ett avbrott i centrums arbete, emedan ...

Vysjinski: Jag måste upplysa er om följande: processordningen består i förhöret; förhöret består i frågor, svar på frågorna och upplysningar och därefter kan de anklagade säga allt vad de vill. Nu ber jag er besvara de frågor som intresserar mig och sedan kan ni ställa de frågor som intresserar er till vem ni vill. Nu frågar jag er: hade ni förbindelse med Moskva 1929?

Boguslavski: Nej, jag hade inga förbindelser.

Vysjinski: Och 1930?

Boguslavski: Jag hade förbindelse med Ivan Nikititj Smirnov.

Vysjinski: I vilken egenskap uppträdde Smirnov för er?

Boguslavski: 1930 uppträdde han som en person, vilken åtnjuter vårt förtroende och har auktoritet bland oss.

Vysjinski: Personligen?

Boguslavski: Personligen.

Vysjinski: 1931?

Boguslavski: 1931 stod vi också i personlig förbindelse med honom.

Vysjinski: Och 1932?

Boguslavski: 1932 stod jag personligen och andra medlemmar av centrum i förbindelse med Smirnov såsom medlem av det nya centrum.

Vysjinski: Vilket centrum?

Boguslavski: Det förenade trotski-sinovjevska centrum i Moskva.

Vysjinski: När alltså det trotski-sinovjevska centrum organiserades, så satte sig Smirnov i förbindelse med er, dess representant?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Av vem erfor ni att ett sådant centrum organiserats?

Boguslavski: Först erfor jag därom av Smirnov.

Vysjinski: Och hade ni senare reda på, vad centrum gjorde?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Av vem erfor ni härom?

Boguslavski: Delvis av samma Smirnov, delvis av Pjatakov.

Vysjinski: När erfor ni därom av Pjatakov?

Boguslavski: I början av 1932.

Vysjinski: I vilket förhållande stod Pjatakov till det förenade centrum?

Boguslavski: Han tillhörde icke det förenade centrum, men han (så trodde jag) kände till förenade centrums arbete.

Vysjinski: När och var träffade ni Pjatakov?

Boguslavski: I början av 1932, månaden minns jag icke, troligen i februari i Folkkommissariatet för tunga industrin, i Pjatakovs arbetsrum.

Vysjinski: 1932 träffades ni bara en gång?

Boguslavski: En gång.

Vysjinski: Och träffades ni de följande åren?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: När och var?

Boguslavski: 1933 på samma ställe, i Folkkommissariatet för tunga industrin, och 1934 hemma hos Pjatakov.

Vysjinski: Och 1935?

Boguslavski: 1935 träffades vi inte. 1934 träffade jag Pjatakov sista gången.

Vysjinski: Kan ni erinra er vad ni talade om 1932, 1933 och 1934?

Boguslavski: 1932 informerade Pjatakov mig om ett sammanträffande i Berlin mellan Pjatakov, Smirnov och Sjestov å ena sidan samt Sedov å den andra. Han sade mig, att man under dessa sammanträffanden fått Trotskis direktiv, som leder in trotskisternas arbete på nya

spår, nämligen: den viktigaste arbetsmetoden blir terrorn, d. v. s. utförandet av terrordåd mot partiets och regeringens ledare och dessutom består, som han då sade mig, uppgiften i att åstadkomma allehanda svårigheter i Sovjetunionens ekonomiska arbete.

Denna Pjatakovs anvisning ifråga om terrorn förvånade mig icke synnerligen mycket, ty I. N. Smirnov hade berättat mig därom i slutet av 1931. Här måste jag omnämna bildandet av det nya sibiriska centrum. Det sammanföll med året 1932.

Vysjinski: Vad var det fråga om?

Boguslavski: Det inträffade i samband med följande händelser. 1929 överlämnade Smirnov oss Trotskis direktiv om att man, utan att sträcka vapen, utan att avrusta ideologiskt, skulle avrusta organisatoriskt, förklara att man inställde fraktionsarbete, återvände till partiet och därvid i förklaringarna så långt sig göra lät bevara något av den gamla trotskistiska arsenalens ideologiska innehåll, vilket jag och I. N. Smirnov också gjorde. I samband med, Trotskis nya direktiv, som jag nämnde och som – vad terrorn beträffar – meddelades mig av Smirnov och för övrigt av Pjatakov, uppstod frågan att i en eller annan form återupprätta det trotskistiska centrum i Sibirien. Smirnov sade direkt, att detta centrum måste bestå av N. I. Muralov som ledare samt mig, Boguslavski, och Sumetski, som var medlemmar av det gamla trotskistiska centrum. Härigenom skulle kontinuiteten i arbetet bibehållas.

Senare, 1934, intogs också Drobnis som medlem av sibiriska centrum.

Under 1932 gick arbetet sålunda ut på att återupprätta de förlorade förbindelserna och förbereda organisationen av terrordåd. Den omedelbara ledningen av detta arbete övertog centrums ledare Muralov.

Samtidigt sökte jag personligen finna ut möjligheter att genomföra direktivets andra del – att åstadkomma s. k. svårigheter vid genomförandet av sovjetregeringens och partiets ekonomiska politik. Genom mitt arbete stod jag i förbindelse med de ekonomiska kretsarna i Sibirien, och detta arbete ålades därför mig.

Vid den tiden var bygget av metallurgiska verket i Kusnetsk i full gång. Därför skulle skadegörelsearbetet i industrin utföras i Kusnetskbassängen och samtidigt inom trafikväsendet.

När Pjatakov gav mig direktivet att åstadkomma svårigheter i partiets och regeringens ekonomiska politik, sade han att i Kusnetskbassängen arbetar Sjestov, en person som han känner, och att denne Sjestov har anvisning att taga itu med genomförandet av skadegörelseåtgärder i Kusnetskbassängen, i kolindustrin och på de viktigaste byggena.

Efter min återkomst till Novosibirsk omtalade jag mitt samtal med Muralov. Han bekräftade att han faktiskt hade fått direktiv och uppmanade mig att bedriva skadegörelsearbete inom trafikväsendet. Jag tog oförtövat itu med detta arbete. Samma år, 1932, erfor jag av Muralov att en terroristgrupp under ledning av Hodorose bildats i Novosibirsk, och att denna terroristgrupp av honom, Muralov, fått i uppdrag att förbereda och så snart den finge anvisning härom utföra ett attentat mot sekreteraren för Sibiriens landskapspartikommitté, Eiche. Utom den terroristgrupp som jag nämnde, gruppen Hodorose, nämnde Muralov år 1933, att en terroristgrupp bildats i Kusnetskbassängen med uppgift att förbereda attentat mot partiets ledare, som besökte Kusnetsk. Muralov meddelade mig också att ledaren för den första gruppen, Hodorose, skickat en av medlemmarna i denna grupp, Nikolaj Ivanov, till Moskva för att mörda Stalin. 1933 organiserade jag celler vid Omskjärnvägen.

Vysjinski: För vilka konkreta ändamål?

Boguslavski: För att genomföra de åtgärder, som planerades inom trafikväsendet. I slutet av 1933 hade jag ett samtal med ledaren för denna organisation vid Omsk-järnvägen, Finasjin, som meddelade att arbetet var i full gång i några stallar vid Omsk-järnvägen och att huvud-uppmärksamheten var inriktad på allt, som stod i samband med lokomotivparken. Vad

Tomskjärnvägen beträffar, så organiserades där en grupp år 1933. Ledare var Obetaller och medlemmar: Sjitkov, chefen för lokomotivavdelningen vid Tomsk-järnvägens lokomotivpark och Eideman, chefingenjör. Obetaller meddelade att skadegörelsearbete också organiserats vid Tomsk-järnvägen.

Vysjinski: Vem är Obetaller?

Boguslavski: Han var chef för järnvägsbygget. Obertaller nämnde mig ett lokstall, där man bildat primärceller av trotskister och där skadegörelsearbetet också huvudsakligen var inriktat på lokomotivparken.

1934 övergick sibiriska centrums arbete och även mitt arbete på nya banor. 1934 sammanträffade jag för andra gången med Pjatakov, och detta sammanträffande försiggick hemma hos Pjatakov. Han ansåg vårt arbete fullständigt otillfredsställande och ställde nu uppgifter som, även om de icke var nya, hade en ny klang. 1934 uppträdde för första gången i vårt ordförråd det högtravande ordet ”skadegörelsearbete”.

På mitt klagomål, att vi hade så litet folk, sade mig Pjatakov sedan under samma samtal, att i Kusnetskbassängen förutom Sjestov en medlem av vår organisation sedan två år arbetar och utför skadegörelseverksamhet, nämligen Norkin, chef för Kemerovekombinatets bygge, som också är en av de anklagade i denna process. Förutom Sjestov hade Norkin sin egen grupp av fackmän och icke-fackmän, vilken utför detta arbete. Men med hänsyn till Kusnetsk-bassängens vikt och betydelse och nödvändigheten av att forcera arbetet där, meddelade mig Pjatakov samtidigt, att han under den närmaste tiden komme att skicka dit, till Kusnetskbassängen, Drobnis, vilken också är anklagad i denna process och som skulle komma att mera sysselsätta sig med arbetet i Kusnetskbassängen och sätta sig i förbindelse med Norkin å ena sidan och med Sjestov å andra sidan.

Under samma samtal blev det klart för mig, att skadegörelsearbetet i Kusnetskbassängen utfördes av chefingenjören i koltrusten ”Kussbassugol”, Stroilov vilken även är anklagad i denna process.

Till svar på min i viss mån deprimerade stämning, som framkallats av I. N. Smirnovs och en hel rad andra personers häktning år 1933 (detta samtal ägde rum 1934), sade Pjatakov: ”Arbetet måste forceras, så mycket mer som vi har brev och direktiv från Trotski. Han beskyller oss för en overksamhet vilken, som han då sade, gränsar till sabotage av hans, Trotskis, direktiv.”

Vysjinski: Gjorde ni något 1934 i enlighet med dessa direktiv?

Boguslavski: Av särskilda sammanträffanden, som jag hade med centrums medlemmar Muralov och Sumetski, visste jag att Drobnis upprättat förbindelse med Norkin, att en ganska betydande grupp bland den ingenjörs-tekniska personalen vunnits för saken och att arbetet där är i full gång.

Vad beträffar arbetet inom trafikväsendet, vilket jag själv ledde, så ökade 1934 antalet olyckor vid järnvägarna betydligt. Deras upphovsman var Sjitkov. 1934 ökade antalet och procenten av lokomotiv som blivit odugliga betydligt. Slutligen utfördes 1934 ett synnerligen omfattande skadegörelse-arbete vid de nya järnvägsbyggena, bl. a. vid järnvägen Eiche-Sokol.

1934 erfor jag att Muralov utom de terroristiska grupper jag nämnde, grupperna Hodorose och Sjestov, anförtrodde chefen för ett av sovjetbruken, Kudrjasjov, att utföra ett terrordåd mot ordföranden för Folkkommissariernas Råd, Molotov, som väntades till Sibirien och bl. a. till detta sovjetbruk. Det var Muralov, som berättade mig härom.

Vysjinski: Vem förberedde detta terrordåd?

Boguslavski: Kudrjasjov, på uppdrag av Muralov.

Vysjinski (till Muralov): Anklagade Muralov, förhöll det sig så?

Muralov: Vilken del av Boguslavskis uttalande är det frågan gäller?

Vysjinski: Mig intresserar Boguslavskis sista meddelande, att ni, Muralov, förberedde ett terrordåd mot kamrat Molotov.

Muralov: Uppdraget tilldelades icke Kurjasjov utan Sjestov och Hodorose.

Vysjinski (till Sjestov): Bekräftar ni Muralovs uppgift, att det var er han anförtrodde uppdraget att organisera attentatet mot kamrat Molotov?

Sjestov: Ja, det bekräftar jag.

Vysjinski (till Boguslavski): Anklagade Boguslavski, klargör saken.

Boguslavski: Förberedelsen av terrordåden försiggick så att de icke koncentrerades på ett ställe. Sjestov fick i uppdrag att organisera ett terrordåd mot Molotov, ifall han komme till Kusnetskbassängen, och det utförde också anklagade Arnold. Men samtidigt fick Kudrjasjov samma uppdrag. Jag vidhåller det, Kudrjasjov omtalade det själv för mig. Att Sjestov organiserade terroristiska grupper så, att de kunde utföra en terrorhandling var som helst i Kusbass, utesluter icke att ett sådant dåd förbereddes i sovjetbruket.

Vysjinski: Av vem fick Kudrjasjov detta uppdrag?

Boguslavski: Av Muralov.

Vysjinski: Anklagade Muralov, känner ni Kudrjasjov?

Muralov: Jag känner honom som direktör för det sovjetbruk jag organiserade. Men jag förklarar kategoriskt att Kudrjasjov inte fick några uppdrag.

Vysjinski: Var Kudrjasjov medlem av eder trotskistiska organisation?

Muralov: Nej.

Vysjinski: Men Boguslavski säger: Ja?

Boguslavski: Ja.

Muralov: Jag visste icke att Kudrjasjov var medlem av organisationen.

Vysjinski: Men stod Boguslavski i direkt förbindelse med Kudrjasjov?

Boguslavski: Nej.

Vysjinski (till Boguslavski): Ni erfor alltså härom av Kudrjasjov själv?

Boguslavski: Ja .

Vysjinski: Jag understryker ännu en gång att ni här återger episoden med Kudrjasjov bara enligt Kudrjasjovs egna ord?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Och andra bevis har ni tillsvidare icke?

Boguslavski: Nej.

Vysjinski: Av vem erfor ni om att Sjestov förberedde ett attentat mot Molotov?

Boguslavski: Av Muralov.

Vysjinski: Men visste ni det av Sjestov?

Boguslavski: Nej, med honom hade jag ingen förbindelse.

Vysjinski: Det hörde icke till ert departement?

Boguslavski: Vi hade ingen uppdelning på departement.

Vysjinski: Hade ni icke? Ni ledde skadegörelsearbetet och Muralov ledde terrordåden. Varmed sysslade ni: med terror eller skadegörelse?

Boguslavski: Med skadegörelse.

Vysjinski: Och Muralov befattade sig med terrorn?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Ledde Muralov också skadegörelsearbete?

Boguslavski: Till en del.

Vysjinski: Vad var Muralovs huvudarbete?

Boguslavski: Han var ledare för hela centrum och dessutom ledde han detta arbetsavsnitt.

Vysjinski: Terrorn?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski (till Muralov):Bekräftar ni det också?

Muralov: Det gör jag.

Vysjinski: Det är just det jag talar om (till Boguslavski): Fortsätt.

Boguslavski: I samband med den tvist som uppstod här, vill jag nämna ännu en terrorakt, som förbereddes mot Molotov, nämligen av Sjitkov, som jag tidigare nämnde i samband med skadegörelsearbetet

Vysjinski: Hur vet ni att Sjitkov förberedde detta dåd?

Boguslavski: Han omtalade det själv för mig.

Vysjinski: Var och när sade han er det?

Boguslavski: I Novosibirsk.

Vysjinski: När?

Boguslavski: Det var 1934, när Molotov ... Jag ber om ursäkt. Jag utlägger den här saken oriktigt. Jag tog miste, inga andra attentat förbereddes mot Molotov.

Vysjinski: Mot vem förberedde då Sjitkov detta attentat?

Boguslavski: Det var ett attentat, som Sjitkov förberedde mot Kaganovitj, men det var senare, det var 1935.

Vysjinski: Förberedde någon annan än Sjitkov attentat mot Kaganovitj ?

Boguslavski: Ja, Sjestov. Han höll på att organisera grupper som skulle träda i aktion, ifall någon av regeringsmedlemmarna, bland dem även Kaganovitj, skulle komma till Sibirien.

Vysjinski: Känner ni till, att Bermant förberedde ett attentat?

Boguslavski: Ja. Men Bermant var här i Moskva.

Vysjinski: Det spelar ingen roll. Hade ni reda på förberedelsen av några andra terrordåd mot regeringsmedlemmar och medlemmar av vårt partis ledande organ?

Boguslavski: Ja. Sjestov förberedde ett attentat mot Molotov.

Vysjinski: Alltså Sjestov mot Molotov?

Boguslavski: Sjitkov mot Kaganovitj och Hororose mot Eiche.

Vysjinski: Och Bermant?

Boguslavski: Bermant sade mig ...

Vysjinski: Svara, förberedde Bermant ett terrordåd eller icke?

Boguslavski: Han gjorde det.

Vysjinski: Av vem erfor ni det?

Boguslavski: Av Bermant själv.

Vysjinski: Hade ni något att göra med detta förberedelsearbete?

Boguslavski: Nej.

Vysjinski: Vem ledde förberedelsen?

Boguslavski: Jag vet icke. Saken är den att Bermant icke befann sig i Västsibirien, utan i Moskva.

Vysjinski: Varför omtalade han det för er?

Boguslavski: Därför att han stod i förbindelse med mig och kände mig sedan 1928.

Vysjinski: Men tydligen stod han icke i förbindelse bara med er, och han var ju ej förpliktad att berätta alla trotskister härom.

Boguslavski: Han visste att jag var medlem av centrum och han kände till Trotskis direktiv.

Vysjinski: Kände ni honom och kände han er länge?

Boguslavski: Sedan 1928.

Vysjinski: Alltså stod ni i förbindelse med honom under många år?

Boguslavski: Ja!

Vysjinski: Vidare.

Boguslavski: Under 1935 fortsattes arbetet i båda riktningarna, men jag hade som jag redan sagt, inga andra sammanträffanden med medlemmarna av centrum i Moskva. Jag glömde att nämna, att då jag hade mitt samtal med Pjatakov hemma hos honom 1934, så berättade han mig om existensen av detta parallell- eller reservcentrum i den sammansättning, i vilken det figurerar här på processen. Han sade, att det förorsakades därav att Smirnov och de andra medlemmarna av huvudcentrum fängslades. Det var han, som berättade mig om organisationen av detta centrum, men efter 1934 träffade jag ingen personligen och detta mitt möte med Pjatakov 1934 var det sista.

Vysjinski: Fortsatte ni att arbeta som medlem av centrum i Sibirien?

Boguslavski: Ja, jag fortsatte.

Vysjinski: Vari kom det till uttryck?

Boguslavski: På samma sätt som 1935: uteslutande i ledningen av skadegörelsearbetet inom trafikväsendet...

Vysjinski: Alltså specialiserade ni er på detta område?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Och hur länge?

Boguslavski: Tills jag blev häktad.

Vysjinski: Ända tills ni häktades?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Är det allt?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Ni kände Bermant sedan 1928 som medlem av den trotskistiska illegala organisationen. Visste ni att Bermant hade vapen?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Vad för vapen hade han?

Boguslavski: Tre revolvrar.

Vysjinski: Hade han patroner?

Boguslavski: Det hade han också.

Vysjinski: Hur många?

Boguslavski: Ungefär 50 eller 60 eller kanske 100.

Vysjinski: Alltså hade han en tillräckligt stor mängd för att vara en privatperson?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Han hade således ett slags litet vapenförråd? Och visste ni härom?

Boguslavski: Han sade mig det.

Vysjinski: Men var det icke fråga om att han skulle skicka dessa vapen till er i Sibirien?

Boguslavski: Han fick en speciell anvisning att skicka dessa vapen till Västsibirien. Han förde dessa vapen med sig, men häktades och vapnen blev honom fråntagna i augusti 1936. Jag gjorde honom mitt förslag i juli 1936.

Vysjinski: Han lyckades icke att överbringa dessa vapen tack vare Inrikeskommissariatet?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Varför förteg ni detta vid förhöret, varför sade ni ingenting?

Boguslavski: Jag förteg det inte. Det finns i mina uttalanden.

Vysjinski: Tillåt mig att kontrollera det. Ni blev häktad...

Boguslavski: Den 5 augusti 1936.

Vysjinski: Började ni genast ge öppenhjärtliga uppgifter?

Boguslavski: Nej, inte genast, men snart.

Vysjinski: En tid teg ni, men en kortare tid än Radek.

Boguslavski: Jag gav mina första uppgifter den 14 augusti.

Vysjinski: Ni gav edra uppgifter den 6 september 1936 och i dessa uppgifter finner jag... jag ber rätten om tillstånd att läsa upp det från band 34, sid. 30 – ni berörde just frågan om denna Bermant. Man ställde er följande fråga: ”För vilket ändamål förpliktade ni medlemmen av er organisation, Bermant, att tillställa er de vapen han hade i Moskva? Ert svar: ”Bermant var verkligen medlem av vår trotskistiska organisation. Intill senaste tid stod han organisatoriskt i förbindelse med mig personligen, men jag gav aldrig Bermant i uppdrag att från Moskva tillställa mig de vapen han hade.” Fråga: ”Ni talar icke sanning, den 10 augusti d. å. (d. v. s. 1936) har man vid husundersökning hos Bermant beslagtagit tre revolvrar och åttio stycken laddade patroner. Bermant uppgav att han medförde dessa vapen från Moskva på ert uppdrag.” Svar: ”Jag erkänner, att det var mig mycket svårt att genast utlämna Bermant, som var min bäste vän.” Var det så?

Boguslavski: Så var det. Men vad betyder det då – jag berättade allt?

Vysjinski: Det betyder att ni nekade.

Boguslavski: Jag nekade.

Vysjinski: Det betyder att ni erkände först sedan man överbevisat er.

Boguslavski: Jag erkände.

Vysjinski: Jag frågar: Varför nekade ni först?

Boguslavski: Jag förnekade icke.

Vysjinski: Ni sade just, att ni först nekade och motiverade det därmed att ni icke ville avslöja er bäste vän. Är det riktigt?

Boguslavski: Det är riktigt.

Vysjinski: Säg mig, var ni lika förvissad om rättvisan i er sak under den senaste tiden, under de senaste månaderna före er häktning, som ni hade varit tidigare, eller vacklade ni redan, greps ni av vissa tvivel eller av bryderi?

Boguslavski: Jag skulle säga, att det var vacklan och bryderi.

Vysjinski: Men ni fortsatte i alla fall arbetet?

Boguslavski: Ja.

Vysjinski: Först gav ni inga uppgifter, sedan började ni ge. Kanske får det sin förklaring av några speciella förhållanden, under vilka ni hölls fängslad, utövade man möjligen något slags tryck på er?

Boguslavski: Nej.

Vysjinski: Kanske man helt enkelt uppmanade er att meddela dessa uppgifter, som ni sedan gav, för att därmed mildra ert öde?

Boguslavski: Nej.

Vysjinski: Alltså började ni alldeles frivilligt och uppriktigt att lämna uppgifter av egen inre övertygelse?

Boguslavski: Alldeles riktigt, om rätten tillåter vill jag utlägga mina motiv.

Vysjinski: Vilka motiv föranledde er, Boguslavski, en gammal trotskist, som tiotals år kämpat på trotskistiska positioner mot partiet och mot sovjetmakten och som fortsatt denna sovjetfientliga trotskistiska verksamhet ända till den dag då ni fängslades – vilka motiv föranledde er att omtala det som ni sade, att avslöja människor, att sträcka vapen o. s. v. Vad förmådde er därtill?

Boguslavski: Vad som förmått mig därtill? I samband med medborgaren åklagarens fråga måste jag säga, att de nio, ja, t. o. m. åtta dagar – ty det var förr den 6 än den 5 – till den 14 – vilka förflöt från det ögonblick jag häktades, det var en tid under vilken jag, om man så får uttrycka sig, genom häktningarna, återfann mig själv och bragte mina i betydande grad, om än ej fullständigt brottsliga tankar till ordning. Härmed förklaras dessa åtta dagars nekande.

Jag måste här inför rätten säga, att under de senaste åren, jag skulle vilja säga under 1934-35-36 det brottsliga läge, vari jag befann mig, inte endast oroat mig, utan tyngt mig svårt.

Trots min årslånga kamp ber jag rätten tro, att inte allt frätts bort, vad den klass som jag härstammar ifrån, har gett mig, den klass, som gjort mig, en hemlös gosse, till en politiker och ledare på de platser, där partiet ställt mig.

I samband härmed vill jag påpeka den alldeles olidliga och otroliga ruttenhet, som fanns inom den trotskistiska organisationen och vilken jag icke kunde undgå att känna vid varje steg. Jag erkänner att mycket blivit mig klart t. o. m. först under själva processen, under förloppet av dessa två dagar, och att det tidigare var mig alldeles obekant. Jag kan icke underlåta att för rätten erkänna, vilken vämjelig motbjudande känsla som grep mig, när Radek berättade om att blocket med sinovjevanhängarna ännu ej hunnit bildas, då man redan började tala om möjligheten att den ena skulle överlista den andra i detta block.

För det andra måste jag säga, att när vi arbetade i landsorten, visste vi absolut icke, att man bakom vår rygg schackrade bort vårt land åt det utländska kapitalet. Delvis erfor jag härom när man gav mig anklagelseakten. Men allt detta klarnade för mig först här, då jag hörde Pjatakovs och Radeks uttalanden.

Vysjinski: Hemlighöll Pjatakov och Radek det för er?

Boguslavski: De har ju själva sagt här, att de alldeles särskilt förhemligade Trotskis senaste direktiv från slutet av 1935 och icke talade därom för någon, icke heller för mig.

Naturligtvis hade det varit min plikt att förstå åtminstone det som varje arbetare och kollektivbrukare i vårt land förstår, att begripa vart allt detta leder. Vi som intog ståndpunkten, att det är omöjligt att uppbygga socialismen i ett land, vi som beträdde terrorns och skadegörelsearbetets väg, borde ha gjort klart för oss vad vi då egentligen har för avsikt att bygga, om vi icke bygger socialismen. Det finns ju bara socialism och kapitalism.

Vysjinski: Men det förstod ni då?

Boguslavski: Ja, riktigt, det är just det jag talar om. När man häktade mig, kände jag mig som en människa, vilken går vid randen av en djup avgrund och vet att han måste störta ned i den.

Under 8 dagar, före mina första uttalanden, stod det redan alldeles klart för mig att tiden är inne att sluta, men naturligtvis insåg jag det alltför sent ... I själva verket är allt var vi gjorde motbjudande, börjande från detta avskyvärda diversionsarbete. Man brukar säga att fisken börjar stinka i huvudet, och detta huvud borde vi ha skurit av, men vi gjorde det icke. Och vi utförde skadegörelsearbete och diversionsdåd för att förorsaka vår Union ett nederlag. Jag har begått en förbrytelse.

Endast det, som jag redan sagt, ledde mig, oavsett att mitt öde i innevarande stund lagts i händerna på sovjetstatens domstol. Jag ber rätten tro mig, då jag säger att endast det har lett mig.

Ordföranden (till åklagaren): Har ni frågor?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Har de anklagade frågor till Boguslavski?

De anklagade: Nej.

Förhör med den anklagade J. N. Drobnis

Ordföranden: Vi övergår till att förhöra den anklagade Drobnis.

Anklagade Drobnis, bekräftar ni de uttalanden, ni gjorde under den förberedande rannsakningen och för Sovjetunionens Högsta domstols Militärkollegium i Novosibirsk?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Bekräftar ni Boguslavskis meddelande, att ni var medlem av det trotskistiska centrum i Västsibirien?

Drobnis: Till slutet av juli 1934. Det var mig ålagt att leda allt skadegörelse- och diversionsarbete över hela Kusnetskbassängen.

Vysjinski: Över hela Kusnetskbassängen?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Och deltog ni dessförinnan i något slags illegalt trotskistiskt brottsligt arbete efter 1927?

Drobnis: Efter mitt återinträde i partiet 1929 började min trotskistiska verksamhet ånyo i början av 1932. Jag hade en rad tvivel, vilka utgjorde utgångspunkten för min senare brottsliga verksamhet. I. N. Smirnov, som kände till min stämning, talade med mig om nödvändigheten att återuppliva det trotskistiska kontrarevolutionära arbetet, om Trotskis nya direktiv, om att övergå till terrortaktik. Jag godkände denna Smirnovs inställning.

Smirnov sade, att jag måste sätta mig i förbindelse med Pjatakov, som skulle ge mig närmare informationer. Emedan jag 1932 begav mig på en långvarig tjänsteresa, satte jag mig i förbindelse med Pjatakov först i februari 1933.

I Centralasien, dit jag begav mig för att arbeta, satte jag mig enligt Pjatakovs anvisningar i förbindelse med Smilga och Saffona, och då Smilga informerade mig, sade han att det gällde att organisera och utveckla terroristgrupper för att kunna importera dem till Moskva, ifall centrum kräver det.

Jag måste säga, att mitt arbete i Centralasien huvudsakligen hade karaktären av tjänsteresor genom hela Centralasien, att jag i själva verket icke tagit någon som helst del i det trotskistiska arbetet i Centralasien. Men här skulle jag vilja säga – inte för att förringa det skändliga arbete, som jag bedrivit, inte för att mildra min skuld – att mina tjänsteresor i Centralasien inte så mycket framkallades av mitt arbetes behov och karaktär, som av de tvivel jag hyste ifråga om terrorn. Jag kunde på något sätt inte få det i huvudet.

Jag befann mig i Centralasien under hela året 1933 och reste bort därifrån i maj 1934, emedan det trotskistiska centrum hade beslutat att skicka mig till Västsibirien. Eftersom Pjatakov hade möjlighet att förflytta mig inom industrin, löstes denna uppgift mycket lätt.

Vysjinski: Alltså utnyttjade Pjatakov sin tjänsteställning och skickade er vart han ville?

Drobnis: Naturligtvis, det är självklart. 1934, innan jag begav mig till Västsibirien, hade jag ett samtal med Pjatakov i hans kabinett. Pjatakov underströk och bekräftade nödvändigheten av min resa till Västsibirien för att där stärka den trotskistiska kontrarevolutionära verksamheten. Samtidigt ställde han mig en alldeles ny uppgift: icke bara terror, utan också diversion och skadegörelsearbete.

Hur Pjatakov motiverade denna uppgift? Han sade: Terrorn är ett kraftigt medel, men den är långt ifrån tillräcklig. Den måste ovillkorligen kompletteras med skadegörelse- och diversionsverksamhet för att de framgångar, som sovjetmakten uppnått, skall undergrävas, för att den stalinska ledningens auktoritet skall undergrävas, för att ekonomin skall desorganiseras, ty framgångarna höjer ledningens auktoritet, stärker dess inflytande bland de arbetande massorna, så att om vi ej nu kopplar om vår energi på att desorganisera vårt lands ekonomiska liv, så kan vi självfallet ej endast med terrorns hjälp komma till makten. Det är därför som arbetet i Kusnetskbassängen måste bedrivas på det mest energiska sätt; härvid betonade han, att man måste handla på det mest resoluta sätt. Han upprepade det redan kända uttrycket: ”Ju värre, dess bättre.” Han upprepade att man måste handla energiskt och eftertryckligt, utan att sky några medel. Alla medel äro nödvändiga och goda – det var Trotskis direktiv som det trotskistiska centrum godkänner.

Pjatakov sade också att det är nödvändigt att för detta arbete värva specialister bland de f. d. skadegörarna och bland dem som är kontrarevolutionärt inställda. I Västsibirien skulle jag sätta mig i förbindelse med Sjestov, Leonov och Vladimir Kosior.

Pjatakov motiverade nödvändigheten av diversions- och skadegörelsearbete uteslutande med inrepolitiska hänsyn. Varken då eller senare, vid vårt andra möte, sade han ett ord om de nya riktlinjerna, om avtalen med allehanda utländska stater som Trotski träffar och vartill han erhåller fullmakt av centrum. Han sade mig icke ett ord om de förefintliga avtalen och överenskommelserna om landets delning o. s. v.

Härom har jag fått kännedom först genom anklagelseakten, härom har jag fått kännedom först av de uttalande, som Pjatakov, Sokolnikov, Radek och Serebrjakov gjort här inför rätten. Den gången anförde han uteslutande motiv av inrepolitisk art. Jag reste till Västsibirien. Jag fick den anvisningen, att för så vitt jag var medlem av det västsibiriska centrum, skulle jag ovillkorligen sätta mig i förbindelse med västsibiriska centrum. På vägen till Kemerovo, dit jag sändes som vicechef för Kemerovokombinatets bygge, hade jag också ett samtal med Muralov, ledaren för västsibiriska centrum, Muralov. Muralov sade mig att han själv direkt leder det terroristiska arbetet, att man bildat grupperna Hodorose, Sjestov o. a., att man hade terroristgrupper i Tomsk, huvudsakligen i högskolorna. Muralov sade också att han direkt leder skadgörelsearbetet i Västsibiriens lanthushållning och en av hans närmaste medarbetare är Mejertjenko, att skadegörelsearbetet inom trafikväsendet ledes av Boguslavski och att jag måste rikta min uppmärksamhet på arbetet i Kusnetskbassängen.

Jag frågade Muralov: Vilken ställning intar Rakovski till detta centrum? Muralov svarade att Rakovski före sitt utträde icke var medlem av Västsibiriens centrum, men att han likväl stod i direkt förbindelse med det och var mycket väl informerad om den nya taktiken, om Trotskis nya direktiv angående terrorn och diversionsverksamheten.

Vysjinski: När anlände ni till Kemerovo?

Drobnis: Till Kemerovo anlände jag antingen 3 eller 4 augusti 1934.

Vysjinski: Ställde ni er i Kemerovo i förbindelse med de lokala trotskisterna?

Drobnis: I Kemerovo strävade jag efter att vinna parti- och sovjetorganisationernas förtroende för att minska misstänksamheten och misstron gentemot mig. Jag måste således säga, att jag gjorde betydande ansträngningar huvudsakligen just i denna riktning. Jag strävade efter att vara en aktiv medarbetare, att utföra alla uppdrag, jag åtog mig uppdrag och jag måste säga, att jag vann partiorganisationernas förtroende, vilket i betydande rad underlättade mitt fortsatta arbete. Vidare måste jag säga, att man vid fördelningen av åliggandena mellan byggnadschefen och hans två ställföreträdare tilldelade mig uteslutande administrativt arbete. Det försvårade min verksamhet, emedan mitt arbetsfält inskränktes och det direkta tillträdet till bygget, till monteringen och driften av de i arbete varande företagen försvårades för mig.

Detta leddes av Norkin, som är anklagad i denna process, och likaså ställföreträdande chefingenjören Kartsev, som också är häktad.

Således var detta koncentrerat i deras händer, och det var svårt för mig att bedriva något arbete. Jag inriktade därför mina ansträngningar på att skapa mig den erforderliga miljön och att sedan, då jag lärt känna folket och miljön, taga itu med värvningsarbetet. I mars 1935 kallades jag till Pjatakov för att informera honom om mitt skadegörelse- och diversionsarbete i Kusnetskbassängen och särskilt på det kemiska kombinatet i Kemerovo. Pjatakov meddelade mig att chefen för kombinatbygget, Norkin, på hans uppdrag redan utfört ett ganska betydande skadegörelsearbete på kemiska kombinatet i Kemerovo och att huvudingenjören Kartsev befattar sig med detta arbete. Under detta samtal påpekade Pjatakov att Trotski kräver det mest energiska och aktiva arbete, och han underströk att man vad medlen beträffar inte behöver pålägga sig några skrankor.

Jag återvände till Kemerovo, satte mig i förbindelse med Norkin och vi satte arbetet i gång. Norkin sade mig, att han har en plan för skadegörelsearbetet, om än icke i skriftlig form. Jag hade ingenting emot denna plan, så mycket mindre som den till vissa delar och i betydlig mån redan uppfyllts.

Vysjinski: Följaktligen var det den plan, som Norkin upprättat och på förhand kommit överens om med Pjatakov i Moskva?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Hur kom han överens därom, också muntligt?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: På grund av en rapport?

Drobnis: Ja, på grund av en rapport. Norkin reste ofta till Moskva, och hade således möjlighet att oftare informera honom.

Vysjinski: Av vem har ni fått veta detta? Av Norkin eller av någon annan?

Drobnis: Av Norkin.

Vysjinski: Vad sade er då Norkin konkret? Varpå stöder sig ert påstående att planen var överenskommen?

Drobnis: Det vet jag både på grund av vad Norkin sade mig och på grund av samtalen med Pjatakov.

Vysjinski: Vad sade Norkin?

Drobnis: Han sade att det finnes en sådan plan, omtalade den för mig och sade att den var godkänd av Pjatakov och att vi måste bedriva vårt arbete i denna riktning. Är du ense därmed? Jag sade, att jag accepterade planen.

Vysjinski: En frågade till anklagade Norkin.

Anklagade Norkin, har ni hört denna del av uttalandet?

Norkin: Jag hörde det.

Vysjinski: Har ni några rättelser att göra?

Norkin: Mycket obetydliga.

Vysjinski: En sak intresserar mig: Utarbetade ni verkligen en sådan plan för skadegörelse-arbetet och kom ni överens med Pjatakov härom eller fastställde han planen?

Norkin: En sådan plan, utarbetad på vanligt sätt, förefanns icke.

Vysjinski: D. v. s. den förelåg ej i skriftlig form?

Norkin: Den var ej heller i detalj utarbetad. Drobnis säger att ni under samtalet med honom framlade huvudfrågorna, vilka bildar innehållet ...

Norkin: Det är fullkomligt riktigt. I samtalen med Drobnis och Kartsev talade vi upprepade gånger därom, vi berättade för varandra om arbetet, och härvid var allt på förhand överenskommet med Pjatakov.

Vysjinski (till Drobnis): Vari bestod planen?

Drobnis: En av skadegörelseplanens uppgifter var att slösa bort medlen på åtgärder av underordnad betydelse. En annan var att bromsa bygget i en sådan riktning, att viktiga anläggningar icke kunde sättas i drift på den tidpunkt, som fastställts av regeringen.

Vysjinski: D. v. s. att förhindra att den fastställda tiden iakttogs?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Framför allt i de företag, som har betydelse för försvaret?

Drobnis: Ja. Vidare ofta förekommande omprojekteringar, fördröjande av avräkningen med de organisationer, som levererat projekten, till följd varav projekten erhölls mycket sent.

Detta fördröjde självfallets byggets tempo och förlopp. Det måste sägas, att det gjordes synnerligen skickligt. Så fanns det exempelvis projekt till Kväve-konstgödselkombinatets huvudbyggnad, men för sådana förment sekundära anläggningar, som dock var ytterst viktiga för att fabriken skulle kunna sättas i drift på bestämd tid, som gasledningar, ångledningar o. s. v. blev projekten ej förberedda i rätt tid, och de ständiga trakasserierna med avräkningarna med de organisationer, som utarbetade projekten, ledde självfallet till att projekten erhölls med stor försening.

I de delar av det kemiska koksverket, som redan var i gång, lämnades avsiktligt en rad anläggningar halvfärdiga, vilket hade en ytterst störande inverkan på fabrikens arbete, sänkte produktionens kvalitet och bidrog till att ge koksen en hög fuktighets- och askhalt.

Då Kemerovo kokskemiska kombinat försåg Uralindustrin med koks, så inverkade detta i sin tur på metallernas kvalitet. En gång, det var år 1935, gick det så långt att metallarbetarna i Ural valde en delegation och sände den till Kemerovo för att påvisa, hur den av Kemerovo kokskemiska kombinat framställda koksens dåliga kvalitet inverkade på metallens kvalitet och berövade dem möjligheten att få fart i stachanovrörelsen samt fördröjde de metallurgiska verkens produktionstempo och arbete.

Ehuru arbetarna i det kemiska koksverket försökte förbättra arbetet, lyckades det dem inte till följd av det skadegörelsearbete, som bedrevs där.

Distriktets elektriska kraftstation var helt i ordningställt till att i ett ur skadegörelsesynpunkt lämpligt ögonblick på erforderlig anvisning sätta kolgruvorna under vatten. Dessutom försvårades kraftstationens eldning, då kolens kvalitet icke motsvarade de tekniska betingelserna, och detta förorsakade explosioner. Detta gjordes fullständigt avsiktligt.

Det är ungefär i stora drag de åtgärder av skadegörelsearbetet, vilka planerades och vilka genomfördes.

Dessutom organiserades också olyckshändelser. Två olyckshändelser hade en mycket allvarlig karaktär. Visserligen förekom inga dödsfall, men arbetarna led allvarsamma kroppsskador.

På hjälpföretagen, vilka var direkt underställda mig, utfördes skadegörelsearbete inom automobilparken. Saken gick framför allt ut på att så många bilar som möjligt skulle stå overksamma och att de ibrukvarande bilarna skulle utnyttjas så litet som möjligt. Också ifråga om bostadsbygget utfördes arbetet med sådant tempo, att de ingenjör-tekniska funktionärerna och arbetarna icke erhöll bostäder. Om företaget hade satts i drift, så hade läget blivit mycket svårt och tungt. Det var ungefär, så att säga, planen för genomförandet av skadegörelsearbetet.

Vysjinski: Vidare?

Drobnis: Enligt centrums anvisning hade jag också att sätta mig i förbindelse med Sjestov. Sjestov anlände till mig i Kemerovo hösten 1935. Vid detta sammanträde berättade Sjestov vilka åtgärder han planerade huvudsakligen för att omintetgöra byggandet av nya gruvor, minska kolproduktionen och flera andra åtgärder. Han rådde mig att på gruvan i Kemerovo utnyttja f. d. skadegöraren Pesjehonov för skadegörelsearbeten.

Sjestov kunde tydligen icke utsträcka sin verksamhet till gruvan i Kemerovo. Därför måste jag direkt befatta mig med denna sak. Det lyckades mig att komma i förbindelse med ställföreträdande chefen, senare chefen för centralgruvan, Noskov, med Sjubin och Kurov och med deras tillhjälp utföra skadegörelsearbete.

Vysjinski: Noskov, Sjubin och Kurov – det är alla sådana som dömdes i Kemerovoprocessen?

Drobnis: Ja. Vid samma tillfälle meddelade mig Sjestov, att de genom Stroilov eller direkt, eller genom någon, jag minns nu inte vem, antagligen kommer Sjestov att korrigera mig, ifall jag ej säger det exakt – men han sade mig, att de har förbindelser med utländska fackmän, vilka blivit indragna ...

Vysjinski: Det sade er Sjestov?

Drobnis: Ja, Sjestov, som ställts till ansvar för skadegörelse- och diversionsverksamhet.

Vysjinski: Nämnde Sjestov några namn?

Drobnis: Nej, han nämnde inga namn, han nämnde Pesjehonov, som arbetar i Kemerovo-gruvan.

Vysjinski: Men beträffande förbindelserna med de utländska fackmännen nämnde han inga namn?

Drobnis: Nej, inga namn.

Vysjinski: Fick ni inte heller senare kännedom om dessa namn?

Drobnis: Nej, jag fick senare kännedom om ett namn, men det var inte av Sjestov. Jag måste säga, att sedan jag varit hos Pjatakov, vilken förelade mig krav på att arbetet skulle bedrivas forcerat och energiskt och påvisade att arbetet inte är tillfredsställande – talade jag härom med Sjestov och sade att arbetet i Kemerovo ligger nere, att intet som helst arbete utföres där. Redan innan jag sagt Noskov detta, meddelade mig Noskov, att de upprättat förbindelse med Pesjehonov. Stroilov hade gett Pesjehonov anvishing att sätta sig i förbindelse med de trotskistiska organisationer, som existerade vid gruvan. Noskov frågade mig, vad jag tänkte om saken. Jag svarade att det var alldeles tillåtligt och nödvändigt, emedan Trotskis och centrums riktlinjer gick ut på att alla krafter måste mobiliseras för att slå ett så kännbart och kraftigt slag som möjligt.

Under ett samtal meddelade mig Noskov, att Pesjehonov sagt honom att han dragit in den tyska ingenjören Stickling i organisationen för att utföra skadegörelsearbete.

Vysjinski: Är det densamme Stickling, som stod inför rätta i Kemerovoprocessen?

Drobnis: Ja. Jag svarade Noskov: Det är bra. På så vis sattes det fart i arbetet även vid Kemerovogruvan.

Noskov planerade också en rad åtgärder där, vilka i huvudsak var inriktade på att hindra stachanovrörelsen. Det måste sägas att också i arbetsplanen för Kemerovokombinatets bygge frågan om att hindra stachanovrörelsen intog en betydande plats. I gruvan utvecklade sig stachanovrörelsen en tid genast i början ganska bra, sedan sjönk rörelsens utvecklingstempo något, och då partiorganisationerna ställde uppgiften att stegra stachanovrörelsen, så koncentrerade vår organisation sina ansträngningar på att hindra detta. Den andra uppgiften var att minska kolutvinningen och vidare att skada ventilationen, att förgasa gruvorna och att förorsaka explosioner.

I juli 1935 rapporterade mig Noskov att han förberett en explosion i gruvan ”Centralnaja”, där han var ledare. Jag godkände detta.

Vysjinski: När sade han, att explosionen i gruvan ”Centralnaja” var förberedd?

Drobnis: Detta samtal hade jag med honom i början eller i mitten av juli 1936.

Vysjinski: Överlade ni om under vilka omständigheter denna sprängning skulle försiggå?

Drobnis: Noskov sade att en sådan skadegörelseåtgärd som förgasningen av gruvan är förbunden med en explosion och kräver förlust av människoliv. Jag sade: ”Det gör ingenting, man måste vara beredd också till detta. Det blir t. o. m. bra, ty det framkallar förbittring bland arbetarna och det ger oss möjlighet att vinna deras sympati för vår sak.”

Vysjinski: Alltså godkände ni icke bara denna Noskovs plan att spränga gruvan, utan ni gav också ert bifall till att det skulle ske med direkta offer av arbetarliv?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Oberoende av alla följder?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Ni sade att många arbetare måste förlora livet.

Drobnis: Jag frågade Noskov om ett sådant skadegörelsedåd kan utföras utan offer? Han sade mig att det är uteslutet. Jag sade honom därefter, att inga betänkligheter här får komma ifråga, att man måste vara beredd också till detta.

Vysjinski: Hur förklarade ni det?

Drobnis: Jag sade att . . . att man måste . . . jag sade redan att man måste vara beredd härtill, att det t. o. m. . . och även om det medför offer, så väcker det i sin tur arbetarnas förbittring och därav drar vi nytta.

Vysjinski: Men det är ju icke detsamma som ni här försöker påstå. Ni sade här att ni frågade Noskov: ”Kan det icke ske utan offer?” Av edra ord framgår att ni icke bara ville ha offer, utan att ni tvärtom ansåg att ju mera offer det blir, dess bättre för er.

Drobnis: Ja, ungefär i den stilen ..

Vysjinski: Nåväl, jag förstår att det naturligtvis icke är angenämt för er att här inför folket berätta om dessa saker, att det icke är angenämt att säga det. Men det kan inte hjälpas. Sade ni att det icke får göra någon betänksam?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Och det betyder att om härvid arbetare omkommer, så får de omkomma. Uppmuntrade ni Noskov?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Uppmuntrade ni honom att mörda arbetare och sade ni t. o. m. att ju mera mord, dess bättre? Har jag förstått er riktigt?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Alltså överdriver jag här ingenting?

Drobnis: En smula överdriver ni dock.

Vysjinski: Låt oss klargöra saken, låt oss återkalla den i minnet. Sade ni Noskov, att ju mera offer, dess bättre?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Vad överdriver jag då?

Drobnis: Jag avsåg härmed icke att han skulle döda så många som möjligt.

Vysjinski: Ni trodde att om ni säger ”så många som möjligt”, så kommer han att tolka det som mindre, så kommer han att förstå er så, att ni ville att det skulle bli mindre?

Drobnis: Jag ville att det skulle bli mindre.

157

Vysjinski: Men ni sade – låt det bara bli mera, och ni motiverade t. o. m. varför offrens antal borde bli större. Ni sade, att må det bara bli mera offer, eftersom det framkallar arbetarnas vrede. Ju mera offer, dess mindre vrede?

Drobnis: Nej, tvärtom.

Vysjinski: Ju mera offer, dess större vrede?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Ni ville det?

Drobnis: Ja, i grund och botten ville jag det.

Vysjinski: Ville ni det ”i grund och botten” eller ville ni det? Säg rent ut.

Drobnis: Jag bekräftar helt och fullt mina uttalanden under rannsakningen.

Vysjinski: Vad bekräftar ni? Ni står nu inför rätten och kan göra uttalanden utan att bekräfta det gamla.

Drobnis: Jag försöker icke att slingra mig undan, jag bekräftar helt och fullt mina tidigare uttalanden.

Vysjinski: Talade ni med Noskov om förberedelsearbetet för sprängningen av gruvan ”Centralnaja”?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Var det Noskov som ställde er frågan eller var det ni som ställde honom frågan om, vad man skulle företaga sig med människorna? Vem var det som ställde frågan?

Drobnis: Noskov.

Vysjinski: Frågade han er, vad man skulle göra med arbetarna? Är det riktigt?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Men först sade ni, att det var ni som frågade, om det icke kan gå för sig utan offer. Vad svarade ni?

Drobnis: Jag sade att man måste vara beredd till detta.

Vysjinski: Vad betyder ”till detta”?

Drobnis: Till offer av arbetarliv.

Vysjinski: Vad betyder ”offer”?

Drobnis: Det betyder mord.

Vysjinski: Varmed motiverade ni det?

Drobnis: Ju mera offer dess bättre.

Vysjinski: För vem?

Drobnis: För skadegörelsearbetet.

Vysjinski: För trotskisterna?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Varför?

Drobnis: Emedan det kunde framkalla arbetarnas vrede mot sovjetmakten.

Vysjinski: Var det er uppgift att framkalla arbetarnas vrede mot sovjetmakten?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Och för detta ändamål var ni beredd att tillgripa alla medel, t. o. m. mord på arbetare?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Vad överdriver jag då?

Drobnis: Ingenting.

Vysjinski: Därefter genomfördes sprängningen?

Drobnis: Jag fängslades den 6 augusti och sprängningen försiggick den 23 september.

Vysjinski: Men ni gav ert bifall till sprängningen?

Drobnis: Jag gav mitt bifall i slutet eller i mitten av juli.

Vysjinski: Alltså förhindrade edert fängslande icke sprängningens genomförande, emedan Noskov blev kvar på gruvan?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Men kunde man ha gjort något för att förhindra den?

Drobnis: För att förhindra? Naturligtvis skulle man ha kunnat det.

Vysjinski: Vem skulle ha kunnat förhindra det?

Drobnis: Det kunde jag ha gjort.

Vysjinski: Men ni förhindrade det icke?

Drobnis: Nej, jag förhindrade icke.

Vysjinski: Man sprängde gruvan?

Drobnis: Ja.

Vysjinski: Jag har inga vidare frågor.

Ordföranden: Anklagade Drobnis. Gav ni Noskov råd på vem man skulle skjuta skulden för dessa diversions- och skadegörelsedåd för den händelse att allt skulle komma i dagen?

Drobnis: Ja.

Ordföranden: Vilka anvisningar gav ni Noskov för den händelse att han skulle ställas i ansvar?

Drobnis: Att skjuta hela skulden på de partilösa fackmännen. *Ordföranden:* Fast de icke var skyldiga till något?

Drobnis: Det är ju självklart.

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes till kl. 6.

(Namnteckning)

Ordföranden:

Ordföranden för Sovjetunionens Högsta

Domstols Militärkollegium.

Armé-militärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare:

Militärjuristen av 1:a rangen A. Kostjusko.

Eftermiddagssammanträdet den 25 januari 1937.

Kommendanten: Jag ber de närvarande resa sig, rätten kommer.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter.

Kamrat åklagare, har ni några frågor till Drobnis?

Vysjinski: Nej.

Förhöret med den anklagade Muralov.

Ordföranden: Anklagade Muralov. Bekräftar ni de utsagor, som ni avgav i december och januari månad?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Berätta om ert deltagande i västsibiriska illegala trotskistiska centrum.

Muralov: Jag börjar med 1928. Jag kom till Novosibirsk i november 1928. Här gör jag en liten rättelse till de data, som givits av den anklagade Boguslavski. Han talade om att han träffade mig i Novosibirsk i januari månad. Jag kom först i slutet av november månad till Novosibirsk. Allt det övriga som han sade, bekräftar jag.

Vad det beträffar anvisningarna om den fortsatta verksamheten, då det sibiriska centrum blev återupprättat, så förekommer det här hos Boguslavski en viss inexakthet ifråga om data. Han sade att direktivet erhölls 1932. Centrum blev återupprättat i slutet av 1931. Men detta har kanske ej så stor betydelse. Då det första Novosibirska centrum upplöstes och jag blev ensam kvar ...

Vysjinski: När var det?

Muralov: I början av 1931. Då jag var på tjänsteresa i Moskva, sammanträffade jag med Ivan Nikitij Smirnov. Han berättade mig att han varit utomlands och där sammanträffat med Sedov. Han berättade om Trotskis nya riktlinjer beträffande tillämpandet av terror mot kommunistiska partiets och regeringens ledning. Smirnov rådde oss återupprätta det sibiriska centrum av folk, som han och jag kände till, vilka 1929 inträtt i partiet. Dessa namn anvisades: Sumetski och Boguslavski. Den första uppgiften för detta centrum vore att samla de trotskistiska krafterna och organisera terrordåd i stor stil. Vid ankomsten till Novosibirsk, försökte jag sammanträffa med Sumetski och Boguslavski och meddelade dem vad Ivan Nikititj Smirnov föreslagit, vilket jag ansåg vara bindande. De gav också sitt samtycke, och i den sammansättningen började det trotskistiska kontrarevolutionära centrum i Sibirien att fungera. Jag var ledaren; Sumetski skulle samla kadrer, huvudsakligen bland högskole-ungdomen. Trotskisten Hodorose ålade jag att organisera en terroristgrupp. Han bildade den 1932 och objektet för terrordådet var sekreteraren för SUKP (b):s distriktskommitté Eiche. Samma år 1932 kom Sjestov till Novosibirsk och förde med sig ett brev från Sedov.

Detta brev innehöll en massa skönlitterära saker och var skrivet på vanligt sätt. Men det, som ej var skönlitterärt, var chiffrerat med antipyrin, nämligen Trotskis direktiv om övergång till terrordåd. Brevet bekräftade det som Smirnov sagt.

Vysjinski: Hade ni känt Sedov tidigare under en lång tid?

Muralov: Jag kände Sedov, Trotskis son, Leo Lvovitj Sedov. Första gången träffade jag honom i Moskva 1919 eller 1920, och då jag visste, att han var Trotskis medhjälpare och så att säga hans förvaltare, så träffade jag honom ofta under den tid vår Moskvaorganisation existerade. Jag kände honom mycket bra, såg honom ofta i Trotskis bostad och kände honom i

detalj bl. a. hans fysiska defekt som Sjestov bekräftade för mig. Jag var således övertygad om att det ej var ett förfalskat brev, och jag kände igen handstilen.

Vysjinski: Kände ni igen handstilen?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Den var lik hans handstil?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Så att ni inte längre tvivlade?

Muralov: Alla tvivel hade då redan försvunnit. Påföljande år träffade jag Ivan Nikititj Smirnov i Moskva, och sedan han frågat mig, vad vi gjort, och jag informerat honom om vad vi gjort, frågade jag honom vad som nu skall ske, och vad för nytt det ges. Han sade att det nya nu består i inställningen på ekonomisk terror. Detta uttryck var mig obegripligt – vad är ekonomisk terror? Han klargjorde det för mig. I själva verket är det skadegörelsearbete. Vems inställning är det? Det är även Trotskis inställning.

Återkommen till Novosibirsk, underrättade jag mitt centrum härom, och vi fördelade arbetet så, att Boguslavski skulle sysselsätta sig med denna sak, och i Kusnetskbassängen skulle Sjestov sköta den.

1932 erhöll jag ännu ett brev från Sedov, vilket en trotskistisk ingenjör, Seidmann, medförde åt mig.

Även detta brev hade ett till det yttre formellt skönlitterärt innehåll: hur står det till med er, hur vi mår o. s. v. I den chiffrerade delen fanns det en saklig del, som egentligen ej var avsedd för mig utan för I. N, Smirnov. Innehållet i denna skrivelse kan jag ej återge bokstavligt, men meningen var att den skulle överlämnas till I. N. Smirnov. Den innehöll en uppmaning att påskynda terrorakterna mot Stalin, Vorosjilov, Kaganovitj och Kirov.

År 1933 erhöll jag återigen ett brev från Sedov, där det hette att ”gubben är nöjd med vår verksamhet”.

Efter 1933 erhöll jag ej mera några brev, och efter I. N. Smirnovs häktning bemödade jag mig vid min ankomst till Moskva 1934 att sätta mig i förbindelse med Pjatakov, då jag redan tidigare fått veta av I. N. Smirnov, att ett parallellcentrum, ett reservcentrum organiserats.

1934 satte jag mig i förbindelse med Pjatakov och informerade honom angående vår verksamhet. Vid denna tid, ja, t. o. m. före detta år kom för övrigt Drobnis till Novosibirsk, där han blivit utnämnd till vicedirektör för kemiska kombinatets i Kemerovo bygge. Han uppsökte mig och meddelade att även han blivit sänd av Pjatakov från Moskva och att han kan och måste utföra skadegörelseuppdrag. Således hade vårt sibiriska centrum genom Drobnis fått ett grepp även på denna industri. Pjatakov underrättade mig om att han ingått överenskommelse med högerelementen. Det förvånade mig till en början, att högerelementen ställt sig på vår ståndpunkt både beträffande terrorn och beträffande skadegörelseverksamheten och att de har sitt centrum, bestående av Tomski, Rykov och Bucharin. Den nyheten förvånade mig, emedan jag för det första ansåg dem vara opportunister och för det andra fegt folk, oförmögna till energiska handlingar. Pjatakov förklarade för mig att de förändrats och samtidigt fick jag reda på reservcentrums sammansättning, och att Pjatakov, Radek, Sokolnikov och Serebrjakov tillhörde det.

Med Pjatakov sammanträffade jag redan 1935, enligt vad jag tror i början eller mitten av oktober 1935. Han hade ingenting nytt att säga mig, men betonade att man ej fick vara alltför het ifråga om terrordåden. Vi hade ett samtal om denna sak och gjorde varandra förebråelser. Jag förebrådde dem för att de här ingenting gjort i detta avseende sedan mordet på Kirov.

Vysjinski: I vilken mening hade de ingenting gjort?

Muralov: D v. s. ingenting utfört, inte förövat flera anslag.

Vysjinski: Inte mördat någon?

Muralov: Ja. Och inte vi heller. Jag berättade om det misslyckade attentatet mot Molotov, ordföranden för Folkkommissariernas Råd, men han sade: Hetsa inte upp dig som en soldat.

Vysjinski: Vem sade: Hetsa inte upp dig som en soldat?

Muralov: Pjatakov. Efter detta möte med Pjatakov träffade jag honom ej vidare, jag såg honom ej mera. Det var i början eller i mitten av oktober. Vare sig jag eller hela vårt centrum i Novosibirsk erhöll några nya riktlinjer av honom. Han påpekade väl att man måste trycka på Drobnis, emedan denne ej var särdeles verksam, och vid ett sammanträffande i Novosibirsk sade jag Drobnis, att centrum ej är särskilt tillfreds, att man måste trycka på något. Det var fråga om skadegörelsearbetet.

Vad beträffar organiserandet av terroristgrupper och terrordåd, så blev den första gruppen på 3-4 personer som jag redan påvisat, organiserad av Hodorose i Novosibirsk under min direkta ledning; därefter en grupp i Tomsk, bestående av Kasjkin (direktören för industriinstitutet) och Nikolajev (hans assistent), med vilka jag satte mig i förbindelse, gav anvisningar, godkände deras plan om attentat på Eiche i händelse han skulle ankomma till platsen. Grupper organiserades av Sjestov i Prokopjevsk och i Ansjerk. I Prokopjevsk försökte vi 1934 att verkställa terrordåd mot Molotov men det misslyckades. Så att faktiskt blev inga terrordåd förövade i Västsibirien.

Vysjinski: De lyckades inte?

Muralov: Nej, de lyckades inte.

Vysjinski: Men de förbereddes.

Muralov: De förbereddes.

Vysjinski: Misslyckades de därför att ni avstod från dem, eller var det oberoende av er?

Muralov: Nej, det lyckades helt enkelt inte.

Vysjinski: Men det gjordes ett försök?

Muralov: Det gjordes ett försök mot Molotov, men den planerade bilolyckan lyckades inte.

Vysjinski: Var god och berätta utförligt om hur försöket att verkställa attentatet mot kamrat Molotov organiserades, vem ni gav ett sådant uppdrag, vem som organiserade det?

Muralov: Detta ålade jag Sjestov. Han sade mig att han har en redan förberedd grupp, i vars ledning jag tror Tjerepuhin stod, och en förberedd chaufför, vilken är redo att offra sitt liv för att beröva Molotov livet. Men i sista stund tappade chauffören modet och riskerade inte att offra sitt liv, och på så sätt bevarades Molotovs liv.

Vysjinski: Vari bestod själva attentatsförsöket?

Muralov: Automobilen skulle med full fart köra ned i ett dike. Under sådana förhållanden välter bilen av farten, bilen krossas och passagerarna...

Vysjinski: Gjordes det ett försök att välta automobilen i diket.

Muralov: Det gjordes ett försök, men sedan tappade chauffören modet och bilen hamnade inte i diket.

Vysjinski: Vem var chauffören?

Muralov: Jag tror det var Arnold.

Vysjinski: Ålade ni Sjestov att organisera denna sak?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Tillåt mig fråga Sjestov. Anklagade Sjestov, bekräftar ni Muralovs utsago i detta avseende?

Sjestov: Ja. Det första samtalet ägde rum i november 1931. Vid detta tillfälle ställde mig Muralov endast uppgiften att föröva ett terrordåd mot Eiche, sekreteraren för partiets västsibiriska distriktskommitté. Senare, då jag redan rapporterade för Muralov, att terroristgruppen i Prokopjevsk var redo att utföra terroranslag, gav mig Muralov en mera vittgående formulering om terrordåden. Han sade, att man måste förbereda terroristgruppen i Prokopjevsk till att inte endast föröva terrordåd mot Eiche ensam, utan att man även måste utföra terroranslag mot andra regeringsmedlemmar, ifall de skulle komma till Kusnetsk-bassängen. Det var i maj 1933.

Sommaren 1934 hade jag ett samtal med Muralov i Novosibirsk. Muralov sade mig den gången, att man i likhet med de föregående åren kunde vänta att någon av regeringsledamöterna skulle komma, särskilt påstod han att Molotov väntades dit (varifrån han fått reda på det, vet jag inte), och att man därför måste föröva ett terrordåd mot Molotov.

Jag erinrar mig ytterligare att jag i början av juni 1933 sade till Muralov att Ordsjonikidse väntades ankomma till Kusnetskbassängen, och då erhöll jag av Muralov uppdraget att föröva ett terrordåd mot Ordsjonikidse.

Vysjinski: Erhöll ni uppdraget av Muralov?

Sjestov: Ja

Vysjinski: Vad företog ni er praktiskt, sedan ni fått direkt uppdrag av Muralov om att förbereda terrordådet?

Sjestov: Då jag fick kännedom om Molotovs ankomst, gav jag order till Tjerepuhin om att omedelbart resa till Prokopjevsk för att personligt leda terroranslaget mot Molotov. Det gjorde han också. Som han sedan meddelade mig, ålade han Arnold att verkställa detta terrordåd. I planen för terrordådets förberedande förutsågs att verkställa dådet genom en automobilolycka och för den sakens skull utsågs två lämpliga platser. Den ena – den som känner till Prokopjevsk vet var det är – bredvid schakt nr 5, i riktning mot Gruvstyrelsen, och den andra platsen: mellan arbetarbostäderna och schakt nr 3, Där ar inget dike, som Muralov sade, utan ett stup på 15 meter.

Vysjinski: Ett litet ”dike” på 15 meter! Vem utvalde platsen?

Sjestov: Jag själv tillsammans med Tjerepuhin,

Vysjinski: Ni valde personligen ut platsen?

Sjestov: Vid den tiden arbetade jag i Prokopjevsk och kände mycket gott till ortens terräng.

Vysjinski: Ni utvalde två platser och gav den som skulle verkställa dådet direktivet: antingen där eller här.

Sjestov: Endast på dessa platser, andra platser kunde ej komma i fråga.

Vysjinski: Vem talade om dessa platser med dådets förövare?

Sjestov: Tjerepuhin talade med förövaren. Han sade mig att han hade lyckats att sätta Arnold vid bilratten.

Vysjinski: Vad var Arnold vid den tiden?

Sjestov: Arnold var chef för garaget. Han är en erfaren chaufför. Och dessutom hade Tjerepuhin, som han sade mig, t o. m. förutsett en kompletterande säkerhetsåtgärd. Den bestod i att om Arnold av någon anledning skulle tappa modet, så skulle en annan från motsatt håll kommande bil, en lastbil, från sidan köra på personbilen, så att båda bilarna skulle ramla utför stupet.

Arnold skjutsade verkligen Molotov, men vred ratten och desorienterade på så sätt lastbilen, som fortsatte i förhoppning om att Arnold ramlat utför stupet. I själva verket hade denne verkligen svängt ratten ut mot stupet, inte gjort det tillräckligt energiskt och den bakom körande skyddsvakten kunde bokstavligen med bara händerna gripa tag i bilen och hålla den

kvar. Molotov och övriga som satt i bilen, däribland också Arnold, kröp fram ur den redan kullstjälpta bilen. Det är vad Tjerepuhin då berättade mig härom.

Då vi tillsammans med Tjerepuhin analyserade denna sak, kom vi till den slutsatsen, att Arnold inte släppt på tillräckligt med gas och gjort en otillräckligt tvär vändning.

Vysjinski: Med vilken hastighet skulle vändningen göras?

Sjestov: Med stor hastighet, men han gjorde den långsamt.

Vysjinski: Och åkte sakta och vackert ned?

Sjestov: Nej inte sakta och vackert, utan tack vare att han inte vred ratten tillräckligt kraftigt, så hölls bilen tillbaka och började inte att falla med den hastighet som hade uppnåtts, ifall han hade gjort en beslutsam vändning, och då skulle de personer som satt i den bakom åkande bilen inte ha kunnat vara i stånd att uppfånga bilen.

Vysjinski: De hann hjälpa bilen? Vem sade så?

Sjestov: Tjerepuhin.

Vysjinski: Och Arnold?

Sjestov: Arnold berättade senare om saken i samma stil.

Vysjinski: Och det stämde med det ni hört tidigare?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Tillåt mig fråga Arnold?

Anklagade Arnold, hörde ni Sjestovs vittnesmål? Vittnade han riktigt?

Arnold: Den tekniska sidan är inte tillräckligt skildrad ...

Vysjinski: Men i huvudsak var det faktiskt så?

Arnold: Ja, det var det.

Vysjinski: Det bekräftar ni?

Arnold: Ja.

Ordföranden: Vi återvänder till förhöret med den anklagade Muralov.

Muralov: Tillåt mig tala med anledning av Sjestovs upplysning. Jag skall inte ingå i diskussion med Sjestov huruvida det är ett litet dike eller ett stup.

Vysjinski: Har ni varit på platsen, där diket befinner sig?

Muralov: Nej, jag har inte varit där.

Vysjinski: Så att ni har inte sett det?

Muralov: Nej, men det finns många stup i Prokopjevsk, där är stup vid stup, och höjd vid höjd.

Vysjinski: Om ni inte har sett platsen, kan ni inte tvista.

Muralov: Jag skall inte ingå i diskussion.

Det andra gäller 1932 och Sjestovs anvisningar om attentat mot Ordsjonikidse. Jag förklarar kategoriskt, att detta är Sjestovs fantasi. Sådana anvisningar har jag aldrig givit.

Vysjinski: Blandar han samman?

Muralov: Jag vet inte om han blandar samman eller helt enkelt fantiserar.

Vysjinski: Tillåt mig fråga Sjestov. Anklagade Sjestov, hörde ni: Muralov bestrider ert uttalande?

Sjestov: Jag vidhåller på det bestämdaste mitt uttalande Jag påstår det så mycket mer, som jag hade fått noggranna anvisningar av Sedov, av Pjatakov och Smirnov om att min verksamhet uteslutande måste försiggå under Muralovs kontroll och att jag skulle få praktiska anvisningar av honom om, vem terrordåden skall förövas mot.

Vysjinski (till Sjestov): Bekräftar ni, att Muralov gav er en direkt anvisning ifråga om Molotov?

Sjestov: Ja, och i juni 1933 gav han en direkt anvisning om att utföra ett terroranslag även mot Ordsjonikidse.

Vysjinski: Utdelades denna anvisning tidigare än anvisningen beträffande terrordådet mot Molotov?

Sjestov: Det var precis ett år tidigare.

Vysjinski: Och vad för anvisning erhöll ni sedan av Muralov, och talade ni med honom om vad ni utfört?

Sjestov: Jag – – sade till honom att jag har en terroristgrupp redo i Prokopjevsk. Muralovs direktiv överbringade jag exakt till Tjerepuhin, som tog den till efterrättelse. Och sedan rapporterade mig Tjerepuhin, att han ej verkställt detta terrordåd, endast därför att den grupp som skulle skjuta med revolver i schaktet ”Koksovaja” blev rädd, och emedan Ordsjonikidse den gången ej använde någon bil.

Vysjinski: Det var två varianter: antingen skjuta eller med bilen.

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Ni påstår således tvärtemot Muralovs kategoriska påstående att det var så?

Sjestov: Ja, det var så.

Vysjinski: Har ni inte talat med någon av de anklagade?

Sjestov: Nej, jag hade endast att göra med Tjerepuhin.

Vysjinski: Anklagade Muralov, bekräftar ni det som sades beträffande organiserandet av attentatet mot kamrat Molotov?

Muralov: Ja.

Vysjinski: I detta avseende förefinnas inga meningsskiljaktigheter mellan er och Sjestov, bekräftar ni det?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Sedan attentatet mot kamrat Molotov misslyckats, rapporterade någon det till er, rapporterade någon om orsakerna till misslyckandet, och vad gjorde ni vidare?

Muralov: Sjestov avgav rapport – det hade misslyckats, än sedan, ett misslyckande är ett misslyckande. Vidare organiserade jag en grupp i Tomsk. Under denna tid kom antingen inte Eiche, eller också var de inte förberedda, med ett ord, saken förblev i förberedelsestadiet.

Vysjinski: Också i förberedelsestadiet?

Muralov: Ja, det var Kasjkin och Nikolajev Vad beträffar de grupper, som Sjestov ledde, så känner jag uppriktigt sagt inte till dem. Jag kände den personliga sammansättningen, delvis Hodorose i Novosibirsk, men denna grupp förövade inte ett enda terrordåd.

Vysjinski: Men den förberedde ett?

Muralov: Den förberedde ett mot Eiche.

Vysjinski: Visste ni, att vid denna tid i andra städer, i synnerhet i Moskva, förbereddes också andra terrordåd?

Muralov: Jag kände till den allmänna riktlinjen. Om vi hade fått ett sådant direktiv och det hade blivit bekräftat av centrum, av det förenade centrum, så handlade tydligen även parallellcentrum i enlighet därmed, men den personliga sammansättningen och vad som gjordes i andra städer, det kände jag ej till Jag vet ej, om medlemmarna av sibiriska centrum hade reda på det. Jag visste ingenting om dessa grupper vare sig om deras personliga sammansättning, eller organisatoriskt.

Vysjinski: Vilka år sammanträffade ni med Pjatakov?

Muralov: I slutet av 1927, då man uteslöt oss på kongressen, skildes jag från honom och träffade honom sedan första gången 1934 och därefter 1935. Senare har jag inte sett honom eller sammanträffat med honom.

Vysjinski: Meddelade er Pjatakov något om sin terroristiska verksamhet, då ni sammanträffade med honom?

Muralov: Detaljer meddelade han inte.

Vysjinski: Inte detaljer, men i allmänhet talade han?

Muralov: I allmänhet sade han, att det finns ett sådant beslut och att det organiserades grupper. Men jag visste dessutom av Ivan Nikititj, att Dreitzer sysslar med dessa specialfrågor.

Vysjinski: Det visste ni?

Muralov: Jag visste det

Vysjinski: Visste ni också vem Dreitzer var?

Muralov: Jag kände också Dreitzer. Han är militär.

Vysjinski: Var god och berätta, sammanträffade ni med Pjatakov efter mordet på Sergej Mironovitj Kirov?

Muralov: Ja, jag sammanträffade med honom.

Vysjinski: I Moskva?

Muralov: Ja, i Moskva.

Vysjinski: Och talade ni ej om mordet på Sergej Mironovitj Kirov?

Muralov: Vi talade därom. Vi delgav varandra de intryck som detta dåd gjort på alla och om att direktiven i alla fall verkställas. En person hade vi allaredan skaffat ur vägen.

Vysjinski: En hade ni undanskaffat! Och sade inte Pjatakov, att nu är de andras tur kommen?

Muralov: Beträffande de övrigas tur så talade han inte om det, utan sade tvärt om att det måste göras organiserat. Överhuvud taget talade vi inte om huruvida det måste gå i tur eller på en gång, men i varje fall sade vi att man måste förbereda sig väl och han förebrådde mig i det avseendet och sade att man inte får sätta igång huvudstupa på soldatmanér, utan man måste handla försiktigt, organiserat o. s. v.

Vysjinski: Försiktigt och organiserat, men handla måste man?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Vid förundersökningen, då man förhörde er inför Unionens allmänna åklagare, uttalade ni följande. Tillåt mig att läsa upp ur band 25, s. s. 109:

”1934, efter mordet på Sergej Mironovitj Kirov, sammanträffade jag i Moskva med Pjatakov, som i sitt samtal med mig yttrade: ”En av dem, som utpekades i planen, har vi redan gjort upp, och nu har turen kommit till de övriga, men man skall ej förhasta sig”.

Är det riktigt?

Muralov: Jag bekräftar, att jag sade det.

Vysjinski: Så sades det alltså?

Muralov: Enligt min mening är det inga motsägelser i det jag sagt.

Vysjinski: Motsägelser finns det inte, men det är för tydlighetens skull *Muralov:* Där finns endast ordet ”plan”. Men han är ju specialist på att sammanställa planer.

Vysjinski: Det spelar en viss roll. Det bekräftar ni?

Muralov: Ja, det bekräftar jag.

Vysjinski: Jag har en fråga till Pjatakov. Anklagade Pjatakov vad säger ni i anledning av detta?

Pjatakov: Överhuvud taget är Muralovs uttalanden mycket exakta. Orden, ja, det är hans egenartade terminologi, det är hans uttryckssätt, men i realiteten är allt riktigt återgivet. Det var fråga om just det jag uttalade, att här gäller det inte enstaka fakta utan organiserad förberedelse.

Vysjinski: Det är inte ord, utan redan ett annat innehåll. Här blev det sagt, att en av de i planen utpekade har man redan gjort upp med. Talet rörde sig om det skändliga mordet på Sergej Mironovitj Kirov. Anklagade Muralov, stämmer det?

Muralov: Jag garanterar inte för att orden var exakt så, men meningen var sådan.

Vysjinski: Om man ej hänger upp sig på ord, så vari bestod meningen?

Muralov: Att Kirov var en bland de fyra, vilka Trotski gett anvisning om, och att organiseringen av ett av morden i denna plan var uppfyllt.

Vysjinski (till Pjatakov): Var detta meningen?

Pjatakov: I huvudsak är det riktigt återgivet.

Vysjinski: Det kommer inte an på uttryckssättet. Meningen består i att det var utpekat personer, av vilka man redan hade mördat en.

Pjatakov: Jag återger fullständigt exakt, vad jag talade om med Muralov, vad jag talade med Radek om – nämligen nödvändigheten av att avstå från individuella dåd och att övergå till förberedandet av organiserade dåd, så att den enskilde inte handlar självständigt.

Vysjinski: Alltså, ni förnekar det som Muralov tillskriver er?

Pjatakov: I huvudsak bekräftar jag det, som Muralov sade. Vad en eller annan sats beträffar, så förnekar jag dem.

Vysjinski: Jag vidhåller ej enskilda ord. För mig är den mening, som ni uttalade, det viktiga. Nu har vi 1937, detta var 1934.

Pjatakov: Det var 1935.

Vysjinski: Det har gått en tämligen lång tid och orden kan ha fallit ur minnet. När var det?

Pjatakov: Det var 1935.

Ordföranden: Den 1 december 1934 förövades det skändliga mordet på kamrat Kirov. Följaktligen var det antingen i december, d. v. s. i slutet av 1934, eller i januari 1935. Han sade, att man redan gjort upp med en, en av de i planen utpekade är redan undanskaffad, och nu kommer turen till de övriga samt tillade att man ej får förhasta sig. Så var det, anklagade Muralov.

Muralov: Ja, så var det. Att han sade, att man ej får förhasta sig, att man måste bedriva terror organiserat, i stor stil, det är riktigt.

Vysjinski: Jag har inga flera frågor till Pjatakov. Anklagade Muralov ,var det också tal om att man måste handla organiserat?

Muralov: Ja, så var det.

Vysjinski: Och talades det inte om att terror överhuvud taget inte ger resultat, då man mördar bara en och de övriga blir kvar, och att det därför är nödvändigt att handla på en gång?

Muralov: Både jag och Pjatakov kände att man kan inte gå till aktion med socialistrevolutionärernas partisanmetoder. Man måste organisera saken så, att man på en gång skapar panik. Att skapa panik och förvirring i partispetsarna ansåg vi vara en av metoderna för att komma till makten.

Vysjinski: Vad rekommenderade er Pjatakov?

Muralov: Han frågade mig: ”Hur står det till hos er.” Jag sade, att saken står så och så till. Jag frågade: ”Och vad är på färde hos er?” – ”Ingenting särskilt.” Jag sade: ”Om ingenting är på färde hos er, så är det inte heller hos oss.” Just då sade han mig att man inte får handla på soldatmanér utan att saken måste organiseras. Vi får inte låta det gå så, att vi råkar fast alla på en gång, det kräves konspiration. Det är inte Pjatakov som skall föröva terrordåden, utan några personer, som på ett eller annat sätt kan sopa undan spåren. Samtalet härom var kort.

Vysjinski: Det var kort, men dess innehåll är tämligen vittgående.

Ordföranden: Anklagade Muralov, på vilket sätt underhöll ni de skriftliga förbindelserna med Sedov?

Muralov: De skriftliga förbindelserna upprätthölls genom Sjestov Då Sjestov var i Berlin, sammanträffade han med Sedov och medförde ett brev från honom. Det andra brevet medförde en ingenjör, medlem av partiet, Seidmann, en hemlig trotskist, som också var i utlandet och sammanträffade med Sedov. Det tredje brevet fick jag också genom medverkan av Sjestov, vilken gett någon tysk fackman uppdrag härom.

Ordföranden: Vilken fackman?

Muralov: Det vet jag inte.

Ordföranden: Vilken roll spelade denna tyska fackman?

Muralov: Det vet jag inte. Jag sände chifferbrev och informerade ...

Ordföranden: Jag frågar inte om innehållet. Mig intresserar den tekniska sidan av saken vid brevens fraktande från Novosibirsk till Berlin och tillbaka.

Muralov: Jag överlämnade breven till Sjestov. Det tredje brevet, som jag fick, medförde en fackman.

Ordföranden: Fackman i vilket yrke?

Muralov: En gruvfackman, som arbetade i Kusnetskbassängen.

Ordföranden: Ni säger att Sjestov hade förbindelser med de tyska fackmännen, som ofta reste till Berlin. Jag vill utreda, vilka tyska fackmän det är fråga om och vilken roll de spelade vid upprätthållandet av förbindelserna mellan er och Sedov?

Muralov: Hela korrespondensen sände jag genom Sjestov.

Ordföranden: Men intresserade ni er inte för hur Sjestov tryggade brevens frambefordrande och om de skulle nå fram?

Muralov: Att döma av svaren som jag fick, så gick mina brev fram.

Ordföranden: Men vem var det, som förde dessa brev till utlandet och tillbaka: Sjestov eller några andra personer?

Muralov: Andra personer.

Ordföranden: Sjestov var endast en förmedlande instans?

Muralov: Ja, han endast överlämnade dem.

Ordföranden: Men vem reste då till Berlin med dessa brev och vem bragte er breven från Berlin? Var det mellanhänder?

Muralov: Mellanhänder var det inte. Det var personer som var på tjänsteresa.

Ordföranden: Av vilken anledning på tjänsteresa.

Muralov: På tjänsteresa till Kusnetsbassängen.

Ordföranden: Av vilken anledning reste de dit?

Muralov: Det vet jag inte.

Ordföranden: Intresserade ni er inte för, då ni fick vetskap om dessa tyska fackmän, i vilket förhållande de tyska fackmännen stod till den trotskistiska organisationen i Kusnetskbassängen?

Muralov: Jag betraktade det helt enkelt som en tillfällighet. Sjestov hade garanterat att göra allt för att breven skulle gå fram till adressaten.

Ordföranden: Garanterade Sjestov, att de tyska fackmännen skulle överlämna alla dessa brev till adressaterna?

Muralov: Ja.

Ordföranden: Men varför påtog sig dessa tyska fackmän funktionen av brevbärare?

Muralov: Det vet jag inte. Seidmann är ingen tysk fackman, utan en rysk.

Ordföranden: Anklagade Sjestov, berätta i korthet, vilka tyska fackmän ni talade om med Muralov.

Sjestov: Jag talade om spionerna-diversanterna.

Ordföranden: Varför befordrade dessa tyska fackmän Muralovs brev till Sedov och tvärtom?

Sjestov: Muralov kände gott till, då jag första gången meddelade honom om mina underhandlingar med Sedov, ävensom av mina senare upprepade meddelanden, att jag träffat överenskommelse med den tyska firman ”Dehlmann-Frölich-Klüpfel”, att jag träffat överenskommelse med denna firmas direktör, och att en av punkterna i denna överenskommelse var: oklanderlig befordran av post från Västsibirien till min husbonde – Leo Sedov och tillbaka till mig under täcknamnet ”Aljosja”.

Ordföranden: På vilket sätt satte ni er i förbindelse med de tyska fackmännen, som arbetade i Kusnetskbassängen, vilken mötesplats hade ni, varför utförde de edra uppdrag?

Sjestov: De utförde mina uppdrag därför att jag, som jag redan sagt, träffat överenskommelse med denna firma. För det andra var ingenjör Stroilov representant för denna firma redan före min återkomst från Berlin. Vid min ankomst satte jag mig i förbindelse med Stroilov och indrog honom i diversions-, underminerings- och förstörelsearbetet.

Ordföranden: Känner ni namnen på dessa fackmän, som sysslade med att befordra brev?

Sjestov: Ja.

Ordföranden: Det är bra. Det skall ni berätta utförligare om, då man förhör er. Nu intresserar mig följande: Visste Muralov att några tyska fackmän sysslar med att befordra hans brev till Sedov och tvärtom?

Sjestov: Utan tvivel.

Ordföranden: Nämnde ni dessa fackmäns namn till Muralov?

Sjestov: Jag sade honom, att en spion-diversant väntas ankomma.

Ordföranden: Men ni nämnde inte namnet?

Sjestov: Nej.

Ordföranden: Så han kände dem inte och sammanträffade inte med dem?

Sjestov: Nej.

Ordföranden: Och dessa tyska fackmän lurade er inte en enda gång? Utförde de alla uppdrag?

Sjestov: Ja, de uppfyllde dem noggrant.

Ordföranden: Anklagade Muralov, är det er bekant, vilket arbete Drobnis och Norkin bedrev på Kemerovsk Kemikombinat och i kolgruvorna. Vari bestod deras diversionsarbete?

Muralov: Då Drobnis tillhörde Västsibiriska centrum, så informerade han naturligtvis centrum och däribland även mig. Enligt min mening har han i dag berättat det här på domstolens sammanträde.

Ordföranden: Han har ju berättat det, men det intresserar mig att veta, om ni kände till hans arbete. Ni satt ju inte för ro skull som ledare för det Västsibiriska trotskistiska centrum.

Muralov: Jag kände till det.

Ordföranden: Visste ni, att trotskisterna vid Kemerovogruvorna fyllde schakten med gas och skapade outhärdliga arbetsförhållanden?

Muralov: Drobnis satt i Kemikombinatet – det är en trust för sig, men gruvorna tillhör en annan trust.

Ordföranden: Jag förstår, jag talar om Kemerovogruvorna.

Muralov: Att man där satte kursen på att fylla centralschaktet med gas, var mig inte bekant, och Drobnis berättade inte därom. Det försiggick under den tid då jag redan satt i fängelset.

Ordföranden: I ett av edra uttalanden finnes en sats:

”Vid Kemerovogruvorna fyllde trotskisterna schakten med gas och skapade outhärdliga förhållanden för arbetarna.”

Muralov: Härom fick jag vetskap, då jag satt i fängelse, liksom om resultaten av hela det trotskistiska undermineringsarbetet.

Ordföranden: Under ledning av Drobnis och Norkin utvecklade de trotskister, som arbetade vid Kemerovo Kemikombinat ett aktivt skadegörelsearbete. Är det riktigt?

Muralov: Det är riktigt.

Ordföranden: Var det under Drobnis ledning?

Muralov: Ja. Så informerade man mig.

Ordföranden: De, d. v. s. Drobnis och Norkin förhalade byggandet av huvudavdelningarna. Informerade er Drobnis och Norkin om detta?

Muralov: Endast Norkin.

Ordföranden: Men att skadegörarorganisationen arbetade i Kemerovo, det var er bekant?

Muralov: Ja.

Ordföranden: Kände ni till trotskisternas viktigaste skadegörelsedåd i Kemerovogruvorna vid den tid, då ni ledde det västsibiriska centrum?

Muralov: Det vet jag ingenting om.

Ordföranden: Men att det vid Kemerovogruvorna finns en grupp som bedrev skadegörelse kände ni till?

Muralov: Genom Drobnis.

Ordföranden: Alltså, Drobnis berättade er, men ni kände ej till sammansättningen av denna grupp?

Muralov: Nej.

Ordföranden: Vad gjorde de där, konkret sagt?

Muralov: Vad de gjorde då Norkin var där, känner jag inte till.

Ordföranden: Vad vet ni om skadegörelsen på Omsk- och Tomskjärnvägarna under den period, då ni var i västsibiriska distriktet?

Muralov: Endast det, som Boguslavski sade. Han rapporterade att han försöker att arrangera trafikstopp på järnvägsstationerna.

Ordföranden: På vilka?

Muralov: På stationen Eiche på Novosibirsksträckan. Dessutom utrangerade han lokomotiv tidigare än bestämt var.

Ordföranden: I edra uttalanden heter det: Boguslavski, som stod i förbindelse med den trotskistiska organisationen inom järnvägstrafiken, informerade mig om att de trotskistiska järnvägsmännen på basen av vårt sibiriska centrums direktiv hade satt lokomotiven ur funktion korsat planen för tågens resor, förorsakat trafikstopp på järnvägsstationerna och därmed förhalat transporten av brådskande gods. Är det riktigt?

Muralov: Det är riktigt.

Ordföranden: Och under den senaste tiden bedrev Boguslavski skadegörelsearbetet vid bygget av linjen Eiche–Sokol?

Muralov: Ja.

Ordföranden: Och resultat blev att bygget avstannade?

Muralov: Ja.

Ordföranden (till allmänna åklagaren): Har ni några frågor?

Vysjinski: När blev ni häktad?

Muralov: Den 17 april 1936.

Vysjinski: Var ni aldrig häktad under tiden från er ankomst till Novosibirsk och fram till 17 april 1936?

Muralov: Nej inte någon gång.

Vysjinski: Men under hela denna tid bedrev ni trotskistiskt arbete?

Muralov: Jag har sagt att det avbröts från och med 1929, då en del häktades, en annan del, som Radek, Boguslavski, Sumetski kapitulerade och intet arbete bedrevs.

Vysjinski: Men sedan?

Muralov: Sedan började det igen 1931.

Vysjinski: Vad var det som förde er till kamp mot sovjetmakten i så skarpa former, som organiserandet av terrordåd?

Muralov: Början av syndafallet måste man räkna från det ögonblick, då jag undertecknade det första dokumentet mot partiet. Det var de 46 trotskisternas förklaring år 1923. Härmed började syndafallet, och sedan indrogs jag i den trotskistiska organisationen, ända till dess jag blev utesluten ur partiet och sänd till Västsibirien. Det var naturligtvis en förnärmelse för mig och för de andra, jag var så att säga förbittrad.

Vysjinski: Och detta var huvudorsaken till ert fortsatta arbete?

Muralov: Nej det skulle jag inte vilja säga. Mina differenser – för mig som politisk arbetare stod de politiska meningsskiljaktigheterna på första plats och inte mina personliga.

Vysjinski: Edra politiska synpunkter bestämmas av er tillhörighet till trotskismen?

Muralov: Ja, vilka blev utlagda i den bekanta plattformen till XV kongressen.

Vysjinski: Och på denna grundval förblev ni intill allra sista tiden och förde kamp emedan ni kvarstod på dessa politiska positioner?

Muralov: Ja.

Vysjinski: Det intresserar mig att veta, varför ni beslutat att giva sanningsenliga vittnesmål. Då jag studerar undersökningsprotokollen ser jag, att ni vid en rad förhör förnekade ert illegala arbete. Är det riktigt?

Muralov: Ja. Till den 5 december. Under 8 månader.

Vysjinski: Och varför beslutade ni då att avge sanningsenliga vittnesmål och gav dem? Redogör för motiven varför ni beslutade att lägga alla papper på bordet, ifall ni nu gjort det.

Muralov: Här finns det enligt min mening tre orsaker, som höll mig tillbaka och tvang mig att neka till allt.

En orsak är av politisk art och djupt allvarligt. Två är av uteslutande personlig art. Jag börjar med de minst viktiga, med min karaktär. Jag är mycket hetlevrad och snarstucken. Det är den första orsaken. Då man häktade mig blev jag förbittrad, jag kände mig kränkt.

Vysjinski: Vad för råhet begick man mot er?

Muralov: Man berövade mig friheten.

Vysjinski: Kanske har man använt grova metoder gentemot er?

Muralov: Nej, det har inte förekommit. Jag måste säga att både i Novosibirisk och här har man behandlat mig hövligt och ej framkallat någon förargelse, mycket belevat och kulturellt.

Vysjinski: Men själva häktningen i och för sig?

Muralov: I stället för andra metoder tog man och satte mig i fängelset. Sådan är min karaktär.

Vysjinski: Ni tycker inte om, att man sätter er i fängelse?

Muralov: Nej det tycker jag inte om. Den andra orsaken är också av personlig art. Det är min tillgivenhet för Trotski sedan den tid, då han var folkkommissarie och jag befälhavare för Moskvas militärkrets. Och sedan politiska saker: en hel grupp av mina kamrater stod i opposition till partiet, de flesta av dem var sådana auktoritativa kamrater, som jag mycket väl kände, exempelvis I. N. Smirnov, som jag skattade mycket högt, och V. N. Jakovleva, som jag ansåg vara en synnerligen klok kvinna, och så en hel rad personer, vilka solidariserade sig med Trotski. Självfallet drogs jag med in i denna historia, jag kom ju i beröring med honom under arbetet, och det rådde inte endast politisk överensstämmelse oss emellan, utan även ett vänskapligt förhållande. Det är den andra omständigheten, som så att säga höll mig bunden. Jag ansåg det moraliskt otillåtligt att förråda Trotski, ehuru jag inte ansåg direktivet om terror och förstörelse vara riktigt. Hela tiden gnagde det i hjärtat och jag ansåg att det är oriktigt. Här var det både vänskapliga förhållanden och politiska motiv. Det tredje momentet är att det, som ni vet, finns överdrifter i varje sak.

Och jag trodde så, att om jag i fortsättningen förblir trotskist, så mycket mera som de övriga avfallit – en del ärligt och andra oärligt – i varje fall har de inte blivit ett kontrarevolutionens banér – då skulle jag vara ”hjälten” ... Om jag fortfarande kvarstår på samma sätt, så kan jag bli ett kontrarevolutionens banér. Det skrämde mig oerhört. Samtidigt som inför mina ögon kadrerna, industrin, folkhushållningen växte ... Jag är inte blind och ingen sådan fanatiker.

Och jag sade mig själv, det var nära på i åttonde månaden, att jag måste underordna mig den stats intressen, för vilken jag kämpat under 23 år, för vilken jag aktivt stridit i tre revolutioner, då mitt liv tiotals gånger hängt på ett hår. Skall jag väl stå kvar, fortsätta vidare och fördjupa denna sak? Mitt namn kommer att tjäna som ett baner för dem som ännu finns i kontrarevolutionens leder. För mig var detta det avgörande, och jag sade: Gott, jag skall gå och vittna om hela sanningen Jag vet inte om mitt svar har tillfredsställt er eller inte.

Vysjinski: Där finns inget perspektiv i kampen?

Muralov: Faran att stå kvar på denna ståndpunkt är en fara för staten, för partiet, för revolutionen.

Vysjinski: Allt är klart. Jag har inga fler frågor.

Ordföranden: Har försvarsadvokaterna några frågor?

Försvarsadvokaterna: Nej.

Ordföranden: Rättsförhandlingarna avbrytes å 20 minuter.

* * *

Kommendanten: Jag ber de närvarande stå upp, rätten kommer.

Förhör med den anklagade A. A. Sjestov

Ordföranden: Vi går till förhör med den anklagade Sjestov.

Vysjinski: Anklagade Sjestov, meddela så kort som möjligt om er brottsliga verksamhet.

Sjestov: Min brottsliga verksamhet började i slutet av 1923. Då jag var student i Moskvas Bergsakademis arbetarfakultet, försvarade jag aktivt den trotskistiska plattformen.

1924 bedrog jag för första gången partiet, då jag på hösten på ett partimöte förklarade, att jag lämnar trotskismen. I slutet av 1925 började jag ånyo att aktivt strida mot partiet. Det blev mig då ålagt att förestå ett illegalt tryckeri. Jag duplicerade trotskistisk litteratur.

1930 arbetade jag i Novosibirsk, och 1931 kom jag på tjänsteresa till Moskva. Ungefär i slutet av februari fick jag veta, att en stor grupp direktörer skulle resa till Tyskland. Jag var medlem av styrelsen för trusten ”Vostokugol”. Jag satte mig i förbindelse med styrelsens ordförande och bad honom hjälpa mig att få resa till Tyskland. Redan då hörde jag att Pjatakov skulle komma att leda denna grupp. Man tillät mig att resa. I början av maj var jag redan i Tyskland.

Jag måste återvända en smula och säga att jag 1926 hade några personliga sammanträffanden med Trotski. Samma år träffade jag Pjatakov. Således i början eller i mediet av maj var jag i Tyskland.

Jag var hos Pjatakov i arbetsrummet mellan fyra ögon, och efter det officiella samtalet ställde jag honom frågan: ”Hur bör man förstå er förklaring, som publicerats i pressen? Är det ett resultat av ett verkligt avståndstagande från trotskismen, eller är det ett påtvingat steg.”

Pjatakov frågade mig: ”Har du läst den senaste litteraturen som säljes i Berlin.” Jag sade att jag hoppades få bekantskap med den. Och vad beträffar den framställda frågan, sade Pjatakov, så råder jag dig att tala med I. N. Smirnov om denna sak.

Så gjorde jag också. Ett par dagar efteråt satte jag mig i förbindelse med Smirnov. Smirnov sade mig då: ”Nu har läget i Sovjetunionen starkt förändrat sig, och ni förstår själv att det är omöjligt att föra kamp med öppet visir. Nu består trotskisternas uppgift i att tillvinna sig partiets förtroende och sedan ånyo med fördubblad och tredubblad kraft gå till attack.

Han sade mig, att underhandlingar fördes i Berlin, och att det inte rådde något tvivel om att vid vår avresa till Sovjetunionen nya program- och taktiklinjer skulle utarbetas, den sista, nyaste kursen, som han sade.

Han frågade mig, om jag mindes Sedov. Jag svarade, att jag ej stått i organisatorisk förbindelse med Sedov, men att jag mindes att jag 1926 var med på flera konspirativa möten i Baumanstadsdelen, i vilka Sedov deltog, och att jag känner honom till utseendet. Han sade: Sedov har också en föreställning om dig.

Smirnov rådde mig att tala utförligt med Sedov om den senaste nya kursen. Jag gav gärna mitt samtycke. Vid sammanträffandet med Sedov, ställde jag honom frågan, vad menar då vår ledare, Trotski, vilka konkreta uppgifter ställer han oss trotskister. Sedov började med att det inte lönar sig att sitta vid stranden och vänta på vackert väder ; man måste med alla krafter och medel börja en aktiv politik, som går ut på att diskreditera den stalinska ledningen och den stalinska politiken.

Vidare förklarade Sedov, att hans far anser att den enda riktiga vägen, en svår, men riktig väg – det är vägen att med våld avlägsna Stalin och regeringens ledare genom terror.

Jag anmärkte då, att det delvis är riktigt, emedan vi verkligen råkat in i en återvändsgränd. Därför måste man antingen sträcka vapen eller utstaka nya vägar

Då han såg att hans ord gjorde intryck på mig, förde han samtalet in på ett nytt ämne. Han frågade mig, om jag inte känner någon av direktörerna för de tyska firmorna, i synnerhet Dehlmann. Jag sade att jag erinrade mig ett sådant namn, det är direktören för firman ”Fröich-Klüpfel-Dehlmann”. Den firman ger enligt avtal teknisk hjälp vid brytningen av

genomgångsschakten i Kusnetskbasängen. Ja visst, sade Sedov, jag råder er att sätta er i förbindelse med denna firma och göra er bekant med herr Dehlmann.

Jag frågade, vad denna bekantskap skulle tjäna till. Han sade att firman hjälper till med att avsända korrespondens till Sovjetunionen. Jag sade då: ”Råder ni mig kanske att göra något slags geschäft med denna firma?” Han svarade: ”Vad är det för illa däri? Ni förstår ju att om de gör oss tjänster, så varför skulle inte vi göra dem tjänster, ge vissa informationer.

Jag sade: ”Ni föreslår mig helt simpelt att bli spion.” Han ryckte på axlarna och sade: ”Det är omotiverat att bruka sådana ord. I kampen får man ej ställa frågan så pedantisk som ni gör.”

”Om ni accepterar terrorn, om ni accepterar undermineringsoch förstörelsearbetet i industrin, så kan jag absolut inte förstå, varför ni ej kan samtycka härtill”. Jag sade: ”Det är svårt för mig att avgöra frågan, men jag skall tala härom med I. N. Smirnov och sedan ge er ett eller annat svar”. Sedan hade jag ett samtal med Sedov om att jag antagligen ännu en gång skulle träffa honom, Sedov. Han frågade mig, när jag skulle resa till Sovjetunionen. Jag svarade, att det var planerat till hösten. Han sade: ”Det är bra, då kan jag skicka några brev i synnerhet till Muralov, det skall bli trevligt för gubben att få underrättelser från Leo Davidovitj. Jag frågade, hur jag skulle finna honom. Han sade: ”Jag skall sammanföra er med en pålitlig person, som alltid kan sätta er i förbindelse med mig.” Härmed slutade mitt samtal med Sedov på restaurant ”Nikolaj” för denna gång och vi reste till Berlin. I närheten av Wittenbergplatz steg vi ur bilen och gick in i restaurant ”Baltimore”, där vi tog plats. Sedov avlägsnade sig för en stund och kom sedan tillbaka med en person, som var klädd som kypare och vilken han presenterade som herr Schwarzmann. Mig kallade han Aljesja. Vi betraktade varandra, och Sedov sade: ”Om det blir nödvändigt att finna mig, så kan herr Schwarzmann utföra detta uppdrag”. Därmed var samtalet slut, emedan Sedov sade, att man ej fick stanna länge på detta ställe.

I början av juni 1931, sedan jag smält allt vad jag hört av Smirnov och Sedov, kom jag till slutsatsen, att det vore för sent att retirera. Smirnov och de andra kände mig som en övertygad trotskist, så mycket mer som det personliga umgänget med Sedov, Smirnov och Pjatakov fört oss närmare varandra, och jag avgjorde därför frågan för min del så, att jag skulle gå samman med mina ledare

Mellan den tionde och den tjugonde juli sammanträffade jag med Smirnov och han frågade mig rent ut: ”Nå, hurudan är din stämning?” Jag svarade att jag inga personliga stämningar hade, utan att jag gjorde som vår ledare Trotski lärt oss: jag står i giv akt och väntar order. Smirnov sade då, att underhandlingarna avslutats, att avgörande beslut fattats och att dessa beslut gick ut på följande: för det första, att Pjatakov bevisat att den industrialisering, som den stalinska regeringen genomför, lidit fiasko, att företagen är oräntabla, att de ej kan existera utan stora statssubsidier, att dessa stora extra utgifter kommer att ligga som en olidlig börda på arbetarklassens skuldror, att vi har fullständig moralisk rätt att bedriva ett undermineringsoch förstörelsearbete och att draga in i detta arbete alla fientliga krafter, i synnerhet det mellanskikt, som de kontrarevolutionärt sinnade ingenjörerna bildade. Vidare berörde han terrorfrågan. Han sade, att det fattats beslut om att uppnå makten genom att organisera mord, genom att organisera våldsdåd mot Stalin, hans politiska byrå och hans regering. Sedan han erhållit ett jakande svar av mig, att jag fullkomligt samtyckte till att utföra detta arbete, sade han: ”De praktiska anvisningarna både om terrorn och om undermineringsarbetet får du av Pjatakov.” Han stod just i begrepp att gå, då jag just i detsamma frågade honom: ”Tillåt mig, Ivan Ivanovitj, Sedov har gett mig order om att träda i förbindelse med firman ”Fröhlich-Klüpfel-Dehlmann”. Han sade mig direkt, att jag skall sätta mig i förbindelse med en forma, som bedriver spioneri och diversionsverksamhet i Kusnetzbassängen. Jag sade att jag kommer att bli spion och diversant, men han svarade mig: ”Låt bli att bravera med sådana starka ord som spion och diversant.” Han sade också, att varje övertygad trotskist förstår ordet terror,

och att vårt folk inte kommer att börja med några särskilda diskussioner härom. Men om man ställer dem frågan om förstörelse- och undermineringsarbete, så är det inte alla, som kommer att gå med därpå, det blir diskussioner, tiden förgår och man måste handla snabbare. Vad finner du då för märkvärdigt i om vi anser det vara möjligt att störta den stalinska ledningen och mobilisera alla kontrarevolutionära krafter i Kusnetskbassängen. Han sade: ”Vad finner du för förskräckligt däri, att man drager in tyska diversanter i detta arbete, så mycket mer som man fjäskar för de tyska fackmännen hos oss i Sovjetunionen och stavligen lyssnar till allt vad de säger”. I samtalet med mig använde han en mängd andra ord beträffande mig. Han övertygade mig om att ingen annan väg finnes. Vi behöver ha en mycket fast förbindelse med Trotski och hans byrå, och därför måste vi ge vårt samtycke härtill, om vi vill eller inte. Efter detta samtal samtyckte jag till att ha förbindelser med firman.

Vysjinski: Vilket år var det?

Sjestov: Det var mellan den tionde och tjugonde juli 1931.

Vysjinski: Var båda sammanträffandena 1931.

Sjestov: Ja, på våren.

Vysjinski: Stannade ni kvar efteråt i Berlin?

Sjestov: Jag stannade kvar i utlandet överhuvud taget till de första dagarna i november.

Jag reste till London.

Vysjinski: Och träffade ni sedan samman med Sedov före er avresa hit? Sökte ni överhuvud taget att träffa Sedov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och under dessa sammanträffanden förde ni liknande samtal med honom, eller talade ni om något annat?

Sjestov: Som jag då också kom överens med honom ...

Vysjinski: Ni bör svara kort på denna fråga. Ni talar mycket om detaljer, som för ögonblicket, tyckes det mig, inte särskilt intresserar oss. Jag frågar er, då ni kvarstannade i Berlin till november 1931, sammanträffade ni med Sedov eller ej?

Sjestov: Jag hade ytterligare två sammanträffanden med honom.

Vysjinski: Vilken fråga behandlades under det första sammanträffandet?

Sjestov: Det första sammanträffandet gick ut på, att jag redogjorde för honom om alla de samtal som senare ägt rum med Smirnov och Pjatakov. I korthet berättade jag honom, hur jag hade för avsikt att i praktiken börja bedriva det terroristiska, underminerande arbetet, och vem jag skulle draga in i detta arbete. Då sade han mig, att han skulle ge mig i uppdrag att medföra brev för Muralov och Pjatakov.

Vysjinski: Och det andra sammanträffandet efter detta?

Sjestov: Då kom vi överens om att jag skulle få dessa brev av honom inlagda i sulorna på ett par skor ...

Vysjinski: Det har ni redan sagt, ni fick två skor, vari brev var inlagda, och dem medförde ni till Moskva. Det har ni redan berättat om här.

Sjestov: Nej, jag har ännu inte påvisat en sak, nämligen att jag hade ett sammanträffande med Pjatakov i mitten av juni 1931, då Pjatakov konkretiserade de uppgifter, som förestod mig i Kusnetskbassängen.

Vysjinski: Var var det sammanträffandet?

Sjestov: I Berlin.

Vysjinski: I Berlin?

Sjestov: Ja. Det andra sammanträffandet ...

Vysjinski: Vad var det han konkretiserade för er ...

Sjestov: Han talade också med mig om nödvändigheten av att genomföra åtgärder, vilka skulle kunna göra slut på industrialiseringen i landet. Just att få industrialiseringen att upphöra. Likaså sade han: ”Du får dig personligen anförtrott att verkställa ett terrordåd mot Eiche.”

Vysjinski: Det sade han er, medan ni ännu var i Berlin?

Sjestov: Ja, detta uppdrag beträffande terrordåd och terroristiskt arbete fick jag av Pjatakov i Berlin. Han talade också om nödvändigheten av att indraga alla fientliga krafter och i synnerhet ingenjörerna och teknikerna. Han sade uttryckligen, att folkmaterial kan man finna tillräckligt i Kusnetskbassängen och däribland kontrarevolutionärt stämda element.

Vysjinski: Hade ni ytterligare ett möte med Sedov efter sammanträffandet med Pjatakov?

Sjestov: Jag förstod inte frågan.

Vysjinski: Hade ni efter detta sammanträffande med Pjatakov ytterligare något möte med Sedov?

Sjestov: Jag har redan talat om det. Detta sammanträffande ägde rum just i oktober.

Vysjinski: Det är bra. Och det var allt.

Sjestov: Härmed slutade mina samtal år 1931 med den trotskistiska organisationens ledning.

Vysjinski: Sedan avreste ni till Kusnetskbassängen över Moskva?

Sjestov: Ja, i november månad reste jag till Kusnetskbassängen, men i enlighet med Sedovs och Smirnovs uppdrag hade jag underhandlingar med firman ”Dehlmann-Fröhlich-Klüpfel”.

Vysjinski: Vilka uppdrag hade ni och hur utförde ni dem?

Sjestov: Jag hade före min avresa ett möte med direktören för den nämnda firman Dehlmann och med vicedirektören Koch.

Vysjinski: Vari bestod det väsentliga i ert samtal?

Sjestov: Huvudinnehållet i detta samtal med ledarna för firman ”Dehlmann-Klüpfel-Fröhlich” var följande: för det första att leverera spionagemeddelanden genom denna firmas representanter, som arbetade i Kusnetskbassängen, och att gemensamt med trotskisterna organisera skadegörelse och diversionsarbete. Det talades också om att firman i sin tur skulle giva oss understöd.

Vysjinski: Vem uttalade det?

Sjestov: Det uttalades i samtalet av direktören för firman, Dehlmann, Sedovs vän.

Vysjinski: Talade ni med honom om det brottsliga diversionsarbetet i Kusnetskbassängen?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Sade er Dehlmann med vilka medel de skulle giva understöd?

Sjestov: Han sade, att han redan har sitt folk ...

Vysjinski: Var?

Sjestov: I Kusnetskbassängen. Och att de ytterligare kan överföra folk dit, ifall vår organisation så kräver, medan trotskistorganisationen skall lämna dessa diversanter all möjlig hjälp. Firman påtager sig i sin tur att upprätthålla förbindelserna mellan de trotskistiska organisationerna i Sovjetunionen, däribland även med mig.

Vysjinski: Det är å ena sidan, och å den andra?

Sjestov: Å andra sidan med Sedov. Firman förpliktar sig att klanderfritt bringa alla brev till min adress med signaturen ”Aljosja”, liksom även brev tillbaka, att på allt sätt hjälpa trotskisterna att komma till makten, medan vi sluter avtal med firman om projekterandet av

schaktbrotten och om placerandet av ett tillräckligt stort antal beställningar på utrustningar. Samtidigt meddelas det mig att de i Kusnetskbassängen har sin agent, Stroilov, och att jag vid ankomsten skall sätta mig i förbindelse med denna Stroilov.

Vysjinski: Det intresserar mig att veta, varför denna firma, som lovade understödja er för att komma till makten, var intresserad av att få ett avtal om gruvans fördjupning.

Sjestov: Avtalet med den hade blivit uppsagt till denna tid.

Vysjinski: Ni lovade således er hjälp?

Sjestov: Ja, jag lovade hjälpa till att ett nytt avtal skulle slutas.

Vysjinski: I vems namn lovade ni?.

Sjestov: I den trotskistiska organisationens namn.

Vysjinski: Det var inofficiellt, men kunde ni officiellt bidraga på något sätt?

Sjestov: Jag var vid den tiden medlem i ”Vostogugols” styrelse, och därför kunde jag utan tvivel lämna den erforderliga hjälpen.

Vysjinski: Gav ni löftet officiellt som medlem av ”Vostgugols” styrelse?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Emedan avtalet var uppsagt till denna tid?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Var det Dehlmann som sade er det?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Att Stroilov befinner sig i Kusnetskbassängen?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och att han är agent för Dehlmann?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och intresserade det er inte att få veta på vilket sätt Stroilov, som befinner sig i Kusnetskbassängen, hade blivit Dehlmanns agent?

Sjestov: Stroilov hade tidigare bott en ganska lång tid i Tyskland.

Vysjinski: Visste ni det?

Sjestov: Ja, det visste jag.

Vysjinski: Visste ni? I varje fall hade ni inte något speciellt samtal om detta?

Sjestov: Nej, jag antog det vara sannolikt.

Vysjinski: Ni hade den gången intet speciellt samtal med Dehlmann?

Sjestov: Nej. Det sades, att folk som reser från Tyskland, skall vända sig till Stroilovs adress och på hans anvisningar bli utfördelade i gruvan.

Vysjinski: Som vad arbetade Stroilov?

Sjestov: Som chef för en av styrelserna.

Vysjinski: Varför skulle folk, som Dehlmann sände till er i Kusnetskbassängen, vara tvungna att komma till Stroilov och inte direkt till er.

Sjestov: För det första hade jag i samtalet med Dehlmann sagt honom, att jag inte talar tyska. För det andra skulle det bli lämpligare för Stroilov att som fackman ha att göra med fackmännen. För det tredje, hade jag redan då utstakat för mig vägen för genomförandet av undermineringsarbetet: att bege mig till en av de viktigaste gruvorna i Kusnetskbassängen – till Prokopjevsk.

Vysjinski: Och var arbetade Stroilov?

Sjestov: Stroilov – i trusten ”Kusbassugols” centralapparat i Novosibirsk. Jag sade Dehlmann, att det just måste organiseras genom Stroilov, genom Novosibirsk.

Vysjinski: Ni ansåg det således vara lämpligare att genomföra denna operation genom Novosibirsk än, låt oss säga, genom Prokopjevsk?

Sjestov: Utan tvivel.

Vysjinski: Hade ni sedan ännu något sammanträffande med denna firma?

Sjestov: Ja, det hade jag, men då var det inte tal om diversions- och spionageverksamhet.

Vysjinski: Alltså, resonemanget var öppenhjärtligt?

Sjestov: Ja, resonemanget var rakt på sak.

Vysjinski: På vilket språk fördes underhandlingarna?

Sjestov: Han talade på tyska, och jag på ryska. Översättare var Koch, som dessförinnan bott en ganska lång tid i Sovjetunionen och gjorde sig ganska ledigt förstådd på ryska.

Vysjinski: Var Koch gott inne i denna sak?

Sjestov: Ja, han var närmaste man och hade varit denna firmas representant i Donetsbassängen.

Vysjinski: Både i firmans angelägenheter, i produktionssaker och i alla övriga?

Sjestov: Otvivelaktigt.

Vysjinski: Hade ni inte flera samtal i detta ämne, om diversion och spioneri med Dehlmann?

Sjestov: Nej.

Vysjinski: Därefter reste ni till Sovjetunionen?

Sjestov: Nej, jag avreste i början av november 1931.

Vysjinski: Och när var ni i England?

Sjestov: I mitten av november 1931.

Vysjinski: Före samtalet med denna firma Dehlmann, eller efteråt?

Sjestov: Jag avslutade underhandlingarna med firman och reste sedan till England.

Vysjinski: Sedan återvände ni från England och reste till Sovjetunionen?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Hur lång tid var ni i Berlin på återvägen?

Sjestov: Omkring tre veckor.

Vysjinski: Och ni sammanträffade inte mera med Dehlmann under dessa tre veckor?

Sjestov: Det är möjligt att jag träffade honom. Men jag upprepar att jag inte hade flera samtal med honom beträffande diversion och spioneri.

Vysjinski: Sammanträffade ni, då ni återvände från England, och vistades 3 veckor i Berlin, med Pjatakov, Sedov eller Smirnov.

Sjestov: Nej, vid den tiden var Pjatakov ej där, och inte heller Smirnov.

Vysjinski: Men Sedov var där?

Sjestov: Under de sista dagarna i oktober hade jag två möten med Sedov.

Vysjinski: Nu är allt klart. Och därefter reste ni till Sovjetunionen med de omtalade skorna och med breven?

Sjestov: Alldeles riktig. Jag förde igenom skorna lyckligt och väl och överlämnade breven.

Vysjinski: Det har vi redan hört. Vart for ni därefter?

Sjestov: Till Kusnetbassängen, till Novosibirsk.

Vysjinski: Efter det samtal med Pjatakov, om vilket ni förut också talat?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Vari bestod i korthet detta samtal med Pjatakov? Vi har redan hört det, men det är nödvändigt endast för sammanhanget i er redogörelse.

Sjestov: Samtalet var mycket kort. Jag överlämnade honom brevet. Han önskade mig framgång och därmed var samtalet slut.

Vysjinski: Var det tal om Dehlmann?

Sjestov: Det talade jag inte om för honom, och vid vårt andra möte talade jag inte heller om det.

Vysjinski: Av vilka motiv?

Sjestov: Frågan var klar för mig, att Smirnov ålagt ...

Vysjinski: Ni ansåg det helt enkelt inte nödvändigt?

Sjestov: Fullständigt riktigt.

Vysjinski: Men var Smirnov vid den tiden i Moskva?

Sjestov: Det kommer jag inte ihåg. Smirnov rådde mig att inte sätta mig i förbindelse med honom, och t. o. m. om det kom brev på hans namn, att överlämna det till Pjatakov.

Vysjinski: Jag förstår. Mig intresserar följande fråga: satte ni er i förbindelse med firman ”Dehlmann” på Smirnovs och Sedovs uppdrag?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Kom ni överens med denna firma?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Var inte Smirnov i Berlin vid det tillfället, då ni träffade er slutgiltiga överenskommelse med firman? Träffade ni inte Sedov förutom i oktober? Talade ni med honom om Dehlmann?

Sjestov: Ja, det gjorde jag.

Vysjinski: Kände inte Smirnov, som hade gett er uppdraget, till hur ni uppfyllde det?

Sjestov: Nej.

Vysjinski: Ansåg ni det inte vara nödvändigt att söka upp honom då ni kom till Moskva och berätta för honom, hur ni fyllt uppdraget?

Sjestov: Nej. Det var inte nödvändigt. Jag kom ihåg Smirnovs ord om att inte i onödan sätta sig i förbindelse med honom, och det var ju inte nödvändigt.

Vysjinski: Alltså, ur konspirativa synpunkter?

Sjestov: Uteslutande.

Vysjinski: Och sedan reste ni till Kusnetskbassängen?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Fortsätt.

Sjestov: Då jag kom till Novosibirsk satte jag i förbindelse med Muralov.

Vysjinski: Det har ni också talat om.

Sjestov: Ja, men jag vill införa en väsentlig rättelse i Muralovs vittnesmål. Då jag överlämnat brevet, gav jag honom en utförlig information, i synnerhet cm förbindelserna med Pjatakov, Sedov och Smirnov och även med denna spionfirma. Då jag gav honom detta meddelande, sade Muralov, att han möjligen skulle komma att behöva min hjälp vid dechiffreringen av brevet, och därför bad han mig att nästa dag komma till Obskajagatan. Jag kom till gatan 10 på kvällen, och då var Muralov redan där.

Vysjinski: Och vad fanns då på Obskajagatan?

Sjestov: Det är en strandgata

Vysjinski: Var det en överenskommen plats, där någon hade sin bostad?

Sjestov: Nej vi möttes bara helt enkelt i gathörnet. Vid ett av våra första sammanträffanden möttes vi på samma ställe i tvärgatan och även denna gång kom vi överens om att komma dit.

Vysjinski: Alltså, ni kom överens?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Om dag och timma?

Sjestov: Jag överlämnade honom brevet den ena dagen, och han sade: Kom i morgon.

Vysjinski: Alltså tiden var överenskommen?

Sjestov: ja, jag har redan sagt, till klockan 10 på kvällen.

Vysjinski: Klockan 10 på kvällen gick ni till Obskajagatan och där infann sig Muralov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Fortsätt.

Sjestov: Muralov sade mig, att han hade kunnat dechiffrera privatbrevet från gubben Leo Davidovitj, men av det kolossalt långa brevet och denna aritmetik hade han fått ont i ögonen. Han bad mig att dechiffrera brevet. Han överlämnade då omedelbart brevet och gav mig nyckeln till chiffret. Under tre dagar höll jag på med att dechiffrera brevet.

Så att då framför allt två brev anlände, ett från Trotski och ett från utlandsbyrån, som jag personligen dechiffrerade. Det väsentliga i detta brev var följande: Det var ett beslut av utlandsbyrån av förbundscentrums medlemmar. Brevet bestod av tre delar: första delen var en inledning, i vilket det inre läget i Sovjetunionen skildrades i mycket mörk och dyster ton ... det sades att inom järnvägstrafiken råder förfall, jordbruket degraderas o, s. v., o. s. v. Slutsatsen härav var: det sades, att det nu blir nödvändigt att bedriva förstörelse och underminerande arbete i stor skala, och det motiverades med samma synpunkter, som jag redan omtalat, att Sedov, Pjatakov och Smirnov hade sagt mig.

I andra delen talades det om att det är nödvändigt att på våldsamt sätt avlägsna den existerande ledningen – Stalin och den stalinska politbyrån. På samma ställe i detta brev gavs anvisningen att föröva terrordåd gruppvis.

Vysjinski: Dechiffrerade ni detta och meddelade Muralov?

Sjestov: Jag överlämnade det till Muralov.

Vysjinski: När?

Sjestov: Tre dygn efteråt sammanträffade jag med Muralov och överlämnade honom brevet.

Vysjinski: Vad hände vidare?

Sjestov: Vidare började jag med konkret operativt arbete. Jag började med att värva ingenjören Stroilov. Jag kom till honom i hans bostad, och ställde frågan direkt, Jag sade, att jag kände till hans förbindelser med firman ”Dehlmann-Frölich-Klüpfel”. Därför sade jag direkt, att han ej behövde sträcka vapen, utan att man ånyo måste börja arbeta på nedrivnings- och undermineringsområdet. Det var inte så viktigt för mig att värva Stroilov ensam, utan det var viktigt att värva håns meningsfränder. Jag visste, att han åtnjöt stort förtroende bland en rad ingenjörer, och jag hyste intet tvivel om att de voro knutna till varandra också genom kontrarevolutionärt arbete. Jag varnade honom: tänk inte på att anmäla mig till G.P.U., jag har tillräckligt stor auktoritet i Västsibiriendistriktet, så att ingen kommer att tro er. Men om jag berättar om ert arbete och vad jag vet därom, så blir ni ovillkorligen genast häktad.

Stroilov blev bestört och sade, att han skulle lämna svar nästa dag. Påföljande dag sade Stroilov, att han samtyckte till att taga del i vår organisation. Jag sade honom, att vi ej skulle splittra oss i vårt undermінerings- och förstörelsearbete och att hela vårt arbete måste

koncentreras i de tre viktigaste gruvorna: Ansjersk-Sudsjensk, Leninsk och Prokopjevsk gruvorna. Vad Kemerovogruvan beträffar, så talade vi om att vi skulle hålla denna gruva i dåligt skick, och då vi hade folk i ”Kussbassugols” apparat, skulle vi försöka att bromsa gruvans utveckling i det syftet att beröva den kemiska industrin dess lokala bränslebasis. Vi sade att vi ej behöver hålla folk där och att detta arbete kan utföras i ”Kussbassugol”-trustens apparat. Huvudlinjen var att undermінerings- och förstörelsearbetet skulle bedrivas av Stroilov å ena sidan, och å andra sidan av den trotskistiska organisation, som jag skulle bilda. Stroilov skulle sammanställa en plan i följande riktning:

1. Att hindra bygget av nya schakt och genomförandet av rekonstruktion i de gamla schakten.

2. Att försöka organisera arbetet på byggandet av de nya schakten och rekonstrueringen av de gamla, på så sätt att de nya objekten endast delvis sättes i drift. Vi hade för avsikt att draga ut på processen att uppnå den projekterade kapaciteten.

3. Att införa ett sådant system i kolframforslingen att det uppstår maximala förluster samt eldsvådor i gruvorna.

4. Att medvetet hindra förberedsearbetet av nya schaktavsatser och brytningsfält, med syfte att inte endast tillfoga gruvdriften av schakten och gruvorna i Kusnetskbassängen ett kännbart slag utan även Urals och Västsibiriens metallurgi.

5. Att medvetet hindra förberedelsearbetena i syfte att skapa missförhållande mellan rensningsarbetena och de förberedande arbetena.

6. Att med mera effektiva medel öka förstörandet av mekanismerna, och i synnerhet dem som äro sysselsatta med direkt framforsling, transport och undanfraktande av kol. Med dessa fakta hade vi för avsikt att inte endast lamslå kolbrytningsplanen, utan också framkalla arbetarnas förbittring.

7. Slutligen, det sista var sabotage av slagbrigadverksamheten, och under den senaste tiden sabotage av stachanovrörelsen och utskämmande av arbetarna.

Vi kom överens med Stroilov, att han skulle utarbeta denna plan enligt de olika objekten till januari eller februari. Vid denna tid kom jag till Novosibirsk. Stroilov visade mig planen. Jag prövade den. Jag rapporterade om planen för Muralov och gav den sedan tillbaka – d. v. s. jag hade hela planen klar i huvudet på samma sätt som Stroilov. Vi är gamla fackmän på stenkolsgebietet och känner till alla hål i Kusnetsbassängen; vi sade att planen var stadfästad och nu gäller det att handla, och så utsåg vi folk som skulle sätta planen i verkställighet. För Ansjersk-Sudsjenskgruvan skulle Stroilov draga med chefingenjören, Andrejev. Dessutom befann sig min vän, den gamla trotskisten Olesjko, där, och han skulle säkerställa undermineringsarbetet.

Vad Prokopjevsk beträffar, så övertog jag själv undermineringsarbetet i det nya gruvbygget, Ifråga om driften fattade vi beslutet, att Ovsiannikov måste dragas med för detta arbete. Vi resonerade så, emedan Ovsiannikov visserligen inte var medlem av vår organisation, men han var en förvaltare av den typen, som överlåter allt åt ingenjörerna, som själv inte befattar sig med saken och lätt skulle kunna göras till trotskist. Stroilov och jag hade vidtagit alla åtgärder för att Ovsiannikov skulle överföras dit. Samtidigt talade jag om Ovsiannikov med ledningen med Kokin och Moisej Lvovitj, som hjälpte mig härvid. Vid denna tid talade vi också om att Sjevtjenko ej skulle komma tillrätta med en så blomstrande gruva som Prokopjevsk. Sjevtjenko var faktiskt inte heller den rätta mannen för denna sak, och så kom Ovsiannikov i maj 1932 till Prokopjevsk. Nu skall jag tala om vad vi gjorde på basen av denna plan.

Vysjinski: Vad gav er Stroilov positivt?

Sjestov: Som jag redan sagt, han sammanställde planen och denna utarbetade plan blev godkänd, vi kom överens och vidare i den stilen.

Vysjinski: Ni sade att han skulle svara följande dag?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och Ni tog er omedelbart saken an?

Sjestov: Ja.

Vysjinski (till Stroilov): Anklagade Stroilov, jag skulle vilja kontrollera denna del av Sjestovs vittnesmål. Var ni länge i Tyskland?

Stroilov: Över ett år.

Vysjinski: Hur blev ni värvad där?

Stroilov: Ej av firman ”Dehlmann” utan av ingenjören Wüster. Det var en framstående ingenjör, som åtnjöt högt socialt anseende. Han sade mig, att han hade förbindelse med bestämda politiska- och industrikretsar. Han värvade mig.

Vysjinski: I egenskap av vad?

Stroilov: I egenskap av en person, som måste bedriva skadegörelse, förstörelsearbete till Tysklands förmån.

Vysjinski: För vilken institution? En stat är en stat, men staten har olika organ. För att tala enkelt, ni var förbunden med det tyska spionageväsendet?

Stroilov: Direkt?

Vysjinski: Nej, genom denna ingenjör Wüster.

Stroilov: Med hjälp av andra?

Vysjinski: Även om det var med hjälp av andra?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Vad roll spelar här firman ”Dehlmann”?

Stroilov: Firman ”Dehlmann” kände mig också.

Vysjinski: Kände den också till er, eller värvade den också?

Stroilov: Nej, värvade mig gjorde Wüster. Men tydligen kände firman ”Dehlmann” också till att jag hade värvats av ingenjör Wüster.

Vysjinski: Och därför hade firman ”Dehlmann” rätt att betrakta er som sin man? Bör man förstå det så?

Stroilov: Det skulle också en annan firma kunnat göra, om Wüster meddelat dem mitt namn.

Vysjinski: Följaktligen är det riktigt vad Sjestov här sade, eller ej?

Stroilov: I själva verket var det inte Dehlmann som värvade mig utan Wüster, men i huvudsak är det riktigt.

Vysjinski: Och en andra fråga: var verkligen Sjestov hos er i bostaden, då han kom till Kusnetsbassängen från utlandet, och föreslog gemensamt skadegörelsearbete.

Stroilov: Ja, nu om Sjestov. Då han var hos mig i bostaden, frågade jag förvånad vilken kontakt det kan bli fråga om mellan mig, som är en partilös ingenjör och den trotskistiska organisationen, jag som står långt från deras trotskistiska arbete inom partiet och att det var mig ofattbart. Han svarade, att denna fråga, frågan om det inre partiarbetet är en kvarleva från en förgången etapp, nu ställer trotskisterna och tyskarna precis samma uppgifter för dem som för mig. Det finnes ingen skillnad.

Vysjinski: Gick ni med på det?

Stroilov: Ja, jag blev övertygad. Det varom Sjestov talade, är skadegörelse- och diversionsarbete, som i verkligheten inte har något gemensamt med några slags idéer, vilket han också sade mig, i det han särskilt åberopade Ramsinprocessen – det har ingenting gemensamt, han är en likadan skadegörare som jag.

Vysjinski: Övertygade detta er?

Stroilov: Nej, det var ej detta som övertygade mig. Jag blev övertygad därav att jag kände hans karaktär ...

Vysjinski: Vilken karaktär?

Stroilov: Han skulle ha överlämnat mig till G.P.U. Jag var helt enkelt rädd.

Vysjinski: Tog han er med terror?

Stroilov: Så har han också meddelat. I det avseendet har han rätt.

Vysjinski: Alltså, vad var det han sade, varmed tog han er?

Stroilov: Med våld så att säga. Han hänvisade till den firma, som jag i viss grad varit behjälplig före Sjestovs ankomst.

Vysjinski: Behjälplig i vad?

Stroilov: Hjälpen bestod däri att denna firma, som utförde vissa arbeten i Sovjetunionen, i Solikamsk och Kusnetskbassängen, skulle förnya avtalen och i synnerhet börja med nya arbeten. Därför gjorde jag de tekniska konsultationer, som jag gav beträffande gruvgångarna i Sjtjeglovskaja och Plovony schakten, med stor, fördel för firman ”Dehlman” i jämförelse med firman Thyssen.

Vysjinski: Fick ni någonting för det?

Stroilov: Nej, absolut ingenting.

Vysjinski: Varför gjorde ni det då, för deras vackra ögons skull?

Stroilov: Nej inte för deras vackra ögon. Före denna tid var det en rad omständigheter, som tvingade mig att göra det.

Vysjinski: Berätta om de viktigaste, väsentligaste momenten. Vad var det för moment?

Stroilov: Det var en rad viktiga, väsentliga moment.

Vysjinski: Varför gav ni sådana förmåner utan vedergällning?

Stroilov: Medborgare åklagare. Det blir redan ett svar, som går in på frågans kärnpunkt, jag måste berätta mycket.

Vysjinski: Var ni i händerna på denna firma? Hur föll ni i deras klor?

Stroilov: Jag föll i dess klor på rekommendation av två tyskar: von Berg och Dehlmann. Dessa personer hade så att säga snärjt in mig. Den metod som de använde bestod i att von Berg riktade anklagelsen mot mig, att jag skulle sysslat med kommunistisk agitation, då jag besökte schakten för att inbjuda utländska fackmän.

Jag skall inte dölja, att jag i allmänhet talade om de goda sidorna av livet här i Sovjetunionen, om levnadssättet, om fackföreningarna o. s. v. Berg påpekade att hade reda på ett fall, då jag talat med arbetarna. Det förekom fall, då jag talade med arbetarna ...

Vysjinski: Bedrev ni verkligen kommunistisk agitation?

Stroilov: Nej. Det var oss kategoriskt förbjudet att inblanda oss i något som helst politiskt arbete i utlandet, men Berg sade, att det varit två fall, då jag vid värvandet av fackmän skulle ha talat härom. Jag kommer ihåg att vid en sådan mottagning av fackmän infann sig två civilpersoner från den tyska kriminalpolisen.

Vysjinski: D. v. s. hemliga polisen?

Stroilov: De var civilklädda, fan vet. Det var i närvaro av en av kamraterna, kommunisten Fritsch, och han förde underhandlingar med dem. Och det andra fallet var den för tyskar oerhörda saken, att de kontrollerade passet. I detta avseende är det mycket lätt hos dem. Men i Dortmund kom en viss herre, även han civilklädd, in till mig i hotellfoajén och avfordrade mig mitt pass. Jag förstod därför på grund av Bergs ord och dessa två fall, av vilka det ena

ägde rum före samtalet med Berg och det andra efter, att här förekom någon slags skuggning, och att man försökte skrämma mig.

Men det som jag huvudsakligen snubblade på var, att jag i ett samtal vid mitt besök i september månad, i firman ”Walram”, som framställer hårda legeringar och som står i ett visst inbördes förhållande till Krupp, hade haft ett dåligt samtal med Berg vid frukosten. Vare sig från min eller hans sida blev det sagt några kontrarevolutionära saker. Men då han såg att jag var fullt överenens med femårsplanen och med allt som genomföres hos oss, så sade han: ”Det säger ni för att ni är ung, men jag har bott i Ryssland i cirka 15 år, känner utmärkt stämningarna och läget, och om ni hade läst herr Trotskis bok, så skulle ni tala på ett annat sätt.” Jag tillstår, att jag därefter läste igenom Trotskis bok ”Mein Leben”. Vid ett besök av von Berg frågade han mig plötsligt ”Har ni läst boken”. Jag svarade, att jag hade läst den.

Vysjinski: Vad för bok?

Stroilov: ”Mein Leben” – ”Mitt liv.”

Vysjinski: Och hur visste han, att ni skulle komma att läsa denna bok?

Stroilov: Han hade rekommenderat mig den. Det är boken ”Mitt liv”, (börjande med perioden 1917).

Vysjinski: Vidare.

Stroilov: Jag sade att jag läst den. Han frågade, om jag tyckte om den. Jag svarade att han ur litterär synpunkt skrivit bra som journalist, men att jag ej tyckte om den på grund av det ändlösa ordandet om ”jaget”.

Vid en av mina resor i Ruhrbassängen infann sig hos mig på hotellet Dehlmann, hans son och ingenjör Wegemann från firman ”Eickhof”. Samtalet rörde sig om att vi ryssar i allmänhet, och i synnerhet jag, herr Stroilov, är fullständigt ovärdiga den tyska gästfriheten, som ger oss möjligheter att få färdas överallt, studera allt o. s. v., under det att vi svarar men den svartaste otacksamhet. Ryssarna överflyttar beställningarna till England och Amerika. De krävde, att jag på allt sätt skulle popularisera deras produkter i den tekniska pressen och inför handelsrepresentationen. Jag svarade att det inte är beroende av mig. Sist och slutligen gick de över till direkt hot: Vi känner till att ni i Sovjetunionen har tagit emot några personer, som är våra representanter. Jag svarade, att det känner jag inte till. De räknar upp några personer. Ja, det är ett faktum, jag har tagit emot dem. De sade: ”Vi känner till att ni bedriver kommunistisk agitation.” Jag svarade, att det är fullständigt oriktigt.

De försatte mig i ett dilemma: antingen de ena eller det andra: antingen förbjuder vi er varje som helst besök, eller sätter vi er i fängelse vid någon av edra nästa resor. Er handelsrepresentation må försöka utverka ert lössläppande, men den bryr sig inte om att inveckla sig i konflikt för er skull.

Och sedan övergick de om igen till frågan om att ”vi då allt kommer omkring, är en bra firma. Om ni kommer att rekommendera oss, så ligger det ingenting misstänkt däri”. Och därefter var jag dem behjälplig.

Vysjinski: Det är i alla fall inte tillräcklig grund för att göra sig till agent för spioneriväsendet.

Stroilov: Naturligtvis är det inte tillräckligt. Agent för spionageväsendet blev jag i april 1931. Och detta samtal, som jag nu relaterade, hänför sig till slutet av oktober 1930.

Vysjinski: 1930?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Alltså är det inte den sista etappen?

Stroilov: Nej.

Vysjinski: Men jag talade om den sista etappen.

Stroilov: Skall jag berätta om den sista etappen?

Vysjinski: Berätta om hur ni blev agent för spionageväsendet.

Stroilov: Ser ni ...

Vysjinski: Det som ni sagt, förbereder svaret på denna fråga, men det är ännu inte svaret.

Stroilov: Jag kom i slutet av november 1930 till Moskva på Allryska Centrala Exekutivkommitténs session, som kandidat till Allryska Centrala Exekutivkommittén. Jag hade varit hemma i kollektivbruket, där mina föräldrar bor. Det föreföll mig då som om det, som inletts med kollektiviseringen, var en oriktig sak. I varje fall beträffande det tempo, som antagits. Det föreföll mig då som om både tempot och omfånget av industrialiseringen, som vi slagit in på i Unionen, är allt för stort. Jag hade vacklanden. Jag började att tvivla.

Måhända föreföll det mig så i jämförelse med den yttre stå t, som jag sett i Tyskland. Därför var den andra impulsen, förutom det spioneri och de provokationer, som jag var utsatt för i Tyskland, min resa till Sovjetunionen, där jag började vackla i min övertygelse.

Jag vill ej säga att jag slutligen förlorade tron på allt, men jag vacklade, det uppkom rännor i min övertygelse och jag förlorade tron på den snabba industrialiseringen. Jag började tvivla...

Vysjinski: Det var efteråt, sedan ni läst Trotskis bok?

Stroilov: Det var efteråt. Det är svårt att säga, vilket som här inverkade starkast.

Vysjinski: Allt tillsammans?

Stroilov: Antingen faktiskt läsningen av Trotskis bok eller samtalen med tyskarna.

Vysjinski: Både samtalen med tyskarna och Trotski inverkade på er?

Stroilov: De inverkade på mig.

Sedan jag varit närvarande på sessionen, återvände jag till Tyskland.

Vysjinski: Talade ni ej om för någon, att Trotski förorsakat vacklan hos er, sedan ni sammanträffat med tyskarna?

Stroilov: Nej.

Vysjinski: Och ni valdes till kandidat i Sovjetunionens Centrala Exekutivkommitté?

Stroilov: Ja, det var jag redan.

Vysjinski: Och kunde det förenas? Ni var medlem av Sovjet unionens Centrala Exekutivkommitté och samtidigt smusslade ni med tyskarna och läste Trotski. Fick ni det att gå ihop?

Stroilov: Ja, jag fick det att gå ihop.

Vysjinski: Återvände ni till Berlin?

Stroilov: Ja, jag återvände till Berlin.

Vysjinski: Hyste ni ej önskan att stanna i Tyskland, att ej återvända till Sovjetunionen?

Stroilov: Då genast?

Vysjinski: Jag talar inte med kronometrisk noggrannhet. önskade ni det eller inte?

Stroilov: Det uppstod en önskan hos mig att stanna i Tyskland.

Vysjinski: Det uppstod en önskan att stanna i Tyskland. Talade ni med någon därom?

Stroilov: Någon bland sovjetmedborgarna?

Vysjinski: Det gör detsamma vem.

Stroilov: Jag inte endast meddelade det, utan ingav också en skrivelse därom.

Vysjinski: Vad för skrivelse och till vem?

Stroilov: Jag gav Wüster en skrivelse om att jag beslutat mig för att avstå från att resa tillbaka till Unionen och uttryckte min önskan att få stanna kvar i Tyskland och tillsammans med honom arbeta energiskt och utföra hans uppdrag.

Vysjinski: Vad kan man kalla det?

Stroilov: Fosterlandsförräderi.

Vysjinski: Fosterlandsförräderi! En ryss! Sovjetmedborgare! Denna skrivelse visade sig vara i händerna på vem? Wüster?

Ordföranden: Det hade man kunnat börja med, det skulle ha varit enklare.

Vysjinski: Jag vet inte vad som är enklare ur Stroilovs synpunkt. Han har första ordet i denna fråga. Vidare, vad gjorde Wüster med er skrivelse?

Stroilov: Sedan gick det så att 8-10 dagar efter denna min skrivelse fick jag telegram från Moskva om att resa till Sovjetunionen.. På två dagar packade jag mina saker och reste. Jag förstod inte varför man kallade mig till Moskva, då jag nyligen varit där och kunde göra tjänsteinformation och gjort allt vad jag kunde. Därför var det för mig oförklarligt

Vysjinski: Varför kallade man er till Moskva?

Stroilov: Å andra sidan tänkte jag, att det kanske är i förbindelse med några andra omständigheter i Novosibirsk. Men då jag kom fram, visade det sig inte vara det.

Vysjinski: Säg i korthet, vad gällde saken.

Stroilov: Det förefaller mig, som om tyskarna efter att ha fått denna skrivelse, utnyttjade mig och kastade ut mig.

Vysjinski: Kastade ut, vad vill det säga? Man kallade er från Moskva?

Stroilov: Ja, från Moskva.

Vysjinski: Vem?

Stroilov: Sjestov.

Vysjinski: Kanske enligt överenskommelse med Wüster?

Stroilov: Det vet jag inte, men det är möjligt.

Vysjinski: Men hur blev ni i alla fall agent för underrättelseväsendet?

Stroilov: Då skrivelsen visade sig vara i händerna på Wüster – jag skall inte relatera alla samtal som ägde rum, det varade omkring fem timmar.

Vysjinski: Därom sedan.

Stroilov: Wüster förklarade, att jag nu är i deras händer, och om jag inte utför deras enskilda uppdrag och uppgifter, så blir jag överlämnad i sovjetmyndigheternas händer, för vilka man skall förelägga min egenhändiga skrivelse.

Vysjinski: Vad beslöt ni?

Stroilov: Med anledning härav hade jag ett tre timmar långt samtal, men jag var rädd för att råka ...

Vysjinski: På de anklagades bänk, där ni hamnat?

Stroilov: Jag var rädd för att hamna i GPU, för straff var jag rädd.

Vysjinski: Och därför?

Stroilov: Därför kom jag överens med Wüster, d. v. s. jag blev förrädare.

Vysjinski: Det var slutet. Sitt ned.

Kan man få fortsätta frågorna till Sjestov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: På så sätt vände ni, Sjestov, er till Stroilov, då ni redan visste att han värvats av det tyska spionageväsendet?

Sjestov: Ja. Men jag är inte överens med några detaljer, om vilka Stroilov här talat.

Vysjinski: Och vilka? Ni har således deltagit i hans värvning?

Sjestov: Nej. Han yttrade att han fick telegram med min underskrift att resa till Unionen. Det är inte riktigt. Då var jag ännu inte fosterlandsförrädare.

Vysjinski: Vem kan nu förstå sig på er?

Sjestov: Jag fick ett telegram från Novosibirsk om nödvändigheten av att kalla Stroilov från Tyskland.

Vysjinski: Jag ber om ursäkt. Kommer ni ihåg vem som kallade Stroilov från Tyskland?

Sjestov: Det kommer jag ihåg.

Vysjinski: Kommer ni ihåg hur det gick till?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Berätta.

Sjestov: Det gick så till, att jag fick telegram från styrelsens ordförande Abramanov med förslag om att återkalla Stroilov från Tyskland. Vid den tiden började häktningarna av ingenjörer i Kusnetskbassängen. Jag visste det, och därför gick jag till chefen för Utländska avdelningen i Högsta Folkhushållningsrådet och berättade mina synpunkter, att Abramanov antagligen hemkallar Stroilov av två orsaker: antingen för att fylla det uppkomna tomrummet och anförtro honom praktiskt arbete, eller på grund av misstankar att han varit en av deltagarna, och därför måste han återkallas. Sänd ett telegram med eder underskrift.

Vysjinski: Alltså, under ert deltagande?

Sjestov: Under mitt deltagande, men jag sände ej telegrammet med min underskrift.

Vysjinski: Det kommer inte an på underskriften. Stroilov talar således sant då han säger, att Sjestov hade del i hans återkallande.

Sjestov: Nej det är inte riktigt. Jag kommer gott ihåg, att då Stroilov återkom, så bemödade han sig om att ånyo få resa till Tyskland.

Vysjinski: Det är en annan sak, att han bemödade sig, men ni bemödade er om att han återkom från Tyskland. Det är det frågan gäller.

Sjestov: Riktigt.

Vysjinski: Vari bestod er spionageverksamhet?

Sjestov: Spionaget bestod i att jag i slutet av 1932...

Vysjinski: Fatta er kort och iakttag de fordringar som Ordföranden här har uppställt beträffande bestämda statliga krav och statliga institutioner.

Sjestov: I slutet av 1932 sammanträffade jag med Stroilov och han sade mig att det har anlänt en ny, tämligen stor grupp av tyska fackmän-diversanter.

Vysjinski: D. v. s. de anlände under masken av fackmän?

Sjestov: Ja. Det inbjöds då ett stort antal ingenjörer till Kusnetskbassängen, och de kom också.

Vysjinski: Nämn deras namn.

Sjestov. Saken har ännu inte kommit fram till namnen.

Vysjinski: Jo, saken har kommit dithän.

Sjestov: Nej, tillåt mig – det upprättades en plan för Kusnetskbassängen

Vysjinski: Jag frågar, om ni stod i förbindelse med någon av spionerna och diversanterna?

Sjestov: I Prokopjevsk hade jag förbindelser med Sjebesto, Floren och Kahn. 1934 arbetade jag redan som ledare för en annan gruva och där satte jag mig i förbindelse med Stein.

Jag försade mig. För detta ändamål arbetar Baumgartner hos honom.

Vysjinski: Fick ni reda på det av Stroilov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Men Sjebesto, av vem fick ni reda på honom?

Sjestov: Stroilov sade mig att en ingenjör Sjebesto ankommit.

Vysjinski: Och Floren?

Sjestov: Floren arbetade förut i Prokopjevsk och kom som översättare till mitt arbetsrum. Jag lärde känna honom genom Sjebesto.

Vysjinski: Hur kom ni i förbindelse med Kahn?

Sjestov: Sjebesto sade mig att Kahn deltager i hans arbete.

Vysjinski: Med Stein?

Sjestov: Med Stein kom jag i förbindelse genom Floren.

Vysjinski; Genom vem satte ni er i förbindelse med Baumgartner?

Sjestov: Om den personen fick jag vetskap genom Stroilov.

Vysjinski: Alltså är källan sist och slutligen Stroilov. Sjebesto–Stroilov, Kahn–Stroilov, Baumgartner–Stroilov o. s. v. Allt Stroilov?

Sjestov: Riktigt.

Vysjinski: Tillåt en fråga till Stroilov.

Anklagade Stroilov, är detta riktigt?

Stroilov: Han har förväxlat dem. Inte Baumgartner utan Sommeregger.

Vysjinski: Alltså ännu en ny. Men de övriga. Sjebesto nämnde han riktigt?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Floren nämnde han riktigt ?

Stroilov: (tiger).

Vysjinski: Kahn nämnde han riktigt?

Stroilov: Det fanns en sådan fackman.

Vysjinski: Har ni nämnt dem?

Stroilov: Jag nämnde honom endast Sjebesto.

Vysjinski: Men Stein?

Stroilov: Jag påminde om Stein, för att han skulle ha honom i åtanke då jag var i Ansjerk.

Vysjinski: Ni nämnde honom för att han skulle ha honom i åtanke? Och ingenting mer? Sjebesto ledde till Stein, Floren ledde till Kahn, Floren ledde till Sjebesto.. Men hur är det med Baumgartner?

Stroilov: Jag erinrar mig att det var ett sådant samtal.

Vysjinski: De var så många, att ni blandade samman alla namnen?

Sjestov: Jag kommer gott ihåg att Stroilov talade om Baumgartner.

Vysjinski (till Sjestov): Har Stroilov talat med er om Baumgartner?

Sjestov: Jag kände honom genom Stroilov. På min direkta fråga hur han upprätthåller förbindelserna, sade han mig: genom ingenjör Baumgartner.

Vysjinski (till Stroilov): Hade ni ett, sådant samtal?

Stroilov: Samtal om förbindelser genom ...

Vysjinski: Existerade Baumgartner i verkligheten?

Stroilov: Ja, han existerade.

Vysjinski: Hade ni samtal med honom?

Stroilov: Överhuvud taget så känner jag Sjestov, men för förbindelserna tjänstgjorde både Baumgartner och andra.

Vysjinski: Även Sommeregger?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Talade ni med Sjestov om Baumgartner ?

Stroilov: Det gjorde jag, men inte som en förbindelseman.

Vysjinski: Utan som vad?

Stroilov: Som en ...

Vysjinski: Som en av de många.

Stroilov: Ja, av de många ...

Vysjinski: Agenterna?

Stroilov: Ja, agenterna.

Vysjinski (till Sjestov): Alltså var ni ett tämligen solitt sällskap.

Sjestov: Sjebesto bad att man skulle ge honom en plan där de viktigaste anläggningarna var utmärkta, så att han skulle kunna börja kampanjen med diversionsarbetet. Jag gav honom denna plan. Han använde den för en diversion i Prokopjevsk-området. Det kom till uttryck däri, att han gjorde försök att spränga gruvmynningen och brottet i schakt nr 5. Han placerade där en sprängbomb av dynamit. Knallhatten blev påsatt och även stubintråden. Det återstod endast att antända tråden.

Men explosionen ägde inte rum, bara därför att då bomben skulle placeras på sin plats, så var det någon som kom och störde. En arbetare, som städade på platsen upptäckte bomben nästa natt och den blev undanskaffad.

Vysjinski: Undanskaffad. Men Sjebesto blev inte undanskaffad?

Sjestov: Nej.

Vysjinski: Varför?

Sjestov: Jag utlämnade honom ej.

Vysjinski: Ni utlämnade honom ej ?

Sjestov: Nej.

Vysjinski: Vad var det vidare?

Sjestov: På min anvisning blev det med hjälp av teknikern Kahn stulet dynamit ur ett dynamitupplag varefter vi anlade vårt eget hemliga dynamitförråd.

Vysjinski: Stal han dynamit med er hjälp?

Sjestov: Nej, jag deltog inte häri. Han rådfrågade mig angående platsen.

Vysjinski: Gjorde ni i ordning förvaringsplats för det stulna?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Deltog ni i stölden?

Sjestov: Ja, jag deltog.

Vysjinski: Han stal således tillsammans med er?

Sjestov: Jag visste härom.

Vysjinski: Nej, förlåt, ni inte endast visste, ni hjälpte också.

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Ni var medhjälpare?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Således stal ni tillsammans?

Sjestov: Tillsammans.

Vysjinski: Det är just det jag säger.

Sjestov: 1934 exploderade detta förråd. Gruvarbetarnas barn lekte inte långt från denna plats, och antagligen hade de grävt i jorden och träffat på dynamiten. Det blev en djävulsk explosion.

Vysjinski: Hur gick det med barnen?

Sjestov: De dog.

Vysjinski: Många?

Sjestov: Några stycken.. Härmed slutade också Sjebestos verksamhet i Propokjevsk.

Vysjinski: Varför stal ni dynamit, det har ni inte sagt. Var det för att föröva liknande explosioner?

Sjestov: (tiger).

Vysjinski: För att förbereda sprängning av schakten?

Sjestov: Alldeles riktigt. I maj 1933 gjorde Sjebesto försök att bränna ned kraftstationen i Kusnetsk, på det tyska spionageväsendets och mitt uppdrag.

Vysjinski: Vem var det som föreslog att spränga denna station?

Sjestov: Det var mitt förslag.

Vysjinski: Sade ni det till Sjebesto?

Sjestov: Nej. Han sade mig helt enkelt, att han företagit åtgärder för att anlägga eld. Om detta faktum kände jag till.

Vysjinski: Vari bestod försöket att anlägga branden?

Sjestov: Jag visste gott av Sjebesto att man satt eld på stationen.

Vysjinski: Alltså var det inte ett försök, utan mordbrand?

Sjestov: Ja, en äkta mordbrand. Vidare vet jag av Floren, att han hösten 1934 satte eld på kolbehållaren vid schakt nr 9, men där blev ingen eldsvåda.

Vysjinski: Det var ett försök?

Sjestov: Ja. På samma sätt gjordes försök att sätta eld på produktionen i schakten nr 5-7.

Vysjinski: När?

Sjestov: På hösten 1934. Endast tack vare schaktledarens snabba ankomst –han var inte medlem av den trotskistiska organisationen – samt brandkårens hastiga utryckning blev elden lokaliserad.

Vysjinski: Talade ni med Stroilov om detaljerna i denna Sjebestos, Florens och andras verksamhet?

Sjestov: Ja, jag talade med honom om det.

Vysjinski: Han var följaktligen också inne i saken?

Sjestov: Ja, det var han,

Vysjinski: Anklagade Stroilov, har ni hört Sjestovs vittnesmål i dess sista del?

Stroilov: Jag har hört det.

Vysjinski: Bekräftar ni att ni var underrättad om Sjebestos, Florens och andras diversionsarbete?

Stroilov: Det bekräftar jag.

Vysjinski: Talade ni med Sjebestov om detta?

Stroilov: Flera gånger.

Vysjinski: I vilket samband hade ni dessa samtal? Informerade han er eller ni honom?

Stroilov: Vi informerade varandra ömsesidigt, då skadegörelsearbetets planer upprättats tillsammans med honom.

Vysjinski: Alltså var det samtal angående kontrollen av planernas uppfyllande?

Stroilov: För information om det utförda arbetet.

Vysjinski: Av de gemensamt utförda brotten?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Var god och sitt (till Sjestov). Vidare.

Sjestov: Andra fakta kommer jag nu inte ihåg. Angående Leningruvan underrättade mig Stroilov, men där utfördes inte diversionsarbetet av tyska spioners händer efter vad jag kan komma ihåg, utan diversionsarbetet utfördes av Andrejev, första mekanikern vid denna gruva. Det gjordes försök från hans sida att anlägga brand i Jemeljanovskschaktet.

Vysjinski: Men ert undermineringsarbete? Skadegörelsemontagen i schakten o. s. v.

Sjestov: Jag skall strax övergå till detta. Det är ett mycket stort avsnitt. I Prokopjevskgruvan genomfördes ett kammar- och stolpsystem utan tillmurning av de bearbetade sträckorna. Tack vare detta system hade vi över 50 % kolförlust, i stället för de vanliga 15-20 %. För det andra: tack vare detta faktum hade vi i Prokopjevskgruvan mot slutet av 1935 omkring 60 eldsvådor i schakten.

Vysjinski: Det var resultatet av ...

Sjestov: Det genomförda undermінerings- och skadegörelsearbetet.

Vysjinski: Organiserade ni dessa eldsvådor i schakten?

Sjestov: Vi organiserade dem inte, men vi bedrev ett sådant system i kol-framforslingen, som ledde till dessa eldsvådor i schakten.

Vysjinski: Ni framkallade eldsvådor?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Jag säger också att ni organiserade dem i den meningen, d. v. s. ni genomförde ett sådant system, som oundvikligt måste medföra eldsvådor?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Och för detta ändamål tillämpade ni också detta system?

Sjestov: Uteslutande därför.

Vysjinski: För att det skulle uppstå eldsvådor?

Sjestov: Ja, för att det skulle bli stora kolförluster.

Vysjinski: Vem hjälpte er i ert brottsliga arbete?

Sjestov: Hjälpte mig gjorde Stroilov, förvaltaren för Prokopjevskgruvan, Ovsjannikov, och överingenjören i samma gruva, Maier. Under deras medverkan började inte i rätt tid fördjupningen av schakten, och i synnerhet i Molotovschaktet. Sedan 1933 konserverade vi medvetet schaktavsatsen ”100” i schaktet Koksovaja.. Vi började ej i rätt tid fördjupa Maneiha schaktet och schakten nr 5-6. Det förhalades under 2 år. Vidare har jag personligen öppnat två stora schakt 7-8 på en sådan plats i kolfyndigheterna, där det (som jag visste på förhand) måste bli stora obehagligheter vid brytningen. Allt detta gjordes medvetet.

Vid Koksavaja-schaktet, vid schakten 5-6, bedrevs under uppmonteringen av utrustningen och vid monteringen av den underjordiska kraftstationen och andra maskiner ett stort undermineringsarbete. Det utförde den av mig värvade ingenjören Schneider med en grupp medhjälpare.

Vysjinski: Är det allt?

Sjestov: I Ansjerka drogs det ut 2 år på tiden med att sätta schaktet nr 5 i drift. Ett sådant stort skadegörelsearbete blev också genomfört i schakten 9-15. Vidare genomförde vi stora åtgärder av skadegörande och förstörande art på de maskiner, som befann sig i arbete såväl vid Leningruvan som vid Ansjersk-Sudsjenskgruvan, vilket haft till resultat att dessa gruvor under loppet av fem år ej kunnat fylla sina planer.

Och det sista: vid alla gruvor, Prokopjevsk, Ansjerka och Leningruvan bedrevs sabotage av stachanovrörelsen. Det gavs direktiv om att lägga arbetarnas nerver på sträckbänken. Innan arbetarna kom fram till sina arbetsplatser, måste de fälla ett par hundra svordomar över schaktledningen. Det skapades omöjliga arbetsförhållanden. Med stachanovmetoder kunde man icke arbeta och inte ens med vanliga metoder var det möjligt att arbeta normalt.

Vysjinski: Om det terroristiska arbetet har ni redan talat.

Ordföranden: Klockan är omkring tio.

Vysjinski: Ännu två frågor. För det första, jämsides med de brott varom ni nu har talat, har ni inte på ert samvete, jag säger rent ut, banditbrott i ordets egentliga betydelse? Exempelvis, stölder och mord.

Sjestov: Det var mord.

Vysjinski: Inte terror, utan just mord.

Sjestov: Jag erinrar mig att i Prokopjevsk blev en ingenjör Bojarsjinov mördad av terroristgruppen.

Vysjinski: Varför blev han mördad?

Sjestov: Han blev mördad på uppdrag av mig. Han meddelade mig att någonting är på tok vid ”Schaktostrojs” arbete. Han riktade min uppmärksamhet på det. Jag åtnjöt då förtroende bland ingenjörerna och de tekniska arbetarna. Bojarsjinov var själv en f, d. skadegörare från Donetsbassängen, men nu arbetade han ärligt i denna gruva.

Vysjinski: Vände han sig till er som en auktoritativ ledare?

Sjestov: Ja han ville öppna mina ögon för vad som pågick. Jag sade till honom, att jag mottager detta till meddelande, tackade honom och sade: ”Jag skall underrätta vederbörande härom, och ni tiger så länge”. Därefter kallade jag på Tjerepuhin och gav honom i uppdrag att mörda honom, och det blev också gjort.

Vysjinski: Och han blev mördad?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: En ärlig ingenjör?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Vem mördade honom?

Sjestov: Eftersom den saken försiggick förutan mig, så nämnde Tjerepuhin ej namnet på förövaren.

Vysjinski: Ni handlade genom Tjerepuhin.

Sjestov: Ja. Tjerepuhin rapporterade sedan.

Vysjinski: Säg, tillhörde Arnold Tjerepuhins grupp?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och denna grupp var förutsedd för terror och sådana mord?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Vem var den direkta verkställaren av mordet?

Sjestov: Namnet kan jag inte säga. Det var 1933 och jag kände inte alla trotskister i Prokopjevsk.

Vysjinski: Med ett ord, ni organiserade mordet?

Sjestov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Genom den grupp, som verkade under er ledning?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Den andra frågan: hur förhöll det sig med stölderna?

Sjestov: Det var en stöld i Ansjersk bank. Med mitt deltagande och på uppdrag av mig.

Vysjinski: Hur gick den saken till?

Sjestov: Det var 1934. Jag hade värvat föreståndaren för Statsbankens avdelning i Ansjersk-Sudsjensk området, Figurin. Han drog med första kassören Solomin i organisationen, och de tog för vår organisations räkning 164 tusen rubel ur kassan och överlämnade till mig.

Vysjinski: Och vad gjorde ni?

Sjestov: Jag fördelade dem på följande sätt: en del av pengarna, omkring 30 tusen rubel lämnade jag för Ansjerka-organisationen, för terroristgruppen, som fanns där – Schumachers och Fedotovs grupp – och för andra ändamål. 40 tusen rubel överlämnade jag till Muralov för andra organisationer, som direkt var honom underordnade och sorterade under honom, och ytterligare 30 tusen rubel bad han mig om för Kemerovos räkning. Muralov fick således 70 tusen rubel. De övriga pengarna avlämnade jag till Prokopjevsk-organisationen. Tjerepuhin gav jag omkring 15 tusen rubel och omkring 30 tusen rubel gav jag Ovsionnikov.

Vysjinski: Var det någon som kontrollerade pengarnas användning?

Sjestov: Jag hade förtroende för folk.

Vysjinski: Så mycket mera som det var statens pengar.

Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytes till i morgon klockan 11 f. m.

(Sammanträdet avslutas)

(Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium.
Armé-militärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. Kostjusjko.

Förmiddagssammanträdet den 26 januari 1937.

Rättskommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter.

Fortsättning på förhöret med den anklagade A. A. Sjestov

Kasnatjejev: Jag anhåller om att få ställa några frågor till den anklagade Sjestov.

Ordföranden: Var så god!

Kasnatjejev: Anklagade Sjestov, i går, när ni avgav er utsago, berättade ni, hur Stroilov blev värvad av er. Säg oss, använde ni, när ni värvade Arnold, samma metoder eller andra?

Sjestov: När det gällde Arnold, hade jag en annan värvningsmetod.

Kasnatjejev: Och vilken då?

Sjestov: Sommaren 1928 kom Arnold till mig i ”Sjahtostroj” för att taga anställning som mekaniker vid en gruva. När jag genomgick hans självbiografi, märkte jag, att han blivit avskedad från sitt arbete på Kusnetskstroj – vilket han då icke undanhöll mig – för sovjetfientlig agitation bland de utländska specialisterna. Detta föranledde mig att antaga honom och att i fortsättningen bearbeta honom för att i allmänhet dra in honom i vår trotskistiska organisation. Jag ämnade då använda honom för undermineringsarbete. Min bekantskap med honom sedermera under sommaren och hösten 1936 visade, att Arnold till nationaliteten, så vitt jag minnes, är finne; att han namn är någonting liknande Kelgen eller Kilgan. Det kommer Arnold att säga, överhuvud har han ett finskt namn. Under tsartiden levde han under namnet Vasiljev

Vysjinski: Jag begriper alls icke, varför Sjestov skall berätta Arnolds biografi.

Ordföranden: Frågan gällde icke detta, frågan rörde sig om, hur Sjestov värvade Arnold.

Vysjinski: Må han berätta om värvningsmetoden, men jag vänder mig emot att Sjestov berättar Arnolds biografi, när denne befinner sig här på de anklagades bänk, innan anklagade Arnold själv berättat därom. Det är orätt.

Ordföranden: Vilken fråga ställde kamrat försvarsadvokaten? Med vilka metoder värvade ni den anklagade Arnold till eder grupp; men man har alls icke bett er att utlägga hans biografi. Svara på den framställda frågan.

Sjestov: Jag sade redan, att när Arnold började arbeta vid ”Sjahtostroj” hade han redan bestämda åsikter som ett sovjetfientligt element.

Kasnatjejev: Det vill säga, ni fick reda på, att han är ett sovjetfientligt element och tog itu med att värva honom? Visste ni eller visste ni det icke?

Sjestov: Nej, jag förde underhandlingar med honom under några månaders tid.

Kasnatjejev: Under några månaders tid, hur många?

Sjestov: Under 5-6 månader.

Kasnatjejev: Under denna tid förberedde ni honom?

Sjestov: Ja, jag förberedde honom. Jag sade honom, att jag är en trotskist, medlem av den trotskistiska organisationen, samt övertygade honom om att ge sig in på terrorns väg. Han samtyckte härtill. Senare uppkom frågan, huruvida han åtar sig missionen att utföra ett terrordåd. Efter någon tid och efter ytterligare underhandlingar med honom gav han mig sitt samtycke härtill.

Kasnatjejev: Var det vid värvningen nödvändigt för er att hota honom med något, såsom det var med Stroilov?

Sjestov: Nej, med Stroilov var det en annan sak; men hur kunde jag hota Arnold, när jag utmärkt förstod, att jag behöver en person, som åtoge sig att utföra ett terrordåd.

Kasnatjejev (till den anklagade Sjestov): När ni värvade Stroilov, så hotade ni honom med möjligheten av att utlämna honom till respektive myndigheter?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: Behövde ni använda ett liknande hot gentemot Arnold eller icke?

Sjestov: Nej.

Kasnatjejev: Men ni sade, att ni kände till hans sovjetfientliga stämningar? Ni kände till dem, och använde er därav?

Sjestov: Ja, det gjorde jag. Det gav mig anledning att förmå honom till att begå terroristdåd. Jag förde honom samman med Tjerepuhin.

Kasnatjejev: Ni ställde denna fråga, men frågan om hot ställde ni icke?

Sjestov: Nej.

Kasnatjejev: Säg oss nu, när gav ni första gången uppdraget att utföra ett terrordåd?

Sjestov: Jag gav själv inga uppdrag.

Kasnatjejev: Direkt gav ni icke?

Sjestov: Nej. Jag förde honom samman med den person, som operativt ledde terrordåden.

Kasnatjejev: Namnet på denna person?

Sjestov: Tjerepuhin.

Kasnatjejev: Följaktligen gav Tjerepuhin det direkta uppdraget?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: Rapporterade icke Tjerepuhin till er, vad Arnold sade?

Sjestov: Han sade, att Arnold icke bara samtyckt till att utföra terrordådet, utan också att själv gå under därvid.

Kasnatjejev: I det första uppdraget, som Tjerepuhin gav Arnold, var det fråga om ett terrordåd och mot vem?

Sjestov: Mot Ordsjonikidse, men dådet kom inte till stånd, emedan Ordsjonikidse icke använde sig av automobilen.

Kasnatjejev: Det vill säga av helt oförutsedd orsak?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: Det andra uppdraget, vilket var det?

Sjestov: Att begå ett terrordåd mot Molotov.

Kasnatjejev: Avgav Tjerepuhin sedan rapport till er om detta terrordåd?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: Hur förklarade Arnold, att han icke lyckats utföra dådet?

Sjestov: Tjerepuhin sade, att Arnold blev rädd och gav tappt.

Kasnatjejev: Men träffade ni Arnold efter detta?

Sjestov: Ja, det gjorde jag.

Kasnatjejev: Omedelbart eller efter någon tid?

Sjestov: Icke omedelbart. Ungefär efter någon tid, när han kom till arbete vid Ansjersk-Sudsjensk gruvan i slutet av år 1934.

Kasnatjejev: Då, vid detta möte med Arnold rörde sig ert samtal om det misslyckade terrordådet?

Sjestov: Så vitt jag minnes, gjorde det det.

Kasnatjejev: Vad sade er Anold – lyckades han icke genomföra detta terrordåd eller blev han rädd den gången?

Sjestov: Han förklarade, att det inte lyckades honom.

Kasnatjejev: Men ni misstänkte, att han blev rädd?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: I överensstämmelse med Tjerepuhins rapport till er?

Sjestov: Ja.

Kasnatjejev: Var detta det sista uppdraget, som Arnold erhöll av er eller genom Tjerepuhin?

Sjestov: Jag förstår inte riktigt. Jag gav genom Tjerepuhin Arnold i uppdrag att utföra terrordådet mot Molotov.

Kasnatjejev: Förutom detta uppdrag hade Arnold ännu något annat uppdrag?

Sjestov: Nej.

Kasnatjejev: Gav ni, eller gav ni icke i uppdrag åt någon att värva någon till organisationen?

Sjestov: Nej. Hela arbetet att värva terrorister i Prokopjevskdistriktet bedrev Tjerepuhin, sedan jag värvat honom för detta arbete.

Kasnatjejev: Och därutöver ingen annan?

Sjestov: Med undantag av Arnold, med viljen jag hade att göra, och vilken jag värvade.

Kasnatjejev: Men Arnold fick ej i uppdrag att värva någon annan av medarbetarna?

Sjestov: Det är möjligt att det var fallet, jag minnes icke .. .

Kasnatjejev: Tillsvidare har jag inga frågor.

Förhör med den anklagade M. S. Stroilov

Ordföranden: Anklagade Stroilov, bekräftar ni de utsagor, som ni avgav vid den förberedande rannsakningen och även vid domstolsförhandlingarna av Högsta domstolens Militärkollegiums speciella session i november?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Kan ni tillägga något till edra uttalanden i går?

Stroilov: Jag skickades på två år till Tyskland och beklädde posten som överingenjör för bergsbrukssektionen av handelsrepresentationens tekniska byrå.

I samband med denna ställning besökte jag många företag, maskinbyggnadsverk, gruvor, utställningar o. s. v. Därför var det ett relativt stort antal personer, som kände mig. Dessutom ålades mig under ett halvs års tid uppgiften att anställa tekniska fackmän för Sovjetunionen. Uppgiften bestod i att pröva deras tekniska kunskaper och på basen härav bestämma, på vilken plats i Sovjetunionen de skulle arbeta. På så sätt gick c:a 250 man genom mina händer, och c:a 70 blev anställda. På grund av dessa två fakta måste man antaga, att det fanns flera firmarepresentanter och representanter för ingenjörsföreningar i Ruhrområdet, i Schlesien och i Sachs" som kände mig.

Ehuru det ej hörde till vår tekniska byrås funktion, då den hade att sörja för den tekniska hjälpen till Sovjetunionen och samtidigt utgjorde basen för höjandet av kvalifikationerna, måste jag på uppmaning av Handelsrepresentationens importavdelning avge tekniska konsultationer över maskiner, som beställdes i Tyskland.

Jag avgav en rad konsultationer och därför var jag känd av en rad firmor, jag skall ej räkna upp dem här, ty det var många. Jag nämner det därför att mina besök i dessa företag tydligen var av sådan art, att man kände mig som en ingenjör.

Saken började så småningom med min bekantskap med von Berg, som jag flyktigt nämnde i går; det är svårt att säga, vilken bestämd firma von Berg representerade, men han sade, att han kände alla i Tyskland. Han talade utmärkt ryska, ty under tiden före revolutionen hade han bott 15-20 år i Ryssland, i Petersburg. Denna person kom flera gånger till tekniska byrån och talade med mig i affärsangelägenheter. I synnerhet var det fråga om hårda legeringar, vilka firman Walram framställde.

Jag nämnde i går att jag hade ett samtal med Berg om frågor angående vårt uppbygge, då jag gjorde en resa för att i laboratorier och fabriker bese tillverkningen av dessa legeringar och deras användning i gruvorna, varigenom en stor effekt uppnåddes. Berg, som tvivlade både på vårt uppbygge och på allt annat, rekommenderade mig då att läsa den bok av Trotski, som jag även talat om. Tydligen kände man också Berg, ty då jag hade besök av firmorna, och man påvisade att jag redan gjort ett och annat, påpekade man också att min stämning var långt

ifrån sovjettrogen och att jag läst Trotskis bok ”Mitt liv”. Härav slöt jag, att Berg informerade en rad andra institutioner.

Jag hade ett samtal med Berg i frågor rörande vårt uppbygge. Berg rekommenderade mig att läsa Trotskis bok, varom jag talade i går.

När jag var i Sovjetunionen – i slutet av november eller början av december 1930, befann sig denne Berg också i Moskva. Per telefon anhöll han på det enträgnaste, att jag skulle besöka honom. Jag gjorde det icke. Sedan bad han mig sända ett brevkort med anvisning om, när jag komme att återvända till Tyskland, vilket jag också gjorde. Sedan jag återvänt till Tyskland träffade jag Berg några gånger. Vid ett av samtalen sade han, att man i Sovjetunionen känner till att jag visat firmorna ”Walram” och ”Euckhoff” en viss hjälp. Vid ett andra samtal tillade han, att man tydligen håller mig under uppsikt och att man i Sovjetunionen har reda på mina sovjetfientliga samtal, så att därför måste jag stanna i Tyskland.

I slutet av mars 1931 knöt jag förbindelse med Wüster, som rekommenderats mig av von Berg för att organisera min resa till Tjeckoslovakien och Frankrike för att utreda frågor rörande utvinningen av mäktiga kolskikt. Wüster sade mig, att ”Det kan arrangeras, men enär ni icke är tysk, så måste man ha något slags skriftligt bevis därpå, att ni är vår man och inte lurar mig”. Och jag gav det dokument, varom jag redan talat, dvs. samtycke till att icke återvända till Sovjetunionen utan stanna i Tyskland och arbeta samman med dem och utföra deras uppdrag. Efter tre eller fyra dagar, det var den 2 april, begav jag mig till hans bostad vid Armstrasse – andra våningen, jag tror det var nummer 59. Wüster sade: ”Det kan inte bli tal om att man låter er stanna i Tyskland, eller att ni besöker Frankrike eller Tjeckoslovakien.” För att tala uppriktigt, jag tappade koncepterna och sade, att detta helt enkelt är ohederligt. Han genmälte: ”Här är det inte fråga om någon ohederlighet. Ni har givit er personliga skrivelse, och därför måste ni utföra våra uppdrag, såsom ni förbundit er, herr Stroilov.” Han höjde tonen och förklarade, att han nu inte talar i sitt namn, utan i namn av de politiska kretsar, som kan göra den ena eller andra av två eventualiteter: antingen placera mig i tyskt fängelse på grund av en rad fakta om agitation, som jag skulle ha bedrivit, eller på grund av denna skrivelse – i sovjetfängelse. Jag samtyckte till att utföra Wüsters anvisningar, dvs. – rent ut sagt – att bli förrädare. Under samma samtal påpekade han, att mina närmaste uppgifter bestod i att hjälpa de tyska specialisterna och i synnerhet dem, som enligt överenskommen lösen – ”hälsning från Wüster” – komme att vända sig till mig, att jag skulle visa dem varje medverkan i att placera dem på bestämda platser i Sovjetunionen, understöda dem i arbetet, utan att fästa uppmärksamhet vid de tekniska bristerna.

Vidare påpekade han för mig, att jag hör vidtaga åtgärder för att bromsa utvecklingen av Sovjetunionens kolindustri. Detta var helt enkelt ett direktiv om skadegörelseverksamhet.

Den 11 april inträffade ett telegram, som återkallade mig till Sovjetunionen.

I Novosibirsk blev jag till att börja med utnämnd till viceföreståndare för förvaltningen av rationaliserings- och forskningsarbetena, och 1932 till föreståndare för denna förvaltning. Efter ungefär två månader började några av de tyska specialisterna komma till mig med den överenskomna lösen. Till slutet av 1934 hade sex personer vänt sig till mig: Sommeregger, Wurm, Baumgartner, Maas, Hauer och Flessa. Dessa spioneriagenter hade, som jag senare kunde övertyga mig om, fördelats på de mest avgörande ställena. I augusti upptog en av dem ett samtal om en officiell person ...

I början av 1931 sade han, att denna officiella person känner mig. Omkring en och en halv månad senare, ungefär, i april 1931, sade man mig, att denna officiella person sänder mig sin hälsning och ber mig icke glömma de förpliktelser jag åtagit mig. På detta sätt knöts ännu en snara omkring mig. Direktiven från denna officiella person skiljde sig ringa från Wüsters direktiv. Detta var som att bli driven i hets.

Till Wüster sände jag tre informationer. Som svar erhöll jag direktiv.

Vysjinski: Vad för direktiv erhöll ni?

Stroilov: Kontrarevolutionära direktiv om förstörelsearbeten.

Min första information – i januari 1932, genom ingenjör Flessa, vari meddelades om den väldiga byggnadsplanen i Kusbass, var faktiskt en spionageinformation. I augusti återvände Flessa och sade, att Wüster kräver, att jag skulle taga itu med att upprätta en organisation av kontrarevolutionärt sinnade fackmän. 1933 meddelade jag Wüster genom Sommeregger, att jag vidtagit åtgärder för att upprätta organisationen.

År 1934, ungefär i juni, meddelade jag genom Sommeregger, som begav sig på semester, hur många fackmän, vilka var sovjetmedborgare, som indragits i den kontrarevolutionära organisationen och vilka malmgruvor som omfattats, samt meddelade, att gruvdriftens igångsättande och behärskande antar skadegörelseformer. Härpå följde anvisningen att övergå till energisk skadegörelse- och förstörelseverksamhet.

Vad diversionsanslagen beträffar, så skulle Sommeregger själv avlägga rapport härom, då han ej var sämre, utan bättre underrättad än jag härom. Dessutom hänvisade jag till (det var visserligen ej så utpräglat vid den tiden som år 1935) att i en del gruvor, t. ex. i Prokopjevsk gruvan, förekom ett antal eldsvådor i samband med det nedrasningssystem, som tillämpades, vilket kunde hota utvinningen av kokskol för österns metallurgiska industri. Härpå följde hänvisningen, att jag ej fullgjort det direktiv, som han gett mig redan 1933 och som jag glömt att nämna, nämligen att jag skulle sätta i gång resoluta skadegörelse- och förstörelseaktioner. Han kallade det ett skadegörelsearbete vid skrivbordet och påvisade, att det vore nödvändigt att bedriva saken intensivare, och samtidigt påvisade han att det ej låg något ädelmod från min sida i den omständigheten att jag ej uppfyllde mina löften, ty därigenom förlorade de endast tid, de skulle kunna utnyttja Indien eller Kina (man hoppades på oss ifråga om maskinell utrustning) men ni, hette det, bedriver kommersiella underhandlingar med Amerika.

Särskilt retade det honom att det inte lyckades att utföra de diversionsdåd, som Sjestov talat om, som jag också skall tala om. När Sommeregger delgav mig anvisningarna, så talade han ej (det kan vara en detalj) i Wüsters namn, utan han sade ”vi”.

Min sista information avgav jag ungefär i september 1935. Den bestod däri, att driften i huvudgruvan Prokopjevsk befann sig i ett synnerligen svårt läge, att det ofta förekom eldsvådor i schakten, vilket inskränkte kolutvinningen, att den planerade kapaciteten i en rad gruvor absolut ej nåddes.

Beträffande fackmännen, av vilka ett antal vid denna tid avlägsnats, så påvisade jag att jag var maktlös på grund av att flera fackmän uppfört sig ytterligt ogenerat och fräckt. På denna information erhöll jag inga direktiv. Wüster var ej i Berlin, han var bortrest och lät säga, att han överlämnat saken åt en pålitlig person. Men jag erhöll sedan inga informationer och direktiv.

Vad beträffar den officiella personen, så gällde alla hans anvisningar i huvudsak placering av personer. Så blev särskilt ingenjör Stickling på denna officiella persons enträgna begäran och med min rekommendation sänd för att upprätthålla förbindelse med den kontrarevolutionära organisationen i Kemerovo.

Man varnade mig, att jag icke skulle tänka på att ställa till med något slags rebelliskt bråk i samband med genomförandet av rent provokatoriska åtgärder.

Ordföranden: Från vems sida?

Stroilov: Från den officiella personens sida.

Ordföranden: I Novosibirsk talade han icke om denna officiella persons verksamhet?

Vysjinski (till ordföranden): I detta fall har vi att göra med den anklagade Stroilovs uttalanden om någon officiell persons verksamhet. Jag anser, att man på grund av de intressen, som betonats av er, kan låta bli att nämna denna person, men det är nödvändigt att meddela, vari

denna officiella persons verksamhet bestod. De varningar, som ni tidigare framställt, förefaller mig att göra verkan beträffande den anklagade Stroilov.

Ordföranden: Anklagade Stroilov tar upp denna fråga på ett öppet sammanträde.

Vysjinski: Utan att nämna den givna personen.

Ordföranden (till Stroilov): – Önskar ni upprepa de utsagor, som ni avgav i Novosibirsk vid den speciella sessionen, eller någonting annat?

Vysjinski (till ordföranden): Ursäkta mig, processordningen fastställer bestämda krav, och att fråga den anklagade, vad han önskar säga, betyder att pålägga den anklagade tvång.

Ordföranden: Det är alldeles oriktigt.

Vysjinski: Jag ber att detta tages till protokollet som en omständighet, vilken pålägger den anklagade tvång.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, ni önskar tala om den officiella persons verksamhet, vilken ni nämnde vid den speciella sessionen i Novosibirsk?

Stroilov: Ja, den officiella personens.

Ordföranden: Tag hänsyn till, att vi vid domstolens öppna sammanträde icke bör nämna namnen på officiella personer, statsinstitutioner och representanter.

Stroilov: Gott. På denna officiella persons enträgna yrkan uppeggades sovjetarbetare och utländska arbetare mot sovjetregeringen.

Jag kan anföra sådana exempel. Då Sovjetunionen inbjöd utländska arbetare, hade den för avsikt att tillägna sig deras arbetsmetoder för att sovjetarbetarna skulle arbeta tillsammans med dem och få till stånd en bättre organisation av produktion och teknisk arbetskultur. Den rationellaste metoden skulle därför ha varit att låta de utländska arbetarna och sovjetarbetarna arbeta gemensamt, så att de kunnat utbilda kadrer av våra sovjetarbetare. Nu planerades saken avsiktligt så, att man skulle agitera för att detta i intet fall skulle ske. De utländska arbetarna arbetade inte endast skilt för sig, utan de erhöll utan tvivel bättre arbetsförhållanden, komprimerad luft, elektrisk ström, arbetsdräkt o. s. v. Och sedan sade dessa arbetare: ”Se där, hur man behandlar er, sovjetarbetare.” Om ni vill arbeta riktigt, så måste ni erhålla sådana förhållanden som vi, d. v. s. det var helt enkelt att hetsa sovjetarbetarna mot sovjetregeringen. Och sovjetarbetarna påvisade naturligtvis, att det vore lätt att förtjäna under sådana förhållanden, som utlänningarna erhållit i sitt arbete, med sådana lönetariffer, arbetsdräkt o. s. v. Det hela går ut på, sade de, att vi är något slags sämre folk, inte sådana sons de vilka inbjudits från utlandet. Sådana brigader fanns det överallt, i synnerhet i schaktet 5-6, i schaktet 5-7 i Ansjersk-Sudsjenskgruvan, där dessa arbetare var koncentrerade.

För det andra. Våra parti- och sovjetorganisationer kunde ej lämna de utländska arbetarna åt sitt öde, utan de försökte att draga in dem i arbetarnas allmänna, samhälleliga liv vid våra gruvor, och de övertygade sig därvid om, att i en hel rad fall många utländska arbetare ej var emot att arbeta hos oss i Sovjetunionen som sovjetmedborgare. Jag vet, att det bedrevs en regelrätt och nästan ohöljd agitation med paroller om Tysklands pånyttfödelse o. s. v., kort sagt med fascistiska paroller, som gick ut på att om arbetarna stannade kvar här i Sovjetunionen, så var det detsamma som att överlämna dem till slaveri o. s. v. Jag skall inte här upprepa denna illvilliga agitation, men den bedrevs, och det fick jag reda på genom officiella personers uttalanden.

För det tredje. Man åstadkom med avsikt ändlösa konflikter. Det förekommer konflikter oss emellan, på annat sätt går det inte, konflikter om tarifferna, om arbetsdräkten, arbetsförhållandena o. s. v. Men dessa trakasserier var alldeles meningslösa, och det förekom sådana konflikter, då de utländska arbetarna lämnade arbetet och inte arbetade under 5, 10, 15, 20 dagar, och sedan började det pratas, man visste ej av vem, att dessa personer, som är sabotörer och ej iakttager disciplinen, i alla fall tages tillbaka i arbetet – och sovjetarbetarna

sade: för den ena gäller lagen, men inte för den andra. Om jag skolkar från arbetet en dag eller två, så blir jag absolut avskedad.

Därtill kom ännu det momentet, att man fordrade utlämnandet av en del uppfinningar, som vi hade. Det är de moment, vilka jag bad rätten om tillstånd att få tala om.

Det är alltså min brottsliga linje i förbindelserna med utlänningarna. Vidare ber jag om tillåtelse att få tala om förbindelserna med trotskisterna.

Vysjinski: Vänta, ni sade, att när von Berg var i Moskva, ringde han till er och att ni icke ens vet, varför ...

Stroilov: Han ringde mig.

Vysjinski: Och ni säger, att ni inte förstod, varför han ringde till er.

Stroilov: Jag förstod det icke. Kanske helt enkelt för att visa, att han var en av de våra. Jag kan än i dag söm är inte förklara, varför han ringde.

Vysjinski: Men ni ringde inte honom?

Stroilov: Nej.

Vysjinski: Och hade inte för avsikt att ringa?

Stroilov: Ett brevkort sände jag.

Vysjinski: Varför sände ni brevkortet?

Stroilov: Jag skrev: Hermann Vasiljevitj, jag tackar er för att ni sänder mig en hälsning här i mitt fosterland, jag återvänder om två veckor till Tyskland.

Vysjinski: Han hälsar er, ni hälsar honom – vad är det då som är er obegripligt, om han hälsar er?

Stroilov: Jag begriper icke, varför han ringde, det förelåg inga uppdrag.

Vysjinski: Jag tror, att det var nödvändigt för honom.

Stroilov: Han är en erfaren man, i onödan ringde han ej.

Vysjinski: Och ni skulle icke ha skrivit i onödan?

Stroilov: När jag skrev honom brevkortet, hade jag intet ont i sinnet.

Vysjinski: Bara gott?

Stroilov: I samband med von Berg ges det ingenting gott.

Vysjinski: Just därför säger jag det också, men ni säger, att ni inte hade något ont i sinnet. Således med undantag av brevkortet ämnade ni icke skriva eller telefonera? Men hans telefonnummer hade ni?

Stroilov: Han nämnde det.

Vysjinski: När?

Stroilov: Där, när han talade i telefon.

Vysjinski: Och ni antecknade det?

Stroilov: Jag minnes icke nu, i min anteckningsbok, där finner man det.

Vysjinski: Ha inte så bråttom, vi kommer nog till er anteckningsbok.

Stroilov: Jag antecknade den.

Vysjinski Varför antecknade ni den, om ni ej hade för avsikt att ringa?

Stroilov: Han sade, anteckna den, ifall ni vill ringa.

Vysjinski: Varför skriver man upp telefonnummer?

Stroilov: För att ringa.

Vysjinski: Och ni skrev också för att ringa?

Stroilov: Jag ringde honom icke.

Vysjinski: Jag vet icke, om ni ringde eller icke, men att ni antecknat Bergs telefon, det erkänner ni? Tillät att jag överlämnar boken åt den anklagade, så att han kan se efter. På sidan 317-319, numreringen är här något besynnerlig, står antecknat: von Berg 8-50, anslutning 2-23. Stämmer det?

Stroilov: Det stämmer.

Vysjinski: Vet ni, var von Berg bodde?

Stroilov: Antingen på Grand Hotel eller ”Savoy”.

Vysjinski: Vilken månad var det?

Stroilov: I slutet av november eller början av december.

Vysjinski: Vilket år?

Stroilov: 1930.

Vysjinski: Jag ber domstolen bifoga till handlingarna hotell ”Savoys” meddelande: Utländska turisten G. V. Berg, f. 1874, tysk undersåte, till yrket affärsman, hotell Savoy: rum 223 (sammanfaller med telefonnumret) från 1 till 15 december 1930, anlände från Berlin. Hur länge vistades han här?

Stroilov: Enligt min uppfattning minst en månad, eller omkring en månad.

Vysjinski: Och vart reste han sedan?

Stroilov: Dit, tillbaka till Tyskland.

Vysjinski: Visste ni, när han reste?

Stroilov: Då visste jag det icke, men senare

Vysjinski: När han reste, visste ni det?

Stroilov: Nej.

Vysjinski: Hur kan ni bekräfta att han vistades här en månad?

Stroilov: Därför att när han återvände, sade han: Jag var här en månad.

Vysjinski: Men kanske två veckor?

Stroilov: Kanske, säkert vet jag icke.

Vysjinski: I meddelandet står det: anlände den 1 december, och avreste den 15 december. Är det möjligt?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: ”I rummet, där Berg bodde, befann sig telefon 8-50, anslutningsnummer 223. Hotellets direktör. Stämpel och nummer.”

Är allt rätt?

Stroilov: Det är rätt.

Vysjinski: Så att Berg är en levande människa och icke någon mystisk person?

Stroilov: Nej. Likaså de andra, som jag nämnde – de äro levande människor.

(På statsåklagarens anhållan förelägger man den anklagade Stroilov en anteckningsbok, i vilken von Bergs telefonnummer i Moskva, då han vistades i Sovjetunionen, finnes införd.

Stroilov bekräftar, att anteckningsboken tillhörde honom, Stroilov, och att han själv gjort denna anteckning.)

Vysjinski: Bra. Nu angående Wüster. Är denna bok er? Visa den, var så god (man visar Stroilov en anteckningsbok i mörkrött band).

Stroilov: Ja, det är min bok.

Vysjinski: Och det som är skrivet i boken, det är skrivet med er hand?

Stroilov: (läser i anteckningsboken) ”Wüster, Armstrasse . . .

Vysjinski: Wüsters hemadress?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Varför har ni Wüsters hemadress?

Stroilov: Därför att han sade, när han var . .

Vysjinski: Besökte ni honom på denna adress?

Stroilov: Jag har redan sagt, att jag talade med honom i hans bostad den 2 april.

Vysjinski: Ni var hos honom en gång?

Stroilov: Ja, en gång.

Vysjinski: Efter det ni antecknat denna adress, eller före detta?

Stroilov: Efteråt. Han gav mig den i Berlin och jag gick till denna adress.

Vysjinski: Han gav den i Berlin och ni antecknade den där?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: I vilket syfte, varför gick ni till hans bostad? Var borde ni ha träffat samman med honom i tjänsteärenden?

Stroilov: I tjänsteärenden, på neutral mark.

Vysjinski: Vad är det på neutral mark?

Stroilov: Låt oss säga i hotellets konferenssal.

Vysjinski: Behövde ni en sovjetingeniör, som befann sig utomlands på tjänsteresa, besöka utländska medborgare i deras bostäder och upprätthålla intima förbindelser med dem?

Stroilov: Nej.

Vysjinski: Ni var emellertid hos Berg i hans bostad?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Jag anhåller att domstolen bifogar till handlingarna den här adressen och telefonnumret ur denna officiella publikation (framlämnar till rätten en stor bok i rött band), på sidan 206 under nummer 8563 står Wüster, Armstrasse, jämte denne Wüsters adress, som finnes angiven i Stroilovs anteckningsbok.

Ni bekräftar detta, Stroilov?

Stroilov: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinski: Den officiella publikationen.

Ordföranden: För vilket år?

Vysjinski: Där står angivet.

Förevisa sedan den anklagde Stroilov denna svarta bok (man förevisar Stroilov en bok, liknande en stor kontorsbok i svart band).

Vad är detta för en svart bok?

Stroilov: Det är min dagbok.

Vysjinski: Var har ni fört den?

Stroilov: Jag förde den utomlands.

Vysjinski: Vilket år?

Stroilov: Hela tiden så länge jag bodde där.

Vysjinski: Den är skriven med er hand?

Stroilov: Allt är mitt ...

Vysjinski: Var så god, se efter först, lita icke på förtroendet.

Stroilov: Allt vad här är, är mitt.

Vysjinski: Det är ert?

Stroilov: Ja.

Vysjinski: Och mötet med Wüster och Berg är antecknat med er hand?

Stroilov: Allt detta skrevs när jag var i Tyskland, och kanske jag endas? fortsatte här ungefär ett par månader när jag kom till Sovjetunionen. Det här är redan här i Sovjetunionen.

Vysjinski: När var allt detta?

Stroilov: 1930-31.

Vysjinski: Då blev det också antecknat?

Stroilov: Omedelbart.

Vysjinski: Bra. Giv mig boken tillbaka.

Denna bok har bifogats handlingarna som bevismaterial. Jag ber rätten rikta uppmärksamheten på sidan 23, som innehåller mötet med Berg, vidare sidan 27, som innehåller hänvisning till ett samtal med Berg, sidan 37, som innehåller en hänvisning till Wüsters brev, sidan 33, som innehåller en hänvisning till Wüster, sidan 35, som innehåller en hänvisning till samme \Väster, och sidan 43, som innehåller en hänvisning till Sommeregger. Vilken karaktär dessa möten och samtal hade, gav anklagade Stroilov er i går en utläggning av. Jag ber er uppmärksamma, att dessa möten bekräftas i dagboken från år 1931.

Stroilov: Från 1930 och 1931.

Vysjinski (till Stroilov): Låt oss nu övergå till er skadegörelse- och diversionsverksamhet.

Stroilov: Med tyskarna?

Vysjinski: Utan tyskar gick det ju icke?

Stroilov: Nej, här, ser ni, är det tyskar, trotskister…

Vysjinski: Och alla de övriga?

Stroilov: Nej, icke alla de övriga, utan dessa fackmän.

Vysjinski: Mig intresserar de brottsliga gärningarna, så att om ni talar om något brott, så säger ni naturligtvis, var det förövades, när det förövades, av vem det förövades, varför och för vad. Var god och belys dessa frågor. Tag åtminstone de viktigaste, de mest väsentliga momenten. Men om ni börjar räkna upp allt, så föreställer jag mig, att inte ens två sammanträden räcker.

Stroilov: Härom meddelade Sjestov redan i går, och han kunde inte undgå att påvisa det, därför att planen för skadegörelse- och destruktionsarbetet uppgjordes tillsammans med honom, som representant för den trotskistiska organisationens västsibiriska centrum.

Vad gick detta arbete ut på?

Först om diversionsåtgärderna, ehuru jag måste säga, att även en del skadegörelseåtgärder knappast skiljer sig från diversionsdåden. Jag bekräftar, att det gjordes försök och förberedelse till att spränga fallverket vid gruvan 5-6. Det skulle den utländska fackmannen Schebesto göra. Det var Sommeregger, som 1932 gjorde mig uppmärksam på Schebesto och sade att man måste sätta honom i förbindelse med Sjestov. Jag undrade på att han visade oss till Schebesto, men ville ej fråga därom. Då Sjestov var i Novosibirsk, sade jag honom: Schebesto kommer att vända sig till er i mitt, Stroilovs namn, hjälp honom. På samma sätt underrättades också Schebesto, men inte av mig själv utan av Sommeregger.

Många försök gjordes att från centralförvaltningen stjäla ritningar och utkast till maskiner, som avprovades i arbetet och utgjorde våra sovjetuppfinningar. Detta gäller kolbrytningshammaren, borrmaskinen o. a. Vidare planerades anläggning av mordbrand på

kraftstationen. Enligt vad Sommeregger senare meddelade mig tycks mellanväggen i maskinsalen faktiskt ha blivit nedbränd.

Passerandet av sträckorna under jorden i gruvan nr 5-6 arrangerades på så sätt, att det alldeles uteslöt möjligheten att använda elektriska lok för bortforsling. Därnäst förslogs det så kallade systemet ”Schebflo”, uppkallat efter dess upphovsmän: Schebesto, Flessa och Otto, som medförde en kolförlust på 80 %.

Vidare gjordes försök att inställa alla arbeten på den övriga avsatsen i Prokopjevsk. Uppenbart brottsligt var förslagen till timmervinscharna utarbetade. Vid gruvan Koksovaja var kompressorernas fundament orörligt förenade med byggnadens fundament. Detta förorsakade en sådan skakning i byggnadens väggar, att de när som helst kunde ha ramlat ned.

Vid Ruchimovitjgruvan hämmades på konstlat sätt av ingenjör Weber öppningen till avforslingen för den nedre avsatsen, vilket hade till följd att otillräckligt kokskol erhölls. Under två års tid, ignorerade ingenjör Hauer de engelska och amerikanska maskinernas fördelar och sysslade endast med omprojektering av sådana maskiner, som tillverkas av tyska firmor i hopp om, att man skulle köpa dessa maskiner hos tyskarna. Flessa kompromitterade på allt sätt Kulakovfabrikens makiner och ville genom sin linje bevisa, att man måste beställa elektroteknisk utrustning från utlandet.

Jag kan icke säga, att alla de 70 tyska medborgare, som arbetar hos oss, var skadegörare och diversanter. Alls icke. Denna skadegörarverksamhet fördes av de 6 personer jag räknade upp, och även av de personer, som Sjestov nämnde. Dessutom kan man visa på Stickling, som arbetade i gruvan ”Severnaja”.

Nu måste jag tala om vårt planeringsarbete. Ledningen där fördes av trotskisten Versjkov, men jag kände till sakernas gång. Varje gruva planerades och projekterades så, som om avforslingen skulle ha tillhört olika ägare – utan hänsyn till uppfartsvägarna, elektroenergin och vägarna, så att det uppstod ett sådant läge, att gruvorna sattes i drift, men arbeta kunde de icke.

Vysjinski: Till vilket tillstånd bragte ni malmgruvan i Kemerovo?

Stroilov: Sista gången var jag där år 1935. Jag blev ditkallad av gruvans ledning, emedan de sociala- och partiorganisationerna börjat titta snett på de arbeten, som där utfördes. Gruvan fann jag i ett mycket dåligt tillstånd. Utvinningen hade sjunkit, vilket ej gav möjlighet att öppna uttagningsplatserna; vagnarna och de elektriska lokomotiven gav icke möjlighet att normalt forsla timret. Förhållandet mellan skikten upprätthölls alls icke. Ventilationen var försummad. Nybyggnadsarbetena för den andra avsatsen genomfördes icke. Ett sådant tillstånd i arbetena har jag icke sett någonstädes. Detta var följden av det skadegörelsearbete, som utfördes av Pesjehonovs grupp. Jag var tvungen att säga honom, att han skulle arbeta med huvudet, och upphöra med ett sådant vansinne. Dessa mina anvisningar blev icke genomförda.

På frågan, varför han icke vidtog några åtgärder, när jag dock personligen gett anvisningar härom både som ledare av den kontrarevolutionära organisationen och som huvudingenjör, svarade han, att han talat med min ställföreträdare Andrejev – chefen för nybyggnadsarbetena – och de hade beslutat att inte förbättra läget vid malmgruvan i den tron, att jag icke komme att göra invändningar.

Vysjinski: Och ni, vad gjorde ni?

Stroilov: Jag gjorde invändningar.

Vysjinski: Varför gjorde ni invändningar?

Stroilov: Ja, emedan detta redan var rena vansinnet.

Vysjinski: Övermåttan?

Stroilov: Övermåttan.

Vysjinski: Farligt?

Stroilov: Ja, emedan det runt omkring fanns folk med huvud som begrep, att så får man icke arbeta.

Vysjinski: Det vill säga, de hade gått till överdrift?

Stroilov: Javisst.

Vysjinski: Men ni ville ...

Stroilov: Nej, det som förekom där, ville jag icke.

Vysjinski: Men vad ville ni?

Stroilov: Jag?

Vysjinski: Ja, ni.

Stroilov: Jag ville, att utvinningen skulle vara omkring fem procent mindre.

Vysjinski: En liten smula mindre?

Stroilov: Och självkostnaderna ungefär 50 kopek högre.

Vysjinski: Varför räknade ni ut och kalkylerade så? 5 % mindre utvinning, 50 kopek högre självkostnader o. s. v.?

Stroilov: Emedan detta inte är så påfallande.

Vysjinski: För trygghetens skull?

Stroilov: Ja, om man skall tala så – riktigt, för trygghetens skull.

Vysjinski: Fortsätt.

Stroilov: Ja, det är egentligen det centrala.

Ordföranden: Rätten efterkommer statsåklagarens anhållan om att bifoga till handlingarna meddelandet av direktören för hotell Savoy därom, att utländske medborgaren Berg bodde där från den 1 till den 15 december 1930. Meddelandet är verifierat av hotellets direktör och bär stämpel.

Likaså efterkommer rätten statsåklagarens anhållan om att bifoga till handlingarna tyska rikets telefon och adresskalender, 7:e upplagan II bandet, där Wüsters Berlinadress anföres, vilken sammanfaller med anteckningen i Stroilovs anteckningsbok.

Rättsförhandlingarna avbrytes på 20 minuter.

Kommendanten: Jag anhåller att de närvarande reser sig, rätten kommer.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Kamrat Vysjinski, har ni några frågor?

Vysjinski: Till Stroilov har jag icke frågor.

Ordföranden: Har försvaret några frågor till Stroilov?

(Försvaret har icke några frågor.)

Vysjinski: Jag vill bedja rätten att i samband med anklagade Stroilovs utsagor om hans förbindelser med ett antal tyska ingenjörer i Moskva, särskilt med Wüster, Berg, Flessa och Schebesto, bifoga till handlingarna 4 inreseärenden, d. v. s. ärenden från utländska sektionen av Administrativa avdelningen vid Moskvadistriktets Exekutivkommittés Presidium i anledning av dessa ingenjörers inresa och uppehållsort i Sovjetunionen – det för det första.

För det andra. Jag vill bedja rätten att förelägga Stroilov 20 fotografier av olika utlänningar, och på grund av dessa fotografier fråga honom vilken av dessa ingenjörer: Wüster, Berg, Flessa, Schebesto fotografierna föreställer, för att inga tvivel må råda därom, att dessa personer faktiskt existerar och hade de förbindelser, som Stroilov påvisat. Således, fyra

inreseärenden, 20 fotografier, varvid å inget fotografi finnes något namn. Jag ber att detta fastställes.

Ordföranden: Rätten anser det ändamålsenligt, att Stroilov i händelse av igenkännande egenhändigt skriver tillnamnet på baksidan av fotografierna.

Vysjinski: Jag anhåller om, att Stroilov skriver dessa personers tillnamn på fotografiernas baksida. Likaså anhåller jag om att de föreläggas Sjestov för identifiering.

Ordföranden: Samma fotografier?

Vysjinski: Samma fotografier.

Ordföranden: Rätten beslutar att bifalla prokuratorns anhållan och att till handlingarna bifoga 4 inreseärenden från utländska sektionen av Administrativa avdelningen vid Moskva-distriktets Exekutivkommittés Presidium beträffande inresetillstånd och tillstånd till vistelse i Sovjetunionen för Reinhold Wüster, inresetillstånd för Schebesto, inresetillstånd för att erhålla uppehållstillstånd för vistelse i Sovjetunionen för Hermann Berg och det fjärde ärendet från samma utländska sektion av Administrativa avdelningen vid Moskvasovjeten för inresa till Sovjetunionen för Wilhelm Flessa.

Kamrat sekreterare, förelägg anklagade Stroilov dessa 20 fotografier.

Sekreteraren Kostjusjko framlämnar fotografierna till den anklagade Stroilov.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, skriv namnet på den person, som ni känner igen, på motsvarande fotografi och förse den mer er namnteckning och datum.

Stroilov (betraktar fotografierna): Enligt min mening är detta Schebesto.

Ordföranden: Antar ni det eller är ni fast övertygad om, att det är Schebesto?

Stroilov: Ja, det är Schebesto.

Detta är ingenjör Dehlmann – son till affärsmannen Dehlmann.

Vysjinski: Ni känner icke affärsmannen Dehlmanns initialer?

Stroilov: Nej.

Detta är von Berg. Vanligen såg jag honom i grå kostym, men här är han i svart.

Detta är Wüster.

Detta är Flessa.

Vysjinski: Således, av dessa 20 fotografier igenkänner ni endast fyra?

Stroilov: Fem: von Berg, Schebesto, Flessa, Dehlmanns son och Wüster.

Vysjinski: Mig intresserar fyra personer. Jag ber att man fastslår, huruvida de av Stroilov identifierade personerna på dessa fotografier motsvarar de fotografier av dem, som finnes i de officiella dokumenten i inreseärendena, eller om de icke motsvarar dem.

Ordföranden: Det bestyrkes, att det fotografi, vilken den anklagade Stroilov identifierat såsom von Bergs bild, fullständigt motsvarar det kort, som finnes i inreseärendet från Moskva Sovjetens administrativa avdelning och är fastklistrat på ett uppehållstillstånd för en utlänning.

Vysjinski: Jag ber att man anger numret på inreseärendet.

Ordföranden: Uppehållstillståndets nummer är 257199. Uppehållstillståndet är utställt åt tyska medborgaren Hermann Berg för tillfällig vistelse i Sovjetunionen för en månad, räknat från den 24 oktober 1929.

Vysjinski: Vilket år är uppehållstillståndet utställt?

Ordföranden: Det är utställt av Moskva administrativa avdelning den 24 oktober 1929. Kortet, som är fästat vid detta uppehållstillstånd, motsvarar helt det kort, som framlämnades till Stroilov och å vilket den senare igenkände Berg.

Fotografien på vilken anklagade Stroilov igenkände Wüster, är helt identisk med det kort, som finnes i inreseärendet från Moskvasovjetens utländska avdelning, vilket innehåller en rad frågeformulär och andra papper rörande den tyska undersåten Wester. Ärendet är försett med nr 186929 från juni 1931.

Fotografien, på vilken den anklagade Stroilov igenkände medborgaren Flessa, är helt identiskt med motsvarande kort, som är klistrat på frågeformuläret och undertecknat av Wilhelm Flessa. Enqueten har ifyllts av Flessa, om jag icke misstager mig, den 11 september. Årtalet är icke fullt tydligt, antingen 1930 eller 1931.

Det finnes ett annat dokument, rörande samma medborgare Wilhelm Flessa, daterat i april 1935. Det kort, som igenkänts av Stroilov, motsvarar fullständigt det kort som är fästat vid frågeformuläret och undertecknat av medborgaren Flessa.

I ärendet från administrativa avdelningen av Moskvasovjeten beträffande beviljande av inresevisum för medborgaren Schebesto finnes en fotografi på frågeformuläret, som är undertecknat av Schebesto. Denna fotografi motsvarar helt den bild, som framlämnades till Stroilov, och vari han igenkände Schebesto.

(Till kamrat Vysjinski): Ni anhåller om att man förelägger fotografierna över den anklagade Sjestov?

Vysjinski: Jag anhåller om att rätten må fastställa, att i detta inreseärende för Berg finnes en ansökan om registration av hans visum för inresa, daterat den 30 november 1930.

Ordföranden: Ja, jag bekräftar, att i utreseärendet för medborgaren Berg finnes en anhållan av den 30 november 1930, adresserat till Moskva Exekutivkommitténs administrativa avdelning.

Vysjinski: Fotografierna bör nu förevisas Sjestov.

Ordföranden: Man måste framvisa andra exemplar.

(Sekreteraren framlämnar fotografierna åt Sjestov.)

Sjestov: På denna fotografi igenkänner jag Flessa. Enligt denna fotografi minnes jag Schebesto.

Vysjinski: Minnes jag, det är mycket blygsamt. Är det han, eller är det icke han?

Sjestov: Ja, det är han. Detta är direktören för firman ”Dehlmann-Frölich-Klüpfel”.

Ordföranden (läser): Jag bekräftar, att fotografin på vilken Sjestov igenkände Flessa ingår i Moskvasovjetens administrativa avdelnings ärende... Fotografin på vilken Sjestov igenkände Schebesto finnes i Moskvasovjetens administrativa avdelnings ärenden ... Vad beträffar fotografin av direktören för firman ”Dehlmann-Frölich-Klüpfel”, så har jag icke motsvarande dokument, som tilläte en verifikation.

Vilka frågor ges det ännu?

Vysjinski: Jag har inte en fråga, utan en anhållan till den anklagade att rikta uppmärksamheten på Band 55 sid. 432, i handlingarna, jag skall inte uppläsa det, varom Stroilov talade i april 1933. I denna akt talas om brandens orsaker – eldsvådan var avsiktlig och förorsakad av kortslutning.

Ordföranden (till Stroilov): Anklagade Stroilov, har ni några frågor?

Stroilov: Nej.

Ordföranden: Har icke försvaret några frågor?

Försvaret: Nej.

Förhör med den anklagade B. O. Norkin

Ordföranden: Vi går till förhör med den anklagade Norkin.

Anklagade Norkin, bekräftar ni de utsagor, som ni gav i januari detta år?

Norkin: Ja.

Ordföranden: Vilken post beklädde ni i Kemerovo?

Norkin: Jag var föreståndare för Kemerovokombinatets bygge.

Vysjinski: Det vill säga, att ni var den ledande personen på Kemerovobygget?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Vem sände er dit på denna post?

Norkin: Folkkommissariatet för tunga industrin.

Vysjinski: Nej, Folkkommissariatet för tunga industrin är en stor institution, av vem direkt?

Norkin: Pjatakov.

Vysjinski: I vilket syfte?

Norkin: Då stod frågan ännu icke så.

Vysjinski: Det vill säga, hur ”så”?

Norkin: Man sände mig dit, därför att den kemiska industrin, där jag arbetat dittills hade några svårigheter och fel, och förflyttningen till Kernerov hade tydligen ett visst syfte, som sedan blev klart för mig, men vid tiden för förflyttningen visste jag icke därom.

Vysjinski: När blev det klart, och vad blev klart för er?

Norkin: Är 1933 blev det mig klart, att orsaken till min förflyttning till Kemerovo låg däri, att jag borde utföra undermineringsarbete på ett av den kemiska industrins viktigaste objekt, som hade en väldig betydelse för försvaret.

Vysjinski: Det var klart för er, att ni sänts för detta?

Norkin: Det klarnade för mig.

Vysjinski: På grund av vilka omständigheter blev det klart?

Norkin: Det blev klart av de uppgifter, som jag erhöll år 1933 som medlem av den trotskistiska organisationen av den direkta ledaren av mitt arbete Pjatakov.

Vysjinski: Vad sade er Pjatakov?

Norkin: I huvudsak gick det ut på att jag skulle arbeta på att fördröja detta bygge i syfte att undergräva statens makt.

Vysjinski: Var detta det huvudsakliga?

Norkin: Det är i korthet det huvudsakliga.

Vysjinski: Sades det något om kapitalplaceringar och hur ni borde ställa er därtill?

Norkin: Att man vid stora kapitalplaceringar skulle försöka uppnå mindre effekt, varvid kapitalplaceringarna icke skulle tillföras de utslagsgivande objekten, utan mindre viktiga.

Vysjinski: Det vill säga, förvandla dessa kapital till dött kapital?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Sades det något om mobilisationsberedskapen av olika aggregat, som hade betydelse för försvaret?

Norkin: Jag bekräftar det, som jag sagt. Detta kombinat har betydelse för försvaret. För så vitt en del av medlen drogs bort, ledde detta till att försvarsobjekten försvagades. Som huvudmetod för vårt arbete betraktades omprojektering av företagen, huvudsakligen under förevändning av att öka kapaciteten eller av rationalisering, vidare förhalande av projekteringsarbetena, fördröjning av bygget.

Vysjinski: Sades det rent ut så?

Norkin: Jag dechiffrerar det något. I samtalen behövde vi icke utlägga detta utförligt, ty det var tillräckligt klart.

Vysjinski: Alla dessa direktiv erhöll ni av Pjatakov?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Vilket år?

Norkin: Är 1933.

Vysjinski: När blev ni sänd till Kemerovo?

Norkin: År 1932.

Vysjinski: Ungefär hur lång tid efter er utnämning?

Norkin: Omkring ett år, eller något mindre, omkring 10 månader.

Vysjinski: Och talade Pjatakov med er vid utnämningen om den brottsliga organisationen, vari han och ni tog del?

Norkin: Jag hade redan förut dragits in i organisationen.

Vysjinski: Jag frågar er icke härom, vi vet, när ni drogs in i organisationen. Det intresserar mig om Pjatakov, när ni blev utnämnd till Kemerovo, talade med er om edra hemliga brottsliga gärningar eller ej?

Norkin: Det kan jag icke säga, jag kommer ej ihåg det.

Vysjinski: Säg det, som ni kan säga.

Norkin: Så vitt jag minnes, talade jag icke med Pjatakov före avresan, utan jag talade med en annan medarbetade från folkkommissariatet, kamrat Pavlunovski.

Vysjinski: Om vad?

Norkin: Som faktiskt var så att säga den officiella ledaren av detta bygge, och han avsände mig till Kemerovo och försåg mig med instruktioner.

Vysjinski: Försåg han er officiellt med instruktioner?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Varom talade ni?

Norkin: Han gav anvisningar om, hur arbetet skulle bedrivas i överensstämmelse med de uppgifter, som bygget stod inför.

Vysjinski: Det vill säga, det arbete i Kemerovo, till vilket ni officiellt utnämnts?

Norkin: Jag betonar, att jag före avresan inte talade med Pjatakov, utan erhöll anvisningar av Pavlunovski, som icke hade någonting gemensamt med vår kontrarevolutionära verksamhet.

Vysjinski: Pavlunovski hade ingenting gemensamt med er verksamhet?

Norkin: Nej, jag talar om tjänsten.

Vysjinski: Följaktligen, for ni till Kemerovo med de gamla riktlinjerna, vilka ni fått av Pjatakov redan tidigare? När då?

Norkin: Jag räknar mitt inträde i organisationen från 1931. Då anlände också alla huvudsakliga direktiv för den trotskistiska organisationen.

Vysjinski: Efter Pjatakovs återkomst från utlandet?

Norkin: När jag hörde anklagade Pjatakovs utsago, övervägde jag, hur detta försiggått, och jag måste säga att jag icke kan bestrida, att direktiven anlände efter hans ankomst från utlandet. Ehuru jag i mina utsagor nämnde en tidigare period, fasthåller jag icke därvid. Jag gjorde då förbehållet, att jag icke bestämt minnes månaden. Det föreföll mig, att det var något tidigare. Nu måste jag bekräfta, att här råder en viss obestämdhet.

Vysjinski: Det vill säga, det var tydligen så, som ni nu erinrar er ...

Norkin: Det var i slutet av 1931, och icke under de första månaderna.

Vysjinski: Och hade ni något möte med Pjatakov år 1932?

Norkin: Jag hade synnerligen många möten med Pjatakov.

Vysjinski: Och år 1932?

Norkin: Både 1931 och 1932 och 1933...

Vysjinski: Och berörde ni under samtalens gång denna er brottsliga verksamhet?

Norkin: Enligt min uppfattning träffades vi i regel icke en enda gång utan att tala om vår verksamhet.

Vysjinski: Vad var ämnet för ert samtal?

Norkin: År 1932 erhöll jag inga särskilda anvisningar av Pjatakov i fråga om Kemerovo, desto mer som jag år 1932 reste bort vid årets slut. Jag minns att då jag ankom, rådde mycket stark köld, vilken brukar förekomma antingen i tredje dekaden av december, eller i första dekaden av januari.

Vysjinski: Och det nästa?

Norkin: Det mest bestämda samtalet, under vilket konkreta uppgifter i fråga om Kemerovokombinatets bygge formulerades för mig ägde rum 1933. Av efterföljande samtal om vår gemensamma verksamhet måste jag erinra om samtalet i mitten av 1935, då det gavs skärpta direktiv om att förstärka destruktionsarbetet, och det samtal, som ägde rum för icke så länge sedan, före min häktning då jag erhöll uppgiften att utföra sprängningar och mordbrandsanläggningar under kriget.

Vysjinski: Hade ni någon förbindelse med Ratajtjak?

Norkin: Med Ratajtjak hade jag inga direkta förbindelser. Senare erfor jag, att Ratajtjak var vår man.

Vysjinski: När senare?

Norkin: Följaktligen efter Ratajtjaks vistelse i Kemerovo. Det var i slutet av 1935.

Vysjinski: Hur erfor ni det, varför?

Norkin: Jag erhöll en anvisning av Ratajtjak och det visade sig, att den hade samma syfte, som jag fullföljde ehuru taktiken var en annan. Det gällde bygget av fabriken på högra stranden. Vi hade för avsikt att förhala detta bygge på vårt vanliga sätt. Ratajtjak föreslog nya metoder, men det stod i samband med en ovillkorlig sprängning av fundamentet, med en väsentlig ombyggnad. Med ett ord, det var mycket buller, men gav ingen effekt. Jag försökte protestera emot detta, men erhöll anvisning, att man bör lyda Ratajtjak, ty han är vår man.

Vysjinski: Vad har ni konkret gjort på skadegörelsens område.

Norkin: På detta område ville jag ...

Vysjinski: Som en summering.

Norkin: Huvudsumman består däri, att bygget av de viktigaste objekten, som har betydelse för försvaret, fördröjdes. Ett mycket väsentligt resultat var, att det förekom fall av desorganisering av Kusnetskbassängens kraftförsörjning.

Vysjinski: Vad har ni att säga beträffande diversionsdåd?

Norkin: 1935 erhöll jag anvisning av Pjatakov att gripa tag i huvudlänkarna, för att erhålla största resultat utan att splittras.

I överensstämmelse härmed tänkte jag ut en plan att bringa vårt kraftverk ur funktion genom sprängning. I februari 1936 förekom tre explosioner.

Vysjinski: De ägde rum?

Norkin: Ja. Jag måste sedan ge upp denna operation, ty det var ett väldigt tryck underifrån, och dessutom erhöll jag anvisning om, att upphöra med att använda lätt exploderande kol, så jag måste avstå från detta. Däremot ansåg jag det redan nödvändigt att vidtaga åtgärder för att

avvända slaget från mig själv, d. v. s. att ställa frågan om att förse Kusbass med elektricitet och i förgrunden genomföra några åtgärder, som faktiskt var inriktade på att främja denna sak.

Vysjinski: Varför gjorde ni det?

Norkin: Sedan de tre explosionerna genomförts – man anser att det varit två, men faktiskt var det tre, emedan den första inträffade de första dagarna i februari, och den andra efter några dagar, räknas båda som en – beslöt jag självfallet för att utesluta möjligheten av att råka fast och väcka uppmärksamhet, att ställa frågan om sanering av kraftleveransen till Kusnetskbassängen, men det visade sig, att det ej blev realiserat och min anhållan på detta område blev icke tillfredsställd.

Vysjinski: Vände sig organen för den tekniska inspektionen till er med varning om, att det som ni gör, kan leda till farliga explosioner?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Förekom det exempelvis, att Ponomarjov och Monosovitj vände sig till er?

Norkin: Monosovitj minnes jag icke, men Ponomarjov känner jag. Han är föreståndare för en avdelning.

Vysjinski: Visste ni, att Ponomarjov den 26 januari 1936 sände avdelningsföreståndaren för pannavdelningen en skrivelse med varning härom. Jag ber rätten tillåta mig att uppläsa blad 1106 ur band nr 169.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Denna skrivelse lyder sålunda: ”att pulverisering av vissa kolsorter är farlig och kan framkalla en stor explosion, som komme att skada utrustningen och vålla olyckshändelser bland personalen”.

Norkin: Detta dokument såg jag.

Vysjinski: Låt oss till att börja med tala om, vad som är riktigt i detsamma, och sedan kan vi finna ut, var en överdrift här finnes, var en avvikelse osv. Förekom således ett sådant faktum?

Norkin: Ja, ja.

Vysjinski: En sådan varning förekom?

Norkin: Ja. Det finns ett officiellt förbud mot att använda lätt explosiva kol i kombinatet, undertecknat av chefingenjören...

Vysjinski: Det faktum, som utlägges i denna skrivelse, förekom?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Skrivelsen är officiell?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Det vill säga, man varnade er, att med ett sådant system av koltillförseln föreligger fara för explosioner och att de förebyggande åtgärder vilka ni vidtagit, var otillräckliga?

Norkin: Denna skrivelse var ej riktad till mig, utan till direktören för elektricitetsverket, och åtgärderna vidtogs icke av mig, utan av Ponomarjov.

Vysjinski: Jag vet. Men till er – Norkin – föreståndaren för Kemerovobygget adresserades en skrivelse av följande innehåll: ”Här bifogas rapportskrivelse på mitt namn av föreståndaren för pannavdelningen Ponomarjov om fara för stationen, på grund av förbränningen av vissa kolsorter ... Då jag har er muntliga order att bränna dessa kol, på basen av vilken jag i min tur gav order åt föreståndaren för pannavdelningen, mot existerande skriftlig förordning, och med hänsyn till att pulveriseringen av vissa, kolsorter kan förorsaka explosioner, farliga för utrustningen, anhåller jag om att ni ger order om att tillförseln av dessa kol.” Ett sådant faktum förekom också?

Norkin: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinski: Är det er bekant, att arbetsinspektören den 31 januari 1936 meddelade föreståndaren för pannavdelningen – samme Ponomarjov, med anvisningen ”termin för utförande – omedelbart”, att på basen av artikel 146 a. Arbetslagsamlingen ”... anvisar jag er för andra gången att utföra de anvisningar som påpekats i de och de akterna, om att upphöra med förbränningen av dessa kol, för att undvika explosioner ...” Är detta också ett faktum?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Vad kan man nu säga från ståndpunkten av fakta: under förloppet av en viss tid år 1936 varnades ni av edra underordnade för explosioner?

Norkin: Jag fick varningar från alla dessa personer. Denna sak genomfördes med stort motstånd nedifrån, från arbetarna. Jag måste bekräfta detta.

Vysjinski: Var det ett faktum?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Varningar gavs?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Explosioner ägde rum?

Norkin: Jag har redan sagt detta.

Vysjinski: Vidare.

Norkin: Det är ju det viktigaste diversionsdådet, som jag personligen utfört.

Vysjinski: Återigen algebra!

Norkin: Men jag översatte det till de konkreta förhållandenas i Kemerovo språk och visade här en viss självständighet.

Vysjinski: Diversionen visade sig att vara lättare att utföra aritmetiskt, än algebraiskt?

Norkin: (tiger).

Vysjinski: Ni erhöll icke anvisning om denna diversion av Pjatakov?

Norkin: Jag säger ju, att jag erhöll anvisning i tämligen allmän form och att valet av objekt i detta fall ...

Vysjinski: Berodde på er?

Norkin: Jag bekräftar, att i detta fall berodde det på mig, ty en rad uppgifter erhöll jag i aritmetiska uttryck.

Vysjinski: Var det enklare?

Norkin: Nej, det är lika invecklat. Jag vill blott betona, att det är skillnad...

Vysjinski: Det är skillnad i initiativ?

Norkin: Ja. Jag ansåg det icke möjligt att låta bli att säga detta, att icke betona denna omständighet.

Vysjinski: Hade ni någon förbindelse med er hemliga organisations terroristiska verksamhet?

Norkin: Direkt förbindelse hade jag icke.

Vysjinski: Hade ni indirekt?

Norkin: Jag visste att ett sådant arbete bedrivits.

Vysjinski: Genom vem visste ni det?

Norkin: Jag hade direkt förbindelse uteslutande med Pjatakov.

Vysjinski: Jag frågar av vem fick ni veta det?

Norkin: Allt jag kunde få reda på om de ledande anvisningarna erhöll jag av Pjatakov.

Vysjinski: Vad visste ni om den terroristiska verksamheten?

Norkin: Jag visste, att mordet på Sergei Mironovitj Kirov genomfördes av en organisation för terrordåd. Jag visste, att den trotskistiska organisationen planerar och förbereder en hel rad andra dåd mot partiets och regeringens ledare. Inom denna ram var dessa frågor mig bekanta.

Vysjinski: Vilken ställning i partiet intog ni den senaste tiden?

Norkin: Jag var medlem av partiets kretskommitté och medlem av partiets stadskommittés byrå.

Vysjinski: Medlem av stadskommitténs byrå och medlem av västsibiriska kretskommittén?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Och samtidigt var ni medlem av den hemliga, trotskistiska, sovjetfientliga, terroristiska, diversions-, spionage- och skadegörarorganisationen?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Förekom det sådana fall, att ni gjorde medlemmarna av er hemliga organisation några tjänster, utnyttjande er ställning som medlem av partiets kretskommitté?

Norkin: Sådana fakta minnes jag icke.

Vysjinski: Ifråga om Drobnis till exempel?

Norkin: Vad ifråga om Drobnis?

Vysjinski: Jag skall då påminna er det, som rannsakningsmaterialet tillåter mig att påminna om. Ni visste något om Drobnis

Norkin: Ah ... Ni talar om materiell hjälp åt Drobnis?

Vysjinski: Jag sade, gav ni något understöd åt medlemmarna av er hemliga organisation, utnyttjande er, Norkins, ställning som medlem av kretskommittén.

Norkin: Jag utnyttjade min ställning i partiet och följaktligen i kretskommittén för att skyla min brottsliga verksamhet, naturligtvis utnyttjade jag den på allt sätt i min organisations intressen.

Vysjinski: Konkret?

Norkin: Ja, allt det, som gjordes.

Vysjinski: Och förekom det ett sådant fall, att då när ni fick reda på att Drobnis var avslöjad som trotskist, ni vidtog åtgärder för att varna Drobnis?

Norkin: Naturligtvis. Så fort jag blott fick veta att situationen blev allt mera hotande, det var då icke fråga om arrest ... Med ett ord, allt, vad jag fick veta i kretskommittén om organisationsmedlemmarnas verksamhet, meddelade jag genast ...

Vysjinski: Och om åtgärderna mot denna verksamhet?

Norkin: Allt, som jag fick veta i kretskommittén, och som hotade den trotskistiska organisationen och dess enskilda medlemmar, använde jag, förstås, omedelbart antingen så att jag meddelade det, eller att jag tog det i betraktande.

Vysjinski: När var det?

Norkin: Jag åtar mig icke att nu bekräfta, när det var precis.

Vysjinski: Var det år 1936?

Norkin: Ja, det var år 1936, inte långt före Drobnis arrest, ungefär i juli 1936.

Vysjinski: Och ni, när blev ni arresterad?

Norkin: Den 30 september.

Vysjinski: Började ni genast att ge utsagor, uppgifter?

Norkin: Nej, icke genast.

Vysjinski: Ni vägrade.

Norkin: Ja, jag vägrade.

Vysjinski: Vägrade ni under en längre tid.

Norkin: Ja, under en tämligen lång tid, ungefär i två månaders tid lämnade jag inga uppgifter.

Vysjinski: Varför, vad höll er tillbaka?

Norkin: Synnerligen många orsaker.

Vysjinski: Nämn de huvudsakliga.

Norkin: Jag vill nämna en av orsakerna. Här har de andra anklagade talat om, vad som föranleder motståndet. Jag vill nämna om ett faktum, som icke tagits med – nämligen Pjatakovs artikel i ”Pravda” i anledning av hans förhållande till den första processen.

Vysjinski: Processen med det sinovjevsk-kamenjevska förenade centrum?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Varför den första, det var ju även andra processer, t. ex. Nikolajevs process?

Norkin: Jag avsåg processen mot vår organisation.

Vysjinski: Ni talar om artikeln i ”Pravda”?

Norkin: Jag talar om artikeln, i vilken Pjatakov ropade – ”Bravo, bravo tjekister!”. Denna artikel spelade en stor roll ifråga om motståndet, ifråga om mina försök att sträcka vapen och göra vad jag senare gjorde.

Vysjinski: Nämligen i vilken mening?

Norkin: Jag kunde icke tolka denna artikel annorlunda, än som en signal till att på allt sätt hålla sig stark, som ett direktiv: ”Håll stånd!” Jag trodde, att Pjatakov hade medel att fortsätta kampen. Ehuru jag vid häktandet och t. o. m. före det ögonblicket var klar över kampens hopplöshet, så höll jag likväl vid häktandet stånd för en tämligen lång tid.

Vysjinski: Under inflytande ...

Norkin: Jag sade, som ett tillägg till de vanliga orsakerna, som försvårar utträdet ur leken, när man begått ett brott. Men utom de vanliga och här omtalade faktorerna var denna artikel för mig ett hämmande moment, som föranledde mig att hålla stånd, ty annorlunda kunde jag icke uppfatta innebörden av några fraser i denna artikel.

Vysjinski: Vilken artikel?

Norkin: Jag sade redan ”Bravo, bravo ...” En sådan dristighet och en sådan bluff i denna artikel kunde inte förklaras genom någonting annat, än att det var en fullt begriplig anvisning, ett ”Håll stånd!”, och jag höll stånd.

Vysjinski: Men varför beslöt ni sedan att taga avstånd därifrån?

Norkin: För att det finnes en gräns för allt.

Vysjinski: Kanske man utövade påtryckning på er?

Norkin: Man frågade mig, avslöjade mig, konfronterade mig.

Vysjinski: Man framlade för er bevis, fakta?

Norkin: Det förekom konfronteringar.

Vysjinski: Hur behandlade man er i allmänhet, hurudana var förhållandena i häktet?

Norkin: Mycket bra. Ni frågar mig om yttre påverkan?

Vysjinski: Ja.

Norkin: Ingen påtryckning förekom.

Vysjinski: Man kan beröva människan god föda, beröva henne sömnen. Vi känner detta från de kapitalistiska fängelsernas historia. Man kan beröva henne cigaretter.

Norkin: Ifall det gäller detta, så förekom ingenting dylikt.

Vysjinski: Man gav er god mat?

Norkin: Man var ytterst förekommande.

Vysjinski: Man förelade er tillräckligt vägande bevis? Spelade de framlagda bevisen någon roll?

Norkin: Naturligtvis spelade de sin roll, därigenom att jag insåg kampens hopplöshet och begrep nödvändigheten av att klara ut hela denna sak.

Vysjinski: Men just före häktningen förstod ni icke detta?

Norkin: Jo, jag förstod det. Det är ju en process, som inte göres på en dag. Jag kom inte till det läge, vari jag nu befinner mig, under loppet av en dag. Det var inte så, att i dag var jag medlem av partiet, och i morgon blev diversant. Det är processen av en långvarig omställning av hjärnan och uppfattningen av tingen. Återställningsprocessen och processen av avståendet från kampen var naturligtvis också långvariga, men jag har besvarat er direkta fråga, varför jag inte gav efter. Jag anförde just det moment som för mig spelade en bestämd roll.

Vysjinski: Jag har inga frågor mer.

Ordföranden: Jag har två frågor. Anklagade Norkin, ni samtalade upprepade gånger med Pjatakov om metoderna för maktövertagandet; på vilka inre och yttre krafter hoppades ni, eller åtminstone, vilka krafter talade ni och Pjatakov om år 1935-1936?

Norkin: Jag sade redan, att jag hade synnerligen många samtal med Pjatakov, tiotal samtal och olika sådana.

Ordföranden: Jag säger, på vilka krafter byggde ni?

Norkin: För varje given period på olika.

Ordföranden: Jag talar om åren 1935-1936.

Norkin: 1935-1936 hade vi inga samtal av det slaget. Men i början av 1935 hade vi måhända sådana samtal. Kort sagt, jag åtar mig icke att bekräfta den kronologiska ordningen. I varje fall undvek åtminstone jag dessa samtal, ty man kunde icke föra dem, utan att stöta på mycket stora motsättningar; men i början förekom de, under 1934 perioden och kanske 1935. Frågan var alldeles klar.

Ordföranden: Jag vill veta,, vad för samtal ni förde med Pjatakov om metoderna för maktövertagandet icke under perioden 1931-1932, utan den följande.

Norkin: Metoderna var: terror, först motstånd, hinder, därefter skadegörelse och diversion, och även indragande av utländskt kapital på en eller annan grund, teknisk hjälp, koncessioner, sedan förekom antydningar om ett förbund.

Ordföranden: Vems antydningar, på vad för slags förbund? Antydde Pjatakov?

Norkin: Ja, Pjatakov. Pjatakov orienterade mig förstås i dessa frågor, i synnerhet när de gick utanför ramen av de inre angelägenheterna. Jag kunde aldrig göra anspråk på att ha en självständig ståndpunkt i internationella frågor.

Ordföranden: Med vilka krafter kalkylerade ni, med inre eller yttre?

Norkin: Både med inre och yttre.

Ordföranden: Med vilka inre?

Norkin: Tidigare i stor utsträckning med de inre, med massorna. Därefter ströks massorna ut, och kalkylen ställdes på element, som var intresserade av ändring i politiken, d. v. s. på kulak- och kapitalistiska element.

Ordföranden: Det vill säga, ni kalkylerade med kulakelementen inom landet. Vilka andra?

Norkin: Inga andra.

Ordföranden: I edra utsagor är detta något noggrannare utlagt: ”på arbetarmassornas, böndernas sympati kunde vi inte räkna, de stod på Centralkommitténs sida. Följaktligen hoppades vi icke på någon hjälp inom landet vid erövrandet av makten.” – Ni hoppades på resterna av kulakerna, på de små återstoder, som fanns?

Norkin: Ja, på kulakresterna.

Ordföranden: På vems hjälp hoppades ni förutom på kulakernas inom landet?

Norkin: På ingen annan.

Ordföranden: Och utom landet?

Norkin: Under de senaste åren talade jag icke härom.

Ordföranden: Jag frågar icke om det. Vilka krafter räknade ni med vid slutet av 1934 och i början av 1935?

Norkin: På att draga till oss hjälp utifrån, på det utländska kapitalet.

Ordföranden: Till vilket pris?

Norkin: Till vilket pris, den frågan behandlades icke. För övrigt ...

Ordföranden: Gjorde Pjatakov anspelningar på, till vilket pris hjälp kunde erhållas?

Norkin: Inga anspelningar gjordes.

Ordföranden: Talades det om tillträde för det utländska kapitalet?

Norkin: Om tillträde för det utländska kapitalet fördes synnerligen många samtal och t. o. m. i konkret form.

Ordföranden: Vilken konkretisering var det?

Norkin: Om koncessioner, om att taga in teknisk hjälp, om utvidgande av förbindelserna med utlandet, om att ändra vår utrikeshandel i den mening att den skulle utvidgas o. s. v. Allt detta förekom. Vid ett av de senaste samtalen började dessutom frågan om ett förbund att figurera. Jag upptog detta abstrakt, men det förekom en konkretisering, man talade om Tyskland.

Ordföranden: Men anspelade Pjatakov på, att något slags underhandlingar föres av det trotskistiska centrum med några utländska personer?

Norkin: Sådana underhandlingar förekom utan tvivel och jag har uttalat mig härom.

Ordföranden: Bekräftar ni edra utsagor på denna punkt; visste ni åren 1934-1935-1936 vilka underhandlingar de ledande trotskisterna förde och med vilka utländska politiker?

Norkin: Detta bekräftade jag i mina utsagor och bekräftar det även nu, men konkret sades det icke.

Ordföranden: Ni gick icke emot detta?

Norkin: Jag antog denna form.

Ordföranden: Som ett direktiv?

Norkin Jag antog det, och det tycktes mig att det passar in i den tankegången.

Ordföranden: Sista frågan. När Pjatakov i juli 1936 gav uppdraget att man måste tänka på att anlägga mordbrand i kemiska kombinatet, uttalade ni farhågan, att arbetare kunde omkomma?

Norkin: Jag har uttalat mig därom.

Ordföranden: Jag minnes det, ni uttalade personligen edra farhågor, att arbetare kan omkomma?

Norkin: Detta finnes i mina utsagor, och jag sade det inte bara en gång, utan upprepade gånger.

Vysjinski: Vad svarade Pjatakov er?

Norkin: Pjatakov svarade att offer äro oundvikliga, Därvid använde han uttrycket som jag igår bekräftade: ”De är just de rätta att beklaga”.

Ordföranden: Och sedan tillade han: ”Och dessutom kommer man ju icke att skälla på oss därför.”

Norkin: Allt detta bekräftar jag, hur tungt det än är.

Ordföranden: I slutet av denna mening har ni följande: ”Om man skall säga som sanningen är, så betraktade Pjatakov alltid arbetarklassen med ringaktning”?

Norkin: Ser ni, en viss herreinställning, det måste jag säga, kunde jag förnimma. Jag kunde alls icke känna, att vår inställning var lika.

Ordföranden: Vari kom denna herreinställning till uttryck?

Norkin: Den framträdde i synnerligen många fakta. Det är svårt att återgiva. Det sker i betydande grad på basen av sådana förnimmelser. Det är min övertygelse. Nu är det klart, och även då kände jag det. Jag förklarade det därmed, att mannen förlorat kontakten med massorna. Jag kände det synnerligen skarpt, särskilt i slutet av 1935, i början av 1936... Kort sagt, jag anser icke att jag överdriver mina utsagor, jag avger tillräckligt objektiva utsagor. Jag har inget behov av att nu göra oriktiga uttalanden.

Ordföranden: Har försvaret några frågor till Norkin?

Försvaret: Nej.

Ordföranden: Det återstår endast en anklagad från den sibiriska gruppen: Arnold och så vittnet Stein. Anser ni det ändamålsenligt att förhöra den anklagade Arnold eller vittnet Stein?

Vysjinski: Jag menar att det är nödvändigt att utfråga vittnet Stein.

Innan vi förhör vittnet, tillåt mig bedja rätten avgöra en rad frågor, som jag i dag inför rätta ställde till sakkunnige kamrat Lakus, i samband med de anklagade Sjestovs och Stroilovs utsagor. Jag anhåller att rätten, om inga invändningar göres från de anklagades sida, ville taga ställning till dessa frågor och därmed ge den sakkunnige möjlighet att förbereda svaret på dessa frågor.

Och detsamma gäller även sakkunnige Pokrovski, i samband med Norkins och Drobnis brottsliga verksamhet på Kemerovokombinatets bygge.

Dessutom innebär min anhållan, att, om inga invändningar reses från de anklagades sida, expertisen i kväll eller i morgonbittida kan avgiva utlåtande i de framställda frågorna.

Ordföranden: Jag anser det vara ändamålsenligt att överlämna en kopia av edra frågor till de anklagade Sjestov, Stroilov, Norkin och Drobnis.

Vysjinski: Med hänsyn till att det kan förekomma formuleringar av juridisk karakter, skulle jag t. o. m. vilja bedja försvarsadvokaterna som deltar i processen att, ehuru de ej försvarar just dessa anklagade, också göra sig förtrogna med dessa frågor samt hjälpa de anklagade i formuleringen av svaren på frågorna.

Försvarsadvokaterna: Vi har inga invändningar.

Ordföranden: Rätten har ingenting att invända däremot.

Förhör med vittnet A. M. Stein

Vittne Stein, ert förnamn och fadersnamn?

Stein: Alex Mihailovitj.

Ordföranden: Ni bör avgiva vittnesmål i den anklagade Sjestovs sak. Hur önskar ni avgiva vittnesmålet, på ryska eller tyska språket? Vi har översättare.

Stein (på ryska): På tyska språket.

Ordföranden: Utmärkt. Säg oss, var så god, ni föddes år 1882?

Stein (på ryska): Ja.

Ordföranden: Född i staden Riga, tysk undersåte?

Stein (på ryska): Tysk undersåte.

Ordföranden: Var arbetade ni i Sovjetunionen under senaste tiden?

Stein (genom tolken): i Leninsk.

Ordföranden: I vilken egenskap?

Stein (genom tolken): Jag var monteringsmästare.

Ordföranden: Vilken tjänsteställning hade ni?

Stein (genom tolken): Jag var monteringsmästare vid kraftstationerna i Leninsk.

Ordföranden: Översätt för honom, att han blivit kallad till detta förhör på anhållan av kamrat prokuratorn.

Vysjinski (till tolken): Var vänlig och fråga vittnet Stein om han känner Sjestov?

Stein (genom tolken): Jag blev bekant med Sjestov år 1934.

Vysjinski: Sedan dess träffade ni honom ofta?

Stein (på ryska): Jag träffade Sjestov några gånger.

Vysjinski: Kanske ni vill svara på ryska, då ni i viss grad behärskar det ryska språket?

Ordföranden: Vittnet meddelade, att han önskar tala på tyska språket, men svarade ofrivilligt på ryska. Oss är det lika gott, på vilket språk han kommer att svara.

Stein (genom tolken): Jag förstår ryska.

Vysjinski: Varför anhöll ni då om tolk?

Stein (genom tolken): För precisionens skull.

Vysjinski: Ett fullkomligt berättigat krav. Om han kan svara på ryska och önskar svara, må han då svara på ryska, för oss är det lika gott. Det är klart, att om en person icke fullständigt känner det ryska språket, så kommer han till korta.

Ordföranden: För så vitt som vittnet förstår ryska, kan han, om han finner, att tolken icke översätter alldeles riktigt, korrigera denne.

Vysjinski: Träffade ni ofta samman med Sjestov?

Stein (genom tolken): Ofta.

Vysjinski: Och under loppet av flera år?

Stein (genom tolken): År 1934, 1935 och en gång år 1936.

Vysjinski: Jag ber vittnet Stein bekräfta, är detta den Sjestov, som han känner?

Vysjinski: Är detta Sjestov?

Ordföranden: Var så god vittne Stein, betrakta den anklagade (visar på Sjestov)

Stein: Ja.

Vysjinski (vändande sig till Sjestov): Är detta samme Stein, vilken ni nämnde?

Sjestov: Ja, det är Stein, Alexej Mihailovitj.

Vysjinski: Varför Alexej Mihailovitj?

Sjestov: I Ansjerka kallade vi honom alla så: ”Alexej Mihailovitj”.

Vysjinski: Men Steins faktiska förnamn och fadersnamn?

Stein: Alex Mihailovitj.

Vysjinski: Vad vet ni om Sjestovs brottsliga verksamhet? Känner ni något om de brott, som Sjestov begått?

Stein (genom tolken): Sjestov bad, att jag skulle arbeta för honom på diversionsområdet.

Vysjinski: Det vill säga, endast med diversionsarbete?

Stein: Ja.

Vysjinski: Var arbetade ni då officiellt?

Stein: I Ansjersk.

Vysjinski: I vilken egenskap?

Stein: Som ledare för montagearbetena.

Vysjinski: Under vilka omständigheter och av vilken anledning gjorde er Sjestov sådana förslag?

Stein: Till en början måste jag berätta om mitt arbete med de tyska ingenjörerna, som redan tidigare, före Sjestov, arbetade med mig på detta område.

Vysjinski: Var så god!

Stein: Första gången talade jag om detta arbete med ingenjör Wurm.

Vysjinski: ”Om detta arbete” – vad betyder det?

Stein: Om deltagande i diversionsarbete.

Vysjinski: Vad förstår ni med diversionsarbete?

Stein: Skadegörelsearbete.

Vysjinski: Vad förstår ni med skadegörelsearbete?

Stein: Jag menar stillastående på fabrikerna, förstörande och skadande av maskiner, oriktig läggning av kablar.

Vysjinski: Det vill säga, förstörande och skadande av maskiner, oriktig läggning av kablar o. s. v. – så uppfattade ni det arbete som Wurm föreslog?

Stein: Wurm gjorde mig också andra förslag.

Vysjinski: Vilka?

Stein: Skall jag berätta om hela historien med Wurm, skall jag berätta om hur man bragte mig till detta arbete?

Ordföranden: Jag upplyser om, att vittnet Stein icke får inför öppet rättssammanträde nämna officiella utländska institutioner, eller namnet på personer, som arbetar i dessa institutioner.

Vysjinski: Jag ber ordföranden upplysa vittnet Stein, om att vittnet kan nämna dessa institutioner och personer vid slutet sammanträde.

Ordföranden ger denna upplysning.

Stein: Kan jag börja berätta om begynnelsen av mitt arbete med ingenjör Wurm?

Ordföranden: Jag gav er en upplysning, fattade ni den? Synbarligen kommer vi till slut att ha ett slutet sammanträde, där kan ni berätta mera ingående.

Stein: År 1932 anlände ingenjörerna Wurm och Sommeregger. Ingenjör Wurm kom till mig i min bostad som en tysk till en tysk och under denna förevändning anknöt vi bekantskap. Ingenjör Wurm sade, att vi icke kommit till Sovjetunionen för att hjälpa bolsjevikerna. Vi hade kommit hit för att hjälpa den tyska staten, de tyska firmorna.

Saken var den, att man måste till varje pris förstöra de maskiner, som importerats från Tyskland, för att få möjlighet att införa nya maskiner hit. För den skull måste man till varje pris förstöra maskinerna på så sätt, att det icke skulle härledas av maskinernas kvalitet, utan av de ryska arbetarnas oduglighet. Man skulle börja med att förstöra de ryska maskinerna.

Han sade mig, att detta är varje tysks plikt, och den som inte gör detta, har inte rätt att vara tysk.

Samtidigt, år 1932, anlände ingenjör Flessa. Han frågade mig, om jag ännu inte utfört någon skadegörelseverksamhet. Jag sade honom, att det hade jag icke. Då kallade han mig en stackare och en förrädare mot Tyskland.

Vysjinski: Vem?

Stein: Ingenjör Flessa. Han gav mig en direkt anvisning, att jag skulle börja arbetet. Jag borde söka förbindelse med malmgruvans verkställande ledare Sjestov och med Floren, vilken snart skulle anlända till Ansjerka.

Ordföranden (till tolken): Vad talar ni om?

Tolken: Han vill nämna namnet på en utländsk stat, men jag säger honom, att man icke får, enär varning givits.

Ordföranden: Jag sade, att man icke får nämna namnet på officiella representanter för officiella institutioner. Förstod ni mig precis?

Stein: Han berättade mig, att han står i förbindelse med många utländska ingenjörer, vilka under senaste tid synnerligen ofta vistades i Tyskland, att han stod i förbindelse med dessa utländska ingenjörer och att han hört av sina bekanta, som kommit från Tyskland till Sovjetunionen, att Tyskland till varje pris vill uppnå sin förra styrka, och att vi, tyskar, som lever här i Sovjetunionen, måste bedriva skadegörelse för att därmed hjälpa Tyskland.

Vi skulle genom detta vårt skadegörelsearbete försvaga Sovjetunionens makt. Praktiskt gav han den anvisningen att man borde bringa Sovjetunionens energihushållning i oordning, där jag arbetar skulle jag förstöra ackumulatorerna och de elektriska lokomotiven, så att transporten under jorden komme att stå still och gruvorna sättas under vatten. På min fråga sade Flessa, att han erhåller anvisningarna av en person, som står nära Tyskland, och att denna samma person kommer att hjälpa i händelse av att dessa skadegörelsearbeten misslyckas.

Vysjinski: Och denna person befann sig då inom Sovjetunionens gränser?

Stein: Ja.

Vysjinski: Beklädde denna person någon officiell post?

Stein: Ja.

Vysjinski: Flera frågor har jag icke.

Stein: Dessutom rådde mig Flessa att inträda i det kommunistiska partiet, så att jag skulle få stor möjlighet att få tillträde till olika arbeten, varigenom skadegörelsearbetet skulle förstärkas.

Vysjinski: Flessa gav det rådet?

Stein: Jag talar endast om Flessa.

Vysjinski: Och gjorde ni något för att försöka vinna inträde i det kommunistiska partiet?

Stein: Ja. Flessa gav mig rådet att vända mig till Sjestov.

Vysjinski: Vände ni er till Sjestov? Vad gav detta för resultat?

Stein: Jag vill berätta om min bekantskap med Sjestov från början.

Vysjinski: Det intresserar mig icke, men om ni vill, så kan ni berätta.

Ordföranden: Frågan ställdes konkret, på vad sätt hjälpte er Sjestov.

Vysjinski: Kanske det är bekvämare för honom att säga detta i samband

med förhållandet dem emellan.

Stein: Jag var hos Sjestov, och Sjestov gav mig ett formulär att ifylla.

Vysjinski: Ett frågeformulär, eller hur?

Stein: Ja, ett frågeformulär.

Vysjinski: Ifyllde ni det?

Stein: Ja.

Vysjinski: Åt vem gav ni det?

Stein: Jag överlämnade frågeformuläret åt partiorganisatören.

Vysjinski: Och vidare, hur gick det?

Stein: Jag blev icke intagen i partiet, därför att vid denna tid började partirensningen.

Vysjinski (till Sjestov): Anklagade Sjestov, förekom en sådan episod med Stein, att ni ville smuggla in honom i partiet?

Sjestov: Jag erinrar mig, att det var tal om denna sak.

Vysjinski: Var det fallet, att ni ville smuggla in Stein i partiet? Kan ni säga, om det var fallet eller icke.

Sjestov: Ja, jag talade med Stein härom.

Vysjinski: Om vad?

Sjestov: Att han önskar inträda i partiet.

Vysjinski: Sade han det själv?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och ägde ett sådant samtal rum med Flessa?

Sjestov: Jag hade inte samtal med Flessa.

Vysjinski: Personligen talade ni icke om denna sak?

Sjestov: Nej.

Vysjinski: Men i allmänhet förekom samtal med Flessa i ämnen, som stod i samband med den hemliga verksamheten?

Sjestov: Jag stod icke i förbindelse med Flessa, men jag minnes, att Floren talade till mig om Flessa som en diversant.

Vysjinski: Men stod ni i förbindelse med Floren på detta område?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Det vill säga, av vem kunde Flessa få veta det?

Sjestov: Av Schebesto, av Stroilov, av Floren.

Vysjinski: Stein vände sig till er, för att ni skulle hjälpa honom att komma in i partiet?

Sjestov: Jag hjälpte honom.

Vysjinski (till Stein): Vände ni er själv till Sjestov?

Stein: Jag kom till Sjestov i hans bostad och vände mig till honom av denna anledning.

Vysjinski (till Sjestov): Ni lovade er medverkan, Sjestov?

Sjestov: Ja, jag lovade det.

Vysjinski: Vari kom det till uttryck?

Sjestov: Säkert tog jag med mig ett frågeformulär och antagligen hade jag givit honom det erforderliga intyget, då jag ju var medlem av stadskommitténs byrå.

Vysjinski: Och ni visste, vad Stein var för en man?

Sjestov: Ja, det visste jag.

Vysjinski: Och ni gav ett intyg?

Sjestov: Nej, jag gav icke.

Vysjinski: Ni stod i begrepp att göra det, ni lovade?

Sjestov: Ja.

Vysjinski (till Stein): Vidare?

Stein: Vid detta möte gjorde mig Sjestov ett förslag: Jag borde bemöda mig om att till varje pris bringa några gruvor under vatten och hindra kolutvinningen. Jag samtyckte härtill. Sjestov sade mig, att det inte finnes tillräckligt med folk för organisationen. Jag frågade, för vilken organisation. Han svarade mig, att saken gäller huvudsakligen den trotskistiska organisationen.

Vysjinski: Talade Sjestov med er om att han behöver folk bland utlänningarna, och att han inte har tillräckligt med sovjetfolk?

Stein: Inte bara utlänningar. Just när jag var hos honom, sade han, att det var mycket bra, att jag kom till honom.

Vysjinski: Sade han er något om, att det är svårt för honom att värva unga sovjetingenjörer?

Stein: Han sade, att han i gruvan har ingenjörer, som arbetar mycket ärligt, vilka han icke kan använda för detta syfte.

Vysjinski: Och därför blev han mycket glad över att ni kom till honom?

Stein: Ja, jag skulle åtaga mig detta arbete.

Vysjinski: Träffade ni Sjestov år 1936 i Novosibirsk?

Stein: Detta samtal fördes just i maj 1936.

Vysjinski: Det är samma samtal, under vilket Sjestov inbjöd er?

Stein: Det är samma samtal, och Sjestov föreslog mig då att arbeta hos honom. Jag vill berätta om Floren.

Vysjinski: Vad vill ni berätta om Floren?

Stein: Floren gjorde mig samma förslag som Flessa. Floren själv hade redan utfört några skadegörelsedåd i gruvorna och förberedde en stor explosion i gruvan 5-7, där han stod i förbindelse med ryska troskister. Varför explosionen, som förbereddes av Floren, icke inträffade, det vet jag icke, men jag vet, att Floren tog en mycket betydande del i skadegörelse-dåden i gruvorna.

Vysjinski: Men vet ni, vad Floren och Flessa är för folk?

Stein: Nej: de sade mig icke öppet, vilket parti de tillhör, men jag övertygade mig vid samtal med dem om, att de är fascister.

Vysjinski: Och stod de i förbindelse med någon officiell person, som befann sig på Sovjetunionens territorium?

Stein: Om Floren vet jag det icke, men om Flessa vet jag, att han stod i förbindelse med en officiell person, som befann sig i Sovjetunionen.

Vysjinski: Hur stod han i förbindelse med honom, som medborgare i en stat med en medborgare i en annan stat?

Stein: Jag förklarar, att denne officielle person kände till Flessas skadegörelsearbete, emedan Flessa själv berättade härom.

Vysjinski: Och stod denna person i förbindelse med det tyska spionaget?

Stein: Härom sade mig Flessa ingenting.

Vysjinski: Men kunde ni icke själv sluta er till det på grund av alla deras handlingar, av deras uppträdande?

Stein: Jag trodde hela tiden, att alla de order, som Flessa och Floren erhöll, kom från Tyskland. Först vid det sista samtalet sade Flessa mig, att han erhåller dessa uppdrag av en officiell person, som nu befinner sig i Sovjetunionen.

Vysjinski: Denna officiella person är av utländsk härkomst?

Stein: Personligen känner jag icke denna person.

Vysjinski: Är han en sovjetmedborgare?

Stein: Det är en person, som arbetar för Tyskland.

Vysjinski: Som arbetar officiellt för Tyskland?

Stein: Han är en officiell person och arbetar officiellt.

Vysjinski: Jag har icke flera frågor.

Ordföranden: Försvaret har inga frågor? (Nej).

Har de anklagade frågor till Stein? (Nej.)

Vilken åsikt har försvaret angående de frågor, som framställts av allmänna åklagaren till expertisen?

Braude: Vi anser, att frågorna ställts juridiskt riktigt och i verkligheten motsvarar sakförhållandena. Vad beträffar möjligheten av vår hjälp, så menar vi, att om de anklagade anser det nödvändigt att tillägga några frågor, så skall vi hjälpa dem att juridiskt formulera dessa frågor.

Ordföranden: Har de anklagade gjort sig förtrogna med frågorna till expertisen? Ännu icke? Under uppehållet kan ni göra det.

Jag förklarar uppehåll till klockan 6.

(Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. Ulrich

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen A. Kostjusjko

Eftermiddagssammanträdet den 26 januari 1937.

Rättskommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter.

Anklagade Sjestov, har ni några rättelser eller tillägg att göra angående sakkunnige-utlåtandena?

Sjestov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Stroilov, har ni?

Stroilov: Jag har inte heller några.

Ordföranden: Har försvaret några tillägg?

Braude: Nej, vi har inga.

Ordföranden: Anklagade Norkin, har ni inga kompletterande frågor?

Norkin: Nej.

Ordföranden: Drobnis inte heller?

Drobnis: Nej.

De sakkunnige förelägges frågor

Ordföranden: Följande frågor förelägges sakkunnige, ingenjör Lekus (läser):

”Frågor till sakkunnige Lekus i samband med Sjestovs och Stroilovs brottsliga verksamhet i Kusnetskbassängen.

A) Gruveldsvådorna i Prokopjevsk gruvan.
1. Orsakerna till eldsvådornas uppkomst.
2. Eldsvådornas följder.
3. Fanns det möjlighet att förebygga dessa eldsvådor?

B) Ventilationsanläggningarnas tillstånd i Prokopjevskgruvan.
1. Orsakerna till ventilationsanläggningarnas dåliga tillstånd.
2. Följderna av ventilationsanläggningarnas dåliga tillstånd.
3. Fanns det möjlighet att förbättra ventilationen?

C) Kussbasstrustens byggnader och utvidgningar åren 1932-1936.
1. Står planerna för de utförda byggena i överensstämmelse med Kusnetzkbassängens utvecklingsintressen?
2. Följderna av den oriktiga planeringen.”

Hur lång tid behöver ni ungefär för att förbereda svaren på dessa frågor?

Lekus: Tillåter ni mig att framlägga dem i morgon på eftermiddagssammanträdet?

Ordföranden: Är inte möjligt till middagspausen?

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt de sakkunniga att utebli från eftermiddagssammanträdet i dag, då deras närvaro vid förhandlingarna för ögonblicket icke är absolut nödvändig. De skall använda denna kväll till att förbereda svaren och sedan i morgon kväll framlägga sina svar.

Ordföranden: Gott, alltså under förutsättningen att de på eftermiddagssammanträdet i morgon framlägger sina svar, befrias de från eftermiddagssammanträdet i dag.

Jag skall läsa upp frågorna till sakkunnige, ingenjör Pokrovski (läser):

”Frågor till sakkunnigekommissionens ordförande, kamrat Pokrovski i samband med de anklagade Norkins och Drobnis brottsliga verksamhet vid Kemerovokombinatets bygge.

A) Explosionerna i Kemerovo statliga distriktskraftverk den 3 och 9 februari 1936.
1. Orsakerna till explosionerna i Kemerovo distriktskraftverk.
2. Fanns det möjlighet att förhindra explosionerna?
3. Kan dessa explosioner anses vara tillfälliga eller utgjorde de resultatet av illvilliga avsikter?

B) Olyckshändelserna i Asotstrojs avdelningar den 22 mars och den 5 april 1936.
1. Orsakerna till olyckshändelserna.
2. Fanns det möjlighet att förhindra dessa olyckshändelser?
3. Olyckshändelsernas följder.
4. Kan dessa olyckshändelser anses vara tillfälliga eller var de resultat av illvilliga avsikter?

C) Läget vid Kemerovokombinatsstrojs byggen.
1. Byggnadsobjektens slutförande till den av regeringen fastställda tiden.
2. Finansieringens förhållande till byggnadsobjektens betydelse.
3. Byggnadsarbetenas kvalitet.
4. Hur förklarar de sakkunniga det faktum, att den fastställda tiden för bygget ej iakttogs, den oriktiga finansieringen och byggnadsarbetenas kvalitet?”

Kamrat Pokrovski, hur lång tid behöver ni ungefär för att utarbeta svaren på dessa frågor?

Pokrovski: Jag behöver likaledes tid till i morgon kväll kl. 6, d. v. s. till eftermiddagssammanträdet i morgon.

Ordföranden: Gott.

Förhör med den anklagade V. V. Arnold

Härmed befrias de sakkunniga Lekus och Pokrovski från deltagande i sammanträdet i dag. Vi övergår till förhöret med den anklagade Arnold.

Anklagade Arnold, bekräftar ni de vittnesmål, som ni i slutet av 1936 och under januari 1937 avlade inför Sovjetunionens Statsåklagareämbete?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Anklagade Arnold, vad är ert riktiga efternamn?

Arnold: Vasiljev.

Vysjinski: Och ert förnamn och fadersnamn?

Arnold: Valentin Vasiljevitj.

Vysjinski: Varför kallar ni er Valentin Volfridovitj?

Arnold: Först och främst skulle jag i korthet vilja berätta min biografi.

Vysjinski: Nej, det kan ni berätta vid sidan om. Säg nu, varför ni kallat er Valentin Volfridovitj, ehuru ni heter Valentin Vasiljevitj?

Arnold: Det gick till på följande sätt. Då jag i Amerika erhöll medborgarskap hette jag enligt dokumenten Aimo Volfrid.

Vysjinski: Är ni amerikansk medborgare eller sovjetmedborgare?

Arnold: För närvarande är jag sovjetmedborgare.

Arnold: Jag kom dit som finsk medborgare.

Vysjinski: Alltså antog ni i Amerika förnamnet och fadersnamnet Valentin Volfridovitj?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Därför att jag, enligt de dokument, som jag hade, hette Aimo och min far Volfrid.

Vysjinski: Men det gäller den person, vars dokument ni använde?

Arnold: Den, vars dokument jag tagit.

Vysjinski: Ni kom således till Amerika med främmande dokument? Och hur var ert efternamn, när ni föddes?

Arnold: Allt sedan jag gick i skolan, hette jag Vasiljev.

Vysjinski: Och ni hette inte Ivanov?

Arnold: Jo. Vid sju års ålder började jag skolan.

Vysjinski: Och före ert sjunde levnadsår?

Arnold: Före mitt sjunde levnadsår frågade ingen mig om mitt efternamn och jag visste ingenting om det.

Vysjinski: Till ert sjunde levnadsår var ni alldeles utan efternamn?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Ni föddes alltså utan efternamn?

Arnold: Jag föddes utan efternamn.

Vysjinski: Det är måhända indiskret, men jag måste fråga eder, var ni är född och vilket efternamn er far hade.

Arnold: Jag föddes i Leningrad, min fars efternamn var Jefimov.

Vysjinski: Och er mors efternamn?

Arnold: Min mors efternamn var Ivanova.

Vysjinski: Det var just det, som jag frågade efter. Ivanova figurerar alltså i denna sak. Men varför kallade ni er Vasiljev från ert sjunde levnadsår?

Arnold: Från och med mitt sjunde levnadsår, då jag hade börjat skolan, ville min morfar inte ge mig sitt efternamn.

Vysjinski: Det är förståeligt.

Arnold: Och han hatade min far, därför beslöt man att ge mig namnet Vasiljev.

Vysjinski: Varför är ni då Vasiljev och inte Petrov?

Arnold: Därför att min fadder hette Vasiljev.

Vysjinski: Alltså vid edert sjunde levnadsår hade ni redan erhållit tre efternamn: Ivanov, Vasiljev och Jefimov och ni valde ett av dem: Vasiljev.

Arnold: Jag valde inte själv, utan mina släktingar valde det åt mig.

Vysjinski: Vilka papper fick ni därpå?

Arnold: Jag fick inga papper, senare hade jag en dopattest.

Vysjinski: Men varför tror ni, att ni är Vasiljev.

Arnold: Därför att man i skolan kallade mig Vasiljev.

Vysjinski: Varför kallade man er Vasiljev i skolan?

Arnold: Jag vet inte varför.

Vysjinski: Naturligtvis är det vid sju års ålder svårt att sätta sig in i sådana saker. Till edert trettonde levnadsår gick ni alltså under namnet Vasiljev, inte sant?

Arnold: Nej, jag lämnade Finland vid tretton års ålder.

Vysjinski: Var är ni född?

Arnold: I Leningrad.

Vysjinski: Var har ni gått i skolan?

Arnold: Jag gick tre år i folkskolan och fyra år i stadsskolan i Viborg i Finland.

Vysjinski: Och hur kom ni till Finland?

Arnold: Då jag var 10 månader gammal, kunde min mor inte längre försörja mig och skickade mig till sin far, som var kyrkvaktare i Viborg. Sedan for jag till Leningrad.

Vysjinski: Hur gammal var ni den gången?

Arnold: På fjortonde året.

Vysjinski: Under vilket namn?

Arnold: Vasiljev.

Vysjinski: Varthän kom ni i Leningrad?

Arnold: En vecka bodde jag i Kudrjavtsevs taktäckarverkstad vid Apraksingatan, men jag hade inga papper och ägaren ville inte längre ha mig hos sig, jag hade endast mina skolbetyg. Jag visste att jag var född i Leningrad och döpt i Vladimirkatedralen, och mästarna rådde mig att gå dit och fråga efter dopattesten. Med denna dopattest kunde jag få arbete. Jag fann kyrkan, träffade överdiakonen och han hittade mig i böckerna och skrev ut en dopattest åt mig.

Vysjinski: På vilket namn?

Arnold: Där stod skrivet, att det intygades att Valentin – det var den nyföddes namn – är son till soldatdottern Eudokia Mihailovna Ivanova, mitt efternamn stod inte där.

Vysjinski: Hade ni något pass?

Arnold: Jag var bara tretton år gammal. På grund av dopattesten skickade man mig till en fabrik.

Vysjinski: Som Ivanovs son?

Arnold: Nej, som Vasiljev. Därför att skolbetygen var utställda på Vasiljev och på dopattesten stod endast Valentin, men inget efternamn.

Vysjinski: Och moderns efternamn var Ivanova?

Arnold: Ja, jag började arbeta på denna fabrik som tapetserarlärling. Det var en möbel- och dekorationsfabrik.

Vysjinski: Hur många år tillbragte ni i Leningrad?

Arnold: Två år.

Vysjinski: Hur gammal var ni, när ni avreste?

Arnold: På sextonde året.

Vysjinski: Varhän reste ni sedan?

Arnold: Jag reste till Finland, till Viborg.

Vysjinski: Till er morfar?

Arnold: Min morfar var redan död. Jag bodde hos min morbror. Jag började arbeta i en möbelfabrik.

Vysjinski: Som Vasiljev?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hur länge bodde ni hos er morbror?

Arnold: Inte länge. Jag for till Helsingfors.

Vysjinski: Varför for ni till Helsingfors?

Arnold: Därför att jag ville arbeta i en stor fabrik och förtjäna mera.

Vysjinski: Var det av nöden att ni reste?

Arnold: Det var av nöden.

Vysjinski: Till Helsingfors?

Arnold: Till Helsingfors.

Vysjinski: Vad började ni där med?

Arnold: Jag började arbeta i en möbelfabrik.

Vysjinski: Hur länge arbetade ni där?

Arnold: Ett och ett halvt år.

Vysjinski: Och sedan?

Arnold: Jag ville resa till Tyskland.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Jag ville resa till utlandet för att där pröva min lycka.

Vysjinski: Hur klarade ni det?

Arnold: Mycket enkelt. Jag kom överens med en kamrat, som gav mig sitt pass. Han hade just tagit ut det, men for inte själv.

Vysjinski: Så avstod han det åt er?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hur var hans namn?

Arnold: Hans namn var Karl Rask.

Vysjinski: Först Vasiljev, sedan återigen Vasiljev, sedan Ivanov och så Karl Rask.

Arnold: Ivanov var aldrig mitt efternamn. Det var min mors efternamn.

Vysjinski: Varthän for ni under namnet Rask?

Arnold: Jag tog hyra på en båt som jungman. Jag for till Hamburg och arbetade där tre-fyra månader i ett garage. Men ända från bardomen var det min dröm att komma till Amerika...

Vysjinski: Vidare.

Arnold: Jag begav mig till Rotterdam i Holland, men klarade mig inte över gränsen. Där blev jag fasttagen av polisen och skickades etappvägen tillbaka till Ryssland. Jag kom tillbaka till Viborg.

Vysjinski: Fortfarande under namnet Rask?

Arnold: Fortfarande som Rask

Vysjinski: Vilket år var det?

Arnold: Det var i början av 1913. I Viborg arbetade jag till 1914, sedan for jag till Helsingfors, började arbeta i Sveaborgs hamn under namnet Vasiljev, Rask stoppade jag för tillfället i fickan.

Vysjinski: Varför tyckte ni inte om namnet Rask?

Arnold: Jag var ju i Viborg, där kände alla mig och därför gick det inte längre att heta Rask.

Vysjinski: Sade ni att alla kände er? Hur många invånare fanns det i Viborg?

Arnold: Tidigare inte mer än 15-20.000.

Vysjinski: Ni är dålig i räkning.

Arnold: Kanske var det också mera.

Vysjinski: I varje fall var ni en känd personlighet där?

Arnold: Rask var inte känd.

Vysjinski: Men Vasiljev?

Arnold: Vasiljev var känd, därför att många människor gick i kyrkan, och jag besökte kyrkan.

Vysjinski: Ni var väl kyrkobetjänt?

Arnold: Jag bodde vid kyrkan.

Vysjinski: Ni sade, att ni studerade.

Arnold: Jag gick i skolan i Viborg.

Vysjinski: Ni stoppade således Rask i fickan och dök åter upp i Viborg som Vasiljev? Var ni den gången länge i Viborg under namnet Vasiljev?

Arnold: Jag arbetade där till början av 1914 och for sedan till Helsingfors. Då kriget började, fick jag veta, att jag efter någon tid måste rycka in i hären och kom på den tanken att det var häst att försvinna från Finland. Försedd med papper på namnet Rask begav jag mig till Sverge och kom därifrån till Norge.

Vysjinski: Var ert pass på namnet Rask pass på utlandet?

Arnold: Ja, det var ett pass på utlandet.

Vysjinski: På obegränsad tid?

Arnold: På fem år.

Vysjinski: Ni dök alltså upp på nytt i utlandet?

Arnold: Ja, jag dök upp i Norge.

Vysjinski: Och vidare?

Arnold: Därpå tog jag hyra på en svensk båt, gjorde en resa till England, och därefter kom vi till Stockholm.

Vysjinski: När var det?

Arnold: Det var i början av 1915. Därifrån ville jag fara till min morbror i Viborg. Jag kom med ett fiskefartyg till Viborg. Morbror sade mig, att jag måste rycka in i hären. Omedelbart utställdes ett papper åt mig på namnet Vasiljev. Med detta papper gick jag och mönstrade. Jag upptogs i hären och sändes till Alexander III:s kaserner på Malaja Ochta i Leningrad. Här

stannade jag en och en halv månad. Soldattjänsten föll mig inte i smaken. Jag ville överhuvudtaget inte ut i kriget och därför deserterade jag ur armén till Helsingfors. Nåväl, då jag såg, att det var dåligt ställt med soldatlivet, fattade jag slutgiltigt beslutet att avresa. Men i Helsingfors häktades jag som desertör och transporterades tillbaka till Leningrad. I Leningrad dömdes jag till sex månaders disciplinstraff.

Sedan jag avtjänat straffet, sändes jag med första avgående kompani till fronten och hamnade i orten Stockmannshof vid Riga. Här insjuknade jag i lunginflammation, så att jag var endast ungefär en månad vid fronten. Därefter hamnade jag bakom fronten.

Vysjinski: Varför har ni inte vid förundersökningen berättat det, som ni nu säger?

Arnold: Ser ni, det är så svårt att erinra sig, därför att jag har så många äventyr i min biografi.

Vysjinski: Vi tar händelserna i tur och ordning. Reste ni till Finland före 1913?

Arnold: Jag har ju i förundersökningen ...

Vysjinski: Nej, svara på frågan. Ni reste till Finland 1913.

Arnold: Ja.

Vysjinski: Under vilket namn?

Arnold: Jag sade eder, att Karl Rask räcker till 1916.

Vysjinski: Ser ni, vid förundersökningen den 13 september sade ni, att ni två gånger for till utlandet under namnet Aimo Kylpenen. Var det fallet?

Arnold: Det är mycket svårt att erinra sig.

Vysjinski: När talade ni sant? Vid förundersökningen eller nu?

Arnold: Nu kommer jag ihåg alltsammans.

Vysjinski: Ni ville åter sammanföra det, och har blandat alltsammans om vartannat. Var är garantin för att ni nu talar sant? Vidare sade ni också vid förhöret inför Sovjetunionens Statsåklagareämbete likaså något helt annat, nämligen att ert efternamn efter modern var Ivanov, och att ni lagt er till med namnet Vasiljev efter eder fader, nå det stämmer, men hur är det med moderns namn?

Arnold: Jag erkänner inte min mors efternamn, men mor hade detta namn. –

Vysjinski: Vidare, var dopatesten utställd på namnet Ivanov?

Arnold: Nej, där stod det: Son av soldatdottern Ivanov.

Vysjinski: Ni är således Ivanov?

Arnold: (tiger)

Vysjinski: Vidare, till revolutionen ... När ägde revolutionen rum hos oss?

Arnold: År 1917.

Vysjinski: Till revolutionen var ni landstrykare, enligt vad ni sade vid rannsakningen. Stämmer det?

Arnold: Det stämmer. Det får man också en känning av från min biografi.

Vysjinski: Ni säger vidare, att ni inträdde i 13:e sibiriska regementet, där ni fullgjorde er värnplikt. Har ni sagt det?

Arnold: Jag sade eder ju, att jag sändes till fronten vid Riga, men ni lät mig inte tala till slut, jag tjänade där i 13:e sibiriska regementet.

Vysjinski: Och ni deserterade från 13:e sibiriska regementet?

Arnold: Jag deserterade inte från 13:e sibiriska regementet.

Vysjinski: När var ni i 13:e sibiriska regementet, före rättegången eller efter?

Arnold: Efter rättegången. Före rättegången var jag inte i 13:e sibiriska regementet. Kanske har det insmugit sig ett fel hos er ...

Vysjinski: Naturligtvis, det är svårt nu att åberopa sig på, vad ni har läst och vad ni har skrivit under.

Arnold: Jag skrev under och tänkte, att ni uppsatte allt riktigt.

Vysjinski: Det visar sig alltså, att jag är skulden till allt detta virrvarr?

Arnold: Felet låg hos er. Jag sade, att jag var i Leningrad i Alexander III:s kaserner.

Vysjinski: I edra uttalanden heter det annorlunda.

Arnold: Var vänlig och läs det.

Vysjinski: Gott, jag skall läsa det en gång till: ”1915 ryckte jag in till krigstjänst. Jag tjänade i 13:e sibiriska regementet. Regementschefens namn var Ivanov ...”

Arnold: Hos er finnes det ingenting om att jag deserterade för första gången. Jag har ju deserterat två gånger.

Vysjinski: Nej, det säges inte här.

Arnold: Men nu tillfogar jag det.

Vysjinski: Jag säger ju, att det nu dyker upp tillägg.

Arnold: Första gången kom jag till Alexanderkasernen

Vysjinski: Och vad gjorde man med er?

Arnold: Som rekryt utbildades jag i de mest skilda övningar. Jag flydde till Finland redan innan jag var färdig med utbildningen, råkade fast och återsändes till Alexanderkasernerna. Sedan jag råkat fast kom jag till en fångtrupp i väntan på rättegången.

Vysjinski: Blev ni dömd ...?

Arnold: Jag dömdes till överföring till 13:e sibiriska regementet, till ett marschkompani.

Vysjinski: Ser ni, det är redan något helt annat än vad ni sagt. Kom ni till regementet?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hette regementschefen Ivanov ?

Arnold: Stämmer, Ivanov.

Vysjinski: Och var namnet på kompanichefen Vasiljev?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Men ni har skrivit: ”Jag kan inte erinra mig namnet på kompanichefen.”

Arnold: Jag sade eder det senare, men ni har glömt det.

Vysjinski: Nej, anklagade Arnold, ni är inte så primitiv, som ni vill ge sken av. Ni förstår att inlämna skrivelser, i vilka ni tillrättalägger fel från de anklagades sida. Ni inlämnade en förklaring till domstolen, att namnet Arnoldov här nämnes, och ni ber att man skall upplysa om att ni inte är Arnoldov utan Arnold.

Erinrar ni er således inte kompanichefens namn eller gör ni det kanske?

Arnold: Tidigare erinrade jag mig inte, men sedan kom jag ihåg det. Jag sade det redan då, och ni var t. o. m. förvånad och sade: ”Också Vasiljev?” Och jag sade: ”Ja.”

Vysjinski: Och vem var fältväbel?

Arnold: Jag kommer inte ihåg.

Vysjinski: Märkvärdigt. Det må vara hur som helst, men en fältväbel kan man lättare erinra sig än en regementschef.

Vad skedde senare? Var ni i regementet?

Arnold: Jag var där.

Vysjinski: Vid fronten?

Arnold: Vid fronten.

Vysjinski: Och sedan?

Arnold: Sedan kommenderades jag från fronten.

Vysjinski: Hur länge var ni vid fronten?

Arnold: En eller två månader, jag kommer inte så noga ihåg.

Vysjinski: Erinrar ni er exakt platsen där ni var?

Arnold: I trakterna kring Stockmannshof.

Vysjinski: Befann sig fronten i närheten?

Arnold: Ja, alldeles i närheten, den gick utmed floden.

Vysjinski: Ägde också strider rum där ni var? Förekom eldgivning?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Deltog ni i eldgivningen?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Deltog ni i striderna?

Arnold: Jag var inte med i något angrepp, men i eldgivningen deltog jag.

Vysjinski: Varför sade ni då vid förundersökningen, att ni inte deltagit i striderna?

Arnold: Emedan jag kallar det för strid först när man deltar i ett angrepp.

Vysjinski: Varför är det strid endast när man deltar i ett angrepp, men då man inte deltar i ett angrepp utan i eldgivning, varför är det då ingen strid? Kort och gott, när talade ni sanning: nu eller då?

Arnold: Både nu och då. Först sade jag, att jag inte deltagit i någon strid, emedan jag inte var med i något angrepp, men när ni upplyste mig om, att eldgivning också är strid, så sade jag, att jag i så fall hade deltagit i strider.

Vysjinski: Ni har alltså deltagit i strider?

Arnold: Alltså, ja.

Vysjinski: Nå gott. Ni kom till lasarettet. Vilket år var det?

Arnold: Det var 1915. Vid slutet av 1915.

Vysjinski: Vilket namn hade ni då?

Arnold: Det var t. o. m. i början av 1916.

Vysjinski: Under vilket namn?

Arnold: Namnet Vasiljev.

Vysjinski: Varför sade ni vid rannsakningen, att ni 1916 antog arbete under namnet Kylpinen?

Arnold: Ja, då var jag ju ännu i hären, jag hade ju inte kommit dit. Men vänta tills jag kommit dit, så skall jag inte längre ha namnet Vasiljev, utan Kylpinen.

Vysjinski: Jag frågar er, vilket namn hade ni 1916? Ni säger nu Vasiljev, varför sade ni tidigare vid rannsakningen, att ni i slutet av 1916 tog arbete under namnet Kylpinen?

Arnold: Riktigt. I början av 1916 var jag ännu i armén och just under namnet Vasiljev, men i slutet av 1916 tog jag arbete under namnet Kylpinen.

Vysjinski: Vid slutet av 1916 hade ni alltså redan namnet Kylpinen?

Arnold: Nej, men gå då i tur och ordning, eljest hoppar ni över något, och det uppstår luckor ...

Ordföranden: Anklagade Arnold. Jag kallar er till ordningen. Svara i tur och ordning på medborgare statsåklagarens frågor.

Arnold: Jag svarar ju i tur och ordning, men medborgaren statsåklagaren hoppar ju själv över ...

Ordföranden: Jag gör er än en gång uppmärksam på, att statsåklagaren ställer frågor till er och ni har att bemöda er om, att svara i den ordning som han ställer frågorna till er.

Arnold: Skall ske. Ursäkta mig.

Vysjinski: Jag förstår naturligtvis, anklagade Arnold, att det är mindre angenämt för er att luckorna bli kvar. Hur var det med er, hade ni ett särskilt namn på varje lucka?

Arnold: Nej, två, tre månader har emellertid en kolossal betydelse i mitt liv.

Vysjinski: Föredrar ni, att jag ställer er frågorna i tur och ordning så att inga luckor kvarstår i er biografi?

Arnold: Led förhöret precis som ni önskar. Jag ber om ursäkt att jag stört er.

Vysjinski: Alltså, vad visar det sig till slut? 1915 kom ni till fronten under namnet Vasiljev. Hur många månader stannade ni där? Bara ett par, eller hur?

Arnold: Ja, ungefär ett par månader.

Vysjinski: Blev ni sjuk eller deserterade ni?

Arnold: Nej, först insjuknade jag, kom till fältlasarettet, sedan överfördes jag till lasarettet i Perejaslav-Salesk och från lasarettet kom jag till Nisjni-Novgorod. Där stannade jag två veckor, så började man värva för en lettisk bataljon. Jag anmälde mig och kom med den lettiska bataljonen till Jurjev.

Vysjinski: Varför kom ni med i den lettiska bataljonen? Är ni lett?

Arnold: Emedan jag åter ville schappa från armén och därför flyttade jag mig närmare S:t Petersburg.

Vysjinski: Varför var det då nödvändigt att i detta syfte gå in i den lettiska bataljonen? Ni kunde ju helt enkelt ha rest direkt till S:t Petersburg. Till Nisjni-Novgorod reste ni ju på egen hand.

Arnold: Nej, jag beordrades dit.

Vysjinski: Av vem blev ni beordrad?

Arnold: Jag hade ett papper från lasarettet.

Vysjinski: För vem var papperet avsett? Av vem och för vilka myndigheter var det utställt?

Arnold: Jag erinrar mig inte längre, det var till en kasern någonstädes.

Vysjinski: Och så kom ni till kasernen?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Var ni alltså i militärtjänst?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Kom ni dit som soldat?

Arnold: Ja, t. o. m. som korpral.

Vysjinski: När hade ni hunnit bli korpral?

Arnold: Det lade jag mig till med under vägen.

Vysjinski Ni har således egenhändigt lagt er till med korpralstiteln?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Varför lade ni er inte till med en högre rang?

Arnold: Jag var rädd för att inte kunna klara en högre titel.

Vysjinski: Men ni klarade korpralstiteln?

Arnold: Ja, den klarade jag.

Vysjinski: Vad gjorde ni sedan för att klara korpralstiteln?

Arnold: Jag reste till Nisjni-Novgorod, och när jag åter blev frisk där, så beordrades jag, nej, inte beordrades, utan man frågade vem som ville gå in i den lettiska bataljonen. Jag anmälde mig och avreste.

Vysjinski: Ni avreste således?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Med vilken titel reste ni, som korpral?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hade ni papper på det?

Arnold: Ja, det stod där, att jag var korpral.

Vysjinski: Ni förfärdigade alltså falska papper?

Arnold: Ja, naturligtvis.

Vysjinski: Följaktligen kom ni till lettiska bataljonen med förfalskade papper och med korpralstitel?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Varthän sändes denna lettiska bataljon?

Arnold: Den andra lettiska bataljonen skickades till Jurjev, där jag tilldelades ett utbildningskommando och drillade rekryter.

Vysjinski: Hur kunde ni då utbilda andra? Vad begrep ni väl själv?

Arnold: Det som man tidigare läst eller lärt, kan man också behålla.

Vysjinski: Varifrån hade ni då lärt något? Ni var ju mest i lasarett och på flykten?

Arnold: Ja, men det man hör och ser, fastnar i minnet. Allt vad jag säger är öppenhjärtig sanning.

Vysjinski: Det är omöjligt att tro, att ni efter er sjukdom, och efter att ha legat på lastrett, kom till en bataljon där man helt plötsligt beordrade er till utbildning av rekryter. Eller förstod ni helt enkelt att manövrera så, att ni slog blå dunster i ögonen på folk?

Arnold: Ja.

Vysjinski: D. v. s. ni utbildade ingen, ni bara låtsade att ni gjorde det?

Arnold: Ja.

Vysjinski: När och var var det?

Arnold: Det var i slutet av 1915 eller början av 1916.

Vysjinski: Eftersom varje månad ju är så värdefull för er, så berätta när och var det var, eljest kommer ni åter att förebrå mig.

Arnold: Det var i slutet av 1915, ungefär november–december.

Vysjinski: Var befann ni er med denna skyddsbataljon?

Arnold: I Jurjev.

Vysjinski: Var det i slutet av 1915? Ungefär i oktober–november?

Arnold: Ja, i november–december 1916, ursäkta mig, 1915. Där tjänstgjorde jag till början av 1916.

Vysjinski: Vad hände sedan med er?

Arnold: Sedan i augusti fick jag semester och reste till Finland.

Vysjinski: Varför har ni i förundersökningen och inför mig och även inför Sovjetsunionens statsåklagarämbete och inför Folkkommissariatet för inrikes ärenden fällt oriktiga uttalanden. Ni påstod, att ni i oktober–november 1915 befann er vid lettiska skyttebataljonen i Jurjev, tjänstgjorde där till början av 1916 och sedan reste till Finland.

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och vart tog ni vägen från Finland?

Arnold: Där ändrade jag mitt namn till Aimo Kylpenen och reste till Minsk.

Vysjinski: Varför skrev ni då ännu vid förundersökningen: ”Jag måste tillfoga (ni ansåg det t. o. m. nödvändigt att tillfoga detta) att jag redan 1915 deserterade ur finska regementet, men häktades och ställdes inför krigsrätt”.

Arnold: Det var fel.

Vysjinski: Återigen ett fel? Ni sammanblandar allting.

Arnold: Det är svårt att fastställa varje enskild månad.

Vysjinski: Ni har ju själv fastställt, att ni 1915 varit i skyttebataljonen, stannade där till 1916 och sedan for till Finland, utbytte ert pass med ett nytt på namnet Kylpinen och avreste. Men här skriver ni: ”1915 deserterade jag ur regementet, häktades och ställdes inför rätta”.

Arnold: Det var vid årets början, så stämmer det ju också.

Vysjinski: Ni sade, att ni vid årets början var i Nisjni–Novgorod, anmälde er till skytte-bataljonen, gjorde er till korpral och därefter for till Jurjev. Det var vid årets början. Ni krånglar till allt. Ni antog således det nya namnet Aimo Kylpenen?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hur fick ni papperet?

Arnold: Jag kände den kamraten väl.

Vysjinski: Nå, och vad vidare?

Arnold: Jag gick till pastorsexpeditionen, framlade ett intyg och sade, att jag behövde ett prästbetyg.

Vysjinski: Med hans samtycke?

Arnold: Han visste ingenting om det.

Vysjinski: Det var alltså riktigt, då ni sade, att ni skulle ha erhållit prästbetyget genom bedrägeri?

Arnold: Jag vet inte, vad det skulle ligga för bedrägeri i detta. Han angav mig, då jag lämnade armén och jag ansåg att det skulle vara en liten avbetalning ifall jag utnyttjade hans papper.

Vysjinski: Ni erhöll detta papper genom bedrägeri?

Arnold: Ja, genom bedrägeri.

Vysjinski: Ni hämnades på honom?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och det var samtidigt fördelaktigt för er?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och varthän reste ni på detta pass?

Arnold: Till Minsk som översättare. Sedan var jag kontorist i statistiska byrån och därefter reste jag till Vladivostok.

Vysjinski: Och hur kom ni till Vladivostok?

Arnold: På en järnvägsbiljett för militärer.

Vysjinski: Var fick ni den?

Arnold: Hos arméförvaltningen för västfronten knyckte jag några.

Vysjinski: Stal?

Arnold: Ja. I Vladivostok tog jag hyra på en båt, ”Tula”, som eldare. Jag gjorde en resa Kamtjakta–Japan och tillbaka till Vladivostok igen. Därefter for jag från Vladivostok till Arkangelsk.

Vysjinski: Nej.

Arnold: Jag ville resa till Leningrad, men hamnade i Arkangelsk.

Vysjinski: Ni reste således från Vladivostok till Leningrad och från Leningrad till Arkangelsk?

Arnold: Riktigt.

Vysjinski: Säg mig, vilket år var det?

Arnold: I augusti 1917.

Vysjinski: Vem var då vid makten?

Arnold: Jag förstod inte vad slags makt det var. Jag kunde inte reda ut saken.

Vysjinski: Hur är detta möjligt, revolutionen hade utbrutit och ni kunde inte reda ut saken. Var det vita eller de röda?

Arnold: Den vita regeringen.

Vysjinski: Ni förstod således?

Arnold: Man bar tsaristiska uniformer, hur skulle jag då inte begripa?

Vysjinski: Alltså under den vita makten?

Arnold: Ja, den vita.

Vysjinski: Vad gjorde ni vidare?

Arnold: Jag tog hyra på en amerikansk båt, kom till New York.

Vysjinski: Under vilket namn?

Arnold: Aimo Kylpenen.

Vysjinski: Vad började ni med i New York?

Arnold: I New York var jag några dagar, så hamnade jag i armén. I den amerikanska armén.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Därför att jag blev värvad.

Vysjinski: Hur kunde man antaga er? Ni var ju rysk undersåte?

Arnold: (tiger) ...

Vysjinski: Men hur klarade ni den saken?

Arnold: Det var inte jag som klarade det, utan en kamrat. Vi kom till 20:de Avenyen, man gav oss nattkvarter, det visade sig att vi befann oss i arméns och flottans hus. Där värvades vi.

Vysjinski: I vilken egenskap?

Arnold: Som rekryter, som soldater.

Vysjinski: Var ni inte korpral där?

Arnold: Nej, jag talade inte engelska.

Vysjinski: Hur länge var ni då i amerikanska armén?

Arnold: Första gången sammanlagt ett år, sedan blev jag avskedad.

Vysjinski: Till det som därefter inträffade, återkommer vi senare. Ni anlände dit 1918?

Arnold: I slutet av 1917.

Vysjinski: Ni kom i slutet av 1917 till New York och inträdde i amerikanska armén.

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hur länge stannade ni där?

Arnold: Jämt ett år.

Vysjinski: Till slutet på 1918?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Under vilket namn?

Arnold: Aimo Kylpenen. Då man upptog oss i armén blev vi naturaliserade och erhöllo amerikanskt medborgarskap.

Vysjinski: Mot er önskan?

Arnold: Enligt min önskan.

Vysjinski: Enligt er önskan?

Arnold: Hur så? Då jag nu en gång var i armén; i varje armé måste soldaterna vara respektive lands undersåtar ...

Vysjinski: Enligt er önskan eller mot er önskan?

Arnold: Enligt min önskan. Och vid detta tillfälle ändrade jag mitt namn till Valentin Arnold.

Vysjinski: Till vad?

Arnold: Då vi vid erhållandet av medborgarskap registrerades bad jag, att få ändra mitt namn från Aimo Kylpinen till Valentin Arnold.

Vysjinski: Den gången blev ni således Arnold?

Arnold: Ja.

Vysjinski: För att ge intryck av att vara amerikanare?

Arnold: Ja, därför att två människor inte kunna leva under ett namn.

Vysjinski: Under vilket?

Arnold: Kylpenen var ju ännu kvar i Finland.

Vysjinski: Satt ni i fängelse därborta?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hur länge?

Arnold: Fem, sex månader.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Jag misstänktes för att ha tillägnat mig statsegendom.

Vysjinski: Ni upptogs således i armén omedelbart efter er ankomst till Amerika? Inte sant?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och sedan kom ni från armén till fängelset?

Arnold: Nej, det var 1922, som jag kom i fängelse.

Vysjinski: För andra gången. Men jag frågar eder angående första gången.

Arnold: Nej, första gången var jag inte i fängelset?

Vysjinski: Första gången satt ni inte i fängelse?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Ni tjänade ett år i armén, och varthän kom ni sedan?

Arnold: Jag demobiliserades och ville återvända till Finland.

Vysjinski: Med vilka papper?

Arnold: Jag hade ännu inga papper på namnet Arnold, ty det skulle jag först senare erhålla.

Vysjinski: Vad betyder det? Ni sade ju, att ett papper på namnet Arnold utställdes åt er.

Arnold: Mitt medborgarskap reglerades formellt 1918.

Vysjinski: Hade ni ett papper med namnet Arnold?

Arnold: Nej, jag hade ännu inget. Det första papperet på namnet Arnold erhöll jag vid den tidpunkten – jag vet inte, om papperet befinner sig bland undersökningshandlingarna, där finns det en förteckning däröver – då jag för andra gången var i amerikanska armén, det var först efter fyra år.

Vysjinski: Men jag frågar eder angående första gången. Ni inträdde första gången i armén i slutet av 1917 under namnet Aimo Kylpenen och tjänstgjorde där till slutet av 1918?

Arnold: Till början av 1919.

Vysjinski: T. o. m. till början av 1919? Under namnet Aimo Kylpenen?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och vid denna tid antog ni namnet Arnold?

Arnold: Jag hade redan bytt namn, men papperen hade jag vid denna tidpunkten ännu inte erhållit.

Vysjinski: Ni demobiliserades vid början av 1919 och reste till Finland. Är detta riktigt eller inte?

Arnold: Nej, jag for inte till Finland. Jag ville fara dit.

Vysjinski: Med vilka papper?

Arnold: På namnet Aimo Kylpenen.

Vysjinski: Ni hade således ännu papper på namnet Aimo Kylpenen?

Arnold: Ja, jag hade ännu det gamla passet i behåll.

Vysjinski: Ni antog det nya namnet Arnold?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och det gamla papperet sparade ni för säkerhets skull?

Arnold: Det gamla papperet bevarade jag för säkerhets skull.

Vysjinski: Kom ni till Finland?

Arnold: Jag kom inte till Finland, utan till Sydamerika.

Vysjinski: Hur kom ni dit? Tillfälligt?

Arnold: Jag tog hyra på segelfartyget ”Vicomte” som segelmakare, och kom till Sydamerika, till Buenos Airos. Där tog jag hyra på en amerikansk båt och kom till Skottland, därifrån till New York i januari 1920, och här kom jag åter tillbaka till armén.

Vysjinski: Hur kom ni då på nytt till armén?

Arnold: Medan jag reste omkring, hade man gjort i ordning mina papper på namnet Arnold; när jag kom tillbaka, erhöll jag där papperen och nationaliteten.

Vysjinski: Alltså medan ni reste omkring, reglerades saken där, ni kom dit och erhöll allt i färdigt skick? Så gick det till?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Satt ni i fängelse därborta?

Arnold: Två gånger.

Vysjinski: Hur länge var ni i armén?

Arnold: Från 1920 till 1923. Sedan for jag till Los Angeles i Carlifonien.

Vysjinski: Hur kunde ni tjänstgöra i armén och samtidigt sitta i fängelse.

Arnold: Jag var i armén och satt inne sex månader. Jag tjänstgjorde i armén och satt i fängelse.

Vysjinski: När kom ni andra gången i fängelse?

Arnold: Jag kom ingen andra gång i fängelse, jag var kommendant.

Vysjinski: Men ni sade ju just, att ni satt i fängelse två gånger.

Arnold: Nej. Ni har tagit fel. Jag satt bara en gång i fängelset.

Vysjinski: För det första talade ni om detta också vid förundersökningen.

Arnold: Vid förundersökningen sade jag likaledes, att jag satt i fängelse endast en gång.

Vysjinski: Företeddes edra personliga partihandlingar för er? Var ni i partiet?

Arnold: Jag har bedragit partiet.

Vysjinski: Men vid rannsakningen sade ni likaledes att ni suttit två gånger i fängelse.

Arnold: Vid rannsakningen sade jag inte det, som jag säger här.

Vysjinski: Såvitt jag förstått, sade ni också här, att ni suttit två gånger i fängelse.

Arnold: Men första gången i Ryssland och andra gången i Amerika.

Vysjinski: Alltså dock två gånger, den ena gången i Amerika på grund av tillägnande av främmande egendom och den andra gången i Ryssland – varför?

Arnold: På grund av desertering. Jag var i ett kommando för under uppsikt stående, Fontanka n:r 80.

Vysjinski: Men det fanns inget sådant kommando. Vad var det för ett kommando för under uppsikt stående?

Arnold: Jag satt i häkte och tänkte, att det var ett kommando för under uppsikt stående.

Vysjinski: Skrev ni inte på ett officiellt papper, att ni häktades i Minsk?

Arnold: Det skrev jag i avsikt att bedraga.

Vysjinski: Hos er är det bedrägeri allt igenom, så att ni inte en gång kan särskilja vad som är sanning och bedrägeri hos er. Ni återvände således 1923 på nytt från Amerika till Europa?

Arnold: Jag var 1923 i Los Angeles. Jag vände mig med en anhållan till ett sällskap, som kallade sig ”Sällskapet för teknisk hjälp till Sovjetryssland”. Min anhållan godkändes och jag sändes till Sibirien med den andra industrikolonnen...

Vysjinski: Ni var således i amerikanska armén, i slutet på 1917 eller i slutet på 1918. ..

Arnold: Tillsammans fyra år.

Vysjinski: Nej, vänta nu, ”tillsammans” det går inte. Jag skulle vilja dela upp tiden. I slutet på 1917 och till slutet på 1918 eller till slutet på 1919 befann ni er i amerikanska armén, stämmer det?

Arnold: Stämmer. Sedan var jag frikallad från 1919 till 1920.

Vysjinski: Stred ni någonstans?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Då ni var i Amerika, stred ni någonstans?

Arnold: Nej, i Frankrike var jag .. .

Vysjinski: Varifrån kommer nu Frankrike? Ni sade, att ni från slutet på 1917 till början på 1919 var i amerikanska armén, sedan demobiliserades ni, sedan reste ni till Helsingfors, eller varthän ni annars ville, men kom inte dit. Varthän kom ni istället?

Arnold: Till Sydamerika.

Vysjinski: Så, där var ni i åtta månader. Varthän for ni sedan 1920?

Arnold: Tillbaka till Amerika.

Vysjinski: Och ni sade, att ni var där i tre år 1921, 1922 och 1923?

Arnold: Det stämmer.

Vysjinski: Men varifrån kommer nu Frankrike?

Arnold: Ni frågade mig ju inte vad jag gjorde under loppet av detta år, därför sade jag det heller inte...

Vysjinski: Nej, jag frågade: Var ni i Amerika? Ni sade: ”Ja.” Ni sade, att ni var i Amerika 1920, att ni 1921 var i Amerika, att ni 1922 och 1923 var i Amerika. Stämmer det?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Men varifrån kommer då Frankrike? Frankrike ligger ju inte i Amerika?

Arnold: Nej.

Vysjinski: När kom ni då till Frankrike?

Arnold: Det var 1917 eller 1918. Jag var i amerikanska armén.

Vysjinski: Anklagade Arnold. Med er kan man förlora det största änglatålamod. Jag har hittills inte förlorat det. Ni kan förneka vad ni tillstod vid förundersökningen den 9 januari, vad ni tillstod vid förundersökning i september, men det som ni för fem minuter sedan tillstått – därifrån kan ni inte ta avstånd.

Arnold: Ni har inte förstått mig.

Vysjinski: Jag frågade eder: Har ni, då ni från slutet på 1917 till slutet på 1918 eller i början på 1919 var i Amerika, stridit? Vad svarade ni mig på detta?

Arnold: Ni frågade mig inte om jag stridit. Jag förstod eder inte. Jag var i denna mellantid från 1917 till 1918 i Frankrike, men inte länge, endast fyra månader.

Vysjinski: Ni var således i Amerika och sändes under den tiden till Frankrike?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Med någon truppdel?

Arnold: Jag sändes som utfyllnad till nionde fältartilleriregementet.

Vysjinski: Till fronten?

Arnold: Till fronten lyckades jag inte komma.

Vysjinski: Ni har således inte deltagit i striderna?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Hur kan ni då skriva, att ni utanför Verdun sårades i foten av en granatskärva.

Arnold: Men då man skickade mig till fronten, så hann jag inte .. .

Vysjinski: Men Verdun låg ju vid fronten?

Arnold: Som front betraktar jag det, om man redan ligger direkt i eldlinjen.

Vysjinski: Gick fronten vid Verdun?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Sårades ni vid Verdun?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Av en granatskärva?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Varifrån kom denna granatskärva?

Arnold: Från ett flygplan nedkastades en bomb. Jag sårades av en shrapnell.

Vysjinski: Men ni säger, att ni inte var vid fronten.

Arnold: Kanske skiljer jag inte på vad som är front och inte front.

Där blev jag sedan bekant med ryska kamrater, vilka tillhörde ”Sällskapet för teknisk hjälp åt Sovjetryssland”, i vilket jag deltog, och jag beslöt att fara till Ryssland.

Vysjinski: Ni beslöt således att samtidigt ge Sovjetryssland teknisk hjälp?

Arnold: Ja.

Vysjinski: På vilket sätt utförde ni denna hjälp?

Arnold: Jag for till Kemerovo.

Vysjinski: På vilket papper?

Arnold: Med en rekommendationsskrivelse på engelska språket.

Vysjinski: Vem gav eder den?

Arnold: ”Sällskapet för teknisk hjälp till Sovjetryssland”.

Vysjinski: Och hur visste de, att ni ville hjälpa Ryssland.

Arnold: Jag skrev en anhållan, ifyllde ett frågeformulär.

Vysjinski: Ja, det kan ni. Vad skrev ni i detta frågeformulär?

Arnold: Jag skrev upp var jag blev född, mitt namn o. s. v.

Vysjinski: Vad nu, räknade ni upp alla namnen?

Arnold: Nej, den gången hade jag redan bara ett namn: Arnold. Så snart jag inträdde i amerikanska armén, hade jag redan namnet Arnold.

Vysjinski: Och var fanns edert pass med namnet Kylpenen?

Arnold: Jag bevarade det som ett gammalt papper.

Vysjinski: Ni sparade det i alla fall?

Arnold: Jag behöll det, nå, som museiraritet.

Vysjinski: Tror ni att muséerna intresserade sig synnerligen för edert pass?

Arnold: Jag behöll det som minne, emedan det var fullt av stämplar från alla herrans länder.

Vysjinski: Nå, vidare, ni kom således till Kemerovo? Var ni medlem av detta ”Sällskap för teknisk hjälp för Sovjetunionen”.

Arnold: Jag var ingen medlem, utan hade där endast inlämnat en ansökan. Då jag kom till Kemerovo, var jag överhuvudtaget inte medlem av denna kolonistorganisation.

Vysjinski: Vilken religion bekände ni er då till?

Arnold: Den luthersk-evangeliska.

Vysjinski: Var ni inte medlem av en frimurarloge?

Arnold: Jo.

Vysjinski: Hur kom ni in i denna frimurarloge?

Arnold: Då jag den gången var i Amerika inlämnade jag en inträdesansökan och upptogs i frimurarlogen.

Vysjinski: Varför i en frimurarloge, och inte i någon annan?

Arnold: Jag ville komma in bland fint folk.

Vysjinski: Var ni frimurare redan före ert inträde i ”Sällskapet för teknisk hjälp till Sovjetryssland”? Hjälpte frimurarlogen er att inträde i detta sällskap?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Då ni inträdde i sällskapet, sade ni, att ni var frimurare?

Arnold: Nej, jag hemlighöll det.

Vysjinski: Hemlighöll ni detta?

Arnold: Ja, och tills jag häktades visste ingen något om detta.

Vysjinski: Varför det?

Arnold: Därför att jag inte mera behövde logen.

Vysjinski: Och när hade ni användning för den?

Arnold: Den gången behövde jag den. I Amerika hade jag användning för den, men i Sovjetryssland behövde jag den inte.

Vysjinski: Jag talar om Amerika. Sade ni till edra bekanta i Amerika, att ni var logemedlem?

Arnold: Mina bekanta visste att jag var frimurare.

Vysjinski: Deltog ni i frimurarnas religiösa sammankomster och möten i Amerika?

Arnold: Då jag var i Amerika, deltog jag i möten och senare i frimurarlogen.

Vysjinski: Uppfyllde ni frimurarnas ritual?

Arnold: Det som behövdes uppfyllde jag.

Vysjinski: Var det bekant för sällskapet för teknisk hjälp, då ni inträdde där?

Arnold: Jag sade att jag inte tillhörde någon frimurarorganisation, inte besökte någon loge, och då jag inträdde i sällskapet för teknisk hjälp, sade jag ingenting om att jag var frimurare.

Vysjinski: Ni hemlighöll det?

Arnold: Det var inte helt så, att jag hemlighöll det, men ingen frågade mig om det.

Vysjinski: Kort och gott, har inte frimurarna hjälpt er i denna sak?

Arnold: Nej, det gick utan dem.

Vysjinski: Ni for till Kemerovo, vem sände er dit från Los Angeles?

Arnold: Jag sändes som kolonist.

Vysjinski: Vad betyder: ”Som kolonist”?

Arnold: Emedan en grupp amerikanska fackmän reste över därifrån.

Vysjinski: Ni for således också till den koloni, som fanns i Kemerovo?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och ni upptogs som medlem?

Arnold: Ja, d. v. s., jag upptogs som medlem, redan då jag var i Amerika. I annat fall hade jag inte kunnat deltaga i resan.

Vysjinski: När var det?

Arnold: Det var i oktober 1923.

Vysjinski: Hur länge var ni i A.I.K.?

Arnold: Under hela den tid, som A.I.K. bestod, till 1936 var jag bara i Kusnetskområdet.

Vysjinski: Och var arbetade ni?

Arnold: Jag arbetade i Kemerovo.

Vysjinski: I vilken befattning?

Arnold: I olika befattningar: jag arbetade som översättare, som kontorschef och i handelsavdelningen. Om det behövs, kan jag räkna upp alltsamman.

Vysjinski: Inträdde ni i SUKP(b), då ni kom från Amerika?

Arnold: Jag inträdde i partiet 1923.

Vysjinski: Och ni förblev samtidigt frimurare?

Arnold: Ja, men jag talade inte om det för någon.

Vysjinski: Ni inträngde således i partiet och hemlighöll att ni var frimurare?

Arnold: Jag ansåg mig ha automatiskt utträtt ur frimurarlogen, eftersom jag inte besökte några möten och inte betalade någon avgift, på så vis skiljdes jag automatiskt från organisationen.

Vysjinski: När ni upptogs i partiet, hemlighöll ni det emellertid?

Arnold: Ja, jag hemlighöll det.

Vysjinski: Men senare upptäcktes det?

Arnold: Det upptäcktes senare.

Vysjinski: Vad var det som upptäcktes?

Arnold: Det upptäcktes vid en husundersökning.

Vysjinski: Vilka resultat gav husundersökningen?

Arnold: Där hittades ett litet kort, av vilket det framgick, att jag var medlem av frimurarlogen.

Vysjinski: Nå, och vad skedde så vidare med er?

Arnold: Man frågade mig och jag sade, att jag var frimurare.

Vysjinski: Och vad vidare?

Arnold: Och nu får jag bära ansvaret härför.

Vysjinski: Anklagade Arnold, ni ställes inte nu till ansvar för ert frimureri, det är oriktigt att säga så. Säg mig, vilken loge tillhörde ni?

Arnold: Tredje logen av tredje graden.

Vysjinski: Vad hette den?

Arnold: Skall jag säga det på engelska eller ryska?

Vysjinski: Nej, säg det helst på ryska, så att det blir förståeligt både för mig och för hela salen.

Arnold: Frimurarnas gamla bekännelseloge, De Gammal-Fria. Vidare stod det, att jag var mästare för frimurarlogen den och den.

Vysjinski: Vilken loge?

Arnold: 183:e.

Vysjinski: Nåväl, ställdes ni inte till ansvar inför partiorganisationen för detta?

Arnold: Jag har genomgått tre partirensningar.

Vysjinski: Gick allt bra?

Arnold: Allt gick bra. Jag förstod att dölja det och trasslade bara till min biografi.

Vysjinski: Och har det inte en gång förekommit, att ni på grund av sovjetfientlig agitation...

Arnold: Det var i Kusnetsk 1930.

Vysjinski: Ställdes ni till ansvar eller uteslöts ni ur partiet?

Arnold: Jag var nära att bli utesluten; jag blev avskedad.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Man sade i kontrollkommissionen, att det gick rykten om att Arnold bedrev sovjetfientlig propaganda bland de utländska fackmännen och därför blev jag utesluten ur partiet.

Vysjinski: Bedrev ni verkligen en sådan propaganda?

Arnold: Samtidigt sades det, att jag skulle tillhöra en partiet främmande organisation, frimurarna, men jag förstod att dölja det.

Vysjinski: Ni är således i det avseendet en tämligen förslagen person?

Arnold: Fyndighet hjälper inte alltid.

Vysjinski: För er? Jag frågar: är ni en fyndig person?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hjälpte det er?

Arnold: Ja, det har hjälpt mig.

Vysjinski: Stod ni i förbindelse med det kommunistiska partiet i Amerika?

Arnold: Jag stod i förbindelse med det och deltog år 1919 i det kommunistiska partiets arbete.

Vysjinski: Och i frimurarlogen?

Arnold: Jag tillhörde samtidigt frimurarlogen.

Vysjinski: Kanske hjälpte kommunistiska partiet er att komma in i Sällskapet för teknisk hjälp till Sovjetryssland?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Ni utnyttjade således också dessa förbindelser?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Hjälpte inte frimurarna er? Vad var ni egentligen till er övertygelse, frimurare eller kommunist?

Arnold: Jag var helt enkelt en människa.

Vysjinski: Det finns olika människor, var ni inte kommunist då?

Arnold: Enligt papperen var jag det, men jag var också frimurare.

Vysjinski: Enligt papperen var ni ju också korpral.

Arnold: Nej, jag var sergeant.

Vysjinski: Det var först senare. Jag frågar er: var ni i själva verket kommunist till övertygelse och åskådning?

Arnold: Enligt min övertygelse både var jag det och var det inte.

Vysjinski: Var ni till er övertygelse frimurare?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Ni var det således aldrig till er övertygelse?

Arnold: Ja, om frimurarna hade vetat att jag var ryss och ingen protestant, så skulle de aldrig ha tagit in mig.

Vysjinski: Var ni verkligen protestant?

Arnold: Jag var ortodox.

Vysjinski: Hur kan ni då kalla er protestant?

Arnold: Det finns romersk-katolska, grekisk-katolska, protestanterna är någonting annat.

Vysjinski: De är varken grekisk- eller romersk-katolska.

Arnold: Ni förstår i varje fall, att den ryska religionen och den protestantiska är två alldeles skilda saker.

Vysjinski: Riktigt. Men ansåg man er inte vara protestant?

Arnold: Jo, men faktiskt döptes jag i en rysk kyrka.

Vysjinski: Inträdde ni i frimurarlogen som protestant?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Ni tycks vara hemmastadd i den här saken. Om ni skulle ha sagt, att ni var ryss, skulle man då inte ha tagit in er?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Varför?

Arnold: Därför att det strider mot den katolska religionen.

Vysjinski: Men inte mot den protestantiska?

Arnold: Nej.

Vysjinski: Ni är väl hemmastadd i det här?

Arnold: Ja, utmärkt.

Vysjinski: Visste ni det innan ni inträdde i frimurarlogen?

Arnold: Ja, naturligtvis visste jag det.

Vysjinski: Ni hade alltså satt er in i den frågan redan tidigare?

Arnold: Jag kände väl till den saken, emedan man där, liksom överallt frågar därom.

Vysjinski: När kom ni i förbindelse med trotskisterna?

Arnold: År 1932.

Vysjinski: Med vem?

Arnold: Då jag arbetade i Prokopjevsk, var Sjestov ledare. Här kom jag för första gången samman med trotskister.

Vysjinski: Vem sammanförde er med dem?

Arnold: Jag arbetade som garageföreståndare, Sjestov var min chef, och där blev vi bekanta.

Vysjinski: År 1932?

Arnold: År 1932.

Vysjinski: Talade ni med honom om några trotskistiska angelägenheter?

Arnold: Sedan jag blivit bekant med Sjestov, besökte jag honom ofta i hans arbetsrum, och han frågade mig varför jag blivit avskedad från Kusnetskstroj.

Vysjinski: Varför avskedades ni?

Arnold: På grund av sovjetfientlig propaganda bland de utländska fackmännen.

Vysjinski: Visste han det?

Arnold: Ja. Han visste också att jag tillhörde en partiet främmande organisation, frimurar-organisationen. Han visste att jag är finne och att jag flera gånger bytt namn.

Vysjinski: Hade han reda på det också?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Kände han till alla edra namn?

Arnold: Nej, han kände bara till namnen Aimo Kylpenen och Arnold

Vysjinski: Låt oss räkna, hur många namn ni har. Har ni alla i minnet?

Arnold: Ja, alla.

Vysjinski: Vasiljev, Rask, Ivanov löper om varandra, det fanns en dopattest förhanden.

Arnold: Jag var inte Ivanov.

Vysjinski: Sedan Aimo Kylpenen, vidare?

Arnold: Arnold.

Vysjinski: Är det allt?

Arnold: Allt.

Vysjinski: Alltså fyra namn?

Arnold: Fyra namn.

Vysjinski: Och så var ni en gång Vasiljev, sedan Kylpenen, därefter återigen Vasiljev, därpå Kylpenen igen, sedan Arnold och så på nytt Kylpenen.

Arnold: Ja, så var det.

Vysjinski: Kände Sjestov till dessa namn?

Arnold: Han kände inte till alla, utan bara två namn.

Vysjinski: När invigde han er i sina brottsliga planer i sina förbrytelser?

Arnold: Jag besökte honom ofta i hans arbetsrum. Han sade: ”Jag skulle för länge sedan ha kunnat utlämna dig åt resp. myndigheter, men jag vill inte det, emedan jag tror att du kommer att bli en god medlem i vår organisation.” Så sade han att organisationen arbetar bra.

Vysjinski: Vad menades med ordet ”bra”?

Arnold: Med ett ord sagt, glänsande, det går framåt, medlemmarna hos oss arbetar i hela Kusnetskområdet.

Vysjinski: Hur arbetar de?

Arnold: De utför all slags skadegörelseverksamhet.

Vysjinski: Var det det ni menade med ordet ”glänsande”?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Och sedan?

Arnold: Sedan sade han, att vi har för avsikt att inom den närmaste tiden störta de nuvarande ledarna. (Paus).

Vysjinski: Och sedan?

Arnold: Att ledarna antagligen skulle komma även till vårt distrikt, och att vår huvuduppgift skulle bestå i att föröva terrordåd mot regeringens ledare.

Vysjinski: Nå, och vidare?

Arnold: Sedan sade han mig: ”Jag har prövat dig hela tre månader och anser dig vara en energisk och viljestark människa; därför faller det på din lott att utföra terrorhandlingar. I detta syfte skall jag sätta dig i förbindelse med Tjerepuhin.” Han sammanförde mig med Tjerepuhin och sade: ”Här har du en man för arbetet.”

Vysjinski: För vilket arbete?

Arnold: För att utföra terrordåd. (Paus).

Vysjinski: Vidare?

Arnold: Sedan reste han bort. (Paus).

Vysjinski: Varför fortsätter ni inte att tala?

Arnold: Vid denna tid, det var 1933, . . (Paus). Vad vill ni att jag skall berätta om?

Vysjinski: Om ert arbete, till vilket Sjestov bestämde er. Vad är ert nuvarande arbete.

Arnold: 1934 reste några av regeringens ledare till vårt distrikt. Jag var garageföreståndare, och genomförandet av terrordåden föll på min lott.

Vysjinski: Vem gav er detta i uppdrag?

Arnold: Det var på Tjerepuhins uppdrag.

Vysjinski: Och vem gav Tjerepuhin detta i uppdrag?

Arnold: Tjerepuhin hade fått uppdraget av Sjestov.

Vysjinski: Talade ni personligt med Sjestov om detta?

Arnold: Först senare.

Vysjinski: Har ni talat med honom?

Arnold: Ja, jag har talat med honom.

Vysjinski: Vilka anslag förberedde ni?

Arnold: Jag fick i uppdrag att utföra terrordåd på två platser: den ena platsen vid gruvan nr 3 och den andra platsen vid gruvan nr 8.

Vysjinski: Nå, berätta nu. Hur kommer det sig, att ni plötsligt förlorat målföret? När organiserade ni terrordåden?

Arnold: Det första terrordådet skulle äga rum 1934, i början på året, närmare bestämt vid nyåret.

Vysjinski: Mot vem?

Arnold: Mot Ordsjonikidse.

Vysjinski: Vari bestod det?

Arnold: Det bestod i att Tjerepuhin konkret meddelade mig: ”I morgon kommer Ordsjonikidse. Passa på, du måste, kosta vad det kosta vill, föröva ett terrordåd.”

Vysjinski: Nå, och vidare?

Arnold: Jag gick med på förslaget. Nästa dag körde jag fram vagnen, emedan jag som garageföreståndare och som partimedlem stod över all misstanke. Jag for med bilen till tåget. Ordsjonikidse, Eiche och Ruhimotivj tog plats i bilen. Jag körde till tyska kolonin, och därifrån anmodade de mig att köra dem upp till Tyrkan. När vi kommit upp på berget, bad de mig att hålla vid bergets topp, emedan de ville bese hela Prokopjevsk. Sedan höll vi vid gruvkomplexet nr 7-8-9. Tjerepuhin hade förberett mig på, att allt därborta var i ordning: ”Du kommer där att se ett hinder och vid detta hinder sätter du olyckshändelsen i verket.” Och när vi for ned för berget, körde jag med ganska stark fart, 70-80 km. Och efter ungefär en och en halv kilometer såg jag hindret. Jag förstod genast, att detta just var den plats, där katastrofen skulle äga rum. Eftersom jag inte kände till platsen, visste jag inte vad som skulle hända mig... Därför saktade jag farten, stannade tvärt och svängde sedan till vänster, åt bron till, men jag skulle egentligen ha kört rakt fram.

Vysjinski: Ni var inte beslutsam nog?

Arnold: Jag kunde inte göra det.

Vysjinski: Kunde ni inte göra det, var ni inte beslutsam nog? Det blev vår lycka. Och det andra fallet?

Arnold: En morgon kom Tjerepuhin till mig på kontoret och sade: ”I dag kommer Molotov. Se till, att du inte igen försummar dig.” Jag sade, att jag ju inte försummat något. Han svarade: ”Jag vet nog, hur du ingenting försummat.” Då förstod jag att någon iakttog mig. Jag svarade, att jag skulle göra det. Jag körde fram vagnen framför expeditionen. Platsen där katastrofen skulle äga rum, kände jag väl till; den befinner sig intill utfarten från gruvan nr 3. Där finns en kurva, och vid denna kurva finnes, inte något dike som Sjestov sade, utan vad vi kallar en sluttning vid vägkanten med ett djup av 8-10 meter och en lutning på ungefär 90 grader. Då jag körde fram bilen till tåget, besteg Molotov, sekreteraren för partiets distriktskommitté, Kurganov, och ordföranden för kretsens exekutivkommitté, Grjadinski, vagnen ... Man sade mig, att jag skulle köra Komsomolgatan fram till arbetarbostäderna. Jag körde. Just när jag skulle svänga från byvägen in på chausséen, kommer en bil plötsligt susande mot oss. Det fanns ingen tid att tänka sig för, jag skulle föröva terrordådet. Jag ser mig omkring, den andra bilen kommer susande mot oss. Då förstod jag, att Tjerepuhin alltså inte litade på mig, utan hade skickat en andra bil. Det fanns inte mycket tid att tänka sig för, men jag blev rädd. Jag hann vända vagnen åt sidan, mot diket; i detta ögonblick grep Grjadinski tag i mig och sade: ”Vad gör du?”

Vysjinski: Vad var det här, som höll er tillbaka?

Arnold: Det var feghet som höll mig tillbaka här.

Vysjinski: Och det korsade edra brottsliga planer?

Arnold: Ja.

Vysjinski: Jag har en fråga till Sjestov. Anklagade Sjestov, bekräftar ni Arnolds uttalande beträffande förberedelsen av och försöken att föröva anslag mot kamrat Molotovs liv?

Sjestov: Ja, Tjerepuhin har i det väsentliga sagt så till mig.

Vysjinski: På vems anvisning var det organiserat?

Sjestov: Det var organiserat på min anvisning.

Vysjinski: På er anvisning?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Genom Tjerepuhin?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Talade ni personligt med Arnold om denna händelse?

Sjestov: Nej, vid denna tid arbetade jag vid Ansjersk-Sudjensk-gruvan, därför ledde Tjerepuhin hela det operativa arbetet.

Vysjinski: Det operativa arbetet?

Sjestov: Ja, mordet.

Vysjinski: Var Tjerepuhin ledaren?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Hörde ni av Arnold om detta anslag först sedan det skett?

Sjestov: Ja, han berättade det för mig först på hösten, i slutet av 1934.

Vysjinski: Av vilken anledning talade han med er om detta?

Sjestov: Han kom för att arbeta vid Ansjersk-Sudjenskgruvan.

Vysjinski: Nå, och vidare? Vad föranledde honom att berätta därom?

Sjestov: Jag intresserade mig för hur det gått till.

Vysjinski: Visste han, att det skedde på ert uppdrag?

Sjestov: Saken intresserade mig från teknisk synpunkt, hur och varför.

Vysjinski: Ni var intresserad av det?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Frågade ni honom således?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Och han klargjorde det för er?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Gav ni honom i uppdrag att organisera anslaget mot kamrat Molotovs liv?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: På vems uppdrag?

Sjestov: Jag fick order av Muralov.

Vysjinski: Av Muralov?

Sjestov: Ja.

Vysjinski: Tillåter ni mig att ställa en fråga till den anklagade Muralov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Muralov, jag måste än en gång kontrollera uttalandet i detta sammanhang. Erkänner ni, att ni gav Sjestov order om att organisera mordet på kamrat Molotov?

Muralov: Jag har ju redan sagt att jag bekräftar det.

Vysjinski: Ni måste förstå, att jag frågar er med anledning av förhöret av den anklagade Arnold. Sjestov gav honom direktiv om att organisera attentat mot kamrat Molotov. Sjestov åberopar sig på er och det måste jag kontrollera.

Muralov: Jag tillstår det, jag bekräftar det.

Ordföranden: Försvarsadvokaten kamrat Kasnatjejev har ordet.

Kasnatjejev (till Arnold): Jag ber er att noggrannare ange vilken tid ni tillhörde den trotskistiska organisationen.

Kasnatjejev: Från 1932 till 1934?

Arnold: Ja.

Kasnatjejev: Vilka uppdrag utförde ni under denna tid? De båda försöken att föröva terrordåd?

Arnold: Ja.

Kasnatjejev: Och vilka uppgifter dessutom?

Arnold: Jag erhöll inga flera uppdrag.

Kasnatjejev: Erhöll ni värvningsuppdrag?

Arnold: Ja, det är sant, det erhöll jag. Det lämnade jag fullständigt ur räkningen. Medborgare statsåklagare, tillåt mig att säga några ord om detta.

Vysjinski: Var så god.

Arnold: Under det att jag arbetade i Prokopjevsk, erhöll jag uppdraget av Sjestov att söka ut åt mig i garaget tillförlitliga personer, d. v. s. chaufförer. Jag gav mitt samtycke därtill. Men jag befattade mig inte med värvningsarbete. Jag anställde visserligen folk, men det var mera fackmän. Men jag sade honom (Sjestov) ingenting därom. Jag anställde dessa personer för den mekaniska verkstaden för att förbättra reparationsarbetenas kvalitet. Då han frågade mig: ”Har du funnit folk?” svarade ”jag: Jag har funnit några.” Han sade mig: ”Jag skall ge dig besked, när så erfordras, och när det är nödvändigt, får du sammanföra mig med dem”. Men då han reste därifrån, blev det inte av.

Kasnatjejev: Man kan alltså dra den slutsatsen, att ni hade i uppdrag att befatta er med värvningsarbete, men att ni anställde två medarbetare, vilka ni inte drog in i organisationen. Följaktligen har ni bedragit den, som ni erhöll detta uppdrag av. Då ni försökte att föröva terrordåd, har ni likaledes i bägge fallen bedragit eller försökt att bedra. Det andra fallet var av detta slag: När man sade er, att han ankommit, tappade ni modet, det sade Tjerepuhin.

Kort efter detta dåds utförande hade ni sedan ett samtal med Sjestov.

Arnold: Kort efter utförandet av detta dåd, inkallades jag till partiets distriktskommitté, där min sak var uppe till behandling, och man tilldelade mig en varning på grund av vårdslös framfart med bilen. Jag försökte att försvinna därifrån så fort som möjligt. Jag hade redan i förväg inlämnat en anhållan till Folkkommissariatet för tungindustrin med begäran att man skulle ge mig arbete i något distrikt i Ryssland. Folkkommissariatet för tungindustrin svarade mig: ”Vi kan skaffa er arbete, avres ofördröjligen för vår räkning. Jag kom till Folkkommissariatet för tungindustrin i slutet av september, och Folkkommissariatet för tungindustrin sände mig till Tasjkent. Jag kom dit och bad om tillåtelse att få fara tillbaka för att hämta min familj. Då jag emellertid inte trivdes där, for jag till Novo Sibirsk, träffade i Kusnetskområdet Sjestov och frågade honom om han kanske hade något slags arbete för mig, då jag inte trivdes i Tasjkent. Han sade mig, att det fanns arbete och föreslog mig att tillsvidare överta funktionen som ställföreträdande ledare för materialanskaffningen. Han sade därvid: Senare skall vi ta dig till garaget. Jag uppsköt min resa till Tasjkent och for till Ansjersk. Först var jag ställföreträdande ledare för materialanskaffningen; sedan utnämndes jag till garageföreståndare, där jag arbetade ända till sista tiden.

Kasnatjejev: Då man gav i uppdrag att föröva terrordåd, varnade man er då inte för, att ifall det inte skulle lyckas er att utföra det, ert liv skulle vara i fara?

Arnold: Då jag gav mitt samtycke till uppdraget, fruktade jag att om jag inte utförde det, skulle man börja misstänka mig, hålla mig för en otillförlitlig person och förinta mig.

Kasnatjejev: Ni var således rädd för hämnd?

Arnold: Ja.

Kasnatjejev: Uttalades några slags hotelser från något håll?

Arnold: Tjerepuhin och Sjestov talade inte direkt med mig om detta, men de sade, att i händelse av förräderi skulle de röja mig ur vägen.

Kasnatjejev: Vem gjorde dessa antydningar för er?

Arnold: Tjerepuhin och även Sjestov. Sjestov talade även på samma sätt och varnade mig.

Kasnatjejev: Tillåt mig att i förbigående få rikta en fråga till den anklagade Sjestov. Bekräftar ni denna del av Arnolds framställning?

Sjestov: Ja, jag kan bekräfta, att det gjordes antydningar till Arnold angående hans tvetydiga förflutna.

Kasnatjejev: Gjordes denna antydan vid värvningen?

Sjestov: Något senare.

Kasnatjejev: Vid vilken tidpunkt var det, när ni tilldelade honom uppdraget, eller då ni värvade honom?

Sjestov: Vid slutet av värvningen, d. v. s. när saken var så långt kommen, att han tilldelades ett konkret uppdrag.

Kasnatjejev (till Arnold): Nu några frågor angående ert levnadsförlopp. Ni skildrade, var ni befunnit er till omkring 1923. Hur har ert liv förflutit från denna tid fram till 1933-1934?

Arnold: Det förflöt på följande sätt. Jag arbetade åtta år i Kemerovo, sedan vid Kusnetskbygget. I Kemerovo arbetade jag tre år som kontorschef, sedan ledde jag flodtrafiken, arbetade ett helt år i handelsavdelningen och ledde telefonväsendet.

Kasnatjejev: Det var alltjämt i Kemerovo?

Arnold: Ja. Då 1928 reorganiseringen ägde rum och den kemiska industrin skildes från Kusnetskområdet, mobiliserade man mig till Kusnetskbygget. Det var i slutet av 1929. Där arbetade jag ända tills jag blev avskedad.

Kasnatjejev: Det rörde sig således om en tämligen lång tidsrymd?

Arnold: Ja.

Kasnatjejev: Inträdde ni i partiet i Sovjetunionen eller i Amerika?

Arnold: Jag inträdde ånyo 1923 i Sovjetunionen.

Kasnatjejev: Ni sade vid förundersökningen, att ni hade förbindelse med det kommunistiska partiet i Amerika. Var ni medlem av det kommunistiska partiet eller inte?

Arnold: Jag gällde för partimedlem, men i Ryssland inträdde jag på nytt.

Kasnatjejev: Var ni i Amerika samtidigt medlem av partiet och av en frimurarloge?

Arnold: Ja.

Kasnatjejev: Av vilka grunder inträdde ni i Amerika i frimurarlogen?

Arnold: Å ena sidan var jag av den meningen, att jag skulle komma in bland fint folk, och sedan var det helt enkelt så... Frimurarna åtnjöt så att säga överhuvud gott anseende, därför trängde jag mig in.

Kasnatjejev: Av vilka grunder inträdde ni sedan i partiet?

Arnold: Av den grund, att jag ju fortfarande var arbetare, därför att jag måste vara samman med arbetarna; därför ansökte jag om inträde i partiet.

Kasnatjejev: Då ni värvades för den trotskistiska organisationen, orienterade ni er då i någon mån i dess programs grunddrag?

Arnold: Man försäkrade mig, att den trotskistiska organisationen var stark, att den skulle komma till makten och att jag inte skulle stanna i de sista leden.

Kasnatjejev: Man sade er således, att trotskisterna skulle komma till makten, och att ni därvid inte skulle bli glömd. Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: 20 minuters paus utlyses.

Domstolskommendanten: Domstolsledamöterna anländer. Var goda och res er upp.

Förhör med den anklagade J. A. Livschitz

Ordföranden: Vi övergår till förhör med den anklagade Livschitz.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, berätta när ni på nytt upptog er illegala, trotskistiska, brottsliga verksamhet.

Livschitz: I grund och botten 1933.

Vysjinski: Under vilka omständigheter?

Livschitz: Om de första sammankomsterna och de första samtalen angående återupptagandet av det trotskistiska arbetet erfor jag i början av 1932 genom Loginov.

Vysjinski: Hur är detta att förstå: Om de första samtalen angående det trotskistiska arbetet erfor jag genom Loginov?

Livschitz: Då Loginov i början på 1932 återvände från Berlin berättade han för mig om sina sammankomster med Pjatakov, om de nya riktlinjer, som han fått av Pjatakov.

Vysjinski: Det var således den första omständigheten, med vilken återupptagandet av den trotskistiska verksamheten stod i samband?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Var god och berätta, vad Loginov sade om dessa nya riktlinjer.

Livschitz: Loginov rapporterade följande: Han var i Berlin 1931 under den period, då industribeställningarna placerades och träffade där Pjatakov. Pjatakov kände oss sedan lång tid tillbaka.

Vysjinski: Vad menas med ”oss”?

Livschitz: Han kände mig, Loginov, Golubenko, Kotsjubinski. Han berättade om de sammankomster, som han hade med Smirnov och med Sedov, att den kamp, som fördes under perioden 1923-1928 inte visat några reella resultat, till följd därav måste man nu enligt Trotskis anvisningar övergå till andra kampmetoder, till terrorns metod och till ödeläggelse av hushållningen.

Vysjinski: Detta sade Loginov till er?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Under åberopande av vems ord?

Livschitz: Av Pjatakovs ord.

Vysjinski: Pjatakov uppdrog således åt Loginov att bearbeta er?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Det rörde sig således inte om ett enkelt samtal, med er från Loginovs sida, utan Loginov uppfyllde ett uppdrag?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och de nya riktlinjerna meddelades till er?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Hur förhöll ni er till detta?

Livschitz: Jag gav inte Loginov bestämt svar, utan förklarade att jag ville träffa Pjatakov och inhämta upplysningar av honom. Under andra halvåret 1932 sammanträffade jag med Pjatakov och han upprepade för mig väsentligen detsamma, som Loginov hade sagt.

Vysjinski: Talade han också om terror?

Livschitz: Om terror och ödeläggelse. Efter samtalen med honom förklarade jag mig överens om att återupptaga den aktiva kampen.

Vysjinski: Tillåt mig att exakt fastställa tidpunkten.

Livschitz: Var så god.

Vysjinski: Ni sade, att det var 1932.

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och när?

Livschitz: Det var just under hösten eller slutet av 1932.

Vysjinski: Antingen tidigt på hösten eller sent på hösten?

Livschitz: I varje fall under andra halvåret 1932.

Vysjinski: Sade inte Pjatakov till er, varifrån han hade erhållit dessa Trotskis nya riktlinjer?

Livschitz: Jo, det sade han mig.

Vysjinski: Nämligen?

Livschitz: Nämligen att han i Berlin hade träffat Smirnov, att de där tillsammans med Smirnov och Sedov talade om dessa Trotskis direktiv, att han antagit dem och förpliktat sig att föra dem vidare och indraga de personer, som han kände, med vilka han genom personlig vänskap och genom den förflutna kontrarevolutionära trotskistiska verksamheten var förbunden med.

Vysjinski: Vilken post beklädde ni på den tiden?

Livschitz: Jag var chef för Sydbanan.

Vysjinski: Var ni överens med dem?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Och vad följde sedan?

Livschitz: Då jag sedan anlände till Charkov, talade jag med min ställföreträdare, Sorin.

Vysjinski: Vilken post beklädde han?

Livschitz: Han var min ställföreträdare.

Vysjinski: Vid samma järnväg?

Livschitz: Ja, vid samma bana.

Vysjinski: Varför vände ni er till honom med ett sådant samtal?

Livschitz: Jag kände honom som en hemlig trotskist och därför talade jag med honom. I samtalet med Pjatakov hade det fastställts att man skulle börja med att omintetgöra den programenliga inlastningen av kol.

Vysjinski: Det betyder, att ni började med att omintetgöra programmet?

Livschitz: Ja. Vi hade knappt om vagnar, de räckte inte till för hela lastningen och dessutom lät jag inte lasta dem med kol i full omfattning, utan använde vagnarna för mindre viktigt gods.

Vysjinski: Gjorde ni det avsiktligt i syfte att genomföra denna uppgift?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vad uppnådde ni därmed?

Livschitz: Vid gruvorna hopade sig kolet till följd därav. Då och då kom kommissioner från Moskva till mig och tvingade oss att transportera bort kolet. Vi transporterade bort det och sedan hopade vi det på nytt.

Vysjinski: Ni saboterade således medvetet och avsiktligt koltransporten?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Under loppet av vilken tid började ni med detta?

Livschitz: På vintern 1933. I slutet på 1933 sammanträffade jag med Pjatakov och berättade för honom vad som försiggick vid järnvägen. Han berättade mig å sin sida om existensen av det förenade centrum och dess reserv, det s. k. ”parallellcentrum”. Vid detta tillfälle berättade han mig också att medlemmen av centrum, Serebrjakov, hade i uppdrag att leda det kontrarevolutionära skadegörelsearbetet inom järnvägsväsendet och uppfordrade mig att träda i förbindelse med honom.

Vysjinski: Upptog ni förbindelser med Screbjakov?

Livschitz: Jag upptog den. I slutet av 1933 och i början av 1934. Jag berättade honom om det arbete, som jag utförde på Sydbanan. Vid denna tid var jag redan chef för Nordkaukasiska järnvägen. Serebrjakov sade mig den gången, att han indragit A. U. Arnoldov och Mironov till skadegörelsearbete inom järnvägsväsendet. Han nämnde ytterligare Rosenzweig eller Mirski.

Vysjinski: Vid förundersökningen sade ni, att han hade indragit både Rosenzweig och Mirski. Var det bristande noggrannhet från er sida?

Livschitz: Jag måtte ha glömt det vid förundersökningen. Kanske nämnde jag också de bägge.

Vysjinski: Ni preciserar således nu. Vid förundersökningen (bd. 28, bl. 27) sade ni: ”Serebrjakov berättade mig att han redan börjat att återupprätta förbindelsen med de inom järnvägsväsendet arbetande trotskisterna, att han redan knutit förbindelse med Mirski, Rosenzweig och Arnoldov, vilka liksom jag bedrev en undermінerings- och skadegörelseverksamhet.” Ni talade således vid förundersökningen något noggrannare beträffande dessa båda, Rosenzweig och Mirski.

Livschitz: Jag nämnde den gången inte Mironovs namn, men nu har jag nämnt honom.

Vysjinski: Om vem talade ni med Serebrjakov? Jag måste därvid göra er uppmärksam på att ni endast skall säga det som ni är säker på, det ni med bestämdhet erinrar er, Vilka namn har Serebrjakov nämnt för er?

Livschitz: Arnoldov, Mironov

Vysjinski: Erinrar ni er det bestämt? Den gången glömde ni att nämna Mironov.

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, ni håller fast vid att Serebrjakov likaledes nämnde för er de två namnen – Rosenzweig och Mirski – eller förväxlar ni dem med andra?

Livschitz: Jag förklarar, att jag vidhåller detta.

Vysjinski: Ni är alltså av den åsikten, att Serebrjakov nämnde dessa namn för er och att ni nu erinrade er dem?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Nå, vidare. Ni kom överens med Serebrjakov?

Livschitz: Under samtalets gång berättade Serebrjakov för mig om Arnoldovs arbete, vilken arbetade i Folkkommissariatet för kommunikationerna.

Vysjinski: I vilken egenskap arbetade han den gången?

Livschitz: Han arbetade den gången som chef för vagnförvaltningen.

Vysjinski: Vidare.

Livschitz: Han sade ytterligare, att Arnoldov på Serebrjakovs uppdrag utförde skadegörelsearbete på trafikförvaltningens område och att Serebrjakov tillsammans med honom hade dryftat frågan om att sabotera godstrafiken, sedan arbetade Arnoldov på vagnfördelningens lamslående.

Just den gången beslöts att bygga fyra järnvägsreparationsverkstäder. Arnoldov framställde saken så, att var och en av dessa fabriker skulle komma att kosta 15-20 miljoner rubel och att de skulle kunna byggas och tas i bruk inom ett och ett halvt år. Men slutligen visade det sig, att var och en av dem gick ut på över 50 miljoner, och att bygget skulle ta en tid av ungefär tre år.

Vysjinski: Drogs det avsiktligt ut på tiden?

Livschitz: Ja. I samma samtal föreslog Serebrjakov att vid Nordkakaukasiska järnvägen, där jag arbetade, omintetgöra den transport av olja, som var bestämd för vårsåningsperioden. Det gjorde vi inte av den anledningen att oljetransporten stod under sträng kontroll.

Vysjinski: Det lyckades er inte att göra detta?

Livschitz: Det lyckades inte, emedan oljetransporten stod under mycket sträng kontroll.

Vysjinski: Men det gjordes försök att genomföra detta?

Livschitz: Under samtalet med Serebrjakov sade jag till honom att denna sak var mycket svår och att faktiskt ingenting lät sig göra, emedan oljetransporten övervakades av en befullmäktigad från Arbets- och försvarsrådet. Det andra företaget, som vi genomförde vid Nordkaukasiska järnvägen bestod i att inte leverera tomvagnar till Don- och Sydostbanan och för koltransporten. Vid Nordkaukasiska järnvägen drog jag in några personer till arbetet, däribland Kolokolkin, f. d. chef för den politiska avdelningen vid järnvägs-verkstadsförvaltningen i Rostov, som senare blev ställföreträdande chef för politiska avdelningen och därefter chef för politiska avdelningen vid Nord-kaukasiska järnvägen.

Vysjinski: Samtalade ni med Kolokolkin om andra mål och uppgifter än skadegörelsearbetet?

Livschitz: Jag talade med Kolokolkin om allting. Sedan förflyttades jag till Moskva vid järnvägen Moskva-Kursk. Där blev jag inte länge. Sedan utnämndes jag till ställföreträdande folkkommissarie för kommunikationsväsendet.

Vysjinski: Vilket år?

Livschitz: 1935.

Vysjinski: Sammanträffade ni 1934 med Serebrjakov?

Livschitz: Jag talade redan om mitt sammanträffande med Serebrjakov 1934.

Vysjinski: Det är således uttömmande?

Livschitz: Vid mitt andra samtal med Serebrjakov nämnde han för mig personer, med vilka han hade förbindelser.

Vysjinski: Gott. Vid detta andra möte talade han också om saboterandet av oljetransporten 1934.

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Strax därefter övergick ni emellertid till en tredje bana?

Livschitz: Jag övergick till den i maj 1935 och blev där två månader.

Vysjinski: Ni var chef för järnvägen Moskva-Kursk?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Följaktligen kallades ni i juli 1935 till Folkkommissariatet för kommunikationsväsendet?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Som ställföreträdande folkkommissarie för kommunikationsväsendet upprätthöll ni edra förbindelser med den trotskistiska organisationen och ert skadegörelsearbete?

Livschitz: Ja. Då jag kom till Moskva, träffade jag Pjatakov och vi talade om, att Kaganovitj kommer att finna ut alla detaljer, som störde arbetet. Pjatakov föreslog en aktivisering av skadegörelsearbetet, ty kommunikationsväsendets arbete utvisade ett starkt uppsving redan under första månaderna efter det Folkkommissariatet för kommunikationsväsendet övertagits av Kaganovitj. Den gången föreslog Pjatakov mig att på nytt sammanträffa med Serebrjakov för att rådgöra med honom, vad vi skulle göra. Mitt samtal med Serebrjakov ägde rum och Serebrjakov ställde som huvuduppgift att sabotera genomförandet av den Kaganovitjs order, vilken utstakade riktlinjerna för förbättrandet av järnvägstrafikens arbete. Han motiverade detta med att järnvägen var landets huvudnerv. Serebrjakov förklarade vidare, att han inte avbrutit förbindelserna med Arnoldov, Mironov, Jemsjanov m. fl. Han anvisade dem att sätta sig i förbindelse med mig, år 1935 och 1936 trädde dessa personer i förbindelse med mig, utan att därför förlora kontakten med Serebrjakov. År 1935 trädde Mironov, Mirski, Kuprjanski och senare år 1936, också Rosenzweig i förbindelse med mig. De hade anvisningar från Serebrjakov och jag upprekade för dem uppdraget att förhindra verkställandet av order 183, som fastställde de grundläggande åtgärderna till förbättrande av järnvägarnas arbete.

Vysjinski: Vari bestod order nr 183:s huvudinnehåll?

Livschitz: Huvudinnehållet i order nr 183 gällde lokomotivens arbete. Ordern påvisade lokomotivens kaotiska arbete, fordrade organisering av lokomotivbrigadernas arbete, organisering av arbetet i stallarna ... (Paus)

Vysjinski: Och slutligen?

Livschitz: Dessutom inbegreps här frågan om ett ständigt tillgängligt förråd av reservdelar för loken, frågan om den tekniska hastigheten, frågan om lokomotivens omloppshastighet o. s. v.

Vysjinski: Gav ni personligen anvisning om att verkställandet av denna order nr 183 måste förhindras, eller handlade ni endast genom Serebrjakovs förmedling?

Livschitz: Nej, nej, också jag gav anvisningen vidare. Jag upprepade dessa direktiv.

Vysjinski: Ni upprepade dem. Och alla dessa personer, som var tillslutna den trotskistiska organisationen inom järnvägsväsendet – vidtog de åtgärder eller inte för att utföra er anvisning om att förhindra order nr 183:s verkställande?

Livschitz: Delvis, vid en hel rad järnvägar genomfördes denna order mycket dåligt. Vid Tomskjärnvägen...

Vysjinski: I samband med edra anvisningar eller oberoende av dem?

Livschitz: Både oberoende av dem och i samband med dem.

Vysjinski: Det betyder således, ni hjälpte till att inte uppfylla ordern?

Livschitz: Ja, vid Tomskjärnvägen verkställdes den mycket dåligt.

Vysjinski: Men måste ni inte på grund av er ställning som ställföreträdande folkkommissarie verka just i motsatt riktning?

Livschitz: Inte alldeles. Man får inte antaga, att jag som ställföreträdande folkkommissarie uteslutande sysselsatte mig med skadegörelsearbete, endast därmed.

Vysjinski: Nej, naturligtvis inte endast därmed.

Livschitz: Jag har också arbetat positivt. Jag vill inte tala om detta nu, då inte denna fråga ...

Vysjinski: Jag ställde denna fråga. Jag sade, att beträffande folkkommissariens order nr 183 måste ni, såvitt jag förstår ...

Livschitz: Ja, också beträffande denna order nr 183 var inte allt vad jag gjorde, inriktat på att förhindra dess genomförande.

Vysjinski: Men varför gjorde ni inte allt för att förhindra dess genomförande, då det var ert uppdrag? Om ni organiserade folk för att sabotera orderns genomförande, om ni gav dessa personer i uppdrag att förhindra orderns verkställande? Varför gjorde ni inte allt för att sabotera ordern, utan också en del, som inte gick i riktning av sabotaget? Varför?

Livschitz: Om jag hade arbetat ensam, då hade jag kunnat besluta att taga itu med saken och förhindra alltsammans. Men det arbetar ju tusentals, ja miljoner människor i kommunikationsväsendet.

Vysjinski: Alltså var det inte beroende av er?

Livschitz: Det var inte endast det, att det inte berodde av mig. Jag upprepar: jag har inte endast gjort det som var negativt.

Vysjinski: Vad tvingade er, att också utföra något positivt? Ni var ju medlem av den trotskistiska organisationen. Ställde den sig uppgiften att verka positivt eller förstörande i kommunikationsväsendet?

Livschitz: Förstörande.

Vysjinski: Var det er uppgift? Naturligtvis kunde ni inte göra allt i linje med denna uppgift, ni kunde inte förstöra allt. Men varför?

Livschitz: Uppgiften bestod just i att förstöra kommunikationsväsendet, så att det avstannade.

Vysjinski: Vilken uppgift hade ni ställt er?

Livschitz: Att hämma och försvåra arbetet inom kommunikationsväsendet.

Vysjinski: Gjorde ni det? Hindrade inte ställningen som ställföreträdande folkkommissarie er därvidlag?

Livschitz: Den hindrade mig visserligen, men jag utförde det.

Vysjinski: Har ni begått förräderi mot er statsplikt?

Livschitz: Om jag inte hade begått förräderi, så sutte jag inte på de anklagades bänk.

Vysjinski: Det förekommer även, att människor en viss tid begår förräderi och undgår de anklagades bänk.

Livschitz: Som ni ser, har jag inte undgått den.

Vysjinski: Ni har inte undgått den, emedan det fanns vaksamma människor, som satte er på de anklagades bänk. Ni kom inte självmant, utan ni fördes hit. Jag frågar er: försökte ni att förhindra genomförandet av folkkommissariens order nr 183?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vidtog iii åtgärder för att omsätta ordern i handling eller inte?

Livschitz: Då jag säger att jag försökte att förhindra den, har jag alltså hindrat den.

Vysjinski: Därmed begick ni förräderi mot er tjänsteplikt. Stämmer det?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vem hjälpte er med undermineringsarbetet, vem var er närmaste medhjälpare?

Livschitz: Jag talade redan om, att Mironov, Knjasev...

Vysjinski: Vilka förbindelser hade ni med Knjasev?

Livschitz: Innan jag kommer att tala om Knjasev, skulle jag vilja göra rätten följande meddelande: vid förundersökningen förnekade jag ... (paus) förnekade jag en alltigenom skändlig sak ...

Vysjinski: Och vilken?

Livschitz: Frågan om spionaget.

Vysjinski: Riktigt, ni förnekade det.

Livschitz: En gemen sak, en smutsig sak.

Vysjinski: Ändå mera till och med.

Livschitz: Man må kalla det, vad man vill.

Vysjinski: Hur man vill, det kommer inte an på vad man kallar det.

Livschitz: Det kommer inte an på benämningen, utan på sakens väsen.

Vysjinski: Vad är det nu ni vill berätta om?

Livschitz: I betraktande av detta förnekade jag vid förundersökningen mina förbindelser med den anklagade Turok. Jag önskar tala ut ända till slutet inför rätta, trots att detta är den allra svåraste förbrytelse, vilket man kallar fosterlandsförräderi. Jag vill säga rätten, att jag visste om Knjasevs och Turoks förbindelser med en utländsk makts agenter ...

Vysjinski: Ni visste det?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vid vilken tidsperiod visste ni om detta?

Livschitz: Under perioden från 1935 fram till min häktning. Men ej nog därmed, på Knjasevs begäran gav jag honom en del material för vidare befordran till ...

Vysjinski: Och ni var vid denna tid ...

Livschitz: Ställföreträdande folkkommissarie.

Vysjinski: Vidare. Då ni av Knjasev fick reda på dessa hans brottsliga förbindelser – vad fick ni reda på av Knjasev, vad företog ni er med anledning av det som kom till er kännedom, vilken hjälp gav ni överhuvudtaget Knjasev i denna förbrytelse, hur pass aktivt har ni från er sida medverkat i dessa Knjasevs förbrytelser?

Livschitz: Jag sade redan, att jag 1935, då Knjasev trädde i förbindelse med mig ...

Vysjinski: Säg, hur trädde Knjasev i förbindelse med er, var, varför, under vilka omständigheter, av vilken anledning, i vilken form?

Livschitz: Redan genom Serebrjakov erfor jag om Knjasev, och visste, att han var en maskerad trotskist, som tillhörde Uralorganisationen. Under konferenserna med järnvägscheferna vände jag mig till honom eller han sig till mig – jag erinrar mig inte nu vilketdera – och vi talade då om den verksamhet, som han bedrev vid Södra Uraljärnvägen.

Vysjinski: Vari bestod den?

Livschitz: Den bestod i förstörelse, skadegörelse och diversionsanslag mot järnvägen. Han talade om tågolyckorna, som han där organiserat.

Vysjinski: Har andra av den trotskistiska organisationens medlemmar inom kommunikationsväsendet likaledes organiserat tågolyckor?

Livschitz: Uppenbarligen har de gjort det.

Vysjinski: Varför ”uppenbarligen”? Ni har ju själv givit anvisning om att organisera tågolyckor?

Livschitz: Ja, det gjorde jag.

Vysjinski: Följaktligen har man inte ”uppenbarligen organiserat” dem, utan man har organiserat dem enligt er anvisning?

Livschitz: Jag har redan sagt er, att om man skall besvara denna fråga med ja, att de organiserat några, då måste man säga var, när och vilka?

Vysjinski: Låt oss ta saken konkret: har Knjasev organiserat järnvägsolyckor?

Livschitz: Ja, han har organiserat.

Vysjinski: Gav ni Knjasev anvisning att organisera tågolyckor?

Livschitz: Ja, jag gav anvisning.

Vysjinski: Ni var vid denna tid... ?

Livschitz: Jag var ställföreträdande folkkommissarie.

Vysjinski: Ni gav anvisning om att organisera tågolyckor. Och talade ni med Knjasev om de förluster av människoliv, som vid varje tågolycka är oundvikliga?

Livschitz: Jag kan inte erinra mig något sådant speciellt samtal, men om man en gång förorsakar tågolyckor – och järnvägarna trafikeras såväl av person- som av militär- och godståg – då är naturligtvis förluster av mänskoliv oundvikliga.

Vysjinski: Gick ni in för att förlust av människoliv skulle förekomma?

Livschitz: Ja, jag gick in för det.

Vysjinski: Ni räknade därmed. Med berått mod?

Livschitz: När jag en gång hade givit anvisning om att förorsaka tågolyckor, så betydde det, att jag kände till följderna.

Vysjinski: Har Knjasev meddelat er vid de samtal, som ni hade med honom angående organiseringen av tågolyckor, att han stod i förbindelse med en utländsk stats spionagetjänst

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Sade han er, att denna spionagetjänst krävde av honom, av Knjasev, att han skulle organisera tågolyckor

Livschitz: Jag kan inte påminna mig det nu. Det är möjligt, att han har sagt det.

Vysjinski: Kamrat ordförande, tillåt mig att ställa en fråga till Knjasev?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Knjasev, har ni talat med Livschitz?

Knjasev: Ja, jag har talat med honom.

Vysjinski: Rörde sig samtalet er emellan om organiseringen av tågolyckor?

Knjasev: Det var i augusti 1935.

Vysjinski: Gällde samtalet organisering av tågolyckor?

Knjasev: Det utgjorde samtalets begynnelsestadium.

Vysjinski: Föreslog ni denna kampmetod eller föreslog Livschitz den för er?

Knjasev: Nej, när jag sammanträffade med honom ... Skall jag inte förklara, hur sammanträffandet försiggick?

Vysjinski: Det behövs inte. Det kan ni berätta ingående, när vi kommer till förhöret med er.

Knjasev: När jag sammanträffade med honom, tillhörde jag redan den trotskistiska organisationen. Det var i april 1934.

Vysjinski: Vilken tjänsteställning beklädde ni då?

Knjasev: Jag var chef för en järnväg.

Vysjinski: Och Livschitz var ställföreträdande folkkommissarie?

Knjasev: Han hade just utnämnts till ställföreträdande folkkommissarie.

Vysjinski: Och ni, chefen för en järnväg, sammanträffar med er överordna

de och rådgör med honom hur man skulle organisera tågolyckor?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Var han redan ställföreträdande folkkommissarie, när katastroferna kom på tal?

Knjasev: Nej: han var det inte ännu, men jag visste att han hade utsikter att bli ställföreträdande folkkommissarie, ty under konferensen talades det redan man och man emellan om att han skulle komma att bli ställföreträdande folkkommissarie.

Vysjinski: Hade ni sammankomster med honom, då han var ställföreträdande folkkommissarie?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Kom järnvägsolyckorna på tal?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Situationen var alltså sådan: ni, chefen för en järnväg, dryftade med er överordnade, den ställföreträdande folkkommissarien frågan, huru man skulle organisera tågolyckor inom kommunikationsväsendet?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Kom det då på tal, att en utländsk stats spionagetjänst också intresserade sig för dessa tågolyckor?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: När var det, tillåt mig att fråga?

Knjasev: Som jag redan sade, hade jag vid vårt sammanträffande redan nästan ett år tillhört den trotskistiska organisationen. Jag hade följaktligen riktlinjer beträffande undermineringsoch skadegörelseverksamheten redan före mitt sammanträffande med Livschitz. Dessa riktlinjer gick ut på att organisera tågolyckor, varigenom lokomotiven skulle försättas ur brukbart skick.

Vysjinski: Det är för utförligt.

Knjasev: Jag vill gärna tala om, att detta var den allmänna formen för undermineringsarbetet, senare erhöll jag ett speciellt uppdrag av Livschitz om att organisera tågolyckor.

Vysjinski: Var det ett trotskistiskt direktiv eller ett direktiv från den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Det var både direktiv från den trotskistiska organisationen och från den japanska spionagetjänsten.

Vysjinski: Och ni, Knjasev, var redan värvad som agent för den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Jag var värvad redan från september 1934.

Vysjinski: Vilken funktion utövade ni i den japanska spionagetjänsten sedan september 1934?

Knjasev: Jag stod i förbindelse med japanerna.

Vysjinski: Och samtidigt utövade ni funktionen som agent för den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Berättade ni därom till Livschitz? Visste han om det?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: När ni talade med Livschitz om organiseringen av tågolyckan, berörde ni då frågan om att den japanska spionagetjänsten av er krävde organiserandet av sådana katastrofer?

Knjasev: Jag framställde frågan så för honom, att jag, ett halvt år efter det att jag trätt i förbindelse med trotskisterna, hade upprättat kontakt med en japansk agent, ty vid de första samtalen jag hade med denne agent ...

Vysjinski: Är han nämnd i anklagelseakten och under vilket namn? Har ni läst anklagelseakten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Hur betecknas han där, som spion?

Knjasev: Nej, som hr X...

Vysjinski: Inte som X, utan som H... Och ”Gregor Ivanovitj”, vem är det?

Knjasev: Det är hans förtrogne.

Vysjinski: Av vilken härkomst?

Knjasev: Enligt min mening är han ryss.

Vysjinski: Och av vilken härkomst är ni?

Knjasev: Också ryss.

Vysjinski: Följaktligen var ”Gregor Ivanovitj” agent för den japanska spionagetjänsten och ni var också agent för den japanska spionagetjänsten. Nå, fortsätt.

Knjasev: Då jag sammanträffade med Livschitz, sade jag honom, att japanernas riktlinjer beträffande undermineringsverksamheten överensstämmer med de trotskistiska direktiven. Men japanerna fordrar hemliga uppgifter och detta går inte alls ihop i mitt huvud.

Vysjinski: D. v. s., ni förstod inte, varför japanerna intresserar sig för hemliga uppgifter?

Knjasev: Ja. Jag sade, att saken här går utom ramen för den riktlinje, som jag tidigare erhållit av Turok.

Vysjinski: D. v. s. riktlinjen beträffande undermineringsverksamheten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Vad svarade Livschitz er?

Knjasev: Han sade, att situationen beträffande den trotskistiska organisationens kamp mot den stalinska ledningen var sådan, att man inte endast måste bedriva undermineringsverksamhet, utan också knyta förbindelser med utländska makter.

Om en sådan förbindelse kan främja denna kamp, så är det därför helt naturligt, att man måste understödja den. Det är självklart, att de uppgifter, som japanerna fordrar, framförallt tjänade militära syftemål. Jag meddelade Livschitz, vilka uppgifter det var fråga om. Livschitz svarade, att då de trotskistiska organisationerna nu en gång stod i förbindelse med de utländska regeringarna, måste man för att främja förbindelsen med japanerna utlämna dessa uppgifter. I denna anda ägde vårt samtal rum.

Vysjinski: Livschitz sanktionerade följaktligen er förbindelse med den japanska spionagetjänsten och förknippade den med den trotskistiska organisationens uppgifter, och ni fortsatte att verka i denna riktning?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Tillåt mig att rikta frågor till den anklagade Turok.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski (till Turok): Vad har ni er bekant angående förbindelsen med den japanska spionagetjänsten?

Turok: Jag knöt förbindelse med den japanska spionagetjänsten, då jag år 1934 arbetade vid Kaganovitjjärnvägen, f. d. Permjärnvägen. Jag hade detta uppdrag. Det kom jag överens med Marjasin om, för vilken jag avlade räkenskap angående det trotskistiska arbetet.

Vysjinski: Och vilka förbindelser hade ni med Knjasev?

Turok: Han informerade mig om, att han knutit förbindelse med den japanska spionagetjänsten och jag informerade å min sida honom.

Vysjinski: Varför var det nödvändigt, att informera andra människor om dylika hemliga angelägenheter?

Turok: Emedan både jag och han tillhörde den trotskistiska organisationen och var intimt förbundna med varandra.

Vysjinski: Var arbetade ni?

Turok: Jag var ställföreträdande chef för trafikförvaltningen vid Perm-järnvägen.

Vysjinski: Och Knjasev?

Turok: Knjasev var chef för Södra Uraljärnvägen.

Vysjinski: Låg järnvägarna tämligen avlägset från varandra?

Turok: Ja. Men om det behövs, kan jag berätta, hur förbindelsen med honom i det trotskistiska arbetet överhuvudtaget upprätthölls.

Vysjinski: Därom senare. Bekräftar ni det som Knjasev sagt angående sina förbindelser med den japanska spionagetjänsten?

Turok: Ja.

Vysjinski: Visste ni, att Livschitz kände till detta?

Turok: Jag var hos Livschitz den 15 september 1935 och talade med honom. Jag hade förbindelse med den japanska spionagetjänsten. Livschitz svarade mig, att man inte borde avbryta denna förbindelse, utan skulle upprätthålla den i den trotskistiska organisationens intressen.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, bekräftar ni Knjasevs och Turoks uttalanden i denna fråga?

Livschitz: De är i stort sett riktiga.

Vysjinski: Fastän ni förnekade det vid förundersökningen?

Livschitz: Jag har förklarat för rätten varför.

Vysjinski: Jag vill endast, att det blir fullständigt klarlagt att ni förnekade det, då ni konfronterades med Knjasev vid förundersökningen.

Livschitz: En konfrontering oss emellan ägde inte rum.

Vysjinski: Den ägde inte rum, men Turoks uttalanden förelades er vid förhöret inför unionens statsåklagarämbete. Ni förnekade denna omständighet.

Livschitz: Jag har förklarat, varför jag nu finner det nödvändigt att göra dessa uttalanden inför rätten.

Vysjinski: Jag vill på intet sätt förringa den viktiga betydelsen av, att ni sagt det. Jag vill endast att frågan blir klarlagd i processen.

Livschitz: Jag förnekade tidigare, men nu har jag förklarat för rätten, att jag gjorde detta uttalande.

Vysjinski: Gör ni nu ett sanningsenligt uttalande och bekräftar det, som Knjasev och Turok sade?

Livschitz: Riktigt.

Vysjinski: Säg mig, sedan ni av Knjasev fått kännedom om hans förbindelser – hade ni några slags samtal med honom? Gav ni honom anvisningar beträffande förbindelsen med spionagetjänsten?

Livschitz: Jag har sagt, att det inte bara bestod en förbindelse, utan att han år 1936 anhöll hos mig om material för den japanska spionagetjänsten; jag gav honom material.

Vysjinski: Gott, men bortsett från det material, som ni den gången gav honom, sammanträffade ni flera gånger med Knjasev?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Och ni återupptog inte mera detta ämne med Knjasev?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Kände ni till, att den japanska spionagetjänsten erlade pengar för erhållandet av dessa underrättelser?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Får jag lov att fråga Turok? Anklagade Turok, kände ni till, att den japanska spionagetjänsten erlade pengar för dessa underrättelser?

Turok: Nej, spionagetjänsten erlade inga pengar för dessa underrättelser, men däremot mottog vi i allmänhet pengar för att organisera trotskistisk diversionsverksamhet.

Vysjinski: Av vem?

Turok: Av den japanska spionagetjänsten.

Vysjinski: Den japanska spionagetjänsten betalade således med växlar, och dessutom erhöll ni kontanter?

Turok: Jag utbetalade pengarna...

Vysjinski: Vänta med utbetalningarna. Säg mig först: har ni erhållit pengar?

Turok: Ja.

Vysjinski: Av den japanska spionagetjänsten?

Turok: Ja.

Vysjinski: När erhöll ni pengarna?

Turok: I januari 1935 – 35,000 rubel.

Vysjinski: Till vad använde ni pengarna?

Turok: 20,000 rubel behöll jag för min organisation och 15,000 rubel gav jag till Knjasevs organisation.

Vysjinski: Till vem överlämnade ni dem?

Turok: Till Knjasev personligen, i maj 1935.

Vysjinski: Knjasev, stämmer det?

Knjasev: Ja, jag erhöll pengarna.

Vysjinski: Säg mig, anklagade Livschitz, vad kände ni till angående trotskisternas terroristiska verksamhet?

Livschitz: Jag kände till attentatsförberedelserna mot Stalin, Kosior och Postysjev. Ingenting mera.

Vysjinski: Av vem fick ni reda på det?

Livschitz: Av Pjatakov, Serebrjakov och Loginov.

Vysjinski: När fick ni reda på det?

Livschitz: Åren 1933 och 1935. Jag fick 1933 reda på, att ett attentat mot Postysjev och Kosior förbereddes, samt 1935 att ett attentat mot Stalin förbereddes.

Vysjinski: Kände ni till vem som förberedde dessa attentat?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Berättade Loginov för er så där i allmänhet om förberedelsen, eller berättade han för er, att deras grupp förberedde attentatet?

Livschitz: Att han förberedde det.

Vysjinski: Ni kände således till, av vem och mot vem attentatet förbereddes?

Livschitz: Nej, han sade, att det ukrainska centrum, han och Golubenko förberedde det.

Vysjinski: Nåja, jag säger ju, att han, Loginov och Golubenko omedelbart förberedde terrordådet.

Livschitz: Organiserade.

Vysjinski: Organiserade. Erfor ni direkt angående attentatsförberedelserna mot Kosior och Postysjev?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vem förberedde attentatet mot kamrat Stalin?

Livschitz: Jag visste inte vem som förberedde det. Jag kände bara till genom Pjatakov och Serebrjakov att det förbereddes.

Vysjinski: Sade Pjatakov och Serebrjakov till er, vilken organisation det var som bedrev förberedelserna?

Livschitz: Parallellcentrums organisation.

Vysjinski: Att parallellcentrum bedrev förberedelserna?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Vem tillhörde parallellcentrum?

Livschitz: Pjatakov, Serebrjakov, Radek och Sokolnikov.

Vysjinski: Vem förberedde således attentatet?

Livschitz: Parallellcentrum: Pjatakov, Serebrjakov, Radek och Sokolnikov.

Vysjinski: Även de kända personer?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Kände ni själv till de personer, som direkt ledde organiseringen av attentaten mot kamraterna Kosior, Postysjev, och år 1935 mot kamrat Stalin?

Livschitz: Jag förstod er fråga så, att ni menade de personer, som skulle utföra det. Eller de, som skulle organisera det?

Vysjinski: De som var organisatörerna.

Livschitz: Jag kände ej dem, som omedelbart skulle genomföra det, utan dem som organiserade det.

Vysjinski: Jag har inga mera frågor att ställa.

Ordföranden: Säg mig, anklagade Livschitz, åt vem av den trotskistiska organisationens medlemmar, vilka här av er uppräknats, gav ni direkta anvisningar om att organisera tågolyckor?

Livschitz: At Knjasev, Jemsjanov, Arnoldov, Turok, Fufrijanski och Rosenzweig.

Ordföranden: Hur genomförde alla de personer som ni här nämnt edra ”direktiv” om att organisera tågolyckor?

Livschitz: Jag kan inte meddela det nu, emedan jag inte erhållit några rapporter om de av dem förorsakade olyckorna, men jag vet att tågolyckor ägt rum.

Ordföranden: Har Fufrijanski på edra anvisningar förorsakat tågolyckor eller har han befattat sig med diversions- och skadegörelseverksamhet ?

Livschitz: Jag kan inte säga någonting beträffande tågolyckorna ; jag vet inte.

Ordföranden: I edra uttalanden vid förundersökningen sade ni att Fufrijanski informerat er? Står ni fast vid dessa uttalanden?

Livschitz: Ja.

Ordföranden: Avgav ni rapport till de personer, som ni här nämnt om er kontrarevolutionära skadegörelseverksamhet, eller gjorde ni det inte?

Livschitz: Ni frågade om tågolyckorna.

Ordföranden: Men jag frågar er nu, om ni rapporterat om denna verksamhet?

Livschitz: Fufrijanski gjorde det.

Ordföranden: Och de andra ? Hann ni ej erhålla rapporter från dem?

Livschitz: Nej, jag hann ej.

Ordföranden: Bekräftar ni att Serebrjakov talade med er angående diversionsverksamheten under perioden före mobiliseringen, för att förhindra trupptransport?

Livschitz: Ja.

Ordföranden: När ägde detta samtal rum?

Livschitz: 1933.

Ordföranden: Vilken månad?

Livschitz: I september eller oktober.

Ordföranden: På vems initiativ kom detta samtal till stånd, på ert eller på Serebrjakovs?

Livschitz: På Serebrjakovs.

Ordföranden: Förklarade ni er genast enig med honom?

Livschitz: Det var ingen omedelbart aktuell fråga.

Ordföranden: Jag frågade er om ni förklarade er vara överens?

Livschitz: Jag förklarade mig vara överens, men det var ingen omedelbart aktuell fråga.

Ordföranden: Jag frågade om det, som jag frågade. Hör uppmärksamt på vad jag säger. Rapporterade ni till Pjatakov, er ledare, att Knjasev var en japansk spion och att Turok likaledes var en japansk spion, eller rapporterade ni det inte till honom?

Livschitz: Enligt min mening visste Pjatakov det.

Ordföranden: Visste han det genom er?

Livschitz: Jag sade det inte till honom.

Ordföranden: Hur visste ni då att det var Pjatakov bekant, att Knjasev var en japansk spion?

Livschitz: Då Knjasev stod i förbindelse med Marjasin, och Turok med ...

Ordföranden: Med vem?

Livschitz (tiger).

Ordföranden: Vilka var de sista diversionsanvisningarna angående skadegörelseverksamhet inom kommunikationsväsendet, som ni erhöll av edra ledare Pjatakov och Serebrjakov före er häktning? Vilka voro de sista anvisningarna?

Livschitz: Det kan jag inte erinra mig.

Ordföranden: Det fanns anvisningar, som ni erhöll åren 1933, 1934 och 1935, men 1936 gavs det inga anvisningar?

Livschitz: De var desamma. Det gavs inga som helst nya anvisningar.

Ordföranden: Vilka voro då de sista anvisningarna, om det inte fanns några nya anvisningar? Vad talade Pjatakov om med er? Om skadegörelse- och diversionsverksamhet? Eller ytterligare om något annat?

Livschitz: Om skadegörelse- och diversionsverksamhet.

Ordföranden: Om diversionsverksamhet på järnvägsväsendets gebit? Vad anbefallde Pjatakov?

Livschitz: Tågolyckor.

Ordföranden: Tågolyckor – det är en sak, vad ytterligare?

Livschitz: Tågolyckor, ödeläggelse av lokomotivparkerna.

Ordföranden: Förstörelse av lokomotivparkerna, vad ytterligare?

Livschitz: Förstörelse av banan.

Ordföranden: Förstörelse av banan. Vad ytterligare? Vilka metoder?

Livschitz: Här var det fråga om att icke uppfylla planen.

Ordföranden: Planen stod i samband med reparationsarbetena. Alltså undermåliga och försenade reparationer. Vilka arbetsmetoder fanns det dessutom i er arbetsplan?

Livschitz: Det fanns ingenting mera.

Ordföranden: Och nu, vilka metoder planlade ni tillsammans med Pjatakov och Serebrjakov i händelse av mobilisering eller perioden före mobiliseringen? – nämndes inga stationer eller sträckor?

Livschitz: Det erinrar jag mig inte.

Ordföranden: Ni erinrar er inte? Tänk kanske efter något och säg det sedan.

Livschitz: Jag erinrar mig inte.

Ordföranden: Gav ni Knjasev bestämda uppdrag att organisera järnvägsolyckor isynnerhet ifråga om militärtransporter och militärtåg?

Livschitz: Jag gav inga särskilda sådana anvisningar. Speciellt. Men i allmänhet gav jag sådana.

Ordföranden: Har Knjasev rapporterat till er, att han vid en station lyckades förorsaka en katastrof, vid vilken 29 rödarmister dödades och 29 rödarmister sårades?

Livschitz: Ja, det har jag vetat om.

Ordföranden: Kan man överhuvudtaget få veta: då Knjasev rapporterade till er om katastrofen – berömde eller skymfade ni honom då?

Livschitz: Jag skymfade honom inte.

Ordföranden: Och berömde honom inte heller?

Livschitz: Jag varken berömde eller skymfade honom.

Ordföranden: Det betyder, att ni mottog underrättelsen om denna sak som en redovisningsrapport?

Livschitz: Ja.

Ordföranden: (till Vysjinski) Har ni flera frågor att ställa?

Vysjinski: Anklagade Livschitz, då ni i dag inför rätta öppenhjärtigt tillstått er spionageverksamhet, d. v. s. i full utsträckning erkänt er skyldig beträffande de mot er resta anklagelserna, så önskar ni kanske idag göra utförligare uttalanden också beträffande terrorn? Visste ni t. ex. ej genom Loginov konkretare, hur attentaten mot Kossior och Postysjev förbereddes, vem som förberedde dem?

Livschitz: Nej, jag visste det inte.

Vysjinski: Berättade Loginov för er endast det faktum att förberedelser pågick, eller sade han er något ännu mera konkret?

Livschitz: Loginov sade igår i sitt vittnesmål inför rätten, att det endast var allmänna anvisningar ... Jag bekräftar det jag sade vid förundersökningen.

Vysjinski: Utförligare samtal och utförligare kännedom om detta hade ni således inte? Loginov nämnde intet konkret till er?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Och om attentatet mot kamrat Stalin år 1935?

Livschitz: Inte heller, jag har inte talat om detta.

Vysjinski: Erinrar ni er inte, t. ex. att Serebrjakov, sade er, vem som förberedde attentatet?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Det hade ingen särskild mening, att ni endast visste att förberedelser pågick. Ni var en tämligen betydande medlem av organisationen. Antingen behövde man överhuvudtaget inte säga er någonting, eller måste man inviga er i saken i och för vissa praktiska syften. I annat fall hade det ingen mening.

Livschitz: Om jag hade vetat det, skulle jag säga det.

Vysjinski: Jag appellerar ännu en gång till ert minne. Känner ni en viss Dedsijevsky ?

Livschitz: Jag känner honom.

Vysjinski: Stod ni i förbindelse med Dedsijevski?

Livschitz: Han arbetade vid Sydbanan.

Vysjinski: Visste ni att han också var medlem av den organisationen?

Livschitz: Det visste jag.

Vysjinski: Gav ni honom konkreta uppdrag, direktiv,

Livschitz: Nej, jag gav honom inga. Om någon gav så var det min ställföreträdare Sorin.

Vysjinski: Har ni reda på, att Loginov gav honom ningar?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Är det bekant för er, att Dedsijevski stod i förbindelse med en terrorgrupp?

Livschitz: Dedsijevski stod i förbindelse med Loginov.

Vysjinski: Ni visste, att han stod i förbindelse med Loginov och ni visste, att Loginov förberedde ett terrordåd; men ni kom inte på den tanken att Dedsijevski kunde vara delaktig i denna sak?

Livschitz: Nej, jag reste bort ...

Vysjinski: Det var bekant för er, att Loginov förberedde terrordåd; det var bekant för er, att Dedsijevski, som arbetade i er omedelbara omgivning stod i förbindelse med Loginov. Finns det då inte grund att antaga, att ni också visste att Dedsijevski var delaktig i Loginovs verksamhet – och att Loginov förberedde ett terrordåd.

Livschitz: Men jag säger att jag inte visste det.

Vysjinski: Och ni anade det inte?

Livschitz: Jag visste och vet ingenting därom.

Vysjinski: Ni vet endast att han stod i förbindelse med Loginov

Livschitz: Ja, men Loginov befattade sig inte bara med terrordåd.

Vysjinski: Visste ni, att Loginov befattade sig med förberedelse till terrordåd?

Livschitz: Jag visste det.

Vysjinski: Visste ni, att Dedsijevski stod i förbindelse med Loginov?

Livschitz: Jag visste det.

Vysjinski: Visste ni, att Loginov befattade sig med förberedelse av terroristiska förehavanden var förbunden med Loginov?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Och genom andra förehavanden. Ni kunde således inte komma på detta och Loginov talade inte speciellt med er om Dedsijevski?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Gott. Och visste ni om Glebov-Avilov, att han sysslade med terrordåd?

Livschitz: Glebov-Avilov sade mig det.

Vysjinski: Också detta kände ni således till genom Glebov-Avilov?

Livschitz: Ja, ja.

Vysjinski: Tag inte illa upp. Jag prövar ju endast edra uttalanden vid förundersökningen. Jag är ju förpliktad att göra detta.

Livschitz: Jag tar inte illa upp, jag förstår det.

Vysjinski: Bli inte upprörd.

Livschitz: Jag är inte upprörd.

Vysjinski: Det kan således fastställas, att Glebov-Avilov och Boloborodov förberedde terrordåd i Rostov?

Livschitz: Jag visste av Glebov-Avilov att Bjeloborodov förberedde ett terrordåd.

Vysjinski: Mot vem förberedde han ett terrordåd?

Livschitz: Mot Stalin.

Vysjinski: Var detta bekant för er?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Glebov-Avilov förberedde således tillsammans med Bjeloborodov ett terrordåd mot kamrat Stalin och Loginov mot ... ?

Livschitz: Mot Kaganovitj och Postysjev.

Vysjinski: Och sedan erfor ni av Pjatakov och Serebrjakov, att ytterligare ett terrordåd mot kamrat Stalin förbereddes? Men de sade er inte om vem och vad det därvid rörde sig?

Livschitz: Jo.

Vysjinski: Och ni själv klarade inte ut det?

Livschitz: Nej.

Vysjinski: Och med Bjeloborodov?

Livschitz: Jag är inte bekant med Bjeloborodov.

Vysjinski: Om Bjeloborodov hörde ni således talas genom Glebov-Avilov?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Alltså måste man redan nu fråga Bjeloborodov om detta?

Livschitz: Ja.

Vysjinski: Således hopas det i alla fall redan omkring er ett slags komplex av terroristiska fakta.

Livschitz: Hela detta komplex finnes i förundersökningen.

Vysjinski: Jag säger ju inte heller, att jag tillsammans med er upptäckt Amerika, jag prövar endast undersökningsmaterialet.

Livschitz: Jag förstår.

Vysjinski: Tillåter ni en fråga till anklagade Serebrjakov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Serebrjakov, bekräftar ni samtalet med Livschitz beträffande förberedelserna av ett terrordåd mot kamrat Stalin?

Serebrjakov: Ifall detta samtal ägt rum, kunde detta endast ha varit fallet i den mest allmänna form.

Vysjinski (till Livschitz)*:* När har Serebrjakov sagt något om detta till er?

Livschitz: År 1935 under ett samtal i min vagn.

Vysjinski: Anklagade Serebrjakov, var ni år 1935 i Livschitz' vagn?

Serebrjakov: Jag var där.

Vysjinski: Hade ni ett samtal med Livschitz?

Serebrjakov: Ja.

Vysjinski: Om vad?

Serebrjakov: I huvudsak angående skadegörelsearbetet inom trafikväsendet

Vysjinski: Berördes därvid frågan om terrorn och allt det övriga?

Serebrjakov: Nej.

Vysjinski: Erinrar ni er inte?

Serebrjakov: Nej.

Vysjinski: Och ni Livschitz?

Livschitz: Ja, jag säger det som jag erinrar mig.

Serebrjakov: Jag anser möjligheten av ett sådant samtal inte för uteslutet.

Vysjinski: Ni åberopar er helt enkelt på, att ni inte längre minnes detta?

Serebrjakov: Ja... ja, desto mera, som mitt samtal ägde rum redan innan

Pjatakov satt mig in i detta.

Vysjinski: I detta sammanhang önskar jag fråga Pjatakov, då Serebrjakov ju åberopar sig på sin glömska. Anklagade Pjatakov, bekräftar ni det?

Pjatakov: Jag informerade inte Livschitz speciellt om detta. Han hade kännedom om de terroristiska riktlinjerna och förberedelserna, men jag informerade inte Livschitz om den eller den bestämda förberedelsen.

Vysjinski: Det rör sig inte här om den speciella organiseringen. Livschitz säger, att han genom er erfor, att terrordåd förbereddes mot Stalin. Talade ni med Livschitz härom?

Pjatakov: Det kan jag inte erinra mig.

Vysjinski: Talade ni med Livschitz om terrordåd?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Talade ni om mot vem detta terroranslag förbereddes?

Pjatakov: Jag talade med Livschitz om terror, men jag sade inte mot vem detta terrordåd riktades.

Vysjinski: Bekräftar ni det?

Pjatakov: Jag bekräftar det. Men vad beträffar förberedelsen av terrordådet mot Stalin, bekräftar jag det inte.

Vysjinski: Livschitz säger, att han erfor, att centrum förberedde ett terrordåd mot Stalin. Bekräftar ni det?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski: Ni talade således inte med Livschitz om detta?

Pjatakov: Enligt min mening gjorde jag det inte.

Vysjinski: Men Livschitz säger, att han erfor detta av er. Ni bekräftar det således inte?

Pjatakov: Nej, jag bekräftar det inte.

Vysjinski: Tillåt mig då att fråga: förbereddes ett terrordåd mot Stalin?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Deltog ni i dessa förberedelser?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Det är således ett faktum som Livschitz anför, att ett terrordåd mot Stalin förbereddes, och det är också med sanningen överensstämmande?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Därav framgår det således, att Livschitz kunnat erfara detta av någon annan?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Men att ett terrordåd förbereddes, det bekräftar ni?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski (till Livschitz): Serebrjakov och Pjatakov framhärdar i sitt påstående, att ni inte haft något sådant samtal med dem. Kanske hade ni inte detta samtal med Pjatakov och Serebrjakov, utan kanske med någon annan, måhända med Sokolnikov, eller kanske med Radek?

Livschitz: Jag har inte talat med Sokolnikov, och Radeks bekantskap har jag gjort först här på de anklagades bänk.

Vysjinski: Ni visste således inte om hans existens, ni kände inte till det faktum, att Radek existerar?

Livschitz: Nej, jag visste om honom. Jag visste om hans existens, men jag var inte bekant med honom.

Vysjinski: Om detta förnekas av Pjatakov och Serebrjakov, så frågar jag, för att handskas objektivt med fallet: vem av de anklagade, som sitter här, eller kanske av dem, som kommer att sitta här, kunde veta eller visste om detta och kunde säga er det?

Livschitz: Jag kan endast svara, att de båda glömt det; ty jag talade inte med någon annan om denna fråga. Om jag således vet det, kan jag endast veta det av dem.

Ordföranden (till Radek): Ni har räckt upp handen, vill ni i detta sammanhang säga något?

Radek: Ja.

Ordföranden: Var så god.

Radek: Då vi, centrums medlemmar, talade med organisationens medlemmar, med sådana medlemmar av organisationen som Livschitz, med mycket ansvarsfulla medlemmar, så talade vi inte om enskildheter, så nämnde vi ingenting angående, orten, gruppen eller tidpunkten. Vi nämnde den grupp av personer, mot vilka anslagen riktades. Just därför kan meningsskiljaktigheten bero på, att Serebrjakov eller Pjatakov inte sade: anslaget förövas nu, eller om en månad, eller om ett halvt år. Men i en krets av så ansvarsfulla personer som Livschitz talade vi, och därför kan inte Livschitz tala osanning angående sådana saker som attentatet mot Stalin.

Vysjinski: Anklagade Livschitz, ägde en konfrontation rum mellan er och Pjatakov den 17 januari 1937? Detta berör för övrigt den anklagade Pjatakov, därför ber jag också honom att uppmärksamma detta uttalande. Vid konfrontationen var också terrorn på tal.

Fråga till Pjatakov (läser): Gav ni vid detta tillfälle Livschitz direktiv angående terror och skadegörelseverksamhet?

Svar: Det faller sig svårt för mig att noggrant erinra mig vid vilken tidpunkt jag gav Livschitz dessa direktiv.

Fråga till Pjatakov*:* Är det att förstå så, att ni överhuvudtaget givit Livschitz sådana direktiv?

Pjatakov: Naturligtvis, detta samtal med honom har ägt rum.

Vysjinski: Den konkreta huvudfrågan, som vi har dryftat ... o. s. v. Till slut: Fråga till Pjatakov: Informerade ni Livschitz om förberedelsearbetet med terrordåden mot SUKP(b)s ledning?

Pjatakov: Jag erinrar mig inte, huruvida jag talat konkret om detta, i varje fall visste Livschitz om den terroristiska verksamhet, som centrum bedrev.

Vysjinski: Är detta överensstämmande med fakta?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Följaktligen bekräftar ni, att Livschitz kände till förberedelserna av terrordåd mot vårt partis och vår regerings ledning och således mot Stalin.

Pjatakov: Jag bekräftar, att terrordåden voro avsedda att riktas mot bestämda personer och bland dem Stalin.

Vysjinski: Varifrån hade Livschitz fått reda på detta?

Pjatakov: Bl. a. av mig.

Vysjinski: Kan man således säga, att Livschitz kunde säga att han visste om detta?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski: För mig är frågan klar. Har Livschitz talat med er angående terror?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Om att parallellcentrum förberedde terror?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Om att terror förbereddes mot SUKP (b):s ledning och följaktligen mot Stalin?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Har således ett samtal med Livschitz ägt rum?

Pjatakov: Självklart.

Vysjinski: Kunde således Livschitz vara av den meningen, att ni, då ni talade om terrordådet, satte honom in i, att detta terrordåd också förbereddes mot Stalin?

Pjatakov: Det säger jag ju också.

Vysjinski: Det synes mig, att frågan är klar.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytas till i morgon fm. kl. elva. (Namnteckning)

Ordförande:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. ULRICH

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. KOSTJUSJKO

Förmiddagssammanträdet den 27 januari 1937.

Rättskommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig från sina platser.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Kamrat Vysjinski, har ni frågor att ställa till Livschitz?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Har försvaret frågor att ställa till den anklagade Livschitz?

Advokaten Braude (till Livschitz): Nämnde ni i ert första samtal med Knjasev om hans förbindelser med den japanska spionagetjänsten namnen på de personer, av vilka ni erfarit om detta?

Livschitz: Nej.

Braude: Nämnde ni inte Pjatakov?

Livschitz: Nej.

Braude (till Knjasev): Sade Livschitz till er att Pjatakov var källan till denna information?

Knjasev: Jag erinrar mig precis, att då jag sammanträffade med Livschitz, kände han till mina förbindelser med den trotskistiska organisationen och mitt förhållande till japanerna. Det hade Pjatakov berättat för honom.

Braude: Anklagade Livschitz, då Knjasev meddelade er, att den japanska spionagetjänsten fordrade utförandet av tågolyckor, gjorde han detta som en information eller bad han om er sanktion därtill?

Livschitz: Som en information.

Braude: Anklagade Knjasev, hur var det? Kom ni med en information eller för att få reda på, hur den trotskistiska organisationen skulle komma att ställa sig till det förslag, som den japanska spionagetjänsten gjort er?

Knjasev: Jag sade till Livschitz, att japanerna ställer två villkor beträffande våra förbindelser: bedrivande av undermineringsarbete och leverans av ett antal uppgifter. Fastän Turok sade, att det var absolut nödvändigt, så ville jag dock än en gång övertyga mig om, huruvida det var nödvändigt att göra det.

Braude: Ni bad således om den trotskistiska organisationens sanktion? Ni var inte helt klar beträffande inställningen. Vad svarade Livschitz?

Knjasev: Han sade mig att det härledde sig från den trotskistiska organisationens kamplogik.

Braude: Anklagade Livschitz, var god säg mig, då Knjasev ställde frågan om den trotskistiska organisationens sanktion beträffande förorsakande av tågolyckor, talade ni då inte om den ståndpunkt, som den trotskistiska organisationen kommer att intaga i händelse av krig mot Sovjetunionen?

Livschitz: Jag kan inte påminna mig något sådant samtal med Knjasev.

Braude: Anklagade Knjasev, erinrar ni er inte vad Livschitz sade, vilken ståndpunkt trotskisterna komme att intaga i händelse av krig?

Knjasev (Tiger).

Braude: Sade han inte, att den trotskistiska organisationens medlemmar själva kommer att med vapen i hand kämpa mot sovjetmakten?

Knjasev: Jag har vid undersökningen uttalat mig utförligt om detta. Denna fråga var föremål för utförliga samtal med Livschitz. Han svarade, eller rättare sagt förtydligade ännu mera förbindelsen med japanerna därhän, att hela inställningen nu går ut på ett avgörande i form av ett krig med en främmande stat.

Braude: Det sade ni igår.

Knjasev: Trotskisterna kommer i detta krig att taga ställning för nederlaget, och med sammanfattande och utnyttjande av alla inre, gentemot sovjetmakten och partiet fientliga krafter ,skulle trotskisterna t. o. m. bli tvungna att ge ett hugg i ryggen, för att därigenom omintetgöra en framgångsrik utgång av kriget. I denna anda talade han.

Braude: Jag har inga flera frågor till Livschitz och Knjasev.

Ordföranden: Har ni frågor, kamrat Vysjinski?

Vysjinski: Nej.

Förhör med den anklagade I.A. Knjasev

Ordföranden: Vi övergår till förhör av den anklagade Knjasev. Anklagade Knjasev, bekräftar ni de under förundersökningen gjorda uttalandena angående er kontrarevolutionära verksamhet?

Knjasev: Jag bekräftar dem helt och fullt.

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, har ni frågor att ställa?

Vysjinski: Anklagade Knjasev, när började ni er kontrarevolutionära verksamhet?

Knjasev: I april 1934. Till dess tillhörde jag ingen trotskistisk gruppering, men vacklande gjorde sig gällande redan 1930-31 i frågor rörande industrialiseringen, kollektiviseringen av lantbruket och arbetet inom kommunikationsväsendet. Och med dessa vacklanden hamnade jag i uppfattningar, som inte längre skiljde mig från trotskisternas uppfattningar.

Vysjinski: Var det redan 1930?

Knjasev: Ja, 1930-31.

Vysjinski: Kommunikationsväsendets dåliga arbete gjorde er således betryckt och framkallade tvivel hos er. Var det inte så?

Knjasev: Jag beklädde hela tiden den höga befattningen som chef för trafikavdelningen vid en rad järnvägar och hade mera än någon annan av järnvägsfunktionärerna beröring med det ledande arbetsområde, som var utslagsgivande inom järnvägsväsendet. Och jag betraktade denna fråga utifrån den synpunkten, att det var omöjligt att bringa ordning i kommunikationsväsendet med de medel, som den gången användes.

Vysjinski: Kände ni vid denna tid till, att det fanns folk inom kommunikationsväsendet, som försökte att på alla sätt och vis försämra tillståndet inom detsamma?

Knjasev: Tillåter ni mig att utförligt ...

Vysjinski: Nej, inte utförligt utan svara på frågan.

Knjasev: Jag visste dessutom, att Turok vid denna tid...

Vysjinski: År 1930?

Knjasev: Ja, 1930. Med Turok arbetade jag tillsammans vid Kasanjärnvägen, och med honom hade jag flera gånger haft samtal av parti- och statsfientlig-karaktär; jag visste, att Turok tillhörde den trotskistiska oppositionen sedan 1926, men huruvida han tog aktiv del i den trotskistiska kampen visste jag inte.

Vysjinski: Jag frågar er inte nu om Turok. Visste ni 1930, att det inom kommunikationsväsendet fanns alla möjliga skadegörargrupper?

Knjasev: Det visste jag, processer var då igång.

Vysjinski: Visste ni således, att kommunikationsväsendet haltade, emedan man tvingade det att halta?

Knjasev: Alldeles riktigt!

Vysjinski: Varför sade ni då, att ni saknade övertygelse om kommunikationsväsendets kraft, vilket inverkade på er vacklan? Ni såg dock, att kommunikationsväsendet avsiktligt störtdes av sovjetfientligt folk?

Knjasev: Denna min vacklan främjades och utvecklades, som jag redan sade, genom systematiska samtal med Turok.

Vysjinski: Bearbetade således Turok er systematiskt i sovjetfientlig anda? Tillhörde ni inte partiet den gången?

Knjasev: Jag var i partiet. Jag vill på intet vis beskylla Turok, utan jag vill bara påvisa fakta.

Vysjinski: När inträdde ni i partiet?

Knjasev: Jag tillhör partiet sedan 1918.

Vysjinski: Kunde ni å er sida inte motsätta er Turok? Varför gav ni efter för hans bearbetning?

Knjasev: Jag vet inte varför jag gav efter, men vid den tiden arbetade jag ännu ärligt.

Vysjinski: Jag frågade er inte, hur ni arbetade vid den tiden. Jag ställde en annan fråga till er. Jag frågar er: varför föll ni till föga för Turoks sovjetfientliga bearbetning? Kan ni svara på den frågan?

Knjasev: Jag var av den meningen, att trotskisterna, såsom Turok skildrade den trotskistiska oppositionens uppfattningar, hade rätt i sin kamp mot partiet och att de voro i stånd att lösa frågorna beträffande kommunikationsväsendet på andra vägar. Det var huvudorsaken.

Vysjinski: Var ni år 1926 mot partiet och mot sovjetstaten?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Deltog ni i denna trotskisternas kamp mot partiet?

Knjasev: Jag deltog i kampen mot trotskisterna.

Vysjinski: Var ni sålunda ännu inte trotskist vid den tiden?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Hur kunde då Turok finna rätt på er svaga sida, så att han kunde förvandla er till trotskist?

Knjasev: När vi träffades 1934, arbetade han redan i Ural, jag kom också till Ural och utnämndes till chef för Södra Uraljärnvägen. Jag hade, om jag inte minns fel, tre samtal med honom vid tiden för Permjärnvägens uppdelning. Den gången upptog Turok ånyo i den gamla andan samtalet om partiets politik beträffande industrialiseringen och kollektiviseringen av lantbruket. Jag erinrar mig väl vart och ett av dessa samtal.

Vysjinski: Hade ni flera sådana samtal, vid vilka Turok bearbetade er? Vad var det för samtal?

Knjasev: I grunden var det kontrarevolutionära samtal.

Vysjinski: Hade dessa samtal någon inverkan på er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Tror ni inte, att ni delvis var förberedd på detta genom ert förflutna?

Knjasev: Från och med 1930.

Vysjinski: Och före 1930?

Knjasev: Nej, ett tidigare förflutet fanns ej.

Vysjinski: Säg mig, var ni inte medlem av det socialistrevolutionära partiet?

Knjasev: Jag sympatiserade med vänster-socialistrevolutionärerna.

Vysjinski: Och innan vänstern uppkom?

Knjasev: Socialistrevolutionärerna hade den gången en vänsterflygel.

Vysjinski: Vänsterflygeln är detsamma som det socialistrevolutionära partiet.

Knjasev: Jag sympatiserade helt enkelt.

Vysjinski: Från vilken tidpunkt till vilken tidpunkt?

Knjasev: Ungefär 16 månader från 1917 räknat, därest jag inte misstar mig.

Vysjinski: Ni anslöt er således till socialistrevolutionärernas parti, och isynnerhet till dess vänsterflygel. Inte sant?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: I vilken stad befann, ni er vid denna tid ?

Knjasev: I armén, i Jaroslavl.

Vysjinski: I Jaroslavl, vilket år var det?

Knjasev: Under senare hälften av 1916.

Vysjinski: Och var befann ni er under det vitgardistiska, socialistrevolutionära mensjevistiska upproret?

Knjasev: Likaså i Jaroslavl.

Vysjinski: Deltog ni i upproret?

Knjasev: Nej, jag höll mig undan den gången.

Vysjinski: Deltog ni i upprorets nedslående?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Stod ni således den gången på sovjetmaktens sida?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Inträdde ni i partiet sedan?

Knjasev: Ja. Då vänstersocialistrevolutionärerna satte i gång sin aktion, lämnade jag dem på grund av deras brottsliga uppträdande och inträdde i partiet.

Vysjinski: Ni vacklade alltså till 1930 och 1934 inträdde ni, under Turoks inflytande, i trotskistgruppen?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Tillåter ni mig att ställa frågor till Turok? Anklagade Turok, bekräftar ni Knjasevs åberopande på er såsom den man, vilken dragit in honom i den trotskistiska organisationen?

Turok: Nej, vad det gäller 1931, så bekräftar jag det inte, men beträffande 1934 bekräftar jag det.

Vysjinski: Har ni indragit honom?

Turok: Ja, jag drog in honom.

Vysjinski: Hade ni 1930 ett samtal om en trotskistisk fråga?

Turok: Nej, det var 1931.

Vysjinski: Var ni redan då trotskist?

Turok: Ja.

Vysjinski: Aktiv trotskist?

Turok: Nej. Jag uppträdde aldrig officiellt, men jag hyste trotskistiska åsikter.

Vysjinski: Var ni maskerad trotskist?

Turok: Ja, maskerad.

Vysjinski: Maskerad, det vill säga, ni uppträdde ej öppet. Bearbetade ni någon?

Turok: Jag förde sådana samtal med Knjasev.

Vysjinski: Har ni i övrigt inte talat med någon annan?

Turok: Jag erinrar mig inte längre andra personer från den tiden.

Vysjinski: Bearbetade ni vid denna tid ingen annan?

Turok: Nej.

Vysjinski: Har ni i hela ert liv endast bearbetat Knjasev?

Turok: 1931 bara Knjasev, men senare en rad personer, om vilka jag senare skall tala.

Vysjinski: När ni bearbetade människor och indrog dem i den trotskistiska organisationen, var ni då aktiv eller inte aktiv?

Turok: Ja, aktiv.

Vysjinski: Och så förledde ni Knjasev?

Turok: Ja, 1934. Jag drog in honom i organisationen.

Vysjinski: Men när började ni med att förleda honom?

Turok: Egentligen förledde jag honom inte. Mina samtal med Knjasev vilade på ömsesidighet beträffande de trotskistiska uppfattningarna.

Vysjinski: Alltså var det han som förledde er?

Turok: Jag vet inte vem som förledde den andre, men i allmänhet var det inga större stridigheter oss emellan.

Vysjinski: Marken var väl förberedd?

Turok: Utan tvivel.

Vysjinski: Men samtal ägde i alla fall rum 1931?

Turok: Ja, vi hade ett samtal i januari 1931.

Vysjinski: Kan ni inte erinra er av vilken anledning ni började bearbeta Knjasev?

Turok: Ifråga om landets industrialisering, kollektiviseringen...

Vysjinski: Jag frågade inte vilka saker ni talade om. Varför fäste ni er uppmärksamhet på honom?

Turok: Vi arbetade i början av 1931 tillsammans vid Kasanjärnvägen. I ett av våra samtal sade jag honom, att det hos oss fanns mycket stora svårigheter och komplikationer i samband med kollektiviseringen. Livsmedelssvårigheter i stad och på land. Knjasev lät mig också förstå, att även han ansåg dessa komplikationer vara resultatet av partiets oriktiga politik.

Vysjinski: Och på denna grundval började närmandet mellan er?

Turok: Ja.

Vysjinski: Sätt er, Turok. Anklagade Knjasev, fortsätt. Inträdde ni 1934 i den trotskistiska kontrarevolutionära illegala organisationen?

Knjasev: Tillåt mig berätta först och främst om de inre förutsättningarna beträffande den trotskistiska organisationen, och därpå gå in på de yttre förbindelserna.

Vysjinski: Säg mig allra först vad ni gjort som medlem av den trotskistiska undermineringsorganisationen och huruvida ni gjort någonting?

Knjasev: Jag skall berätta det utförligt.

Vysjinski (till Knjasev): Deltog ni i diversions- och skadegörelsearbete inom kommunikationsväsendet?

Knjasev: Ja, jag har deltagit i detta.

Vysjinski: Hur kom det till uttryck?

Knjasev: I organisering av tågolyckor, i skadeverksamhet beträffande banan och lokomotivparken; vi eftersträvade målet att undergräva Uralindustrins arbete, isynnerhet metallindustrins. Trotskisterna bromsade vid Södra Uraljärnvägen programmet för reparationerna av banan. Istället för att använda de anvisade penningmedlen till förbättring av banan i sammanhängande sträckor plottrade vi bort dem på enstaka kilometer.

Därav kom det sig att de inte gav erforderlig effekt, banan försämrades alltmera. Detta gjordes i syfte att framkalla en stor mängd tågolyckor.

En annan form av undermineringsarbetet var desorganisationen av lokomotivreparationerna, försämring av lokomotivens skötsel för att i sista hand försätta dem ur brukbart skick. Alla dessa metoder ifråga om undermineringsarbetet bekräftades 1935 av Livschitz. Livschitz sade samtidigt, att nu måste man övergå från allmänna metoder ifråga om undermineringsarbetet till järnvägsolyckor, vid vilka det skulle bli förlust av människoliv. Jag frågade den gången Livschitz, om vi, trotskisterna, då var mot arbetarklassen, mot befolkningen i allmänhet. Livschitz sade, att det rörde sig om en synnerligen skarp kamp mot Stalin. Vi måste genom en rad olika anslag mot befolkningen helt och fullt diskreditera partiledningen i folkets ögon,

framkalla förbittring mot Stalin, mot regeringen och skapa hos befolkningen det intrycket, att regeringen bar skulden till allt detta.

Det var hans riktlinje beträffande övergången till järnvägskatastrofer med förlust av människoliv.

Sedan jag återvänt till järnvägen berättade jag härom för organisationens medlemmar, vilka vid den tiden arbetade vid min järnväg. I banförvaltningen arbetade Levin, ställförträdande chefen för trafikavdelningen, Dolmatov, chefen för banavdelningen. Botjkarjov, min inspektör, ingenjören Sjtjerbakov. Dessa personer hade redan på mitt uppdrag bildat organisationer vid banan, direkt på arbetsplatsen. Jag kände de ledande personerna i dessa banorganisationer. Det var särskilt Korolj, distanschefen för Vjassovoja–Slatoustbanan, distansbanchefen Korolkov i Sjumika, distansbanchefen Bordoviti, ävenledes där, stationschefen Markevitj och hans medhjälpare: Vaganov, Rykov, Rodin; i Kurgan distansbanchefen Novikov, i Ufalei distansbanchefen Pavlovski. De var alla folk från banavdelningen. Av trafikpersonalen var det Lisunov och flera av hans underordnade, i Kurgan stationschefen Sjibajev. Som jag redan har sagt var det i Sjumiha stationschefen Markevitj och trafikrevisorn Kusnetzov, på Slatouststräckan Hrebtov, chefsassistenten Romanov, i Kosyrevo stationschefen Fadejev. Det var kadern bland trafikpersonalen.

Bland lokomotivpersonalen indrogs i det trotskistiska kontrarevolutionära undermineringsarbetet chefen för lokstallarna i Kurgan, Nikolajev, hans biträde Andrejev och ingenjören Starostin, vidare lokomotivföraren Mogilny. I Slatoust lokomotivföraren Sumin, och i stallarna i Tjeljabinsk ingenjören Kolbik. Om jag minns rätt, också lokomotivföraren Granin.

Det var de personer, som utgjorde kadern i min trotskistiska organisation vid Södra Uraljärnvägen.

Då jag återvände från Moskva, där jag sammanträffat med Livschitz, berättade jag för Levin, Botjkarjev, Tjerbakov och Dolmatov, att uppgiften nu bestod i att organisera järnvägsolyckor med förluster av människoliv, sade Levin omedelbart, att denna sak kunde organiseras med hjälp av Markevitj, stationschefen i Sjumiha.

Den 27 oktober (vårt samtal ägde rum under senare hälften av augusti) ägde en tågolycka rum i Sjumiha. Den organiserades på följande sätt: Markevitj hade flera underordnade...

Vysjinski: Med vilket tåg tilldrog sig olyckan?

Knjasev: Med ett militärtåg.

Vysjinski: Erinrar ni er tågets nummer?

Knjasev: Det var nr 506 eller 504.

Vysjinski: Enligt protokollet var det militärtåg nr 504. Protokollet upprättade ni?

Knjasev: Ja, jag.

Vysjinski: Har ni i protokollet återgivit sakens verkliga förhållande

Knjasev: Jag gav en oriktig, förljugen framställning. Jag hemlighöll att denna tågolycka förorsakades av den trotskistiska organisationen.

Vysjinski: Vilka omständigheter bidrog till att hemlighålla sakförhållandet?

Knjasev: Såvitt jag erinrar mig, var jag vid den tiden i Kurgan. Man sade mig att en tågolycka inträffat i Sjumiha. Jag for omedelbart till Sjumiha med ett extratåg och gick först och främst att besiktiga platsen för olyckshändelsen. Då jag kom dit kom stationsföreståndarens assistens, Vaganov, till mig och lät mig i största hast förstå, att detta var Markevitjs verk.

Jag begrep omedelbart att det var vår organisations verk. Kolosnikov, tjänstgörande växelförmannen vid infartsväxlingen, hade omedelbart organiserat olyckshändelsen. Han gav den kvinnliga praktikanden Tjuodinova, som just då tjänstgjorde, order att lägga om infartsväxeln

n:r 14 till ett upptaget spår. Då praktikanten inte förstod vilket läge växeln normalt skulle ha verkställde hon denna order.

En gammal kvalificerad växlare, som stod vid växeln in till det spår, på vilket tåget i verkligheten skulle ha tagits in, beordrades under tiden av Kolesnikov därifrån för att ta bort glasen ur lyktorna.

Vysjinski: Och vem lämnades kvar vid växeln?

Knjasev: Vid växeln blev ingen kvar. Tåget, som körde med en hastighet av 40-45 kilometer, rusade in på spår n:r 8, på vilket ett godståg med malm stod.

Vysjinski: Hur många människor dödades?

Knjasev: 29 rödarmister, dessutom skadades 29 man.

Vysjinski: Skadades de svårt eller lätt?

Knjasev: Det kan jag inte säga nu.

Vysjinski: Intresserade det er inte.

Knjasev: Jag intresserade mig därför, men jag kan inte nu så noga säga det.

Vysjinski: Ni, chefen för järnvägen, intresserade er inte för, hur många människor som skadades, och vilka skador det var?

Knjasev: Jag kände otvivelaktigt till det.

Vysjinski: Ni var chef för järnvägen?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Ni begav er till platsen för sammanstötningen?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: En katastrof av ovanlig omfattning ägde rum, med stora förluster av människoliv. Rödarmister dödades, rödarmister skadades, och ni som chef för järnvägen vet inte om de var svårt eller lätt skadade?

Knjasev: I det ögonblicket visste jag det utan tvivel.

Vysjinski: Om ni hade vetat det, då måste ni erinra er det, eller förekomma sådana utspårningar mer än en gång hos er? Slingra er inte undan svaret.

Knjasev: Järnvägsolyckor ägde rum, men inte så stora.

Vysjinski: Kan ni erinra er om dessa 29 rödamister blev svårt stympade?

Knjasev: Ungefär 15 man stympades svårt.

Vysjinski: Vari bestod skadorna i huvudsak?

Knjasev: De hade armarna sönderkrasade, brott på huvudskålen.

Vysjinski: Brott på huvudskålen, sönderkrasade armar och revben, benbrott?

Knjasev: Ja, så var det.

Vysjinski: Och det hade de er och edra kumpaner att tacka för.

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Vet ni, hur den organisatoriska förberedelsen för denna tågolycka ägde rum? Hur var krafterna fördelade, hur organiserades själva olyckshändelsen?

Knjasev: Vakthavande stationstjänstemannen Rykov hade från stinsen i Tjeljabinsk erhållit meddelande om att militärtåg var på väg. Han sade till växelförmannen Kolesnikov: ”Gör er klar att ta emot”.

Vysjinski: Vad sade Rykov?

Knjasev: Rykov sade: ”Ett militärtåg kommer, vi måste arrangera en urspåring. Gör därför en sådan anordning, att man ”oriktigt förbereder” dess ankomst.”

Vysjinski: Inte ”oriktigt förbereder”, utan oriktigt ta emot?

Knjasev: Oriktigt förberedd – därigenom säkrades också ett oriktigt mottagande.

Vysjinski: Sade ni inte helt enkelt ”tåget måste vräkas omkull.” (Knjasev tiger). Erinrar ni er inte?

Knjasev: Jag erinrar mig inte.

Vysjinski: Tillåt mig att erinra er därom. (Läser): ”Två-tre stationshåll från stationen Sjumiha erhöll vakthavande stationstjänstemannen Rykov underrättelse av vakthavande på Tjeljabinskstationen om att tåg n:r 504 var på väg till stationen Sjumiha. Då Rykov erhållit denna underrättelse, sade han till Markevitj: Nu kommer ett militärtåg, nu sätter vi igång”.

”Därefter kallade Rykov till sig växelförmannen Kolesnikov och meddelade honom, att ett militärtåg skulle komma, och att man måste bringa det att urspåra.”

Det hette inte: ”att förbereda mottagandet”, utan det sades direkt, noggrant, konkret: ”tåget måste bringas att urspåra”. Man gav sålunda direkt anvisningen: ”förbered ett massmord”. Och vem utnyttjade ni i och för detta syfte?

Knjasev: Den kvinnliga växelpraktikanten Tjudinova.

Vysjinski: Hörde hon också till de sammansvurnas krets?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Det betyder, ni valde till verktyg en människa, som stod fullkomligt främmande för organisationen. Hon hade nyligen börjat arbeta vid järnvägen?

Knjasev: Endast två veckor tidigare.

Vysjinski: Och ni uppdrog åt en kvinnlig praktikant med en tjänstgöringstid på två veckor att mottaga ett militärtåg? Är det tillåtligt enligt järnvägens ordningsföreskrifter?

Knjasev: Det är otillåtligt.

Vysjinski: Ni överträdde således lagen, ni försatte öppet ordningsföreskrifterna ur kraft?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Men hur var en sådan överträdelse av ordningsföreskrifterna vid järnvägen möjlig? Var det inte därför, att de ledande stationstjänstemännen hörde till trotskisterna?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Nämn dessa personer!

Knjasev: Stationschefen Markevitj, stationstjänstemannen Rykov, stationstjänstemannen Vaganov, stationstjänstemannen Rodionov, växelförmannen Kolesnikov.

Vysjinski: Fem.

Knjasev: Växlaren Besgin.

Vysjinski: Sex.

Knjasev: Och dessutom på banan ytterligare distansbanchefen Brodovikov.

Vysjinski: Ja, och chefen för själva järnvägen. Riktigt. Alltså 29 och ännu en gång 29, tillsammans 58 människor föll offer för detta. 29 dödade och de övriga stympade. Vidare.

Knjasev: Såvitt det rörde sig om en så svår katastrof ...

Vysjinski: Nej, är det allt om katastrofens organiserande?

Knjasev: Nej. Jag önskar ytterligare tillfoga, hur ... Nu stod frågan, hur i detta fall spåren skulle utplånas.

Vysjinski: Till detta skall vi övergå något senare, men först ber jag rätten om tillåtelse, att med handlingarna införliva ett intyg angående katastrofen vid station Sjumiha, varvid ett lokomotiv och 8 vagnar ödelades, ett intyg, i vilket fastställes, att 29 rödarmister dödades:

Krjutjkov, född 1910, kollektivbrukare; Sotjilin, född 1913, kollektivbrukare; Kolesnikov, född 1912, kollektivbrukare ; Terehov, född 1913, Hrapunov, Agapkin ... samtliga, med undantag av arbetarna Ivanov, Kolesnikov och Ginkin, kollektivbrukare, samtliga födda 1913. Och 29 rödarmister skadade. Alla rödarmister bördiga från rajonen Rjask i Moskvadistriktet. Är dessa namn bekanta för er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Har ni underrättat er om dem? Har ni sett igenom listan?

Knjasev: Jag satte själv upp listan.

Vysjinski: Beklagade ni det? Gjorde det er ont? Smärtade det er? Blev ni uppskakad? Var ni uppbragt? Hur ni, f. d. chef för järnvägen, framkallade en katastrof, mördade passagerare, arbetare, kollektivbrukare, rödarmister?! Jag har för ögonblicket inga mer frågor att ställa.

Bisittare *Rytjkov:* Mig intresserar frågan, för vem ni först värvades: för den trotskistiska organisationen eller som den japanska spionagetjänstens agent?

Knjasev: För den trotskistiska organisationen.

Rytjkov: Gjordes det försök att värva er som agent för den japanska spionagetjänsten, redan innan ni inträdde i den trotskistiska organisationen?

Knjasev: Ja, år 1931, då en grupp japanska fackmän arbetade hos mig, men jag vägrade kategoriskt.

Rytjkov: Ni vägrade kategoriskt?

Knjasev: Ja.

Rytjkov: Anmälde ni det för vederbörlig instans

Knjasev: Nej, jag anmälde det inte.

Rytjkov: Varför inte.

Knjasev: Det är svårt för mig att säga varför jag inte anmälde det, men den japanske fackmannen reste två dagar efter vårt samtal tillbaka till sitt land och därför trodde jag att samtalet definitivt avslutats.

Rytjkov: Ni förnekar således inte, att man år 1931 ville värva er som agent för den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Nej.

Rytjkov: Ni avböjde det emellertid och delgav ingen något om detta?,

Knjasev: Stämmer fullkomligt.

Rytjkov: Och efter 1931 brevväxlade ni med den man, som ville värva er?

Knjasev: Jag tillskrev honom inte, men jag erhöll två eller tre brev från honom.

Rytjkov: Av Turoks uttalande vid förundersökningen framgår det, att han då han värvade er för den trotskistiska organisationen hade reda på att ni var agent för den japanska spionagetjänsten. Stämmer det?

Knjasev: Han sade ingenting om, att jag var agent för den japanska spionagetjänsten, men han hade reda på detta samtal, och Turok själv sade mig, att denna person sagt till honom, att man inte skulle släppa mig ur sikte.

Rytjkov: Ni har vid förundersökningen uttalat att ni givit edert samtycke till deltagande i den trotskistiska organisationens verksamhet endast därför, emedan ni fruktade, att Turok skulle förråda att ni var agent för den japanska spionagetjänsten. Är det så?

Knjasev: Nej, han sade det inte så, att han skulle förråda mig som agent för den japanska spionagetjänsten. Han talade med mig vid alla våra samtal om våra tidigare sammankomster och lät mig sedan förstå, att mina samtal med denne japan var bekanta för honom, och om han

ville utnyttja dessa samtal för att karakterisera dem som förbindelser med japanerna, skulle det sedan bli svårt för mig att bevisa, att jag inte stod i förbindelse med japanerna.

Rytjkov (till Turok): Då ni 1934 värvade Knjasev, var den gången hans förbindelser med den japanska spionagetjänsten bekanta för er?

Turok: Det var bekant för mig, att 1930, då han arbetade vid Kasanjärnvägen, där en grupp japanska fackmän voro verksamma, dessa underhandlingar fördes med honom.

Rytjkov: Värvades han då eller inte?

Turok: Det känner jag inte till. Jag vet, att sådana samtal ägde rum, och att den person, som förde detta samtal med mig, flera gånger avgav positiva omdömen om honom och stod i gott förhållande till honom; men om han värvades eller inte, det vet jag inte.

Rytjkov (till Knjasev): Vilka spionageinformationer överlämnades genom er personligen till agenten för den japanska spionagetjänsten? Överlämnades informationer beträffande mobiliseringen?

Knjasev: Ja.

Rytjkov: Ni förrådde således till den japanska spionagetjänsten bestämda uppgifter rörande mobiliseringen?

Knjasev: En rad uppgifter.

Rytjkov: Bara om den ena järnvägen?

Knjasev: Om Södra Ural-, Perm-, Transbaikal-, Ussuri- och Ostsibiriska järnvägarna.

Rytjkov: Hur många tågolyckor förorsakades av den trotskistiska organisationen under er ledning?

Knjasev: Direkt förbereddes 13 till 15 tågolyckor.

Men anhopningen av olyckor stod otvivelaktigt i samband med det av de trotskistiska organisationerna utförda skadegörelsearbetet inom de övriga områdena av järnvägsväsendet. Jag erinrar mig att under år 1934 tillsammans omkring halvtannat tusen järnvägsolyckor och urspåringar ägde rum.

Rytjkov: I vilken riktning förlöpte ert skadegörelsearbete?

Knjasev: I riktning av att undergräva banans tillstånd. Då på Södra Ural-järnvägen tungt rullande materiel användes, förstod jag mycket väl, att om ...

Rytjkov: Vad gjorde ni konkret för att förstöra banan?

Knjasev: Banvallens grund försvagades, därigenom uppstod sänkor på linjen. Till följd därav brötos skenorna.

Rytjkov: Och följden blev tågolyckor?

Knjasev: Av denna anledning kom det till katastrofer på sträckan Jahino-Ustj–Katav i december 1935, sedan på sträckan Jedinov–Berdjausj i februari 1936.

Vysjinski: Gavs det likaledes där förlust av människoliv?

Knjasev: Ja, bland konduktörsbrigaden.

Rytjkov: Blev överkonduktören och första konduktören dödade?

Knjasev: Ja.

Rytjkov: Alltså först förstörelse av banvallen?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Rytjkov: För det andra?

Knjasev: I trafiken.

Rytjkov: Hur bedrevs skadegörelsearbetet och förstörelsen av lokomotiv-parken?

Knjasev: Till lokstallarna i Kurgan infördes jättelokomotiven ”FD” (Felix Dsjersjinski). Förvaltningen utnyttjade den omständigheten att man i stallarna föga kände till dessa, för att medvetet försämra kontrollen av de löpande reparationerna, så att lokomotivförarna ofta måste fara ut med lokomotiv, som voro ofullständigt reparerade. Nästan samtliga vattenståndsmätare försattes i obrukbart skick. Till följd av denna vanvård ägde i januari 1936 på sträckan Rosa-Vargasji en pannexplosion rum. Såvitt jag erinrar mig dödades en andre lokförare och en eldare, lokomotivföraren slungades 30 meter därifrån. Lokomotivet blev fullständigt obrukbart. Hela detta underminerings- och skadegörelsearbete bedrevs i stallarna vid Kurgan av Nikolajev, Andrejev, Starostin och Mogilev, i stallarna vid Slatoust av lokomotivmästaren Sumin.

Rytjkov: Partiet och regeringen sände till järnvägarna jättelokomotiv och ni, trotskisterna, fördärvade dem, gjorde dem obrukbara?

Knjasev: Ja.

Rytjkov: Gjorde dem obrukbara?

Knjasev: Ja.

Rytjkov: Säg mig, gav Livschitz er inga slags anvisningar om skadegörelsearbete beträffande lönefrågor?

Knjasev: Nej.

Rytjkov: Om att lönen inte skulle utbetalas i rätt tid?

Knjasev: Nej, det gav han ej.

Rytjkov: Anklagade Livschitz, bedrev ni som chef för den Nordkaukasiska järnvägen skadegörelsearbete då det gällde utbetalningar av löner och finanspolitiken?

Livschitz: Ja.

Rytjkov: Genom vem lät ni utföra detta?

Livschitz: Genom ledaren för finansavdelningen.

Rytjkov: Vad hette han?

Livschitz: Krein.

Rytjkov: Vari bestod ert skadegörelsearbete beträffande lönepolitiken?

Livschitz: Pengarna översändes inte i rätt tid.

Rytjkov: Ni fördröjde således avsiktligt utbetalningen av arbetarnas löner, inte sant?

Livschitz: Ja.

Rytjkov: Vad uppnådde ni därmed?

Livschitz: Missnöje.

Rytjkov: Missnöje bland arbetarna. Och på vem vältrade ni det?

Livschitz: Vi avvältrade det inte på någon. Det vältrades på oss, på förvaltningen.

Rytjkov: Hur förklarade ni för arbetarna, att ingen lön utbetalades på två, tre månader?

Livschitz: Vi förklarade det inte alls.

Rytjkov: Ni förklarade inte och ville heller inte förklara. Men gav inte Knjasev någon sådan anvisning.

Livschitz: Nej:

Rytjkov: Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Har försvaret några frågor att ställa?

Braude: Ja. Säg mig, anklagade Knjasev, hade ni tre samtal om er verksamhet med Turok?

Knjasev: Ja, vi träffades 1934 och även senare.

Braude: Gav ni ett samtyckande svar, då Turok första gången föreslog er, att bekräfta edra ord organisatoriskt och inträda i den trotskistiska organisationen?

Knjasev: Första gången vägrade jag.

Braude: Första gången vägrade ni. Så hade ni, enligt edra egna uttalanden, den 10-15 april ett andra samtal med Turok om den japanska spionageverksamheten. Förklarade ni er då beredd att organisatoriskt ansluta er till dem?

Knjasev: Ja, då gav jag mitt samtycke.

Braude: Förstod jag er riktigt: om Turok inte skulle ha antytt, att han kände till ert samtal med den japanska spionagetjänstens agent, och att han skulle komma att avslöja er, så skulle ni inte ha anslutit er?

Knjasev: Tillåt mig, att berätta ...

Braude: Säg mig, spelade det en stor roll vid er anslutning till organisationen?

Knjasev: Självfallet spelade det en viss roll.

Braude: Hur var det nu i själva verket? Vilka samtal hade ni 1929-30 med den japanska spionagetjänstens representant? Hade de karaktären av ett konkret förslag till er om att träda i deras tjänst eller var de endast en förberedelse för ert senare arbete?

Knjasev: Dessa samtal ägde, som jag ju sagt, rum år 1931, två dagar innan den japanska gruppen av fackmän överhuvudtaget avreste från Sovjetunionen, då deras kontrakt med sovjetregeringen utlöpt. Till mig kom en grupp av dessa japanska fackmän, som var i Sovjetunionen. Denna grupp bestod som bekant av följande fackmän ...

Ordföranden: Namn får inte lov att nämnas.

Knjasev: Och en rad andra fackmän. Dessa andra fackmän uppsökte mig för att tacka mig för det gemensamma arbetet och för de förhållanden, som skapats vid Kasanjärnvägen för de japanska fackmännen. De sade mig, att den japanska regeringen önskade, att de goda förbindelser, som upprättades där mellan oss vid Kasanjärnvägen och isynnerhet från min sida, skulle förbliva i angenämt minne, och att de även uttryckte sin tacksamhet gentemot regeringen för allt detta.

Sedan, vid slutet av samtalet sade hr H. till mig: Måhända skulle ni ej vägra att i vissa fall för den japanska regeringens räkning meddela en rad upplysningar beträffande Sovjetjärnvägarna. Jag förstod att detta var en alldeles oförblommerad uppmaning till spionage, avböjde kategoriskt och förklarade för honom att jag inte komme att missbruka de förbindelser, som å tjänstens vägnar upprättats, och att det inte kunde bli tal om några som helst andra förslag. Därvid stannade det också ifråga om honom.

Braude: Berätta i korthet, hur denna värvning försiggick.

Knjasev: I september kom till mig i Tjeljabinsk en person på 40-50 år, som påstod att han kom från herr H. Med herr H. själv hade jag ett möte 1935 och i Moskva år 1936, då han anlände till diplomatiskt arbete, till en diplomatisk post i ...

Vysjinski: Jag anhåller att den anklagade göres uppmärksam på ...

Ordföranden: Anklagade Knjasev, det har ju upprepade gånger påpekats, hur de offentliga rättsförhandlingarna försiggår.

Knjasev: Jag nämner ju inget namn.

Braude: Säg, anklagade Knjasev, denna okända, som infann sig i ert arbetsrum och presenterade sig som representant för herr H ... – uppmanade han er i kategorisk form att inträda?

Knjasev: Han sade mig, att han kom till mig på uppdrag av herr H ... och började tala med mig i den stilen att han ville fortsätta de samtal, som ej ledde till något resultat år 1931. Jag sade honom att det ej kunde bli fråga om några sådana samtal och att han skulle ge sig i väg

genast, annars skulle jag ögonblickligen underrätta Folkkommissariatets för inrikes ärenden organ härom.

Braude: Hur reagerade han härpå?

Knjasev: Han försökte då att skrämma mig. Jag satte mig till motvärn. Då han såg att han ej kom någon vart med mig, sade han att herr H ... bett honom meddela mig att förbindelsen med japanerna inte längre var någon individuell handling, utan att den framgår av de organisationskampmetoder, med vilken jag står i förbindelse och att denna organisation, så vitt han förstått av herr H:s information, även hade vissa förbindelser i Japan. Därför skulle mina förbindelser med herr H ... inte längre ha den karaktär, som hade avskräckt mig år 1931, utan de vore en del av organisationens förbindelser. Dessutom sade han mig, att själva formen och de uppgifter, vilka sedan komme att tilldelas mig, inte avviker från denna organisations uppgifter. Jag frågade den okände, vad det var för slags uppgifter. Han räknade upp samma uppgifter som Turok, nämligen: underminering av banvallarna, tågolyckor, att försätta lokomotiv ur brukbart skick, desorganisering av industrins arbete. Och för första gången sade han – jag kommer ihåg det – att det vore önskvärt att erhålla upplysningar om hur många militärtåg som 1934 avgått till fjärran östern.

Braude: Ni svarade inte på min direkta fråga. När ni försökte avböja och sade, att ni tänkte utlämna den obekante medborgaren till Folkkommissariatet för inrikes ärenden – utfor han inte då i några som helst hotelser mot er?

Knjasev: Han sade mig rent ut, att jag stod i förbindelse med den trotskistiska organisationen ...

Braude: Och sedan, när ni vägrade?

Knjasev: Att det skulle bli ofördelaktigt för mig.

Braude: Och närmare bestämt?

Knjasev: Då skulle man på ett eller annat sätt meddela partiet och rättsorganen om detta.

Braude: Sades det att den japanska spionagetjänsten skulle komma att avslöja er på grund av att ni tillhörde den trotskistiska organisationen?

Knjasev: Ja.

Braude: Ni gav vid förundersökningen ett i detta avseende synnerligen bestämt svar. Får jag lov att föreläsa det?

Ordföranden: Var så god.

Braude: Anklagade Knjasev, ni sade vid förundersökningen: ”Som jag befann mig i ett utsiktslöst läge och fruktade, att min brottsliga verksamhet som deltagare i den trotskistiska organisationen skulle bli avslöjat, gav jag mitt samtycke att arbeta till förmån för spionagetjänsten...” Stämmer det?

Knjasev: Ja, det stämmer.

Braude: Ni meddelade rätten, att Turok hade pressat er, då han försökte värva er för den trotskistiska organisationen, och hotat avslöja edra förbindelser med den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Ja.

Braude: Nu vidare. Då Turok försökte värva er för den trotskistiska organisationen, åberopade han sig då på att han kände till edra samtal med representanten för den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Ja.

Braude: Och sedan, då representanten för den japanska spionagetjänsten försökte värva er, hänvisade han då till, att han redan kände till ert medlemskap i den trotskistiska organisationen?

Knjasev: Ja.

Braude: Vem hade då givit dessa ömsesidiga upplysningar, och vem upprätthöll den förtroliga informatoriska förbindelsen mellan Turok och den japanska organisationen?

Knjasev: Jag tror, att ett samtal, som jag hade med herr H:s befullmäktigade...

Ordföranden: Anklagade Knjasev, jag kallar er till ordningen.

Braude: Låt oss antaga, att samtalet med denne hr H. hade kommit till Turoks kännedom.

Knjasev: När jag hade samtalet med hr H., åberopade han sig inte på Turok, senare emellertid, då jag sammanträffade med Turok, under senare hälften av september 1934 och berättade för honom att en representant för Japan från herr H... hade varit hos mig, frågade jag, vad han menade om saken. Turok svarade, att han också stod i förbindelse med denne japan och att han på sin tid meddelat det till Marjasin. Marjasin skulle ha sagt honom, att det var riktigt att upprätta denna förbindelse och att den godkändes av Pjatakov. Därför (då han sagt mig det) tror jag att det ej fanns någon annan väg, på vilken japanerna kunde få reda på mitt medlemskap i den trotskistiska organisationen.

Braude: Sammanträffade ni efter samtalet med detta hr H:s ombud med hr H. själv?

Knjasev: I april 1935 erhöll jag ett brev från herr H ...

Ordföranden: Medborgare Knjasev, jag tror att ni gott kan minnas, hur denna representant för den japanska staten bör nämnas. I anklagelseakten figurerar han som herr H ... Varför snavar ni varje gång därpå?

Knjasev: Det är mycket svårt.

Ordföranden: Försök att komma ihåg det.

Knjasev: Bra. Detta brev fick jag från Japan, från herr H... Han skrev att han komme att resa till London i och för diplomatiskt arbete och bad att få träffa mig vid genomresan i Sverdlovsk. Det skedde också. I Sverdlovsk erhöll jag ett telegram med uppgift om det tåg han skulle komma med och tågets nummer. Jag for honom till mötes i Sverdlovsk, men först uppsökte jag Turok och frågade honom om han visste, att denne japan, herr H ... var på genomresa. Turok sade, att han visste det. Men eftersom ett sammanträffande på ett tag inte var så lämpligt, emedan alla kände honom, vägrade Turok att gå dit; så avtalade vi då, att jag skulle gå dit själv, för att träffa honom. Jag sammanträffade med herr H ... på tåget, i hans kupé. Under samtalet sade herr H... till mig, att han väl kände till min förbindelse med den trotskistiska organisationen och att den trotskistiska organisationen vid sitt arbete i Sovjetunionen nu åtnjuter Japans hjälp. Vi hjälper varandra ömsesidigt, sade han, och i följd därav är det, som vi be er, om ingenting annat än en gentjänst föra den hjälp, som vi visar den trotskistiska organisationen. Vidare sade han, att japanerna inte var nöjda med undergrävningsarbetet, utan det var nödvändigt att övergå till diversionsanslag, speciellt mot de militärtåg, som gick till Fjärran östern, för att demoralisera Röda Armén. Livschitz har faktiskt sedan bekräftat denna av herr H ... framlagda riktlinje.

Japanerna anger syftet vara att demoralisera trupperna vid transporten österut, medan den trotskistiska organisationen uppger syftet med denna diversionsverksamhet vara att undergräva Stalins och partiledningens auktoritet, upphetsande av folket mot partiet och därmed befolkningens uppretande, ehuru jag måste säga rent ut, att resultatet av denna förbittring blev ett helt annat och inte riktade sig mot partiet och mot Stalin utan mot dem som sysslade med att förorsaka tågolyckor.

Braude: På så vis har ni förorsakat tågolyckorna på anvisningar av den japanska spionagetjänsten och Livschitz, ställföreträdande folkkommissarie för Kommunikationsväsendet?

Knjasev: Ja.

Braude: Rapporterade ni uppdragens verkställande endast till en av edra båda överordnade, eller till båda två samtidigt?

Knjasev: Efter att ha upptagit förbindelsen med Livschitz, så följde jag i större grad Livschitz' riktlinjer, ty hans auktoritet var större för mig.

Braude: Men underrättade ni också japanerna?

Knjasev: Ja.

Braude: Ge kort några biografiska uppgifter. Av vilken härkomst är ni?

Knjasev: Min far är av bondehärkomst och har hela sitt liv varit lönarbetare.

Braude: Er far var kusk. Arbetade er mor inom jordbruket?

Knjasev: Ja.

Braude: Var har ni arbetat?

Knjasev: Under de första åren var jag skräddare, snickare, vid tjugu års ålder började jag vid järnvägen och avancerade sedan, börjande som kontorsanställd, till chef för en järnväg och till ställföreträdande chef för centralstyrelsen vid Folkkommissariatet för kommunikations-väsendet.

Vysjinski: En tid var ni skräddare?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Hade ni egen verkstad?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Här har emellertid hittats ett visitkort: ”Knjasev, skräddare”. Vad betyder det?

Knjasev: Det är endast ett visitkort, och ingenting annat. Jag var den gången 20 år gammal.

Vysjinski: Hade ni ingen verkstad?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Hur blev ni järnvägsman från att ha varit skräddare.

Knjasev: Då jag var 20 år gammal, kom jag till Vspoljestationen som vagnregistrator. Under den tiden, sedan 1917, då jag återvände från armén...

Vysjinski: Jag måste komma tillbaka till en hel rad frågor angående Knjasevs spionageverksamhet.

Ordföranden: Har ni ännu många frågor att ställa, kanske skall ni ställa dem efter rasten?

Vysjinski: Jag avstod min ordningsföljd, men har inte avstått från förhöret. Det kommer naturligtvis att kräva mycken tid.

Ordföranden: Var så god, men kanske då efter rasten?

Vysjinski: Precis som ni önskar.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytas för 20 minuter.

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, har ni frågor att ställa?

Vysjinski: Jag skulle vilja komma tillbaka till tågolyckorna. Ni har här anfört ganska många fall av tågolyckor. Förorsakades katastrofen den 7 februari 1936 på sträckan Jedinover–Berdjausj på anvisning av er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Ställdes någon till ansvar för denna olycka?

Knjasev: Enligt mitt förmenande ingen, förutom att varning tilldelades.

Vysjinski: Ställdes ingen till ansvar?

Knjasev: Nej, ingen.

Vysjinski: Varför?

Knjasev: Som jag redan sade, utsuddades alla spår, öppet sagt, så är det vid järnvägen tradition ...

Vysjinski: Det beror inte på järnvägens tradition, utan på den brottsliga kontrarevolutionära verksamheten.

Knjasev: Det råder emellertid en sådan uppfattning bland järnvägsmännen: då en skena går sönder, så bär ingen vid banan skulden för det.

Vysjinski: Det förklarades således av objektiva orsaker?

Knjasev: Man fann inga skyldiga.

Vysjinski: Men nu har man funnit dem?

Knjasev: Nu har man funnit dem.

Vysjinski: Vem är skyldig:

Knjasev: Jag.

Vysjinski: Och till tågolyckan vid Jakhimo–Ustj–Katav?

Knjasev: Likaledes jag.

Vysjinski: Förorsakades den på er anvisning?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Ställdes någon till ansvar för detta?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Av samma orsaker?

Knjasev: Av samma orsaker.

Vysjinski: Det suddades över?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Förorsakades tågolyckan vid stationen Tsjistaja–Tsjumljak den 27 februari likaledes på er anvisning?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Genom er organisation?

Knjasev: Genom vår organisation,

Vysjinski: Ställdes någon till ansvar?

Knjasev: Jag tror inte det.

Vysjinski: Det suddades över?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Ni suddade över det?

Knjasev: Nej, inte jag.

Vysjinski: Vem var chef för järnvägen?

Knjasev: Den som verkställde undersökningen suddade över det.

Vysjinski: Vem var chef för järnvägen?

Knjasev: Knjasev.

Vysjinski: Det existerar en bestämmelse, att chefen för järnvägen har att personligen bege sig till platsen för olyckshändelsen och företaga undersökningen.

Knjasev: Min ställföreträdare reste dit.

Vysjinski: Ni behövde väl inte undersöka någonting. Ni visste, vad som hänt.

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Vidare inträffade en tågolycka på Logovusjka-stationen år 1936. Ställdes någon till ansvar?

Knjasev: Jag tror, att en banmästare avsattes på kort tid.

Vysjinski: Blev han rättsligt åtalad?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Det suddades över?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Överskyldes det?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Tågolyckan på Rosa–Vargasji-sträckan den 13 maj 1936 förorsakades likaledes på er anvisning?

Knjasev: Ja, det sade jag redan.

Vysjinski: Drogs de verkligt skyldiga till ansvar, eller någon annan?

Knjasev: Nej, jag tror, att banmästaren Nikolajev ställdes till ansvar.

Vysjinski: Ställdes han inför rätta?

Knjasev: Han ställdes inför rätta.

Vysjinski: Var han skyldig?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Hjälpte ni till med det?

Knjasev: Ja, jag hjälpte till därmed.

Vysjinski: Således dömdes en oskyldig människa?

Knjasev: Jag kan inte erinrar mig, jag...

Vysjinski: Således har ni inte bara organiserat tågolyckor med förlust av människoliv, utan ni har också låtit ställa oskyldiga personer som Tjudinov och lokmotivföraren Fedorov inför rätta. Ni förfalskade fakta och bragte oskyldiga människor inför rätta. Stämmer det?

Knjasev: Enligt vad jag vet blev lokomotivföraren Fedorov i den processen inte dömd.

Vysjinski: Men så vitt jag vet blev han dömd.

Knjasev: Nikolajev och Andrev blev dömda.

Vysjinski: Vältrade man över skulden på lokomotivföraren Fedorov?

Knjasev: Ja, den vältrades över på honom.

Vysjinski: Det säger jag ju. Organiserades urspårningen av tåget n:r 910 på Tsjumljak-stationen den 18 maj 1936 på er anvisning?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Genom er organisations medlemmar?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Blev någon rättsligt åtalad?

Knjasev: Jag tror att lokomotivföraren blev åtalad.

Vysjinski: Åtalades ingen?

Knjasev: Jag tror, att Greine åtalades.

Vysjinski: Såvitt jag vet blev ingen åtalad, ty ni och era kumpaner framställde saken så som om det varit fråga om objektiva orsaker, som om ingen skulle vara skyldig.

Knjasev: Det kan jag inte påstå.

Vysjinski: Men kan ni bekräfta de föregående uttalandena?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Kan man således dra den slutsatsen, att ni inte bara organiserat tågolyckor, utan att ni, genom utnyttjande av er ställning som ledare för järnvägen, medvetet upprättade falska dokument, som vilseledde undersöknings- och rättsorganen. Stämmer det?

Knjasev: Medborgare åklagare, jag har ju svarat på allt och talar klart och tydligt, jag bestrider inte.

Vysjinski: Jag är inte nöjd med ”allt”. Jag behöver inte ”allt”, utan varje sak för sig. Allt kommer att uttalas av rätten i domslutet. Nu äger den rättsliga rannsakningen rum och det är ej nog för mig, att ni säger ”allt”. Har jag dragit en riktig slutsats?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Ni handlade brottsligt i en hel rad av fall – några av dem har vi nu nämnt, – för att dölja de verkligt skyldiga, för att vältra över skulden på personer, som i själva verket inte var skyldiga. Är det sant eller inte?

Knjasev: Det är fullkomligt sant. Jag kan tillfoga, att hela förstörelsearbetet egentligen inte eftersträvade det mål, om vilket Serebrjakov talade, utan målet att lamslå trafikväsendet och att organisera orsakerna härtill. Jag förstår inte, varför Livchitz här tiger, och Serebrjakov fortsätter att bedraga den högsta domstolen...

Vysjinski: Bli inte upprörd över Serebrjakov. Vi talar nu om ert brott. Var ni under året 1935, under den tiden, då katastroferna ägde rum, chef för Södra Uraljärnvägen?

Knjasev: Ja, tills i oktober 1936.

Vysjinski: Är det sant att år 1935 dödades 46 personer och skadades 51 vid tågolyckor, som direkt organiserades av er? Bekräftar ni dessa siffror?

Knjasev: Det stämmer.

Vysjinski: Och år 1936 dödades 17 personer och skadades 103?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Således har tillsammans 63 personer dödats och 154 skadats vid de tågolyckor, som direkt organiserades av er?

Knjasev: Inte direkt, men i de flesta fall stod de i samband med vår trotskistiska organisations verksamhet.

Vysjinski: I de flesta fall? Men ni förde ingen statistik däröver?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Är de siffror, som jag nämnde, sanningsenliga?

Knjasev: Jag bekräftar dem.

Vysjinski: Nu till förbindelsen med den japanska spionagetjänsten. Ni sammanträffade således med George eller ”Georgij Ivanovitj” år 1935 och med herr H ...?

Knjasev: Jag sammanträffade i maj med herr H ..., och i december med Georgij Ivanovitj.

Vysjinski: Är det George, eller är det någon annan?

Knjasev: Nej , det är han.

Vysjinski: Och i år 1936?

Knjasev: År 1936 sammanträffade jag både med ”Georgij Ivanovitj” och med herr H ...

Vysjinski: Jag ber, att man kallar den anklagade till ordning.

Ordföranden: Anklagade Knjasev, jag kallar er för fjärde gången till ordning, ni får inte nämna namnen.

Knjasev: Denna bokstav H ..., om man ändå kunde säga någon annan bokstav.

Vysjinski: Om namnet H ... stör er, så kan vi kalla honom X. Denne herr X. sammanträffade med er 1936, som ni meddelade på er försvarares fråga?

Knjasev: Ja, den 23 oktober 1936.

Vysjinski: Denne samme herr X. försökte 1931 att värva er?

Knjasev: Riktigt.

Vysjinski: Avböjde ni?

Knjasev: Ja, jag avböjde.

Vysjinski: Varför avböjde ni?

Knjasev: Emedan jag, om jag inte senare, om jag inte skulle ha trasslat in mig i den trotskistiska kampen, aldrig skulle trätt i förbindelse med japanerna.

Vysjinski: Trädde ni således i förbindelse med japanerna såsom medlem av den trotskistiska organisationen, d. v. s. inte som en följd av er individuella, personliga fallenhet, utan uppfyllande en bestämd riktlinje?

Knjasev: Ja, så är det.

Vysjinski: Stod ni 1936 i brevväxling med denne herr X.?

Knjasev: I augusti erhöll jag ett brev från herr X., han skrev...

Vysjinski: Vänta. Skrev han till er i detta brev att han önskade sammanträffa med er?

Knjasev: Ja, det skrev han.

Vysjinski: Skrev han till er i brevet, att han önskade träffa er i Moskva?

Knjasev: Ja, det skrev han.

Vysjinski: Skrev han i brevet, att han hoppades att detta tillfälle skulle snart erbjudas, eller hur?

Knjasev: Ja, det skrev han.

Vysjinski: Skrev han således till er, att han önskade återupptaga sammanträffandena med er?

Knjasev: Ja, att han ville återupptaga dem.

Vysjinski: Skrev han, att han skulle komma till Moskva för att arbeta på ett av sin ståts ämbetsverk?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Skrev han allt det till er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Skrev han, att han väntade snart svar av er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Erhöll ni detta brev?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Stannade brevet i er ägo?

Knjasev: Nej, det stannade inte i min ägo. Då jag erhöll det, lät jag det ligga i min bordslåda ...

Vysjinski: Försvann det sedan därifrån?

Knjasev: Ja, det försvann ur min bordslåda.

Vysjinski: Bland våra handlingar befinner sig en officiellt bestyrkt faksimile av detta brev, som på sin tid hemligt borttagits ur er bordslåda. Jag ber rätten att bekräfta det. Jag ville gärna bedja om att denna faksimile framlägges för den anklagade Knjasev, så att han kan säga, om han igenkänner herr X.:s handskrift. Anklagade Knjasev, där är utskrivet det fullständiga namnet, som börjar med bokstaven H. Var god och glöm det; här är även adressen; var god och nämn den inte. Säg, är detta det beträffande brevet, eller inte, är det den beträffande handstilen eller inte?

Knjasev (betraktande brevets faksimile): Ja, detsamma. Får jag lov att nämna telefonnumret?

Vysjinski: Telefonnumret? Varför? Ni tänker väl inte telefonera till honom nu? Vissa bestämda reflexer tycks framkallas hos er.

Och här har vi ett originalbrev, daterat den 15 december, adresserat till er, ”Till kamrat I. A. Knjasev”: ”Jag ber er enträget att sända mig ...” o. s. v. ... ”Jag önskar er allt gott”. Underskrift. På högra sidan finnes på den nationalitets språk, vilken den beträffande personen tillhör, med motsvarande skrift en randanmärkning (härstammar denna randanmärkning från er eller från honom?): 15 december.

Från vilket år härstammar detta brev, känner ni också här igen denne herr X.:s handstil? (överlämnar brevet till rättens ledamöter. Sedan överlämnar kommendanten brevet till den anklagade Knjasev, som läser det.)

Knjasev: Så vitt jag påminner mig, härstammar det från år 1931.

Vysjinski: Befann sig detta brev hos er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Har ni bevarat det sedan 1931?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Av oförsiktighet?

Knjasev (tiger).

Vysjinski: Varför förstörde ni det inte?

Knjasev: Jag vet inte.

Vysjinski: Blev det liggande mellan några papper?

Knjasev: I någon bok, tror jag.

Vysjinski: Och hur råkade det hamna i boken?

Knjasev: Uppenbarligen läste jag det och lade sedan dit det.

Vysjinski: Vi kan således nu betrakta ert samarbete med denne hr X. som dokumentariskt bevisad, inte endast på grund av edra och Turoks uttalanden, utan också på grund av det i vår hand befintliga dokument. Det var alltså dessa herrar, som gav er riktlinjer i händelse av krig?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Genom vem? Genom George?

Knjasev: Genom ”Georgij Ivanovitj”. Och då jag redan i oktober 1936 träffade hr X. här i Moskva, sade han mig på nytt: ”Ni vill uppenbarligen helt medvetet inte förbereda er för någonting. Vi har i första hand ställt er uppgiften att utbilda kadrer för krigstid, så att det med hjälp av denna kader skall kunna organiseras en rad diversionsanslag mot de militärtåg, som avgå till fjärran östern.”

Vysjinski: Han talade således med er om, att ni, i händelse av krig, skulle ha att organisera eldsvådor i militärförråden?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Sade han eljest något för den händelse krig skulle utbryta?

Knjasev: Ja: det var ett långt samtal. Tillåter ni mig att utförligt återge det?

Vysjinski: Nej, på det slutna mötet kommer vi att tala utförligt därom, men nu har ni att svara kort: Sade han ännu något för den händelse krig skulle utbryta?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Varom handlade det?

Knjasev: Om eldsvådor i militärförråden, om eldsvådor i militärtågens utrustningsställen, och, om jag minnes rätt, ställde han i oktober, då jag talade med herr X. envist frågan om att ”vi inte endast ger uppgiften att anlägga eldsvådor utan ifall det så erfordras t. o. m. att smitta ned militärvagnarna, som är bestämda för trupptransporterna.”

Vysjinski: Nedsmittade med vad?

Knjasev: Med bakterier.

Vysjinski: Med vad för bakterier?

Knjasev: Han sade mig, att de skulle komma att sända dessa medel.

Vysjinski: Men vad var deras syftemål?

Knjasev: Nedsmittande av militärvagnarna.

Vysjinski: Att infektera dem?

Knjasev: Ja, att infektera dem.

Vysjinski: Infektion av militärtransporten, av utspisningsställena?

Knjasev: Och av truppernas lastningsplatser.

Vysjinski: Här heter det emellertid sanitär bearbetning.

Knjasev: Jag säger ju: att det är före truppernas inlastning. Vagnarna iordningsställes på de bestämda platserna en dag före, där rengöres de med hett vatten, sedan torkas de, och under rengöringsprocessen...

Vysjinski: D. v. s. de rengöres?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Och vad skulle ni göra?

Knjasev: Infektera dem.

Vysjinski: Och därefter fylla dessa vagnar med folk, infektera folket så att de skulle insjukna och dö?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Föreslog herr X er det?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Lovade han, att dessa bakterier skulle levereras till den erforderliga tidpunkten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Vilken mening hade väl samtalet med honom för den händelse krig skulle utbryta, då ju ...

Knjasev: Enligt de uppgifter han förfogade över, är kriget mellan Japan och Sovjetunionen oundvikligt.

Vysjinski: När?

Knjasev: Han nämnde ingen tidpunkt.

Vysjinski: Ungefär vid vilken tidpunkt?

Knjasev: År 1937, enligt min mening,

Vysjinski: Inom allra närmaste tid eller med mera avlägsna perspektiv?

Knjasev: Inom den närmaste tiden.

Vysjinski: Förberedde han er och hela den trotskistiska spionageorganisationen på att hjälpa dem?

Knjasev: Inte bara genom mig, han hade synbarligen stora förbindelser.

Vysjinski: Hade han förutom er också andra förbindelser?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Och i vilket syfte informerade han er?

Knjasev: I syfte att på erforderligt sätt organisera trotskistiska undermineringskadrer. Han betonade eftertryckligt att denna kader är utomordentligt svag.

Vysjinski: Var arbetade ni den gången?

Knjasev: I december var jag i Tjeljabinsk, och år 1936 kom jag till Moskva, järnvägens trafikstyrelse.

Vysjinski: När ägde detta uttalande rum?

Knjasev: 1936, då jag arbetade i Moskva.

Vysjinski: Vilken post beklädde ni?

Knjasev: Ställföreträdande chef för järnvägstrafikens centralstyrelse.

Vysjinski: Hade ni i era händer många hävstänger för att utföra dessa brottsliga förehavanden?

Knjasev: Då jag kom in i Folkkommissariatet för kommunikationsväsendet minskade dessa hävstängers antal, ty jag hade ingen förbindelse med den undre apparaten, i alla fall blev min organisation vid banan bestående.

Vysjinski: Säg mig, till vilket tjänsteområde hör iordningsställandet av vagnarna vid järnvägssträckorna o. s. v. för trafiken?

Knjasev: Till trafik- och vagntjänsten.

Vysjinski: Tillhör det trafiktjänsten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Och ni var ställföreträdande trafikchef ?

Knjasev: För trafikstyrelsen.

Vysjinski: Genom trafikstyrelsen ledde ni tjänstgöringen vid banan?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Det hörde således omedelbart till edra tjänsteåligganden?

Knjasev: Delvis.

Vysjinski: Och vem var trafikchef ?

Knjasev: Golovin.

Vysjinski: Deltog han också i detta?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Och vem av de underordnade deltog?

Knjasev: Kadern på de enskilda orterna.

Vysjinski: Hade Serebrjakov med denna sak att göra?

Knjasev: Jag vet inte om Serebrjakov hade med saken att göra eller inte, ty detta samtal ägde rum 1935, då jag förde på tal en rad fakta, som bekräftats av Livschitz; det sades mig, och jag sade honom den gången att japanerna övar påtryckning angående förberedelserna för krigstid.

Vysjinski: Serebrjakov sade det?

Knjasev: Nej, Livschitz.

Vysjinski: Jag frågar er, har ni erfarit det av Serebrjakov?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Ni sade senast för ett par minuter, att ni var upprörd över att Serebrjakov och Livschitz... Vad gjorde er upprörd? Eller vad visste ni om Serebrjakovs göranden och låtanden, eftersom ni blev upprörd?

Knjasev: Jag sade, att Serebrjakov här berättade, att ökningen av tomfarten användes som skadegörelsemetod, det betyder, han nämnde medel av tredjerangsbetydelse. Jag tror inte, att Serebrjakov ej kände till effektivare medel, som organiskt skadade trafiken.

Vysjinski: Vet ni, att han kände till det?

Knjasev: Jag är övertygad därom.

Vysjinski: Er övertygelse intresserar oss ringa. Har ni fakta?

Knjasev: Nej, men Livschitz har för mig ständigt åberopat sig på det ledande centrum, och då jag träffade Livschitz i april 1936, förlåt, det var 1935, sade han, att ett parallellcentrum, bestående av Pjatakov, Radek och Serebrjakov, existerade. Då han sade, att han stod i förbindelse med detta centrum, erhöll vägledande riktlinjer av det, är jag av den meningen, att han visste om detta. Dessa riktlinjer formulerades av Livschitz synnerligen noga och kom i denna form från ovan.

Vysjinski: Ni stödjer er således på, att ni informerades av Livschitz?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Direkt visste ni ingenting, med undantag av den allmänna uppfattningen, att Serebrjakov gemensamt med Livschitz innehade ledningen?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Ni tillstod i går, att ni av den japanska spionagetjänsten genom Turok erhöll 15.000 rubel?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Varför måste pengarna överlämnas genom Turoks förmedling? Varför gjordes det inte direkt? Kanske har ni också direkt erhållit pengar?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Varför? Kände ni det kanske obehagligt?

Knjasev: Här är inte platsen att appellera till moralen...

Vysjinski: Vilken moral skulle här kunna vara tal om!

Knjasev: Jag tänker, att för så vitt Turok hade sina förbindelser på det området ...

Vysjinski: Så till vida, för så vitt o. s. v. Ni stod i förbindelse med herr H .. Ni stod i förbindelse med ”Grigorij Ivanovitj”. Stod ni i förbindelse med den japanska spionagetjänsten?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Betalade den japanska spionagetjänsten sina agenter?

Knjasev: Jag vet inte, om den betalade sina agenter.

Vysjinski: Betalade den Turok?

Knjasev: Den betalade inte Turok personligen, men den betalade den trotskistiska organisationen.

Vysjinski: Återigen personligen eller opersonligt. Här fördes ju inte bok. Man tog emot pengarna, stoppade dem i fickan, om man lämnade dem vidare eller inte – det var inte så

noga. Viktigt var, att det betalades, och hur mycket som stannade i den egna fickan, det berodde på ert samvete, om man får uttrycka sig så.

Knjasev: Jag bestrider det kategoriskt.

Vysjinski: Jag frågar, om spionagetjänsten betalade sina agenter för den trotskistiska organisationens räkning eller om pengarna betalades för agenterna själva?

Knjasev: Tydligen.

Vysjinski: Kände ni till sådana fall?

Knjasev: Det jag erhöll av Turok, men ingenting dessutöver.

Vysjinski: Ni mottog själv pengarna av Turok. Jag ställer frågan: varför behövde man betala er genom Turok? Kunde inte hr H ... betala genom George eller personligen?

Knjasev: Jag tror helt enkelt, att deras förbindelser upprättats tidigare och att i detta avseende ett mera omedelbart förhållande uppstod.

Vysjinski: Tror ni således, att den finansiella var koncentrerat hos dem och ordnades genom ”finansminister” Turok?

Knjasev: Jag tror att det finansiella inte var koncentrerat hos Turok.

Vysjinski: Utan hos vem?

Knjasev: Antagligen högre upp.

Vysjinski: Kanske hos f. d. folkkommissarien för finansväsendet?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Hos Sokolnikov?

Knjasev: Nej, kanske hade Sokolnikov...

Vysjinski: Men var då? Hos Pjatakov?

Knjasev: Nej. Jag vet inte, vem det var högre upp som stod direkt i förbindelse med japanska regeringen, trots att jag tusentals gånger bemödade mig om att få reda på det.

Vysjinski: Sade man det inte till er? Säg endast det ni vet. Turok känner ni?

Knjasev: Jag känner honom.

Vysjinski: Erhöll Turok pengar?

Knjasev: En gång har han erhållit.

Vysjinski: Gav han er?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Det förefaller mig märkvärdigt, att man inte gav er pengarna personligen, inte direkt till er.

Knjasev: Jag kan inte alls förklara det.

Vysjinski: Kan ni inte avge någon förklaring på det? Erhöll ni kanske själv ytterligare något?

Knjasev: Nej.

Vysjinski: Lät ni er kanske gynnas på hr H:s eller någon annans bekostnad?

Knjasev: Nej, nej.

Vysjinski: Aldrig?

Knjasev: Aldrig. Och då jag var i Japan, ställde inte hr H. frågan, utan den japanska regeringen.

Vysjinski: Var god och lämna den japanska regeringen i fred. Vad har regeringen att göra med detta? ”Vi” har att göra med herrarna. Hur förbrukade ni de femton tusen rublerna? Avlägg räkenskap, hur ni rubel för rubel förbrukade dem?

Knjasev: I mitt vittnesmål är det upptecknat.

Vysjinski: I ert vittnesmål är mångt och mycket upptecknat. Jag ville gärna visa det för rätten.

Knjasev: 4.500 gav jag Dolmatov.

Vysjinski: Och hur använde han dem?

Knjasev: Det kan jag inte säga.

Vysjinski: Kanske använde Dolmatov dessa pengar för egen räkning?

Knjasev: Det tror jag inte.

Vysjinski: Varför? Är han en ärlig människa?

Knjasev: Inte för att han skulle vara en ärlig människa

Vysjinski: Är han ärlig eller inte?

Knjasev: Jag kände honom som en människa, vilken inte utgick från sina personliga intressen.

Vysjinski: Det personliga intresset är en sak – och moralen, om vilken ni talade, en annan.

Knjasev: Men pengar är ju ett personligt intresse.

Vysjinski: Nej, det omfattar mera än det personliga intresset. Nå gott. Ni gav Dolmatov 4.500 rubel. Till vem mer?

Knjasev: Därefter 4.000 till Levin.

Vysjinski: Det vore 8.500 rubel. Vidare?

Knjasev: Därefter 2.500 till Tjerbin.

Vysjinski: Så, och vidare?

Knjasev: 4.000 till Botsjkarjov.

Vysjinski: Är det allt?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Och hade ni inga slags organisatoriska utgifter?

Knjasev: Hela mitt organisatoriska bedrev jag endast genom dessa personer, några andra vägar hade jag inte.

Vysjinski: Till vad skulle ni använda dessa pengar?

Knjasev: Uppenbarligen till att i vissa fall betala de personer, som voro indragna i undermineringsarbetet.

Vysjinski: Till att betala dem?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Till mutning således?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Till exempel?

Knjasev: Emedan en ansenlig del av kadern inte hade någonting gemensamt med det kommunistiska partiet.

Vysjinski: Det är klart.

Knjasev: Inte ens tidigare tillhört det, utan utgjorde sådana personer, som antingen i det förflutna stått i förbindelse med storbönder eller gamla fackmän.

Vysjinski: Och eljest med vem?

Knjasev: Med Koltjakanhängare.

Vysjinski: Och eljest med vem?

Knjasev (tiger).

Vysjinski: Och med typer av samma skrot och korn som anklagade Arnold?

Knjasev: Nå ... vet ni ... det är en världskuriositet!

Vysjinski: Med vilka typer hade ni förbindelse?

Knjasev: Jag tror, sådana typer som Arnold, finner man endast en på var tionde miljon.

Vysjinski: Det var bra litet. Men låt så vara, ett ordspråk säger: ”Kaka söker maka”.

Knjasev: Ja, det ser så ut.

Vysjinski: Man måste således muta en och annan. För detta utbetalades pengarna?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Själv tog ni ingenting?

Knjasev: Personligen led jag inte någon direkt nöd, lön. Jag kunde överhuvud inte göra det, ty då skulle konspiration ha upptäckts.

Vysjinski: Då hr H. sade till er: ”Ge mig de och de informationerna” –och det var informationer av spionagekaraktär – bjöd han er då inga pengar?

Knjasev: Jag har inte tagit några pengar.

Vysjinski: Sade han inte att ni kunde göra några utgifter – det skall vi betala?

Knjasev: Han sade mig: ”Glöm inte, att vi hjälper den trotskistiska organisationen mycket”.

Vysjinski: Sade han det?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Hjälpa med vad?

Knjasev: Med pengar, materiellt.

Vysjinski: Således talades det med hr X. om, att spionagetjänsten hjälper med pengar. Talade ni med honom om detta?

Knjasev: Jag förstod det så, att det var både i form av pengar och genom att förbereda folk.

Vysjinski: Ni sade ju just, att hr X. sagt er. Vi hjälper trotskisterna materiellt.

Knjasev: Nej, inte materiellt, men de har lämnat hjälp. Ni förstår, han sade mig: vi hjälper trotskisterna mycket.

Vysjinski: Och hur uppfattade ni det?

Knjasev: Jag uppfattade det som delvis gällande penningunderstöd.

Vysjinski: Det kan således anses fastställt, att ni talat med hr X. såväl om pengar som också om annan materiell hjälp, vilket likaså bör betraktas som penninghjälp?

Knjasev: Jag upprepar, medborgare statsåklagare, att inget personligt samtal fördes om pengar, men han sade till mig: vi hjälper trotskisterna mycket. Jag förstod det så, att talet delvis också rörde sig om materiell hjälp.

Vysjinski: Och delvis också om penninghjälp?

Knjasev: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Följaktligen betalades detta arbete?

Knjasev: Ja.

Vysjinski: Frågade ni inte, varifrån man kunde erhålla materiell hjälp?

Knjasev: Denna fråga intresserade mig föga.

Vysjinski: Varför?

Knjasev: Emedan jag inte särskilt behövde bekymra mig därom, ty pengarna, som Turok gav mig, räckte.

Vysjinski: Inte för er, utan för organisationen?

Knjasev: Pengarna, som Turok gav mig 1935, räckte till att täcka organisationsutgifterna.

Vysjinski: Ägde samtalet med hr X. rum efter det ni erhållit pengarna från Turok eller före?

Knjasev: Efteråt.

Vysjinski: Sade ni att understöd lämnades?

Knjasev: Nej, för honom ställde jag frågan annorlunda.

Vysjinski: Och huru?

Knjasev: Han sade mig: Enligt vår mening utnyttjar ni inte tillräckligt er tjänsteställnihg, så att vi skulle kunna erhålla från er det vi väntat. Ni utnyttjar den inte medvetet och enligt min mening vill ni uppenbarligen överhuvudtaget inte förstå, att vi hjälper er organisation mycket, och att edra inflytelserika personer står i intim förbindelse med vår japanska regering.

Vysjinski: Ni nämner det åter? Jag frågar om pengarna.

Knjasev: Det talades om pengar endast i den form jag här skildrat.

Vysjinski: Men sade ni honom inte: Jag har mottagit så och så mycket och fördelat dem på den och den organisationen?

Knjasev: Nej, jag sade, att jag skulle göra allt som stod i min förmåga och att jag inte förfogade över några andra medel för att fylla hans krav.

Vysjinski: Ni rättfärdigade er likt en diplomat?

Knjasev: Naturligtvis. Är jag ingen diplomat, och därför teg jag eller svarade på annat sätt.

Vysjinski: Ni förde emellertid diplomatiska underhandlingar?

Knjasev: Det stämmer.

Vysjinski: Påstår ni, att ni förutom de 15.000 rublerna inte erhållit något mera?

Knjasev: Nej, nej.

Vysjinski: Brände inte dessa 15.000 rubel i händerna på er?

Knjasev: Jo, de brände mig i händerna.

Vysjinski: Men de störde er inte?

Knjasev: Om man betraktar detta i samband med skadegörelseverksambeten och fosterlandsförräderiet, så är det verkligen ...

Vysjinski: Er försvarsadvokat frågade er: Vem är ni? Ni svarade: En ”bondson”.

Knjasev: Ja, alldeles riktigt.

Vysjinski: Det är inte riktigt. Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Har försvaret några frågor?

Braude: Jag har inga frågor.

Ordföranden: Anklagade Knjasev, var god och sätt er.

Knjasev: Jag skulle vilja lämna ännu några meddelanden.

Ordföranden: Det kan ni göra i ert försvarstal.

Knjasev: Jag skulle inte vilja, att medborgaren statsåklagaren gjorde mig den förebråelsen, att jag förtigit något. Jag skulle vilja säga något om det jag känner till angående förbindelserna med Livschits och även något om mitt sista sammanträffande med hr X.

Ordföranden: Som tillägg till det som sagts?

Knjasev: Ja.

Ordföranden: Var så god.

Knjasev: Jag bekräftar, att Jakob Abramovitj Livschitz, då jag 1935 sammanträffade med honom, sade mig, att en betydande trotskistisk organisation existerade vid järnvägen. Han

nämnde då särskilt Mironov, Sorin och Mirski. Vad de övriga ansvariga funktionärerna beträffar, om vilka jag i går hörde vid hans uttalanden – Fufrijanski, Rosenzweig och Arnoldov – så har jag ingenting hört av honom om dessa personer, jag hörde det igår för första gången av honom. Det var en sak. Det andra är, då vi 1936 för andra gången talade med varandra, sade han till mig, att han fått veta av parallellcentrum, att mellan den trotskistiska organisationens spetsar och japanerna existerade en förbindelse, vilket nu redan alldeles exakt fastställts. Denna förbindelse med den japanska regeringen upprätthölls inte bara genom de mittersta organisationsleden, (med detta menade han vår krets), utan även genom den politiska organisationens ledande del.

Vysjinski (till ordföranden): Anklagade Knjasev fortsätter envist att hämna ett lands regering, vilken upprätthåller officiella förbindelser med oss. Jag ber, att antingen förlägga Knjasevs förhör till ett slutet sammanträde, eller också att förhindra nämnandet av det, som inte är bestämt för offentligheten, vid ett offentligt sammanträde.

Knjasev: Jag nämner ju inga namn.

Ordföranden: Anklagade Knjasev, innan jag gav er ordet gjorde jag ju er uppmärksam på, att ni inte får lov att tala om saker, vilka måste dryftas på slutet sammanträde.

Vysjinski: Måhända är det ändamålsenligt, att fortsätta förhöret med Knjasev i ett slutet sammanträde?

Knjasev: Gott.

Förhör med den anklagade J. D. Turok

Ordföranden: Vi kommer till förhöret med den anklagade Turok. *Ordföranden:* Anklagade Turok, vidhåller ni era uttaladen i december angående den trotskistiska, kontrarevolutionära spionageverksamheten?

Turok: Ja, jag vidhåller dem.

Vysjinski: Eftersom vi redan under loppet av rättsförhandlingarna utförligt förhört Turok, har jag inga direkta frågor till honom. Måhända kommer det att bli nödvändigt med frågor under loppet av de uttalanden, som han önskar göra; då skall jag ställa frågor till honom.

Ordföranden: För att inte dra ut på förhöret, kunde man kanske ställa några tilläggsfrågor.

Vysjinski: Gott.

Ordföranden: Anklagade Turok, när och av vem värvades ni för den sovjetfientliga trotskistiska organisationen?

Turok: 1934 av ”Uralwaggonstroi”s chef Marjasin.

Ordföranden: Vilka uppgifter anförtroddes åt er?

Turok: Att bilda en organisation av trotskister och dylika element, vilka kunde hjälpa till i kampen mot partiet och regeringen, för att organisera förstörelseverksamheten vid Perm- och Uraljärnvägarna.

Ordföranden: Vilka poster beklädde ni den gången?

Turok: Ställföreträdande chef vid trafiktjänsten.

Ordföranden: Vilket arbete bedrev ni under de senaste åren på den trotskistiska organisationens linje?

Turok: Jag värvade en rad personer, Burlakov, Meierson, Dolmatov.

Ordföranden: Gav de av er uppräknade personerna genast sitt samtycke till att arbeta i den trotskistiska, kontrarevolutionära organisationen eller inte?

Turok: Var och en av dessa personer, som jag värvade, förde till att börja med under två, tre månaders tid kontrarevolutionära samtal med mig, vilket sedermera tjänade som grundval för deras indragande till vår organisation.

Ordföranden: Av vem erhöll ni den direkta anvisningen för trotskistisk, sovjetfientlig skadegörelseverksamhet inom kommunikationsväsendet?

Turok: Av Marjasin. I mars 1935 erhöll jag Pjatakovs samtycke till vår skadegörelse- och diversionsverksamhet, Pjatakov befann sig vid denna tid hos oss i Sverdlovsk. Den 14 september 1935 var jag i Moskva, deltog i en av Folkkommissariatet för kommunikationsväsendet tillsatt kommission för fastställande av den nya reseplanen för tågtrafiken. Den 15 september sände Livschits bud på mig och sade, att skadegörelse- och diversionsverksamheten nu måste inriktas på att korsa den nya planen för tågtrafiken. Det skulle inte bara försämra trafiken, utan även inverka på arbetarnas löner och diskreditera Kaganovitjs ledning.

Ordföranden: Gav Livschitz konkreta anvisningar om organisering av järnvägskatastrofer?

Turok: Ja, han sade, att det vore bra, om man kunde organisera tågolyckor med förluster av människoliv.

Ordföranden: Betonade han det?

Turok: Ja.

Ordföranden: Var ni inte intresserad av, varför det ovillkorligen var nödvändigt med förlust av människoliv?

Turok: Jag intresserade mig inte för detta, därför att Marjasin sade mig detsamma ännu utförligare och motiverade det med nödvändigheten av, att framkalla förbittring mot regeringen.

Ordföranden: Efter dessa Marjasins, Livschitz och Pjatakovs anvisningar tilltog antalet av er organisation förorsakade tågolyckor vid er järnväg?

Turok: Jag kan naturligtvis inte anföra någon statistik angående detta, men i varje fall organiserades av oss ett antal mycket svåra olyckor med godståg och med ett persontåg.

Ordföranden: Hur många tågolyckor framkallades avsiktligt av deltagarna i er trotskistiska organisation?

Turok: Ungefär 40 tågolyckor är mig bekanta.

Ordföranden: Vid vilken tidpunkt?

Turok: Från slutet av 1934 fram till min häktning.

Ordföranden: Förekom det förlust av människoliv

Turok: Ja, det förekom. Huvudsakligen bland personalen på godstågen, och dessutom vid persontåget.

Ordföranden: Hur många offer gavs det där?

Turok: En död, 5 svårt skadade och 15 lätt skadade.

Ordföranden: När ägde det sista sammanträffandet med Livschitz rum?

Turok: En sammankomst med kontrarevolutionärt samtalsämne ägde rum i september 1935.

Ordföranden: Var det det sista?

Turok: Nej, jag träffade honom också senare, men tillfälligt.

Ordföranden: Befattade er kontrarevolutionära trotskistiska organisation sig med förberedelser av terrordåd?

Turok: Ja. Hösten 1934 skulle Molotov fara genom Sverdlovsk, och en medlem av den trotskistiska organisationen, Burlakov, som stod i förbindelse med Mratjkovski, förberedde personligen ett attentat mot honom, som dock inte kom till utförande.

Av Burlakov erfor jag, att han också förberedde ett attentat mot Kaganovitj i februari 1936. I och för direkt förberedelse av detta attentat indrog han en viss Mihetko, som var japansk agent.

Ordföranden: Vidhåller ni edra uttalanden angående edra förbindelser med de japanska spionerna, herr H., herr Y. och ”Georgij Ivanovitj”?

Turok: Ja, jag vidhåller dem.

Ordföranden: Vidhåller ni allt, som ni i edra uttalanden under januari framlagt?

Turok: Ja, jag vidhåller det.

Ordföranden: Hur mycket pengar erhöll ni för ert arbete till förmån för den japanska spionagetjänsten?

Turok: I februari 1935 gav man mig 35.000 rubel ...

Ordföranden: Nå, och vidare? Av vem?

Turok: ”Georgij Ivanovitj”, som stod i förbindelse med mig, meddelade mig, att jag skulle erhålla dessa pengar.

Ordföranden: Hur fördelade ni dessa pengar?

Turok: 15.000 rubel gav jag Knjasev.

Ordföranden: Överensstämmer edra uttalanden med varandra?

Turok: Ja. De återstående pengarna gav jag ut för organisering av diversionsverksamhet, Burlakov gav jag 4.000 rubel.

Ordföranden: Var han terrorist?

Turok: Ja. 4.500 rubel gav jag Alexin, 3.000 rubel Naumov, 1.500 rubel Meierson och 1.500 rubel till Bondarenko.

Ordföranden: Vi har inga flera frågor. Kamrat Vysjinski, har ni ytterligare frågor?

Vysjinski: Ni talade om en tågolycka vid vilken det gavs 1 död, 5 svårt och hur många lätt skadade?...

Turok: 15.

Vysjinski: Sammanlagt 20?

Turok: Ja.

Vysjinski: Det var den 26 april 1936?

Turok: Ja.

Vysjinski: Vid vilken station, på vilken sträcka var det?

Turok: Mellan huvudbangården och rangerbangården i Sverdlovsk.

Vysjinski: På er anvisning?

Turok: På vårt uppdrag. Det utfördes av Perro, chefen för distanssträckan, och banmästaren Popov.

Vysjinski: Blev Popov bestraffad?

Turok: Han dömdes på grund av vårdslös framfart till två år.

Vysjinski: Varför endast på grund av vårdslös framfart?

Turok: Knjasev klargjorde, hur en undersökning genomfördes vid järnvägen. Var och en bemödar sig att inte säga sanningen, utan vältrar skulden från den ene till den andre. Om jag tillhör tågpersonalen, så vältrar jag skulden på banpersonalen, banpersonalen vältrar skulden på mig, så att ingen bestämd person träffas.

Vysjinski: Sker detta i syfte att utplåna spåren?

Turok: Ja, för att utplåna spåren ur tjänstesynpunkt sett. Men i dessa fall också utifrån straffrättslig synpunkt.

Vysjinski: Ägde en tågolycka rum på ert uppdrag i juni 1935 på sträckan Sagre–Iosset?

Turok: På vårt uppdrag.

Vysjinski: D. v. s. på ert och på ytterligare vems uppdrag?

Turok: Medborgare statsåklagare, jag gav ju inte i uppdrag att t. ex. bringa tåg n:r 930 att utspåra, utan jag sade: Man måste organisera en tågurspåring. Om jag alltså sade ”på vårt uppdrag”, så menades därmed att de direkta förövarna och mellanhänderna fanns på ort och ställe. Just i denna mening sade jag ”på vårt uppdrag”.

Vysjinski: Men efteråt kontrollerade ni dock, hur edra uppdrag utfördes?

Turok: Jag har redan på ordförandens fråga förklarat, att 40 fall äro mig bekanta ...

Vysjinski: Jag frågar inte efter antalet fall, utan efter det system, som rådde. De som hade utfört det, rapporterade efteråt till er?

Turok: Ja, jag erfor det. Om en medlem av vår organisation hade förorsakat den eller den tågolyckan, erhöll jag kännedom om det.

Vysjinski: Varför frågar jag er om detta? En tågolycka kunde dock förekomma till följd av olyckliga omständigheter. Hur särskilde ni om olyckan förorsakats avsiktligt eller om den var följden av ett olycksfall?

Turok: Nå, t. ex. Alexin, banchefen, kommer och säger: En olycka har förorsakats av oss på det eller det avsnittet. Jag rapporterar det och tror, att det är vårt verk.

Vysjinski: På grund av en senare ingången rapport om den brottsliga verksamheten?

Turok: Ja.

Vysjinski: Var er grupp på något sätt organisatoriskt sammanfattad? Hade ni en partiorganisatör eller sekreterare eller något sådant?

Turok: Vi förde naturligtvis inga protokoll.

Vysjinski: Jag frågar er inte om protokollen, utan angående organisationen. Ni var ju organisationens ledare?

Turok: Ja, det var jag.

Vysjinski: Vem utnämnde er till ledare för organisationen?

Turok: Marjasin.

Vysjinski: Och vilken rätt hade han att utnämna er till ledare?

Turok: Formellt hade han ingen rätt att utnämna mig. Men jag var trotskist, och han var trotskist, vi samtalade med varandra och han kände till min kontrarevolutionära stämning.

Vysjinski: Var arbetade han?

Turok: I ”Uralvaggonstroi”.

Vysjinski: Hade han i tjänsten med er att göra?

Turok: Nej.

Vysjinski: Varför kunde Marjasin utnämna er och inte omvänt ni honom? Och inte någon annan? Varför?

Turok: Emedan Marjasin, då han värvade mig för organisationen...

Vysjinski: Värvade han er?

Turok: Ja, och han sade mig, att i Moskva ett centrum bestod, till vilket den för mig bekante Pjatakov hörde, och att han, Marjasin, här var Pjatakovs ombud.

Vysjinski: Han åberopade sig således på Pjatakovs auktoritet?

Turok: På Pjatakov.

Vysjinski: Som på en av centrums medlemmar?

Turok: Ja.

Vysjinski: Organiserades urspåringen av tåget n:r 756 i mars 1936 på sträckan mellan huvudbangården och rangerbangården i Sverdlovsk, vid vilken det förekom förlust av människoliv, på ert uppdrag?

Turok: Ja. På vårt.

Vysjinski: Använde ni också metoden att skylla på oskyldiga människor, vältra skulden ifrån er?

Turok (tiger länge).

Vysjinski: Jag skall påminna er om ett fall: Tåget n:r 930, den 30 september 1935 på stationen Monsino.

Turok: Ja, Jag erinrar mig. Där ville tjänstgörande stationschefen Simakov utnyttja den kvinnliga växlaren Sajakinas oerfarenhet.

Vysjinski: Avvältrade han skulden på henne?

Turok: Han ville avvältra skulden på henne, men det lyckades inte.

Vysjinski: Det lyckades inte?

Turok: Nej, det lyckades inte.

Vysjinski: Var det kanske inte Simakov, utan Sjernov?

Turok: Ja, ja. Jag erinrar mig, det var Sjernov.

Vysjinski: Vad var han?

Turok: Tjänstgörande stationschef.

Vysjinski: Man praktiserade således sådana fall?

Turok: Jag kommer ihåg ett sådant fall?

Vysjinski: Jag har inga mera frågor.

Ordföranden: Har försvaret några frågor att ställa?

Försvarsadvokaterna: Nej.

Förhör med den anklagade S. A. Rataitjak

Ordföranden: Vi övergår till förhöret med den anklagade Rataitsjak. Anklagade Rataitjak, bekräftar ni de av er vid förundersökningen i stats åklagareämbetet gjorda uttalandena?

Rataitjak: Jag bekräftar dem.

Vysjinski: Anklagade Rataitjak, några uppgifter av biografisk natur. Vid förhöret den 2 oktober svarade ni på frågan angående er nationalitet, att ni var tysk, på frågan angående ert modersmål, angav ni tyskan. Varför uppgav ni i frågeformuläret från år 1920-22, att ni var polack och att ert modersmål var polskan?

Rataitjak: Jag skrev egentligen att jag är polack sedan den tid jag var i fångenskap.

Vysjinski: Vad var ni då ni råkade i fångenskap?

Rataitjak: Jag råkade i fångenskap som soldat i tyska armén.

Vysjinski: Och vad var ni till nationaliteten?

Rataitjak: Tysk Jag skrev ”polack” av rent personliga skäl. I den gamla tiden behandlade den tsaristiska regeringen tyskarna dåligt, och därför hemlighöll jag min härstamning.

Vysjinski: Följaktligen har ni därigenom att ni hemlighöll er tyska härstamning brutit med er nationalitet?

Rataitjak: Den tsaristiska regeringen behandlade tyskarna dåligt ...

Vysjinski: Den tsaristiska regeringen är skuld till mycket, är den också skuld till att ni bröt med er nationalitet?

Rataitjak: Det hör inte till saken.

Vysjinski: Tillåt mig att avgöra, vad söm hör till saken eller inte. Överhuvudtaget borde det vara er bekant att rättens förhör ledes av ordföranden. Jag ser mig nödsakad be ordföranden att kalla den anklagade till ordningen och framhålla för honom att ett sådant uppträdande inför rätta är otillåtligt.

Ordföranden: Anklagade Rataitjak, det går inte an att intaga en sådan pose inför rätta.

Vysjinski: Jag talar inte om posen.

Ordföranden: Det förstår jag mycket väl, men jag har samtidigt märkt, att den anklagade Rataitjak intagit en något egenartad pose.

Rataitjak: Jag ber om hänsyn till att jag inte alls intagit någon pose, utan helt enkelt böjde mig framåt för att det skulle höras bättre vad jag sade.

Ordföranden: Jag gör er uppmärksam på att ni klart och tydligt måste svara på rättens och statsåklagarens frågor.

Rataitjak: Jag svarade, att detta inte hörde till saken, då jag var av den åsikten, att en hänvisning till tsarregeringen i samband med biografin inte hade med saken att göra.

Ordföranden: Om statsåklagaren eller rättsordföranden ställer er en fråga så

har de sina grunder härför. Bemöda er om att svara på frågorna.

Vysjinski: Ni ville således föra den tsaristiska regeringen bakom ljuset?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Då ni inträdde i kommunistiska partiet, lurade ni partiet, hemlighöll att ni var tysk?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Kan ni förklara, varför ni gjorde det?

Rataitjak: Jag gjorde det utan egennyttiga avsikter.

Vysjinski: Egennyttig avsikt behövde inte föreligga, det kan också ha funnits andra skäl. Hur vill ni förklara det?

Rataitjak: Som jag från början skrev frågeformulären, så blev de också.

Vysjinski: Varför svarade ni vid förundersökningen på frågan hur det skall förklaras, att ni lurade partiet och uppgav att ert modersmål var polska: Det kan jag inte förklara?

Rataitjak: Jag kan precisera det. Jag skrev i frågeformulären att jag är tysk, men att mitt modersmål är polska.

Vysjinski: Jag tillåter mig att föreläsa vad Rafaitjak uttalade vid förundersökningen, band XVII, sid. 24. På frågan: Varför uppgavs i det från åren 1920-22 härstammande frågeformuläret att ni var polack och att ert modersmål var polska, svarade ni den gången: Det stämmer inte. På frågan: vad föranledde er att lura partiet och vid besvarandet av frågan angående er nationalitet skriva en osanning, svarade ni: Det kan jag inte förklara. Stämmer det?

Rataitjak: Jag bekräftar det.

Vysjinski: Fanns det inte ytterligare några oriktiga uppgifter i frågeformuläret?

Rataitjak: Ja, jag tog in i frågeformuläret ännu en otillförlitlighet. Jag tillskrev mig revolutionära förtjänster sedan 1915. I verkligheten var detta inte fallet.

Vysjinski: Var?

Rataitjak: I min dåvarande hembygd.

Vysjinski: När?

Rataitjak: Före revolutionen, år 1915.

Vysjinski: Och under revolutionen?

Rataitjak: Jag skrev, att jag vid en tidpunkt, då jag ännu inte var i partiet, var agitator. Egentligen var jag inte tillsatt av någon. Jag arbetade bland krigsfångarna, men kunde inte betrakta mig som en agitator.

Vysjinski: Angav ni vid ifyllandet av frågeformuläret, att ni har varit agitator i krigsfångelägren?

Rataitjak: Jag uppgav det.

Vysjinski: Ni uppgav i frågeformuläret, att ni varit agitator, ni skrev: ”Omedelbart efter oktoberrevolutionen inträdde jag i en rödgardistavdelning, som den gången organiserades”. Och vidare skrev ni: ”Det motsvarar inte verkligheten”.

Rataitjak: Jag erinrar mig att efter oktoberrevolutionen ...

Vysjinski: Har ni gjort sådana uttalanden?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Jag ber att förelägga den anklagade Rataitjak de av honom egenhändigt undertecknade uttalandena (band XVII, sid. 25, 2 oktober.). Jag föreläser, vad som står där: ”Jag måste tillstå, att jag vid ifyllandet av frågeformuläret och avfattandet av min självbiografi oriktigt uppgivit, att jag under oktoberrevolutionen var agitator i ett krigsfångeläger. Jag lämnade ävenledes oriktiga uppgifter angående fånglägrets upplösning. I min självbiografi heter det: ”Omedelbart efter oktoberrevolutionen...” Vidare följer det som jag här redan föreläst. Och sedan säger ni: ”Det motsvarar inte verkligheten”.

Hette det så vid förhöret, sades det så, blev det så nedskrivet, undertecknades det så?

Rataitjak: Jag bestrider inte detta faktum. Jag bekräftar det.

Vysjinski: Det var således en osanning?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Därmed bortfaller den saken.

Ni skriver: ”Jag uppgav oriktigt att jag år 1913 i Tyskland valdes till medlem av Metallarbetarförbundets lokalstyrelse”. Uppgav ni det?

Rataitjak: Jag uppgav det.

Vysjinski: Är det osanning?

Rataitjak: Nej, jag var sekreterare.

Vysjinski: Vald sekreterare?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Ni var helt enkelt anställd?

Rataitjak: Nej. Jag arbetade i fabriken som klensmed, koopterades och indrogs till arbete som sekreterare i Metallarbetarförbundets lokalstyrelse.

Vysjinski: Var funktionen som sekreterare i förbundet överhuvudtaget en valbar funktion?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Ni uttalade: Valbar funktion har jag i Metallarbetarförbundet överhuvudtaget inte beklätt”. Hur kunde ni bekläda platsen som sekreterare, om detta var en valbar funktion och ni inte utövade någon sådan?

Rataitjak: Det är svårt för mig att nu förklara det som försiggick 1913, men jag erinrar mig synnerligen väl att

Vysjinski: Att ni lämnat virriga uppgifter?

Rataitjak: Jag påstår, att jag synnerligen noggrant svarat på frågan...

Vysjinski: Att ni talat osanning?

Rataitjak: I biografin från 1922?

Vysjinski: Ja, ni talade osanning?

Rataitjak (tiger).

Vysjinski: Ni sade, att ni hade lett tre strejker. Är det sanning?

Rataitjak: Jag deltog i dem.

Vysjinski: Men skrev här, att ni ledde dem?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Sade, att ni tre gånger flydde ur lägret, men faktiskt?

Rataitjak: Jag företog tre flyktförsök, flydde en gång.

Vysjinski: Sade ni, att ni flydde tre gånger?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Sade ni sanningen?

Rataitjak: Nej, men jag vill göra ett förbehåll, att jag flera gånger försökte korrigera..

Vysjinski: Nej, tillåt mig, ni kunde försöka att fly ur lägret 200 000 gånger, men ni skrev, att ni flytt tre gånger.

Rataitjak: Jag korrigerade allt detta i min biografi inte vid förundersökningen, utan i april 1936. Sedan april 1936 hade jag redan en ny självbiografi.

Vysjinski: Således tillfredsställde den gamla självbiografin er inte längre? Gott, om den nya självbiografin kommer vi att tala senare. Det kommer att stå i omedelbart samband med edra förbrytelser, men tillsvidare talar vi om er gamla självbiografi, d. v. s., om den som ni hade från 1922 till 1936, i vilken det finns en hel rad bedrägliga uppgifter.

Rataitjak: Jag skulle vilja säga; inexakta.

Vysjinski: Varför skrev ni i frågeformuläret att ni varit agitator, att ni varit flytt tre gånger ur militärläger, att ni hade lett tre strejker, att ni varit sekreterare i Metallarbetarförbundet o. s. v.? Vilka syftemål fullföljde ni? I edra uttalanden vid förundersökningen svarade ni så: ”Jag ville tillskriva mig revolutionära förtjänster, som jag i verkligheten inte hade”. Stämmer det?

Rataitjak: Det stämmer.

Vysjinski: Vad kallar man folk, som tillskriver sig revolutionära förtjänster som de inte har?

Rataitjak: Bedragare ...

Vysjinski: Bedragare, de utger sig för att vara något som de inte är?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Kan man säga att detta är skoj?

Rataitjak: Jag kan inte säga det.

Vysjinski: Naturligtvis inte, det fordrar jag heller inte alls av er. Säg mig, har sekreteraren för vårt partis Centralkommitté, kamrat Jesjov, i februari 1936 kallat er till sig med anledning av er självbiografi?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Uppgav ni för honom edra korrigeringar eller fortsatte ni ert bedrägeri?

Rataitjak: Ja, han kallade mig till sig.

Vysjinski: Författade ni hos honom er självbiografi?

Rataitjak: Jag författade den inte där, men ett par dagar efteråt avfattade jag en ny biografi, såsom det sagts mig.

Vysjinski: Och inlämnade den?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Avfattade ni biografin sanningsenlig?

Rataitjak: Den nya, ja. Allt onödigt strök jag.

Vysjinski: Tillåt mig, var god och besvara mina frågor. Avfattade ni i februari 1936 en självbiografi?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Avfattade ni den riktigt?

Rataitjak: Jag avfattade den riktigt.

Vysjinski: Lurade ni sekreteraren för partiets centralkommitté, kamrat Jesjov?

Rataitjak: Jag lurade honom.

Vysjinski: Ni lurade honom i februari 1936?

Rataitjak: Otvivelaktigt.

Vysjinski: Vem var ni den gången, i februari 1936?

Rataitjak: Om man får förtydliga ...

Vysjinski: Nej, svara.

Rataitjak: Så är det svårt att svara.

Vysjinski: Talar ni bra ryska, när ni också är tysk och polack?

Rataitjak: Förhållandevis.

Vysjinski: Vilken post beklädde ni i februari 1936?

Rataitjak: Jag var chef för kemiska industrins huvudstyrelse.

Vysjinski: Med en dylik självbiografi?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Jag skulle vilja ställa en fråga till Pjatakov.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: (till Pjatakov). Var Rataitjak er närmaste medarbetare?

Pjatakov: Liksom alla huvudstyrelsernas chefer.

Vysjinski: Jag frågar, var Rataitjak er närmaste medarbetare i Folkkommissariatet för tungindustrin?

Pjatakov: Ja.

Vysjinski: Kände ni denna självbiografi?

Pjatakov: Jag hör den för första gången.

Vysjinski: Ni visste således inte vem ni hade som medarbetare?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski: Sätt er. (till Rataitjak); Sade ni till någon, att ni varit flygare i tyska armén?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Och om att ni överhuvudtaget varit flygare?

Rataitjak: Jag erinrar mig, att en gång ett sådant samtal förekom.

Vysjinski: Jag frågar er, har ni talat om det eller inte?

Rataitjak: Då talet en gång rörde sig om politik ...

Vysjinski: Jag frågar er inte när samtalet var, jag frågar om ni sagt det eller inte?

Rataitjak: Jag har sagt det,

Vysjinski: Har ni varit flygare?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Säg, varför sade ni, att ni varit flygare fastän ni inte varit det?

Rataitjak: Jag kan erinra mig, att det en gång bland arbetskollegerna förekom ett samtal om flygningar i tjänsteärenden, och i detta samtal användes ofta satsen, att jag är gammal flygare.

Vysjinski: Vem sade det?

Rataitjak: Jag.

Vysjinski: Inte bara flygare, utan t. o. m. gammal flygare?

Rataitjak: Ja, i den meningen, att jag gott kan fördra flygning.

Vysjinski: Och vad menade ni med det?

Rataitjak: Ingenting.

Vysjinski: Och dentist var ni inte?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Och varför sade ni inte, att ni var dentist, utan att ni var flygare? Har ni varit flygare?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Och varför sade ni det? Således var självbiografin från februari oriktig?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Och när avfattade ni en riktig?

Rataitjak: Efter samtalet med N. I. Jesjov.

Vysjinski: Efter februari månad?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Vilken månad?

Rataitjak: Omedelbart efter samtalet.

Vysjinski: Således inlämnade ni först en oriktig självbiografi?

Rataitjak: Jag inlämnade ingenting. Den gamla självbiografin låg bland handlingarna, Nikolai Ivanovitj ställde under ett mycket kort samtal några frågor. Jag sade, att här förelåg överdrifter, inexakta uppgifter. Nikolai Ivanovitj sade mig: Tag med biografin, utelämna allt onödigt och lägg fram den som det anstår. Det var hela samtalet.

Vysjinski: Tog ni och gjorde om biografin?

Rataitjak: Då jag ändrade biografin, hade jag redan bedragit centralkommittén, eftersom jag inte uppgav, att där fanns en hel rad oriktiga punkter. Däri består hela meningen med självbiografin.

Vysjinski: Ni hade en självbiografi, i februari hade ni en andra biografi, i maj ändrade ni den, det var alltså den tredje?

Rataitjak: Jag ändrade ingenting.

Vysjinski: Ni lurade således inte Centralkommitténs sekreterare?

Rataitjak: Jo, visst lurade jag honom, emedan jag på en fråga av Nikolai Ivanovitj

Vysjinski: Gav ett falskt svar?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Och sedan?

Rataitjak: I frågeformuläret nedskrev jag allting synnerligen noggrant.

Vysjinski: Det är återigen endast enligt edra egna uppgifter. Ni började vidtaga förändringar, när man började överbevisa er?

Rataitjak: Jag har återgivit samtalet.

Vysjinski: Ni började vidtaga förändringar sedan ni varit uppkallad till Centralkommittén?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Det betyder således, efter att man började betvivla biografins riktighet?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Det betyder således, att man kanske också måste förändra den nya?

Rataitjak: Jag vet inte.

Vysjinski: Men nu?

Rataitjak: Nu säger jag allt vad som är och vad jag vet. Hur väsentliga mina korrigeringar var framgår därav att jag, efter att ha inlämnat frågeformuläret till Nikolai Ivanovitj Jesjov, inte hade några flera samtal med honom.

Vysjinski: Ni kände Krapivski?

Rataitjak: Ja. Han var medarbetare i folkhushållningsrådet i guvernementet Volhynien, där jag var vice ordförande.

Vysjinski: Med vad sysslade Krapivski?

Rataitjak: Han var chef för anskaffningsavdelningen.

Vysjinski: Och skötte han sitt arbete?

Rataitjak: Han skötte sitt arbete.

Vysjinski: Och utöver detta sysslade han inte med någonting?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Ursäkta, sysslade han utöver detta inte inofficiellt med någonting?

Rataitjak: Enligt min mening: jo.

Vysjinski: Enligt er och min mening jo.

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Vad sysslade han med inofficiellt?

Rataitjak: Han spekulerade i återförsäljning av statsegendom.

Vysjinski: Och med vad sysslade han ytterligare?

Rataitjak: Denna spekulation var egentligen allt ...

Vysjinski: Man kan inte förstå vad ni säger, tala högre.

Rataitjak: Jag talar högt.

Vysjinski: Inte alls högt, i vissa fall har ni talat högre.

Rataitjak: Han sysslade med spekulation, det är allt, vad som var att vänta.

Vysjinski: Ha var anställd som ekonomichef i samma institution där ni var vice ordförande, och sysslade med spekulationer. Och med vad spekulerade han?

Rataitjak: Det är svårt för mig att säga, men han spekulerade i återförsäljning av statlig egendom.

Vysjinski: För att kunna spekulera med statsegendom, måste man vara i besittning av statsegendom. Det vill alltså säga att han hade statlig egendom?

Rataitjak: Han arbetade som chef för anskaffningsavdelningen...

Vysjinski: Förhasta er inte, annars blir det åter en konflikt oss emellan.

Tala lugnt, allt i tur och ordning.

Rataitjak: Man kan inte tala så lugnt om allting.

Vysjinski: Det är riktigt. Jag förstår er situation, det är svårt att tala. Kort och gott, han stal statsegendom?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Stämmer det?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Visste ni om det?

Rataitjak: Delvis visste jag.

Vysjinski: Endast delvis?

Rataitjak: Ja, jag kan inte säga, att jag visste om allt, jag kände inte dess omfång.

Vysjinski: Det frågar jag er inte om. Ni visste om, att han stal statsegendom?

Rataitjak: Jag kände det, utan tvivel.

Vysjinski: Nej, ni visste det.

Rataitjak: Nej, jag kände det alldeles exakt.

Vysjinski: Jag förelägger er era uttalanden vid förundersökningen. Visste ni det eller inte?

Rataitjak: Jag visste det.

Vysjinski: D. v. s. ni ”kände” det inte, utan visste det. Det är skillnad. Riktigt?

Rataitjak: Riktigt.

Vysjinski: Varför behöll ni, vice ordföranden för guvernementets folkhushållningsråd, en skurk i tjänsten, vilken bestal staten?

Rataitjak: (tiger).

Vysjinski: Varför behöll ni en gammal skurk i tjänsten vid en institution, som ni ledde? Visste ni inte att han var en skurk och spekulant? Varför? Ni, chefen för den kemiska industriens huvudstyrelse. Varför?

Rataitjak: (tiger)

Vysjinski: Hade ni någon materiell förbindelse med honom?

Rataitjak: (med knappt hörbar röst): Ja, det hade jag. Jag bodde hos honom.

Vysjinski: Ni bodde inte hos honom, utan ni levde på hans bekostnad?

Rataitjak: Så kan man även säga det.

Vysjinski: Ni bekräftar således, att ni som vice ordförande för folkhushållningsrådet dolde Krapivskis kriminella brott, emedan han delade de stulna pengarna med er. Stämmer det?

Rataitjak: Kanske är det inte alldeles exakt, men själva meningen är i huvudsak sådan.

Vysjinski: Kom nu till er trotskistiska verksamhet.

Rataitjak: Får jag lov att berätta?

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, skall han berätta eller svara på frågor?

Vysjinski: Han kan berätta.

Rataitjak: Mitt aktiva trotskistiska arbete började år 1934.

Vysjinski: När inträdde ni i partiet?

Rataitjak: År 1918. Formaliteterna var klara den 6 januari 1919.

Vysjinski: Vem rekommenderade er?

Rataitjak: Gavriljuk, Rubtsova, Novikov rekommenderade mig, dessutom.

Vysjinski: Kände dessa personer till er levnadsbana?

Rataitjak: De bodde samman med mig.

Vysjinski: Kände de till ert levnadslopp?

Rataitjak: Ja, eftersom vi kämpade gemensamt i en trupp och bodde tillsammans.

Vysjinski: Och visste dessa personer vem ni egentligen var? Den gången hade ni ju fortfarande er gamla självbiografi, så att de kände er gamla biografi?

Rataitjak: De kände till, vad jag skrivit i frågeformuläret.

Vysjinski: Och inte det, som motsvarade verkligheten?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Ni lurade således även dessa personer?

Rataitjak: De rekommenderade mig . . .

Vysjinski: Var så god, ett ögonblick ... Ni lurade dem?

Rataitjak: Det är väl så. De rekommenderade mig på grund av mitt aktiva arbete under sovjetmakten.

Vysjinski: De såg er biografi såg era ”revolutionära förtjänster” och rekommenderade er? Det visar sig, att ni lurade dessa personer, liksom alla de andra, vilka läste er biografi.

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: När upprättade ni förbindelse med trotskisterna? När blev ni aktiv trotskist?

Rataitjak: År 1934.

Vysjinski: Vem förde er till den trotskistiska organisationen?

Rataitjak: Hela förberedelsen försiggick . .

Vysjinski: Vem förde er till den trotskistiska organisationen?

Rataitjak: Pjatakov. Det första samtalet med Pjatakov hade jag i början av 1934, det aktiva arbetet begynte emellertid med utförandet av skadeverksamhet mot 1934 års byggnadsplan.

Vysjinski: Svara hellre på frågorna. Inträdde ni i den trotskistiska organisationen?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Erhöll ni i uppdrag att utföra skadegörelseverksamhet?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Erhöll ni ett diversionsuppdrag?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Var ni anknuten till spionageverksamheten?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Genom vem?

Rataitjak: Genom Pusjin och Hrasje.

Vysjinski: (till Pusjin): Anklagade Pusjin, stämmer det, att Rataijak genom er hade förbindelser på spionerilinjen?

Pusjin: Genom mig, men även direkt.

Vysjinski: Det sistnämnda sade han inte. (Till Hrasje): Anklagade Hrasje, stod han genom er i förbindelse med agenter för den tyska spioneritjänsten?

Hrasje: Ja, han stod i förbindelse med den tyska spionagetjänstens agenter.

Vysjinski: Och stod ni i förbindelse med dem?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Som agent?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Vari bestod det?

Hrasje: I överlämnande av material, hemliga meddelanden om den kemiska industriens arbete.

Vysjinski: Kände Rataitjak till detta?

Hrasje: Ja, jag arbetade under hans chefskap.

Vysjinski (till Rataitjak): Följaktligen överlämnade ni till den tyska spionagetjänsten spionagematerial, över vilket ni förfogade genom er tjänst?

Rataitjak: Ja, jag var chef för den kemiska industriens huvudstyrelse.

Vysjinski: Föreligger skadegörelseverksamhet?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Föreligger diversionsverksamhet?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Föreligger spionage?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Deltagande i den terroristiska organisationen?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Visste ni om den terroristiska organisationen?

Rataitjak: Jag kände genom Pjatakov till Trotskis riktlinje.

Vysjinski: Sade Pjatakov till er, att han var medlem av den terroristiska organisationen, meddelade han Trotskis direktiv, däribland även om terror?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Terror mot vem?

Rataitjak: Möt partiets och regeringens ledare.

Vysjinski: Ni kände således till, att er organisation förberedde terroranslag mot partiets och regeringens ledare? Visste ni det?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Och hur är er inställning till terrorn?

Rataitjak: Det har jag redan sagt vid förundersökningen.

Vysjinski: Jag frågar er inte om vad ni svarade vid förundersökningen. Svara på frågan. Er inställning till terrorn?

Rataitjak: Jag är inte för den.

Vysjinski: Varför är ni inte för den?

Rataitjak: (tiger).

Vysjinski: Ni gillar väl inte den? Skadegörelseverksamhet tyckte ni om? Diversion gillade ni? Spionage föll er i smaken? Varför passar er inte terror? Varför är ni inte för den?

Rataitjak: Allt, vad ni räknade upp, är gemenheter.

Vysjinski: Det är gemenheter alltsammans. Men i varje fall bröt ni inte med den grupp som sysslade med terror, och skilde er inte ifrån den?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Gjorde ni någon gång försök att meddela någon denna nedrighet?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Försökte ni inte att avslöja hela denna djävulska förräderiverksamhet?

Rataitjak: Om jag hade avslöjat dem, så skulle jag inte sitta här på de anklagades bänk. Jag försökte själv att komma ifrån detta arbete.

Vysjinski: Försökt att komma ifrån?

Rataitjak: I slutet av 1935 och under 1936 utövade jag inte längre någon praktisk verksamhet.

Vysjinski: Vari bestod ert diversionsarbete?

Rataitjak: På mina till Pusjin överlämnade direktiv förorsakades tre olyckshändelser, tre diversionsanslag i Gorlovkaverken, och dessutom ytterligare två fabrikskatastrofer, en vid Nevaverken, och en i det kemiska kombinatet Voskresensk.

Vysjinski: Låt oss ta Gorlovkaverken. Vari bestod den olyckshändelsen?

Rataitjak: Däri, att några enstaka aggregat genom katastrofen försattes ur brukbart skick.

Vysjinski: Ägde en katastrof rum i Gorlovkaverket vid neutraliseringssektorn i ammoniak-nitratavdelningen?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Och vad slags katastrof ?

Rataitjak: En explosion. Ammoniaknitratavdelningen och hela fabriken sattes för några dagar ur funktion. Tre arbetare omkom.

Vysjinski: Känner ni deras namn?

Rataitjak: Jag har glömt dem.

Vysjinski: Ni intresserade er inte för detta?

Rataitjak: Jag kände dem väl – genom handlingarna, nu har jag glömt bort det.

Vysjinski: Jag skall hjälpa er att minnas: Leonid Fjodorovitj Kurkin, 20 år gammal, medlem av ungdomsförbundet, slagbrigadör, stachanovarbetare; Nikolaj Ivanovitj Mostets, smed: Irina Jegorovna Strelnikova, 22 år gammal, filtrerska. Vem tog livet av dem?

Rataitjak: Vi.

Vysjinski: Ni, chefen för den kemiska industriens huvudstyrelse? (Rataitjak tiger). När ägde det andra fallet rum?

Rataitjak: Det andra fallet skedde utan förlust av människoliv. Brott på reservgasledningen. Fabriken arbetade några dagar med stora avbrott.

Vysjinski: Tredje fallet?

Rataitjak: Det tredje fallet var en explosion i luftkammaravdelningen i november 1934, till följd av vilken en av luftkamrarna försattes ur brukbart skick.

Vysjinski: Vid Lindeapparaterna?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Var det ni som organiserade den?

Rataitjak: Det organiserades på uppdrag av mig.

Vysjinski: Vem fick sätta livet till?

Rataitjak: Jag tror, likaledes två arbetare.

Vysjinski: Kommer ni inte ihåg? Jag skall påminna er: Ivan Jegorovitj Lunev, slagbrigadör, avdelningens bästa apparatarbetare, Vladimir Andrejevitj Judin, 26 år gammal, student vid den sista kursen vid Polytekniska institutet i Tomsk, som befann sig på produktionspraktik. Erinrar ni er?

Rataitjak: Riktigt.

Vysjinski: Utfördes på ert uppdrag ett diversionsanslag mot det kemiska kombinatet i Voskresensk?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Fick några mäniskor sätta livet till?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Men 17 arbetare dödades och 15 skadades?

Rataitjak: Det hör inte till detta fall, medborgare statsåklagare.

Vysjinski: Det skall vi genast fastställa. När ägde eldsvådan rum?

Rataitjak: År 1936.

Vysjinski: Natten till den 2 augusti?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Organiserade ni eldsvådan?

Rataitjak: Nej.

Vysjinski: Vem organiserade den?

Rataitjak: Jag vet inte.

Vysjinski: Vet ni inte?

Rataitjak: Nej. Jag talade om det diversionsanslag, som utfördes i april eller maj 1934, då på mitt uppdrag en av syreavdelningarna försattes ur funktion.

Vysjinski: Således ägde två diversionsanslag rum, ett på er anvisning om att göra en av avdelningarna obrukbara, och det andra: eldsvådan natten till den 2 augusti 1936?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Och när gjordes den ena av avdelningarna obrukbar?

Rataitjak: I april eller maj 1934.

Vysjinski: Ni talade även om eldsvådan i augusti 1936?

Rataitjak: Därom sade jag ingenting, jag hade ingenting att göra med den.

Vysjinski: Talade ni därom utan hänsyn till er själv?

Rataitjak: Jag deltog inte i den eldsvådan.

Vysjinski: Och stämmer det, att ni genast efter den eldsvådan gav order om att börja med uppröjningsarbeten, fastän det var förbundet med livsfara för arbetarna?

Rataitjak: Jag krävde omedelbar undanröjning av följderna ...

Vysjinski: Tillåt mig, inte undanröjning, ni krävde att genast sätta igång med uppröjningsarbetena, trots detta var förbundet med den största fara för människoliv?

Rataitjak: Jag krävde det, det stämmer.

Vysjinski: Vet ni att arbetarna började med de uppröjningsarbeten, som ni fordrade?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Känner ni till att en mur störtade in?

Rataitjak Jag ledde ända från början alla arbetena på ort och ställe ...

Vysjinski: Ta det lugnt bara, gå inte över sakerna så flyktigt, besvara frågan: Visste ni att en sådan instörtning ägde rum, att ett torn rasade?

Rataitjak: Ja, jag var själv på platsen.

Vysjinski: Och 17 arbetare dödades?

Rataitjak: Stämmer.

Vysjinski: Och 15 skadades?

Rataitjak: Stämmer.

Vysjinski: Är det ett faktum?

Rataitjak: Ja, ett faktum.

Vysjinski: Och ni sade, att ni ingenting hade att göra med detta.

Rataitjak: Nej, men jag var tvungen att göra det, medborgare statsåklagare, emedan vi förutom dessa försiktighetsåtgärder skulle ha stått inför faran att hundratals arbetares liv skulle ha satts på spel. Därför ledde jag uppröjningsarbetet på platsen.

Vysjinski: Ledde ni det så att 17 arbetare dödades och 15 skadades? Stämde det?

Rataitjak (tiger).

Vysjinski: Ni ledde uppröjningsarbetet på så vis, att 17 arbetare dödades och 15 skadades.

Rataitjak: Det stämmer, men det var enda utvägen.

Vysjinski: Var det även för er den enda utvägen, då ni sprängde fabriksavdelningar och apparater och utförde andra diversionsanslag?

Rataitjak (tiger).

Vysjinski: Vem gav er spionageverksamheten i uppdrag?

Rataitjak: Pjatakov.

Vysjinski: Får jag lov att ställa en fråga till Pjatakov?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski (till Pjatakov): Bekräftar ni det?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski (till Rataitjak): Tala om, när uppdrog Pjatakov åt er spionagearbetet?

Rataitjak: Före samtalet med Pjatakov i denna fråga (jag har redan talat därom vid förundersökningen liksom även vid uttalandena i samband med Loginov) hade jag ett samtal med Loginov, det var ungefär i slutet av 1934, jag kan inte säga precis, om det var i augusti eller september. Under detta samtal meddelade Loginov mig, att han nyss hade talat med Pjatakov och att Pjatakov givit honom direktivet att upprätta förbindelser med spionagetjänsten. Under detta samtal frågade jag, som jag redan sagt, Loginov hur detta skulle göras och varifrån man skulle taga folk. Härpå nämndes namnet Hrasje, som hade förbindelser med utländska representanter, med utlänningar. Den gången talade han även om Pusjin. Beträffande Hrasje gick Loginov med på det, men vad det gällde Pusjin utlät han sig i förmodanden, ungefär i den arten, huruvida Pusjin hade förbindelser eller ej ...

Därefter hade jag ett samtal med Pjatakov, varvid han bekräftade direktiven.

Vysjinski: Personligen?

Rataitjak: Ja, han bekräftade de av Trotski givna och genom Loginov förmedlade direktiven, jag accepterade dem och började utföra dem.

Vysjinski (till Pjatakov): Erinrar ni er nu ert samtal med Rataitjak om spionage?

Pjatakov: Nej, jag bestrider det.

Vysjinski: Och med Loginov?

Pjatakov: Jag bestrider likaledes det.

Vysjinski: Och att era organisationsmedlemmar stod i förbindelse med den utländska spionagetjänsten?

Pjatakov: Att de stod i förbindelse, bestrider jag inte, men att jag skulle ha haft reda på upprättandet ...

Vysjinski: Gav ni direktiv om att upprätta förbindelse med de fascistiska krafterna?

Pjatakov: Ja, jag förmedlade de riktlinjer vi hade beträffande upprättandet av förbindelse med fascistiska krafter.

Vysjinski: Hör spionagetjänsten till de fascistiska krafterna?

Pjatakov: Det är logiskt. Jag säger, jag visste det inte.

Vysjinski: Kan man antaga att underrättelsetjänsten hör till de fascistiska krafterna?

Pjatakov: Det måste man antaga.

Vysjinski: Jag har inga fler frågor till Rataitjak.

Ordföranden: Har försvaret några frågor?

Kommodov: Jag har frågor.

Ordföranden: Om det är många, så kanske efter rasten?

Kommodov: Var så god.

Vysjinski: Eftersom rättsförhandlingarna närmar sig slutet, och det är möjligt att de i kväll eller i morgon bittida kommer att avslutas, ber jag, att få frågorna till sakkunnige Monosovitj bekräftade, så att det blir möjligt för honom att under loppet av några timmar förbereda sig på dessa.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Jag har skriftligt förelagt sakkunnige Monosovitj en rad frågor. (Läser):

”1. *Om explosionen i kvävekonstgödselfabriken i Gorlovka den 11 november 1935.*

a) Vilka var de direkta orsakerna till explosionen av kväveapparaten i luftkammaravdelningen vid vätesyntesavdelningen i Gorlovka kvävekonstgödselfabrik den 11 november 1935?

b) Fanns det möjlighet att förhindra explosionen?

c) Kan explosionen ha varit tillfällig eller måste den anses vara resultatet av illvilliga avsikter?

d) Överensstämmer vittnet Tamms uttalanden under den förberedande rannsakningen angående omständigheterna vid och orsakerna till explosionen de objektiva tekniska uppgifter, vilka de sakkunniga förfogar över?

2. *Om explosionen i kvävekonstgödselfabriken i Gorlovka den 7 april 1934*

a) Vilka direkta orsaker framkallade explosionen?

b) Överensstämmer vittnet Tamms och den anklagade Pusjins uttalande under den förberedande undersökningen angående omständigheterna vid och orsakerna till explosionen de objektiva tekniska uppgifter, vilka de sakkunniga har till sitt förfogande?

c) Kan denna explosion betraktas som en tillfällighet eller var den resultatet av illvilliga avsikter?

3. *Om brottet på gasledningen i kvävekonstgödselfabriken i Gorlovka den 14 november 1934.*

a) Vilka orsaker framkallade brottet på gasledningen i kvävekonstgödselfabriken i Gorlovka den 14 november 1934?

b) Överensstämmer vittnet Tamms och den anklagade Pusjins uppgifter under den förberedande rannsakningen angående omständigheterna vid och orsakerna till brottet de objektiva tekniska uppgifter, vilka de sakkunnige förfogar över?

c) Kan brottet anses vara tillfälligt eller måste det betraktas som resultatet av illvilliga avsikter?

Ordföranden: Har försvaret några tillägg att göra?

Kommodov: Jag har varken tillägg eller invändningar och inte heller ändringsförslag till de av statsåklagaren framställda frågorna.

Ordföranden: Jag antar, att de sakkunniga kan giva sina slutliga svar efter Pusjins och Tamms svar.

(Till de sakkunniga): Jag ber er inlämna ert utlåtande i skriftlig form vid slutet av eftermiddagssammanträdet.

Sammanträdet avbrytes till kl. 6.

(Namnteckning)

Ordförande:
Ordförande för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. Ulrich

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. F. Kostjusjko

Eftermiddagssammanträdet den 27 januari 1937.

Kommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Fortsättning av förhöret med den anklagade S. A. Rataitjak

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Försvarsadvokat Kommodov, har ni frågor att ställa?

Kommodov (till Rataitjak): Var god och tala om exakt, när inträdde ni i den trotskistiska organisationen?

Rataitjak: I början av 1934.

Kommodov: Vem har ni personligen indragit i denna organisation?

Rataitjak: De första som jag drog med i den trotskistiska organisationen var Pusjin, Karnisski.

Kommodov: Under vilka omständigheter, var och när har ni dragit med Pusjin?

Rataitjak: För var och en användes en särskild metod, alldeles speciella förhållanden. Jag kan tala utförligt om Pusjin, vilken sitter här på de anklagades bänk.

Kommodov: Han är det också, som intresserar mig.

Ordföranden: Berätta om Pusjin.

Rataitjak: Jag känner Pusjin redan 1927 från mitt tidigare arbete i en ekonomisk sammanslutning ”Koks”. Pusjins stämning och hans uppförande blev redan 1929 fullkomligt klar för mig. Dessutom blev det klart under en partirensning, då Pusjin uteslöts ur partiet. Senare var det jag, som föreslog kommissionen att Pusjin skulle återupptagas i partiet, emedan han var en ingenjör, en man, som inte så dåligt kände till denna industrigren. Efter en tid återupptogs Pusjin i partiet.

Efter detta kom jag tämligen ofta tillsammans med Pusjin, såväl i samband med hans arbete i fabriken, som med hans arbete i centralapparaten. Jag hade möjlighet att vid upprepade tillfällen tala med honom. Under dessa samtal fastställde jag, att Pusjin, milt sagt, hade utomordentligt litet gemensamt med partiet. Och 1933, när Pusjin och jag tillsammans började i centralapparaten, övertygade jag mig om, att han är en maskerad trotskist, och 1934 efter ett samtal med Pjatakov, hade jag ett tämligen konkret samtal med Pusjin om hans politiska åsikter och hans stämningar. För övrigt bestred inte heller Pusjin, att han är partifientligt stämd och samtyckte till att deltaga i den trotskistiska organisationen, då han fullkomligt delade de trotskistiska åsikterna.

Kommodov: Har Pusjin under er ledning sedan 1928 gjort sin tjänstekarriär?

Rataitjak: Pusjin stod delvis under min omedelbara ledning, delvis i organisationer, som var underställda mig.

Kommodov: Skedde Pusjins förflyttning till Moskva från landsorten med ert godkännande?

Rataitjak: Med min vetskap.

Kommodov: Vilken tjänst visade ni Pusjin, då han på grund av vårdslöshet blev ställd till ansvar? Erinrar ni er ett sådant fall?

Rataitjak: Jag erinrar mig, att Pusjin 1928 ställdes till ansvar för en förbrytelse i tjänsten. Jag gjorde mig då personligt bekant med saken, reste till den plats, där Pusjin ställdes till ansvar och anhöll om att Pusjin inte skulle ställas till kriminellt ansvar, emedan jag var av den uppfattningen att hans förbrytelse inte var någon kriminalförbrytelse och ingen illvillig förbrytelse, och att all grund var förbanden att inte ställa honom till kriminellt ansvar. Därför var också rannsakningsmyndigheterna överens med mig, att Pusjin skulle ställas till samhälleligt och inte kriminellt ansvar.

Kommodov: Säg mig, när ni 1934 indrog Pusjin i den trotskistiska organisationen, sade ni något till Pusjin om att han har vissa förpliktelser mot er, både ifråga om tjänsten och likaså personligen, sedan den tid, då han hade dessa obehagligheter?

Rataitjak: Jag erinrar mig inte ett dylikt samtal, ty det kunde inte ha något som helst inflytande på Pusjins meddragande, då jag mycket väl kände till hans stämning.

Kommodov: Mig intresserar det endast att veta om sådana samtal förekommit eller inte.

Rataitjak: Jag upprepar, att jag inte erinrar mig sådana samtal.

Kommodov: Ni erinrar er inte?

Rataitjak: Nej.

Kommodov: Då ni indrog Pusjin i organisationen, meddelade ni honom då vilket arbetsfält han skulle erhålla i organisationen?

Rataitjak: Jag har alldeles noggrant sagt Pusjin vilka uppgifter som förestår oss, vilka jag hade, och vilka uppgifter som tillkom honom som medlem i denna organisation.

Kommodov: Vilket arbetsområde har ni ifråga om skadegörelsearbetet och diversionsverksamheten tilldelat Pusjin?

Rataitjak: Pusjin anvisades ett arbetsfält, vilket han mycket väl kände till, då han var kompetent i denna sak; det var Gorlovkaverket, där han var chefingenjör och huvudledare för bygget Därför anvisades han denna plats.

Kommodov: Alla dessa dåd utfördes vid Gorlovkaverket, och ni var underrättad om dessa dåd, ni personligen?

Rataitjak: Efter utövandet av varje dåd blev jag underrättad, ty jag erhöll protokollen över det skedda, och visste att dessa dåd var ett resultat av Pusjins verksamhet.

Kommodov: Och erhöll Pusjin, innan han utförde ett dåd, anvisningar och så att säga sanktion för att genomföra dådet?

Rataitjak: Jag har inte givit Pusjin anvisningar i varje särskilt fall, att han skulle genomföra just det eller det dådet. Jag har redan påvisat, att Pusjin i början av 1934 två gånger efter dådens förövande underrättade mig härom och att de utförts av honom och hans medhjälpare.

Kommodov: Den kommission, som reste till Gorlovka för att undersöka de sista diversions-dåden, var den tillsatt och sammansatt av er?

Rataitjak: Nej.

Kommodov: Nå, av vem?

Rataitjak: Av min ställföreträdare.

Kommodov: Med er vetskap?

Rataitjak: Jag är rädd att påstå det, emedan jag vid den tidpunkten var sjuk och återkom till arbetet först sedan dådet var förövat.

Kommodov: Kan ni erinra er hur kommissionen var sammansatt?

Rataitjak: Jag erinrar mig att i kommissionen var Jusjkevitj, Golovanov och Pusjin.

Kommodov: Jusjkevitj var i organisationen?

Rataitjak: Ja.

Kommodov: Var Golovanov medlem i organisationen?

Rataitjak: Ja, likaså.

Kommodov: Pusjin var medlem i organisationen?

Rataitjak: Ja.

Kommodov: Sammansattes denna kommission med er vetskap?

Rataitjak: Jag upprepar än en gång, att jag inte kunde tillsätta kommissionen, emedan jag vid denna tid var sjuk.

Kommodov: Vem var er ställföreträdare?

Rataitjak: Jusjkevitj.

Kommodov: Alltså har Jusjkevitj valt ut kommissionens medlemmar?

Rataitjak: I varje fall hade Jusjkevitj avgörande inflytande ifråga om kommissionens sammansättning.

Kommodov: Och ni kände till denna kommissions sammansättning?

Rataitjak: Jag upprepar än en gång att jag först sedan jag erhållit protokollet, erfor hur kommissionen var sammansatt och inte kunde utöva något inflytande på dess sammansättning, då jag vid den tiden var sjuk och inte befann mig i arbete.

Kommodov: Visste ni att Golovanov tidigare varit rättsligt bestraffad?

Rataitjak: Ja.

Kommodov: Har ni rekommenderat honom till Moskva?

Rataitjak: Han har kommit till Moskva med min vetskap.

Kommodov: Förmedlingen av informationer till Lenz har försiggått med er sanktion, ert samtycke?

Rataitjak: Med mitt samtycke.

Kommodov: Meddelade Pusjin er, vilka informationer Lenz fordrade?

Rataitjak: I det första fallet.

Kommodov: Och ni gav ert tillstånd?

Rataitjak: Ja.

Kommodov: Stod ni själv i omedelbar förbindelse med Lenz?

Rataitjak: Nej.

Kommodov: Endast genom Pusjin?

Rataitjak: Ja.

Kommodov: Vilka direktiv gav ni Pusjin ifråga om skadegörelsearbetet?

Rataitjak: Inga konkreta, med undantag av de allmänna riktlinjerna.

Kommodov: Säg mig när ägde det sista diversionsdådet i Gorlovka rum?

Rataitjak: I slutet av 1935.

Kommodov: Vad blev konkret utfört av Pusjin år 1936 ifråga om de tre anklagelsepunkterna?

Rataitjak: Ingenting.

Kommodov: Bekräftar ni det?

Rataitjak: Ja, emedan jag beordrade Pusjin till ett bygge i Kaukasus.

Kommodov: När beordrades han till Kaukasus?

Rataitjak: I slutet av 1935.

Kommodov: Hade han i Kaukasus endast affärsförbindelser eller kontrarevolutionära?

Rataitjak: Inte med mig omedelbart.

Kommodov: Vem var han underordnad?

Rataitjak: Där var han underställd Golovanov.

Kommodov: Jag har inte flera frågor till den anklagade

Vysjinski: Jag bar en fråga till Rataijak: Vem stod i direkt förbindelse med er ifråga om skadegörelse- och diversionsverksamheten?

Rataitjak: Kosinitski, Jusjkevitj, Golovanov, Todorski.

Vysjinski: Vilken befattning hade Kosinitski?

Rataitjak: Han var chefingenjör för byggnadsarbeten.

Vysjinski: Och Todorski? Var arbetade han?

Rataitjak: Som en av mina ställföreträdare.

Vysjinski: I ”Vsehimprom”[10] eller i ”Glavk”[11]?

Rataitjak: I ”Glavk”.

Vysjinski: Kände ni Lenz?

Rataitjak: Jag kände Lenz som montör vid en av de utländska firmorna, som medlem av skadegörelseorganisationen, vilken stod i förbindelse med den tyska spionagetjänsten.

Vysjinski: Vem kände ni mer?

Rataitjak: Vidare kände jag Meierowitz.

Vysjinski: Var det också en agent för den tyska spionagetjänsten?

Rataitjak: Ja.

Vysjinski: Var han ofta i Sovjetunionen?

Rataitjak: Tämligen ofta.

Vysjinski: Har ni sammanträffat med honom?

Rataitjak: Ja. Han var en gång hos mig vid en officiell mottagning, efteråt hade jag ett samtal med honom som medlem i skadegörelseorganisationen.

Vysjinski: Jag har inga frågor mer till Rataitjak. Om försvaret ej har några frågor vill jag ställa ett yrkande.

Ordföranden: Har försvaret inga frågor?

Försvarsadvokaten: Nej.

Vysjinski: Jag vill förelägga Rataitjak en rad av fotos över olika personer, så att han identifierar Meierowitz. Fotografierna är utan varje överskrift och kännetecken. Kommer han här att igenkänna honom eller inte? Tillåter ni att överlämna dessa fotografier till Rataitjak?

Ordföranden: Anklagade Rataitjak, man kommer att förelägga er tio fotografier. Se igenom dem och säg, om bland dessa finnes den medborgare, som ni kallar för Meierowitz?

(Rättskommendanten förelägger Rataitjak fotografierna till påseende.)

---

[10] Unionssammanslutningen av kemiska industrin.
[11] Huvudstyrelsen.

Rataitjak: Detta är Meierowitz.

Vysjinski: Har ni igenkänt honom?

Rataijak: Ja.

Ordföranden: Det intygas att det foto, vilket anklagade Rataitjak identifierat såsom varande medborgaren Meierowitz, är fulkomligt identisk med det foto, vilket är häftat vid uppehålls-tillstånd för en utlänning, utställt i november 1932 åt den tyska medborgaren Paul Meierowitz. Uppehållstillståndet befinner sig bland utlandssektionens inreseärenden i den administrativa avdelningen vid Exekutivkommittén för Moskvaområdet.

Förhör med den anklagade I. J. Hrasje

Vi går till förhör med anklagade Hrasje. Är ert namn Hrasjé eller Hrásje?

Hrasje: Hrasjé.

Ordföranden: Bestyrker ni de utsagor ni gjort under förundersökningen och under förhören inför Sovjetunioners åklagare?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: När kom ni första gången till Ryssland?

Hrasje: 1909.

Vysjinski: Varifrån?

Hrasje: Från Böhmen.

Vysjinski: Till vilken stad?

Hrasje: Staden Jejsk, i Kubanområdet.

Vysjinski: I vilken stat var ni då medborgare?

Hrasje: Jag var medborgare i Österrike-Ungern.

Vysjinski: Det var 1909?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Varmed sysselsatte ni er?

Hrasje: Jag kom såsom lärare i franska språket, senare var jag lärare i tyska språket. Jag gav lektioner i realskolan i Jejsk och privatlektioner. I Jejsk stannade jag till slutet av 1917. I maj 1917 inträdde jag där i det bolsjevikiska partiet.

Vysjinski: 1 maj 1917?

Hrasje: Ja, ungefär.

Vysjinski: I vilken stat var ni då medborgare?

Hrasje: Vid den tiden var jag civilkrigsfånge.

Vysjinski: Hur blev ni krigsfånge? Ni kom hit, undervisade här i franska och tyska, och så plötsligt blev ni krigsfånge år 1917?

Hrasje: Civilkrigsfånge var jag sedan 1914.

Vysjinski: Civilkrigsfånge? D. v. s., för att uttrycka sig annorlunda, ni internerades i samband med det imperialistiska kriget.

Hrasje: Ja, alldeles riktigt.

Vysjinski: Var var ni internerad?

Hrasje: Jag kom till Kiev och blev där arresterad. Sedan frigavs jag, emedan jag var tjeck och anmodades att fara till Kubanområdet.

Vysjinski: Och ni for dit?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Varför Kubanområdet?

Hrasje: Emedan jag förklarade att jag hade arbetat och arbetade där.

Vysjinski: Alltså var ni 1917 fortfarande österrikisk undersåte?

Hrasje: Österrikisk-ungersk undersåte och civilkrigsfånge. I början av november 1917 erhöll jag ryskt medborgarskap i staden Jejsk.

Vysjinski: På vilket sätt erhöll ni detta medborgarskap. Vilken regering bestod vid den tiden där?

Hrasje: Regeringen var vid den tiden densamma som under Kerenski.

Vysjinski: D. v. s. Kerenskiregeringen.

Hrasje: Ja, den provisoriska regeringen. Handlingen själv utfördes i stads-avdelningsmilisens, i närvaro av milischefen och en representant för stadsförvaltningen.

Vysjinski: Ni är alltså sedan den tidpunkten rysk undersåte, rysk stadsmedborgare. Förstår jag er rätt?

Hrasje: Frågan försätter mig i förlägenhet.

Vysjinski: Varför?

Hrasje: Emedan man då sade mig, att respektive handlingar senare skulle skickas vidare till guvernementscentrum i Jekaterinodar, där jag skulle erhålla mitt pass. Tills vidare erhöll jag ett provisoriskt intyg.

Vysjinski: Som vilken stats undersåte betraktade ni er vid den tiden?

Hrasje: Jag ansåg mig vara rysk medborgare.

Vysjinski: Ryska statens?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Det var 1917?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Och år 1918?

Hrasje: I november reste jag till Kiev.

Vysjinski: Jag frågar inte vart ni reste, utan som vilken stats undersåte betraktade ni er 1918?

Hrasje: Likaledes som rysk.

Vysjinski: Och 1919?

Hrasje: 1919 ansåg jag mig vara tjeckoslovak.

Vysjinski: D. v. s., en österrikisk-ungersk undersåte, som erhållit ryskt medborgarskap, förklarade sig vara tjeckoslovak Stämmer det?

Hrasje: Ja. Och 1919 for jag till Tjeckoslovakien.

Vysjinski: Och återvände?

Hrasje: Och kom tillbaka därifrån som f. d. rysk krigsfånge.

Vysjinski: Hur skall man förstå det?

Hrasje: Jag kom tillbaks från Tjeckoslovakien till Ryssland med en transport av f. d. ryska krigsfångar.

Vysjinski: D. v. s., som om ni tidigare varit i fångenskap i Tjeckoslovakien och nu återvänder.

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Vilket år var det?

Hrasje: I slutet av 1920, början av 1921.

Vysjinski: Var bodde ni 1921?

Hrasje: I Moskva.

Vysjinski: Bodde ni också 1922 i Moskva?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Likaledes 1923 i Moskva?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: På vilket pass?

Hrasje: Jag erhöll 1922 en arbetsbok.

Vysjinski: Som vad för en medborgare?

Hrasje: Som sovjetmedborgare.

Vysjinski: Och vilken stat tillhörde ni själva verket? Ni kom 1909 hit som österrikisk-ungersk undersåte. Är det ert verkliga medborgarskap?

Hrasje: Österrike-Ungern finns inte längre sedan 1918.

Vysjinski: Ja, men vid den tiden bestod det. Sedan blev ni rysk medborgare 1917?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: 1919 blev ni tjeckoslovakisk medborgare?

Hrasje: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Sedan återvände ni som förment krigsfånge och blev rysk medborgare?

Hrasje: Sovjetmedborgare.

Vysjinski: Och erhöll pass?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Ni anser er alltså vara en sovjetmedborgare?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Men varför har ni ert papper på att ni är tjeckisk medborgare? Två dokument. Är detta dokument bekant för er? (visar ett papper).

Hrasje: Det är mig väl bekant.

Vysjinski: Här finns alla visa, såväl på franska som också tjeckiska språket. Här intygas i den tjeckoslovakiska republikens namn att Jan Josefowitsch Hrasje, lärare, av medellängd, så och så gammal, slätrakad, är tjeckoslovakisk undersåte 1919. Varför hade ni dokument på att ni är tjeckisk medborgare, då ni är sovjetmedborgare? De är det andra dokumentet.

Och det tredje dokumentet. 1919 hade ni ju ett intyg på att ni är österrikisk-ungersk undersåte. D. v. s. år 1919 hade ni samtidigt papper på att ni var medborgare dels i den tjeckoslovakiska republiken och dels i Österrike-Ungern, som inte längre existerade, som ni säger. Varför?

Hrasje; Då jag fattade beslutet att under sommaren före Denikins besättande av Kiev avresa till Tjeckoslovakien, var det de österrikiska-ungerska krigsfångarnas råd i Kiev, som hade hand om krigsfångarnas angelägenheter.

Vysjinski: Erhöll ni det i rådet?

Hrasje: I rådet erhöll jag inte bara detta intyg utan därtill ännu ett papper, på vilket jag ännu under sovjetmakten tänkte resa till Tjeckoslovakien.

Vysjinski: Nej, det är ett annat papper från mobiliseringskommissionen, att ni var befunnen oduglig för krigstjänst. Här gäller ni som österrikisk-ungersk medborgare. 1919, giltigt till 17 augusti 1919. Fick ni detta intyg i Kiev under de vitas tid eller under sovjetmakten?

Hrasje: Under sovjetmaktens tid.

Vysjinski: Alltså har ni 1919 ett dokument, enligt vilket ni är tjeckoslovakisk undersåte, sedan erhåller ni ett dokument enligt vilket ni är österrikisk-ungersk medborgare, och senare anser ni er vara sovjetmedborgare, stämmer det?

Hrasje: Inte alldeles.

Vysjinski: Vari består oriktigheten? Hade ni ett dokument att ni var tjeckisk medborgare?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Ett dokument från år 1919 över att ni är österrikisk-ungersk undersåte, hade ni?

Hrasje: Ja, det hade jag.

Vysjinski: Därpå erhöll ni redan 1922 ett pass som sovjetmedborgare. På vilken grund utställdes ett dylikt pass åt er?

Hrasje: Detta pass erhöll jag på grund av det intyg, som jag fått av krigsfångarnas avsändningskommission.

Vysjinski: Och på vilken grund utställdes åt er intyget att ni är krigsfånge?

Hrasje: Intyg utställdes åt mig av bekanta ryska krigsfångar, på grund av mitt oriktiga påstående att jag var utsatt för förföljelser.

Vysjinski: Efter er ankomst till Tjeckoslovakien utgav ni er för ryss på grund av det intyg ni erhöll, tack vare en bekräftelse av några ryssar?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Varför är i er arbetsbok Kubanområdet angivet som er födelseort?

Hrasje: I det intyg, som jag erhöll i Tjeckoslovakien som f d. rysk krigsfånge.

Vysjinski: Ni var ju aldrig rysk krigsfånge, och nu talar ni, som om ni verkligen vore övertygad om att ni varit rysk krigsfånge.

Hrasje: Jag kom hit som förment rysk krigsfånge.

Vysjinski: Stämmer det att ni är född i Kubanområdet?

Hrasje: Nej.

Vysjinski: I intyget stod Kubanområdet, stämmer det eller inte?

Hrasje: Det stämmer inte.

Vysjinski: Ett förfalskat dokument?

Hrasje: Ett förfalskat.

Vysjinski: Och vilket år är ni född?

Hrasje: 1886,

Vysjinski: Men varför står det i passet 1880?

Hrasje: 1920 erhöll jag i Tjeckoslovakien ett intyg.

Vysjinski: 1920?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Alltså är i detta intyg födelseåret falskt angivet? Säg mig vilket år är ni född?

Hrasje: 1886.

Vysjinski: Varför står det i passet 1880? Efter er utsago?

Hrasje: Det var efter det dokument som jag förelade.

Vysjinski: Och detta intyg utställdes efter er utsago?

Hrasje: Detta intyg erhöll jag i Tjeckoslovakien.

Vysjinski: Hur visste de att ni är född 1880. Varför har de skrivit så?

Hrasje: Detta årtal var angivet på det intyg jag hade som rysk krigsfånge.

Vysjinski: Passet utställdes inte på grund av ett tjeckoslovakiskt dokument, utan på grund av detta intyg.

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Där var uppgifterna oriktiga, förfalskade?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Födelseorten är falsk. Födelseåret är falskt. Vad är ert förnamn, vad heter ni?

Hrasje: På tjeckiska Jan.

Vysjinski: Och på ryska?

Hrasje: På ryska Ivan.

Vysjinski: Så att ni menade, att man här skall skriva Ivan Hrasje och inte Jan Hrasje. Kan man inte skriva Jan på ryska?

Hrasje: Man övertygade mig om att Jan och Ivan är detsamma.

Vysjinski: Liksom det också är ett och samma, om man är född i Kuban-området eller i den tjeckoslovakiska republiken,

Hrasje: Nej, det är en annan sak.

Vysjinski: Vad är ert huvudyrke?

Hrasje: Jag var lärare 7-8 år.

Vysjinski: Är det ert huvudyrke?

Hrasje: Nej, jag gav upp detta yrke sedan, jag var journalist, senare ekonom.

Vysjinski: Vilket yrke anser ni vara ert huvudyrke: lärare, journalist, ekonom eller politiker?

Hrasje: Det är över 10 år, som jag varit ekonom.

Vysjinski: Varför står det journalist i passet?

Hrasje: Det var under åren 1922-21.

Vysjinski: 1922-21 var ni helt enkelt krigsfånge?

Hrasje: Nej, jag hade redan arbetat här.

Vysjinski: Vad för yrke hade ni, när ni råkade i fångenskap?

Hrasje: Lärare.

Vysjinski: Och ni råkade i fångenskap?

Hrasje: I civil.

Vysjinski: Nej, inte i civilfångenskap, utan i Tjeckoslovakien som rysk krigsfånge.

Hrasje: Nej, jag var faktiskt inte rysk krigsfånge.

Vysjinski: Alltså råkade ni inte i fångenskap hos tjeckerna?

Hrasje: Nej.

Vysjinski: Aten jag frågar er, vilket yrke ni hade när ni ”råkade i fångenskap hos tjeckerna”?

Hrasje: I det tjeckoslovakiska dokumentet står lärare.

Vysjinski: Och i det ryska dokumentet journalist?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Alltså stämmer inte heller yrkena?

Hrasje (tiger).

Vysjinski: Mig intresserar frågan om ni från Tjeckoslovakien kom som en rysk soldat, vilken under kriget råkat i fångenskap?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Och än en gång, har ni inte farit till Tjeckoslovakien som en krigsfången tjeck, vilken råkat i rysk fångenskap?

Hrasje: Nej, flera gånger råkade jag inte i fångenskap

Vysjinski: Ni har rest till Tjeckoslovakien två gånger?

Hrasje: Sedan 1920 har jag inte varit i Tjeckoslovakien mer.

Vysjinski: Och före 1920? Som vad kom ni första gången från Ryssland till Tjeckoslovakien?

Hrasje: Den första och enda gången kom jag dit som en tjeckoslovak, vilken råkat i civil-krigsfångenskap.

Vysjinski: Där har vi det. Ni var i Ryssland i fångenskap och i egenskap av en sådan krigsfånge kom ni till Tjeckoslovakien. Sedan kom ni från Tjeckoslovakien till Ryssland som rysk krigsfånge. Har jag förstått er rätt?

Hrasje: Inte alldeles så.

Vysjinski: Men ni har ju själv sagt, att ni inte har varit i fångenskap i Tjeckoslovakien. Eller var ni i fångenskap?

Hrasje: Jag har redan sagt att jag reste från Tjeckoslovakien på bedrägligt sätt.

Vysjinski: Det är ju det jag frågar er. Ni for på bedrägligt sätt, i det ni utgavs vara rysk krigsfånge?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Nå, det är allt. Sade ni detta till någon, då ni inträdde i partiet? Hrasje (tiger).

Vysjinski: Sade ni vem ni i verkligheten är? Har ni visat ert verkliga ansikte?

Hrasje: Nej.

Vysjinski: Men dessa dokument har ni bevarat hos er?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Berätta om er trotskism

Hrasje: Med trotskismen har jag aldrig haft något gemensamt.

Vysjinski: Ni har aldrig haft något gemensamt?

Hrasje: Jag kom i kontakt med den på grund av min spionage och skadegörelseverksamhet.

Vysjinski: Så?! Alltså genom spionage till trotskism och inte omvänt. Då är det bättre att ni säger rätten, när ni blev agent för spionagetjänsten. Vilken spionagetjänst?

Hrasje: När jag första gången kom...

Vysjinski: Vilken spionagetjänst?

Hrasje: Den sista gången ...

Vysjinski: Vilken spionagetjänst?

Hrasje: Den tyska spionagetjänsten.

Vysjinski: Aha! Vilket år?

Hrasje: Det var 1932.

Vysjinski: Och före 1932? Var arbetade ni, i vilken institution?

Hrasje: Före 1932 ,när jag kom, arbetade jag i början i Folkkommissariatet för bildningsväsendet.

Vysjinski: I Folkkommissariatet för bildningsväsendet?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: I vilken egenskap?

Hrasje: Jag arbetade där i informationsavdelningen som en av medarbetarna i ”Bulletin för enhetsskolan”. Sedan har jag arbetat i Komintern som översättare från det tjeckiska språket.

Vysjinski: I Komintern?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Vilket år var det?

Hrasje: Det var från maj 1921 till maj 1922.

Vysjinski: Och intill dess har ni inte sysselsatt er med spionage?

Hrasje: Ja, jag måste säga ...

Vysjinski: Svara klart och tydligt, har ni eller har ni inte sysselsatt er med spioneri? Var ni sysselsatt med spioneri före denna tid?

Hrasje: Jag erhöll uppdrag.

Vysjinski: Hade ni redan förbindelse med spionagetjänsten?

Hrasje: Ja:

Vysjinski: När ni antog anställningen i Folkkommissariatet för bildningsväsendet, stod ni redan då i förbindelse med spionageorganisationen?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: När ni tog anställning i Komintern, stod ni redan i förbindelse med en spionageorganisation?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Och här säger ni att ni först 1932 har blivit agent för spionagetjänsten. Jag ställer er den direkta frågan: Kom ni år 1920 till Sovjetunionen i spionageärende?

Hrasje: Ja, alldeles riktigt.

Vysjinski: Därför använde ni er också av denna operation med krigsfångarna, för att lättare kunna utföra det?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Så, nu är allt klart. Vilket år trädde ni slutgiltigt i förbindelse med den tyska spionageverksamheten?

Hrasje: Med den tyska spionagetjänsten trädde jag i förbindelse 1932.

Vysjinski: Och med vilken spionagetjänst stod ni tidigare i förbindelse?

Hrasje: Intill dess med den tjeckoslovakiska spionagetjänsten.

Vysjinski: Vilket huvudyrke har ni alltså?

Hrasje: Ett svar är väl inte nödvändigt.

Vysjinski: Ett svar är nödvändigt. Ni säger, att ni är lärare men är ingen lärare; ni säger att ni är ekonom, men ni är ingen ekonom; sedan gör ni en rättelse och säger, att ni var verksam som journalist, men nu ser jag att ni har ett annat yrke. Vad är ni?

Hrasje: Spion.

Vysjinski: Med vem stod ni personligen i förbindelse inom den tyska spionagetjänsten?

Hrasje: Inom den tyska spionagetjänsten var det Meierowitz, som jag stod i förbindelse med. Han har redan varit omtalad här.

Vysjinski: För att kunna föra förhöret bättre, ber jag att få förelägga anklagade Hrasje följande fotografier, kanske kommer han att bland dem igenkänna en gammal bekant.

Ordföranden: Anklagade Hrasje, det kommer att föreläggas er tio fotografier. Befinner sig däribland en foto av Meierowitz?

(Rättskommendanten förelägger den anklagade fotografierna)

(Hrasje ser på fotografierna och gör en anteckning på ett av dem.)

Vysjinski: Och någon annan bekant ser ni inte? Var god och visa, om där kanske finns flera bekanta. (Anklagade Hrasje gör en anteckning på ett annat foto.)

Hrasje: Jag har också igenkänt montören Lenz från firman ”Linde”.

Vysjinski: Vad är det för en?

Hrasje: Det är också en agent för den tyska spionagetjänsten.

Vysjinski: Stod ni i förbindelse med honom?

Hrasje: Ja, jag har skaffat honom plats i Tambovfabriken ”Komsomol”.

Vysjinski: I egenskap av vad?

Hrasje: Jag skaffade honom anställning där på uppdrag av Meierowitz, som agent för den tyska spionagetjänsten för att inhämta informationer och för diversionsverksamhet.

Vysjinski: Har han inhämtat informationer för er, eller ni för honom, eller har han inhämtat informationer för Meierowitz?

Hrasje: Han inhämtade informationer för Meierowitz.

Vysjinski: Och vad har ni gjort?

Hrasje: I detta fall eller överhuvudtaget? Om det är överhuvudtaget, så måste jag likaledes samla material för Meierowitz,

Vysjinski: Har ni gjort det?

Hrasje: Jag har förmedlat material, som jag erhöll av olika tyska spioner, vilka arbetade i fabriker under skenet av utländska fackmän.

Vysjinski: Och å andra sidan?

Hrasje: Från Rataitjak.

Vysjinski: Stod ni i förbindelse med Rataitjak som trotskist eller som spion?

Hrasje: Jag stod i förbindelse med honom som spion.

Vysjinski: Och var ni vid den tiden redan trotskist?

Hrasje: Nej, trotskist var jag inte.

Vysjinski: Men ni stod trotskismen nära?

Hrasje: Jag betraktade trotskismen som summan av vissa övertygelser, men som spion passar det mig inte att ha någon övertygelse.

Vysjinski: Jag tror ni själv sade, att ni blev indragen i en trotskistisk grupp.

Hrasje: Om den saken har jag egentligen erfarit först här.

Vysjinski: Alltså stod ni helt enkelt i förbindelse med Rataitjak som med en spion?

Hrasje: Ja, jag antog att det var materiella, finansiella intressen, som dominerade här?

Vysjinski: Har ni erhållit pengar härför?

Hrasje: Ja, av Meierowitz. En gång fick jag av honom 300 mark. Han påstod att han sänt mig ytterligare 500 mark till en överenskommen adress. Därpå har jag emellertid inte erhållit bekräftelse.

Vysjinski: Hade ni anhöriga?

Hrasje: Jag hade och har några.

Vysjinski: Har han inte sänt pengar till era anhöriga?

Hrasje: Jo, jag gav honom adressen till en släkting i Tjeckoslovakien.

Vysjinski: Och vilken adress?

Hrasje: Där fanns en avlägsen släkting i Prag, som skulle ge pengarna vidare till min mor.

Vysjinski: Och var bodde er mor?

Hrasje: Min mor bodde likaså i Prag.

Vysjinski: Och vad är namnet på denna er avlägsna släkting?

Hrasje: Prochasko.

Vysjinski: Och genom honom skickades pengarna?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Meierowitz skickade dessa pengar?

Hrasje: Vad det gäller de 300 mark, som han skickade 1932, så har jag bekräftelsen på att de kommit fram. Sedan påstod han 1935, att han skickat 500 mark, men därpå har jag inte erhållit någon bekräftelse.

Vysjinski: Dem hade han också skickat dit till er mor?

Hrasje: Ja, under tiden hade min mor insjuknat och dött.

Vysjinski: Vem skickade pengarna till er mor, Meierowitz?

Hrasje: Min mor hade direkt att göra med Prochasko.

Vysjinski: Och Figler har skickat pengar?

Hrasje: Också han.

Vysjinski: Ni säger inte allt. Man måste pompa allt ur er. Jag frågade er: har ni erhållit pengar flera gånger? Ni sade, två gånger, ”en gång erhöll jag pengar, den andra gången utlovades de mig”. Det är emellertid bekant, att man enligt ett ryskt ordspråk ”väntar 7 långa år på det utlovade”. Nu visar det sig att Figler har skickat pengar.

Hrasje: Han har likaså givit dem vidare till min mor.

Vysjinski: Hur mycket har er mor sålunda erhållit?

Hrasje: Troligtvis 7 till 8.000 tjeckiska kronor.

Vysjinski: Och därefter vart ni värvad för den tyska spionagetjänsten?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Så att er mor erhöll dessa pengar inte av den tyska utan av den tjeckiska spionagetjänsten?

Hrasje: Hon erhöll pengarna direkt genom Figler.

Vysjinski: Hade ni förbindelse med trotskisterna?

Hrasje: Nej.

Vysjinski: Innan ni kom på de anklagades bänk?

Hrasje: Jag stod i förbindelse med en dansk trotskist, egentligen inte med en utan med två eller tre.

Vysjinski: I Moskva hade ni förbindelser med trotskister?

Hrasje: Med ingenjör Winfeld.

Vysjinski: Och med vem mera?

Hrasje: Sedan med Lund och Nielsen.

Vysjinski: Hur har ni knutit förbindelse med dem?

Hrasje: Först knöt jag förbindelse med Winfeld.

Vysjinski: Genom vem?

Hrasje: Winfeld antog en anställning i ”Wsekochimprom” som utländsk fackman. Han värvades i Berlin av f. d. viceordföranden i ”Wsekochimprom”, Davidsohn, och, som det

hette i ett brev, vilket jag genom en tillfällighet senare har funnit, skrev Davidsohn till Norkin, att denna person till sin åskådning står oss nära.

Vysjinski: Vilken åskådning? Det passade ju inte för er att ha någon åskådning?

Hrasje: Brevet var adresserat till Norkin och inte till mig.

Vysjinski: Var det passande för Norkin att ha en åskådning?

Hrasje (tiger).

Vysjinski: Vidare. Bodde ni 1935 i Moskva?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Hade ni en lägenhet?

Hrasje: Jag hade en lägenhet.

Vysjinski: Gav ni möjlighet åt någon att använda er våning i konspirativt syfte?

Hrasje: Våningen användes av Winfeld till mötesplats. Winfeld hade på sin tid bott där, och han bad mig, att om olika personer skulle komma till mig, skulle jag sända dem till honom, eller om han avreste, skulle jag vara dem behjälplig.

Vysjinski: På vad sätt behjälplig?

Hrasje: Med de önskemål, med vilka de skulle vända sig till mig.

Vysjinski: Vände man sig till er med några slags önskemål?

Hrasje: Det var ett sådant fall 1935, om jag inte misstar mig i september. En dansk järnvägsman ankom som utländsk turist, gav mig en biljett från densamma Winfeld och sade att han önskade träffa Pjatakov, han hade en sändning för honom, och bad mig att ledsaga honom till Pjatakov.

Vysjinski: Vad gjorde ni då?

Hrasje: Jag erinrar mig att det var på morgonen. Jag gick till mitt arbete i Folkkommissariatet för tunga industrin och tog honom med, visade honom hur man erhåller ett inträdeskort och hur man kommer filt Pjatakovs arbetsrum.

Vysjinski: Vem var denna medborgare?

Hrasje: Jag erinrar mig inte hans namn nu, han utgav sig vara dansk järnvägsman.

Vysjinski: Och han kom till Pjatakov?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Var god och säg, brukade Rataitjak komma till denna mötesplats?

Hrasje: Nej, han var inte där.

Vysjinski: Har ni arrangerat några illegala sammanträffanden för Rataitjak?

Hrasje: Jag har arrangerat ett sammanträffande med Meierowitz i Rataitjaks arbetsrum.

Vysjinski: D. v. s. ni förde Meierowitz till arbetsrummet utan att frukta, att man kunde ertappa er där?

Hrasje: Sammanträffandet med Meierowitz arrangerades som ett affärssammanträde.

Vysjinski: Och närmare bestämt?

Hrasje: Meierowitz offererade då på en firmas vägnar en apparatur för en kvävefabrik. Det tjänade som förevändning för sammankomsten.

Vysjinski: Varför kunde han inte komma till rätta utan er? Han hade ju bara behövt utställa en skrivelse och erbjuda sina tjänster.

Hrasje: Jag skötte utlandsangelägenheterna där.

Vysjinski: Det passade ju mycket bra.

Hrasje: Och det var lättare för mig än för honom att ringa till Meierowitz o. a.

Vysjinski: Så att ni ledde den utländska avdelningen i enlighet med ert yrke?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Får man rikta en fråga till Rataitjak?

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski (till Rataitjak): Erinrar ni er ert sammanträffande med Meierowitz genom Hrasjes förmedling?

Rataitjak: Samtalet rörde sig om leverans av fabriksinredningar.

Vysjinski: Var det den verkliga orsaken till sammanträffandet?

Rataitjak: Meierowitz, som på tillbörligt sätt blivit förberedd av Hrasje, frågade mig, om han fick taga kännedom om planerna för nyanläggningen, varpå jag sade honom, att det kunde möjliggöras och att han kunde erhålla de nödvändiga uppgifterna av Hrasje. Därmed slutade samtalet, och jag å min sida sade till Hrasje, att han skulle ge Meierowitz de nödvändiga uppgifterna.

Vysjinski: Talade Meierowitz om för er, att han kände Jusjkevitj?

Rataitjak: Nej, hans bekantskap gjorde han senare, ungefär i mars 1935.

Vysjinski (till Hrasje): Känner ni Jusjkevitj?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Från spionagearbetet?

Hrasje: Genom spionagearbete stod jag i förbindelse med honom sedan ungefär i mitten av 1935.

Vysjinski (till Hrasje): Har ni deltagit i några diversionsanslag?

Hrasje: Personligen har jag inte deltagit, men det är mig bekant, att en av de tyska fackmännen, direktör Wainov, tydligen var upphovsmannen till en olyckshändelse i det kemiska kombinatet i Beresniki.

Vysjinski: Varifrån har ni erfarit det?

Hrasje: Jag vet att han efteråt kom till Moskva ytterst upprörd och bad mig att fortast möjligt befordra honom till utlandet.

Vysjinski: Gjorde ni det?

Hrasje: Jag gjorde det.

Vysjinski: Varför bemödade ni er att snabbt befordra honom?

Hrasje: Emedan jag hade erhållit motsvarande anvisningar i denna fråga.

Vysjinski: Att man snarast möjligt måste låta honom smita iväg?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Och ni gjorde det?

Hrasje: Ja.

Vysjinski: Deltog ni direkt i diversionsdåd?

Hrasje: Inte personligen.

Vysjinski: Var ni underrättad?

Hrasje: Jag hade hört talas om olyckshändelser, var emellertid inte säker på att det var diversionsdåd.

Vysjinski: Har Rataitjak inte talat med er om diversions- eller skadegörelseverksamhet?

Hrasje: Vid det första sammanträffandet talade han därom i allmänhet men inte konkret.

Vysjinski: Vad sade han?

Hrasje: Att organisationen fullföljer dylika skadegörelse- och diversions-syften.

Vysjinski: Det var vid den tiden, då han hade värvat er?

Hrasje: Det var vid den tiden. Han sade att han kände till mina förbindelser med Meierowitz, vilka han börjat före mitt samtal med honom, och att jag

också i fortsättningen skulle utföra detta arbete, utföra spioneriarbete.

Vysjinski: Jag har inte flera frågor.

Ordföranden: Rätten bekräftar, att fotografiet av den medborgare, vilket anklagade Hrasje identifierade som Meierowitz, är fullkomligt identiskt med det fotografi, vilket befinner sig i inreseärendet hos utländska sektionen vid Moskvaområdes exekutivkommittés administrativa avdelning, liksom även med fotografiet på intyget. Har försvarsadvokaten några frågor?

Försvarsadvokaten: Nej.

Norkin: Jag har en fråga. Jag har hört att Hrasje nämnt mitt namn i samband med något brev.

Ordföranden: Anklagade Hrasje, upprepa vad ni ville säga om Norkin.

Hrasje: Jag sade, att jag i mitten av 1932 efter min återkomst från semestern i min företrädares skrivbord fann ett brev, vilket började med ”Kära Boris” och var undertecknat av Davidsohn, som befann sig i utlandet, meddelade däri Norkin bland annat att han där värvat en fackman en person, som i sin åskådning står oss nära, och han ber Norkin förorda, att J. L. Pjatakov låter anställa denna fackman.

Ordföranden (till Norkin): Är ni nöjd med detta svar?

Norkin: När ankom detta brev?

Hrasje: Detta brev var troligtvis avsänt av Davidsohn från Berlin i maj eller början av juni 1932. Jag fann det där, när jag kom tillbaka från min semester i slutet av juli eller i början av augusti.

Norkin: Jag ber om tillstånd att få säga en sak...

Ordföranden: Var god och fatta er kort.

Norkin: Jag har förstått det så, att det var ett uppdrag i samband med utländska fackmän, vilka bedrev spioneriverksamhet. I samband härmed vill jag

avge följande förklaring: först och främst har Davidsohn, så vitt jag vet, aldrig haft något att göra med trotskismen.

Vysjinski: Känner ni då till var och en som var trotskist?

Norkin: Jag vet inte ...

Vysjinski: Ingen har ju heller beskyllt er för denna sak.

Norkin: Det kastar en viss skugga över mig att jag stod i förbindelse med denna person.

Vysjinski: Det har kastats mycken skugga över er. Har ni läst anklagelseakten?

Norkin: Ja.

Vysjinski: Man anklagar er för det, som står i anklagelseakten.

Norkin: Och inte för detta?

Ordföranden: Anklagade Hrasje, vilket födelseår anser ni vara det riktiga.

Vid mottagandet av anklagelseakten förklarade ni för sekreteraren, att ni är född 1886 och inte 1880, och företog en korrigering. I dag sade ni, att ni är född inte 1886 utan 1880. När är ni egentligen född?

Hrasje: Tillåt mig att säga, att, då man överlämnade mig anklagelseakten, var mitt födelseår där angivet till 1890, sade jag att enligt mina papper är jag född 1880, men verkligen 1886.

Ordföranden: Vi fastslår därför efter er utsago ert födelsedatum: 1886.

Vysjinski: När föddes ni slutgiltigt?

Hrasje: Slutgiltigt år 1886.

Förhör med den anklagade G. J. Pusjin

Ordföranden: Anklagade Pusjin, bekräftar ni de utsagor ni givit under för undersökningen, och de utsagor ni givit Unionens allmänna åklagare i januari i år?

Pusjin: Ja.

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, har ni frågor till den anklagade?

Vysjinski (till Pusjin): Vad erkänner ni er skyldig till?

Pusjin: Jag bekänner mig vara skyldig till att ända sedan Rataitjak värvade mig för den kontrarevolutionära trotskistiska organisationen i början av 1934 ha tillhört den till min häktning och utfört tre diversionsdåd i Gorlovkaverket efter direktiv av Rataitjak, vidare deltagit i skadegörelsearbete, som bedrevs ifråga om utarbetandet av planer och slutligen har jag, på uppdrag av densamme Rataitjak, överlämnat tre hemliga dokument till den tyska spionen, montören Lenz. Det är i korthet, så att säga i knappaste ordalag det, för vilket jag erkänner mig skyldig.

Vysjinski: Och det att ni ytterligare värvade olika personer för den trotskistiska organisationen? Vilka av er värvade personer för diversionsverksamhet, kan ni uppge?

Pusjin: Den tekniska direktören vid det kemiska verket i Gorlovka, ingenjör

Kommodov: Jag har en fråga till Pusjin. När utfördes diversionsdådet i Gorlovkaverket?

Pusjin: I november 1935.

Kommodov: Har ni utfört några skadegörelse- eller diversionsdåd under år 1936?

Pusjin: Nej, sedan december 1935 har jag inte begått något attentat av kriminell natur. Jag strävade av alla krafter att komma ifrån den kemiska industrins huvudstyrelse och for till Georgien.

Kommodov: Har ni inte utnyttjat er nya anställning i dålig riktning?

Pusjin: Tvärtom, jag bemödade mig att arbeta så bra som möjligt för att avtvå denna brottsliga skamfläck.

Kommodov: Jag har ännu följande fråga: hade ni bara att göra med Rataitjak, eller med högre personer i tjänsten? Hade ni att göra med Pjatakov?

Pusjin: Nej.

Kommodov: Har det förekommit att ni talat med någon som beklädde en högre post än Rataitjak?

Pusjin: Nej.

Kommodov: Nar häktades ni?

Pusjin: Jag häktades den 22 oktober och erkände, så fort jag blev förd från cellen till rannsakningen.

Kommodov: Har ni avlagt er bekännelse under förhöret, eller har ni avgivit en egenhändigt skriven deklaration?

Pusjin: Innan fällande bevis framlagts och en rad frågor ställdes, bad jag om papper och penna och skrev till folkkommissarien för inre angelägenheter, Jesjov, en skrivelse vari jag tillstod alla mina förbrytelser.

Kommodov: Jag har inte flera frågor.

Ordföranden: Rätten intygar, att i handlingarna befinner sig en skrivelse med Pusjins egenhändiga underskrift, vilken han skrivit till kamrat Jesjov den 22 oktober 1936 och vari han förklarar:

”Sedan jag häktades natten den 22 oktober 1936 anser jag det vara min plikt att ögonblickligen, utan betänkande meddela om den kontrarevolutionära organisation inom den kemiska industrin, i vilken jag blivit indragen, likaså över dess kriminella verksamhet och mitt personliga deltagande däri. Genom min bekännelse och min uppriktiga ånger hoppas jag att kunna sona min skuld mot partiet och mot landet.

Vysjinski (till Pusjin): Hur länge har ni utövat befattningen som kunskapare åt den tyska spionagetjänsten?

Pusjin: Kunskapare åt den tyska spionagetjänsten var jag under första hälften av 1935 till mitten 1935.

Vysjinski: Sedan när?

Pusjin: Från slutet av 1934 eller från början av 1935.

Vysjinski: Vid vilken tidpunkt ägde edra diversionsdåd rum?

Pusjin: Det var tre diversionsdåd. Det första utfördes i april 1934.

Vysjinski: Och intill dess?

Pusjin: Jag värvades först i februari 1934 för organisationen.

Vysjinski: Var ni vid den tiden partimedlem?

Pusjin: Ja.

Vysjinski: Och när bedrev ni spioneri?

Pusjin: Till mitten av 1935.

Vysjinski: Vad var det som sedan hindrade er?

Pusjin: Jag hade inga praktiska uppdrag, då den person, med vilken jag stod i förbindelse (Lenz) reste bort.

Vysjinski: Alltså har ni inte inställt er verksamhet för att ni hade några samvetskval, utan av den orsak, att inga praktiska förslag gjordes?

Pusjin: Ja.

Vysjinski: Varför bedrev ni ej spionage under år 1936? Jag hälsar naturligtvis med tillfredsställelse den omständigheten att ni avstod, men motiven intressera mig.

Pusjin: För så vitt det finns möjlighet att inte bara tala om fakta, utan också om stämningar och själskval ...

Vysjinski: Stämningar och själskval lämnar vi åt sidan. Mig intresserar fakta. Varför har ni under år 1935 inte utfört några uppgifter eller uppdrag rör spionagetjänsten? Ni svarade redan att det ej gjordes några praktiska förslag. Och gjordes sådana förslag 1936?

Pusjin: Jag reste bort och fick inga uppdrag av något slag. Och av eget initiativ har jag aldrig handlat.

Vysjinski: Alltså hade ni helt enkelt inget tillfälle?

Pusjin: Så är det.

Vysjinski: Hade ni, innan ni fördes till Folkkommissariatet för inre angelägenheter, inte sagt till någon, att ni Ilade synder, förbrytelser på ert samvete?

Pusjin: Alla själskval behöll jag för mig...

Vysjinski: Jag frågar er inte om själskval. Jag frågar er om ni sagt något härom till någon eller ej?

Pusjin: Jag har ej uttalat mig för någon.

Vysjinski: Före häktningen hade ni således ej uttalat er till någon?

Pusjin: Nej.

Vysjinski: Först när ni fördes till Folkommissariatet för inre angelägenheter kom edra ”själskval” till uttryck?

Pusjin: Det stämmer.

Vysjinski: Förklaringen till kamrat Jesjov, angav ni således inte före häktningen utan först efter ert anhållande?

Pusjin: Ja.

Vysjinski: Måhända det då började kännas kusligt inför avgörandet, ni skulle bli tvungen att lösa in växlarna.

Pusjin: Jag måste ge en annan förklaring. Saken är den, att själva mitt deltagande i organisationen i slutet av 1935 med all klarhet bevisade för mig, i vilken avgrund jag sjunkit, och de själskval jag då hade, vad jag kände ...

Vysjinski: Vad måste man göra, då man har insett detta? Man måste gå och göra anmälan. Och det gjorde ni inte?

Pusjin: Nej.

Vysjinski: Och då ni ej kom och gjorde anmälan, förlorar allt annat varje betydelse.

Pusjin: Alldeles riktigt. Då emellertid den frågan ställdes av er, om min förklaring i Folkkommissariatet inte var beroende på rädsla.

Vysjinski: Jag talade inte om rädsla, utan jag sade, att ansvarskänslan kanske dykt upp hos er.

Pusjin: Ni anser det vara rädsla för bestraffning?

Vysjinski: Därom kan ni tala i ert slutord. Mig intresserar endast frågan, vilka objektiva fakta och omständigheter ni kunde framlägga, som skulle kunna bevisa, att ni sedan andra hälften av 1935 har frigjort er från dessa era förbrytelser.

Pusjin: Jag kan anföra ett objektivt bevis. I april 1936 for jag till verket i Kamensk, där jag, som jag redan sade i början, hade värvat två personer.

Vysjinski: För vad?

Pusjin: För att bedriva skadegörelsearbete. Om det hade varit så att jag vidhållit samma övertygelse, som jag hade, då jag värvade dem, så skulle jag ha utnyttjat min vistelse där för att tala med dem, att utpeka bestämda uppgifter och uppdrag. Jag inskränkte mig till att hälsa på dem på avstånd och reste därifrån.

Vysjinski: Och anmälde ni vid den tiden, vad de var för personer?

Pusjin: Jag har redan sagt er, att jag aldrig talat om något för någon.

Vysjinski: Ni ansåg det alltså inte vara rådligt att tala med dem?

Pusjin: Nej. Första gången skulle jag inte ha ansett det vara olämpligt att tala med dem. Men andra gången ansåg jag det ur andra synpunkter vara omöjligt att göra det.

Vysjinski: Med andra ord, objektiva bevis kan ni inte ge?

Pusjin: Om endast det gäller som objektivt bevis, att man inställt sig och avgett en skyldighetsförklaring innan man blir anhållen, så har jag inga sådana bevis.

Vysjinski: Jag har inte flera frågor.

Ordföranden: Har försvarsadvokaten inga frågor?

Försvarsadvokaten: Nej.

Förhör med vittnet L. J. Tamm

Ordföranden: Vittnet Tamm (vittnet Tamm införes i salen). Ert namn är Tamm?

Tamm: Ja.

Ordföranden: Leonid Jevgenjevitj?

Tamm: Ja.

Ordföranden: Er senaste befattning?

Tamm: Ställföreträdande chefingenjör för ”Glavasot”.[12]

Ordföranden: Ni har tillkallats som vittne i målet mot Pjatakov, Radek, Serebrjakov och andra, och är förpliktad att avge sanningsenliga vittnesmål.

Tamm: Tillåter ni mig, medborgare ordförande, att avge en förklaring? Jag vill be er att höra mig under ett slutet sammanträde, då jag har tungt vägande grunder härför. Om ni tillåter vill jag framlägga dem skriftligen.

Ordföranden: Vi kommer att ha en hel mängd frågor, vilka kommer att behandlas på ett slutet sammanträde, emellertid finns det en rad frågor, vilka kamrat åklagaren vill ställa er, och vilka kan behandlas offentligt.

Vysjinski: Jag anser, att man på öppet sammanträde kan behandla den del, som icke berör någonting hemligt, om vittnets förbindelse med den anklagade Pusjin, om diversionsdåd o. s. v., utan att ingå i några detaljer; det övriga kan man behandla på det slutna sammanträdet.

Ordföranden: Var så god, och framställ frågor!

Vysjinski (till Tamm): Säg oss, var god, hur gammal är ni?

Tamm: 35 år, jag blir 36.

Vysjinski: Om ni en gång är 35 år, så blir ni naturligtvis 36.

Tamm: Jag menar, att jag inom några dagar blir 36 år.

Vysjinski: Hur många år har ni arbetat på kväveindustrins område?

Tamm: Sedan 1928.

Vysjinski: Under senare tid beklädde ni posten som chef för produktionsavdelningen?

Tamm: Under senare tid beklädde jag posten som ställföreträdande chefingenjör för kväveindustrin.

Vysjinski: Redan i Moskva?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Hur länge arbetade ni på Gorlovkafabriken?

Tamm: Från 1932 till februari 1936.

Vysjinski: Kände ni Pusjin?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Vem har gjort er bekanta?

Tamm: Jag blev bekant med Pusjin under min första vistelse på Gorlovka kvävegödselfabrik, om jag ej misstar mig, i juni eller juli 1932, då Ulanov föreslog mig att tillsammans med honom begiva mig till denna fabrik som teknisk direktör.

Vysjinski: Hur fick ni reda på Pusjins brottsliga verksamhet?

Tamm (tiger en stund): Jag arbetade samman med Pusjin från hösten 1932, ungefär från september månad, till hans avresa från Gorlovka i mitten av 1933.

Vysjinski: Jag frågar, hur fick ni veta, och visste ni om Pusjins brottsliga verksamhet?

Tamm: Jag skall genast tala om det.

Vysjinski: Men ni gör det icke.

---

[12] Kväveindustrins huvudstyrelse.

Tamm: Jag fick veta det på grund av hans egna ord.

Vysjinski: Av vilken anledning började Pusjin berätta om sina brott?

Tamm: Jag hade en hel rad sovjetfientliga samtal med Pusjin.

Vysjinski: Varför det?

Tamm: Jag kände till hans sovjetfientliga inställning.

Vysjinski: Varifrån?

Tamm: Det framgick av hela hans tal, av enskilda repliker.

Vysjinski: Han var medlem av partiet?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Och ni?

Tamm: Partilös.

Vysjinski: Och ni, en partilös, märkte plötsligt, att en partimedlem för sovjetfientligt tal?

Tamm: Ja. Vid en av mina resor till Moskva, det var i februari 1934, besökte jag honom i fabriksangelägenheter i Kemiska industrins huvudstyrelse, och där ställde han mig ett konkret förslag om diversionsverksamhet. Jag samtyckte.

Vysjinski: Ni biföll hans anhållan?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Han gav er uppdrag? Alla dessa uppdrag utförde ni?

Tamm: Ja, jag utförde dem.

Vysjinski: Det var 1934.

Tamm: Ja.

Vysjinski: Men år 1935.

Tamm: År 1935 gav han ännu ett uppdrag.

Vysjinski: Som ni också lyckades utföra?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Det var i början av 1935, eller i slutet?

Tamm: Uppdraget gavs i mitten av året, men utfördes i slutet.

Vysjinski: Vad anser ni: kan man tro, att Pusjin under hela året 1935 gick in för diversionsarbeten?

Tamm: Jag menar, att han gjorde det.

Vysjinski: Träffade ni honom under hela året 1935?

Tamm: Jag träffade honom efter det sista diversionsdådet i november 1935.

Vysjinski: Men vart tog Pusjin sedan vägen?

Tamm: Han reste till Rion.

Vysjinski: Med vilken inställning for han till Rion?

Tamm: Jag hade inte tillfälle att tala med Pusjin om denna fråga.

Vysjinski: Träffade ni Pusjin senare?

Tamm: Jag träffade honom kanske två gånger i ”Glavasot” år 1936.

Vysjinski: Talade ni om diversionsdåd?

Tamm: Nej, sådana samtal fördes icke.

Vysjinski: Hurudan var stämningen?

Tamm: Sammanträffandena var så korta, att man nästan inte hade tid att samtala om något.

Vysjinski: Ni möttes som gamla bekanta, som vänner?

Tamm: Vi träffades i ”Glavasot” endast för några minuter och förde inget samtal.

Vysjinski: Ni betraktade honom som en gammal konspiratör, eller trodde ni, hade ni anledning att tro att lian upphört med denna verksamhet?

Tamm: Jag talade icke om detta ämne.

Vysjinski: Således kan ni icke karakterisera Pusjin Vid slutet av år 1936?

Tamm: Nej, det kan jag icke.

Vysjinski: Sedan dess har ni inte träffat honom mera?

Tamm: Sista gången såg jag honom kort före min häktning.

Vysjinski: När var det?

Tamm: Jag tror, att jag såg honom sista gången i början av oktober 1936.

Vysjinski: I början av oktober 1936.

Tamm: Ja.

Vysjinski: Ingenting hade ändrats, märkte ni inga tecken?

Tamm: Jag hade inget tillfälle att tala med honom.

Vysjinski: Diversionsdåden på uppdrag av Pusjin utfördes under er omedelbara ledning?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Vem utförde dem?

Tamm: De utfördes av Assinovski, Halesov, Dratj, Krusjelnitski.

Vysjinski: Meddelade ni Pusjin, hur de utförde allt detta?

Tamm: Ja.

Vysjinski: Var han nöjd härmed?

Tamm: Han hade inte ord av klander.

Vysjinski: Fortsatte han att ge ytterligare uppdrag?

Tamm: Efter det sista gav han icke nya.

Vysjinski: Nej, efter det första?

Tamm: Efter det första gav han.

Vysjinski: Efter det första gav han, men efter det sista, då det en gång var gjort, gav han icke; alltså var han nöjd, alltså menade han, att det var riktigt och tillfreds därmed. Andra frågor har jag icke.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytes på 20 minuter.

Kompletterande frågor till de anklagade J. L. Pjatakov och K. B. Radek

Ordföranden: Förhöret med de anklagade är slutfört. Förhöret med vittnena är också slutfört. Ges det några ytterligare frågor?

Vysjinski: Jag har frågor till Pjatakov. Anklagade Pjatakov, säg oss, var god, for ni med flygmaskin till Norge för att träffa Trotski? Vet ni, på vilket flygfält ni landade?

Pjatakov: Nära Oslo.

Vysjinski: Hade ni inga svårigheter vid landningen eller för tillträdet med flygmaskinen till detta flygfält?

Pjatakov: Jag var upprörd på grund av resans ovanlighet, jag fäste ingen uppmärksamhet vid detta.

Vysjinski: Känner ni namnet Kjeller?

Pjatakov: Nej.

Vysjinski: Ni bekräftar, att ni landade på ett flygfält nära Oslo?

Pjatakov: Nära Oslo. Det minnes jag.

Vysjinski: Flera frågor har jag icke. Jag har en anhållan till rätten. Jag intresserade mig för denna omständighet och anhöll av Kommissariatet för utrikes angelägenheter att de skulle skaffa mig en upplysning, ty jag ville verifiera Pjatakovs utsagor i detta fall. Jag erhöll en officiell upplysning, vilken jag anhåller om att bifoga till handlingarna. (Läser.)

> ”Konsulära avdelningen vid Folkkommissariatet för utrikes ärenden meddelar härmed Sovjetunionens allmänna åklagare att i överensstämmelse med ett meddelande, som erhållits av Sovjetunionens befullmäktigade representant i Norge, flygfältet i Kjeller, nära Oslo, i överensstämmelse med internationella regler året runt mottager andra länders flygmaskiner och att landning och startning av flygplan är möjlig även under vintermånaderna.” [13]

(Till Pjatakov.) Det var i december?

Pjatakov: Alldeles riktigt.

Vysjinski: Jag anhåller, om att det lägges till handlingarna.

Nu en fråga till den anklagade Radek.

Ordföranden: Var så god.

Vysjinski: Anklagade Radek, säg oss: kom någon person till er i er villa i närheten av Moskva?

Radek: Som jag redan påpekat, besökte mig sommaren 1935 samma diplomatiska representant för ett mellaneuropeiskt land, vilken företog den första sonderingen i ett samtal med mig år 1934.

Vysjinski: När han besökte er, skedde det i någons närvaro, eller mellan fyra ögon?

Radek: Nej, Bucharin var då hos mig. Vi satt på verandan, när en automobil körde fram, och genom fönstret såg jag denna herre, som jag kände, och dessutom två okända. Enär han icke förut anmält sitt besök, blev jag förvånad. Han började förklara sin ankomst därmed, att han haft besök av två personer, vilka säkert intresserade mig: en professor från Königsbergs universitet och rådgivaren för en av ledarna för en provins i detta land, vilka borde intressera mig är den synpunkten, att Königsberg förhöll sig annorlunda till Ryssland än, låt oss säga, Rosenberg, att Preussen fruktar Polen, inte litar på det, därför är detta land mera intresserat av ett aktivt förhållande till Sovjetunionen.

Jag åhörde denna hans inledning, och emedan vi hade beslutat att icke inlåta oss i några samtal med dessa representanter här, förutom att, som jag redan meddelat, visera Trotskis mandat, och enär jag icke kunde klargöra orsakerna för honom, återstod mig endast ett: jag började att oväntat för honom driva gäck. En ordstrid om rasfrågan uppkom. Och när dessa representanter såg, att vi synbarligen icke ville ge oss in i några sådana samtal, för vilka de kommit, gav de sig i väg.

Detta besök hade en framtida konsekvens. Den diplomatiska agenten kunde antingen icke förstå, varför han blev så mottagen, eller också ville de personer, som stod bakom honom, finna ut vad detta skulle betyda, om ej vissa förändringar inträtt i blockets förhållande till

---

[13] Ett ganska märkligt försök att ”bevisa” att Pjatakov verkligen varit i Oslo den angivna tidpunkten. Frågan gällde ju inte om det var *möjligt* att landa på denna flygplats, utan om någon (Pjatakov i detta fall) verkligen *gjort* det, vilket förnekades av berörda myndigheter och flygplatsledningen – se Världsrevolutionen i Hønefoss. En redogörelse för Leo Trotskijs vistelse i Norge av Yngvar Ustvedt, kapitlet ”Norskt efterspel”, samt utdraget ur Dewey-kommissionens rapport Om Pjatakovs vittnesmål under 2:a Moskvarättegången.

detta land. Några månader efteråt, ungefär i november 1935, kom detta lands militärattaché till mig vid en av de vanliga diplomatiska mottagningarna ...

Ordföranden: Nämn varken namn eller land.

Radek: ... och började beklaga sig över den fullständiga ändringen i atmosfären mellan de båda länderna. Efter de första orden sade han, att det existerade bättre förhållanden mellan de båda ländernas båda arméer under herr Trotskis tid.

Vidare sade han, att Trotski förblivit trogen sina gamla åsikter om nödvändigheten av den sovjet-tyska vänskapen. Efter åtskilliga sådana uttalanden från hans sida, började han ansätta mig, såsom en vilken tidigare gått in för Rappallolinjen. Jag svarade honom härpå med samma formulering, varmed jag svarade den första sonderingen, att realpolitikerna i Sovjetunionen förstår betydelsen av den sovjet-tyska vänskapen och är redo att gå med på eftergifter ,som är nödvändiga för att trygga denna vänskap. Han svarade mig, att man äntligen på något sätt borde komma samman och tillsammans utförligt och konkret dryfta vägarna för närmandet.

Jag sade honom att så fort en motsvarande situation uppstår, skulle jag gärna tillbringa en kväll med honom. Detta andra samtal visade mig, att här förelåg ett försök från militärkretsarnas sida att få reda på de förbindelser, som inletts mellan Trotski och respektive kretsar i Tyskland, eller att få pröva det reella innehållet i de förhandlingar, som förts. Kanske rörde det sig också om att undersöka, huruvida vi visste, vad Trotski konkret föreslagit.

Vysjinski: Hade ni något samtal med Pjatakov eller någon annan beträffande fristen före utbrytandet av ett eventuellt krig?

Radek: När Pjatakov kom från Oslo ställde jag ett antal frågor till honom rörande utrikespolitiken. Han berättade följande: För det första hade Trotski sagt honom, att det icke var tal om fem år utan om ett på sin höjd två år, att det handlade om ett krig under loppet av 1937. Därpå frågade jag Pjatakov: ”Meddelade dig Trotski detta såsom en förmodan från sin sida?” Pjatakov svarade: ”Nej, Trotski sade detta under åberopande av ett samtal med Hess och andra officiella personer i Tyskland, som han haft att göra med.” Följaktligen var detta ett direktiv att inställa sig på en absolut konkret tidpunkt.

Jag frågade honom: Handlar det om ett isolerat krig mot Sovjet-Unionen?

Därpå svarade Pjatakov, att Trotski överhuvudtaget talat om ett krig under 1937, varvid han icke avskiljt överfallet på Sovjet-Unionen från den allmänna utvecklingsgången. Men när jag därpå frågade Pjatakov, hur Trotski konkret föreställde sig händelsernas utveckling, svarade mig Pjatakov, att Trotski hade sagt: den militära förberedelsen är avslutad och nu pågår det diplomatiska arbetet för att trygga Tyskland. Till detta arbete kommer att behövas ett år. Han sade, att avsikten med de diplomatiska ansträngningarna för det första var att säkra Englands neutralitet. För det andra gällde det för Tyskland att antingen uppnå en överenskommelse med Frankrike eller att stödd på den växande fascistiska rörelsen, som försvagar den demokratiska regeringen i Frankrike, i en gynnsam situation genom ett hastigt slag sätta detta land ur spelet för så lång tid, som behövdes för att med koncentrerade krafter rikta ett slag mot Sovjet-Unionen. Detta var det andra faktum, som Pjatakov meddelade.

Det tredje förhållande, som framgått ur samtalen mellan Trotski och Pjatakov, var Tysklands fordran på full handlingsfrihet vid sitt framträngande i Balkan och Donauländerna. Även detta är ett faktum av mycket stor betydelse.

Vysjinski (till Pjatakov): Har ni sagt detta? Bekräftar ni det?

Pjatakov: Ja, Radek återger detta mycket noggrant. Det är allt fullt riktigt.

Vysjinski: Jag har inga flera frågor.

Ordföranden: Har försvarsadvokaterna inga kompletterande frågor att ställa till de anklagade? (Försvarsadvokaterna: Nej.)

De sakkunniges utlåtande

Ordföranden: Kamrat Monosovitj, äro svaren på de av statsåklagaren ställda frågorna färdiga?

Monosovitj: Ja, de är färdiga (läser):

”*1. Om explosionen i väte-syntesavdelningen vid kväve-konstgödselfabriken i Gorlovka den 11 november 1935.*

a) Vad var den direkta orsaken till explosionen av kväveapparaten i kamrarna för framställning av flytande luft vid väte-syntesavdelningen i Gorlovka kväve-konstgödselfabrik den 11 november 1935?

Svar: Den direkta orsaken till explosionen av kväve-apparaten i kamrarna för framställning av flytande luft var anhopningen av acetylen i apparatens kondensatorer och isoleringsmassa.

Acetylenanhopningen var förorsakad av följande omständigheter:

1. Ventilatorer, som sög in luft från de högre luftlagren, fungerade ej, och till följd härav insöks luft från ventilatorrummet, vilken hade stor acetylenhalt.

2. I luftkompressorernas tillförsellinje bildade sig ett vakuum, emedan ventilatorn ej fungerade, så att det sögs in luft, som var förorenad med acetylen från den omgivande atmosfären på luftledningens hela längd. Luften var starkt förorenad med acetylen, emedan det utfördes svetsningsarbeten med hjälp av acetylengenerator alldeles invid avdelningen.

3. Som det framgår av det tekniska protokollet och av ingenjör Tamms uttalanden arbetade kväveapparaten före explosionen under 15 dagar med suppleringskondensatorn avkopplad och dessutom gjordes ingen analys av acetylenhalten i det flytande syret (under flera dagar förekom inte ens reaktion) och det flytande syret blev antingen inte ofta nog eller inte alls avtappat från huvudkondensatorn.

b) Fanns det möjlighet att förebygga denna explosion?

Svar: Utan tvivel. Man skulle endast ha iakttagit de instruktioner, som äro obligatoriska för arbetsprocessen och som garanterar en normal och ofarlig funktion av dessa aggregat, nämligen: lufttillförsel från de högre atmosfärlagren, systematisk analys av det flytande syret och systematiskt avtappande av det flytande syret ur kondensatorn.

c) Kan explosionen ha varit tillfällig, eller måste den anses vara resultatet av illvillig avsikt?

Svar: Ifall de för driften obligatoriska instruktionerna iakttagits och en explosion inträffat, så kunde det bli tal om en tillfällighet. I detta fall, då instruktionerna absolut ignorerades och detta gav alla förutsättningar för explosionen, kan det ej bli fråga om en tillfällighet. Den illvilliga avsikten är ett obestridligt faktum.

d) Överensstämmer vittnet Tamms uttalanden under förundersökningen angående omständligheterna vid och orsakerna till explosionen med de objektiva tekniska uppgifter, som de sakkunniga haft till sitt förfogande?

Svar: Ja, i huvudsak överensstämmer de.

2. Om explosionen i kväve-konstgödselfabriken i Gorlovka den 7 april 1934.

a) Vad var den direkta orsaken till explosionen?

Svar: Explosionen var en följd av autogen skärning av de små rör, som ledde till mätningsapparaterna. På grund av explosionsfaran är svetsning eller skärning av gasfyllda rör kategoriskt förbjudna, utan att rören blivit urblåsta. I detta fall utfördes skärningen utan föregående urblåsning, och det framkallade explosionen.

b) Överensstämmer vittnet Tamms och den anklagade Pusjins uttalanden under förundersökningen om omständigheterna vid och orsakerna till explosionen med de objektiva uppgifter, som de sakkunnige har till sitt förfogande? Svar: Ja, de stämmer överens.

c) Kan denna explosion betraktas som en tillfällighet eller var den resultatet av illvillig avsikt?

Svar: Då instruktionen är mycket sträng på denna punkt och då det kräves speciellt tillstånd av den tekniska direktören eller av avdelningschefen för ett sådant arbete, kan brytandet av dessa instruktioner ej anses vara tillfälliga utan måste betraktas som resultatet av illvillig avsikt.

3. Om brottet på gasledningen i kväve-konstgödselfabriken i Gorlovka den 14 november 1934.

a) Vilka orsaker framkallade brottet på gasledningen i kväve-konstgödselfabriken i Gorlovka den 14 november 1934?

Svar: Brottet på gasledningen inträffade som följd av att en stor vattenmängd (c:a 15 ton) samlats i ledningen. Vattensamlingen förorsakades av att kondensatet icke tappades ut. Två avloppskranar var stängda. Vattnet samlade sig i gasledningens djupast liggande del. Den upptog 2/3 av gasledningens fria öppning och framkallade en ökning av gasens hastighet upp till 16-20 meter per sekund.

Den därav framkallade vibrationen i gasledningens konstruktion och de hydrauliska stötarna stegrade metallens spänning utöver flytgränsen, och därför förstördes gasledningen.

b) Överensstämmer vittnet Tamms och den anklagade Pusjins uppgifter under förundersökningen angående omständigheterna vid och orsakerna till brottet med de objektiva tekniska uppgifter, vilka de sakkunnige har till sitt förfogande?

Svar: Ja, de stämmer överens.

c) Kan brottet anses vara tillfälligt, eller måste det betraktas som resultatet av illvillig avsikt ?

Svar: Brottet på gasledningen kan ej anses vara tillfälligt. Bullret från den stora vattensamlingen i gasledningen hördes i fabriken tre och en halv timme innan brottet skedde. De ovillkorligen nödvändiga tekniska åtgärderna skulle ha varit att genast tappa av vattnet och stanna kompressorerna till dess kondensatet fått avlopp. Att de kvalificerade ingenjörerna Tamm och Halesov underlät att vidtaga dessa åtgärder, påvisar en illvillig avsikt i deras handling, som ledde till brott på gasledningen.

Vysjinski: Jag ber er förtydliga svaret på följande fråga (läser): ”Överensstämmer vittnet Tamms uppgifter under förundersökningen med de tekniska uppgifter, som de sakkunnige har till sitt förfogande?”

Den sakkunnige Monosovitj sade: ”Ja, i huvudsak stämmer de överens.” Vad betyder det?

Monosovitj: Jag kan säga följande: I vittnet Tamms uttalande heter det, att det inte gjordes någon analys av acetylenhalten i det flytande syret under de senaste 3-4 dagarna före explosionen; men i det tekniska protokollet, som föreligger från fabrikens sida säges det, att det ej finnes några anmärkningar om analyser i journalerna ända sedan den 2 november, så att det framgår av anteckningarna att inga analyser gjorts under 9 dagar, medan det enligt vittnet Tamms uttalanden skulle vara 3-4 dagar. Därför stämmer det tekniska materialet i stort sett, det förekommer här endast en inexakthet.

Vysjinski: I stort sett, betyder det att analyserna verkligen ej gjordes

Monosovitj: Ja.

Vysjinski: Och inexaktheten gäller tiden. Enligt den anklagade Pusjins påstående var det en tämligen kort tid?

Monosovitj: Ja.

Vysjinski: Är det av intresse för saken, om analysen utföres med längre eller kortare mellanrum, har det en betydelse för förebyggandet?

Monosovitj: För förebyggandet är kortare mellanrum mellan analyserna bättre.

Vysjinski: Skall det förstås så, att dessa analyser utfördes 3 dagar före explosionen?

Monosovitj: Det framgår av hans uttalande, att analyser skulle ha gjorts 3-4 dagar före explosionen.

Vysjinski: Och enligt materialet?

Monosovitj: Av materialet framgår det, att inga analyser utfördes under de senaste 11 dagarna före explosionen, och ju längre mellantiden är, dess större är faran.

Vysjinski: Enligt er mening var läget således ändå värre och farligare än vad den anklagade framställt det?

Monosovitj: Faktiskt var det farligare

Vysjinski: Har försvarsadvokaterna frågor?

Kommodov: Vilken mellantid föreskriver instruktionen?

Monosovitj: Enligt instruktionen skall det göras två analyser under varje skift.

Kommodov: Alltså två gånger om dagen.

Ordföranden: Anklagade Pusjin, har ni någon fråga?

Pusjin: Det var inte den anklagades uttalande, utan vittnet Tamms. I mitt uttalande heter det, att analyser ej gjordes under 10 dagar.

Monosovitj: Det var faktiskt i Tamms material.

Vysjinski: Jag ber rätten rikta sin uppmärksamhet på den omständigheten, att frågan egentligen formulerades så: Stämmer det uttalande, som vittnet Tamm har gjort under rannsakningen angående omständigheterna vid och orsakerna till explosionen? Och svaret: ”I huvudsak stämmer det” syftar på Tamm, Pusjin har ingenting att göra därmed.

Kommodov: På ett annat ställe är det så, att både Tamm och Pusjin kommer ifråga.

Vysjinski: Men Pusjin bekräftar, att inga analyser gjordes under 10 dagar.

Kommodov: Har jag hört rätt, att i ett annat fall, där uttalanden både för Tamm och Pusjin föreligger, deras uttalanden överensstämmer?

Monosovitj: Ja, de stämmer.

Ordföranden: Har ni inga andra frågor?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Kamrat Lekus har ordet för sitt utlåtande.

Lekus: På anmodan av undersökningsmyndigheterna har en rad sakkunnigekommissioner arbetat i Kusnetskbassängen under oktober, november och december månader 1936 med frågor, som står i samband med de anklagade Sjestovs och Stroilovs brottsliga verksamhet i Kusnetskbassängen, så som vi formulerade frågorna. Dessa sakkunnigekommisioner har studerat en stor mängd av det faktiska material, som Bergverksstyrelsen har samlat. Dessutom har de besökt alla gruvor, som de ansåg nödvändigt att besöka, och de har själva besiktigat de schakt, som det ena eller andra materialet hänförde sig till.

Den kommission, som undersökt allt material, som samlats i Kusnetskbassängens gruvor, bestod av bergsingenjör Gorbatov, bergstekniker Dmitrov och mig.

I samband med de frågor, vilka statsåklagaren, Sovjetunionens allmänna åklagare, kamrat Vysjinski i går ställde, och som rätten har bekräftat, har jag i och för svarens utarbetande använt allt det material, som jag härmed förelägger rätten.

Jag går nu över till de konkreta svaren (läser):

”Utlåtande över de frågor, som statsåklagaren, Sovjetunionens allmänna åklagare, kamrat Vysjinski har ställt den sakkunnige Lekus, och som rätten har bekräftat, angående de anklagade Sjestovs och Stroilovs brottsliga verksamhet i Kusnetskbassängen .

A. Gruveldsvådorna i Prokopjevskgruvan.

1. Orsakerna till eldens uppkomst.

Gruveldsvådorna uppstod till följd av:

a) Användande av kammar- och pålsystemet med naturlig nedstörtning av de överliggande lagren vid brytningsarbetet, och zonsystemet med orört berg mellan zonerna och likaledes med naturlig nedstörtning av de överliggande lagren vid brytning av mäktiga lager.

De kol som blev kvar i lagren, befann sig i sådana förhållanden, som gynnade självuppvärmning och sedan självantändning.

b) Tekniskt oriktig användning av det ovannämnda arbetssystemet med en brytningsmetod, som fick antalet olyckor att stiga starkt vid rengöringsbrytningen.(Se band 44, s. 68, 73-74.)

Härefter kommer ett avsnitt, som jag anhåller om att få läsa upp på slutet sammanträde.

Ordföranden: Var så god.

Lekus: Jag har en upplysning till punkt b) i mitt utlåtande. Sakens kärna består i att själva systemet var oriktigt och oändamålsenligt ; men det kunde användas, om man hade strävat efter att organisera arbetet så bra som möjligt, men här var det ett dåligt system, som blev illa använt. (Läser): ”Genom att man inte använde metoden att mura igen de uttömda rummen”.

Ordföranden: Läs upp er tabell.

Lekus: (läser):

Kolbrytning	Med tillmurning	Med naturlig nedstörtning
	i procent	
1934	5,12	94,88
1935	3,12	96,88
1936	4,17	95,83

(Band 46, s. 20.)

2. Följderna av dessa eldsvådor.

a) På slutet sammanträde.

b) På slutet sammanträde.

c) Ett så stort antal gruveldsvådor i de översta gångarna i de brant stupande mäktiga flötserna i Prokopjevskgruvan försvårar i hög grad arbetet i de djupare liggande gångarna. Därtill kommer, att så länge eldsvådorna inte släckts, är det förenat med stor fara för arbetarna att arbeta i de undre gångarna under brandhärdarna.

d) Både uppkomsten av nya brandhärdar och förekomsten av gamla brandhärdar försvårar och desorganiserar brytningsarbetet, omöjliggör uppfyllandet av planerna för kolbrytningen och höjer produktionspriserna för kolen.

3. Fanns det möjlighet att avvända dessa eldsvådor?

I regel utesluter man praktiskt taget möjligheten av att gruveldsvådor skall uppkomma genom att använda rationella brytningsmetoder, i främsta rummet systemet att mura till de tömda rummen.

I Prokopjevskgruvan var det möjligt att utföra tillmurningsarbetet med de enklaste medel, till dess man hade hunnit bygga anläggningar för mekanisk tillmurning av de tömda rummen. (Band 44, s. 66.)

Det var möjligt att forcera inrättandet av en provisorisk anläggning för mekaniserad tillmurning, men de pengar som var avsedda härför, blev inte använda. (Band 44, s. 43.)

Sålunda fanns det möjlighet att förhindra gruveldsvådorna, men dessa möjligheter blev med avsikt inte utnyttjade.

B. Om ventilationen i Prokopjevskgruvan.

Ventilationen i gruvschakten befinner sig i ett ytterst dåligt, desorganiserat tillstånd och erbjuder ingen garanti för brytningsarbetets normala gång.

1. Orsakerna till ventilationens dåliga tillstånd.

a) Bygget av ventilationsschakten blev långt efter bygget av huvudschakten, varför det uppstod döva gångar, som ej hade någon konstgjord ventilation.

b) Den genom huvudventilatorn insugna luften fördelades ytterst olika till de enskilda brottställena och gångarna.

c) De flyttbara ventilatorerna uppställdes på ett sådant sätt att de frambragte ett kretslopp av dålig luft.

d) Ventilationsvalven och ventilationsdörrarna blev ej i rätt tid byggda och reparerade, vilket medförde luftförlust och störde ventilationsschemat.

e) Övergången till konstgjord ventilation förhalades.

2. Följderna av ventilationens dåliga tillstånd.

a) På slutet sammanträde.

Förgiftning med dödlig utgång år 1935: 2 fall och under 9 månader av 1936: 2 fall. (Band 46, s. 26.)

b) Från 1933 till 1936 ägde 10 gas- och koldammexplosioner rum. Därvid blev 21 personer skadade genom brandskador i ansiktet och på händerna, och ett fall hade dödlig utgång. (Band 46, s. 139, 140, 141.)

c) Förekomsten av gasfyllda brytningsplatser ledde till desorganisation av arbetet och minskade planuppfyllelsen i kolbrytningen.

3. Var det möjligt att förbättra ventilationen?

Det var möjligt att förbättra ventilationen. Som man ser av § 1, avsnitt ”B” i detta utlåtande skulle man kunnat kraftigt förbättra utvädringen av Prokopjevskgruvans schakt med så elementära medel som att i tid sänka ventilationsschakt, att fördela likmässigt från huvudventilatoren, att uppställa de flyttbra ventilatorerna rationellt och att genomföra en normal tillsyn över ventilationsanläggningen.

Att ingen av nämnda åtgärder träffades, kan endast vara ett resultat av illvillig avsikt.

C. Trusten ”Kusbassugols” nybyggen och rekonstruktionsbyggen åren 1932 –1936.

1. Står planen för byggnadsverksamheten i överensstämmelse med områdets gynnsamma utveckling?

a) Kusnetskområdets viktigaste uppgift består i att förse koks- och kemi industrin i östern med kol av speciella märken. Sett från den synpunkten, att områdets gynnsamma utveckling skulle främjas, var det nödvändigt att bygga en rad gruvor med de erforderliga kolsorterna, för att dessa gruvor skulle kunna säkra perspektivet för områdets närmaste utveckling.

Gruvan ”Kapitalnaja nr 1 i Kiselevka-rayonen, för vilken det getts ut över 7 miljoner rubel, och som har stora lager av kolsorten ”K”, konserverades i slutet av 1935. Horisonten på 100 meters djup i Stalingruvan i Prokopjevsk, som har stora reserver av kolsorten ”K”, konserverades från 1934. Konserveringen motiverades med brist på meled. (Band. 48, s. 326, 331.)

Samtidigt utfördes byggandet av 4 lutande schakt i Kiselevka till ett sammanlagt belopp av 6.315.000 R., vilka gav mindre än 30 % av kolsorten ”K”. (B. 44, s. 132.)

Om man inom de gränser, som de för Kusnetskområdet beviljade krediterna satte, hade överfört de medel, som användes till byggandet av andrarangsobjekt, till de viktigaste byggena, så hade man haft möjlighet att i tid igångsätta gruvor med kol av märket ”K”.

2. Följderna av det oriktiga planerandet av byggena.

a) 6 gruvor med en planerad kapacitet på 12,5 miljoner ton om året konserverades. De hade kostat 15.657.000 rubel. (B. 44, s. 134.)

b) En rad bergverk i Kusnetskbassängen, däribland gruvorna Kiselevka, Osinovka, Kujbysjev, Leninsk och delvis Prokopjevsk ombildades till gruvor med småschakt som ej kunde tillfredsställa ens de allra närmaste perspektiven för dessa gruvor och än mindre för hela Kusnetskbassängen. (B. 44, s. 132.)

c) Huvudleverantören av kolsorten ”K”, bergverket i Prokopjevsk, försattes i ett ytterst svårt läge, emedan det provisoriska tillmurningsmaskineriet ej blev färdigbyggt eller färdigplanerat och gruvan icke utrustades och förbereddes till brytningsarbete på den andra (undre) horisonten med användning av tillmurningsmetoden.

d) De gruvor med kolsorten ”K”, som fanns, kunde ej garantera brytning av dessa kol i tillräcklig mängd under de närmaste åren.”

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, har ni några frågor?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Har de anklagade frågor?

Sjestov: Frågor har vi ej, sakkunnigeutlåtandet är riktigt.

Ordföranden: Ni är ingen sakkunnig i föreliggande fråga. Har Stroilov några anmärkningar?

Stroilov: Ja, jag har.

Ordföranden: Var så god.

Stroilov: Den första anmärkningen gäller användningen av kammar- och pålsystemet. Jag tar helt skulden på mig för användningen av detta system, utan att de erforderliga tekniska och rationaliseringsåtgärderna blivit genomförda. Men skadegörarorganisationen var ej upphovet till detta brytningssystem. Vår skadegörelseverksamhet bestod i att vi bibehöll detta system, som övergående ger en mycket stor effekt och därför inte föranledde några misstankar, då det användes i stort omfång.

Den andra anmärkningen gäller ventilationen. Ventilationen var, för att tala om Prokopjevsk, den huvudsakliga och nära nog avgörande följden av det uppdelningssystem, som tillämpades. Detta medför att man ej kan koncentrera ventilationen genom inblåsningen eller utsugning, utan den kräver en dekoncentrerad utvädring; den andra orsaken bestod i övergången från brytning med hacka eller trycklufthammare till mekaniserad brytning med nästan uteslutande användning av sprängämnen. Men då användningen av sprängämnen ger en stor ekonomisk effekt i jämförelse med brytningsmaskinen, gjorde det ett gynnsamt intryck på den tekniska allmänheten, de antog att det måste så vara och vidtog icke de nödvändiga åtgärderna i arbetsplanen. Om man härtill räknar den illvilja och uppsåtlighet, som fanns, så blev resultatet naturligtvis det, som sakkunnige Lekus talade om. Jag bekräftar riktigheten, den fullständiga riktigheten i de sakkunniges utlåtande på dessa två punkter med hänsyn till resultatet i framtiden, ifall man ej vidtager de nödvändiga åtgärderna, men de tekniska orsakerna var likväl i viss mån av annan natur.

Jag gjorde år 1935 förberedelse till att installera en fullständigt mekaniserad pneumatisk anläggning för tillmurning i gruvan ”Koksovaja”, vilken också blev införd under min ledning och med inrättningar, som framställts här i Unionen, varefter den fullständigt mekaniserade tillmurningen sattes i gång.

Jag vill bedja rätten taga hänsyn härtill. Det var det ena. Börjande med 1935 och 1936 har vi vidtagit åtgärder för konstgjord beklädning av kamrarna och för en intensivare genomspolning. Antalet eldsvådor minskades under åren 1935 och 1936. Det gjordes sålunda en del för att minska dem, men självfallet var det alldeles otillräckligt i jämförelse med de resultat, som vårt skadegörelsearbete framkallade.

Ifråga om planläggningen ansluter jag mig helt till de sakkunniges utlåtande om att läget beträffande koksproduktionen är ansträngt. Likväl uppnådde vi väldiga framgångar i utvecklingen av kokskolen under 1935, och en femårsplan uppställdes till 1942.

Jag vill bedja rätten taga hänsyn också till, detta. En annan fråga, som också begränsar kolbrytningen, vill jag också framhäva. Det är den omständigheten, att kraftverket underställes Energistyrelsen.

Och till sist om projekteringen. Här har t. o. m. gjorts vida mer skada, än vad som säges i sakkunnige Lekus' utlåtande och jag anhåller återigen, att rätten tar hänsyn till att 1935 en fullständig revision ägde rum av de allmänna kostnadsberäkningarna, därnäst genomfördes typisering och standardisering av projekteringen, och vidare sattes 11 gruvor i gång och de befann sig i mycket bättre tillstånd än tidigare, så att de fick vitsordet ”gott” och t. o. m. något bättre. Om vår skadegörelseverksamhet i projekteringen ej hade varit, så skulle naturligtvis ej ens den 2 % fördyring som gjordes, ha förekommit, och gruvornas tekniska organisation och beredskap hade varit mycket bättre.

I det hela menar jag, att de sakkunnigas anmärkningar och det utlåtande, som framförts av Lekus, är riktigt. Vad sakkunnigekommissionens personliga sammansättning beträffar, så känner jag nästan alla, som här uppräknats.

Vysjinski: Jag skulle vilja anhålla, att man låter de anklagade få veta, att om de har några rättelser eller tillägg att göra till det, som de sakkunniga sagt, så kan de göra det; om de icke har sådana frågor, så kan man anse frågan slutbehandlad.

Ordföranden: Anklagade Stroilov erhöll ordet av rätten. Han har inga frågor att göra, men har gjort en utförlig anmärkning.

Stroilov: Jag gjorde ingen anmärkning till de sakkunniga, utan framställde en slutledning för rätten.

Ordföranden: Inga andra anmärkningar föreligger således?

Vysjinski: Jag har ej flera.

Ordföranden: Vi går över till de sakkunnigas tredje utlåtande. Kamrat Pokrovski har ordet.

Prokovski (läser):

> *Utlåtande* av sakkunnigekommissionens ordförande Pokrovski till de frågor, vilka ställdes av statsåklagaren, Sovjetunionens allmänna åklagare kamrat Vysjinski och bekräftades av rätten angående de anklagade Norkins och Drobnis brottsliga verksamhet i Kemerovokombinatstroj.
>
> Föreliggande utlåtande hat som grundval materialet från den sakkunnige kommission, som från den 29 oktober till den 14 november 1936 undersökt Kemerovokombinatstrojs byggen, och som bestod av följande personer:
>
> 1. Belgorodski, ingenjörsteknolog, 2. Pakuro, byggnadsingenjör, 3. Ivanov, byggnadstekniker, 4. Kotljar, ingenjör-teknolog, 5. Sjutikov, ingenjör-teknolog, 6. Gerasimov, finansexpert, 7. Vesenitsyn, ingenjör-teknolog, 8. Botskarj, ingenjör-teknolog, 9. Uvarova, ingenjör-teknolog, 10. Smirnov, byggnadsingenjör, Il. Trofimenko, ingenjör-teknolog, 12. Orsjehovski, elektroingenjör, 13. Vojtsehovski, ingenjör-teknolog, 14. Pokrovski, ingenjör-teknolog, ordförande för kommissionen.”

Kommissionen fördelades på Kemerovokombinatstrojs talrika företag och underavdelningar. Man företog undersökningar på ort och ställe och tog fotografier av enskilda objekt. Dessutom har vi dokumenterat en hel del material, som jag härmed överlämnar till rätten. På grundval av detta material har svaret på de frågor som ställdes mig utarbetats. Men innan jag går över till svaren på frågorna vill jag anmäla hos kamrat ordföranden om att en hel rad frågor förlägges till ett slutet sammanträde, på grund av deras sekreta karaktär.

Ordföranden: Ni kan svara på de frågor, som ej är av hemlig karaktär.

Pokrovski: Den första gruppen av huvudfrågor (läser):

”A) Explosionen på statens elektricitetsverk i Kemerovorayonen den 3 och 9 februari 1936.

Svar:

1. Orsakerna till explosionen på statens elektricitetsverk i Kemerovorayonen. – Pannorna i statens elektricitetsverk i Kemerovorayonen är inrättade för kolstybbseldning. Kraftverkets stybbframställningssystem är beräknat efter ett innehåll av icke över 25 % flyktiga ämnen i de kol, som förmalas. Gaskolen (från Leninsk), som innehåller upp till 42 % flyktiga ämnen avskiljer vid malningen och torkningen vid 120-149° C i hög grad flyktiga ämnen med låg antändningstemperatur.

Hela stybbframställningssystemet innehåller stora mängder av brännbara flyktiga ämnen, uppblandade med luft. En obetydlig gnista är tillräcklig för att framkalla en explosion, som kan ödelägga pannorna, döda personalen och för lång tid avbryta strömleveransen.

Gnistbildning är mycket möjlig i kulkvarnen. Dessutom kan stybben från sådana kolsorter, som gaskolen från Leninsk, förorsaka självantändning vid den relativt låga temperaturen av 140° C.

Därför utgöres orsaken till explosionerna på statens elektricitetsverk i Kemerovo rayonen den 3 och 9 februari 1936 av eldning med kol innehållande 30,1 % flyktiga ämnen. (Se prot. nr. 1106, Band III, s. 377-388, Band 55.)

2. Fanns det möjlighet att förebygga denna explosion?

Svar: Ja, det fanns. Därtill krävdes att man på statens elektricitetsverk i Kemerovorayonen inte brände kol med större innehåll av flyktiga ämnen än den norm på 25%, för vilka elektricitetsverkets stybbmalningsanläggning var beräknad.

3. Kan denna explosion anses var tillfällig eller var den ett resultat av illvillig avsikt?

Svar: Explosionen kan ej anses vara tillfällig. De sakkunniga är i besittning av dokument, som vittnar om att Kemerovokombinatets ledning flera gånger blivit varnade för explosionsfaran. Särskilt av kraftverkets direktör Skripin, av pannrumföreståndaren Ponomarjov och av statens tekniska inspektion. (Se handl. band 55, s. 369, 370, 371, 372, 374, 375 och 378). På dessa varningar av de tekniska medarbetarna följde en skriftlig order av chefen för Kemerokombinatstroj, Norkin, om att fortsätta att bränna kol med stort innehåll av flyktiga ämnen.

Till följd härav har sakkunnige kommit till den slutsatsen, att explosionerna på kraftverket var resultatet av illvillig avsikt. Alla hithörande dokument befinner sig bland undersöknings-handlingarna. (Se band 55, s. 369, 370, 371, 373, 374, 375 och 378.)

B. Olyckshändelserna på Asotstroj den 22 mars och 5 april 1936.

1. Orsakerna till olyckorna.

Svar: Den 22 mars 1936, då betonggjutningen av taket i en avdelning av Asotstroj just var färdig, instörtade hela taket. Detta förorsakades av att ställningarna, som stödde farmarna uppställts utan beräkning: det material, som ställningen blivit byggd av, var odugligt. (Band 55, s. 354.)

Den 5 april 1936 instörtade ställningen till luftpumprummet, emedan det byggts av odugligt gammalt material, utan beräkning och utan tekniska anvisningar. Band 55, s. 354.)

2. Var det möjligt att förhindra dessa olyckor?

Svar: Om man hade beräknat ställningen förut, använt nytt material och haft teknisk tillsyn över arbetet, så hade det varit fullkomligt möjligt att undgå dessa olyckor.

3. Olyckshändelsernas följder.

Svar: Följderna av dessa olyckshändelser var materiella förluster, förhalande av avdelningens bygge och dessutom skadades 6 arbetare (vid olyckan med pumprummet).

4. Kan dessa olyckor anses vara tillfälliga eller var de resultatet av illvillig avsikt?

Svar: Om man betraktar karaktären av båda olyckorna och går ut från följande synpunkter:

a) att användningen av odugligt, ruttet material till ställningar, som arbetarna skall begagna, är vare sig tekniskt eller administrativt tillåtligt;

b) att man inte tog lärdom av den första olyckan, utan att 14 dagar efteråt en andra olycka av samma orsak hände, är de sakkunniga av den åsikten, att dessa olyckshändelser ej kan betraktas som tillfälliga, utan som resultat av en illvillig avsikt.”

De övriga frågorna anhåller jag om att uppskjuta till det slutna sammanträdet.

Ordföranden: Kamrat Vysjinski; har ni några frågor eller anmärkningar?

Vysjinski: Nej.

Ordföranden: Anklagade Drobnis, har ni några frågor?

Drobnis: Nej.

Ordföranden: (till Drobnis): Några anmärkningar?

Ordföranden: Anklagade Norkin, har ni några frågor eller anmärkningar?

Norkin: Särskilda frågor har jag ej, endast tekniska korrigeringar, men de har ingen väsentlig betydelse.

Ordföranden: Har kamrat Vysjinski ytterligare frågor till de anklagade?

Vysjinski: Till rannsakningens avslutning? Jag vill be om att icke avsluta rannsakningen i dag. Men nu har jag för tillfället inga frågor.

Ordföranden: Försvaret har inga frågor?

Försvarsadvokaterna: Nej.

Ordföranden: Nästa sammanträde försiggår på grund av artikel 19 i straff-processordningen inför slutna dörrar.

Jag upplyser alla de närvarande om att nästa offentliga sammanträde äger rum i morgon kl. 14 em., då Sovjetunionens allmänna åklagare, kamrat Vysjinski börjar sitt tal.

Sammanträdet avbrytes för 20 minuter.

(Namnteckning)

Ordförande:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. Ulrich

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. Kostjusjko

Meddelande angående rättens slutna sammanträde (den 27 januari på kvällen)

Den 27 januari på kvällen, efter det offentliga rättssammanträdets slut, försiggick det slutna sammanträdet av Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium.

Vid detta sammanträde avgav de sakkunniga, kamrat Lekus och kamrat Pokrovski, sina utlåtanden till de av rätten bekräftade frågorna, vilka ej kunde behandlas på offentligt sammanträde.

Vidare avgav vittnet Stein vittnesmål angående sina förbindelser med den officiella representanten för en av de utländska staterna.

De anklagade Pjatakov, Sokolnikov och Radek förhördes angående sina förbindelser med officiella representanter för utländska stater, liksom angående sina underhandlingar med representanter för dessa stater enligt Trotskis direktiv att påskynda kriget mot Sovjetunionen, att understödja aggressiva utländska stater för att Sovjetunionen må lida nederlag och om uppdelning av dess territorium. Genom förhöret med de anklagade Radek och Sokolnikov, och genom föreläggande av hithörande dokument fastställdes identiteten och tjänsteställningen för de representanter för utländska stater, med vilka de anklagade Radek och Sokolnikov fört underhandlingar.

Genom förhör med de anklagade Rataitjak, Knjasev, Turok, Hrasje, Sjestov och Stroilov fastställdes deras konkreta förbindelser med agenter för utländska spioneriorganisationer och

den diversionsverksamhet, som de utövade i Sovjetunionen på uppdrag av dessa spioneri-institutioner och även på uppdrag av det sovjetfientliga trotskistiska centrum på grundvalen av Trotskis anvisningar.

Genom förhör med de anklagade, genom förevisning och uppläsning av hithörande dokument fastställdes namn och tjänsteställning för de i anklagelseakten nämnda herrarna K. och H., ävensom för andra personer, som nämnts under rannsakningen inför rätten utan att deras namn offentligtgjorts.

Vid detta slutna rättssammanträde förhördes de anklagade Pjatakov och Rataitjak angående deras brottsliga skadegörelseverksamhet i företag, som har betydelse för landets försvar.

Eftermiddagssammanträdet den 28 januari 1937.

Rättens kommendant: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter. Representanten för den statliga åklagarmakten, Sovjetunionens allmänna åklagare, kamrat Vysjinski, har ordet.

Tal av statsåklagaren, A.J. Vysjinski, Sovjetunionens allmänna åklagare

Vysjinski: Kamrater domare och medlemmar av de Socialistiska Sovjetrepublikernas Unions Högsta domstol! Vid utövandet av min sista plikt i föreliggande mål kan jag ej låta bli att uppehålla mig vid några i högsta grad viktiga särdrag i denna rättsprocess.

Dessa särdrag består enligt min mening framför allt däri, att denna rättsprocess i viss mening summerar de trotskistiska sammansvurnas brottsliga verksamhet, vilka under loppet av många år systematiskt och med hjälp av de vedervärdigaste, de skändligaste kampmedel kämpat mot sovjetsystemet, sovjetstaten, mot sovjetmakten och vårt parti. Denna process summerar dessa personers kamp mot sovjetstaten och partiet, dessa personer, som började kampen för länge sedan, redan då Lenin, vår store läromästare och sovjetstatens organisatör var i livet; dessa personer som under Lenins livstid bekämpade Lenin och efter hans bortgång bekämpade hans geniala lärjunge, den trogna förvaltaren av Lenins testamente och fortsättaren av hans verk — Stalin.

Det egenartade i den nuvarande processen består även däri, att just denna process likt en strålkastares ljuskägla lyst in i den illegala trotskistiska organisationens allra hemligaste skrymslen, deras lönligaste smygvägar, deras vedervärdigaste gömslen.

Denna process har visat och bevisat, hur de trotskistiska banditerna med yrkesförbrytarnas förbenade halsstarrighet och reptilartade kallblodighet, med vilken förslagenhet de bedrivit och bedriver kampen mot Sovjetunionen, utan att rygga tillbaka för någonting — vare sig för skadegörelseverksamhet, diversionsdåd, spioneri eller terror, ja inte ens för fosterlands-förräderi.

Då det s. k. trotski-sinovjevska förenade terroristcentrum för några månader sedan satt på samma anklagades bänk i denna samma sal, då högsta Domstolen genom Militärkollegiet dömde dess förbrytare, kunde ingen av oss undgå att rysande av fasa och avsky rygga tillbaka inför de brott, som i en ohygglig bild avslöjade sig inför våra blickar.

Varje hederlig människa i vårt land, varje hederlig människa i vilket land som helst i världen måste då säga sig:

Vilket fall i en bottenlös avgrund!

Det är höjden, det är yttersta gränsen av moraliskt och politiskt förfall! Vilka djävulska förbrytelser utan gräns!

Varje hederlig son av vårt fosterland tänkte: sådana skändliga brott kan ej upprepas. Så djupt sjunkna människor, vilka så nedrigt förrått oss, finns det inte mera i vårt land.

Och nu gripes vi ånyo av den känsla, som vi upplevde för ej länge sedan! Ånyo ser vi inför vårt alarmerade och upprörda medvetande de hemska bilderna av ohyggliga förbrytelser, ohyggligt förräderi, ohygglig trolöshet.

Denna process, där de anklagade själva erkänt sin skuld, denna process, där ledarna för det så kallade trotskistiska parallellcentrum — de anklagade Pjatakov, Sokolnikov, Radek, Serebrjakov — sitter på de anklagades bänk tillsammans med sådana välkända trotskister som Muralov, Drobnis, Boguslavski, Livschitz, där vid sidan av dessa trotskister sitter simpla spioner och kunskapare: Rataitjak, Sjestov, Stroilov, Hrasje — denna process har visat hur djupt dessa herrar sjunkit, i vilket moras den kontrarevolutionära trotskismen slutgiltigt och oåterkalleligt glidit ned, hur den för länge sedan förvandlats till den internationella fascismens lömska förtrupp.

Denna process har avslöjat alla de hemliga drivfjädrarna till trotskismens illegala brottsliga verksamhet, hela mekanismen i dess bloddrypande förrädaretaktik. Den har än en gång blottat den verkliga, den äkta trotskismens anlete — denna arbetarnas och böndernas arvfiende, denna socialismens arvfiende, denna kapitalismens trogna dräng.

Denna process har än en gång visat, vem Trotski och hans hantlangare tjänar, vad trotskismen verkligen är i praktiken.

Här i denna sal, inför rätten, inför hela landet, inför hela världen har rullats upp en hel kedja av förbrytelser, som dessa personer begått.

Vem kommer deras förbrytelser till godo? För vilket ändamål, för vilka idéer, för vilken politisk plattform eller vilket politiskt program har dessa personer verkat? För vad? Och slutligen, varför har de blivit fosterlandsförrädare — förrädare mot socialismens och det internationella proletariatets sak?

Den nuvarande processen har enligt min mening gett ett uttömmande svar på alla dessa frågor, den har klart och exakt gett svaret på frågan, varför och hur de hamnat i ett sådant liv.

Som en film, vilken rullar bakåt, har denna process återkallat i minnet och visat oss alla huvudetapperna i den historiska väg, som trotskisterna och trotskismen tillryggalagt, ödande bort över 30 år av sin existens för att sist och slutligen förbereda sin slutliga förvandling till en stormtrupp för fascismen, en avdelning av den fascistiska polisen.

De anklagade har själva skildrat, vem de tjänat. Men ändå vältaligare vittnar härom deras egna gärningar, deras smutsiga, bloddrypande, brottsliga gärningar.

För många år sedan har vårt parti, arbetarklassen och hela vårt folk förkastat den trotski-sinovjevska plattformen som en sovjetfientlig, en antisocialistisk plattform. Trotski drevs ut ur landet av vårt folk, hans hantlangare drevs ut ur partiets led som förrädare mot arbetareklassens och socialismens sak. Trotski och Sinovjev slogs ned, men de gav sig inte, de sträckte ej vapen.

Trotskisterna övergick till illegalitet och maskerade sig som personer, vilka ångrar sig och sträckt vapen. I enlighet med Trotskis anvisningar bedrev Pjatakov och andra ledare för detta förbrytarband en dubbelpolitik, maskerade trängde de ånyo in i partiet, trängde ånyo in i sovjetinstitutionerna, en och annan lyckades t. o. m. smyga sig in på ansvarsfulla poster i staten och gömde, som det nu klart och tydligt blivit fastställt, sitt gamla trotskistiska, sovjetfientliga gepäck i sina illegala gömställen tillsammans med vapen, chiffer, paroller, förbindelser och sina kadrer.

De började med att bilda en partifientlig fraktion, övergick alltmera till skärpta metoder i kampen mot partiet, blev, sedan de drivits ut ur partiet, det huvudsakliga språkröret för alla

sovjetfientliga grupper och strömningar samt förvandlades till fascisternas förtrupp, som handlade enligt direkta anvisningar av utländska spionageorgan.

Rättsprocessen mot det förenade trotski-sinovjevska centrum avslöjade redan trotskisternas förbindelser med Gestapo och fascisterna. Den nuvarande processen har i detta avseende gått längre. Den har levererat ett utomordentligt beviskraftigt material, vilket ytterligare bekräftat och preciserat dessa förbindelser, vilket till fullo bekräftat och genom processens bevismaterial i fullt omfång bekräftat trotskismens förrädarroll, då den fullständigt och oförbehållsamt gått över till fiendens läger och förvandlats till en avdelning av SS och Gestapo.

Trotskisternas väg, trotskismens väg är fulländad. Under hela förloppet av sin skamliga och sorgliga historia har trotskisterna försökt att tillfoga och tillfogat den proletära revolutionen och det socialistiska sovjetuppbygget slag på de kännbaraste och mest hotade ställena.

Det direktiv, som Pjatakov här talade om och vilket han erhållit av Trotski — ”att med de kännbaraste medlen tillfoga slag på de känsligaste ställena” —detta direktiv är den gamla trotskistiska riktlinjen gentemot sovjetmakten, gentemot det socialistiska uppbygget i vårt land.

Den period, som sammanföll med socialismens slutgiltiga seger i Sovjetunionen, kännetecknas av en särskild aktivitet, en särskild beslutsamhet, halsstarrighet och ihärdighet från trotskisternas sida i kampen mot sovjetmakten. Och det är fullkomligt naturligt. Segern har ej tillfallit oss, utan att vi övervunnit väldiga svårigheter. Svårigheterna, och i synnerhet de, som mötte oss på vår väg under perioden 1929-1931, särskilt på landsbygden, dessa svårigheter gav de trotskistiska illegala organisationerna nytt mod, de började röra på sig, sträcka ut sina känselspröt och försökte att enligt Trotskis anvisning tillfoga oss ett slag på det känsligaste stället.

I känslan av sin oundvikliga undergång gick resterna av de utsugarklasser, vilka tillintetgjorts av den proletära diktaturen, och deras agenter över till en ny taktik, till nya former, till en ny kurs i kampen mot sovjetmakten, vilka de anklagade tillräckligt utförligt skildrat här inför rätten.

De mot den proletära diktaturen fientliga klassernas ökade motstånd gav nytt mod åt det trotski-sinovjevska bandet, vilket dessutom även uppmuntrades och sporrades till förbrytelser mot Sovjetunionen av den kapitalistiska världen, som än i dag omger Sovjetunionen.

I hopp om att läget bakom fronten i Sovjetunionen skulle försämras, påskyndade den internationella kontrarevolutionen förberedelsen till intervention. Det är ju känt, att interventionsmakterna varje år förbereder slaget mot Sovjetunionen. Spillrorna av den trotski-sinovjevska grupperingen visste, att jämte dem andra förfäktare av kapitalismens återupprättande, andra avdelningar av den kapitalistiska agenturen var verksamma i vårt land. ”Industripartiet” Kondratjevs ”Bonde-arbetsparti” — ett kulakparti — ”Mensjevikernas unionsbyrå”, vilkas verksamhet på sin tid behandlats av Högsta Domstolens rättssammanträden — alla dessa organisationer har avslöjats som skadegörarorganisationer och diversionsgrupper, vilka välkomnade Trotskis kamp mot vårt parti, mot sovjetmakten, då de visste, att de i trotskisterna har verkligt jämbördiga men ändå mera cyniska och fräcka förkämpar för den proletära diktaturens störtande.

Vad innebär kapitalismens återupprättande i vårt land? År 1932 forcerade trotskisterna sin sammanslutning med de kontrarevolutionära, sovjetfientliga grupperna, de anknöt förbindelser med högeroppositionen för gemensam kamp mot partiet, mot sovjetmakten. Den faktiska innebörden i dessa förbindelser avslöjade kamrat Stalin på XVI och XVII partikongresserna, då han påvisade att det är strävan att återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen, som förenar trotskisterna och sinovjevmännen med de ”omaskerade kapitulationsmakarna”, som han uttryckte sig. Detta program kallade kamrat Stalin den

gången ett program för föraktliga och fega stackare och sådana som kapitulerat, ett kontrarevolutionärt program för kapitalismens återupprättande i Sovjetunionen.

I belysningen av dagens händelser är det särskilt klart, vilket väldigt historiskt verk kamrat Stalin utförde, då han år 1931 påvisade den trotski-sinovjevska kontrarevolutionära organisationens sanna väsen i dess ”nya” egenskap I sitt brev till tidskriften ”Proletarskaja Revolutsija” skrev kamrat Stalin:

”I verkligheten är trotskismen den kontrarevolutionära bourgeoisins förtrupp, vilken för kampen mot kommunismen, mot sovjetmakten, mot socialismens uppbyggande i Sovjetunionen.”

Kamrat Stalin brännmärkte trotskismen som en förtrupp åt den kontrarevolutionära bourgeoisin, vilken just ur trotskisternas händer erhåller det ideologiska, taktiska och organisatoriska vapnet för sin kamp mot bolsjevismen, mot socialismens uppbyggande.

I belysningen av den nuvarande processen är det särskilt klart, vilken utomordentlig historisk betydelse denna hänvisning har. I belysningen av den nuvarande processen träder de illegala sovjetfientliga trotskistiska gruppernas roll särskilt markant i dagen — denna huvudkanal för alla möjliga sovjet-fientliga stämningar, förhoppningar och förväntningar, denna fundamentala hävstång, denna murbräcka, varmed Sovjeternas fiender försöker slå en bresch i vår stats murar, försöker bryta ned den socialismens fästning, som vi byggt upp.

Denna roll av de sovjetfientliga fascistiska krafternas avantgarde har trotskisterna alls inte spelat av en tillfällighet. Då trotskismen drog sig tillbaka till sovjetfientlig illegalitet, förvandlade sig till en fascistisk agentur, så fulländade den endast sin historiska utveckling.

De trotskistiska gruppernas förvandling till diversions- och mördargrupper, vilka handlar enligt utländska spionageorgans och de angripande makternas generalstaber, var endast en fulländning av trotskismens kamp mot arbetarklassen och partiet, kampen mot Lenin och leninismen, vilken fortgått under årtionden. Trotskismen började sin väg med en avskyvärd kamp, och på denna väg befinner den sig än i dag, på denna väg går den allt längre och längre, utan att känna några gränser för sitt hat och sitt raseri i kampen. Hela historien om trotskisteras politiska verksamhet är en oavbruten kedja av förräderi mot arbetarklassens sak, mot socialismens sak.

År 1904 publicerade Trotski som bekant en synnerligen gemen broschyr med titeln ”Våra politiska uppgifter”. Broschyren var fullproppad av smutsiga insinuationer mot vår store läromästare, det internationella proletariatets ledare, Lenin, mot den mäktiga leninska läran om vägen till den bolsjevistiska segern, de arbetandes seger, socialismens seger. I denna broschyr dryper Trotski av giftig etter och bespottar marxismens-leninismens stora idéer. Han försöker att förgifta proletariatet med denna etter, han försöker att leda proletariatet bort från den oförsonliga klasskampens väg, han smutskastar proletariatet, smutskastar den proletära revolutionen, smutskastar bolsjevismen och Lenin, kallar Lenin ”Maximilian” — Robespierres, den borgerliga franska revolutionens hjältes förnamn. Det var hans önskan att härmed nedsätta det internationella proletariatets store ledare.

Denna herre tillät sig att kalla Lenin ledare för arbetarrörelsens reaktionära flygel, och han kände inga gränser för sin fräckhet och sin politiska skamlöshet. Medan Lenin och Stalin sökte ut de bästa människorna, skolade dem i politiska strider med självhärskardömet, med tsarismen och med bourgeoisin, och av dem smed det boljsevistiska partiets kärna, slöt Judas-Trotski enhetsfront med kapitalismens lakejer för att kämpa mot proletariatets sak. 1911-1912 organiserade Trotski även ett block, på samma sätt som han sedan organiserade det trotski-sinovjevska blocket; han organiserade det s. k. ”augustiblocket” av kapitalets drängar, av mensjevikerna, av personer, som kastats ut ur det bolsjevistiska partiets led, av haltlösa intellektuella och av arbetarrörelsens avskum. Om detta block skrev Stalin: ”Det är känt, att detta lump-”parti” satte som sitt mål att förstöra det bolsjevistiska partiet”.

Lenin skrev att detta block ”är byggt på principlöshet, hyckleri och tomma fraser”. Trotski och hans hantlangare svarade med en flod av smutsigt förtal, svärtade ned Lenin och bolsjevikerna och kallade dem ”barbariska”, ”sekteristiskt fanatiska” asiater. Lenin skrev om Trotski:

”Dylika typer är karakteristiska som spillror av gårdagens historiska bildningar och formationer, då arbetarnas massrörelse i Ryssland ännu låg i slummer ...”

För en sådan ”typ”, som Lenin då för tiden kallade Trotski, varnade Lenin partiet och arbetarklassen för 20 år sedan. I artikeln ”Om kränkandet av enheten, maskerat med skrik om enheten” skrev Lenin:

”Det är nödvändigt att den unga arbetargenerationen har väl reda på, med vem den har att göra”.

Vår process hjälper miljoner och åter miljoner unga arbetare och bönder, arbetande i alla länder, att få en klar och tydlig föreställning om, med vem vi verkligen har att göra. Naturligtvis lyckades ej det föraktliga trotskistiska blocket att förstöra det bolsjevistiska partiet, men trotskisterna upphörde inte heller efter blockets fiasko att angripa det bolsjevistiska partiet allt vad de kunde. Hela perioden i vår arbetarrörelses historia från 1903 till just inför revolutionens utbrott är uppfylld av Trotskis och trotskisternas kamp mot den revolutionära stämningen bland massorna, som växte och stärktes i Ryssland, av kamp mot Lenin och mot hans parti.

År 1915 gick Trotski till kamp mot Lenins lära om möjligheten att socialismen kan segra i ett enskilt land, och kapitulerade således redan för över 20 år sedan helt för kapitalismen.

Trotski tjänar i tur och ordning ekonomismen, mensjevismen, likviderings-riktningen, kautskyismen, socialdemokratismen och nationalchauvinismen i kampen mot Lenin, så som han nu tjänar imperialismen och fascismen i kampen mot Sovjetunionen.

Är det en tillfällighet att trotskisterna sist och slutligen förvandlats till ett näste och en plantskola för urartning och termidorsträvan, som kamrat Stalin på sin tid sade. Är det en tillfällighet, att Trotski, som efter revolutionen råkade hamna i vårt partis led, ånyo misslyckades gled ned till kontrarevolutionära positioner och drevs ut ur vår stat, ut ur Sovjetunionen? Är det en tillfällighet, att trotskismen förvandlats till en stormtrupp för den kapitalistiska restaurationen?

Det är ingen tillfällighet, ty i denna riktning har utvecklingen gått ända sedan trotskismens uppkomst. Det är ingen tillfällighet, ty även före oktoberrevolutionen bekämpade Trotski och hans vänner Lenin och det leninska partiet på samma sätt, som de nu bekämpa Stalin och Lenins och Stalins parti.

Kamrat Stalins förutsägelser har fullkomligt besannats. Trotskismen har verkligen förvandlats till en central samlingsplats för alla mot socialismen fientliga krafter, till en trupp av simpla banditer, spioner och mördare, vilka helt ställt sig till utländska spionageorgans förfogande, vilka slutgiltigt och oåterkalleligt blivit kapitalismens lakejer, återupprättare av kapitalismen i vårt land.

Och här inför rätten har just detta trotskismens skändliga väsen avslöjats med utomordentlig fullständighet och tydlighet. De slutade på detta skymfliga sätt just därför, att de under årtionden vandrat denna väg, lovsjungit kapitalismen och inte trott på det socialistiska uppbyggets framgångar, på socialismens seger. Därför nådde de sist och slutligen fram till ett fullt utvecklat program för den kapitalistiska restaurationen, därför har de nått därhän, att de började förråda och sälja vårt fosterland.

I denna riktning gick utvecklingen redan då Trotski, som fallet var år 1922 föreslog att våra industriföretag, våra truster skulle få tillstånd att pantsätta vår egendom, bl. a. också

grundkapitalet, hos privatkapitalister, för att få kredit, vilket sovjetstaten då verkligen behövde.

Detta Trotskis förslag var redan då ett steg till att återföra kapitalisterna till makten, att kapitalisterna, finansmännen och industribaronerna ånyo skulle göras till herrar över våra fabriker och bruk, och att beröva våra arbetare de rättigheter de tillkämpat sig under sovjetmakten. Dessa herrar försäkrade, att sovjetekonomin ”allt mera växer samman med den kapitalistiska ekonomin”, d. v. s. förvandlas till ett bihang åt världskapitalismen. De bedyrade, att ”vi hela tiden kommer att stå under världsekonomins kontroll”, d. v. s. de påstod detsamma, som de kapitalistiska hajarna drömde om.

Kamrat Stalin avslöjade då denna trotskismens skadegörarposition. Han sade:

”Kapitalistisk kontroll, det betyder framför allt finansiell kontroll ... Finansiell kontroll, det betyder att inrätta filialer av de kapitalistiska storbankerna i vårt land, det betyder at bilda s. k. ”dotter”-banker. Men har vi sade Stalin — sådana banker? Naturligtvis inte! Och inte nog med att vi ej har dem, vi kommer heller aldrig att ha dem, så länge sovjetmakten består.”

Den kapitalistiska kontroll, som trotskisterna och just dessa, här på de anklagades bänk sittande anförarna för det trotskistiska blocket då talade och drömde om och krävde — det är rätt för kapitalisterna att styra och ställa med vårt fosterland, med våra marknader. Kapitalistisk kontroll betyder slutligen — sade kamrat Stalin — politisk kontroll, upphävande av vårt lands politiska självständighet, anpassande av landets lagar till den internationella kapitalistiska ekonomins intressen och smak. Det är just vad denna s. k. kapitalistiska kontroll betyder, det som Trotski och en viss del, toppen av det s. k. sovjetfientliga trotskistcentrum, som sitter här på de anklagades bänk, längtade efter.

Då kamrat Stalin avslöjade den sovjetfientliga innebörden i dylika förslag, utropade han:

”Om det är fråga om en sådan verklig kapitalistisk kontroll ... så måste jag säga att en sådan kontroll inte finnes hos oss och heller aldrig kommer att finnas så länge vårt proletariat lever och så länge vi har proletariatets diktatur.”

Just därför är det ingen tillfällighet att dessa båda uppgifter är så organiskt förknippade med varandra: förberedelsen av kapitalismens återupprättande och kampen mot proletariatets diktatur.

Är det en tillfällighet, att dessa personer, som började med den kapitalistiska kontrollen, glidit ned till den ohöljda plattformen av kapitalismens återupprättande, till öppen kamp för att förverkliga denna plattform i förbund med kapitalisterna, mot proletariatets diktatur!

Det är känt, att vid de tillfällen vi kom till vändpunkten i vår kamp, till branta stigningar i vår proletära revolution, de trotskistiska ledarna i regeln ständigt befann sig i våra fienders läger, på andra sidan barrikaden.

Det var förnekandet av vår revolutions socialistiska karaktär, förnekandet av möjligheten att bygga upp socialismen i vårt land, som bestämde och predestinerade trotskisternas fientliga inställning till det socialistiska uppbyggets sak i Sovjetunionen.

Detta hindrade likväl ej trotskisterna att bemantla sig med socialismens namn, liksom det ej hindrat och för närvarande ej hindrar många av socialismens fiender att bemantla sig med detta namn.

Så har det ständigt varit i historien. Det är känt, att mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, dessa socialismens värsta fiender, ständigt bemantlat sig med socialismens namn. Men det hindrade dem ju inte att kräla i stoftet inför bourgeoisin, godsherrarna och de vita generalerna. Vi erinrar oss, hur mensjevikerna i Petljura-Radan inkallade Wilhelm II:s trupper till Ukraina, hur de schackrade med det ukrainska folkets frihet och ära; hur interventionsmakterna handlade och vandlade i Arkangelsk under skylten av Tjaikovskis socialistrevolutionära regering; hur ”Konstituerande församlingens kommitté” s. k. ”socialistiska” regering

förhjälpte Koltjak till makten; hur Noa Jordanias mensjevikiska regering troget och hängivet tjänade de utländska interventionsmakterna!

Alla dessa herrar kallade sig socialister, de betjänade sig alla av socialismen som en täckmantel, men det är allom bekant att det inte funnits och inte finnes konsekventare, brutalare och mera bestialiska fiender till socialismen än mensjevikerna och socialist-revolutionärerna.

Trotski och trotskisterna har alltid varit en kapitalistisk agentur inom arbetarrörelsen. Nu har de förvandlats till fascismens förtrupp, till fascismens stormbataljon.

År 1926-27 slog de in på en väg, som innebär öppet sovjetfientliga, redan kriminellt straffbara förbrytelser. De förlade sin kamp mot vårt partis ledning, mot sovjetregeringen till gatan — försökte åtminstone att göra det. Det var en svår och komplicerad tid i sovjetstatens liv. Det var övergångstiden från återuppbyggnadsperioden till den period, då vår industri och vårt lantbruk omgestaltades på basen av en högt utvecklad teknik. Under denna period måste det oundvikligen förekomma en mängd svårigheter, vilka återspeglade den komplicerade kampen mellan de kapitalistiska och de socialistiska elementen i vår ekonomi.

”Oppositionsblocket”, den så kallade ”nya oppositionen” med Trotski, Sinovjev och Kamenjev i spetsen, vari nästan alla de här inför rätta stående — de anklagade Pjatakov, Radek, Serebrjakov, Sokolnikov, Muralov, Drobnis och Boguslavski — deltog, försökte då att begagna sig av dessa svårigheter för att än en gång göra försöket att falla sovjetstaten i ryggen, och därtill så kraftigt som möjligt.

Det trotski-sinovjevska blocket av 1926 var ett block, som med all skärpa riktade sin kamp mot socialismens sak i vårt land, till kapitalismens förmån. Under täckmantel av bedrägliga, ibland till det yttre ”radikala” fraser om ”överindustrialisering” o. s, v. lanserade det trotski-sinovjevska bandet år 1926-27 sådana förslag, som skulle ha undergrävt och sprängt förbundet mellan arbetarna och bönderna, underminerat sovjetstatens grundval. De reste sådana krav som ökat tryck på bönderna, ”ursprunglig socialistisk ackumulation” på bekostnad av böndernas ruinering och utplundring, de framförde en rad krav, vilka hade mast leda till brytning av sammanslutningen mellan stad och land och därigenom ödelagt möjligheten att genomföra en verklig industrialisering. Det var egentligen likadana diversions- och skadegörelseåtgärder. I själva verket skiljer sig skadegörelse- och diversionsåtgärderna av år 1926-27 endast till formen från de nuvarande. Även då försökte oppositionsblocket att med sina förment ”radikala”, men i verkligheten kontrarevolutionära förslag spränga förbundet mellan arbetarna och bönderna i en sådan form, som motsvarade den tidens klasskampsförhållanden. Det var också en särskild form av diversions, en form av undermineringsanslag, vilka var riktade mot proletariatets diktatur och mot det socialistiska uppbyggets sak. Dessa förslag av den dåtida oppositionen utgjorde endast en särskild form av kampen mot Sovjetstaten, vilken motsvarade den dåvarande historiska situationen. Tio år har förgått, och vi ser, att de slagit in på de direkta diversionsdådens, skadegörelsens och undermineringsarbetets väg. Men nu i betydligt mera tillspetsade former, i överensstämmelse med de nya betingelserna, betingelser, som den förbittrade klasskampen mot de kapitalistiska elementens kvarlevor skapar.

Den ”nya oppositionen”, som detta block kallades, sammanslöt ej av en tillfällighet en sådan ”överindustrialisatör” som Trotski var, med en sådan motståndare till industrialiseringen, som Sokolnikov var för tio år sedan och som han förblivit intill denna dag. Den ”nya oppositionen” trädde i själva verket in för ett bestämt politiskt och socialekonomiskt program, vilket ej kunde undgå att leda, vilket oundvikligen måste leda till likvidering av proletariatets diktatur, och därigenom i sin tur oundvikligt hade mast leda till kapitalismens återupprättande i Sovjetunionen.

Kamrater domare, när vi nu inför rätten hör hövdingarna för detta band, den illegala trotskistiska organisations anförare erkänna, att de faktiskt erhållit direktiv av Trotski om att återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen, att de accepterade dessa direktiv och bedrev sin skadegörelse-, diversions- och spioneriverksamhet i syfte att förverkliga dem, så kan den frågan resa sig, som redan uppstått hos en och annan: hur kan man beskylla dessa personer, som så många år kämpat för socialismen, som hädiskt kallade sig bolsjeviker, leninister, — hur kan man beskylla dem för sådana ohyggliga förbrytelser? Är det inte ett bevis på att anklagelsen är falskeligen rest, att dessa personer anklagats för sådant som de, i enlighet med själva innebörden i hela deras förflutna socialistiska, revolutionära, bolsjevistiska verksamhet inte kan anklagas för?

Jag svarar på denna fråga. Mot de anklagade i denna process reses den beskyllningen, att de med alla medel, med de mest avskyvärda och ohederliga medel faktiskt försökt att återföra vårt land under kapitalismens ok. Vi anklagar dessa herrar för att de är förrädare mot socialismen. Denna anklagelse motiverar vi inte endast med vad de förövat i dag — det utgör föremålet för anklagelsen — utan vi säger att historien om deras fall börjar långt innan de organiserat det såkallade ”parallellcentrum”, denna telning av det brottsliga förenade trotski-sinovjevska blocket. Det organiska sammanhanget är förhanden. Det historiska sammanhanget är förhanden. Och det vore tillräckligt att inskränka sig till vad jag redan sagt, för att intet tvivel längre skulle kunna uppstå om att den huvudanklagelse, som den statliga åklagarmakten riktat mot de här på de anklagades bänk sittande; försök att återupprätta den för nitton år sedan störtade kapitalistiska samhällsordningen — skall vara fullständigt bestyrkt och dokumentariskt bevisad. Och genom denna anklagelse naglas de här sittande förbrytarna för evigt fast vid skampålen och prisges åt evig förbannelse av alla ärliga arbetande, alla ärliga, människor både i vårt land och i hela världen.

Från plattformen av år 1926, från de sovjetfientliga gatudemonstrationerna, från de illegala tryckerierna, från förbundet med vitgardistiska officerare, som de då tog sin tillflykt till, är det bara ett steg kvar till diversionsdåden, till spioneriet, till terrorn, till fosterlandsförräderiet åren 1932-36. Och detta steg har de tagit!

Det har vi redan sett av det förenade trotski-sinovjevska blockets exempel, av det exempel, som Sinovjevs, Kamenjevs, Mratjkovskis, Ter-Vaganjans och andras politiska öde erbjuder, vilka slutade sitt liv skamhöljda och brännmärkta som utländska spionageorgans legodrängar.

Detsamma ser vi även i dag av det exempel, som de i den nuvarande processen anklagades öde erbjuder. De flesta av dem har under många år både före och efter oktoberrevolutionen kämpat mot Lenin och leninismen, mot Lenins och Stalins parti, mot socialismens uppbyggande i vårt land.

Pjatakov, K. Radek, Sokolnikov, Serebrjakov, Drobnis, Muralov, Livschitz, Boguslavski, Sjestov — alla har de under åratal kämpat mot socialismens sak, mot Lenins och Stalins sak.

Dessa herrar inriktade redan då sina krafter på att, som Stalin sade, ”bryta ryggen av partiet”, och samtidigt också bryta ryggen av sovjetmakten, om vars undergång alla kontrarevolutionära korpar ej tröttnade att kraxa.

I denna kamp mot sovjetmakten har dessa herrar sjunkit så djupt, som troligen ingen någonsin ännu sjunkit.

Lenin förutsåg det oundvikliga i ett sådant skymfligt slut, som de anklagade kommit till, som varje människa måste komma till, därest han beträder den väg, som de beträtt. Den resolution, som på Lenins förslag antogs av vårt partis, X kongress — vårt parti kallades då Rysslands Kommunistiska Parti — innehöll en hotfull varning om att den som under sovjetsystemet vidhåller sin fraktionsverksamhet och sina fel han måste oundvikligen glida över till arbetarklassens fienders läger, till vitgardisternas och imperialisternas läger. Dessa herrar har genom alla sina gärningar bevisat, hur fullkomligt riktig denna historiska förutsägelse var.

Vad var medlemmarna i centrum till sitt politiska förflutna? Pjatakov och Radek, Serebrjakov och Sokolnikov, Boguslavski och Drobnis, Muralov och Sjestov har under många år närt hat mot sovjetsystemet, mot socialismen. De förstod att maskera sig, de förstod att dölja sina verkliga känslor och åsikter, de bedrev dubbelspel och bedrägeri, vilket de alla nu också har erkänt. En del påstår, att de under vissa perioder vänt trotskismen ryggen. Det är svårt att tro. Vi vet, att de i denna process anklagade varit i högsta grad konsekventa i hela sin verksamhet. Sådana trotskismens förtjänstfulla män, skulle jag vilja säga, som Pjatakov, Radek, Drobnis, Serebrjakov och Boguslavski, maskerade sig, bedrev skrämselpolitik och lurade både sitt eget folk och främmande. Endast i en sådan miljö, som en Pjatakov och en Radek skapade — dessa fullkomligt principlösa, bottenfördärvade människor, vilka utnyttjade högt ansvarsfulla ställningar i sovjetstatssystemet till att föröva sina skändliga, smutsiga och blodiga förbrytelser — kunde bland det så att säga trotskistiska aktivet finna sådana äventyrare och skurkar som Rataitjak, Knjasev, Sjestov, Arnold, Stroilov och Hrasje.

Kamrater domare, ni har här sett dessa herrar. Ni har hört dem. Ni har lärt känna dem. Här har vi Rataitjak, som är antingen en tysk eller polsk spion, men att han är en spion, det kan inte betvivlas, och även — som honom ägnar och anstår — en lögnare, bedragare och bov. En person, som enligt sina egna ord har en gammal och en ny självbiografi. En person, som efter omständigheterna ändrar och förfalskar dessa självbiografier. En person, som i egenskap av vice ordförande för guvernementsfolkhushållningsområdet i Volhynien ej endast döljer sin underordnades rofferi, stöld och spekulation, utan tillsammans med honom deltog direkt i förbrytelser. Enligt sina egna ord existerade han på underhållet av denna tjuv, förskingrare och spekulant. Och se, denna Rataitjak, med alla sina under rannsakningen och processen avslöjade utomordentliga egenskaper blir Pjatakovs närmaste medhjälpare i den kemiska industrin. En utomordentlig kemiker!

Pjatakov visste, vem han valde. Man kan säga, att kaka söker maka. Rataitjak tränger sig fram till höga ämbeten. Han tiger om de motiv, som driver honom framåt, och pratar inte så öppet som exempelvis Arnold, som erkände att han plågats av ”längtan att komma bland fint folk”. Härom tiger Rataitjak. Han är naturligtvis slugare än Arnold. Han vet att tala är silver, men tiga är guld. Och denna Rataitjak visar sig vara en människa, som med alla sina moraliska egenskaper förstått att uppnå vissa grader. Han är chef för Glavhimprom! Man tänke sig bara, vad detta ord innebär: chef för huvudstyrelsen för hela vårt lands kemiska industri!

Om Pjatakov inte hade begått några andra förbrytelser, så hade han måst ställas till det strängaste ansvar redan bara därför att han släppte denna person närmare den kemiska industrin än på en kilometers avstånd.

På den ansvarsfulla posten som chef för Glavhimprom utvecklar Rataitjak, denna överskadegörare, sina brottsliga talanger, ger sig ut å brottets hav, låter seglen svälla för fullt, spränger: ödelägger frukterna av folkets arbete, mördar och tillintetgör människor.

Eller tag Drobnis, den gamla professionella trotskisten, denna arbetarmördare enligt formeln: ”Ju mera offer, desto bättre”. Eller tag Knjasev, den japanska spionen, som organiserade flera tiotal tågurspåringar. Eller Livschitz — f. d. ställföreträdare för folkkommissarien för trafikväsendet och samtidigt Pjatakovs ställföreträdare för brottsliga handlingar inom trafikväsendet. Mångsyssleriet stod högt i kurs bland detta sällskap ... Slutligen den trotskistiska ”soldaten” Muralov, en av Trotskis mest hängivna och förhärdade adjutanter — han har likaledes erkänt, att han utförde skadegörelse- och diversionsdåd. Och vid sidan härav Arnold, alias Ivanov, alias Vasiljev, alias Rask, alias Kylpenen och vad han ännu dessutom heter, det vet ingen. Denna durkdrivna landsstrykare, som gått genom eld och vatten, denna slusk och äventyrare, visar sig också vara en trotskistisk förtroendeman. Och en förstklassig bandit. Eller Hrasje, en person, som inte endast har tre dimensioner, utan också minst tre medborgar-

skap, som själv definierade sitt huvudyrke med det vältaliga, om än inte särdeles vackra ordet spion och som tillade, att det inte passade hans ställning som spion att ha någon övertygelse ...

Se där en flyktig karakteristik av de kadrer, som här defilerat förbi rätten, inför hela landet, inför hela världen — de kadrer, som ”parallellcentrum” samlade, den armé som detta samma ”parallellcentrum” enligt Trotskis anvisning organiserade, skolade och förde till trotskistisk kamp mot sovjetmakten och sovjetstaten.

Då man talar om dessa kadrer, måste man naturligtvis särskilt uttala sig om deras hövdingar, deras atamaner. Vi börjar självfallet med Pjatakov, som näst Trotski är denna banditsamlings främsta ataman. Pjatakov har inte av en tillfällighet råkat hamna bland trotskisterna. Pjatakov, som hittills ihärdigt och skickligt maskerat sig, har alltid varit och är en gammal fiende till leninismen, en fiende till vårt parti och en fiende till sovjetmakten. Låt oss följa Pjatakovs politiska bana.

År 1915 framträdde han tillsammans med Bucharin med en antileninsk plattform i frågan om nationernas självbestämmningsrätt, en fråga, som har den allra största principiella betydelse för bestämmandet av bolsjevismens ställning, vari han för övrigt i förbifarten kallade Lenin en ”självbestämningstalmudist”.

År 1916 framträdde samma man under pseudonymen P. Kijvski som trotskismens redan fullt utbildade ideolog. Han försöker bevisa, att den sociala omvälvningen (han säger: den sociala processen) är tänkbar endast som en förenad aktion av proletärerna i alla länder, vilken bryter ned den borgerliga statens gränser och rycker upp gränspålarna. En till det yttre ultra-”radikal”, men i verkligheten rent trotskistisk frågeställning. Pjatakov upprepar här fullständigt den trotskistiska tesen om det omöjliga i att bygga upp socialismen i ett land. Han går emot Lenin. Lenin avslöjar den antimarxistiska karaktären i Pjatakovs framträdande. Lenin kvalificerar redan då denna artikel som en artikel, ägnad att tillfoga ”vår riktning och vårt parti det allvarligaste slag”, som en artikel, vilken skulle kunna kompromettera partiet inifrån, från dess egna led, ”förvandla det — som Lenin skrev — till representant för en karikerad marxism”.

År 1917. Pjatakov framträder ånyo mot den leninska tesen om nationernas självbestämningsrätt. Han kallar denna rätt ”en innehållslös rätt”, som leder den revolutionära kampen in på en bedräglig väg. Han uttalar sig emot möjligheten av att bygga upp socialismen i ett land. Pjatakov går år 1917 emot Lenins aprilteser.

År 1918 går han igen emot Lenin. Det var ett tungt år, då vårt lands arbetare och bönder kämpade en hjältemodig kamp, då de under otroligt komplicerade och svåra förhållanden försvarade sin oavhängighet med vapen i hand. Det var ett år, då vi enligt Lenins ord för första gången ”trängt in till revolutionens kärna”. Det var ett år, då Lenin utropade:

”Hellre genomgå och tåla och fördraga gränslöst stora nationella och statliga förödmjukelser och bördor, men stanna på sin post som en socialistisk trupp, vilken till följd av händelsernas gång blivit skild från den socialistiska armén och är tvungen att hålla ut, till dess den socialistiska revolutionen i andra länder kommer den till hjälp.”

Pjatakov och Radek tog ställning mot denna tes, mot Lenin. De, dessa ”vänster”-kommunister, var beredda att t. o. m. gå med på förlust av sovjetmakten. Redan år 1918, då dessa herrar fått fast fot i Moskvakommitténs partibyrå, talade de om nödvändigheten av att spränga Brest reden, om det också skulle kosta förlusten av sovjetmakten, vilken, som de sade, hade förvandlats till ett formellt begrepp. Brestfredens avslutande har Stalin med rätta kallat ett mönster av leninsk strategi, som gav kraft att förbereda och avvärja Denikins och Koltjaks band.

Pjatakov, Radek och deras meningsfränder tänkte och handlade redan då, som Felix Dsersjinski så träffande och kraftigt karakteriserade dem, då han kallade trotskisterna och

sinovjevmännen ”Kronstadtmyterister”! Pjatakov och Radek uppskattade ej sovjetmakten. I sin kamp mot Lenin gick de så långt i raseri, att de talade om att avsätta det dåvarande Folkkommissariernas Råd och ersätta det med ett annat, bestående av personer som tillhörde ”vänstergruppen. Är 1918, i ett ögonblick då sovjetlandet befann sig i största fara, förde Pjatakov och hans kompanjoner underhandlingar med socialistrevolutionärerna om att förbereda en kontrarevolutionär statskupp, att häkta Lenin, för att Pjatakov skulle övertaga posten som regeringschef, ordförande för Folkkommissariernas Råd. Genom att häkta Lenin, genom en statskupp försökte dessa politiska äventyrare bana sig väg till makten!

Och vad gör de nu? Genom att störta sovjetmakten, genom att mörda vårt partis och sovjetmaktens ledare — kamrat Stalin och hans kampbröder —försöker de återigen att bana väg till kapitalismens återupprättande med hjälp av utländska angripares interventionsbajonetter, med hjälp av terror, diversionsdåd, spioneri, skadegörelse och alla möjliga svåra statsförbrytelser. Den historiska kontinuiteten är förhanden. Tillsammans med Trotski rebellerade Pjatakov mot Lenin under de för vårt land så tunga dagarna i Brest. Tillsammans med Trotski rebellerade Pjatakov mot Lenin i de dagar, då partiet företog den ytterst komplicerade vändningen till den nya ekonomiska politiken. Tillsammans med Trotski kämpade Pjatakov mot den leninska planen för det socialistiska uppbygget i vårt land, mot vårt lands industrialisering och kollektivisering, som genomförts under kamrat Stalins, vår ledares och lärares geniala ledning.

1915, 1916, 1917, 1918 och 1919, 1921 och 1923, 1926 och 1927 — över ett årtionde försvarar Pjatakov oföränderligt de trotskistiska uppfattningarna, för en öppen kamp mot Lenin, mot partiets generallinje och mot sovjetstaten.

Från 1926 till 1936 — det är det andra årtiondet av en nästan oavbruten, men redan hemlig, illegal kamp, som Pjatakov för mot sovjetstaten och vårt parti, en kamp som han förde systematiskt och oavbrutet, till dess han slutligen blev ertappad på bar gärning och överbevisad, till dess han blev satt på de anklagades bänk som en förrädare!

Sådan är Pjatakov, och sådan är hans bild.

Mycket av det jag sagt om Pjatakov kan upprepas även ifråga om den anklagade Radek. Både före och efter revolutionen har Radek upprepade gånger gått emot Lenin. På en diskussion i Kommunistiska akademin år 1926 flinade och gycklade denna Radek över teorin om socialismens uppbyggande i vårt land och kallade den en teori om socialismens uppbyggande i en socken eller t. o. m. på en gata, kallade den en Sjtjedrinidé.

Stalin skrev med anledning härav:

”Kan detta Radeks banala och liberala flin över idén om socialismens uppbyggande i ett land kallas annorlunda än en fullständig brytning med leninismen?”

Radek är en av de mest framstående och, den rättvisan måste man göra honom, talangfullaste och mest hårdnackade trotskisterna. Under Lenins livstid krigade han mot Lenin, och efter Lenins död för han krig mot Stalin. I direkt proportion till hans personliga talanger står den sociala, den politiska fara, som han utgör. Han är oförbätterlig. I det sovjetfientliga trotskistcentrum är det han, som innehar den utrikespolitiska portföljen. På Trotskis uppdrag för han diplomatiska underhandlingar med några utländska diplomatiska personligheter, eller som han uttrycker sig, ”viserar” Trotskis mandat. Genom sin egen, så att säga diplomatiska kurir Romm står han i regelbunden brevväxling med Trotski och erhåller av honom det, som man här högtravande kallat ”direktiv”. Han är en av dem, som står hövdingen för detta band, Trotski, närmast och åtnjuter hans största förtroende.

Sokolnikov: År 1918 går han också mot Lenin. I en politisk konflikt under detta år hotar han t. o. m. Lenin med att avgå. År 1921 undertecknar han Bucharins antileninska fackföreningsplattform. År 1924 undertecknar han ”grottplattformen”, som författades i en grotta nära Kislovodsk. År 1925 smutskastar Sokolnikov vår sovjetstat, då han påstår att vår utrikes-

handel och våra inrikes handelsföretag skulle vara statskapitalistiska företag. Statsbanken skulle likaså vara ett statskapitalistiskt företag och vårt penningsystem genomsyrat av den kapitalistiska ekonomins principer. En den kapitalistiska ekonomiska politikens apologet och ideolog.

Kamrat Stalin påvisade den gången, att Sokolnikov var en anhängare av vårt lands dawesering. Sokolnikov var en tvättäkta anhängare av bibehållandet av vårt lands ekonomiska efterblivenhet, d. v. s. vårt lands förslavande under de kapitalistiska länderna, ”vårt lands förvandling till ett bihang åt det kapitalistiska systemet”. Som ni ser, har Sokolnikov ända till i dag inte det ringaste avvikit från denna position.

Då Sokolnikov år 1925 var folkkommissarie för finansväsendet, beklagade han sig över vårt parti och sovjetregeringen och smutskastade dem för att de, som han sade, hindrade honom att skydda proletariatets diktatur och att bekämpa kulakerna, hindrade honom att lägga tygel på kulakerna. Men nu har Sokolnikov erkänt inför hela världen, att det trotskistiska centrum, till vars ledning han hör, satte sitt hopp just till kulaken, eller rättare sagt, till de små resterna av kulakerna. Inf ör rätten har han själv sagt: ”Vi insåg, att vi i våra programbestämmelser måste återvända till kapitalismen och uppställa ett program för kapitalismens restauration, emedan vi då skulle kunna stödja oss på vissa skikt i vårt land”.

Fråga: Konkret sagt, vilka krafter inom landet räknade ni med? Arbetarklassen?

Sokolnikov: Nej.

Fråga: Med kollektivbönderna?

Sokolnikov: Självfallet inte.

Fråga: Med vilka då?

Sokolnikov: Rent ut sagt räknade vi med att kunna stödja oss på bondebourgeoisiens element ...

Fråga: På kulakerna, på de sista resterna av kulaken?

Sokolnikov: Ja.

Så kom Sokolnikov fram till ett öppet kulakprogram, till öppet försvar av kulakintressena, och fullbordade så sitt fall. Från Sokolnikovs ståndpunkt år 1925-26 till det trotskistiska centrums program år 1933-36 är övergången fullt naturlig.

Ett par ord om Serebrjakov — den fjärde medlemmen av detta sovjetfientliga trotskist-centrum. Han undertecknade det bucharinska programmet vid den tid, då fackförenings-diskussionen fördes år 1920, han var en aktiv deltagare i oppositionen år 1923, han var en aktiv deltagare i oppositionen år 1926-27 och han har i själva verket som han själv erkände här inför rätten, aldrig brutit med trotskismen. Det är klart att han hade all grund för att göra anspråk på en ledande ställning i detta sovjetfientliga trotskistcentrum.

Som gamla trotskister är oss N. Muralov, Drobnis, Boguslavski och Livschitz bekanta. Vi vet att de ägnade en hel rad av år åt kampen mot Lenin och det socialistiska uppbygget i vårt land. Är det inte klart, att dessa personers deltagande i det sovjetfientliga, illegala trotskistiska arbetet, deras deltagande i den trotskistiska skadegörelseverksamheten, i diversionsdåd, deras terroristgrupper, deras förräderi mot fosterlandet blev förberedda och utgjorde en direkt följd av hela deras trotskistiska verksamhet, utgjorde ett direkt resultat av deras mångåriga kamp mot Sovjetunionen, mot sovjetfolket. Det har de anklagade själva måst erkänna. Länge, hårdnackat och skändligt har de bedrivit sin kamp mot socialismen. Nu är de ertappade på bar gärning. Den sista masken har ryckts av dem. De är avslöjade som folkets fiender, som en ömklig och usel klick av personer, vilka blivit den utländska spiontjänstens agenter.

Dessa herrar försökte uppträda som ett slags politiskt parti. Pjatakov talade inför rätten om sina medbrottslingar som en ”fraktion”, han talade om sin ”fraktions” ”politiska misstro” till den sinovjevska delen av blocket. Han talade om den ”egna organisationen” och använde ordet i dess politiska betydelse och t. o. m. om en ”egen” politik, som Trotski ämnade genom-

föra. Radek talade också om sina medbrottslingar som om politiska ledare. När Pjatakov talade om Trotskis brottsliga skadegörelsekrav, som han, Pjatakov, fått under sitt personliga samtal med Trotski, talade han om dem som en väsentlig beståndsdel av Trotskis politik.

Också Radek talade i den höga stilen. Han var en av de ”realpolitiker”, som reellt förrådde fosterlandet, som lovade fienderna reella och territoriella eftergifter. T. o. m. när han talade om så prosaiska saker som vanligt kriminellt skadegörelsearbete, försökte Radek tala i den höga stilen som vore det ett politiskt tema. På rättens sammanträde den 24 januari sade Radek:

”Det var klart, att man frågade mig om blockets inställning. Jag svarade honom, att real-politikerna i Sovjetunionen förstår betydelsen av ett sovjet-tyskt närmande och är beredda att göra de eftergifter, som är nödvändiga för detta närmande. Denna representant förstod, att då jag en gång talade om realpolitiker, så finns det i Sovjetunionen realpolitiker och icke-realpolitiker: icke-realpolitikerna — det är sovjetregeringen, realpolitikerna — det är det trotski-sinovjevska blocket.”

Här sitter de nu, dessa realpolitiker, under bevakning av ... tillsammans bara tre rödarmister! Det är icke svårt att övertyga sig om att denna höga stil i grunden inflätades hit av en viss gammal vana. Det är icke svårt att övertyga sig om, att detta alls icke är något politiskt parti, utan att det helt enkelt är ett band av kriminella förbrytare som på intet sätt eller i för dem bästa fall föga skiljer sig från de banditer, som i nattens mörker på landsvägen operera med blybattongen eller slidkniven.

Det är intet politiskt parti. Det är ett förbrytarband, som utgör en direkt agentur för det utländska spionaget. På den direkta frågan till Pjatakov: ”Var medlemmarna av er organisation förbundna med de utländska spionageorganen?” — svarade Pjatakov: ”Ja, det var de.” Och han berättade, hur denna förbindelse upprättades enligt Trotskis direkta anvisningar. Det bekräftade också Radek, ”parallell”-centrums specialist på ”utrikesange-lägenheter”. Det bekräftade Livschitz, Knjasev, Sjestov och flera andra anklagade, direkta och omedelbara agenter för dessa spionageorgan. Så ser detta sällskap ut, som kallade sig en ”politisk kraft”. Det ville spela rollen av en sådan, men i verkligheten var det icke något politiskt parti, utan ett följe av spioner, banditer, terrorister och diversanter.

Denna grupp har ej sina rötter bland vårt lands folkmassor, vilka detta band fruktar och för vilka man flyr, som den onde för vigvattnet. För folkmassorna döljer detta band sitt anlete, det gömmer sina vilddjursbetar, sina rovtänder. Rötterna till detta sällskap, detta band, måste sökas i de utländska spionageorganens kryphål, vilka köpt dessa personer, underhållit dem och betalat dem för deras trogna lakejtjänster. Ni ser här dessa professionella och amatörspioner och hemliga agenter.

Pjatakov övertygar sina hantlangare om nödvändigheten av att organisera explosioner och diversioner, företrädesvis med förlust av människoliv. Drobnis bevisar, att ”ju mera offer, desto bättre” för trotskisterna. Sjestov organiserar mord. Livschitz, Knjasev och Turok organiserar tågolyckor. Och Radek sysslar med en ”utrikespolitik”, som går ut på att, liksom Livschitz och Knjasev bragte tågen att spåra ur, bringa socialismens sak att spåra ur och öppna portarna för fienden, för angriparfienden från främmande land. Alla står de inför edra ögon, nedsölade av blod i detta moras av förbrytelser. Tag de enskilda grupperna: de var sammanflätade med de utländska spionerna, som köpte dem med löfte om understöd eller helt enkelt kontant.

De spränger gruvor, tänder eld på fabriker, krossar tåg, lemlästar och dödar hundratals av vårt fosterlands bästa söner. 800 arbetare från kvävekonst-gödselfabriken i Gorlovka meddelade genom tidningen ”Pravda” namnen på de bästa av fabrikens stachanovarbetare, som omkommit genom diversanternas förrädiska hand. Här är en förteckning på dessa offer: Lunev — stahanovarbetare, född 1902, Judin — en begåvad ingenjör, född 1913, Kurkin —

komsomolmedlem och stahanovarbetare, 23 år gammal, Strelnikova — slagbrigadör, född 1913, Musiets — slagbrigadör, också född 1913. Det är de mördade. över tio personer skadades. Maximenko — stahanovarbetare, som överskred arbetsnormen med 125-150 %, blev dödad; Nemihin, en av de bästa slagbrigadörerna, som avstod från sina tio semesterdagar och gick att bryta kol i ”Centralgruvan”, blev där överfallen och dödad, sprängmästaren Juriev, en av deltagarna i striderna mot de kinesiska vitgardisterna, blev dödad; Lanin, deltagare i inbördeskriget och gammal gruvarbetare, dödades. Och så vidare och så vidare.

Kamrater domare! Deras mördare sitter här, inför edra ögon! ...

Sjestov organiserar ett bankrån. Sjestov organiserar ett banditmord på ingenjör Bojarsjinov, som han ansåg kunna avslöja deras brottsliga verksamhet.

Arnold är en internationell landsstrykare, vilken väl besökt alla världens länder och överallt lämnat spår av sina skurkstreck. I Minsk förfalskar han dokument. I Amerika befinnes han vara sergeant i den amerikanska armén och hamnar i fängelse misstänkt, som han själv uppger, för att ha förskingrat statsegendom. Jag tror att om denna person någon gång skulle ha kommit i närheten av statsegendom, skulle det inte ha gått denna statsegendom väl. Det är en person, som med frimurarnas hjälp försökte komma in bland ”fint folk” i Amerika och med trotskisternas hjälp till makten, som han hemligt och begärligt trängtade efter under den kunniga ledningen av en sådan uppfostrare som galgfågeln Sjestov...

I ordets bokstavliga mening ett följe av banditer, rånare, dokumentförfalskare, diversanter, spioner och mördare! Detta följe av mördare, mordbrännare och banditer kan endast jämföras med medeltidens kamorra, som förenade italienska magnater, luffare och kriminella banditer. Sådan är den moraliska fysionomin hos dessa demoraliserade och moraliskt förkomna herrar. Dessa personer har förlorat varje skam, också skammen inför sina medbrottslingar och inför sig själva.

För dessa ”politiska” personligheter är det en småsak att skruva lös skenor och köra tågen mot varandra. Det var en bagatell för dem att förgasa en gruva och skicka ett eller flera tiotal arbetare ned i gruvan. Det var en småsak för dem att från ett bakhåll mörda en ingenjör som arbetade ärligt. Att spränga i luften barn som samlats i en dynamitgrop. Att anstifta mordbrand på en fabrik.

Att spränga i luften barn som samlats i en dynamitgrop.

Ett härligt politiskt parti, med förlov sagt! Om det hade varit ett parti, så hade det icke dolt sitt program för massorna. Politiska partier gömmer icke sina program, sina politiska uppfattningar. Bolsjevikerna — detta verkliga politiska parti, ett parti i ordets egentliga och bästa betydelse — dolde sig aldrig för massorna och dolde aldrig sitt program.

Vid den ryska revolutionens morgongryning skrev Lenin om den kolossala betydelse, som den revolutionära socialdemokratin tillmäter den öppna propagandan av dess idéer, det öppna förkunnandet av dess mal, den öppna massagitationen för sina programmatiska, taktiska och organisatoriska åsikter och principer. Lenins och Stalins parti växte upp, blev starkt och förvandlades till en kolossal och mäktig kraft som ett parti, vilket stödde sig på massorna, ett parti, som var organiskt förbundet med massorna. Det är kännetecknet på ett verkligt politiskt parti. Det döljer icke sina åsikter för massorna, utan försöker sprida dessa åsikter så vitt som möjligt bland massorna. Men detta ”parti”, som de kallar sig, fruktade och fruktar att säga folket sanningen om sig själv, fruktar att tala om sina program.

Varför? Emedan deras åsikter och deras program är förhatliga för vårt folk, lika förhatliga som den kapitalistiska träldomen, lika förhatliga som det kapitalistiska förtrycket, vilket dessa herrar vill återupprätta och påtruga vårt folk, emedan de förvandlats till en sekteristgrupp, som isolerat sig från folket, till ett förbrytarband med anföraren Trotski i spetsen, och hans medhjälpare Pjatakov och Radek o. a. bandithövdingar, Det är ingen planta från sovjetlandet.

Det är en planta av utländsk härkomst, och på sovjetjorden kan den icke växa, kan den icke blomstra ...

Det låter besynnerligt, att då höra dessa herrar här tala om någon slags överenskommelse mellan detta ”parti”, enklare sagt förbrytarband, och de japanska och tyska fascistiska krafterna. Med allvarlig uppsyn talade Pjatakov och Sokolnikov om den ”överenskommelse”, som Trotski träffat, eller om vilken Trotski underhandlade med Tyskland och Japan. Dessa herrar berättade med allvarlig uppsyn att de hoppats på att kunna utnyttja dessa länder för sina intressen. Men hur kan man tala allvarligt härom då detta ”parallell” centrum bara är en stackars killing i jämförelse med vargen.

En överenskommelse! De skulle helt enkelt ha sagt: ”Vi har kapitulerat på nåd och onåd.” Det är naturligtvis icke någon överenskommelse, utan en kapitulation på nåd och onåd för segraren.

När man hör Pjatakov och Radek, kunde man tro att det verkligen var en överenskommelse. Radek berättade att han skickade Trotski ett brev, ”vari jag meddelade honom, att vi erhållit hans direktiv, och att vi sinsemellan enat oss om att i våra åtgärder här ej gå längre än att visera hans fullmakt för underhandlingar med utländska stater. Dessutom tillade jag: 'inte endast vi officiellt som centrum, utan jag personligen godkänner att han söker kontakt med utländska stater'.”

Tänk er, Radek och Pjatakov ”viserar mandatet” åt Trotski för hans underhandlingar med de utländska staterna. Men det är ännu icke huvudsaken. Icke heller det är huvudsaken att centrum godkänner dessa underhandlingar. Huvudsaken är den att jag Karl Radek, centrums blockminister för utländska angelägenheter, personligen godkänner att Trotski, blockets statsminister, söker kontakt med de utländska staterna. Det skulle naturligtvis låta mycket löjligt, om icke Pjatakovs och Radeks läge vore så tragiskt. Men för var och en, som icke fullständigt tappat huvudet, för var och en som besitter ett minimum av förnuft, borde det ha varit klart att denna överenskommelse, som Pjatakov talade med Trotski och Radek om, icke är någon överenskommelse, utan en skönmålad kapitulation, trotskisternas kapitulation på nåd och onåd för segraren, att det är träldom, att denna överenskommelse betydde att sticka huvudet i vargens gap i förtröstan på att vargen icke är elak och inte kommer att sluka en.

Denna överenskommelse påminner mig om Krylovs fabel ”Lejonet på jakt”. I fabeln omtalas hur hunden, lejonet, vargen och räven träffade en överenskommelse, ”slöt ett förbund” att tillsammans gå på jakt. Räven fällde en hjort och delningen började. Då säger en av de ”fördragsslutande parterna”: ”Denna del tillkommer mig enligt avtalet, denna del tillhör obestridligt mig som lejon, denna del är min, emedan jag är den starkaste – och den av er som ens försöker att sträcka ut tassen efter denna del, kommer icke levande från saken.” (Skratt.)

Detta ”förbund” är synnerligen likt er överenskommelse, mina herrar anklagade, mina herrar officerare för den tyska och den franska fascismen! Så gick det också för er, kanske bara med den skillnaden att i er överenskommelse lejonet spelar rollen av en bandhund. Därför påstår jag att vi här icke har att göra med något politiskt parti, utan med ett förbrytarband, med moraliskt värdelösa, i moraliskt avseende förkomna människor som förlorat både samvete och förnuft.

Kan det väl, efter allt det som vi här inför rätten hört av dessa personer, finnas något tvivel om att detta är verkligen och slutgiltigt demoraliserade och förfallna människor?! Nej, härom kan intet tvivel råda.

Medan vårt sovjetfolk under vårt partis ledning arbetade för att befästa sina nya socialistiska positioner, försökte vår fiende — och här har vi hans förtrupp — att långsamt, förrädiskt genombryta vår segerfront, kringgå oss och ge oss ett hugg i ryggen. Outtröttligt arbetar de utländska spionerna, de söker och finner tyvärr bundsförvanter inom vårt land, hjälpkrafter

bland visserligen demoraliserade och mot sovjetsystemet fientliga människor och, såsom det nu fullständigt och exakt bevisats, i främsta rummet bland trotskisterna.

Varför finner de utländska spionageorganen sina agenter bland trotskisterna? Därför att trotskisterna genom hela sitt förflutna och närvarande har bevisat sin oförsonliga fiendskap till sovjeterna, sin beredvillighet att tjäna kapitalismen — icke av tvång, utan i överensstämmelse med de sista resterna av sin övertygelse — bevisat sin förmåga att tillgripa de avskyvärdaste och nedrigaste kampmedel, utan några som helst betänkligheter.

Redan på den XV unionspartikonferensen betonade kamrat Stalin, att trotskisterna och det block de då organiserade utmärker sig just genom sin ”samvetslöshet ifråga om medlen och principlöshet i politiken”. Denna samvetslöshet ifråga om medlen har nu i den politiska kampen överskridit alla gränser, har nått vidunderliga mått, har svält ut tusenfalt.

Vittnar inte de artiklar, som Pjatakov och Radek ägnade sina medbrottslingar, Sinovjev och Kamenjev, dessa usla förrädare, dessa äkta banditer, vilka mördade vår oförglömliga Sergej Mironovitj Kirov, om deras ytterliga moraliska förnedring! Är icke de artiklar, i vilka Radek och Pjatakov med den skenheliga uppsynen av uppbragta rättskaffens personer krävde att deras egna bundsförvanter, meningsfränder och medbrottslingar skulle skjutas, höjden av cynism och hån mot de sista resterna av mänskligt samvete, de sista moralbegreppen?!

Vill ni veta hur dessa herrars moraliska fysionomi ser ut? Läs då deras artiklar, som blev publicerade i våra tidningar bara för några månader sedan.

Här avslöjar Radek i tredje numret av ”Bolsjevik” för 1935 — vad tror ni väl? Dubbelspelet som bedrevs av Sinovjev och hela toppen av sinovjevfraktionen, som han uttrycker sig. Specialist som han är i denna sak, ådagaläger Radek här stor kännedom. Lätt och ledigt berättar han om vad dubbelspelet betyder ...

Tillåt mig att anföra Radeks vittnesbörd i frågan om vad ... Radeks dubbelspel är. Han skriver:

”Sedan de glidit ned till kontrarevolutionen, tillämpade de f. d. ledarna för det sinovjev-trotskistiska blocket den metod som interventionspioner, underminerare och skadegörare använder. Dubbelspelet befanns vara ett maskeringsmedel som tillät dem att rikta elden mot den proletära staben.”

Vi vet, att när Radek skrev denna artikel, hade han redan länge haft reda på att man förberedde det nedriga mordet på Sergej Mironovitj Kirov. Vi vet att han, Radek, sammansvurit sig och träffat avtal med Sinovjev och Kamenjev, vilka mördade kamrat Kirov, vars död förutbestämdes av samma Radek och hans vänner som nu sitter bredvid honom.

Och för att sopa igen spåren av sin delaktighet i denna nedriga illgärning, berättar Radek om de avslöjade dubbelspelarna, som överlämnats i händerna på lagen, ”som vet, hur man skall behandla dem som försöker rubba den proletära revolutionens grundvalar”.

Ja, anklagade Radek, ni har rätt! Sovjetlagen vet hur man skall behandla dubbelspelare och förrädare av sådant slag som ni och era vänner.

Vad skrev denna Radek dagen före målet mot Sinovjev, Kamenjev och de andra, dagen före målet mot högförrädarna vilkas sovjetfientliga brottsliga arbete avslöjats? Han skrev om ”det trotski-sinovjevska fascistbandet och dess hetman Trotski” (det är hans eget uttryck), att en ”liklukt” spred sig från den sal, där processen försiggick och målet behandlades, och han ropade med patos: ”Krossa detta avskum! Det är icke fråga om att krossa äregiriga människor som gjort sig skyldiga till de största brott, det är fråga om att krossa fascismens agenter som var redo att hjälpa till för att tända krigets brand, att underlätta fascismens seger, för att ur dess händer få mottaga åtminstone en skugga av makt.”

Så skrev Radek. Radek trodde att han skrev om Kamenjev och Sinovjev. En liten felräkning! Denna process skall rätta Radeks fel: det var om sig själv han skrev!

Med dubbelspel och grimaserande skrev han om, hur Trotski år 1928 ville förleda honom, Radek, att fly till utlandet och hur han, denna Radek, ”greps av fasa vid tanken på aktioner mot Sovjetunionen under de borgerliga staternas skydd och saboterade flyktförsöket”. Enligt Radeks ord var det 1929 som ”han, Trotski, övertalade trotskisten Blomkin att organisera litteraturförsändelser till Sovjetunionen och skicka sin son Sedov till honom i hotellet med uppdraget att organisera ett överfall på handelslegationen i utlandet för att skaffa de pengar som Trotski behövde för det sovjetfientliga arbetet. Från de expropriationer, som Trotski förberedde 1929, övergick han 1931 till att förbereda terrorn, och gav härom direkta anvisningar åt Smirnov och Mratjkovski, personer som stått i förbindelse med honom under aderton år. Smirnov och Mratjkovski, som reste vapen mot Stalin och partiet, trampade det förtroende man visat dem under fötterna och sjönk så djupt, att man ej kan minnas deras namn utan äckel.”

Kamrater domare! Den gången stod Radek ännu icke under åtal och satt icke på de anklagades bänk. Det var icke 1936, icke ens 1935, utan det var 1929. Och här vittnar Radek om, hur Trotski gav honom i uppdrag att organisera ett rån mot vår handelsdelegation. Radek befann sig då i frihet, ingen Tjeka, ingen GPU, intet Inrikeskommissariat hade då anhållit honom, ingen rannsakningsdomare eller åklagare besvärade honom då med förhör, han var en fri medborgare, han var journalist, han rökte fritt överallt och allestädes sin pipa och blåste rök i ögonen icke bara på dem han samtalade med. Vad skrev han då den gången? Han skrev att han fått i uppdrag av Trotski att organisera överfall på handelsdelegationer för att skaffa de pengar som Trotski behövde för det sovjetfientliga arbetet. Jag tror att man måste sätta tro till detta auktoritativa erkännande som gjordes inför sovjetoffentligheten, som icke gjordes på de anklagades bänk, utan i sovjetpressen. Historien upprepar sig, som ni ser. Och då man nu berättar oss, att Trotski 1935 övertalade Pjatakov, rättare sagt — icke övertalade utan beordade honom att organisera rofferi av sovjetpengar med hjälp av firmorna ”Demag” och ”Borsig”, medan Sedov i samma syfte organiserade förbindelsen med firman ”Dehlmann”, så ser vi att historien upprepar sig ...

Vidare. Radek skrev då: ”Från de expropriationer ...” (vad är expropriationer? På ryska heter det helt enkelt rån). ...”som Trotski förberedde 1929, övergick han 1931 till att förbereda terrorn, varom han gav direkta anvisningar åt Smirnov och Mratjkovski, personer som stått i förbindelse med honom under aderton år”, då trodde vi, att Radek skrev på grund av det officiella rannsakningsmaterialet. Det visar sig, att det som Radek skrev så att säga var en autentisk kommentar, d. v. s. en kommentar av författaren själv, av en av de medverkande författarna. Vidare skriver han: ”Smirnov och Mratjkovski ... har sjunkit så djupt, att man icke kan minnas deras namn utan äckel.” Har Radek skrivit det eller icke? Han har skrivit det, ack ja, det har han! Radek hycklade då öppenhjärtlighet, han antog en uppsyn, som ville han ångra sig och tala uppriktigt. Han var uppbragt, han skymfade, han förbannade, han svor, han försäkrade, han ångrade sig . . av rent hjärta? Nej, han ljög ... När han erinrade om 1929, då Trotski förberedde rån, överfall på våra handelsdelegationer i utlandet, antog han minen av att tala alldeles uppriktigt. Nej, han ljög, han hycklade bara att han talade sanning, han förbannade sina vänner för att vända blickarna från sig själv, för att, som han här uttryckte sig på sin bovjargong ”icke råka fast”. Och ändå ”råkade han fast”. Han tillgrep inpiskade förbrytares metoder. Han skrek ”Håll fast tjuven!” för att själv undgå rättvisans hand. Det är den kända metoden bland folk, som talar om att ”råka fast” och ”avdunsta”. Han försökte att komma ifrån, att slingra sig undan ansvaret. Han, denna Radek, försökte att över sina vänner och medbrottslingars lik kravla sig ut ur den stinkande, blodbesudlade kloak, i vilken han redan då sjunkit ända upp till öronen. Med konstlad och lögnaktig, med spelad indignation ropade han:

”Den proletära domstolen kommer att fälla den dom över detta band av bloddrypande mördare, som det hundrafalt förtjänat. Personer som rest vapen mot proletariatets älskade ledares liv, måste med huvudet sona sin omätliga skuld. Huvudorganisatören av detta band

och dess verksamhet, Trotski, är redan fastnaglad vid historiens skampåle. Han skall icke undgå världsproletariatets dom.”

Minns ni, Radek, ni sade den gången att dessa personer, att sådana personer måste sona sin skuld med huvudet? Radek skrev:

Huvudorganisatören av detta band, Trotski, är redan fastnaglad vid historiens skampåle och skall icke undgå världsproletariatets förbannelse. Det är riktigt. Förrädarna skall icke undgå världsproletariatets dom, liksom de icke heller undgår domen av vår sovjetdomstol, den stora socialistiska arbetar- och bondestatens domstol!

Och Pjatakov? Pjatakov uttalade sig också i pressen i samband med avslöjandet av det terroristiska, förenade trotski-sinovjevska banditcentrum. Pjatakov ryter och rasar med anledning av den nedriga kontrarevolutionära verksamheten, vilken, som han skrev, omsvävades av dubbelspelets, lögnens och bedrägeriets outhärdliga stank. Vad säger Pjatakov nu för att brännmärka sin egen moraliska förnedring, sin egen ”stank av lögn, dubbelspel och bedrägeri”? Skall Pjatakov finna dessa ord och om han finner dem, vad är de värda, vem kan tro på dessa ord?

Pjatakov skrev:

”Man finner ej ord för att riktigt uttrycka sin förtrytelse och avsky. Det är människor, som förlorat de sista dragen av en mänsklig fysionomi. De måste tillintetgöras, tillintetgöras som ett as, vilket förpestar sovjetlandets rena, friska luft, ett farligt as vilket kan bringa död åt våra ledare och som redan bragt om livet en av vårt lands bästa söner, en sådan underbar kamrat och ledare som S. M. Kirov.”

Pjatakov snyftar över liket av Kirov, som han mördat. Han gråter bittert. ”I vårt land, i den segerrika socialismens land är fienden förslagen”, skriver Pjatakov Och ser sig i spegeln. ”Han anpassar sig till förhållandena”, Pjatakov sätter sig tillrätta framför spegeln. ”Förställer sig”: tänker Pjatakov om sig själv, och jag förställer mig slugt ... ”Ljuger.” Hm, tänker Pjatakov, skulle man icke ljuga i en sådan situation? ”Sopar igen spåren” ... ”Innästlar sig i förtroende”...

Se där, vad Pjatakov skriver, då han sopar igen de blodiga spåren av sina förbrytelser:

”Många av oss, och även jag, har genom sitt pladdrande, sin godtrogenhet och likgiltiga förhållande till omgivningen utan att själva märka det underlättat dessa banditers smutsiga verk”. Ett märkvärdigt konststycke! Pjatakov var icke tillräckligt vaksam! Häri bestod alltså Pjatakovs skuld. Också det är en gammal metod bland kriminella förbrytare. När man beskyller en person för rånmord, erkänner han sig skyldig till rån. När man beskyller en person för inbrottsstöld, erkänner han sig skyldig bara till stöld. När man beskyller honom för stöld erkänner han sig i värsta fall skyldig bara till att ha gömt eller köpt tjuvgods,

Det är yrkesförbrytarnas kända taktik. Pjatakov är rädd att bli ertappad och avslöjad, och han uppträder i pressen, rasar över fienden och skonar inte sig själv. Ack du sladdermakare. Pjatakov, säger han, du märker inte vad som försiggår omkring dig. Men det försiggår ju icke omkring dig, utan det är du själv som gör det!

Pjatakov skrev: ”Det är bra att Inrikeskommissariatets organ avslöjat detta band.” Det är verkligen bra. Vårt tack åt Inrikeskommissariatets organ för att de slutligen avslöjat just detta band! ”Det är bra att det kan tillintetgöras.” Riktigt, anklagade Pjatakov, det är bra att man kan, och man icke bara kan, utan måste tillintetgöra det. ”Heder och ära åt Inrikeskommissariatets funktionärer.” Ni hädar, anklagade Pjatakov!

Vem skrev Pjatakov om den 21 augusti 1936? Pjatakov skrev om sig själv. Pjatakov gick händelsernas obevekliga gång i förväg.

Varom vittnar dessa Pjatakovs och Radeks artiklar? Vittnar de icke om dessa människors ytterliga, i ordets bokstavliga mening gränslösa moraliska förnedring om dessa människors

moraliska haltlöshet och ruttenhet? Haltlösa personer som ruttnar bort levande, som icke bara förlorat de sista resterna av sin heder, utan också av sitt förnuft, usla pygméer, Marlboroughs, som försökte draga i fält mot sovjetstaten, vämjeliga politiker, små politiska falskspelare och stora banditer.

Det förenade sinovjev-trotskistiska centrum och dess deltagare försökte envist att bevisa, att de icke hade några politiska programkrav, att de endast drevs av ”naken maktlystnad”. Det är osanning. Det var ett försök att bedraga den allmänna meningen. Det kan icke finnas någon kamp för makten utan något slags program, utan ett program som måste formulera kampens mål, uppgifter, strävanden och medel. Inte heller då trodde vi att det förenade Trotski-sinovjevska terroristcentrum icke hade något slags program. Vi visste att de envist döljer det och i själva verket: de hade ett program likasom också detta trotskistiska terroristcentrum hade ett program. Det gick ut på ett öppet erkännande av den kapitalistiska restaureringens nödvändighet i Sovjetunionen. Sokolnikov bekräftade att det i grund och botten var Rjutins gamla sovjetfientliga program. Och det är riktigt. Sokolnikov sade:

”Vad programbestämmelserna beträffar, så hade både trotskisterna, sinovjevmännen och högern redan år 1932 i huvudsak enat sig om det program, som tidigare betecknades som högerns program. Det är den s. k. Rjutinplattformen; redan år 1932 gav den i betydande grad uttryck åt just dessa för alla tre grupperna gemensamma programmatiska uppfattningar.

Vad den fortsatta utvecklingen av detta program beträffar, så ansåg de ledande medlemmarna av centrum, att vår revolution ej kan hävda sig som en socialistisk revolution, om den är isolerad, att den kautskyistiska ultraimperialismens teori och den därmed besläktade bucharinska teorin om den organiserade kapitalismen visat sig vara riktiga. Vi ansåg, att fascismen är den högst organiserade kapitalismen, att den kommer att segra, erövra Europa och strypa oss. Det vore därför bättre att komma överens med den, det vore bättre att göra någonslags kompromiss i riktning av en reträtt från socialismen till kapitalismen.”

Men hur skulle man ”komma överens”? Vill fascismen ”komma överens”? Föredrar den icke att handla utan någon överenskommelse såsom den handlade över allt, i hela världen — med våldsmedel, genom att störta sig över, de svaga, kväva och tillintetgöra dem? Radek sade, att det var klart att

”Situationens herre blir fascismen — å ena sidan den tyska fascismen och å andra sidan militärfascismen i ett av Fjärran österns länder.”

Det förstod naturligtvis också deras lärare Trotski inte sämre än de, det Förstod hela det Trotskistiska centrum. De gick in härför med öppna ögon. Det utgjorde den andra punkten i deras ”utomordentliga” program.

Den tredje punkten var frågan om kriget och Sovjetunionens nederlag.

Den fjärde punkten var frågan om nederlagets följder: att icke endast utlämna för de imperialistiska staterna viktiga industriföretag i koncession, utan också att försälja som privategendom viktiga ekonomiska objekt, som de utpekade, hit hör de lån som Radek talade om, hit hör tillträde för det utländska kapitalet till de fabriker, som endast formellt förblir i sovjetstatens händer.

Den femte punkten var, såsom de sade, agrarfrågan. Denna agrarfråga löstes mycket enkelt av detta ”parallell”-centrum, till punkt och pricka på samma sätt som Famasov löste kulturfrågan — det vore bäst att samla ihop alla böcker och bränna dem”. Så skulle de lösa agrarfrågan: att bränna upp den proletära revolutionens vinningar — att upplösa kollektivbruken ,likvidera sovjetbruken, överlämna traktorer och andra komplicerade lantbruksmaskiner åt privat-bönderna. Varför? Man säger det öppet: ”För att återupprätta ett nytt kulaksystem.” Ett ”nytt”? Måhända helt enkelt det gamla?

Den sjätte frågan var frågan om demokratin. Radek berättade vad Trotski hade skrivit till honom härom. Det är mycket viktigt för oss att veta i synnerhet nu, då den proletära socialistiska demokratin nått sin högsta utvecklingsgrad i vårt land, vilket kommer till uttryck i den av vårt folk nyligen godkända och fastställda stora Stalinska författningen. Huru ställdes frågan om demokratin i det trotskistiska programmet? Vad säger K. Radek om demokratin, sedan han fått brevet från sin lärare?

Trotski sade i brevet (jag citerar Radeks uttalande): Det kan inte bli tal om någon demokrati. Arbetarklassen har 18 års revolution bakom sig (nu är det redan 19 år. — A. V.) och har en jätteaptit ...”

Det är riktigt. En så kolossal aptit att den kommer att tillintetgöra vilken fiende som helst, som den redan gjort mer än en gång

”... dessa arbetare måste man delvis skicka tillbaka till privata fabriker och delvis till statsfabriker, som kommer att befinna sig i ett tillstånd av hård konkurrens med det utländska kapitalet. Det blir alltså en stark försämring i arbetarklassens läge.”

Och på landsbygden?

”På landsbygden återuppblossar fattig- och medelböndernas kamp mot kulakerna. För att vi skall kunna hålla oss behöver vi en stark makt oberoende av de former, i vilka den kommer att maskera sig.

Om ni vill ha historiska analogier, så tag analogin med Napoleons I:s makt och tänk på denna analogi.”

Vi får väl tro att Radek mycket väl övertänkt detta.

Och slutligen den sjunde frågan, programmet för utrikespolitiken, för landets delning: ”Avstå Ukraina åt Tyskland; Stillahavs-kusten och Amurområdet åt Japan.” Vi intresserade oss vidare för, hur det förhåller sig med andra tänkbara ekonomiska eftergifter?

Radek svarade:

”Ja, de beslut som jag redan talade om, utvidgades. Erläggande av kontribution i form av livsmedels-, råvaror- och fettämneleveranser under flera år. Vidare skulle segerländerna tryggas en viss procent av sin andel i sovjetimporten, ursprungligen nämnde Trotski inga siffror, men sedan uttalade han tig bestämdare. Allt detta tillsammans betydde ett fullständigt förslavande av landet.”

Radek: Ifråga om Japan hette det, att man inte bara måste ge det Sachalins olja, utan också förse det med olja i händelse av krig med Amerikas Förenta Stater. Det påpekades att man ej skulle få ställa några hinder i vägen för den japanska imperialismen vid dess erövring av Kina.

Vysjinski: Och ifråga om Donauländerna?

Radek: Ifråga om Donau- och Balkanländerna sade Trotski i brevet, att den tyska fascismens expansion är i full gång och att vi inte på något sätt får hindra detta faktum. Det betydde självfallet att avbryta alla våra förbindelser med Tjeckoslovakien, som hade någon betydelse för detta lands försvar.

Det är de sju huvudfrågorna i centrums s. k. program. Centrum ville uppnå sovjetmaktens våldsamma störtande för att förändra det i Sovjetunionen bestående samhälls- och statsordningen och återupprätta bourgeoisins herravälde i vårt land, det ville rikta ett slag mot demokratin, mot fredssaken, mot de fredliga demokratiska länderna för att hjälpa de blodtörstiga och imperialistiska angriparländerna av fascistisk typ.

Vad betydde och vad betyder detta program för arbetarklassen, för bönderna, för fredssaken, för sovjetfolkets intressen?

Detta program betyder en återgång till det förflutna, en likvidering av arbetarnas och böndernas alla vinningar, en likvidering av socialismens segrar, en likvidering av det socialistiska sovjetsystemet. Den socialistiska samhällsordningen är en samhällsordning utan utsugning och utsugare, det är ett system utan handlande och fabrikanter, utan elände och arbetslöshet, det är den samhällsordning där arbetarna och bönderna är herrar, den samhällsordning där alla utsugarklasser avskaffats, där bara arbetarklassen, bondeklassen och de intellektuella blivit kvar.

Trotskisterna är icke nöjda härmed. De vill förändra den samhällsordning, som nu består hos oss. De vill tillintetgöra arbetarklassen, som tack vare socialismens seger förvandlats till en alldeles ny klass, till Sovjetunionens arbetarklass, de vill återföra den till det läge som den intog före Oktoberrevolutionen, göra dem till slavar, smidda i kapitalismens bojor.

Det betyder alltså den trotskistiska plattformen om kapitalismens restaurering i Sovjetunionen för arbetarna i vårt land och för arbetarna i världens alla länder.

Våra sovjetbönder är nya kollektivbruksbönder, de liknar alls icke de kapitalistiska ländernas bönder. I de kapitalistiska länderna lever bönderna i armod, och helt eller delvis prisgivna åt svälten. Spridda över hela landet, som kamrat Stalin sade härom ”påtar de var för sig i sina små hushåll med deras efterblivna teknik, är de privategendomens slavar under och utsugas ostraffat av godsherrar, kulaker, köpmän, spekulanter, ockrare o. s. v.”.

”Sådana bönder finns det inte längre hos oss — sade Stalin på extraordinarie VIII sovjet-kongressen. Det finns inte längre hos oss några godsherrar och kulaker, köpmän och ockrare, vilka skulle kunna exploatera bönderna. Vår bonde är således en från exploatering frigjord bonde ... Som ni ser —sade kamrat Stalin — är sovjetbonden en alldeles ny bonde, vars like mänskligheten ännu inte känt.”

Detta faller icke trotskisterna i smaken och de vill förändra också detta läge. De vill låta kulaker och godsherrar återvända till landsbygden, de vill återupprätta kulakernas makt, återinföra herrarna och kulakerna på landsbygden, överlämna bönderna till kulakträldom och beröva våra kollektivbönder de rättigheter som de erövrat med sitt blod.

Det betyder alltså det trotskistiska programmet för bönderna i vårt land. Det går ut på att restaurera kapitalismen och återlämna vårt land i kapitalismens, kulakernas och godsherrarnas händer.

Trotskisterna är slutligen missnöjda också därmed, att socialismens seger i Sovjetunionen förvandlat de intellektuella från kapitalismens lakejer till likaberättigade medlemmar i sovjetsamhället. Trotskisterna är missnöjda med att våra intellektuella

”bygger upp det nya, klasslösa socialistiska samhället tillsammans med arbetarna och bönderna och i spann med dem” (Stalin).

Härmed är de också missnöjda. De vill förändra det socialpolitiska systemet i Sovjetunionen. Det betyder att förändra arbetarnas, böndernas och de intellektuellas sociala och politiska ställning och roll i vår stat och att bringa dem tillbaka i det läge som de intar i det gamla kapitalistiska samhället, att störta dem i en avgrund av utsugning, arbetslöshet, utsiktslöst och slött straffarbete, evigt elände och svält.

Det betyder alltså de sju punkterna i programmet för kapitalismens restaurering, varom jag ovan talade.

Därför var det som Sinovjev, Kamenjev och de andra hövdingarna för det sovjetfientliga, förenade trotskistiska blocket hemlighöll detta program och envist förnekade att det fanns. Detta program hemlighöll också ledarna för ”parallell”-centrum — Trotski, Pjatakov, Radek, Sokolnikov och de andra.

Såsom Radek påpekade anvisade Trotski att ”man inte nu bör framlägga programfrågorna i hela deras omfång för de enkla medlemmarna av blocket. De blir förskräckta ...”

Radek förklarade:

”Det stod klart både för mig och för Pjatakov, att direktivet drev blocket till den sista gränsen, att då det summerade och drog upp perspektiven för blockets arbete, så sopade det bort varje tvivel över dess borgerliga karaktär. Naturligtvis kunde vi ej öppet erkänna detta, ty det skulle ha ställt oss inf ör nödvändigheten att antingen erkänna oss vara fascister eller resa frågan om att likvidera blocket” ... (Band V, s. 147.)

Var det kanske bl. a. därför, som det icke lyckades Radek att inkalla en konferens? Vad skulle de ha talat om på denna konferens? Om kapitalismens restaurering? Om Sovjetunionens delning? Om uppdelningen av Sovjetunionens territorium Om territoriella eftergifter? Om försäljningen av våra

landområden åt de japanska och tyska erövrarna? Om spionage och skadegörelsearbete? De dolde de punkter i sitt program, vilka utgjorde huvudpunkterna. Men det är känt, att ingenting är så förborgat, att det ej kommer i dagen. Också det sovjetfientliga trotskistiska blockets skamliga program kom i dagen.

Detta program erkände här Pjatakov, Radek och Sokolnikov, och därom har de själva berättat här inför rätten.

Men kanske det är fantasier? Kanske säger de det helt enkelt för att de vill spela den ångerfyllde syndarens komedi? Eftersom man ångrat sig, måste man ju säga något, måste man avslöja något. Kanske har Trotski aldrig givit sådana riktlinjer?

Men, kamrater domare, ni vet och det är allmänt känt, att Trotski utomlands utger sin s. k. ”Oppositionsbulletin” och om ni tar nr 10 av denna Bulletin för april 1930, så finner ni, att där i själva verket står detsamma:

...”Reträtten är i alla fall oundviklig. Man måste genomföra den så tidigt som möjligt . . .

... Man måste avbryta den 'genomgående' kollektiviseringen...

... Man måste göra ett slut på industrialiseringens priskapplöpning. Frågan om tempot måste revideras i erfarenhetens belysning ...

… Man måste avstå från den isolerade hushållningens 'ideal'. En ny variant av planen måste utarbetas som tar hänsyn till största möjliga växelverkan med världsmarknaden ...

... måste genomföra den nödvändiga reträtten och därefter den strategiska omrustningen...

... Utan kriser och kamp kan man icke komma ifrån de nuvarande motsägelserna ....”

1933 krävde L. Trotski att man skulle

a) upplösa största delen av kollektivbruken såsom fiktiva;

b) upplösa sovjetbruken som oräntabla;

c) avstå från politiken att likvidera kulakerna;

d) återvända till koncessionspolitiken och överlämna en hel rad av våra industriföretag i koncession som oräntabla.

Detta program gav icke endast uttryck åt de trotskistiska kontrarevolutionärernas åsikter, förhoppningar och förväntningar, utan tjänade också, såsom rannsakningen har fastställt, som en grundval för trotskisternas överenskommelse med de utländska angriparna, som törstar efter sovjetland. Rannsakningen har ju fastställt att Radek, Pjatakov och deras medhjälpare på grundvalen av detta program inlät sig i underhandlingar med de utländska angriparna, med deras representanter, räknade med att få militärhjälp av dem och lovade dem särskilda ekonomiska och politiska fördelar ända till avträdelser av en del sovjetterritorier. Förrädarna var redo till allt, t. o. m. att försälja fosterjorden. De var redo till det svartaste förräderi, de sjönk djupare än den sista Denikin- eller Koltjakanhängaren. Den sista av Denikin- eller Koltjakanhängaren är bättre än dessa förrädare. Denikins, Koltjaks och Miljukovs anhängare har inte sjunkit så djupt som dessa trotskistiska judasmän, som sålde sitt \fosterland för 30

silverpenningar, till på köpet falska, och försökte utlämna vårt land i träldom åt det utländska kapitalet. Det är fakta. Det har rannsakningen fastställt och det kan icke rubbas av någon.

Är det då märkvärdigt att ett sådant förräderiprogram avvisas av vårt folk, att om någon skulle komma med detta program till våra fabriker och bruk, till våra kollektivbruk och rödarmistkaserner, så skulle agitatorn genast bli gripen och upphängd i första bästa stolpe. Och med rätta, ty någon annan lott än galgen kan ej tillfalla förrädarna. Det är det svarta förräderiets program. Vi uppställer i motsats därtill vårt program, sovjetregeringens program. Det vore fåfängt att föreställa sig saken så, att här försiggår en kamp mellan två fraktioner, av vilka en haft lycka med sig och kommit till makten, medan den andra icke haft lycka med sig, icke haft ”tur” och icke kommit till makten.

Här försiggår en kamp på liv och död mellan två program, två motsatta principsystem, två fientliga riktningar och uppfattningar, som avspeglar dessa principer. Mot trotskisternas svarta program ställer vi upp vårt program som går ut på att likvidera kapitalismen, likvidera alla rester av kapitalismen i vårt land. Under ledning av vårt stora parti, av Lenins-Stalins parti, under ledning av vår store ledare och lärare Stalin, kämpar hela sovjetlandet, arbetare, bönder och intellektuella, hjältemodigt för detta program, arbetar outtröttligt för att befästa vår statliga oavhängighet och självständighet samt våra gränser och vår jords oantastlighet.

Med en storartad entusiasm, som varken tsarrysslands tidigare historia eller vilken kapitalistisk stat som helst skådat, med sovjetpatriotismens entusiasm bygger de arbetande i Sovjetunionen hjältemodigt vårt nya socialistiska fosterland. Alla folk i vårt land har gripits av en i historien exempellös entusiasm, som skapar underverk. Mäktig är kärleken till vårt fosterland, till vårt fädernesland.

”Förr i tiden — sade kamrat Stalin år 1921 — hade vi inte och kunde ej ha något fosterland. Men nu, då vi störtat kapitalismen och vi har en arbetarmakt — nu har vi ett fosterland och vi kommer att försvara dess oavhängighet.”

Hela vårt land upprepar högt inför hela världen dessa kamrat Stalins ord och är berett att vid partiets och regeringens första maning resa sig som en man till fosterlandets försvar.

Kamrat Stalin har sagt:

”Vår politik är en fredspolitik” och vi ”kommer även framdeles att föra denna fredspolitik med alla krafter, med alla medel. Vi vill inte ha en enda fotsbredd främmande jord. Men vi kommer inte heller att avstå en enda tum av vår egen jord.”

Må våra fiender ha detta säkert i minnet.

Vårt stora ryska folk, våra stora folk — det ukrainska, vitryska, usbekiska, grusinska, aserbeidjanska, armeniska, tatariska och alla andra miljonhövdade folk i Sovjetunionen står som en mur på vakt vid våra gränser, och skyddar varje fotsbredd, varje tumsbredd av vår heliga sovjetjord.

”Vi äro uppfyllda — skrev Lenin — av nationell stolthetskänsla, ty den storryska nationen har också skapat en revolutionär klass, har också bevisat att den kan ge mänskligheten storartade förebilder i kampen för friheten och för socialismen och icke endast stora pogromer, rader av galgar och fängelser, väldiga hungersnöder och ett väldigt kryperi för präster, kejsare, godsherrar och kapitalister.” (”Om storryssarnas nationalstolthet”, 1914)

Och här framför er, kamrater domare, sitter folk som stod i begrepp att störta vårt land i kapitalistiskt slaveri med utländska bajonetters tillhjälp. Om dessa och liknande människor skrev Lenin på sin tid, att det är ”lakejer och uslingar som väcker en rättmätig känsla av förtrytelse, förakt och avsky”. Det var dessa människor, dessa kapitalismens lakejer och uslingar, som försökte trampa i smutsen vår nationella, vår sovjetpatriotiska stolthets stora och heliga känsla, som ville driva gäck med vår frihet, med de offer vårt folk bragt för sin frihet. De förrådde vårt folk, de gick över på fiendens sida, på angriparnas och de

kapitalistiska agenternas sida. Vårt folks vrede skall tillintetgöra förrädarna, skall förvandla dem till aska och utplåna dem från jordens anlete ...

Som det fastställts under den förberedande rannsakningen gick en av det sovjetfientliga trotskistiska centrums programpunkter ut på att påskynda kriget och bringa Sovjetunionen nederlag i detta krig. Och genom kriget och nederlaget ville man komma till makten, övertaga makten och använda den för den kapitalistiska restaureringen.

Det trotskistiska centrum bestående av Pjatakov, Radek, Sokolnikov och Serebrjakov, insåg självfallet det hopplösa i sina brottsliga avsikter att störta sovjetmakten och tillskansa sig en makt så länge Unionen levde i fred, så länge Sovjetunionen utvecklade sig fredligt. De förstod naturligtvis att det icke finnes några krafter inom vårt land med vilka de kunde räkna som verkligt reala krafter. Därför satte, detta centrums ledare framför allt sitt hopp till det kommande kriget, på oundvikligheten av att Sovjetunionen överfalles av angripare, till oundvikligheten av ett krigsutbrott, till nödvändigheten av att i detta krig trygga segern för vår fiende och nederlaget för oss.

Under samtalet med Pjatakov i december 1935 talade Trotski, enligt Pjatakovs uppgift, öppet om krigets oundviklighet under närmaste framtid. Vi har här kontrollerat det så gott vi kunnat. Man nämnde tidpunkten — 1937.

Jag kan inte låta bli att här nämna en omständighet som i går behandlades på det slutna sammanträdet. Just i samband med den inställning som Trotski hade och synbarligen också respektive i denna sak kompetenta kretsar och institutionerna i en av de utländska staterna, med vilken Trotski förde underhandlingar, krävde inställningen på 1937, att en rad åtgärder måste vidtagas som verkligen skulle förbereda Sovjetunionens oundvikliga nederlag vid denna tidpunkt. På gårdagens slutna sammanträde gav Pjatakov och Rataitjak ingående upplysningar om vad de gjort för att säkra vårt nederlag i händelse av ett krigsutbrott 1937 och i synnerhet beträffande vår armés förseende med nödvändiga försvarsmedel. De visade oss i går, hur djupgående och hur vidunderligt nedrig deras plan var att förråda vårt land åt fienden. De visade, hur de planerade att under en tidsperiod, som i händelse av ett krigsutbrott vore den viktigaste och farligaste för oss, ville göra vår Röda armé, vårt land och vårt folk försvarslösa.

Nu var det förklarligt, varför deras planer gick ut på att just år 1937 bringa oss i ett svårt läge ifråga om vissa åtgärder av betydelse för försvaret.

Just till 1937 utsatte man den vidunderliga förbrytelse, som fastställdes under det slutna rättssammanträdet i går. Förhoppningen på nederlaget gällde framför allt just 1937.

Man måste erinra, att Trotski redan för 10 år sedan försvarade sin nederlagsståndpunkt ifråga om Sovjetunionen med hänvisningen till Clemenceaus bekanta tes. Trotski skrev då: man måste återgå till Clemenceaus taktik, då han som känt reste sig emot den franska regeringen vid en tidpunkt, då tyskarna stod 80 km från Paris. Kamrat Stalin gycklade bitande med Trotski, denna ”operett-Clemenceau” och hans ”don Quijot-grupp”. Trotski och hans medhjälpare har icke lanserat Clemenceaus tes av en tillfällighet. De vände åter tillbaka till denna tes, men nu icke så mycket i teoretisk mening, som för att praktiskt förbereda, i handling, i förbund med de utländska spionageorganen förbereda Sovjetunionens militära nederlag.

L. Trotski och det sovjetfientliga trotskistcentrum försökte på allt sätt och med alla tillgängliga medel att påskynda angriparnas överfall på Sovjetunionen.

”Att påskynda sammanstötningen” — att framprovocera kriget, att förbereda Sovjetunionens nederlag — härpå gick det trotskistiska ”centrums” s. k. program ut, på det så att säga utrikespolitiska området.

Det är ett ”program” för utländska kunskapare, utländska spionageorgans agenter, vilka om det bara lyckas smyger sig in till själva centrum av motståndarens led och försöker spränga motståndarens led inifrån. Härpå gick det trotskistiska centrums program ut i dess så att säga utrikespolitiska del.

Två program står mot varandra, oförsonliga som dödsfiender. Två program och två läger. Å ena sidan en från folket isolerad, mot folket fientlig och ynklig klick av personer, som blivit agenter för det utländska spionaget; å andra sidan sovjetregeringen, som åtnjuter understöd av hela Sovjetunionens befolkning. Två program, två principiellt motsatta kamplinjer.

Det är fullt förklarligt, att man just på grund av den principiella inställning på kriget, på nederlaget, på desorganisationen av vår stat, på att förråda dess intressen åt den krigiska fascismen, det också framgick en rad praktiska steg och åtgärder, som den trotskistiska organisationen genomförde under ledning av sitt trotskistiska, sovjetfientliga centrum.

Radek och Pjatakov bekräftade för ;ätten att skadegörelsehandlingarna och diversionen var den huvudmetod som förrädarna i ”centrum” tillgrep för att förbereda det militära nederlaget.

Pjatakov påvisade, att Trotski vid sammanträffandet med honom förklarade att en av punkterna i den överenskommelse som Trotski uppnått med representanterna för det tyska nationalsocialistiska partiet bestod i förpliktelsen att

”under Tysklands krig mot Sovjetunionen ... taga ställning för nederlaget, öka diversionsverksamheten, särskilt i företag som har militär betydelse ... handla i enlighet med Trotskis av den tyska generalstaben godkända anvisningen.”

När det ”parallella” eller helt enkelt sovjetfientliga trotskistiska centrum utförde de förpliktelser, vilka det sålunda åtagit sig, organiserade det som under rannsakningen framgått, verkligen ett vidsträckt system av skadegörelseaktioner och t. o. m. diversionsdåd på en rad företag i vår Union och genomförde dem medelst av speciella av centrum organiserade diversions- och skadegörelsegrupper. I enlighet härmed placerade ”parallell”-centrum sina representanter icke bara inom vår industri utan också inom vårt järnvägsväsende. Vi har ju sett hur det gjordes. Om skadegörelse- och diversionsarbetet ur centrums synpunkt bedrives illa eller icke tillräckligt tillfredsställande i Västsibirien, så skyndar Pjatakov dit och skickar Drobnis speciellt för att förstärka Västsibiriska centrum som leder diversions- och skadegörelsearbetet.

Vi vet att krafternas fördelning genomfördes och försiggick efter en bestämd plan, och icke av tillfälliga hänsyn. Det fanns speciella personer till vilka man skickade de från utlandet komna spionerna. Dessa spioner fördelades också efter en bestämd plan, man skickade dem just dit, där man ansåg det vara nödvändigt att utdela det, som Pjatakov och Trotski uttryckte sig, kännbaraste slaget.

Pjatakov förbehåller sig i centrum ledningen över diversions- och skadegörelsearbetet. Ledningen över skadegörelse- och diversionsarbetet inom trafikväsendet anförtros åt Serebrjakov tillsammans med Knjasev, Turok och Boguslavski.

Det är naturligt att centrum ägnade en kolossal uppmärksamhet åt Kusnetskbassängen och i synnerhet Kemerovo. Det är ingen tillfällighet att man just i Västsibirien bildar ett tämligen starkt landskapscentrum bestående av beprövade trotskister: Muralov, Drobnis och Boguslavski. Pjatakov fäster Rataitjak och Norkin vid sig i egenskap av sina närmaste medhjälpare. Muralov och Drobnis stödjer sig på Sjestov och Stroilov.

Skadegörelse- och diversionsarbetets huvudkrafter placeras ganska klokt och efter en bestämd plan. Skadegörelse- och diversionsarbetets kärntrupp splittras icke, utan koncentreras. Dessa krafter koncentreras med nödig hänsyn till alla konspirationens fordringar. Dessa krafter koncentreras på de största och viktigaste företagen som företrädesvis har betydelse för försvarsväsendet. Här betraktar man en rad naturliga svårigheter, som står i samband med

organisationen av en ny sak, t. ex. organisationen av det mäktiga kombinatet i Kemerovo. Man tar bokstavligen allt med i räkningen. Man kan säga att varje detalj strängt tages i betraktande. Allt överväges med ”husbondeblick”, om vi uppfattar detta ord som ett hån mot begreppet husbonde, Pjatakov uppträder här just som husbonde, som organisatör av detta skadegörelsehushåll.

Det är en person som för ett dubbelliv. Han gör allt, t. o. m. ifråga om skadegörelse- och diversionsdåd, med beräkning och överläggning, han har klart för sig vad som hör ihop, vad som skall göras och när, han handlar icke på måfå, partigängarmässigt. Pjatakov är fiende till partigängarmetoder både på terrorns, på skadegörelsearbetets och på diversionsdådens område. Han handlar efter strängt ekonomiska principer; han skadar där, då, på sådant sätt och i den mån, som omständigheterna kommer honom till hjälp och medverkar härtill. Det ankommer på honom att överväga omständigheterna, det ankommer på honom att överväga läget, på honom — att överväga krafterna, på honom — att överväga medlen. Maskeringsmedlen hade han också i sina händer. Härav framgick en tämligen vidsträckt, planmässig och förgrenad skadegörelse- och diversionsverksamhet, vars vidunderlighet ibland rent av kan komma en att rysa. Under den förberedande rannsakningen sade *Pjatakov:*

”Jag rekommenderade vårt folk (och jag gjorde det själv) att icke splittra sig i sitt skadegörelsearbete, utan att koncentrera sin uppmärksamhet på de viktigaste och största industriföretagen av betydelse för försvaret och för hela Unionen.

I denna punkt handlade jag enligt Trotskis direktiv: 'att rikta kännbara slag mot de känsligaste punkterna'.”

Man måste göra Pjatakov rättvisa, han förstod att ge kännbara slag på de verkligt känsliga ställena.

Vi har under rättsförhandlingarna sett vad denna Trotski-Pjatakovska formel betydde i praktiken: den betydde att man skadade och förstörde maskiner, aggregat och hela företag, tände eld på och sprängde hela fabriksavdelningar, gruvor och fabriker, organiserade tågolyckor och förlust av människoliv.

Vår historia känner icke så få förbrytelser mot arbetarnas makt, mot den proletära diktaturen. Vår historia innehåller avskyvärda sidor om upprörande sammansvärjningar mot sovjeterna. Vi minnes ”Schachtyprocessen” och sa som levande vittnen till domstolsprocesser som försiggått inför våra ögon, minnes vi processen mot ”Industripartiet”, processen mot ”Mensjevik-socialdemokraternas unionsbyrå”. Men det blir nog ingen överdrift att säga, att trotskisterna ifråga om skadegörelsearbetets konst, cynism och nedrig diversions-praxis vida överträffat sina föregångare, att de på detta område övertrumf at de simplaste och mest notoriska förbrytare. Om man jämför Pjatakov med hans föregångare på detta område, så tror jag att hans föregångares gestalter förbleknar i bredd med omfattningen och djupet av de förrädiska och brottsliga handlingar som Pjatakov förmådde utföra genom att dölja sin brottsliga verksamhet med sin höga ställning i Folkkommissariatet för den tunga industrin.

När det trotskistiska sovjetfientliga centrum organiserade skadegörelse- och diversionsdåd, ville det egentligen samtidigt lösa två uppgifter, den ena uppgiften — att undergräva sovjet-statens ekonomiska makt och vårt lands försvarsberedskap, den andra uppgiften — att bland arbetarna, bland de arbetande, bland befolkningen framkalla förbittring mot sovjetmakten, hetsa folket mot sovjetmakten. Denna andra uppgift löste de med tillhjälp av de mest bestialiska förbrytelser. De ryggade inte tillbaka för dessa förbrytelser, utan de försökte tvärtom organisera dessa förbrytelser i så stort omfång som möjligt, de försökte göra antalet offer så stort som möjligt. Och Pjatakov har icke rätt när han säger att han gick in på ”det” såsom något oundvikligt. Han har icke mod att här säga hela den sanning, som den bakom hans rygg sittande Drobnis sade.

Systemet av sprängningar, mordbrandsanläggningar och tågolyckor med förlust av människoliv tillämpades icke av centrum, emedan det var nödvändigt och oundvikligt. Organisationen av detta slags förbrytelser ingick i centrums plan och utgjorde en väsentlig del därav. Drobnis sade:

”Det är t. o. m. bättre, om det blir offer i gruvan, ty de kommer otvivelaktigt att framkalla förbittring hos arbetarna, och det är just vad vi behöver.” Knjasev omtalade att Livschitz gav honom i uppdrag

”Att förbereda och utföra en rad diversionsdåd (explosioner, tågolyckor eller förgiftningar), vilka skulle förorsaka förlust av ett stor antal mänskoliv.”

Kamrater domare! Under rättsförhandlingarna har inför våra ögon upprullats några ohyggliga bilder, som jag nu måste återkalla i ert minne. Jag måste återkalla i minnet explosionen i gruvan ”Centraluaja” som ledde till att 10 arbetare dödades och 14 arbetare svårt skadades. Jag måste också påminna om tågolyckan på stationen Sjumiha, som ledde till att 29 rödarmister dödades och ytterligare 29 rödarmister skadades.

Det är karakteristiskt att när de sammansvurna utförde sina brott, så sopade de igen spåren synnerligen kallblodigt och överlagt eller försökte åtminstone att igensopa spåren. Vi såg hur medlemmarna av den trotskistiska skadegörelseorganisationen Pesjehonov och de andra, efter att ha förgiftat arbetare i december 1935 i 6:te distriktet av rayonen Norra Hodok i Kemerovo, sammanställde ett speciellt aktstycke, som dolde att denna förgiftning var avsiktlig. Här måste Knjasev och Turok inför rätten bekräfta, att en rad av dem organiserade tågolyckor förblev obestraffade, emedan de med cyniskt mästerskap ganska framgångsrikt kunde utplåna spåren.

Vi vet, att dessa människor icke ryggade tillbaka för något, för att ge rannsakningsmyndigheterna medvetet lögnaktiga, medvetet oriktiga uppgifter om vem som var skyldig till de tågolyckor, som de hade organiserat, att de förmådde skjuta skulden på alldeles oskyldiga människor, såsom fallet var med växelpraktikanten Tjudinova.

Här fungerade ett vidunderligt banditsystem, som icke skonade någon, icke skydde något för att rikta sina slag icke bara mot dem, mot vilka kampen direkt föres, utan också mot alla dem, som det överhuvud mötte på sin brottsliga väg.

Man måste säga att organisationen av diversions- och skadegörelsedåden och deras genomförande i högst betydlig grad underlättades för brottslingarna därigenom, att dessa personer, som förmådde bedraga oss, bemäktigat sig en rad ledande befattningar i industrin och transportväsendet. De tekniska sakkunnigekommissioner, som avgivit utlåtande här, har fullständigt exakt och konkret fastställt — att alla s. k. maskinskador explosioner och eldsvådor, som man först försökte framställa som resultat av olyckshändelser, i själva verket genomfördes med vett och vilja och överlagt av skadegörarna. Det har fastställts, att man på kvävekonstgödselkombinatet i Gorlovka under ledning av anklagade Rataitjak inom en jämförelsevis kort tid organiserade tre diversionsdåd, bland dem två explosioner som medförde förlust av människoliv och dessutom allvarliga materiella skador för vår stat.

Kamrater domare! För att kunna värdesätta dessa förbrytelsers omätliga vidunderlighet i hela deras omfattningen, får man icke lämna ur sikte att dessa förbrytelser inte bara utförts, utan att de utförts av personer, som man anförtrott att beskydda vår stats intressen mot alla slags anslag. Rataitjak som i främsta rummet borde ha skyddat vår kemiska industri mot alla slags anslag och bevara den för alla slags skador, denna man utövar förräderi. Han handlar som en direkt förrädare: för en sådan förbrytelse skulle han under krigstid ha skjutits på stället, ha tillintetgjorts med detsamma.

Liknande diversionsdåd utfördes på uppdrag av Rataitjak av den trotskistiska organisationen också på andra kemiska företag i Unionen. Dessa explosioners diversionskaraktär har fastställts och erkänts såväl av de anklagade som genom vittnesmålen och slutligen av den

speciella tekniska expertisen, som här satt pricken på över ”i” och icke lämnat något tvivel övrigt, att det verkligen är fråga om diversioner.

Jag vill helt kort uppehålla mig vid de sakkunnigas utlåtanden. Jag bad de sakkunniga besvara en rad frågor om explosionen, som inträffade på kvävekonstgödselfabriken i Gorlovka, i dess vätesyntesavdelning i november 1935. På den direkta frågan, om det fanns möjlighet att förhindra denna explosion, svarade de sakkunniga, att en sådan möjlighet obestridligen fanns. Vad borde man ha gjort för att dessa explosioner icke skulle ha inträffat?

Som det visar sig — en bagatell. Härför borde, man bara ha följt instruktionen under arbetet. Instruktionen säkrar ett normalt och ofarligt arbete. Men det gjorde man icke. Härav explosionen. Och när vi ställde de sakkunniga frågan: men är denna explosion kanske dock en tillfällighet? svarade de sakkunniga: ”Vi har kontrollerat de anklagades uppgifter. Ett illvilligt uppsåt är obestridligt”.

Med de sakkunnigas tillhjälp kontrollerade vi de anklagades egna uppgifter, vi vet, att enligt några europeiska staters lagstiftning de anklagades erkännande av sin skuld anses vara tillräckligt auktoritativt för att deras skuld inte längre skall betvivlas och domstolen anser sig vara berättigad att icke kontrollera deras uppgifter. För att förhålla oss absolut objektivt, har vi dock trots de brottsligas egna erkännanden, än en gång kontrollerat dessa ur teknisk synpunkt samt fått ett kategoriskt svar både om explosionen den 11 november, om eldsvådorna i gruvan i Prokopjevsk och om eldsvådorna och explosionerna på kombinatet i Kemerovo. Vi har fastställt att det icke kan finnas något tvivel om det illvilliga uppsåtet i detta fall.

Vi har sålunda att göra med ett helt system av vitt förgrenade skadegörelse- och diversionsåtgärder som omfattade de grenar av vår industri, vilka har den största betydelsen ur synpunkten av Unionens allmänna intressen samt ur synpunkten av försvaret och vår stats försvarsberedskap.

Det trotskistiska centrum organiserade tämligen vitt förgrenade, skadegörelse- och diversionsåtgärder också inom järnvägsväsendet. Vi har redan fastställt att Livschitz, Turok, Knjasev och Boguslavski spelade en aktiv roll i denna hemska förbrytelse, eller riktigare sagt, i denna serie av hemska förbrytelser. Men också här kan jag ej underlåta att framhäva Livschitz, ty här är det, liksom fallet var med Pjatakov, frågan om den yttersta gränsen för varje tänkbar förbrytelse. Livschitz var i själva verket icke bara en funktionär i järnvägsväsendet, icke bara en av de ansvariga funktionärerna i Folkkommissariatet för trafikväsendet. Livschitz var ställföreträdande Folkkommissarie för trafikväsendet. I detta avseende skiljer han sig icke i något från Pjatakov, ehuru hans roll i jämförelse med Pjatakovs var mindre betydande. Medan vår industri och vårt järnvägsväsende under kamraterna Sergo Ordsjonikidses och. Lazar Moisejevitj Kaganovitj glänsande ledning övervann alla slags svårigheter och dag för dag, månad för månad, år från år med full fart gick uppåt, — under samma tid företog sig de, som var kallade att hjälpa, att oförsynt och förrädiskt bedraga dem, att bedraga oss alla, vårt parti och vårt folk.

Därför anser jag att ifråga om Pjatakov, f. d. ställföreträdande Folkkommissarie för Sovjetunionens tunga industri, ifråga om Livschitz, f. d. ställföreträdande Folkkommissarie för trafikväsendet, och ifråga om Sokolnikov, f. d. ställföreträdande Folkkommissarie för utrikesangelägenheterna, — att ifråga om dessa tre personer vilka man visat ett särskilt förtroende, och ålagt dem ett särskilt statligt ansvar inför vårt land, frågan om deras straffrättsliga ansvar måste ställas speciellt, även om de icke hade begått några andra vidriga brott.

Anklagade Knjasev organiserade och genomförde enligt det trotskistiska ”parallell”-centrums direkta anvisningar en rad tågolyckor, huvudsakligen med militärtåg, vilka medförde förlust av betydande antal människoliv. En tågolycka inträffade på stationen Sjumiha, där 29 rödarmister dödades och 29 rödarmister skadades, en annan tågolycka inträffade på

bansträckan Jahino—Ust—Katav, andra tågolyckor med militärtåg och godståg. Det visade sig att Knjasev icke bara organiserade dem på uppdrag och enligt anvisningar av det trotskistiska ”parallell” centrum och bl. a. av Livschitz, utan också på direkt uppdrag av en utländsk makts agenter — agenten för det japanska spionaget, herr H ... som i verkligheten är en av drivkrafterna i Knjasevs och Turoks brottsliga verksamhet.

Knjasev uppvisade, att organisationen av tågolyckor med militärtåg var en del av de åtgärder vilka planerats som ett slag mot vår Röda armé, och vi kan icke underlåta att medgiva att dessa åtgärder av brottslig karaktär verkligen skulle ha kunnat bereda oss kännbara slag.

Så sammanflätades den trotskistiska organisationens intressen med de utländska spionageorganens intressen. De kunde icke undgå att sammanflätas emedan de hade en gemensam politisk uppgift, gemensamma arbetsmetoder och organisatoriska förbindelser, i själva verket utplånade varje skiljegräns mellan den trotskistiska organisationen och den japanska eller tyska spionageorganisationen.

Knjasevs och Turoks förbindelser, deras förbindelser av spionage- och diversionskaraktär kontrollerades av oss på det slutna sammanträdet, där det fullständigt exakt fastställdes, vem denna herr H. är och likaså alla de omständigheter, varom de anklagade berättade inför rätten.

Jag måste här påminna om de två brev, som förekommer i handlingarna och som uppvisar Knjasevs förbindelser med denna herr H. Dessa brev bekräftar bara ännu en gång och fullt objektivt Knjasevs uppgifter.

Knjasev uppvisade, att han enligt avtal med denna samma herr H ... gav och utförde anvisningar att i händelse av krig organisera mordbrand vid militärupplag, utspisningsställen och vid anstalter för truppernas sanitära omvårdnad. Knjasev bekräftade att det japanska spionaget särskilt skarpt ställde frågan om organiseringen av diversionsdåd genom att i händelse av krig använda bakteriologiska medel för att infektera de för trupptransport avsedda militär tågen ävensom utspisningsställen och militära desinfektionsställen med starkt smittosamma bakterier.

Här har vi två av de mest karakteristiska fakta, som i och för sig vittnar om den verkligen gränslösa förnedring, om den verkliga moraliska korruption till vilken såväl de små som de stora funktionärerna i detta sovjet-fientliga trotskistiska centrum hade förfallit. Episoden på kombinatet i Kemerovo och uppgiften som Knjasev fick av H ... — att i händelse av krig infektera rödarmisterna med starkt smittosamma bakterier — är två fakta, som är fullständigt tillräckliga för att vi skall kunna anse anklagelsen för högförräderi vara fullständigt bekräftad.

Brottslingarna handlade fräckt och cyniskt. De stod under ett visst inflytande av sin ställning, som gjorde det möjligt för dem att tro, att de konspirerat och maskerat sig så väl att de icke skulle kunna avslöjas fullständigt. Hur kunde de i själva verket under en jämförelsevis lång tidsperiod utföra dessa brott utan att bli bestraffade? Det är naturligtvis en berättigad fråga. Men vad skall man säga till det att dessa samma konsuler, vars plikt det är att bemöda sig om att staten icke lider skador (en gammal formel säger, att konsulerna är förpliktigade att se till att staten icke lider någon skada) att dessa samma konsuler befanns vara de främsta skadegörarna, huvudorganisatörerna av dessa brott ! Då kan man naturligtvis göra skada en månad, man kan göra skada ett år, två eller fem eller kanske t. o. m. hela tio år, om man spelar den nedriga dubbelroll, om man för det dubbelliv, som de i denna process anklagade levde. Ja, dessa förbrytelser var möjliga, emedan de utfördes under skydd av dem som först av alla borde ha slagit alarm, givit signal och störtat sig i kamp på liv och död mot sådana förbrytelser. Det förklarar allt.

Men här vill jag ställa en annan fråga: Hur kunde det hända att ehuru sådana spioner som Rataitjak, sådana förrädare som Livschitz och Pjatakov, innästlade sig i ledningen, deras ansträngningar att undergräva vår industris makt, att försvaga försvarsindustrins styrka och

bringa vårt lands försvarsduglighet att vackla befanns vara så fruktlösa? Det är den viktigaste frågan och därför måste man här ge ett exakt och uttömmande svar.

Ja, under en viss period, under ett visst ögonblick, på vissa avsnitt var det svårt för oss. Men trots skadegörelse- och diversionslagen går vår industri och vårt järnvägsväsende uppåt och befinner sig i ständigt uppsving. Jag meddelar några uppgifter från några industrigrenar, som utgjorde skådeplatsen för de trotskistiska konspiratörernas brottsliga verksamhet.

I kolindustrin har vi följande tillväxt av kolproduktionen:

i Donetsbassängen från 25.288.000 ton år 1913 till 75.202.000 ton år 1936, i Kusnetsk-bassängen från 799.000 ton år 1913 till 17.259.000 ton år 1936, i Moskvadistriktets kolbassäng från 300.000 ton till 7.201.000 ton år 1936.

En kolossal tillväxt !

Under 19 år har vårt land skapat en mäktig kemisk industri och intagit tredje, ja i enskilda industrigrenar t. o. m. andra platsen i världen.

I början av första femårsplanen riktades vårt land med en rad nya industrigrenar, som hade betydelse för hela folkhushållningen, t. ex. anilinfärg-industrin, koks- och bensolindustrin, den kemiskfarmaceutiska industrin o. s. v. Sovjetkemins första och andra femårsplan var de mest glänsande etapperna i den kemiska industrins utveckling. Man måste ha i sikte att den kemiska industrins historia i världen först börjar i slutet av 18:e seklet. Alltså har den moderna kemiska världsindustrin en ungefär 150 års utveckling bakom sig, medan Sovjet-unionens kemiska industri icke har mera än 10 års utveckling bakom sig. Och under dessa 10 år har den tillryggalagt den kapitalistiska världshushållningens 150 års väg. Vi har fram-gångar tack vare vilka vi ifråga om svavelsyra och soda intager tredje platsen, närmast efter Tyskland och Förenta Staterna, ifråga om superfosfater, står vi på platsen näst efter Förenta Staterna, ifråga om kvävehaltiga gödningsämnen håller vårt land och Förenta Staterna, ifråga om superfosfater står vi på platsen näst nerhet i belysningen av de hemska förbrytelser, om vilka vi här hört och som framkallat allmän förtrytelse i vårt land. Det vittnar om att vårt folk, vår socialistiska industri just på detta sätt svarar på förrädarnas och de fascistiska spionage-agenternas undermineringsarbete. Trots skadegörelserna, trots diversionerna och de hundra-tals bästa stachanovarbetare som gått under för spionernas och diversanternas hand, trots systematiskt och planmässigt genomförde åtgärder för att medvetet omintetgöra stachanov-rörelsen, — växer vår industri med stormsteg och överskrider sina produktionsplaner!

Likadant är läget inom trafikväsendet. Också här har vi ett heroiskt uppsving, varom de dagliga genomsnittssiffrorna för vagnarnas lastning särskilt vältaligt vittnar. 1934 lastades dagligen i medeltal 55.417 vagnar ,1935 68.098 vagnar, 1936 86.160 vagnar! Den årliga godstrafiken uttryckt i miljarder tonkilometer uppgick under samma år: till resp. 205, 258, 323! Trafikväsendet har hjältemodigt övervunnit de svårigheter som varit ...

Hur skall detta under förklaras, hur skall denna företeelse förklaras? Det finns inga under i världen. Varför har vi en så glänsande tillväxt, en sådan uppblomstring i vår industri och vårt järnvägsväsende? Därför att det bara är enstaka individer som står på skadegörarnas sida. Den skada som dessa individer tillfogar likvideras snabbt av miljoner. Därför att miljonerna är för sovjetregeringen och socialismens uppbygge!

På grund av materialen från den förberedande rannsakningen och de anklagade Rataitjaks, Knjasevs, Pusjins, Turoks, Hrasjes, Sjestovs och Stroilovs egna erkännanden har det fast-ställts att det trotskistiska sovjetfientliga centrum jämsides med diversions- och skadegörelse-arbetet i omfattande grad jämväl systematiskt sysslade med spionage för utländska spionage-organs räkning. Vid denna fråga skall jag icke uppehålla mig i detalj, jag skall bara framhålla det väsentliga. Förbindelserna med de japanska och tyska spionageorganen åstadkoms icke tack vare någon Turoks eller Sjestovs personliga initiativ. Denna förbindelse upprättades i

enlighet med Trotskis direktiv. De personer som under Trotskis och Pjatakovs ledning satte sig i förbindelse med de utländska, de tyska och japanska spionageorganen, förberedde genom sitt spionarbete de resultat, som på det mest ödesdigra sätt måste påverka icke bara vår stats intressen, utan en hel rad staters intressen, vilka tillsammans med oss önskar freden och tillsammans med oss kämpar för freden.

Kamrat Stalin sade i sitt telegram till Centralkommittén för Spaniens kommunistiska parti, till kamrat Jose Díaz, att

”De arbetande i Sovjetunionen uppfyller bara sin plikt när de efter förmåga hjälper Spaniens revolutionära massor. De, — sade kamrat Stalin, — gör sig räkning för att Spaniens befrielse från de fascistiska reaktionärernas förtryck icke är spanjorernas privatangelägenhet, utan hela den framskridna och progressiva mänsklighetens gemensamma angelägenhet.”

Och jag vill be er, kamrater domare, att också ni, när ni överväger alla sidor i detta mål och värdesätter de anklagades förbrytelser, i denna sak utgår från att skyddet av vår stats intressen, från av skyddet av hela den framskridna och progressiva mänsklighetens intressen.

Vi är i högsta grad intresserade av att man i varje land, som önskar freden och kämpar för freden, genom de mest energiska åtgärder av deras regeringar gör slut på alla försök till brottslig spionage-, diversions- och terrorverksamhet, som organiseras av fredens fiender, av demokratins fiender, av dunkla fascistiska krafter som förbereder kriget, som vill spränga fredens sak och följaktligen det som hela den framskridna, hela den progressiva mänskligheten strävar till. Det är tillräckligt allsidigt fastställt vad såväl de små spionerna som här sitter på de anklagades bänk, sådana som Hrasje och Rataitjak, och de stora spionerna, som intar främsta platsen på de anklagades bänk, har bedrivit på detta område. Knjasev och Livschitz, Rataitjak, Sjestov, Stroilov, Pusjin och Hrasje är den direkta agenturen för de tyska och japanska spionageorganen. Agenturen utesluter naturligtvis icke, utan förutsätter tvärtom lika ansvar både för ledarna i detta centrum, som organiserade agenturen, och de som var deras medhjälpare.

Anklagelseakten anklagar medlemmarna av det trotskistiska centrum och deras medbrottslingar för organisation av terrordåd.

Här måste man framför allt understryka den grundläggande och allmänna frågan — det är bevisat att terrorn stod på det trotskistiska sovjetfientliga centrums program och att denna terror genomfördes i handling.

Vi förfogar över dokument som vittnar om att Trotski åtminstone två gånger, och därtill ännu i ganska öppen, ohöljd form, gav direktiv om terrorn — dokument som författaren förkunnade orbi et urbi (för hela världen). Jag syftar för det första på det brev av 1932, där Trotski gav sin förrädiska och skamliga paroll, att ”skaffa Stalin ur vägen”, och för det andra syftar jag på ett dokument, som hänför sig till en senare tidpunkt, den trotskistiska ”Oppositionsbulletinen”, nr 36-37 av oktober 1934 [fel: ska vara 1933], där vi finner en rad direkta anvisningar om terrorn som en metod i kampen mot sovjetmakten.[14]

---

[14] Vysjinskij syftar här (och i det följande) på följande två texter:
1) Trotskijs Öppet brev till CEK, daterat 1 mars 1932, som just var ett *öppet brev* till det sovjetiska kommunistpartiets CK och som också publicerades i pressen i hela världen, inklusive på engelska i amerikanska *The Militant* (under rubriken ”Open Letter to the C.E.C. of the U.S.S.R.” i april 1932) och på ryska i *Oppositionens bulletin* (i mars 1932). Detta brev användes som ”bevismaterial” även under 1:a Moskvarättegången. Någon uppmaning till terror finns inte i detta brev utan enbart en uppmaning att följa Lenins uppmaning i hans s k ”testamente”, att avlägsna Stalin från generalsekreterarposten.
2) Trotskijs artikel Sovjetunionens klasskaraktär, som inte är från oktober *193**4***, utan oktober *193**3*** – detta är dock ett fel som bara gäller den svenska versionen av protokollet, i den engelska är årtalet 1933 korrekt angivet.
Se vidare Dewey-kommissionen om anklagelsen för terrorism vid Moskvarättegångarna, som är ett utdrag rapporten från ”moträttegången” till Moskvarättegångarna, vilken grundligt granskade sanningshalten i bl a terrorism-anklagelsen. Där diskuteras utförligt bl a Vysjinskijs påståenden.

I en artikel som har karaktären av ett program, en artikel som utom den officiella rubriken även har underrubriken ”IV Internationalens problem”, talar Trotski i själva verket här alldeles öppet om terrorn som en metod, vilken även vid denna tid blev en beståndsdel av trotskisternas praktiska verksamhet. Denna terror kunde de till vår stora sorg förverkliga 1934, när de mördade Sergej Mironovitj Kirov.

I samma artikel, som har karaktären av ett program, finns ett kapitel där det heter: ”Är det möjligt att på fredligt sätt skaffa byråkratin ur vägen?” Trotski och trotskisterna anser vår sovjetapparat vara en byråkratisk apparat.

Här heter det:

”Tag den icke oviktiga frågan, hur man skall taga itu med sovjetstatens reorganisation.”

Som ni ser bekymrar sig Trotski om sovjetstatens reorganisation, vilket också, som vi sett under denna process, hans närmaste medhjälpare Pjatakov, Sokolnikov, Radek, Serebrjakov och de andra har omsorg om.

Hur skall man taga itu med reorganiseringen av sovjetstaten och kan man lösa denna uppgift på fredligt sätt? Frågeställningen är fullständigt klar. En motståndare till terror och våld skulle ha sagt: Ja, det är möjligt på fredligt sätt, låt oss säga på grundvalen av författningen.

Men vad säger Trotski och trotskisterna? De säger följande:

”Det vore barnsligt att tro att man kan skaffa den stalinska byråkratin ur vägen med tillhjälp av en parti- eller sovjetkongress. För att avlägsna den regerande klicken (som de lögnaktigt kallar vår regering) finnes inga normala författningsenliga vägar övriga.[15] Man kan bara med **våld** tvinga dem att överlämna makten i den proletära förtruppens händer.” (De kallar sig förtrupp och avser synbarligen en ”förtrupp” i stil med dessa herrar, som sysslade med mord, diversionsdåd och spioneri.)

Härvid står ordet ”våld”, som man lätt kan övertyga sig om, tryckt med fet stil. En klar frågeställning! Med fredliga medel? De fredliga medlen är maktlösa. Det enda medlet är våldet, att avlägsna med våld. Men vi vet hur man avlägsnar med våld och i synnerhet när det är fråga om att överlämna detta våld i händerna på en sådan ”förtrupp”, som dessa herrar här utgör.

De talar vidare direkt om den ”stalinska apparaten”, de säger att om denna apparat, vår statsapparat, likväl kommer att göra motstånd, så måste man tillgripa särskilda åtgärder mot densamma.

Det som jag citerat och det som jag helt enkelt av politiskt äckel inte är i stånd att citera vidare, vittnar fullständigt tydligt om hur trotskisterna i sina blaskor ställer frågan om kampmetoderna, och vilken inställning Trotski har till denna s. k. ”reorganisering” av sovjetstaten. Beträffande denna samma Bulletin för den trotskistiska oppositionen har Pjatakov för övrigt berättat oss att Trotski yttrat till honom: Fäst icke uppmärksamhet vid allt som kommer att skrivas i ”Bulletinen”. Kom ihåg att vi i ”Bulletinen” icke kan tala öppet om allt, som vi säger och kräver av er. Ni skall veta att vi i ”Bulletinen” ibland kanske kommer att säga raka motsatsen till det, som vi kräver av er. Och när man under sådana förhållanden säger det som jag just anförde, vad skall man kalla det, om icke en direkt uppmaning till våldshandlingar mot vår stat, mot våra ledare? Vad skall man kalla det om icke en direkt maning till terror? Någon annan benämning härpå kan jag icke ge.

---

[15] Ordet ”övriga” är här ett korrekturfel som gör meningen är obegriplig. En kontroll med den engelska rapporten bekräftar detta, eftersom motsvarande ordet där är ”available”, dvs ”övriga” bör ersättas med ”tillgängliga” eller något liknande.

I den den svenska översättningen av den aktuella Trotskij-texten så har den aktuella meningen följande lydelse: ”Ingen normal ’konstitutionell’ väg återstår för att avlägsna den härskande klicken.” Se: Sovjetunionens klasskaraktär (artikeln är från oktober 1933). Se även kommentaren om detta i den tidigare nämnda Dewey-kommissionen om anklagelsen för terrorism vid Moskvarättegångarna – *Red*

Och det är det objektivaste beviset för, att då några, Pjatakov, Radek och andra medlemmar av detta förbrytarband sade att de organiserat terrordåd enligt direkta anvisningar av Trotski, så var de tvungna att säga det som verkligen var fallet. Och detta faktum kan inte skylas över med något som helst skrävel, med något som helst förtal, med några som helst insinuationer och trotskistiska lögner! Vi har i våra händer dokument som objektivt vittnar om, att terrorn står på den trotskistiska organisationens dagordning, att det var Trotski som föreskrev terrorn och att Pjatakov godkände den.

Framför oss sitta terrorister som icke bara själva organiserade terrordåd utan också gjorde det enligt överenskommelse med trotski-sinovjevblocket, med vilket de stod i viss konkurrens. Se bara efter: de offentliggjorda protokollen av rättsförhandlingarna i målet mot det förenade sinovjev-trotskistiska centrum förtäljer om, att sinovjevfolket drevs framåt av fruktan att trotskisterna kunde ”gå om” dem i sin brottsliga verksamhet. Har vi icke hört detsamma också på denna process? Ansåg icke trotskisterna från ”parallell” centrum det vara sin uppgift att, som Radek här erkände, hålla sinovjevfolket i sina händer, icke tillåta sinovjev-folket att tränga ut dem från maktens ställningar i det ögonblick då de kommer att fördela portföljerna. Denna ”förtrupp” drömde jämt och ständigt om portföljer. För Radek utrikesminister-portföljen, för Rataitjak troligen ekleciastikministerportföljen, eftersom han uppgav att han ända hittills känner sig bunden av en ed, som han någonstädes givit någon. Och Pjatakov var bestämd (det vet vi) för krigsministerns post och överhuvud som överbefälhavare för alla väpnade krafter till lands (till sjöss hade de inga) och i luften — jag tänker här på den ”gamla flygaren” Rataitjak. (Skratt i salen.)

Centrum organiserade ett nät av terroristiska grupper. Pjatakov har Loginov, Golubenko o. a., Radek har Prigosjin o. a.; Sokolnikov har Sachs-Gladnev, Tivel o. a.; Serebrjakov har sin egen grupp — Mdivani; Drobnis har en viss Podolskaja, som också förberedde ett terrordåd. Drobnis har sin egen grupp. Muralov är det överflödigt att tala om. Han är ju f. d. befälhavare, hur kan han vara utan armé Om man icke får föra befäl över sovjetkrafter, kan man då icke föra befäl över sovjetfientliga krafter? Han är en ”soldat”, vad och hur man befaller, så kommer han att föra befälet. T. o. m. Sjestov hade sin egen grupp: Arnold & Co., och gruppen var icke dålig ur synpunkten av de uppgifter den hade. Visserligen är den till det yttre icke så särskilt presentabel, men den kunde praktiskt handla.

Pjatakov förbereder genom sina ukrainska representanter ett terrordåd mot kamraterna Postysjev och Kossior och 1935 mot kamrat Stalin. Vi frågade Pjatakov härom, vi inkallade Loginov för vittnesförhör och han bekräftade det. Radek förbereder terroristiska kadrer i Leningrad; Sachs-Gladnev o. a. förbereder under Sokolnikovs ledning ett terrordåd mot kamrat Stalin. Mdivani förbereder under Serebrjakovs ledning ett terrordåd mot kamrat Berija, han samlar terrorister som man kunde sammanföra i Moskva för att trygga det bästa tänkbara utförandet av s. k. gruppvisa terrordåd. Samma personer förbereder ett terrordåd mot kamrat Jesjov. Också Drobnis förbereder ett terrordåd mot kamrat Jesjov. Muralov förbereder ett dåd mot dem som kommer resande till honom från Sibirien, om ej inberäknat kamrat Eiche, som befinner sig där. Inställningen är följande: att beakta och utnyttja parti- och regeringsledarnas resor till periferin och organisera morden på dem. Och här har vi Muralov, som icke på något vis ville erkänna, när man tillskrev honom förberedelsen av ett attentat mot kamrat Ordsjonikdes, samma Muralov erkänner bestämt och öppet (jag kan icke säga ”ärligt”, emedan detta ord icke passar i detta sammanhang), att han verkligen organiserade ett terrordåd mot kamrat V. M. Molotov, ordföranden för Folkkommissariernas Råd i vår Union. Muralov har icke bara organiserat terrordåd, utan försökte också genomföra det med tillhjälp av Sjestov och Arnold.

Naturligtvis kan man också ställa en sådan fråga, grupperna var många, men av ”handlingar” av någon anledning är inte mycket att se. Men det är vår lycka. Dessa samma herrar övertog icke själva uppgiften att utföra terrordåden, det är vår lycka. Med Radek, med Pjatakov, med

Sokolnikov träffades vi ganska intimt, vi överlade om olika frågor i tro att det är kamrater som sitta bredvid oss. Men det visade sig att det är våra mördare som sitter bredvid oss. Om de skulle ha kunnat uppträda öppet för terrorn, så hade läget naturligtvis varit mera invecklat. Men deras taktik var en annan: att icke avslöja att trotskisterna förbereder mord. Deras taktik gick ut på att kunna skjuta skulden för terrordådens utförande på andra, låt oss säga på vitgardisterna (så ställdes frågan). Under dessa förhållanden var det naturligtvis icke lätt för dem att finna personer vilka, i likhet med sådana upplysta sjöfarare som Arnold, kunde gå in på att övertaga ansvaret för dylika förfärliga förbrytelser. Arnold, Sjestov, Muralov, Västsibiriska centrum och trotskistiska centrum i dess helhet är naturligtvis alla ansvariga för förberedelserna av dessa dåd, emedan de gjordes enligt ett allmänt direktiv, vilket, som Pjatakov uttryckte sig, ”konkret översattes från algebrans språk till aritmetikens språk”. Men de glömde att det finnes ännu ett språk strafflagens språk som känner brotten, känner personer som utfört dem och känner det ansvar, som lagen bestämmer för dessa brott. De väljer Arnold som en för dylika brott fullt lämplig person. Vad kostar det väl Arnold att åtaga sig utförandet av ett eller av ett tiotal terrordåd? Ni har redan sett denna Arnold. Arnold har bara en egenskap, som dessa trotskistiska konspiratörer icke beaktat, fegheten... Det var han som organiserade attentatet mot kamrat Ordsjonikidse, till vår stora lycka i sista minuten tappade modet — det lyckades inte. Han organiserade ett attentat mot ordföranden för Sovjetunionens Folkkommissariers Råd, kamrat Molotov, men till vår lycka, till vår stora lycka, tappade han igen modet och attentatet lyckades icke.

Men faktum förblir faktum. Attentatet mot kamrat Molotov utfördes. Olyckshändelsen på randen av ett 15 meter djupt dike, som Muralov här en smula anspråkslöst uttryckte sig, är ett faktum.

Tag mordet på ingenjör Bojarsjinov. Vem är Bojarsjinov? Det var en person, som en gång dömts för skadegörelse. Men senare kom allt i ordning. Bojarsjinov befanns vara en ärlig människa. Han vägrade att bygga gruvan ”Ruhimovitj” efter skadegörarnas planer. Han uppträdde mer än en gång mot arbetenas fördröjande och mot Stroilovs brottsliga verksamhet. Han avslöjar Stroilov.

Bojarsjinovs ärliga arbete väckte förbittring i diversanternas läger. De organiserar mordet. Den 15 april 1934 kör ingenjör Bojarsjinov med häst från stationen. En lastautomobil upphinner honom och krossar honom till döds. Återigen samma metod som användes av bandet Sjestov-Tjerepuhin, som i sina led hade Arnold och några andra personer som sedan avslöjades, ställdes inför rätta och dömdes. T. ex. Kasantsev, som deltog i denna historia. Det är ett faktum det är icke någon självförebråelse: man mördade Bojarsjinov. Med liknande medel försökte man mörda ordföranden för Folkkommissariernas Råd, kamrat V. Molotov.

Därför ansvarar detta centrum i full utsträckning och i full omfattning, från Arnold till Pjatakov och från Pjatakov till Arnold, för den terroristiska verksamheten, för förberedelsen av terroristiska brott. Ansvaret är lika och solidariskt.

Jag anser att de förbrytelser, som vi uppräknat i anklagelseakten, fullständigt bevisats och att också förbrytarna överbevisats.

Vår lag kräver att det i målet framlagda bevismaterialet värdesättes enligt domstolens inre övertygelse, på grund av prövningar av alla omständigheter i målet i deras helhet.

Art. 320 i RSFSR:s straff-processuella kodex talas det om nödvändigheten av att vid domens fällande ställa rätten en rad frågor till avgörande. Av dem anser jag de två första frågorna vara de väsentligaste och viktigaste: frågan, om den handling utförts, som tillskrives den anklagade och för det andra om denna handling innebär ett kriminellt brott? Båda dessa frågor besvarar anklagelseparten jakande. Ja, det brott som tillskrives de anklagade har ägt rum. De handlingar som tillskrives de anklagade har utförts av dem, och dessa handlingar har till alla

delar karaktären av kriminella förbrytelser. I dessa två frågor kan det icke finnas något tvivel. Men vilka bevis förfogar vi över i vår arsenal ur de juridiska kravens synpunkt?

Man måste säga att föreliggande mål till sin karaktär är sådant, att just denna karaktär förutbestämmer egenarten av de i målet möjliga bevisen. Vi har att göra med en sammansvärjning, inför oss står en grupp personer, vilka hade för avsikt att utföra en statskupp, som organiserades under förloppet av många år, vilka utförde eller genomförde en verksamhet inriktat på att trygga framgången för denna sammansvärjning, en sammansvärjning, en tämligen vitt förgrenad sammansvärjning, en sammansvärjning som satte sammansvärjarna i kontakt med utländska fascistiska krafter. Hut kan man under dessa förhållanden ställa frågan om bevis? Man kan ställa frågan så: ni talar om sammansvärjning, men var har ni då dokumenten? Ni talar om program, men var har ni då programmet? Har dessa människor någonstans ett skrivet program? Härom talar de bara.

Ni säger att det är en organisation, att detta är något slags band (själva kallar de sig ett parti), men var finns deras resolutioner, var finns materiella spår av deras konspirativa verksamhet — stadgar, protokoll, stämplar o. s. v., o. s. v.?

I överenstämmelse med straffrättsvetenskapens grundläggande krav djärves jag påstå, att man icke kan framställa sådana fordringar i sammansvärjningsmål. Man kan icke kräva att vi i en process med anledning av en sammansvärjning, en statskupp skulle ställa oss på ståndpunkten, att man säger: giv oss protokoll, resolutioner, giv oss medlemsböcker, giv oss numren på era medlemsböcker; man kan icke kräva att konspiratörerna skulle genomföra en sammansvärjning med intyg om deras brottsliga verksamhet utfärdat av ett notariat. Ingen enda förnuftig person kan ställa frågan så när det gäller en sammansvärjning mot staten. Ja, vi har en rad dokument i denna fråga. Men även om vi icke hade dem, skulle vi i alla fall anse oss ha rätt att framställa anklagelsen på grundvalen av de anklagades och vittnenas uttalanden och förklaringar och, om ni så vill, på grund av indicier. I detta fall måste jag åberopa mig på en så glänsande kännare av processrätten som den berömda gamla engelska juristen William Wills, vilken i sin bok ”Studie över indicieteorin” påpekar hur starka indicierna kan vara och hur det icke sällan förekommer att indicierna är betydligt mera övertygande än de direkta bevisen.

Jag tror att också den ärade motparten på grundvalen av den ställning de som försvarsadvokater i detta mål intar är ense med mig. Men vi har också objektiva bevis. Jag talade om programmet och jag fäste, kamrater domare, er uppmärksamhet på Trotskis ”Bulletin”, där detta samma program står tryckt. Men identifieringen blir här betydligt lättare än den var, när vi efter fotografier fastställde identiteten av några personer tillhörande de tyska spionageorganen.

Vi stödjer oss på en rad bevis, vilka kan tjäna oss som en kontroll av våra anklagelsepåståenden, av våra anklagelseteser. För det första det historiska sammanhanget, som bekräftar anklagelseteserna på grund av trotskisternas tidigare verksamhet. Vi syftar vidare på de anklagades uttalanden, vilka också i och för sig har den allra största betydelse som bevis. I en process, där ett av bevisen utgjordes av de anklagades egna erkännanden, har vi ej inskränkt oss till att rätten endast åhört de anklagades uttalanden: med alla möjliga och tillgängliga medel har vi kontrollerat dessa förklaringar. Jag måste säga att vi här utfört detta med all tänkbar objektiv samvetsgrannhet och med all möjlig noggrannhet.

För att inför rätten skilja mellan sanning och lögn är det naturligtvis tillräckligt att ha domarerfarenhet, och varje domare, varje åklagare och försvarsadvokat, som deltagit i mer än ett tiotal processer, vet när den anklagade talar sanning och när han i en eller annan avsikt avviker från denna sanning. Men låt oss anta att de anklagades erkännanden icke kan tjäna som övertygande bevis. Då måste man besvara några frågor i enlighet med straffrättens krav. Om dessa uttalanden icke motsvarar verkligheten, så har vi här det som straffrätten kallar

angivelse. Och om det är en angivelse, så måste man förklara orsaken till denna angivelse. Dessa orsaker kan vara olika. Man måste visa om dessa orsaker är förhanden. Det kan vara personlig fördel, personlig beräkning eller önskan att hämnas på någon o. s. v. Om man nu betraktar den sak, som här avgöres, ur denna synpunkt, så måste ni i edert rådplägningsrum också undersöka dessa uttalanden och göra klart för eder, hur pass övertygande de anklagades egna bekännelser är, ni måste också ställa er frågan om motiven till de anklagades eller vittnenas olika uttalanden. Omständigheterna i detta mål, vilka här kontrollerats med all tänkbar omsorg, bekräftar på ett övertygande sätt det som de anklagade här omtalat. Det finns ingen grund att antaga, att Pjatakov icke är medlem av centrum, att Radek icke var på diplomatiska mottagningar och icke talade med herr K ... eller med herr H ... eller med någon annan herre, hur han än må heta, att han ej tillsammans med Bucharin bjöd några personer, som kom till honom inofficiellt, på ”ägg-röra med korv” att Sokolnikov inte samtalat med en representant för att ”visera Trotskis mandat”. Allt som de berättat om sin verksamhet har kontrollerats genom sakkunniga, den förberedande rannsakningen, bekännelserna och vittnesmålen, och allt detta kan icke vara något som helst tvivel underkastat.

Jag anser att alla dessa omständigheter berättigar att påstå, att om dessa våra rättsförhandlingar har någon brist, så består bristen icke däri att de anklagade omtalat allt som de gjort, utan att de anklagade dock icke fullständigt berättat om allt vad de gjort och vad de utfört mot sovjetstaten.

Men vi har, kamrater domare, ett sådant exempel också i de tidigare processerna, och jag ber eder beakta detta när ni ger eder slutliga värdesättning åt de slutord, som ni om några timmar kommer att åhöra. Jag påminner er t. ex. om målet mot det förenade trotski-sinovjevska centrum, då några av de anklagade just här på de anklagades bänk i detta samma rum, i sina slutord, en del med, andra utan anhållan om förskoning, bedyrade att de omtalat hela sanningen, att de sagt allt, att de icke hemlighållit någonting mot arbetarklassen, mot vårt folk, mot vårt land. Men sedan när vi allt mera och mera började reda ut denna vedervärdiga härva av vidunderliga brott som de begått, fann vi vid varje steg att dessa människor, som redan stod med en fot i graven, farit fram med lögn och bedrägeri.

Om man kan tala om brister i denna process, så finner jag bara en brist:

Jag är övertygad om att de anklagade icke sagt ens hälften av hela den sanning, som utgör den förfärliga historien om deras förskräckliga illgärningar mot vårt land, mot vårt stora fosterland!

Jag anklagar de personer som sitter här framför oss för att år 1933 enligt Trotskis anvisningar organiserade det s. k. ”parallell”-centrum bestående av de i målet anklagade Pjatakov, Radek, Sokolnikov och Serebrjakov, vilket i själva verket utgjorde ett fungerande, aktivt trotskistiskt centrum, att detta centrum enligt Trotskis anvisningar genom anklagade Sokolnikov och Radek anknöt förbindelser med representanter för några utländska stater i avsikt att organisera gemensam kamp mot Sovjetunionen, varvid centrum förpliktigade sig i händelse det skulle komma till makten, giva dessa stater en rad politiska och ekonomiska privilegier och göra dem territoriella eftergifter ; att detta centrum genom sina medlemmar och genom andra medlemmar av den brottsliga trotskistiska organisationen sysslade med spioneri till förmån för dessa stater och försåg de utländska spioneriorganen med material av ytterst viktig, strängt hemlig och av ytterst sekret karaktär och utomordentlig statlig betydelse; att detta centrum och dess medhjälpare i avsikt att underminera vårt lands ekonomiska makt och försvarsduglighet organiserade och genomförde en rad diversions- och skadegörelsedåd, som medförde förlust av människoliv och tillfogade vår sovjetstat betydande skador.

För detta anklagar jag medlemmarna av det sovjetfientliga, trotskistiska ”parallell”-centrum — Pjatakov, Radek, Sokolnikov och Serebrjakov — d. v. s. för brott enligt följande artiklar av RSFSR:s strafflag: 58-1-a —landsförräderi, 58-6 — spioneri, 58-8 — terror, 58-9 —

diversion, 58-11 bildandet av hemliga brottsliga organisationer. Jag anklagar alla övriga åtalade: Livschitz, Muralov, Drobnis, Boguslavski, Knjasev, Rataitjak, Norkin, Sjestov, Stroilov, Turok, Hrasje, Pusjin och Arnold för att vara skyldiga till samma förbrytelser, och som medlemmar av denna organisation, bär det fullständiga och det gemensamma ansvaret för dessa förbrytelser, utan hänsyn till den individuella åtskillnaden i deras brottsliga verksamhet, vilken karakteriserar vars och ens förbrytelser, d. v. s. för brott enligt samma artiklar av strafflagen.

Den viktigaste anklagelsen, kamrater domare, som framställes i denna process, gäller fosterlandsförräderiet. Fosterlandsförräderi bestraffas enligt art. 58-1-a i RSFSR:s strafflag. Den talar om fosterlandsförräderi i egenskap av handlingar utförda till skada för unionens militära makt, dess statliga oavhängighet, dess territoriella oantastlighet, som spioneri, utlämnandet av militära och statliga hemligheter samt övergång på fiendens sida. Vi har här att göra med alla dessa element, utom det sista — flykt till utlandet. Lagen bestämmer det strängaste straff för dem som gjort sig skyldiga till denna svåra statsförbrytelse, vilken vår stora Stalinska författning med rätta kallar den svåraste illgärning. Ifall de anklagades skulder bevisats, kräver lagen att de skall dömas till arkebusering, och den tillåter en förmildring av detta straff endast under förmildrande omständigheter.

Ni måste, kamrater domare, i rådplägningsrummet besvara frågan, huruvida ifråga om dessa anklagade och ifråga om var och en av dem skilt för sig sådana individuella och konkreta omständigheter förefinnes, som skulle tillåta er att mildra det straff, varmed lagen hotar dem. Jag anser att det icke finns några sådana förmildrande omständigheter. Jag anklagar de åtalade i full omfattning enligt de i anklagelseakten angivna artiklarna av strafflagen.

Jag anklagar icke ensam! Jag har den känslan, kamrater domare, som stode just här vid min sida offren för dessa brott och dessa brottslingar, på kryckor, lemlästade, halvdöda, och kanske alldeles utan ben, liksom växelpraktikanten på stationen Tjusovskaja, kamrat Nagovitsina, som i dag vänt sig till mig genom ”Pravda” och som vid 20 års ålder förlorade båda benen, när hon ville förhindra den tågolycka som dessa personer här hade organiserat! Jag är icke ensam. Jag har känslan av att här vid min sida står de döda och lemlästa de offren för fruktansvärda förbrytelser, att de kräver av mig som statsåklagare att anklagelsen reses i hela dess omfattning.

Jag är icke ensam! Om än offren är begravda, så står de dock här vid min sida, och pekar på de anklagades bänk, på er anklagade, med sina förfärliga händer som multnat i graven, dit ni skickat dem! ...

Jag anklagar icke ensam! Jag anklagar tillsammans med hela vårt folk, jag anklagar de värsta förbrytare som förtjänar endast ett straff — arkebusering, död!

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes för 20 minuter.

* * *

Ordföranden: Anklagade Pjatakov, vill ni göra bruk av er rätt att hålla försvarstal?

Pjatakov: Nej, jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Radek?

Radek: Jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Sokolnikov?

Sokolnikov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Boguslavski?

Boguslavski: Jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Drobnis?

Drobnis: Nej.

Ordföranden: Anklagade Muralov?

Muralov: Jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Norkin?

Norkin: Nej.

Ordföranden: Anklagade Sjestov?

Sjestov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Stroilov?

Stroilov: Nej.

Ordföranden: Anklagade Livschitz?

Livschitz: Jag avstår.

Ordföranden: Jag ger ordet åt anklagade Knjasevs försvarsadvokat, kamrat Braude.

Tal av försvarsadvokaten I. D. Braude

Braude: Kamrater domare! Jag skall inte dölja för er det utomordentligt svåra, exempellöst tunga läge vari försvarsadvokaten i detta mål befinner sig. Ty försvarsadvokaten är ju, kamrater domare, framför allt en son av sitt fosterland, han är också en medborgare av den stora Sovjetunionen, och de känslor av förbittring, vrede och fasa, som nu griper hela vårt land från den minsta till den största, den känsla som statsåklagaren så vältaligt gav uttryck åt i sitt tal, dessa känslor kan ej heller vara främmande för försvarsadvokaten.

Men, kamrater domare, sovjetstatens vilja, den stalinska författningens vilja, som tryggar varje anklagad rätten till försvar, oavsett hur svår förbrytelse han begått, gör det till vår plikt, till vår yrkesplikt att vara de anklagade behjälpliga att utöva denna rätt, om de önskar göra bruk därav.

I detta mål, kamrater domare, råder ingen diskussion om fakta. Kamrat åklagaren hade fullkomligt rätt, då han sade, att ur alla synpunkter sett, på grund av de i målet förefintliga dokumenten, på grund av vittnesförhören, vilka försiggått i vår närvaro, och på grund av korsförhören med de anklagade — det inte ges oss någon som helst möjlighet att angripa bevisen. Alla fakta är bevisade, och på detta område har försvarsadvokaterna inte för avsikt att inlåta sig på någon diskussion med åklagaren. Värdesättningen av detta måls politiska och moraliska sida kan ej heller bli föremål för diskussion med åklagaren. Även här är saken till den grad klar, och den politiska värdesättning, som åklagaren här gett, är så klar, att försvarsadvokaten inte kan undgå att helt ansluta sig också till denna del av hans tal.

Vari ser försvarsadvokaten, som helt och fullt ansluter sig till statsåklagarens politiska och moraliska värdering, sin uppgift i detta mål? Försvarsadvokatens uppgift består i att söka det, som statsåklagaren talade om i slutet av sitt tal, söka de moment, som kan ge rätt till att tala om förmildring. Häri består uppgiften för Knjasev försvarsadvokat.

Var kan försvaret finna ett sådant material? Det kan sökas i värderingen, i analysen av den anklagades personlighet, om han är så fördärvad, så hopplöst socialt farlig, att det ej finnes ett skimmer av hopp om att han skall kunna bättra sig.

Försvaret kan också söka dessa motiv till förmildrande av den anklagades öde i de omständigheter, under vilka han dragits in i den kontrarevolutionära organisationen. Just på dessa båda vägar skall också försvaret försöka att uppfylla sin plikt.

Jag försvarar Knjasev, chefen för en järnväg, som till det japanska spionageväsendets behag lät tåg med arbetare och rödarmister spåra ur. Jag döljer inte då jag läst materialen i målet, då jag genombläddrat handlingarna och då jag hört Knjasevs vittnesmål, så ljöd i mina öron braket av de krossade vagnarna och de döende och skadade rödarmisternas stönanden. Icke

förty skulle jag göra orätt, om jag sade, att det inte finns någon som helst grund för hans försvar.

Svårigheten i Knjasevs läge ökas i synnerhet av att han är nästan den fysiska, direkta förövaren av blodiga massmord och tågolyckor.. Knjasev är ingen politiker i stort format, ej en kontrarevolutionens teoretiker, och på hans lott föll det blodiga och smutsiga verkställande arbetet, och härav framgår en viss psykologisk aberration, till följd varav Knjasev förefaller att bära huvudskulden för de blodsdåd, som förövades på Syduralbanan. Och det är förståeligt. Sådan är psykologiens lag. Den som står närmast till brottets konkreta fakta, den som står närmast illgärningen han förefaller också att vara mera skyldig. I själva verket ligger hjärnan i detta brott, den huvudsakliga drivkraften i Knjasevs förbrytelser, inte i periferien och ej hos honom själv, utan i centrum, och naturligtvis framförallt i en annan kraft. Det är han som är skaparen av den skändliga företeelse, som nämnes trotskismen, han som förråder sitt fosterland och organiserar terrordåd, han som träder i kontakt med utländska spioneri-organisationer, det är den föraktliga Trotski, det är han som bär den huvudsakliga skulden till dessa tågolyckor. Dessa moment får man, synes det mig, ej glömma för att riktigt kunna fastställa de psykologiska perspektiven i Knjasevs läge. Knjasev har begått de svåraste brott. Han var deras omedelbara förövare, men den huvudansvariga är likväl inte han, ehuru dessa brott, till det yttre tycks vara huvudsakligen förknippade med honom.

Det andra momentet, som jag skulle vilja framhålla för er, kamrater domare, det är de metoder, med vilka Knjasev indrogs i den kontrarevolutionära organisationen. Kamrat åklagaren har här redan talat om att den trotskistiska organisationen aldrig haft, och aldrig kommer att ha, det kan man redan nu med säkerhet säga, den allra ringaste massbasis. De var alltid generaler utan armé, det är en klick sammansvurna, och det är förklarligt varför så, är fallet. Idén om kapitalismens restaurering genom att draga in utländska interventionsmakter genom att organisera terrordåd mot vårt lands bästa människor och bland dem den största ledaren för alla världens arbetande, Stalin, spionage och förbindelser med spioneriorganisationer, är väl det idéer som skulle kunna indraga i dessa organisationer det allra ringaste sunda människomaterial? Naturligtvis, de har alltid varit ensamma. De ha stått med de arméer som åklagaren talade om, med en, två, tre personer till sitt förfogande och några flera har de aldrig kunnat räkna på.

Därför har de försökt att draga in folk i sin organisation med metoder, vilka bestämts av deras närhet och förbindelser med de utländska spioneri-organisationerna. Gemenskapen i idéerna, gemenskapen i målet, gemenskapen i uppgifterna har skapat likartade värvningsmetoder. Dessa värvningsmetoder är utpressning, bedrägeri, tvång och skrämsel. Just med dessa metoder blev också Knjasev värvad till denna organisation.

Kamrater domare, den tanken ligger mig fjärran att försöka framställa Knjasev för er som en lekboll i främmande händer, som något slags offer i händerna på några överordnade kontrarevolutionära organisationer, som blint lydande en främmande vilja. Jag förstår mycket väl att Knjasev är en politiskt medveten person, en f. d. medlem av partiet, som har beklätt kolossalt ansvariga poster, på vilka partiet har ställt honom. Han erkänner sitt ansvar och han bär otvivelaktigt ansvaret för sina handlingar. Men historien om hans inträde i den kontrarevolutionära organisationen är karakteristisk och kan inte undgå att tilldraga sig er uppmärksamhet. Knjasev har ej erfarenheten av en mångårig kamp mot partiet, som många andra av de anklagade, vilka tillsammans med honom sitter på de anklagades bänk. Han är, om man skall jämföra honom med de övriga anklagade i själva verket en ung trotskist. Han skiljer sig otvivelaktigt genom sin vacklan, vilket också framgått här under processen, då han berättade om sina förbindelser med Turok och agenterna för det japanska spionageväsendet.

Knjasev hade vissa tvivelsmål redan år 1930. Då fanns där en person, den anklagade Turok, som vid denna tid stod i förbindelse med det japanska spionageväsendet, som vid den tiden

var trotskist, ledde den trotskistiska organisationen på Syduralbanan, en man som sysslade med att värva folk till den trotskistiska organisationen och indrog flera personer i dess brottsliga verksamhet, det var Turok, som försökte begagna sig av Knjasevs vacklanden och tvivel och draga in honom i den trotskistiska organisationen. Kamrater domare, ni kommer ihåg Turoks och Knjasevs berättelser om hur det försiggick. Det var upprepade samtal, enligt Knjasevs ord var det tre. Turok övertalade Knjasev att ge sina vacklanden organisatorisk form och inträda i den trotskistiska organisationen. 1930 vägrade Knjasev kategoriskt. Tydligen var dessa vacklanden och tvivel inte så allvarliga hos honom, att han ville ge dem organisatorisk form genom att inträda i den trotskistiska terroristorganisationen. Men det hände något, som satte vapen i händerna på det japanska spionageväsendets agent, Turok. Det bestod i följande: 1930 kom några stycken japanska ingenjörer till Sovjetunionen, till Kasanjärnvägen för att giva teknisk hjälp åt Sovjetunionen. Bland denna grupp ingenjörer befann sig en viss herr H ..., vilken i stället för att hederligt fylla de förpliktelser som ålagts honom, började att draga in en var statsanställd, som han kom att sammanträffa med i det japanska spionageväsendet. Det skedde genom en hel rad metoder, som just är karakteristiska för representanterna för de utländska spionageorganisationerna, genom att arrangera små samkväm, inbjuda till besök, genom att göra småtjänster och genom brev, som till sitt yttre föreföll att vara helt oskyldiga och endast innehöll begäran om att sända intressant litteratur, men i realiteten innehöll förslag om spionageinformationer. Han försökte på allt sätt att få Knjasev att göra spionagetjänst för hans stats räkning. Och en dag ställde han direkt och kategoriskt ett sådant krav till Knjasev. Knjasev svarade honom med ett kategoriskt och skarpt avslag, som han påpekade vid förundersökningarna och som han här berättade, och herr H... var tvungen att retirera. Den anklagade Knjasev nämnde ingenting om detta fall till någon.

Det förgick fyra år. Vi känner inte till hur Knjasev under förloppet av dessa fyra år förhöll sig beträffande sina partivacklanden. Vi vet att han inte visade något initiativ att inträda i den trotskistiska organisationen. Måhända likviderades dessa vacklanden under inflytandet av de framgångar han såg omkring sig.

Men Turok infinner sig ånyo en gång hos honom efter fyra år, då Knjasev kanske har glömt sitt samtal med herr H ..., och framställer ånyo för honom sitt förslag.

Man måste lägga märke till att Knjasev redan begått en svår förbrytelse mot sitt land. Då herr H... gjorde honom detta förslag och retirerade efter hans vägran, hade Knjasev varit skyldig att underrätta vederbörande myndigheter om det förslag, som ställts honom och om de funktioner, som herr H. .., vilken var sänd för att giva teknisk hjälp på järnvägarna i vårt land, utövade här. Men det gjorde inte Knjasev. Det är det första svåra brottet, som Knjasev begick, inte bara som partimedlem utan också som medborgare i vårt land vilken i laga ordning bär ansvaret för att ej ha bragt sådana ting till kännedom.

Då Turok efter fyra år ånyo infann sig hos Knjasev och återigen ställde frågan om att han skulle inträda i den trotskistiska organisationen, så vägrade Knjasev ånyo. Då sade Turok till honom: Jag känner till de samtal och de förslag som den japanska spionen gjorde dig 1930, och om du inte inträder i den trotskistiska organisationen, så överlämnar jag dig till domstolen, som en hemlig trotskist och spion, ty du har stått i nära förbindelse med herr H ... och har inte meddelat vederbörande organ därom.

Ställd emot väggen gav Knjasev sitt samtycke till att inträda i den kontrarevolutionära trotskistiska organisationen. Så öppnades den första sidan i Knjasevs avskyvärda verksamhet, vilken dikterades honom av den trotskistiska terroristorganisationen.

Det hade inte gått att halvt år, förrän en dag en obekant medborgare i grå kostym, ”en man i grått” om 40-50 år inträder i Knjasevs arbetsrum i Tjeljabinsk. Han krävde av Knjasev ett konfidentiellt samtal. Knjasev förklarade: ”Jag önskar ej något samtal mer er”. Namnet på denna medborgare känner inte Knjasev till. Den okände sade: ”Jag kommer på uppdrag av

herr H ... för att fortsätta det samtal, som han hade med er 1930". Knjasev försökte att sätta sig till skarpt motvärn och sade honom, att om han ej avlägsnade sig, kommer han att överlämna honom till Inrikeskommissariatets organ. Men i stället för att lyda Knjasev och gå, sade honom den okände: Jag vet, att ni för ett halvt år sedan inträdde i den kontrarevolutionära trotskistorganisationen. Om ni ej nu går med på det japanska spionageväsendet förslag, så skall jag anmäla saken och man kommer att döma er som trotskistiskt terrorist.

Ni ser att metoderna är fullständigt lika för båda organisationerna. Den trotskistiska organisationen använde sig av det japanska spionageväsendets metoder och det japanska spionageväsendet använde den trotskistiska organisationens metod. Enhetligheten i metoderna och enhetligheten i informationerna är fullständigt utom allt tvivel. Turok, som samtidigt uppträder som spion och medlem av den terroristiska trotskistiska organisationen, hade upprättat intima informationsförbindelser med det japanska spionageväsendet. Det är okänt var det utländska spionageväsendet slutar och var den trotskistiska terroristorganisationen tar vid.

Knjasev säger i sina uttalanden, att då jag blivit ställd i en utvägslös situation och fruktade att verkligen bli utpekad som trotskist, samtyckte jag till att arbeta till förmån för det japanska spionageväsendet. Så följer det ena bloddrypande kapitlet efter det andra i Knjasevs verksamhet, vanvettiga kapitel med tågolyckor, diversionsdåd inom järnvägstrafiken, utlämnande av spionagemeddelanden o. s. v.

Enligt Knjasevs ord fanns det ögonblick, då han, efter den okändes besök tvivlade på att den trotskistiska organisationen, som i alla fall bestod av ryssar, sovjetmedborgare, skulle kunna hand i hand med agenterna för den japanska spioneriorganisationerna förslå och godkänna urspårningar av militärtåg, vilket spionageväsendets agenter krävde av honom.

Knjasev beger sig till Livschitz den dåvarande ställföreträdande folkkommissarien för kommunikationsväsendet och medlem av trotskistorganisationen Och delger honom sina tvivelsmål. "Hur förhåller sig den trotskistiska organisationen, om jag kommer att uppfylla spionagenternas krav om att förstöra järnvägstransporten, och organisera tågolyckor?" Och Livschitz (bar inte heller förnekat det här) började hålla en hel moralpredikan för honom vilken skulle tjäna som ledstjärna i förstörelseverksamheten. Han sade att i ett kommande krig skall trotskisterna inte bara taga ställning för nederlaget, utan också med vapen i hand kämpa mot sovjeternas land. Han sade, att i kampen är alla medel goda, ty ju värre, dess bättre".

Jag skall inte räkna upp alla de illdåd, som Knjasev har gjort och vilka statliga åklagaren så vältaligt framhöll i sitt tal. Jag vill bara påvisa att jag sanningsenligt försökt framställa allt det ohyggliga i hans verksamhet, men at jag samtidigt ville påvisa att denna människa är säregen, att han själv inte har tagit initiativ till att inträda i den terroristiska spionorganisationen, att han genom klenmodighet och svag vilja var, jag skulle inte vilja säga ett offer, men han var endast ett verktyg och blev utnyttjad som sådant.

Vari ser jag då ytterligare moment, som ger grundval för mildrande av hans öde? Det är hans fullständiga och verkligt uppriktiga erkännande av sin skuld. Som det är vedertaget i rättspraktiken, ser vi i sådana erkännanden vissa grunder för ett mildare förhållande till den anklagade, hur svårt hans brott än månde vara. Knjasev har varit uppriktig och sanningsenlig i alla sina uttalanden. Så här skriver han i sin inlaga, varmed undersökningsmaterialet börjar: "Från den dag den trotski-sinovjevska organisationen avslöjades och till min häktning genomgick jag en djup och plågsam inre kamp, ty jag räknade ständigt med det oundvikliga sammanbrott och avslöjandet av mitt kontrarevolutionära arbete. Jag kommer att bli skoningslös mot mig själv och mot alla deltagare i den kontrarevolutionära trotskistiska organisationen, som har verkat inom trafiken på order av det trotskistiska centrum och det japanska spionageväsendet..." "Jag väntar inte och ber inte om något överseende med mig. Jag har kastat allt personligt och vill endast säga sanningen och ända till slut avslöja det trotskistisk-japanska brottsliga undermineringsarbetet."

Hans fortsatta uppförande har visat att det ej var någon fras och ingen strävan efter att bedraga undersökningsorganen och domstolen. Det är ord av en människa, som har brutit med sitt förgångna.

Kommer ni ihåg, kamrater domare, det samtal som han hade med Livschitz? Livschitz förnekade det kategoriskt vid undersökningarna, men här inför domstolen var han tvungen att erkänna det; Knjasev har verkligen varit skoningslös mot sig själv och andra, han har varit sanningsenlig. Det har i viss grad bringat rätten nytta i undersökningen av detta utomordentligt förfärande mål. Jag har redan sagt, kamrater domare, att Knjasev var ingen ledare, han tillhör i denna process den grupp av anklagade, som kanske inte tillfullo har föreställt sig hela djupet i sina ledares fall; Knjasev tillhörde de direkta verkställarna, som har sett det förfärliga i sina egna handlingar, men som hyst illusioner beträffande målet, perspektiven och sina ledares strävanden.

Nu har slöjan ryckts bort... De erkännanden, som centrums ledare gjort har blottat en sådan bild av svek och förräderi mot fosterlandet och världsproletariatet, varom Knjasev intill sin häktning och brottets avslöjande, inte kunde ha en fullständig föreställning.

Illusionerna äro krossade ... Fakta kvarstår i sin obeslöjade nedrighet. I stället för dessa förmenta ledare, vilka Knjasev följt, sitter på de anklagades bänk politiska bankruttörer och förrädare i hela deras frånstötande nakenhet. Denna hemska lärdom kan ej undgå att stöta bort också sådana människor som Knjasev från kontrarevolutionens stank, oaktat hela tyngden i deras direkta förbrytelser.

Och häri ligger en fast garanti för att Knjasev, ifall domstolen skulle kunna finna det möjligt att bevara hans liv, aldrig kommer att beträda den väg, som har fört honom till avgrunden.

Och jag tror att Knjasev är uppriktig, då han i slutet av sin förklaring skriver: ”Om den proletära domstolen finner det möjligt att skona mitt liv, i det den tar hänsyn till min uppriktiga ånger, så skall jag med alla mina krafter och genom mitt outtrötteliga arbete söka att sona min skuld, ståndaktigt och utan vila vill jag arbeta för vårt mäktiga fosterlands fromma.”

Jag skulle vilja tro på uppriktigheten i denna Knjasevs förklaring. Och detta ger mig rätt att bedja er att pröva frågan, om det finnes möjlighet att bevara Knjasevs liv.

Ordföranden: Försvarsadvokaten för den anklagade Arnold, kamrat Kasnatjejev har ordet.

Tal av försvarsadvokaten S. K. Kasnatjejev

Kasnatjejev: Kamrater domare! Vidunderlig är den bild av bedrägeri och förräderi som rullats upp inför er under loppet av dessa få dagar. Gränslös är deras skuldbörda, vilka sitter på de anklagades bänk. Förståelig är folkmassornas vrede i vår Union. Med ytterligt överbevisande kraft och tydlighet avslöjades här inför domstolen både själva den trotskistiska organisationens arbete och även de metoder, som dessa organisationer använde för att draga in i sin krets sådana, som tydligen ingenting gemensamt haft med dessa organisationer i det förflutna. Men själva faktum att ha tillhört denna organisation, vars program är fullständigt uppenbart, vars program leder tillbaka till kapitalismen, tillbaka till kulakerna — var gränsen ligger, det är obekant — vars våg går över arbetares lik, över liken av vårt sovjetfosterlands bästa söner, redan deltagandet i denna organisation är den allra svåraste förbrytelse. Den faktiska sidan av detta mål är fastställd icke endast genom de anklagades bekännelser, utan också genom det berg av bevismaterial som står till ert förfogande. Den kedja av argument som man kan förelägga er att rikta uppmärksamheten på, kedjan av de bevis som kan framföras som förmildrande omständigheter för en eller annan av de anklagade i denna process krymper i allra högsta grad samman.

Vid värderingen av de anklagades läge i detta mål kan man bara beklaga en sak, att den människa som ledde denna organisations aktioner någonstans utanför vår Unionens gränser, har undgått att komma på de anklagades bänk...

Ett stort avstånd skiljer den anklagade Arnold från hans grannar på de anklagades bänk och från Trotski. Här är det en hel kedja av länkar. Vid första ögonkastet förefaller det oförståeligt, hur det kunnat komma sig att Arnold, som i grunden tidigare ej hade någon politisk orientering, ty man kan ej tala om politisk orientering hos den person, som samtidigt var medlem av frimurarlogen och medlem av det kommunistiska partiet — hur det har kunnat komma sig, att denna Arnold blev medhjälpare åt de människor, som söker att bravera med sitt förflutna och som har en stor aktiv av politiskt dubbelspel under en rad av år.

Av denna frågas avgörande, avgörandet av det, på vilket sätt Arnold råkade in i denna organisation, är också avgörandet av den för Arnold mest aktuella frågan, om straffåtgärden avhängig. Frågan står endast så: ”Leva eller inte leva.” Jag tillåter mig försäkra, att Arnold ej tillfälligtvis råkade in i denna organisation, ej genom en särskild tillfällighet. Kamrater domare, vi vet tämligen bra på grundvalen av erfarenheterna från en hel rad av processer, att värvningsmetoderna till skadegörelsegrupperingar och till alla andra organisationer av samma slag alltid är desamma. Sjestov värvade Arnold, och han visste förträffligt, med vilket människomaterial han har att göra.

Tänk på Radeks uttalande, att ”de historiska eller hysteriska grupperna av professorer” absolut inte duger till det omedelbara verkställandet av terrordåden! Därför slog Sjestov in på en något annan linje då han sökte människomaterial, och Sjestov begick inget fel! Kamrat åklagaren har här fullständigt riktigt fastslagit, att denna organisations ledare, som sände andra människor för att verkställa terrordåd, aldrig själva har sysslat med detta ”grovarbete” utan sökte andra människor som utövare. Det är i regel alltid fallet både i de utländska spionageorganisationerna och i alla slags kontrarevolutionära grupperingar och även här, i den trotskistiska gruppen, sökte man förövare från motsvarande miljö. Sjestov berättade om, i vilken miljö man måste söka detta material. Tänk på hur han värvade Tjerepuhin, hur han värvade Stroilov, hur han värvade Arnold! Ytterst vältaliga är Sjestovs uttalande om Tjerepuhin: Jag visste, att Tjerepuhin är en demoraliserad människa, som är sniken efter pengar”, det är mönstret för det människomaterial, som behöves i sådana fall. Och så har Sjestov funnit Arnold som en passande förövare.

Vem är Arnold, vilken är hans politiska orientering och vem har han tjänat? Denna fråga framkallar tvivel även hos mig, hans försvarare. Vi vet, att Arnold bytt namn fyra gånger, innan han var 19 år, att Arnold innan han var 19 år hann göra två långfärder till sjöss. Senare, under loppet av en mycket kort tid hade han tjänat i den tsaristiska och i den amerikanska armén och gjort sig skyldig till straffbara handlingar både i Ryssland och i Amerika.

För att värdera honom och för att komma underfund med hans politiska orientering måste man taga i betraktande hans vittnesmål om att han i Amerika en tid avtjänat ett straff, som skulle ha ådömts honom för att han fört några samtal om sovjetmakten medan han här, att döma av hans frågeformulär, avtjänade straff för att han förde sovjetfientlig agitation. Och under sådana omständigheter har inte ens jag möjlighet att ge ett riktigt svar på den första frågan om vem han är. Jag har ingen möjlighet att ge ett riktigt svar, emedan ni kamrater domare, som skipar rätt, ju inte endast kan begränsa er till det material, som den anklagade själv ger oss. Om domstolen skulle fälla sin dom enbart på grund av de anklagades vittnesmål, så skulle man egentligen ej kunna skipa rätt. Och vad det gäller Arnolds personlighet, har vi intet uttömmande material.

Vid det första ögonkastet kan det förefalla märkvärdigt, att jag som Arnolds försvarare erkänner dessa fakta, men kamrater domare, den sämsta försvarsmetoden är att förtiga

någonting. Man skulle kunna analysera den ena eller den andra satsen och tvista därom, men att förbigå ett eller annat uppenbart faktum, att förtiga dem, duger absolut inte.

Frågan om Arnolds nationalitet förblir också oavgjord. Enligt en uppgift är han finne, enligt en annan ryss.

Vad det är som tidigare har föranlett Arnold att skriva så olika uppgifter i sina biografier, känner vi inte exakt till. ”Jag har skrivit många biografier och ifyllt många blanketter, och vad jag skrivit i dem kommer jag nu inte ihåg.” — Så säger han själv. Om den anklagade inte kommer ihåg enskilda fakta från sitt liv, så passar det inte för mig att beträda gissningarnas väg. Därför tillåter jag mig att i detta tillfälle inte uppehålla mig vid de frågor, vilka ej kan lösas på grund av att erforderligt faktiskt material saknas, utan jag övergår till de frågor, som vi kan lösa på grundvalen av det material, som i tillräcklig mängd finnes till vårt förfogande.

Vartill, kamrater domare, inskränker sig Arnolds roll i organisationen, och på vilket sätt hamnade han i denna organisation? I detta ämne har vi inte endast den anklagade Arnolds vittnesmål, utan vi har också en hel rad av objektiva moment, som bekräftar Arnolds uttalanden.

I sina vittnesmål berättar Sjestov cyniskt om hur han indrog Arnold i organisationen. Han säger: ”Jag lade ut bete och lockade honom så småningom. Jag knöt honom helt olagligt till de utländska fackmännens försörjningsorganisation. Jag hjälpte honom materiellt och sörjde för hans familj. Jag tog reda på hans misstänkliga förflutna och hotade honom. Under inflytandet av detta hot inträdde Arnold i organisationen.”

Arnold påstår: ”Jag var tvungen att gå med på Sjestovs förslag att inträda i den trotskistiska organisationen. Det hade uppstått ett sådant läge, att han sist och slutligen ledde mig vid handen.” Då Arnold redan var värvad, fick han inte genast uppgiften att föröva terrordåd. Sedan han värvats underkastades han bearbetning under en längre tid. Detta bekräftas också av Sjestovs vittnesmål och genom annat objektivt material i målet. Slutligen, då Tjerepuhin direkt gav Arnold uppgiften, vid vars utförande Arnold riskerade sitt eget liv, så följde det reella hotet, ty en människa tar inte en sådan risk, om inga ideologiska eller andra bevekelsegrunder finnes. Här förelåg otvivelaktigt ett reellt hot, och det synes mig, att det ej finns någon grund för att i detta fall inte sätta tro till Arnolds utsago att i det ögonblick då man förelade honom den nesliga uppgiften, ställde Tjerepuhin frågan så, att om han nekar, så kommer han att bli dödad, och att man komme att hämnas inte bara på honom, utan också på hans familj. Jag förstår naturligtvis, och vill på intet sätt påstå, att just detta tvång i någon grad skulle rättfärdiga Arnold, men detta moment förklarar i betydande grad hans förbindelse med trotskisterna och varför han hamnade i organisationen. Men att förklara det är också att förstå, varav brottslingen lät sig ledas. Det blir naturligtvis på vederbörligt sätt värderat, då domen fälles.

Nästa moment: hur fyllde Arnold de uppdrag, som ålades honom av Sjestov och Tjerepuhin? Sjestov sade, att då uppdragen gavs, så krävde de av Arnold självuppoffring, och Arnold gav ett fast löfte om att offra sig själv. Som vi känner till av processmaterialet och som kamrat Vysjinski fullständigt riktigt påpekade, blev detta skändliga uppdrag ej utfört tack vare Arnolds feghet, och kanhända tack vare den omständigheten att självbevarelseinstinkten vaknade hos honom, han tappade modet och kunde ej besluta sig för att göra det. Till vår lycka, till hela sovjetfolkets lycka blev härigenom detta terrordåd inte utfört. I Arnolds feghet och i den omständigheten att han i båda fallen försökte att bedraga den trotskistiska organisationen, måste man i betydande grad söka orsaken till att detta nesliga dåd ej blev förövat. Arnold ger i detta fall, synes det mig, uppriktiga uttalanden, ty inga andra motiv än de av vilka han leddes, kan antagas ha varit för handen. ”Jag blev rädd som aldrig förr i mitt liv ...” ... ”Jag ville inte dö eller bli en krympling”. Det är de motiv varav han leddes i det

ögonblicket. Och till slut och faktum, att Arnold i betydande grad lurade också den trotskistiska organisationen.

Den frågan dyker ofrånkomligt upp: Sedan Arnold fått detta uppdrag, gjorde han väl ett enda försök att gå ut ur denna organisation och att bryta med den? Om han verkligen gjort sådana försök, så väger de en del och måste i alla händelser tagas i betraktande, då frågan om hans kommande öde löses. Vi vet av handlingarna, att Arnold reste till Tasjkent, till Moskva och att han bröt med Tjerepuhin. Vi vet att denna hans avgång ur organisationen bekräftas.

På så sätt måste hans försök att bryta med den trotskistiska organisationen efter det misslyckade utförandet av terrordåden, då han fruktade Tjerepunins hämnd, anses vara fastställda.

Kamrater, domare, hur frånstötande anblicken av den anklagade Arnold än är, så tror jag att denna Arnold, som började sitt liv som en landsstrykare, naturligtvis i betydande grad är offer för det tragiska bedrägeri, varom den anklagade Boguslavski här talade. Ty om icke vanliga medlemmar av den trotskistiska organisationen, folk som under många år har intagit en framstå ende plats i densamma, folk som i spetsen för denna organisation under många år kämpat mot partiet och regeringen, om sådana personer, här inför domstolen förklarar att de blivit offer för ett tragiskt bedrägeri från Trotskis sida, så kan folk som tidigare aldrig haft förbindelser med den trotskistiska organisationen och blivit indragna i den med större rätt påstå att de blivit offer för ett svårt och skurkaktigt bedrägeri. Det synes mig, som om Arnold är ett av offren för detta tragiska bedrägeri av de trotskistiska generalerna. Detta måste i betydande grad tagas i betraktande.

Den anklagade Knjasev fällde följande replik mot *Arnold:*

”Arnold — är en världskuriositet! På 10 miljoner finner man endast en sådan som han.” Denna replik frapperade mig helt enkelt, kamrater domare. Om man överhuvud kan tala om vem denna enda inom en så stor grupp människor är, så vore repliken mer passande för den som fällde den.

Det måste sägas rent ut att hur man än värderar Arnolds handlingar, så gör en sådan replik av en människa, som sitter på de anklagades bänk till en annan, som sitter bredvid honom, ett egendomligt intryck och jag skulle nästan vilja ha sagt, ett ogynnsamt intryck för den som fällt repliken.

Om den anklagade Knjasev vid detta tillfälle gav prov på någon slags egendomlig prydhet, så är det tillåtet att fråga, varför saknades denna prydhet, då man sökte sådana Arnoldar, och då man gav dessa Arnoldar sådana skändliga terroristiska uppdrag.

Kamrater domare, det är de synpunkter som jag ville rikta er uppmärksamhet på.

Ifråga om bevismaterialet i målet är situationen fullständigt klar. Beträffande placeringen av de enskilda figurerna på de anklagades bänk i det riktiga perspektivet så synes det mig att bland alla medlemmarna, av den trotskistiska organisationen, både de som sitter på de anklagades bänk och de som ej sitter där, den anklagade Arnold är en av de obetydligaste personerna, som hänför sig till den grupp, som endast kan vara utförande verktyg i denna organisation och ingen annan roll spelar.

Även tiden för hans deltagande i denna organisation ställer hans figur i bakgrunden. Och slutligen den sista synpunkten: den anklagade Arnold ville verkligen lämna den organisation i vilken han tvingades att inträda; vi vet av erfarenheten, att en hel rad andra medlemmar av den trotskistiska organisationen, betydligt mera ansedda medlemmar, upprepade gånger har gjort hycklande påståenden om sitt avståndstagande, under det att dessa förklaringar i själva verket ej blivit realiserade. För dem har dessa förklaringar tjänat som en täckmantel för fortsättandet av deras skändliga trotskistiska arbete. Med Arnold förhöll det sig annorlunda:

Enbart av hans vittnesmål vet vi, att då han ännu var helt ung, så fick han den första politiska läxan, då han på sin tid var i militärtjänst i Amerika. Han påstår att då han förde ett samtal om sovjetlandet, blev detta genast avbrutet och han blev satt i arrest. Vi kan inte pröva detta helt och fullt, men vi måste tro att under förhållandena i en kapitalistisk stats armé, kamrater domare, får man intet beröm för sådana samtal, och det är klart att han där inte kunde få någon annan politisk lärdom.

Betraktar man hans hela liv och Arnolds långa flackande i olika länder, vilket mani själva verket knappast kan inrymma innanför ramarna av vanliga vittnesmål och inom ramen av vanliga frågeformulär, så måste man i alla fall erkänna, att han ej fått tillbörlig politisk uppfostran och att han fått sin sista politiska lärdom på denna process.

Tillåt mig ,kamrater domare, att hoppas, att då ni i rådplägningsrummet kommer att avgöra frågan om Arnolds öde, om han skall få fortsätta sitt liv eller ej, ni då skall taga alla dessa moment i betraktande. Den politiska läxan i denna process kommer ej att vara den sista i Arnolds liv.

Kamrater domare, just häri består min anhållan.

Ordföranden: Förhandlingarna avbrytes till i morgon kl. 11 f. m. (Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium.>
Armé-militärjuristen V. Ulrich.

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:sta rangen A. Kostjusjko.

Förmiddagsammanträdet den 29 januari 1937.

Kommendanten: Rätten inträder, jag ber er stå upp.

Ordföranden: Sammanträdet fortsätter.

Anklagade Turok, eftersom ni har avstått från försvarsadvokat har ni rätt att hålla ett försvarstal. Önskar ni göra bruk av denna rätt?

Turok: Nej.

Ordföranden: Anklagade Rataitjak, önskar ni göra bruk av rätten att hålla försvarstal?

Rataitjak: Nej, jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Hrasje?

Hrasje: Jag avstår.

Ordföranden: Anklagade Serebrjakov?

Serebrjakov: Jag avstår.

Ordföranden: Den anklagade Pusjins försvarsadvokat, kamrat Kommodov, har ordet.

Tal av försvarsadvokaten N. V. Kommodov

Kommodov: Kamrater domare, som ni vet började kampen mot sovjetmakten omedelbart sedan den kommit till makten. Historiskt är detta förståeligt: den störtade, slagna och krossade borgarklassen med alla sina förgreningar kunde inte finna sig i, att man fråntagit den dess forna ställning, att man berövat den dess privilegier, möjligheterna till utsugning, dess rikedomar o. s. v. Den försökte att återvinna detta. Under denna tid fördes kampen i form av väpnade uppror, tsargeneralernas krigståg, som understöddes och beväpnades av de utländska interventionsmakterna. Kampen var svår och hårdnackad. Den unga sovjetrepubliken försvarade sig bokstavligen talat med sitt hjärteblod. Fienden blev slagen. Detta hade stora politiska och även stora praktiska följder. Segern över den till tänder beväpnade fienden

utvidgade genast Sovjetunionens vänkrets och fiendekretsen krympte betydligt: den ene föll, den andra flydde, den tredje — den hederligaste och mest framsynta — övergick på Sovjetunionens sida. Men resterna av den krossade fienden sträckte inte vapen. De förstod att det redan är meningslöst att uppträda i form av väpnade uppror. De väntade på ett passande tillfälle och började söka nya kampformer. Det av det imperialistiska krigets och tsargeneralernas fälttåg marterade och blödande Ryssland stod inför en utomordentlig ekonomisk katastrof, ett utomordentligt ekonomiskt förfall. Den nya statsmakten, den nya republiken stod inför en svår uppgift — att återupprätta landets ekonomi och föra den in på nya banor. Svårigheterna syntes oövervinneliga. Till lycka för Sovjetrepubliken hade den en genial rorsman. Den förutseende Lenin förstod, att landet måste erhålla en vilopaus, och han införde den så kalladen ekonomiska politiken. Denna politik uppfattade kontrarevolutionärerna av alla slag, av alla schatteringar, av all stämningar så, som att bolsjevikerna avstode från alla sina huvudpositioner: de mottog den med glädje och stora förhoppningar, de trodde sig redan se sovjetmakten digna under bördan av de historiska svårigheterna; om det inte lyckas att störta den med vapen, så skall den bryta samman under tyngden av de svårigheter, som på den tiden reste sig inför den, eller också urartar den och växer in som ett organiskt element i hela det ekonomiska livet. Härav följde parollen: att rotfästa, utveckla och befästa Nep och invänta de gynnsamma resultaten.

De räknade fel. Aren gick och efter en tid stod folkhushållningen på egna ben och folkhushållningens socialiserade sektor började att erövra från Nep den ena hushållningsgrenen efter den andra, först i industrin, därefter i hela produktionen, och slutligen utträngde den Nep från dess sista tillflyktsort — varuomsättningens kanaler — handeln.

Denna seger krympte fiendernas krets betydligt och utvidgade kretsen av vänner. De mest framsynta, de hederligaste förstod, att om man inte kunde störta sovjetmakten med vapnens makt, och om inte folkhushållningen krossades under tyngden av de historiska, oövervinneligt svåra förhållandena, så har följaktligen denna makt slagit rot djupt i folkets liv. Men kontrarevolutionens rester sträckte ej vapen.

Vid slutet av Neps likvidering började de fraktionella framstötarna, varom statsåklagaren här talade. Jag måste säga, att dessa framstötar av den trotskistiska oppositionen från första början blev en samlingspunkt för alla kontrarevolutionära krafter. Kontrarevolutionärerna av alla schatteringar såg i trotskismen inte endast ett hopp på sovjetmaktens fall, utan också ett hopp på kapitalismens fullständiga restaurering i den form, som den existerade före kriget.

Och den sista etappen i den trotskistiska kontrarevolutionens kamp, vilken utgör innehållet i denna process, har utomordentligt klart bekräftat, hur riktigt de kontrarevolutionära elementen värderade trotskismens väsen.

Många hoppades, att makten skulle komma att ramla till följd av inre partistrider. Jag minns att på processen mot ”Mensjevikernas unionsbyrå” karaktäriserade den anklagade Sokolovski dessa två kampetapper under Nepperioden och under den trotskistiska aktionsperioden, som av vegeterande perioder och satte dessa etapper i motsats till nästa kampetapp, vars huvudform var skadegörelseverksamheten. Det logiska förloppet av kampen mot sovjetmakten, gör det möjligt att förstå, varför skadegörelsen på folkhushållningen front sattes på dagordningen.

Månad för månad, dag för dag förstärktes hushållningen, den utvecklade sig på bredden och på djupet. Fienderna förstod, att då de inte lyckats att störta sovjetmakten med vapenmakt, och då inte hushållningen krossats under de historiska svårigheterna, så måste man på konstlad väg hämma dess utveckling, man måste riva ned det som har byggts upp. Härav de nya direktiven och den nya kampformen: skadegörelseverksamheten.

Som en form av konstlat förstörande av folkhushållningen har skadegörelseverksamheten otvivelaktigt tillfogat folkhushållningen stor skada. Den har tillfogat blodiga sår på många områden av denna hushållning, men organismen var stark, dessa sår blev icke dödsbringande.

Till tiden omfattar denna period omkring tre-fyra år, om man räknar Sjachtyprocessen som begynnelseperioden för denna kampform, och processen mot skadegörarna på de elektriska stationerna i slutet av 1932 eller i början av 1933 som slutperiod.

Slutet av denna kampperiod, denna nya kampetapp, sammanföll till tiden med kollektiviseringens framgångar på landsbygden. Och både Sovjetunionens fiender och vänner förstod alla förträffligt att kollektiviseringen på landsbygden är inte bara ett enkelt utbytande av två system för jordens brukning. Alla förstod de utmärkt att kollektiviseringen på landsbygden förändrar hela landsbygdens levnadssätt. Alla förstod att sekellång vidskepelse utrotas, att traditionerna krossas, att den bottensats och det mögel, som under många hundra år har avlagrat sig i det okunniga och otvättade Ryssland rensas bort. Inte endast jordens utseende och landsbygdens yttre anblick förändrades. Just därför var det som denna front blev skådeplatsen för en förbittrad strid med fienden. Kampen antog oerhört skarpa former av terroristdåd mot de samhälleligt verksamma personerna, mot aktivisterna, kulturarbetarna på landsbygden, slagbrigadörerna, mot var och en som ärligt och hängivet tjänade kollektiviseringens sak. Då livets avigsidor återspeglas i domstolsprocesserna, så minns jag många processer, där det varit fråga om att alla de som ärligt och hängivet arbetat och tjänat kollektiviseringens sak fallit offer för terrorn. Det är de historiska etapperna av kampen mot sovjetmakten under de förgångna 19 åren, vartill också den sista etappen hör.

Vilka är de huvudsakliga, de karakteristiska dragen i denna kamp? Jag skulle säga att de är tre. Det första: kampen mot sovjetmakten var inte en kamp av de politiska stämningarna eller schatteringarna. I det avseendet hade kamrat Vysjinski fullkomligt rätt, då han karakteriserade denna kamp som en kamp mellan två system. Jag skulle nästan vilja ha sagt, det är en kamp mellan två epoker, en kamp mellan två världsåskådningar, och sådan kommer den att förbli intill det sista. Det är det första karaktäristiska huvuddraget,

och då fascismen i dag är den aktivaste försvararen av de forna produktionsförhållandenas system i deras sämsta form, så är det också förståeligt, varför fascismen och trotskismen räckt varandra handen, och slutit förbund för gemensam utsugning, våld och slaveri.

Det andra karaktäristiska draget i denna kamp är det faktum att varje efterföljande kampperiod överträffat den föregående i cynism och skamlöshet. I denna mening är den sista kampetappen, och jag hoppas att det verkligen blir den sista, den mest cyniska, den skamlösaste. Här samlades som i en brännpunkt alla former, alla arter av den kamp, som sträckt sig över dessa 19 år. Diversioner och skadegörelse, spionage och terroristiska dåd, överenskommelser med utländska interventionsmakter och uppdelning av Ryssland.

Och det tredje karaktäristiska historiska draget i denna kampprocess mot Sovjetmakten är slutligen den omständigheten, att kontrarevolutionen år för år, från den ena nederlagsetappen till den andra allt mera urartade, blev allt ruggigare, allt obetydligare och oansenligare, ehuru också allt ondskefullare och grymmare. Allt som tidigare varit relativt hederligt och framsynt hos kontrarevolutionen försvann från densamma.

I Pjatakovs vittnesmål finns det ett påpekande att Trotski 1931 gav rådet att upphöra med masskampen. Det var naturligtvis inte för det att han inte tyckte om den. Denna inpiskade demagog önskade tvärtom denna kamp. Men därtill måste man ha massor. Och dessa massor fattades. Under domstolsförhandlingarna ställde kamrat Vysjinski till Sokolnikov frågan: På vem tänkte ni stödja er inom landet i er kamp mot Sovjetmakten? På vilka krafter? Sokolnikov svarade inte direkt. Han uteslöt undan för undan de skikt av befolkningen, på vilka man inte kunde stödja sig, och vad blev resultatet? Han uteslöt hela arbetarklassen, han uteslöt alla de arbetande bönderna, och själv tillägger jag, han måste utesluta också den arbetande intelligensen. Vad blir då kvar? Vad blir kvar? Sokolnikov tänkte efter och svarade: Vi satte vårt hopp till resterna av de krossade kulakerna på landsbygden. Dit har således den

trotskistiska kontrarevolutionen kommit efter många år av kamp mot sovjetmakten, just med kulakerna står den där. Kamrater domare, de står där med kulakernas sista rester.

Under tiden har den unga sovjetrepubliken förstärkts år för år, den har utvidgats, den har blivit rikare och förvandlat sig till den mäktiga Sovjetunionen, och sitt 20-årsjubileum skall den, därom är jag djupt övertygad, fira som den allra starkaste makt i världen.

Men den stalinska ledningen, mot vilken också denna kamp var riktad? Den har förmått att under dessa år sammansvetsa omkring sig de 170 miljoner av det arbetande folket. 170 miljoner, varibland det finns inte mindre än 100 olika nationaliteter. Dessa 170 miljoner har omgivit sina ledare med en sådan mur av kärlek, aktning och hängivenhet, som ingen någonsin skall kunna genombryta. Aldrig och ingen!

Jag har fullt medvetet riktat er uppmärksamhet på denna historiska process av kampen mot sovjetmakten. Detta historiska aspekt har en stor betydelse för mig som advokat i innevarande mål.

Man måste förstå oss. Det är ej lätt för oss. Och om vi försvarsadvokater på denna process kommer att bedja er, kamrater domare, att ifråga om den ena eller andra av de anklagade göra eftergifter från det högsta straffet som statsåklagaren föreslog, så är det ej av motiv och ej av bakgrunder, som ligger i brottets natur, här är vi berövade alla möjligheter. Det är ej av motiv som ifråga om några anklagade skulle kunna ligga i deras personlighet, ty politiskt dubbelspel utplånar personligheten i lika hög grad som brott — utan av motiv som framgår ur själva Sovjetunionens styrka, kraft och makt. Det är vårt huvudargument i försvaret. Till detta huvudargument för försvaret tillägger jag en rad synpunkter, beträffande den av mig försvarade Pusjin, som baserar sig på hans ringa betydelse i den organisation, där han var medlem. Jag kan inte finna mig i att skära alla de anklagade över en kam.

Om man skulle tillåta mig, skulle jag placera alla dessa anklagade i koncentriska cirklar. I centrum står Trotski, understödd av Sedov, en son värdig sin fader. Den första cirkeln, det är alla de som står i direkt förbindelse med honom antingen genom personliga samtal eller genom korrespondens. Det är alla de, som har varit ledare av parallellcentrum, det är alla de som har utarbetat och omarbetat alla erhållna direktiv. Den andra cirkeln, det är de som stod i direkt förbindelse med den första cirkeln och — skulle jag vilja säga — var de levande förmedlarna av de direktiv som erhållits från utlandet eller utarbetats här. Den tredje cirkeln, det är alla de som stod i förbindelse med personerna i den andra cirkeln och som hade att verkställa bestämda konkreta uppdrag. Pusjin står i denna tredje cirkel.

Kamrat åklagaren ställde vid förhöret här inför rätten Pusjin en fråga, vilken en försvars-advokat måste ställa. Det gör statsåklagarens objektivitet all heder. Han frågade Pusjin: ”Men visste ni att parallellcentrum existerade?” Det är en mycket djupgående och betydelsefull fråga, från vår, från försvarets synpunkt.

Pusjin svarade: ”Jag visste det ej.” Det kan man tro, därför att han var inte förbunden direkt med någon av hövdingarna. Jag säger mer än så: om han även kunde ha gått till Pjatakov i tjänsteärenden, så kunde det ju hända att han inte ens var bekant med de andra. På så sätt kände han ej till de direktiv, vilka genomfördes av centrum. Han hade inte kännedom om dem medan han delar ansvaret i samma grad som centrums ledare och organisatörer.

Jag känner inte till hur Pusjin, som jämförelsevis sent, 1934, inträdde i den trotskistiska organisationen och tidigare ej hade förbindelse med densamma — hur han upptog direktivet om Rysslands delning och landets bortschackrande. Ty man kan gå med på stora brott, på svåra brott, men man kan i sina egna tankar förfasa sig över de förslag och de direktiv, som Trotski gav centrum på den senaste tiden.

Pjatakov och Radek sade att då de fick detta direktiv, så blev de bestörta och ville arrangera ett sammanträde med sina vänner för att diskutera det. Pusjin var ej helt och fullt inne i det

trotskistiska stämningar, vilka återspeglades i Trotskis sista direktiv om nederlagslinjen och Rysslands uppdelning och om man hade uttalat detta direktiv till honom så månne inte — även om han är en skadegörare — hans sovjetpatriotiska känslor skulle ha vaknat, den sovjetpatriotism kamrat åklagaren talade om? Ty man föreslog ju honom att stycka sitt fädernesland, och vem vet — kanske skulle han med fasa ha slagit ifrån sig denna tanke.

Glöm ej, kamrater domare, att i denna ocean av hemska illgärningar, som förövades av den trotskistiska kontrarevolutionen, så finns det för Pusjin ytterligare en ljusglimt. Han stod vare sig direkt eller indirekt i förbindelse med det direktiv, som kommer vårt blod att isas, då vi hör det nämnas. Jag menar terrordåden.

Men ansvaret? Han bär fullt ansvar. Då kamrat åklagaren förkunnade er lagen med sin stränga sanktion sade han, att under förmildrande omständigheter finns det möjlighet att göra avkall på det stränga straff, vilket naturligtvis, för en sådan art av förbrytelser är ett normalt straff.

Vi försvarsadvokater måste i denna process samla alla korn av det positiva, som kan förmildra den ena eller den andra av de anklagades öde. Korn efter korn, ty tillsammans kan dessa korn måhända ge er möjlighet att i rådplägningsrummet göra avkall från den strängaste grad av straff, utan att kompromissa med ert domarsamvete. Och vi måste göra det enligt vårt samvete, ty i annat fall har ni rätt att göra oss förebråelser.

I Pusjins sak ser jag dessa korn däri att hans andel i den trotskistiska organisationen var obetydlig. Den faktiska sidan av saken är klar. Men jag måste säga mera. I går genomläste jag anklagelseakten än en gång. Jag läste igenom Pusjins uttalanden och såg att allt det som utgör innehållet och föremålet för hans skuld, det uppgavs av honom själv den 22 oktober, samma dag som han häktades, med alla dess detaljer. För mig är detta mycket viktigt. Det är viktigt därför att Pusjins sak börjar med hans egenhändiga brev till kamrat Jesjov. Några timmar efter arresteringen skrev han ett egenhändigt brev, vari han meddelade att han omedelbart, utan att betänka sig skall berätta allt han vet om den trotskistiska organisationen, om dess verksamhet inom kemiindustrin. Han berättade också verkligen om detta, varvid han förtäljde sådana detaljer, som i fråga om uppriktighet och öppenhjärtlighet inte lämnar något tvivel om äktheten i dessa vittnesmål.

Jag förstår, kamrater domare, det misstänktsamma förhållande som naturligtvis plägar förekomma hos var och en av domstolens medlemmar gentemot de anklagades vittnesmål. Men det finns även ibland uppriktiga vittnesmål, vilka besegrar misstankarna, och i detta tillfälle beledsagas det uppriktiga uttalandet av påvisandet av sådana detaljer, sådana småsaker, som blivit prövade av de sakkunniga och erkända som fullständigt riktiga.

Tillåt mig att erinra er om en episod, som vittnar om att många förbrytargestalter har omfostrats i det stora socialistiska uppbygget. Här har just det tragiska fallet med ingenjör Bojarsjinov relaterats. Jag kommer mycket väl ihåg honom. Han står för mig som levande från Sjahty-processens dagar. Han var en skadegörare, men en person med ovanlig förmåga: Han hade ingen högskolebildning, men beklädda den mycket höga posten som överingenjör i trusten ”Donugel”. Han var på den tiden skadegörare. Men ni såg med vilken uppriktighet, med vilken ärlighet denne f. d. skadegörare blev en präktig sovjetarbetare. Under processens gång har jag läst uttalanden om honom av hans arbetskamrater, vilka med förståelig avsky skrev om den vidunderliga illgärning, som blev förövad i Sibirien, då denna tidigare skadegörare, men nu en ärlig arbetare, bokstavligen krossades under en lastbil på uppdrag av Sjestov, Tjerepuhin och andra.

Vem vet, kanhända det egenhändiga brev, som Pusjin skrev under de första timmarna efter sin häktning, och de uttalanden som han avgivit, dessa utförliga och öppenhjärtliga uttalanden var ett eko av en inre vändning, vilken tidigare antytts.

Jag tillåter mig att framhålla att Pusjin faktiskt lämnade trotskisternas arbete redan hösten 1935. Kamrat Vysjinski frågade honom: Kanske ni lämnade det för att ni icke fick några

uppdrag? Nåväl, låt vara att det var för den sakens skull, men han hade ju möjligheten att visa eget initiativ, och han hade tillfällen därtill. I juli månad 1936 kom Pusjin till Kamenski-kombinatet, där sammanträffade han med Geid och med Dukojevski, folk som han värvat till den trotskistiska organisationen. Hade han ej kunnat ge dem skadegörelsedirektiv, direktiv om diversionsdåd? Men han försökte att undvika sammanträffanden med dem. Jag har kontrollerat hans vittnesmål och måste säga, denna version blev inte framförd här inför domstolen, den är tillräckligt utförligt belyst i hans vittnesmål av den 17 januari 1937. Ni ser med vilken noggrannhet denna människa påvisade t. o. m. småting. Småsakerna är inte viktiga i den meningen att man kunde fastslå någonting i det faktiska materialet, utan småsakerna är viktiga i den meningen att de karaktäriserar vittnesmålets uppriktighet, dess sanningsenlighet. Kamrat åklagaren frågade inför rätten en av de sakkunniga: ”Vari ligger skiljaktligheterna mellan sakkunskapens utlåtande och vittnet Tamms utsagor i frågan om diversionsdådet vilket förövades på Gorlovkafabriken i november 1935?” Den sakkunnige påvisade: ”Tamm säger att den regim som var förutsedd av instruktionerna blev bruten 4 dagar före explosionen, men vi experter anser att den blev bruten 11 dagar tidigare.” Pusjin reste sig och sade: ”Jag skulle be att få det intygat att i mina vittnesmål angivits — 10 dagar.” Det synes vara en småsak, men den har ej betydelse som ett faktum, ty det kan ju vara det samma, explosionen ägde ju rum, man måste svara för detta diversionsdåd — men denna småsak karaktäriserar öppenhjärtligheten och sanningsenligheten i vittnesmålen. Jag har kontrollerat, om Pusjin sade sanningen i sina uttalanden inför domstolen, och det visade sig att i protokollet över förhören av anhopningen av acetylen i kondensatorernas flytande syre, vilken måste utföras flera gånger under varje skift, inte företogs under loppet av 10 dagar, vilket framkallade en explosion av kolossal styrka.” Här liksom också den 22 oktober d. v. s. dagen för hans häktning, var han ända in i detalj sanningsenlig i sina vittnesmål. Från november 1935 till dagen för hans häktning gick nästan ett år, och under loppet av detta år finner ni inte ett enda moment vare sig på skadegörelseområdet eller ifråga om överlämnande av meddelanden, som skulle kunna läggas honom till last. Det är också ett positivt moment. Det är sant, att i denna ocean av utförda förbrytelser som jag uttryckte mig, så är detta kanske endast en droppe, men denna droppe kan hos er i rådplägningsrummet, tillsammans med andra moment rädda livet åt honom.

Glöm inte, kamrat domare, att han under denna tid befann sig under en så stark mans inflytande som Rataitjak. Rataitjak har här sagt i sina vittnesmål, att han värvade olika personer med olika metoder till organisationen. Pusjin påvisade att den metod, varmed Rataitjak värvade honom, bestod däri, att han hela tiden påminde honom om den välgärning han hade gjort honom, då Pusjin ställdes under åtal på grund av artiklarna 109 och 111 i Strafflagen och att han hade i tjänsten avancerat tack vare honom och därför vore honom tack skyldig. Vem vet, kanhända det faktum, att Pusjin inte begick några förbrytelser under 1936 förklaras av att han drog sig undan Rataitjaks inflytande, och vid denna tid reste bort för att arbeta på bygget av Rionkombinatet.

Summerar jag allt beträffande Pusjin med det huvudargument som jag talade om, så måste jag ännu en gång understryka, att han ej kände till existensen av parallellcentrum, och att han ej var helt inne i de direktiv, som centrum genomförde. Han har inte haft någon delaktighet i terrordåden, han lämnade det faktiska arbetet i den trotskistiska organisationen i slutet av november 1935, han verkade på uppdrag av Rataitjak, han gav omedelbart en uppriktig bekännelse, han har riktigt berättat allt. Jag tror att summan av dessa små positiva drag ger mig rätt att bedja, och er rätt att tillfredsställa min begäran, att göra avkall på den högra grad av straff, som statsåklagaren föreslog gentemot Pusjin.

Kamrater, domare, jag slutar mitt tal. Friheten är inget export- eller importföremål. Friheten tillkämpar sig folket med sitt blod. Men om det erövrat den, så släpper det den ej ifrån sig. Det är vanvett att tro, att Sovjetunionens folk, som i Oktoberrevolutionen erövrat en verklig

frihet, skulle lämna den ifrån sig till någon frivilligt, eller ens vid utländska interventionsmakters ingripande. Ett sådant försök har gjorts men det lyckades inte ens år 1919. Att drömma om att det skall lyckas 1937, kan man endast om man förlorat förståndet. Att önska det, betyder att förlora sin heder, men att vara behjälplig därtill, betyder att förlora både förståndet och hedern.

Landet är uppbragt, men det är lugnt. Det är lugnt i medvetandet av sin styrka och kraft. Det är lugnt därför att de blodiga sidor som den trotskistiska kontrarevolutionen inskrivit i historien om kampen mot sovjetmakten, det är det förgångnas omvända sidor och de stör inte Sovjetunionen det ringaste i dess segerrika marsch till den ljusa och glada framtid, som förnimmes av oss alla.

Ordföranden: Kamrat Vysjinski, önskar ni begagna er av er rätt till svarstal?

Vysjinski: Nej, jag avstår.

Ordföranden: Vi övergår till slutorden. Den anklagade Pjatakov har sista ordet.

Slutord av den anklagade J. L. Pjatakov

Pjatakov: Medborgare domare, jag avstod från försvarstalet, emedan statsåklagarens anklagelse var riktig ifråga om fastställandet av fakta, emedan den var riktig ifråga om kvalifikationen av mitt brott. Men jag kan icke godkänna, jag kan icke förlika mig med ett av statsåklagarens påståenden, nämligen att jag också nu förblivit en trotskist. Ja, jag var trotskist under loppet av många år. Jag gick hand i hand med trotskisterna, men det enda motivet, det enda som föranledde mig att ge de uppgifter jag gav, var önskan att åtminstone nu, även om det är för sent, frigöra mig från mitt vedervärdiga trotskistiska förflutna.

Och därför förstår jag att min bekännelse, berättelsen om den verksamhet, den vidriga, kontrarevolutionära, brottsliga verksamhet som jag och mina medbrottslingar utfört, att den till tiden kom alltför sent för att kunna få några praktiska följder för mig personligen. Men beröva mig icke rätten till medvetandet om, bara till medvetandet om att jag, om än för sent, kastat ifrån mig denna smuts, denna skändlighet.

Det tyngsta, ärade domare, är för mig icke den rättvisa dom som ni kommer att fälla. Det är framför allt erkännandet inför mig själv. Erkännandet under rannsakningen, erkännandet inför er och erkännandet inför hela landet, att jag som resultat av hela min föregående brottsliga och illegala kamp hamnat i ett moras, i själva centrum av kontrarevolutionen — en kontra-revolution av den mest motbjudande, nedriga fascistiska typ, den trotskistiska kontrarevolutionen.

Det vore orätt att tro att jag, när min trotskistiska verksamhet började, skulle ha vetat vart den leder. De vore orätt att tro — det förmildrar icke i ringaste grad mina objektiva brottsliga handlingar — men det vore orätt att tro, att jag subjektivt ställde mig kontrarevolutionära uppgifter och var medveten om i vilket träsk av skändlighet och brott vi sist och slutligen hamnar.

Ja, jag gjorde en gång ett försök att bryta med trotskismen. Det var 1928-1930, och detta försök blev icke genomfört ända till slutet. Jag frigjorde mig icke från alla rester av mitt förflutna, den giftiga gadden av den trotskistiska ideologins rester blev kvar. Det var en gadd, som att börja med icke medförde några större praktiska följder för mig, men senare uppkom här den elakartade varböld, som ledde mig in på brottets, förräderiets och landsförräderiets väg. Denna varböld har nu öppnats.

Tro icke, medborgare domare — även om jag är en brottsling, så är jag människa — att jag under dessa år, år av kvalmig trotskistisk illegalitet, icke skulle ha sett det som försiggår i landet. Tro icke att jag icke skulle ha förstått det som göres i industrin. Jag säger er öppet, att ofta när jag trädde ut ur den trotskistiska illegaliteten och sysslade med mitt övriga praktiska

arbete, kände jag det ibland som en lättnad, och mänskligt sett var denna dubbelhet naturligtvis icke endast ett uttryck av det yttre uppträdandet, utan också en inre företeelse.

Jag icke bara förstod det som försiggår. Jag såg ju, oaktat det icke i ringaste mån förmildrar vare sig brottens skändlighet eller deras objektiva betydelse, men jag såg ju att vi — en liten grupp trotskister, som statsåklagaren riktigt sade: förtruppen för den fascistiska kontra-revolutionen — att vi med våra skadegörelsehandlingar faktiskt icke det ringaste kan förändra industrins och hushållningens objektiva utvecklingsgång. Men vi gjorde det. Och först när vi i slutet av 1935 och under 1936 kom alldeles nära eller riktigare, det är icke riktigt — icke kom alldeles nära utan vi var redan mitt inne i landsförräderiet i trolöshet och den mest ohöljda fascistiska kontrarevolution, då det också för oss blev klart att vi höll på att förvandlas till en agentur för fascismen, först då uppstod icke bara hos mig en strävan att komma bort ifrån det. Jag fann hos mig varken tillräckligt mod eller tillräcklig fasthet att beträda den enda väg som stod öppen, d. v. s. vägen att frivilligt berätta om min verksamhet, avslöja organisationen och avslöja allt det som jag gjort i det förflutna, d. v. s. att göra det tidigare än jag gjorde.

Så kom min häktning. Häktningen hade sin positiva betydelse, för så vitt som jag gav uttömmande och fullständiga uppgifter om den trotskistiska verksamheten. Men den hade sin betydelse endast i det avseende, att om jag tidigare försökte kravla mig upp ur denna grop på oriktiga vägar, så ställde mig fängslandet inför dilemmat: att antingen i fortsättningen och ända till slutet förbli en fiende, som icke erkänner, som icke blottar något, som till det sista förblir trotskist, eller att beträda den väg som jag beträdde.

Jag förstår att detta icke kan tjäna som motiv för något överseende. Jag vill bara förklara för rätten, vad som sist och slutligen föranledde mig att meddela de uttömmande uppgifter vilka, som jag hoppas, åtminstone i någon mån bidragit till att reda ut denna smutsiga härva.

Jag vill säga, ärade domare – det vore löjligt att här tala om det – att självfallet inga metoder av repression eller påtryckning använts för mitt vidkommande. Dessa metoder skulle ju icke heller, åtminstone för mig personligen, ha kunnat utgöra bevekelsegrund för mina meddelanden.

Icke fruktan var bevekelsegrunden till att jag berättade om mina förbrytelser. Vad kan väl vara värre än själva medvetandet och erkännandet av alla de brott, de svåraste och skadligaste brott som jag förövat?

Varje straff, som ni kommer att döma mig till, blir lättare än själva erkännandets faktum. Det var därför jag icke kunde finna mig i statsåklagarens påstående, att jag också nu på de anklagades bänk är samma trotskist som jag alltid varit.

Och nu då icke bara jag står inför sovjetdomstolen, då jag enligt sovjetlagarna bär mitt fulla straffrättsliga ansvar inför sovjetdomstolen för mina brott, då vi i full utsträckning måste stå till svars för våra handlingar, kommer den, i vars namn vi gjorde allt detta, enligt vars direkta anvisningar och uppmaningar vi utförde allt detta – jag tror att jag känner honom mycket väl – icke att finna på något bättre än att förneka allt det som vi gjort tillsammans med honom och under hans ledning, att förtala oss, att ljuga, att beskylla oss för feghet och vad annat som helst.

Trotski kommer icke att göra något annat. Jag känner honom alltför väl för att tvivla därpå. I stället för att här inför rätten öga för öga förneka eller kasta de beskyllningar mot mig som han utan tvivel kommer att kasta, ofarligare för honom att fortsätta sitt skadegörelsearbete.

Jag personligen, medborgare domare, känner mig mycket litet berörd därav. Jag beklagar bara djupt att denna huvudbrottsling Trotski, som icke ångrat sig och förblir förbrytare ända till slutet, icke sitter på de anklagades bänk tillsammans med oss.

Jag är alltför klart medveten om mina förbrytelser och jag vågar icke anhålla om ert överseende. Jag kan icke ens besluta mig för att be er om förskoning.

Om några timmar skall ni fälla er dom över oss. Här står jag inför er i smuts, nedtryckt av mina egna brott, själv skulden till att jag berövats allt, att jag förlorat mitt parti, att jag icke har vänner, att jag förlorat min familj, att jag förlorat mig själv.

Beröva mig icke ett, medborgare domare. Beröva mig icke rätten att få vara medveten om, att jag också i edra ögon, om än alltför sent, funnit tillräcklig kraft att bryta med mitt brottsliga förflutna.

Ordföranden: Jag ger anklagade Radek ordet för sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade K. B. Radek

Radek: Medborgare domare! Sedan jag erkänt mig skyldig till fosterlandsförräderi är varje möjlighet till försvarstal utesluten. Det finns inga sådana argument, varmed en fullvuxen människa, som icke förlorat medvetandet, kunde försvåra fosterlandsförräderiet. Jag kan icke kräva att man tar hänsyn till förmildrande omständigheter. En människa, som tillbringat 35 år i arbetar rörelsen, kan icke förmildra sin skuld med några som helst omständigheter, då han erkänner fosterlandsförräderiet. Jag kan icke ens åberopa mig på, att det var Trotski som bragte mig att spåra ur från den riktiga vägen. Jag var redan en fullvuxen människa, när jag träffade Trotski, och hade redan mina bestämda uppfattningar. Och om Trotskis roll i utvecklingen av dessa kontrarevolutionära organisationer i allmänhet är kolossal, så var Trotskis auktoritet minimal för mig, i det ögonblick då jag beträdde den väg, som betydde kamp mot partiet.

Jag gick tillsammans med den trotskistiska organisationen icke i namn av Trotskis lilla ”teori”, vars ruttenhet jag förstod redan under min första förvisning, och icke för att erkänna hans auktoritet som ledare, utan därför att det icke fanns någon annan grupp, på vilken jag kunde stödja mig för de politiska mål som jag ställde mig. Med denna grupp hade jag varit förbunden i det förflutna och därför gick jag med den. Jag gick icke därför att jag drogs in på denna väg, utan på grund av min egen värdesättning av läget, på grund av frivilligt val. Och härför bär jag det fullständiga, utomordentliga ansvaret – ett ansvar som ni kommer att mäta i enlighet med lagens bokstav och i enlighet med vad ert samvete bjuder er som Sovjetunionens domare.

Härmed kunde jag avsluta mitt slutord, om jag icke ansåge det nödvändigt att uttala mig emot den belysning av processen, den belysning i en detalj, icke av själva huvudsaken, som här givits och vilken jag måste tillbakavisa, icke ur min personliga synpunkt, utan nr politisk synpunkt. Jag har erkänt min skuld och avlagt fullständig bekännelse därom, icke på grund av ett enkelt behov att ångra mig – ångern kan vara ett inre erkännande, som man icke behöver meddela åt andra, som man icke behöver visa någon – icke heller på grund av någon sanningskärlek i allmänhet – denna sanning är mycket bitter och jag har redan sagt, att jag hellre ville bli tre gånger skjuten än erkänna den – utan jag måste erkänna min skuld på grund av den allmänna nytta, som denna sanning måste medföra. Och när jag hörde att bara banditer och spioner sitter på de anklagades bänk, så måste jag motsäga detta icke för att försvara mig själv, ty om jag en gång erkänt fosterlandsförräderiet, så betyder det ur min, ur mänsklig synpunkt föga, om jag förrådde landet genom avtal med generaler, och jag besitter icke något yrkeshögmod, som skulle tillåta mig att begå förräderi med generalerna, men icke skulle tillåta mig att göra det med agenterna.

Men saken är följande – denna process har uppvisat två betydande saker: De kontra-revolutionära organisationernas sammanflätning med alla kontrarevolutionära krafter i landet. Det är ett faktum. Men detta faktum är ett kolossalt, objektivt bevis. Skadegörelsearbetet kan fastställas av de tekniska sakkunnige, och det terroristiska arbetet stod i samband med så många personer, att dessa personers vittnesmål, utom de sakliga bevisen, ger en fullständiga bild. Men processen har två medelpunkter, den har också en annan kolossal betydelse. Den

har visat krigets smedja och den har visat att den trotskistiska organisationen blivit en agentur för de krafter, som förbereder det nya världskriget.

Vilka bevis finns för detta faktum? För detta faktum finns två personers vittnesbörd – mina uppgifter för så vitt som jag fick direktiv och brev av Trotski (vilka jag tyvärr uppbränt) samt uppgifterna av Pjatakov, som talade med Trotski. Alla andra uppgifter av de övriga anklagade stödjer sig på våra uppgifter. Om ni har att göra med rent kriminella förbrytare och spioner, hur kan ni då vara förvissade om att det som vi sagt är sant, att det är den orubbliga sanningen?

Jag förstår att statsåklagaren och rätten, som känner trotskismens hela historia och som känner oss, icke har någon anledning att misstänka, att vi, som bär terrorns börda på våra skuldror, dessutom för nöjets skull har påbördat oss fosterlandsförräderiet. Att övertyga er härom vore alldeles överflödigt. Härom måste vi för det första övertyga de spridda, kringirrande trotskistiska elementen i landet, som ännu icke sträckt vapen, som är farliga och som måste förstå att vi här talar, uppskakade i vårt allra innersta, att vi talar sanning och bara sanning. Och vi måste dessutom visa hela världen vad Lenin – jag nämner med rysning detta namn från de anklagades bänk – skrev om krigets hemlighet i brevet, i direktiven till delegationen som reste till Haag. En del av denna hemlighet befann sig händerna på den serbiska unga nationalisten Yavrilo Princip, som förstod att dö i fästningen utan att yppa den. Han var en serbisk nationalist och han kände på sig att han hade rätt när han kämpade för denna hemlighet, som bevarade den serbiska nationella rörelsen. Jag kan icke dölja denna hemlighet och taga den med mig i graven av den orsak, att om jag, till följd av det som jag erkänt, icke har rätt att uppträda såsom en ångerfull kommunist, så ger mig i alla fall de 35 år, som jag varit med i arbetarrörelsen, trots alla fel och brott med vilka de slutat, rätt att kräva att ni tror mig åtminstone i en sak – att dessa folkmassor, med vilka jag gick, dock betyder något för mig. Och om jag skulle dölja denna sanning och lämna scenen med den, såsom Kamenjev gjorde, såsom Sinovjev gjorde, såsom Mratjkovski gjorde, så skulle jag, när jag övertänkte alla dessa saker, i dödstimmen höra förbannelserna från de människor, som kommer att dräpas i det kommande kriget och som jag genom mina vittnesmål kunde förse med stridsvapen mot det krig som förberedes.

Därför bestrider jag påståendet, att det är kriminella förbrytare som sitter på de anklagades bänk, personer som förlorat alla mänskliga drag. Jag kämpar icke för min heder, den har jag förlorat, jag kämpar för att man skall erkänna sanningen i de uppgifter jag givit, en sanning, icke bara för denna sal, för allmänna åklagaren och rätten, vilka känner oss som fjällade fiskar, utan för en betydligt bredare krets av personer, som känt mig i 30 år och icke kan förstå hur jag kunnat sjunka så djupt. Jag vill att de med övertygelse skall kunna se från början till slut, varför jag givit dessa uppgifter, och därför är jag, oaktat jag delvis redan talat om denna sak, tvungen att ge en bild av händelserna och det som vi upplevat under senaste tid, i främsta rummet från det ögonblick, då vi fick den senaste instruktionen från Trotski.

Jag måste förklara, varför det i januari fattade beslutet att avslöja allt icke blev uppfyllt, och jag måste förklara varför jag icke kunde göra det, när man förhörde mig, varför jag, åtminstone när jag kommit till Inrikeskommissariatet, inte med detsamma följde detta beslut. Statsåklagarens tvivel är fullständigt berättigade. De yttre fakta talar emot ett sådant beslut. Och dessutom frågar sig statsåklagaren, som har bakom sig ett sådant faktum som att Kamenjev föredrog att gå under just som en bandit utan politiskt program, varför man måste tro på att ärligheten här är fullständig, att sanningen har sagts utan förbehåll?

Utan någon egenkärlek – min personlighet spelar här en ytterst liten roll – måste jag ,för det första nämna de personliga omständigheter, som för mig underlättade att före de andra och till det inre mera avgörande förstå Trotskis decemberdirektiv som en final, ett slut, en nödvändighet att bryta med allt.. Det var de personliga orsakerna. En del av mina medanklagade

återvände till kampens väg som övertygade trotskister, vilka intog ståndpunkten av permanent förnekande av möjligheten att uppbygga socialismen i ett land

Jag återvände efter att ha förlorat tron på denna trotskistiska konception, jag återvände klenmodig inför socialismens svårigheter 1931-33. Det visar bara, att det är lättare att teoretiskt erkänna socialismens uppbygge, än att ha den kraft och viljestyrka, som kunnat fostras bara hos de människor vilka gick med partiet utan kamp, av djupaste inre övertygelse. När man hyste misstro till de ledande kadrerna eller icke hyste tillräckligt förtroende och, icke var tillräckligt förbunden med kadrerna, var själva teorin en död bokstav, det var en teoretisk, icke en praktisk ståndpunkt. På denna punkt snubblade jag och gick tillbaka till den illegala verksamheten. Och på denna väg blev jag genast bedragen. Jag säger detta icke för att förminska min skuld, utan emedan jag förstorade detta bedrägeri, gjorde det tiofalt större gentemot våra enkla anhängare och för att ni skall förstå de personliga omständigheter, som gjorde det lättare för mig att förstå nödvändigheten av en vändning.

När jag inträdde i organisationen sade Trotski i sitt brev icke ett knyst om att erövra makten. Han kände på sig att denna ide skulle synas mig allt för äventyrlig. Han utnyttjade bara min djupa oro och den omständigheten, att jag i ett sådant tillstånd kan besluta mig för att vara med. Senare skulle allt komma i de rätta gängorna. Och när Pjatakov i december 1932, under ett samtal sade mig: ”Vad nu, vad nu, här är det fråga om en statssammansvärjning”, så var det genast i början den första rämnan.

I september 1933 medförde Romm åt mig Trotskis brev, där det talades om skadegörelsearbetet som en självklar sak. Återigen – också Romm sade i sitt uttalande, att jag helt och hållet bragtes ur fattningen. Varför? Därför att man under mina underhandlingar icke sade mig ett ord om skadegörelsearbetet och med vett och vilja icke gjorde det. Man visste att jag efter kampen mot skadegörelsearbetet, efter att alla dess avskyvärda drag blivit blottade, icke kan ryckas med härav. Och därför dolde man det för mig. Och när Pjatakov ånyo öppnade mina ögon för dessa saker, så visste jag självfallet: Dörren är igenslagen. Det hade varit löjligt att på denna grund inlåta sig i en tvist. Men det var den andra rämnan.

Och när jag slutligen efter att 1934 ha erhållit Trotskis direktiv, skickade honom centrums svar och för egen del tillade, att jag är ense om att sondera terrängen – men bind er icke vid några förpliktelser, läget kan förändras. Jag föreslog: Låt Putna föra underhandlingarna, eftersom han har för förbindelser med de ledande militära kretsarna i Japan och Tyskland. Och Trotski svarade mig: ”Vi binder oss icke vid några förpliktelser utan er och fattar inga beslut.” Ett år teg han. Efter ett år ställde han oss inför faktum av ett avtal som han träffat. Förstå mig, vill icke jag göra en dygd av att jag reste mig däremot. Det är bara ett faktum, så att ni förstår det.

Och vad för bild hade jag inför mig? Den första etappen. Kirov mördades. År av terroristiska förberedelser, tiotals kringirrande terroristiska grupper, som på måfå lurade på ett tillfälle, då de kunde sticka ned någon av partiets ledare, och resultatet av terrorn blev för mig personligen, att ett människoliv gick förlorat utan några som helst politiska resultat för oss. För en gruppterror kunde vi icke få de ledare och organisationer vi behövde till Moskva, det var betecknande för terroristorganisationernas styrkeförhållande. Men å andra sidan stod jag ju regeringen och partiets ledande kretsar tillräckligt nära för att veta, att det icke bara vidtogs försiktighetsåtgärder av säkerhetsorganen, utan att också folkmassornas vaksamhet var så stor, att iden att man skulle kunna störta sovjetmakten med tillhjälp av terror, ens med tillhjälp av de hängivnaste och desperata terroristgrupper, är en utopi, att man väl kan offra människoliv, men att det icke kan bringa sovjetmakten på fall.

Den andra sidan av saken. Jag såg att Trotski själv förlorat tron. Den första varianten var förtäckt: Nå, gossar, försök med egna krafter, utan Hitler, att störta sovjetmakten. Vad för något, kan ni icke? Försök själva få makten. Kan ni icke?” Trotski kände redan själv sin

ofullständiga inre vanmakt och satte sitt hopp till Hitler. Nu var inställningen på Hitler. De gamla trotskisterna utgick ifrån, att det är omöjligt att uppbygga socialismen i ett land och att man därför måste påskynda revolutionen i västern. Nu bjuder man dem på följande: i västern är ingen revolution möjlig, ruinera därför revolutionen i ett land, ruinera socialismen i Sovjetunionen. Och att socialismen i vårt land uppbyggts, det kunde ingen undgå att se.

Det andra var nederlaget.

Jag förstår ett och annat i militärfacket och jag kan värdesätta det internationella läget. Och det var klart för mig: 1934 var en period då jag, med min pessimistiska läggning, ansåg nederlaget och undergången oundvikliga, redan 1935 finns alla möjligheter att detta land skall segra, och den som tidigare maskerade sig med att han är nederlagsvän av nödvändighet, för att rädda det som räddas kan, den måste nu säga sig själv: Jag är en förrädare som hjälper att underkuva ett land som är starkt, som växer och går framåt. För vilket ändamål? För att Hitler skulle återupprätta kapitalismen i Ryssland.

Allt vad allmänna åklagaren sade, icke bara om de trotskistiska direktivens, utan om hela det trotskistiska arbetets restaureringskaraktär, är en sanning som icke kan rubbas. Själva direktiven var direktiv för kapitalismens fullständiga återupprättande, och dessa direktiv föll icke ned från himmelen: de utgjorde slutsumman av den tankegång, att om folk skjuter på revolutionens stab, om folk undergräver nationalhushållningen, så undergräver de socialismen, och eftersom saken förhåller sig så, arbetar de för kapitalismen.

Och denna sanning är den huvudsanning, som har avgörande betydelse för värdesättningen av trotskisterna som en social strömning, och den kan icke vara ägnad att avleda åklagarens uppmärksamhet från saken. Den visar tvärtom, att vi med våra egna medarbetare icke ens kunde samla hundra man bland våra kadrer på denna plattform. Om statsåklagaren medger detta – och han medger det fullständigt – och anser att vi icke ens sammankallade den konferens som vi hade beslutat att sammankalla för att få klarhet, att t. o. m. de kadrer som stod oss nära icke erkänner en sådan inställning – så visar det att trotskisterna, denna grupp av brottsliga människor, som besudlats av blodet från en av revolutionens ledare och utfört oerhört många brottsliga handlingar, tagit fel i sin inställning på restaureringen.

När folk går till kamp med skygglappar och icke ser någonting framför sig, så kan de göra och gör saker, som har förskräckliga följder och en oerhörd betydelse.

Men när ni, domarna, kommer att värdesätta var och en av oss för sig, – och annorlunda kan ni icke handla – så kan ni icke underlåta att beakta det.

Kamrater, domare . .

Ordföranden: Anklagade Radek, icke ”kamrater, domare”, utan medborgare domare.

Radek: Jag ber om ursäkt, medborgare domare. Jag måste nu berätta om den fördolda sidan av den konferens som vi ville sammankalla. Serebrjakov hade fullständigt rätt när han sade, att något beslut icke fanns. Konferensen skulle just sammankallas för att fatta ett beslut. Varför kom den icke till stånd? Varför kom denna konferens icke till stånd, vad dolde sig bakom konferensens kulisser, varför sade jag icke ens en person, som stod mig så nära som Bucharin, vilken visste om den kontakt som upprättats med representanterna för de västeuropeiska och österländska makterna, någonting om decemberinstruktionen och om Pjatakovs sammanträffande med Trotski?

Jag skall tala därom emedan det framdeles kan ha praktisk betydelse och besvarar frågan, huruvida icke någonting ännu dolts. Jag tror att någonting ännu finns: att någonting ännu dolts såväl för oss som för myndigheterna och att det kan bringas i dagen. Det var redan klart för mig, att den terroristiska organisationens självupplösning är nonsens. I denna trotskistiska organisation finns folk av olika slag, av olika nyanser och, som det visade sig, folk direkt förbundna med spionaget. Då visste jag det icke. Jag kunde icke undgå att räkna med, att

någon smyger sig omkring i vår omgivning. Och i det ögonblick, då vi läte denna hemlighet glida ur händerna på dessa fyra personer, i det ögonblicket vore vi i intet fall längre i stånd att vara situationens herrar.

Jag återvänder något till namnet Dreitzer. Statsåklagaren sade att vi kommer att återvända till detta namn, och jag återvände till det i ett sammanhang, som här ännu icke berörts.

När Dreitzer under förloppet av 7-8 månader icke visade sig i Moskva, kunde jag tro att det var konspiration. Men när Dreitzer icke kom i januari och, sedan han fått min kallelse att komma till konferens, anlände till Moskva men icke kam till mig – han var i Moskva 1935 och visade sig icke – så blev det klart för mig att Trotski på grund av den brevväxling som han hade med oss och när han såg Pjatakovs motstånd och våra tvivel angående nederlagslinjen – att han jämsides med parallellcentrum organiserar något slags nytt fanstyg. Jag ser det därav, att Dreitzer 1935 gick förbi oss.

När jag genomläste processmaterialet om det förenade centrum, så fanns där icke en enda sak, som skulle varit mig obekant, som hade undgått de andra. Det betyder att någonslags tredje organisation här verkade.

Och när slutligen Pjatakov återvände från utlandet, omnämnde han i förbigående från samtalet med Trotski, att Trotski meddelade honom, att man är, i färd med att bilda kadrer av folk, som icke korrumperats av den stalinska ledningen. Och när jag läste om Olberg och frågade andra, om de visste något om Olbergs person, så visste ingen härom och det blev klart för mig, att Trotski här utom de kadrer, som genomgått hans skola, bildar en organisation av agenter, som genomgått den tyska fascismens skola. Och jag fann omedelbar svart härpå, när frågan om konferensen uppkom. De var klart för mig att om Dreitzer får veta, att vi ställer frågan om Trotskis direktiv på sådant sätt, att det ånyo kan leda till splittring, som fallet var 1929, så kommer vi icke mera att finnas till innan vi ens hinner ställa denna fråga. Icke därför att Dreitzer uppträdde illa gentemot oss, utan därför att han var Trotskis trognaste man och stod i direkt och i intimare förbindelse med honom, utan vår förmedling. Därför kunde jag på intet sätt tala med de andra om konferensen. När vi sade dem härom, började häktningarna och det var icke längre möjligt att samla dem.

Visste jag före fängslandet, att det måste sluta med fängelse? Hur skulle jag icke veta det, då ledaren för min byrås organisationsavdelning, Tivel, blev fängslad, då man fängslade Friedland, med vilken jag under de senaste åren mycket ofta sammanträffade. Jag skall icke nu nämna andra namn, jag kunde nämna ännu tiotals namn på personer, som ofta sammanträffade med mig. Jag kunde då icke för en minut ha något tvivel om, att denna sak måste sluta i Inrikeskommissariatet. Och då är jag skyldig att svara på frågan – varför jag icke vände mig till partiet, icke vände mig till myndigheterna i stället för att tänka på något slags konferenser, och om jag icke gjorde det före häktningen, så varför gjorde jag det icke när jag häktades?

Svaret på denna fråga är mycket enkel. Svaret är följande. Jag var en av ledarna för organisationen, Jag visste att sovjeträttvisan icke är någon köttkvarn, att det bland oss finns folk med olika grader av skuld, att vi ledare med vårt huvud måste svara för det som vi gjort. Men att det finns en betydlig grupp människor som vi bragt in på kampens väg, som icke kände, skulle jag vilja säga, organisationens grundinställningar, som irrade framåt med förbundna ögon.

När jag ställde frågan om konferensen, så ville jag komma till en avgränsning, varigenom de skulle skiljas bort, som ville gå vägen till slut – dem kunde man t. o. m. utlämna bundna – medan de andra skulle få möjlighet att gå bort och få möjlighet att själva bekänna sin skuld för regeringen.

Då jag hamnade till Inrikeskommissariatet, förstod den som ledde förhöret genast, varför jag icke talade. Han sade mig: ”Ni är ju inget litet barn. Här ser ni 15 uttalanden mot er, ni kan

icke slingra er från saken och som en förnuftig människa kan ni icke ställa detta mål för er; om ni icke vill lämna uppgifter, så är det bara därför att ni vill vinna tid och se er omkring. Var så god, se er omkring.” Under två och en halv månad plågade jag rannsakningsdomaren. Då man här frågade, om man plågat oss under rannsakningstiden, så måste jag säga, att man icke plågade mig, utan att det var jag som plågade rannsakningsdomarna och tvingade dem att göra onödigt arbete. Under förloppet av två och en halv månad tvingade jag rannsakningsdomaren att genom förhören med mig, genom att ställa mina uppgifter i motsats till de andra anklagades uppgifter, att öppna hela bilden för mig för att jag skulle se vem som erkänt, vem som icke erkänt och vad som var och en blottat.

Det fortgick under två och en halv månad. Och en dag kom ledaren av förhöret till mig och sade: ”Ni är redan den sista. Varför förlorar ni tid och drar ut på saken, varför säger ni icke det som ni vet?” Då sade jag: ”Ja, jag skall i morgon lämna er alla uppgifter.” Och de uppgifter jag gav honom, från den första till den sista, innehåller inga rättelser. Jag vecklade upp hela bilder sådan jag kände den och rannsakningsorganen kunde tillrättalägga det ena eller det andra av mina personliga misstag ifråga om den ena människans förbindelse med den andra, men jag påstår att ingenting av det som jag yppade för rannsakningen befanns vara oriktigt och ingenting behövde tilläggas.

Jag erkänner att jag är skyldig till ännu en sak: Jag, som redan erkänt min skuld och avslöjat organisationen, nekade ihärdigt att lämna några uppgifter om Bucharin. Jag visste att Bucharins ställning är lika hopplös som min, eftersom vår skuld, om icke juridiskt, så i själva verket var densamma. Men han och jag var intima värmer, och den intellektuella vänskapen är starkare än varje annan vänskap. Jag visste att Bucharin befann sig i samma uppskakade tillstånd som jag, och jag var övertygad om, att han ärligt uppvisar allt för sovjetmakten. Jag ville därför icke bringa honom till Inrikeskommissariatet med bundna händer. På samma sätt som ifråga om alla de andra bland våra kadrer ville jag, att han skulle få tillfälle att sträcka vapen. Det förklarar varför jag först mot slutet, då jag såg att domstolsförhandlingarna är för dörren, förstod, att jag icke kan uppträda inför rätta och dölja existensen av en annan terroristisk organisation.

Alltså, medborgare domare, vill jag avsluta detta mitt slutord med följande. Vi måste stå till svars enligt sovjetlagens hela stränghet i den övertygelsen, att er dom, vilken den än må bli, är rättvis, men vi vill möta den som medvetna människor. Vi vet, att vi icke har rätt att tala till massorna, – det är icke vår sak att vara deras lärare. Men åt de kretsar, som var förbundna med oss, vill vi säga tre saker.

Den första: att den trotskistiska organisationen blivit centrum för alla kontrarevolutionära krafter; att högerorganisationen, som trätt i förbindelse med den och var på väg till sammansmältning, är ett likadant centrum för alla kontrarevolutionära krafter i landet. Med dessa terroristiska organisationer kommer statsmakten att reda sig. Härom har vi på grund av vår egen erfarenhet icke det ringaste tvivel.

Men i landet finns också halvtrotskister, fjärdedelstrotskister, åttondelstrotskister, folk som hjälpte oss utan att veta om den terroristiska organisationen, men sympatiserade med oss, folk som av liberalism, av fronderi mot partiet gav oss denna hjälp. Dessa människor säger vi, att när det finns en blåsa i metallen på en stålhammare, så är det icke så farligt; men om blåsan befinner sig i metallen på en propeller, så kan det bli katastrof. Vi befinner oss i en period av yttersta spänning, i en förkrigsperiod. Alla dessa kretsar säger vi inför domstolen och inför vedergällningens faktum: den som har den minsta rämna i förhållandet till partiet, må han veta att han i morgon kan bli diversant, kan bli förrädare, om denna rämna icke blir sorgfälligt avlägsnad genom fullständig uppriktighet inför partiet.

För det andra måste vi säga de trotskistiska elementen i Frankrike, Spanien och de andra länderna, ty det finnes sådana: Den ryska revolutionens erfarenhet visar, att trotskismen är

arbetarrörelsens skadegörare. Vi måste varna dem, att de kommer att svara med sina huvuden, om de icke lär av vår erfarenhet.

Och slutligen måste vi säga hela världen och alla som kämpar för freden: Trotskismen är ett verktyg för krigshetsarna. Vi måste säga det med hög röst, ty vi har fått veta det, vi har genomlidit det, det var oss otroligt tungt att erkänna det men det är ett historiskt faktum och vi svarar med våra huvuden för riktigheten av detta faktum.

Det är allt som vi och jag personligen ville säga för att det ansvar, som ålägges mig, icke endast blir ett fysiskt ansvar, utan åtminstone blir till någon liten nytta.

Vi, och jag inberäknad, kan icke kräva något överseende, vi har ingen som helst rätt härtill och jag säger icke – däri är nu icke någon stolthet, vilken stolthet kunde det här ännu vara fråga om ... Jag tillägger, att vi icke behöver detta överseende. Under de närmaste åren, de närmast fem-tio åren då världens öde kommer att avgöras, har livet en mening bara i det enda fall, att människorna kan taga del åtminstone i livets grövsta arbete. Det som varit utesluter denna möjlighet. I detta fall vore överseendet bara en onödig plåga. Vi är ett ganska samspelt sällskap, och då Nikolaj Ivanovitj Muralov, Trotskis närmaste man, om vilken jag var övertygad, att han dör i fängelset utan att yppa ett enda ord – då han gav sina uppgifter och motiverade dem därmed, att han icke ville dö i medvetandet, att hans namn kan bli en fana för allt slags kontrarevolutionärt pack – så har vi här det djupaste resultatet av denna process.

Vi har fullständigt insett, vilka historiska krafter vi tjänat som verktyg. Det ar mycket illa att vi med vår skolning insett det så sent, men må denna vår insikt lända andra till nytta.

Ordföranden: Anklagade Sokolnikov har ordet för sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade G. J. Sokolnikov

Sokolnikov: Jag vill icke utnyttja mitt slutord för att tillbakavisa eller vederlägga något av rannsakningsmaterialet eller de slutsatser som anklagelseakten och statsåklagaren gjort. Jag erkände min skuld och mina brott under den förberedande rannsakningen, jag erkänner dem här till alla delar och har ingenting mera att tillägga. Jag vill bara be rätten tro mig, att jag ingenting dolt, att det som jag sagt icke är en halvsanning, utan att jag sagt hela sanningen. Jag säger det därför att statsåklagaren i går i sitt tal påpekade, att sådana fall förekommit och därför anser jag det vara min plikt att understryka det och understryka det just i det samband, som statsåklagaren berörde.

Han omnämnde, att på det förenade centrums process de anklagade dolde det trotski-sinovjevska blockets politiska plattform. Det föll på min andel att, utfylla denna lucka genom mina uttalanden. Jag ansåg det icke vara möjligt att i denna del förtiga något, och allt vad jag visste om blockets politiska plattform meddelade jag under rannsakningen.

Vilken var min egen inställning till denna plattform och hur det kom sig, att jag blev förkämpe för den, fast jag i mitt förflutna, under förloppet av många, långa år verkat som en trogen partimedlem? För att förklara det måste jag säga, att mina tal 1925 och 1926 utan tvivel redan innehöll alla huvudelement för det kapitalistiska restaureringsprogrammet. Då möttes mina uttalanden av en förintande kritik på XIV partikongressen och hela partiet satte sig till motvärn. Detta bragte mig för en viss tid till förnuft. Men jag måste erkänna, att jag icke fullständigt frigjorde mig från de uppfattningar, som jag framförde, och 1932 blev jag recidivist.

Jag återvände helt och hållet till dessa gamla inställningar och började ånyo kampen för dem. Vilka omständigheter var här avgörande? Det avgörande var att vid denna tid, 1932, alla de viktigaste oppositionella partifientliga grupperna enade sig om en gemensam inställning. Ett intimt förbund bildades åter mellan sinovjevfolket och trotskisterna på grundvalen av högerns program, och med högern uppkom 1932-33 den mest intima kontakt, ehuru den då formellt icke anslöt sig till blocket, utan gjorde det senare. Just denna omständighet, måste jag säga,

spelade en stor roll för mig. Såväl 1932 som 1933 och senare, 1935, hade den omständigheten att högern och högercentrum, som i den mest utvecklade form och mest konsekvent, kanske icke mest konsekvent, men konsekvent försvarade inställningen på kapitalismens restaurering, inställningen på kulaken, kampen mot industrialiseringen, kampen mot kollektiviseringen – den omständigheten, att högern anslöt sig till kampen hade en stor betydelse också för mig.

Också senare, 1935 – jag framhöll detta vid den förberedande rannsakningen och även här måste det påpekas – att 1935, då parallellcentrum ånyo började sitt arbete, det var av kolossal betydelse att högern representerad av Tomski, som fått sina fullmakter härtill av högerns hela centrala grupp, vid denna tid samtyckte till att inträda i blocket. Det stärkte i utomordentligt hög grad blockets ställning, det öppnade reella kampmöjligheter, och det drev parallellcentrum vidare. Det hade bl. a. också betydelse för mitt vidkommande.

Hur kom vi dock från detta program, trots dess partifientliga karaktär, trots dess fullständiga motsats till det socialistiska programmet, hur kom vi från detta politiska program till det praktiska arbete, som gjorde parallellcentrum, som upphöjde parallellcentrum till ledare för en liten äventyrarklick, som denna lilla grupp i går ännu mera skoningslöst karaktäriserades av statsåklagaren? Fanns här någon motsägelse mellan programmets karaktär, mellan detta faktiska politiska program som i alla fall utgjorde programmet för en politisk organisation, och formerna för den brottsliga och mest vedervärdiga verksamhet, som parallellcentrum kom till? Jag anser att jag åtminstone i två ord måste förklara det. Den första förklaringen är här den, att redan programmets karaktär, själva karaktären av programmet för kapitalismens återupprättande, som vi föreslog för ett socialistiskt land, icke kunde betyda någonting annat än en naken äventyrspolitik i praktiken.

Och en annan omständighet. Genom att binda sig vid dessa inställningar, genom att ställa sig målet att återupprätta kapitalismen, stod blocket under bannet av den makt som kallas kampens logik. Denna fras användes ofta, men i denna form är den naturligtvis allmängiltig. Så stod det till hos oss, så förhöll det sig hos oss med kampens logik, som med järnhård nödvändighet sammanhöll medlemmarna i parallellcentrum och drog dem vidare steg efter steg.

Jag tror att jag här icke bör tala om enskilda fakta, som redan kommit fram under den förberedande rannsakningen och under rättsförhandlingarna, och som ni, medborgare domare, väl känner till. Jag tror att det här vore på sin plats att i korthet karakterisera allt för er, för hela landet, för alla dem som kanske vacklar, som kunde bli förbrytare, som kunde börja en kamp emot sovjetmakten.

Det måste sägas, att vi började med partifientliga uppfattningar och sedan fann oss tvungna att kämpa mot socialismen. Vi hamnade i kamp mot vårt parti, vi ställde oss i motsats till hela folkets massor, som gick tillsammans med partiet.

Vårt program är partifientligt och antisocialistiskt. Därför utvecklade det sig med detsamma och blev ett program mot folket. Det som statsåklagaren i går sade här, är naturligtvis riktigt. Detta program kunde vi icke yppa för någon, utom för de närmaste medlemmarna av vårt centrum. Vi vågade icke ens nedskriva det i ett enda dokument, vi vågade icke sprida det, emedan redan själva avslöjandet av ett sådant program skulle ha betyda bankrutt för vårt block.

Vårt program var riktat mot folket. Vi kunde icke stödja oss på massorna. Följaktligen blev det följande steget att vi måste övergå – och ett sådant försök gjordes – till sammansvärjningsmetoder i kampen. Det visade sig att vi icke hade något annat vapen att tillgå än sammansvärjningen. Inga möjligheter för en masskamp stod öppna för oss. Men det visade sig att vi icke hade tillräckliga egna medel ens för sammansvärjningen. Icke ens för sammansvärjningen.

Om vi skulle ha kunnat räkna med, att våra brottsliga planer och program inom landet understödjas av åtminstone något slags små grupper av sammansvurna, som inom landet kunde utgöra åtminstone något slags hot för sovjetmaktens existens, för sovjetsystemets existens, så hade kanske sammansvärjningstaktiken hos oss utvecklats – sådana fall har redan förekommit. Men vi fann icke tillräckliga krafter ens för en sammansvärjning och vi blev tvungna att söka krafter och bundsförvanter utanför vår organisation och utanför vårt land. Vi måste söka vilka bundsförvanter som helst, som vi bara stötte på, och vi stötte på sådana som var de värsta fiender till dem som vi upptagit kampen med.

Sålunda övergick vi från sammansvärjningen till äventyrspolitiken, och från denna äventyrspolitik hamnade vi med detsamma i fascismens varggrop, emedan vi fann våra bundsförvanter i den fascistiska organisationen. Vi hamnade i deras klor och blev en lekboll för dem.

Så är det konkret, hur man kan föreställa sig, hur vi nu föreställer oss, hur vi nu förstår allt – det tror jag att också de andra medlemmarna av det parallella centrum och av organisationen gör – vi ser alla lika på denna sak

Vi inbillade oss att vi vore i stånd att utnyttja de fientliga krafterna, men i stället blev vi en alldeles hjälplös, föraktlig och nedrig lekboll i deras händer, Men jag måste säga att när jag sommaren 1932 gav mitt bifall att inträda som medlem i reservcentrum, så hade jag naturligtvis icke hela bilden klar för mig . . . Jag vet icke om det möjligen är av något intresse, av någon som helst betydelse för domstolen i närvarande ögonblick, men just så förhöll det sig. Naturligtvis hade jag ingen föreställning om hela bilden, hade jag ingen föreställning om vart allt detta skulle leda; jag hade ingen föreställning om vad reservcentrum komme att göra. Jag hade icke ens någon föreställning om att våra krafter befinnes vara så obetydliga och att våra krafters fullständiga betydelselöshet leder till ärelöshet, leder vår politik till skampålen, mot tillintetgörelse och undergång.

Jag tror icke att någon kan förutsätta att jag under dessa kampår icke känt låt oss säga en viss vacklan, icke deltagit i denna kamp med inre brytningar, med inre svårigheter. Allt det förekom, allt var så. Men jag måste, säga, naturligtvis, att så länge kampen pågick var jag och, som jag tror, också de andra medlemmarna av centrum, uppfyllda av en slags vanvettig hasardlust i denna kamp, och vi togo det ena steget efter det andra och trodde att vi, så att säga, kunde vinna en eller annan framgång. . .

Trots denna vacklan, trots att hos var och en av oss, av centrums medlemmar, av organisationens medlemmar, naturligtvis hans andra själ, blev kvar, lät höra av sig och försökte göra sig gällande – jag talar om själen i ordets goda betydelse, d. v. s. om den som utbildats hos honom under hans tidigare revolutionära arbete, innan han förföll, förbländades och förnedrades.

Jag ville ännu säga, ärade domare, att när jag häktades, när man gjorde mig bekant med de fakta som rannsakningen förfogade över ifråga om parallellcentrums existens, så förstod jag att detta är det fullständiga nederlaget, d. v. s. att blocket lidit ett fullständigt nederlag. Men den första omständighet som drev mig att bekänna, att erkänna min skuld, var just den att jag förstod att det är slut med blockets verksamhet, att försöken att bevara några-rester av detta block o. s. v. bara kan leda till en fortsatt, ännu värre förruttnelseprocess; att det är fullständigt meningslöst och att man måste ha mod att erkänna sitt nederlag och stå till svars för det som skett för att, naturligtvis, om möjligt råda bot på det onda som gjorts.

Men till denna slutsats kom jag under rannsakningens gång, så mycket mera som jag under rannsakningen blev bekant med en mängd material om organisationens arbete, varom jag såsom medlem av centrum av konspirativa skäl överhuvud icke var fullständigt underrättad, liksom icke heller någon annan av centrums medlemmar var fullständigt underrättad, och jag måste säga att naturligtvis icke heller de enkla medlemmarna av blocket eller ens vissa

framträdande medlemmar i periferin visste allt. Men icke heller vi, medlemmar av centrum, visste allt. Av konspirativa orsaker var vi skilda från varandra och spridda. Och naturligtvis kan jag icke underlåta att säga: det som rannsakningen visade mig om vårt blocks verksamhet, om det som våra direktiv förvandlats till (jag förnekar icke – vi är ansvariga för dessa direktiv), vad som blev följden härav, vilken smuts, vilken nedrighet, vilken politisk korruption. . Jag kan icke undgå att uppfyllas av fasa inför denna bild, inför bilden av våra brott. Och det är naturligt att jag själv med så mycket större ärlighet med så mycket större iver gick in för att fullständigt avslöja vår organisations hela verksamhet för att göra slut därpå.

Medborgare domare, jag skall icke dra ut på mitt slutord, det återstår mig mycket litet att säga. Om Trotskis roll i organisationens arbete kan jag ingenting tillägga till de meddelanden och karakteristiker, som centrumsmedlemmarna Pjatakov och Radek här givit. Jag tror att dessa karakteristiker givits tillräckligt öppet och jag godkänner dem till alla delar. Men för egen del kan jag här ingenting tillägga, emedan jag icke direkt hade med Trotski att göra, icke stod i direkt förbindelse med honom och fick informationer ur andra hand.

I går slutade statsåklagaren, medborgaren åklagaren, sitt tal därmed, att vi alla som sitter i denna sal i egenskap av anklagade förtjänar dödsstraff. Jag kan icke motsäga detta, jag har inga som helst grunder att uppträda mot statsåklagarens slutsats; denna slutsats är naturligtvis i högsta grad motiverad.; Men jag ville säga: det tyckes mig att vi redan genom fakta i anklagelseakten genom från rannsakningen och t. o. m. genom statsåklagarens uttalande i går redan är politiskt döda och begravna.

Jag uttalar min övertygelse eller i varje fall mitt hopp, att det i sovjetlandet icke mera finns en enda hand, som ville försöka resa trotskismens baner. Jag tror att trotskismen också i andra länder avslöjats genom denna process, att. Trotski själv avslöjats som kapitalismens bundsförvant, som fascismens nedrigaste agent, som en världskrigets brandstiftare, vilken miljonmassorna överallt kommer att hata och förfölja.

Jag tror därför att för så vitt som trotskismen som en kontrarevolutionär politisk kraft upphör att finnas till och slutligen är krossad, jag tror att såväl jag som övriga anklagade, att alla anklagade dock kan be er, medborgare domare, om överseende Jag finner häri ingenting omöjligt eller skamligt för mig eller för de andra deltagarna i processen. Naturligtvis har var och en av oss i denna sak sin egen, individuella andel av ansvaret. Jag tvivlar icke på Unionens Högsta Domstols rättvisa och fullständiga objektivitet. Jag tror att allt som kan gälla som förmildrande omständigheter, som motiv för överseende, vare sig det gäller de andra deltagarnas sak eller min sak – jag betvivlar icke att rätten kommer att beakta allt detta. Därför vill jag icke anföra några omständigheter, som enligt vad det tyckes mig talar för att ett överseende vore möjligt. Jag upprepar att jag väntar ett rättvist beslut av Högsta Domstolen.

Men om man icke talar om det individuella ansvaret, utan om de anklagades allmänna ansvar, så upprepar jag att jag tror, att den trotskistiska organisationen, att trotskismen är död, att den blivit förhatlig för massorna, att den är begravd och icke kan resa sig på nytt. Jag tror att denna omständighet kan av rätten betraktas som en grund för överseende och jag upprepar att jag med denna anhållan om överseende vänder mig till rätten och genom rätten till hela vårt folk, för vilket jag öppet erkänner min skuld.

Ordföranden: Den anklagade Serebrjakov har ordet för ett slutanförande.

Slutord av den anklagade L. P. Serebrjakov

Serebrjakov: Jag gör icke bruk av mitt slutord som anklagad till att försvara mig. Jag erkänner helt och fullt riktigheten av vad medborgaren åklagaren i går sade om mina svåra förbrytelser mot hemlandet, mot sovjetlandet, mot partiet. Det är svårt att erkänna att jag, som i min ungdom tillhört det revolutionära rörelsen och under två årtionden varit en ärlig och hängiven medlem av partiet, slutligen blivit en folkets fiende och befinner mig här på de anklagades

bänk. Jag gör mig själv räkning därför, att det skedde emedan jag vid den tiden, då jag begått ett politiskt fel, också framdeles hårdnacka vidhöll och fördjupade detta fel, som genom ödets oundvikliga logik växte u till en svår förbrytelse. För mig är detta naturligtvis en försenad fråga. Men det kan likväl tjäna till lärdom för var och en, som inte gjort klart för si att då man stannar i partiet och hårdnackat hakar sig fast vid sina fet så leder det oundvikligt dithän det lett mig.

Jag har under rannsakningen och inför rätten gjort uppriktiga uttalande emedan jag faktiskt avgjort och slutgiltigt brutit med Trotskis och trotski mens kontrarevolutionära banditism. Jag ber därför rätten att tro på min uppriktighet och taga hänsyn därtill i sitt beslut.

Ordföranden: Den anklagade Boguslavski har ordet till ett slutanförande;

Slutord av den anklagade M. S. Boguslavski

Boguslavski: På processen har upprullats en vedervärdig bild av förbrytelser, förräderi, blod och trolöshet. I denna bild intar jag en bestämd plats, en plats som Med strafflagens språk riktigt kännetecknas i de artiklar, som anföres i anklagelseakten och som statsåklagaren i går framhävde som bekräftelse efter den rättsliga undersökningen. Jag står i dag inför er som en statsförbrytare, förrädare, en trolös.

Jag kan inte låta bli att för tusende gången, och denna gång inför er, medborgare domare, och i er person inför den klass, som fött mig, som fostrat mig, ställa frågan – hur har det kunnat gå så? Det är ingen schablonartad fråga. Den måste besvaras, och då jag många gånger tänkt över denna fråga, har, jag gett mig följande svar.

Kampens logik, det vore verkligen ett generellt svar och förklarar enligt min mening ytterst litet. Kampens logik måste ju inte alltid leda till de vidriga förbrytelser, som denna s. k. logik i detta fall fört mig och de andra anklagade, till.

Jag ser några orsaker, som jag anser vara nödvändigt att skildra för er, medborgare domare.

Det började ju, som det tycktes med oskyldiga småsaker. År 1923 författade en grupp trotskister, av vilka en del befinner sig här tillsammans med mig på de anklagades bänk, med Trotski i spetsen, det s. k. 46 trotskisternas brev, vilket redan innehöll alla element av det, som vi kom till. Jag erinrar mig mina känslor – och som jag tror inte endast mina – då jag undertecknade denna skrivelse. Jag såg framför mig auktoritativa kamrater, bolsjeviker, vilka innehade mycket ansvarsfulla poster i partiet och i staten. Och jag glömde det, som Lenin upprepade gånger lärt partiet – att man inte endast får skänka auktoriteten, inte endast orden tilltro; han lärde att man samvetsgrant måste undersöka alla tvivelaktiga dokument, innan man uttalar sin mening. Denna blinda förtroende till de s. k. auktoriteterna anser jag personligen vara orsaken till, mitt inte endast djupa, utan också slutliga fall.

Den andra orsaken består åter däri, att man glömmer en för partiuppbygget synnerligen viktig anvisning, vilken Lenin gav som sitt testamente, nämligen att öm man en gång avvikit från vägen, om man en gång förirrat sig, så får man inte fasthålla vid och inte klamra sig fast vid sina fel, emedan de, som statsåklagaren i går riktigt anmärkte, kan leda och leder dithän som det lett oss, till det fascistiska kontrarevolutionära träsket.

Och slutligen den tredje orsaken. Jag anser det vara nödvändigt att än en gång tala härom, ehuru jag redan talat härom i mina utsagor inför rätten. Det är bedrägerisystemet, systemet av ständigt bedrägeri, och jag måste säga att det var inte första gången som bedrägeriet framträdde hos Trotski och hans närmaste medkämpar, då de år 1934 och 1935 hemlighöll de s. k. direktiven. Om man analyserar hela denna kampperiod, så ser man att detta bedrägeri mycket ofta användes. Det måste jag säga rätten. Varför jag talar om bedrägeri, skall jag senare tala om. Jag måste säga rätten, att det t. ex. var en överraskning för många av oss trotskister och även för mig, vilka den gången var i Moskva och stod tämligen nära Trotski och hans närmaste medkämpar, att den redan då sovjetfientliga kampen den 7 november 1927

förlades på gatan. De hade hållit det hemligt för oss, och vi stod redan inför demonstrationen som ett faktum, inför nödvändigheten av att kämpa för denna vanvettiga, för denna brottsliga, sovjetfientliga åtgärd, för det första försöket att föra ut kampen på gatan. Jag har nämnt detta för att säga, att det inte varit någon tillfällighet. Det är en metod, det är ett system, och jag betonar det i dag än en gång, därför att Trotski ju ännu lever, emedan den giftiga gadden ännu inte ryckts ut, emedan Trotski än i dag fortsätter att bedraga inte endast sina anhängare, utan emedan han, lyckligtvis utan framgång, bemödar sig att lura även arbetare. I vårt land lyckas det honom inte, men i andra länder kan det lyckas honom i en eller annan grad, och det är ytterst nödvändigt att detta bedrägeri blir avslöjat. Och jag anser detta bedrägerisystem vara en av orsakerna till ett så djupt och så slutgiltigt fall. Jag försäkrar er, medborgare domare, att jag ej säger detta i syfte att finna förmildrande omständigheter för min skuld. Omständigheter, som kunde förmildra min personliga skuld, jag vet inte var de kunde sökas, var de kunde finnas, ehuru jag ej vill hemlighålla, att jag skulle vilja finna sådana och att jag skulle önska att ni, medborgare domare, skulle hjälpa mig att finna dem. Jag skulle vilja att ni hjälpte mig att finna dem, sedan ni undersökt hela saken. Jag anser det likväl omöjligt att inte rikta er uppmärksamhet på detta bedrägerisystem och att varna envar, som ännu ej låtit övertyga sig av detta bedrägeri, att detta system är ödesdigert, såsom det varit ödesdigert för mig.

Det är självklart att ingenting annat kan sägas, det skulle då vara att Trotski varit inspiratör och organisatör av hela denna vår brottsliga verksamhet och att huvuduppgiften är, att allsidigt och slutligt avslöja honom, vartill kommer uppgiften att finna de konkreta brottslingarna, hans medbrottslingar här i landet.

Medborgare domare, då ni går till att behandla frågan om mitt straff, så skulle jag vilja bedja er att ta hänsyn till följande: Jag är inte längre ung, jag har börjat på mitt sjätte årtionde, och inte alla dessa år är fyllda av brottsligt innehåll. Partiet har känt mig som en hängiven kämpe, både med geväret i hand i partigängar- och rödarmistavdelningar och även på sovjet uppbyggets front, på den ekonomiska fronten.

Jag säger inte detta för att genom detta mitt arbete tigga mig till något Detta arbete har mångdubbelt uppvägts genom de avskyvärda förbrytelser, som jag begått – jag säger det på följande grund. Då jag ställer mig frågan, om jag verkligen är en bakslug och oförbätterlig förbrytare, så svarar jag därpå: Nej, det kan inte vara så. Och det ger mig rätt att bedja om överseende, att bedja om nåd.

Då jag ställer frågan att jag ännu för kort tid sedan utförde ett stort och ärligt arbete, så ger också det mig rätt att bedja om överseende.

Och då det blir fråga om slutet, så ber jag er, medborgare domare, om en sak: Ge mig möjlighet att få dö en naturlig död och att under de år som ännu är mig övriga, få möjlighet att genom vilket arbete som helst, på vilken plats som helst få åtminstone i någon mån gottgöra de förbrytelser, som jag begått mot landet och mot arbetarklassen.

Det är riktigt, som statsåklagaren sade i går: Vårt land är starkt, mäktigt; genom våra nedriga förbrytelser har vi ej det ringaste kunnat inverka på revolutionens segerrika fortgång i vårt land. Och i denna belysning, på denna grund ber jag er ge mig möjlighet att så vitt mina krafter räcker, åtminstone i någon mån få sona mina förbrytelser. På grund härav ber jag om förskoning. På denna grund ber jag om att få behålla livet.

Ordföranden: Den anklagade Drobnis har ordet för sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade J. N. Drobnis

Drobnis: I går gav statsåklagare med uttömmande fullständighet en värdesättning av alla mina svåra förbrytelser. Och jag, en arbetare, skomakare, som vid 15 års ålder blev en aktiv revolutionär partimedlem, som tillbragt 6 år i tsaristiskt fängelse, som 3 gånger undkommit

arkebusering, jag befinner mig på de anklagades bänk som en svår förbrytare, som en förrädare mot mitt fosterland.

Fostrad och uppfostrad av min arbetarklass, har jag gått emot denna klass som dess värsta fiende och förrädare. Jag hopade brott på brott och banade väg för Trotski, som förrådde det socialistiska landet och arbetarklassen och sålde dem engros i detalj, och forcerade det blodiga kriget.

Allt detta har skett, emedan jag tillbragte långa år i den unkna, stinkande, förpestade trotskistiska illegaliteten. Jag inandades denna förgiftade luft, och t. o. m. när jag reste till Centralasien och undvek en aktiv verksamhet, fattades mig den erforderliga fastheten och viljan till att slutligt bryta med den. På första kallelse av reservcentrum beger jag mig som förstärkning till Västsibirien för att begå vämjeliga, avskyvärda förbrytelser, utan att göra klart för mig, varför det sker.

I min förblindelse begick jag dessa ohyggligheter och gemenheter på det bygge, där jag arbetade. Jag såg arbetarnas entusiasm och hängivenhet, den drog mig tilI sig, men en dunkel makt drog mig åter tillbaka.

Häktningen och fängelset har för mig varit en skärseld, som gett mig möjlighet att sopa av mig, slita av mig allt detta avskyvärda. Jag har gjort det med all beslutsamhet, fasthet och, konsekvens.

Statsåklagaren uttalade i går med rätta tvivel härom. Jag ber att man ville tro, att jag rengjort mig och sopat ut denna ruttna, stinkande trotskism ur mitt medvetandes alla vrår, att jag skoningslöst frigjort mig ifrån den. Undersökningsmyndigheterna kan intyga, att jag ibland t. o. m. tryckt på i detta avseende, att jag ej unnat, mig någon ro för att slutgiltigt, oåterkalleligt och för alltid göra slut därpå.

Jag är 46 år gammal. Kort före min häktning hade jag varit 30 år i partiet. Jag är vorden en förkastad, en fördömd son av de arbetande massorna. Rätten skall fälla domen över mig. Hur sträng den än blir, så har jag förtjänt allt och vet att det är rättvist. Men om ni, medborgare domare, skulle finna den allra ringaste möjlighet att låta mig undgå en skymflig död och att låta mig vända tillbaka till de svåraste prövningar inom arbetarklassens led, varifrån jag härstammar, så skall jag anse det vara min stora och heliga plikt att helt och fullt rättfärdiga denna gåva av det arbetande folket och tjäna det till mitt sista andedrag.

Ordföranden: Den anklagade Muralov har ordet för sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade N. I. Muralov

Muralov: Jag har avstått från försvarsadvokat, jag har avstått från försvar, emedan jag är van att försvara mig och angripa med dugliga vapen. Jag har inga vapen, som duger till att försvara mig med.

I går uttalade statsåklagare tvivel på vår uppriktighet, på uppriktigheten i våra uttalanden. Jag har tillämpat det på mig, ty tvivel gentemot förbrytare är naturligtvis alldeles berättigat. Jag försäkrar likväl rätten, att jag varken vid rannsakningen eller här inför rätten har hemlighållit någonting i mina uttalanden, att jag gett uttömmande meddelanden om min brottsliga verksamhet och en motsvarande värdering därav. Jag har redan nämnt, hur jag kommit till detta slut. Jag kämpade länge med mig själva Jag påminde mig de ord som marxismens store ledare sagt, som en av antikens visaste män, vilken levde hundratals år före vår tid sade: ”Varje människa kan göra misstag, men den som icke erkänner sina fel är en dumbom.” Jag tillfogar ”och sina förbrytelser”. Jag ville inte vara en dumbom, jag ville inte vara en förbrytare, ty om jag hade nekat, så skulle jag ha blivit ett baner för de kontrarevolutionära element; vilka tyvärr ännu finnas på sovjetrepublikens område. Jag ville inte vara den rot från vilken giftiga skott skulle skjuta upp. Jag ville inte vara det frö, ur vilket giftigt ogräs skulle växa upp i stället för det välsignelserika vetet. Och det gamla bolsjevistiska skrot och korn,

som finns i mig, tvang mig att erkänna alla mina förbrytelser, och det är grunden till att jag icke hemlighållit och icke döljer något. Det vore mig ovärdigt, om jag ville beskylla någon för att ha dragit in mig i den trotskistiska organisationen. Ehuru jag härstammar från en fattig arbetande familj och mitt eget arbete slagit mig fram både till bildning och till ställning, så var jag då jag år 1899 inträdde i arbetarcirklarna och år 1905 i partiet, liksom i hela min därpå följande' verksamhet en upplyst, utvecklad och bildad människa, så mycket mer vid den tidpunkt, då trotskismen började. Det kan jag icke beskylla någon annan för, därtill är jag själv skuld. Det är min skuld, det är min olycka.

Över tio år har jag varit en trogen soldat åt Trotski, denna förbrytare mot arbetarrörelsen, denna avskyvärda agent för fascisterna, denna fiende till arbetarklassen och Sovjetunionen. Men jag har över två årtionden varit en trogen soldat åt det bolsjevistiska partiet. Denna omständighet har tvungit mig att både under rannsakningen och även inför rätten ärligt uttala och berätta allt. Det är inga tomma ord av mig, ty förr i tiden, under den bästa tiden av mitt liv var jag van att vara trogen, att vara en trogen soldat åt revolutionen en arbetarklassens vän. Och dessa mina uppriktiga uttalanden ber jag att man tar hänsyn till, då den ena eller andra domen fälles över mig.

Ordföranden: Den anklagade Norkin har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade B. O. Norkin

Norkin: Under rannsakningen har jag uttalat allt om mina förbrytelser, utan att hemlighålla något. Jag känner fullkomlig ånger. Alla mina uttalanden är fullkomligt uppriktiga och exakta. Det är tillräckligt för att rätten efter undersökning av alla detaljer och omständigheter skall kunna träffa vederbörande avgörande. Om rätten finner några omständigheter, som gör det möjligt att förmildra dess omdöme om mig och att skona mitt liv, så förklarat jag att jag med största iver kommer att samla krafter i förhoppningen om att kunna ägna mina krafter åt kampen mot fascismen. I fall ett annat beslut fattas, i fall att dessa mina sista ord inför rätten blir den sista handlingen i mitt liv, skulle jag vilja använda den till att uttala mitt sjudande förakt och mitt hat mot Trotski. Detta hat är tillräckligt stort för att Trotski skall kunna frikostigt dela med sig därav åt sina bundsförvanter och verkliga herrar, de fascistiska generalstaberna och spionageorganisationerna.

Ordföranden: Den anklagade Sjestov har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade A. A. Sjestov

Sjestov: Medborgare domare, under 13 år har jag varit medlem av den kontrarevolutionära, trotskistiska, terroristiska och fascistiska undermineringsorganisationen. Under de sista fem åren har jag aktivt förberett och försökt att begå mord på det arbetande folkets ledare, arbetarklassens ledare och ledaren för de förtryckta i hela den kapitalistiska världen. Under de sista fem åren har jag aktivt bedrivit förstörelse- och undermineringsarbete i Kusnetskbassängens kol- och malmgruvor. Under de sista fem åren har jag varit en förrädare, en agent för världsbourgeoisins reaktionäraste grupp, en, agent för den tyska fascismen.

Vad har föranlett mig, f. d. arbetare, son av en arbetande familj, att deltaga i en organisation av mördare, en organisation av förrädare mot det socialistiska fosterlandet? Jag döljer inte, att jag från år 1923 steg för steg, gradvis steg allt högre och högre och närmade mig Trotski, den fascistiska agenturens organisatör, och hans närmaste ledare Sedov, Smirnov och Pjatakov. Min bekantskap med dem, mitt närmande till dem och i synnerhet mitt sista sammanträffande år 1931 och deras uppmärksamhet mot mig smickrade mig, och jag hängav mig fullständigt åt den trotskistiska, terrorist- och spionage- verksamheten. År 1923 förrådde jag för första gången arbetarklassen. Ar 1923 började jag för första gången kampen mot det parti i vars spets Stalin står, vilken med starka och sega händer lyfter och bär Marx, Engels' och Lenins

banéer. I denna kamp har jag använt alla avskyvärda, alla smutsiga, alla slags undermineringsmetoder. Så står jag här inför er sådan jag är. Jag har berättat allt, som fört mig till de anklagades bänk. Jag kapitulerade inte första dagen efter min häktning. Under fem veckor nekade jag, under fem veckor förelades mig det ena faktum efter det andra, förelades mig fotografier av mitt nedriga arbete, och då jag gjorde en överblick, så var jag själv uppskakad över vad jag hade gjort.

En liten del av mitt arbetarsamvete, som ännu inte var dödat och som jag hade bevarat, det arbetande folkets samvete, har tvungit mig att säga sanningen, och jag har beslutit mig för att gå som den förlorade sonen till mina klassbröder och berätta allt vad jag visste, allt vad jag har gjort. Där, i Sibirien, i Inrikeskommissariatets styrelse, vid förundersökningen, i cellen nr 23 har jag ofta darrat som ett asplöv vid tanken på mina förbrytelser, och det har gett mig lugn att här berätta er om min brottsliga verksamhet. Jag visste vad jag gjorde. Jag visste varthän jag går, och jag visste vad som väntar mig, om den organisation som jag ledde blev upptäckt. Jag ber inte om förskoning. Jag behöver intet överseende. Den proletära rätten kan och får ej skona mitt liv. Här inför er, inför hela det arbetande folket, inför de av kapitalismen förtryckta i hela världen, har jag efter måttet av min förmåga skjutit sönder den ideologi, i vilken jag under tretton år varit fången. Och nu: vill jag endast en sak: med samma lugn beträda avrättningsplatsen och med mitt blod tvätta bort fosterlandsförräderiets skamfläck.

Ordföranden: Den anklagade Stroilov har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade M. S. Stroilov

Stroilov: Genom mina egna bekännelser och likaså genom den uttömmande analys, som statsåklagaren gav i sitt tal, har mina förbrytelser och hela tyngden av min skuld; för vilken inte rättfärdigande finnes helt och fullt ådagalagts och bevisats. Sedan jag under den första tiden begått fosterlandsförräderi i små ting, sjönk jag allt djupare och blev en agent för den tyska spionagetjänsten och utförde dess nedriga uppdrag. På samma gång blev jag, som aldrig varit i partiet, aldrig varit en trotskist, även en agent för trotskisterna, vilkas uppdrag på intet sätt skiljer sig från den tyska spionagetjänstens uppgifter utan många gånger t. o. m. överträffar dem.

Ehuru hela min brottsliga verksamhet var följden av denna dubbla press -som tryckte mig, kan jag på intet sätt förminska omfånget av mina brott och tyngden av min skuld gentemot landet, som är mycket stort. Den förstoras och förstärkes dessutom av att partiet och regeringen behandlade mig mycket väl. Det kom till uttryck både i min sociala ställning och även däri att man uppmuntrade mig och gav mig en rad belöningar.

Det kom till uttryck däri att man ställde mig på en synnerligen ansvarsfull post i landet, ehuru jag är en partilös ingenjör. Jag erhöll så gynnsamma materiella levnadsförhållanden, att det mångdubbelt överträffade begreppet om välstånd, t. o. m. i bokstavlig mening. I början av 1934 försökte jag att bryta mina brottsliga förbindelser med en fientlig stats spionagetjänst, men därvid stötte jag på häftig motstånd av den trotskistiska organisationens sibiriska centrum, som beordrade mig att fortsätta det gemensamma arbetet.

Den gången var det omöjligt för mig att förstå, varifrån denna släktskap mellan den tyska spionagetjänsten och trotskisterna kommer, då jag vare sig kände till den s. k. plattformen eller den så kallade politiska uppgift, som parallellcentrum erhållit.

Nu har det ju blivit klart här inför rätten, att de är besläktat folk, besläktade genom sina arbetsmetoder, genom att de beslutat att schackra bort Sovjetunionens område.

Då jag såg skadegörelsearbetets tillväxt i dess krassa uttrycksformer försökte jag både som tjänsteman och som människa att i ett antal fall vidtaga organisatoriska och tekniska åtgärder i arbetet, vilka var till nytta för arbetet. Och här stötte jag igen på motstånd från den trotskistiska organisationens representanter, vilka beskyllde mig för liberalism, intellektualism

o. s. v., och så fortsatte jag att bedriva detta arbete. Och medan jag avbröt varje förbindelse med den tyska spionagetjänsten och med den utländska staten över huvudtaget sedan senare hälften av 1935, utövade trotskisterna fortfarande sitt tryck. Denna tvedräkt åtföljde mig hela tiden. Å ena sidan utförde jag de uppdrag, vilka den trotski-sinovjevska centrum ställde mig, å andra sidan kände jag, då jag såg allmänhetens, partiets och regeringens utomordentliga välvilja mot mig, att detta skadegörelsearbete gick emot den skapande anda vilken jag som ingenjör uppskattade. Jag kunde inte låta bli att vidtaga en rad åtgärder, vilka överskred ramen för min anställning som trustens chefingenjör. Jag har utgett ett antal tekniska verk, vilka för första gången publicerats i Sovjetunionen. Jag har levererat ett antal uppfinningar, av vilka en del kommit till användning, i stort omfång inte endast i Kustnetskbassängen, utan så småningom även i andra stenkolsindustritruster, varigenom arbetarnas liv skyddas och stora ekonomiska och tekniska fördelar vinnes.

I slutet av februari 1936 hade jag fast beslutat att helt lämna Kusnetsk-bassängen och resa därifrån. Då jag talade härom i tjänsteinstanserna, möttes ag av invändningar både i Novosibirsk och i Moskva, och var tvungen att stanna kvar i Kusnetskbassängen och fortfarande upprätthålla de brottsliga förbindelserna med trotskisterna.

Jag skall icke räkna upp alla mina brott på skadegörelsearbetets område. De äro stora och omfattande. De har blivit uppräknade och summerade både vid förundersökningen och även av statsåklagaren. I denna summering ser jag det oerhörda facit av mina förbrytelser, den jätteräkning som sovjetlandet förelägger mig.

jag ber likväl att rätten, då den fäller domen över mig, tar hänsyn till att jag ifråga om min sociala härkomst har utgått från en jordfattig bondefamilj, att jag arbetat praktiskt endast sedan 1921, d. v. s. jag har inte haft någon: praktik i det kapitalistiska samhället, att jag till min natur icke är främmande för proletariatet och absolut icke fientligt sinnad mot sovjetmakten.

Då jag sjönk så djupt, att jag förrådde fosterlandet, så ägde detta fall inte rum ,i hemlandet, utan i utlandet, som resultat av ett helt nät av provokationer, förföljelser genom spioner, och lika så av förbindelser med trotskisterna, vilka uteslutande kom till stånd genom utpressning och bedrägeri från deras sida.

Jag ber också rätten taga hänsyn till den omständigheten, att jag aldrig haft det ringaste att göra med den terroristiska verksamheten. Ja, jag hade inte ens kännedom om terrorplanerna och deras förberedelse. Men likväl är min skuld och mina brott oerhörda. Jag erkänner mig fullständigt uppriktigt skyldig till dem.

Jag ber rätten om överseende, jag ber rätten att skona mig och låta mig behålla livet. Jag har erfarenhet och jag skall göra allt, jag skall uppbjuda mina kunskaper och min erfarenhet för att genom produktivt arbete, genom skapande arbete åtminstone till en del gottgöra min oerhörda skuld gentemot den proletära staten.

Jag ber er tro på uppriktigheten i denna min förklaring och jag ber, att rätten därmed ger mig möjlighet att ånyo återvända till sovjetfolkens arbetande familj.

Ordföranden: Sammanträdet avbrytes till kl. 6 e. m. (Namnteckning)

Ordföranden:
Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armé-militärjuristen V. ULRICH

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen A. KUSTJUSJKO.

Eftermiddagssammanträdet den 29 januari 1937.

Rättskommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Ordföranden: Den anklagade Arnold har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade V. V. Arnold

Arnold: Medborgare domare! Som barn erhöll jag i arv av det tsaristiska Ryssland det skymfliga brännmärket: ”oäkta” barn. Jag anpassade mig till livet, som erbjöd ett sådant virrvarr, och därför katt jag endast anklaga det tsaristiska Ryssland, det kapitalistiska samhället, som jag försökte att anpassa mig till, och så har det slutligen gått att jag, en arbetare, vars föräldrar är arbetare, plötsligt befann mig i trotskisternas led.

Inför rätten har jag redan talat härom och jag betonar än en gång, att jag var svagt, föga politiskt utvecklad och därför icke förmådde finna mig tillrätta i politikens invecklade frågor, och slutligen råkade komma under inflytande av sådana starka trotskister och blev medlem av deras organisation. Jag har deltagit i förbrytelser mot de största männen, partiets och regeringens ledare, rest min hand emot dem. Och jag är mycket glad att det inte lyckades mig. Jag insåg min avskyvärda förbrytelse och reste genast bort från Prokopjevsk. Jag bemödade mig om att gottgöra mitt ,avskyvärda dåd genom arbetet.

Under rannsakningen och här inför rätten har jag tillstått allt, så att jag inte längre bär någon smuts på mig. Aldrig har jag haft känslan att min biografi är så ren, som nu då jag talat om allt som hänt mig. Medborgare domare, jag är ännu ingen helt förtappad människa. Jag kan ännu arbeta och vara till nytta för det samhälle, från vilket jag själv framgått. Ehuru jag begått en stor förbrytelse, och ehuru statsåklagaren krävt högsta graden av straff för mig, ber jag att man låter mig behålla livet, och jag skall bemöda mig om att rättfärdiga det inte endast med ord, utan också med handling.

Ordföranden: Den anklagade Livschitz har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade J. A. Livschitz

Livschitz: Medborgare domare! Den anklagelse, som statsåklagaren rest emot mig, skärpes ytterligare därigenom att partiet lyftat mig från arbetarmassan till statens ledning, till ställföreträdande folkkommissarie för kommunikationsväsendet. Jag åtnjöt partiets förtroende, jag åtnjöt förtroende av Kaganovitj, Stalins kampbroder. Jag har trampat detta förtroende i den kontrarevolutionära trotskistiska dyn och slagit in på förräderiets och fosterlandsförräderiets väg.

Hur har det kunnat ske? Hur råkade jag in i det kontrarevolutionära träsket? Det började med att jag inte var ense med partiet i vår revolutions viktigaste fråga, dess avgörande, frågan om socialismens upprättande i vårt land. Jag understödde Trotski och kom genom kampens logik steg för steg från fraktionsarbete till illegalt arbete, från det illegala arbetet till skadegörelsearbete till diversionsverksamhet och till fosterlandsförräderi. Jag kan inte antaga, jag kan ej åberopa mig på att jag ej skulle ha känt Trotskis och centrums hela program, ehuru jag i verkligheten ej kände hela det program, som avslöjades här på processen. Faktum är faktum: Trotski är den som organiserat, som inspirerat återupprättandet av kapitalismen i vårt land. Hand i hand med fascismens nedrigaste och mörkaste krafter förbereder Trotski kriget och Sovjetunionens nederlag i detta krig, och jag har hjälpt honom i detta nedriga förrädararbete. Så har jag kommit till den yttersta, gränsen: Det sista balansstrecket kommer att dragas på denna process.

Medborgare domare; jag ber er vid prövningen av hela anklagelse- och undersökningsmaterialet taga hänsyn till att jag är 40 år gammal. Mitt liv är inte fyllt endast av förbrytelser. Jag har under åratal varit partiet och arbetarklassen hängiven, Jag har arbetat ärligt och

hängivet, jag anser mig ej vara slutgiltigt förtappad, jag anser mig ännu ha förmåga att ärligt tjäna arbetarklassen och revolutionen. Det ger mig rätt att bedja den proletära rätten, sovjetdomstolen att låta mig behålla livet, att ge mig möjlighet att genom ärligt arbete sona åtminstone en del av mina ohyggliga förbrytelser. Om denna nåd ber jag den proletära rätten.

Ordföranden: Den anklagade Knjasev har ordet för sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade I. A. Knjasev

Knjasev: Jag åhörde i går statsåklagarens tal med utomordentlig uppmärksamhet och spänning.

Ehuru det var hårt, så måste jag, ärligt talat, öppet och modigt säga att det var rättvist, så som medborgaren åklagaren skildrade mina förbrytelser gentemot partiet och fosterlandet. Här kan jag säga endast en sak: att ingen av mina åtgärder, inte ett enda ögonblick under de 2½ år jag bedrivit mitt brottsliga arbete inom den trotskistiska organisationen, i förbindelse med japanerna, har jag fullföljt personliga syften och personliga intressen. I detta avseende är mitt samvete rent. Ja, jag säger t. o. m. mera än statsåklagaren. Jag har arbetat på att förbereda kriget. Kort sagt, på dess påskyndande för att jämna vägen för skurken Trotski, för att bana väg för hans makttillträde. Under de 2½ åren har jag upplevat många svåra ögonblick, men då jag hörde inför rätten hur vårt centrum engros och i detalj schackrade med Sovjetunionens territorium, så måste jag säga att trots allt det tunga jag upplevat, så reste sig håret på mitt huvud.

Jag är ingen politiker, det stämmer, men jag är inte heller någon politisk analfabet. Jag förstår mycket väl vad det betyder att ge bort Stillahavsområdet och Amurornrådet. Det fattades bara en sak, och det framgick tydligt av den fortsatta konceptionen, vilket jag förstod av alla anklagelser – att dessutom ge bort oljan i Baku och Grosny, och likaså järnvägarna, så skulle Ryssland ha blivit en förstklassig koloni åt den tyska fascismen.

Jag förstår mycket väl att varje stats politiska makt framför allt stödjer sig på sin ekonomiska basis. Och vem skulle kunna handla så, med undantag av en usel människa, som gått ända till denna engros och detaljhandel, som förvandlat sig till en förstklassig fascist.

Om någon av oss, som arbetade ute i landet och litade på centrum, hade fått veta detta – här är ej platsen för tragiska ord – jag förklarar rent ut, att realpolitikerna snart hade varit utan skägg. Säkert hade vi tillsammans gått till Inrikeskommissariatet. Men nu kom man och tog oss.

Jag förklarar uppriktigt att jag ingenting hade att göra med detta brottsliga schackrande med staten och påstår att Livschitz aldrig sagt mig något därom.

Jag skulle också vilja tala om olyckshändelserna inom järnvägsväsendet.

Statsåklagaren yttrade fullkomligt riktigt, att hela styrkan av vår underminerings-, skadegörelse- och diversionsverksamhet koncentrerade sig på tågolyckor. Han frågade sig varför? Sammanstötningarna och olyckshändelserna inom järnvägsväsendet är det ställe, där skadegörarna, diversanterna och klassfienderna ostraffat kan utföra sitt arbete utan att upptäckas.

Det försiggår emedan – trots det väldiga byggnadsarbete och det skapande arbete, som Kaganovitj under mer än halvtannat år av sin verksamhet inom järnvägsväsendet utfört – den uppfattningen ännu ej övervunnits i medvetandet hos ett stort antal fackmän, att man ej kan arbeta inom trafikväsendet utan olyckshändelser och missöden, att olyckshändelser och missöden är en oundviklig följd eller en företeelse som oundvikligen beledsagar järnvägsväsendets komplicerade produktionsprocess. Just i denna, jag skulle vilja säga, övertygelse, och även i det psykologiska välde denna teori ännu har, som fortfarande existerar och vilken, jag upprepar det, ännu inte fullständigt övervunnits, finner fienden ett gömställe. Och även vi fann vårt skadegörelsearbete på detta område.

Medborgare domare! Min levnadsbana är oskiljaktigt förknippad med hela vår revolution. Jag har stigit till höga poster som ledare för ansvarsfulla järnvägslinjer och var två gånger i själva verket den tekniska ledaren av trafikväsendets mest ansvarsfulla styrelse, trafikstyrelsen. Redan under Felix Edmundovitj Dsersjinskis tid – han höll mig i sin omedelbara närhet – arbetade jag tillsammans med honom inom trafikväsendet och var den första som avslöt en överenskommelse om internationell trafik med utländska stater.

Lyftad till höga poster åtnjöt jag det största förtroende både från partiets, från regeringens och från L. M. Kaganovitjs sida. Jag måste uppriktigt säga, att under dessa 21/2 år, då jag ofta träffade Lasar Moisejevitj mellan fyra ögon och vi hade många samtal, ständigt vid dessa samtal kände en oerhörd smärta, då Lasar Moisejevitj sade mig: ”Jag känner dig som en järnvägsman, vilken känner trafiken både teoretiskt och praktiskt. Varför känner jag ej hos dig entusiasm, som jag har rätt att fordra av dig?” Denna entusiasm var bunden av mitt brottsliga arbete, och det kostade mig, jag upprepar det, övermänskliga ansträngningar att kunna stå ut med dessa samtal. Men jag hade ej mod tillräckligt, det måste jag erkänna.

Under denna process har jag bemödat mig, både under rannsakningen och även inför rätten, att från och med den första dag, då jag häktades, uppriktigt och fullständigt säga ut allting utan trugande. Och jag har känslan av att jag hållit ut ända till slutet av processen, ty statsåklagaren kunde trots all stränghet vid värderingen av mitt brott ej avhålla sig från att erkänna att mina uttalanden kännetecknas av samvetsgrannhet. Jag anhåller att medborgarna domarna må taga hänsyn till denna min uppriktighet.

Jag anhåller om att man vid avgörandet av mitt öde må taga hänsyn till den inlaga jag skrev vid rannsakningens början och där jag skriver att om mitt liv sparas, jag skall bemöda mig om att med alla mina krafter, med mina kunskaper och med hängivenhet sona alla mina förbrytelser, och jag bekräftar än en gång, att jag skall sona dem.

Ordföranden: Den anklagade Turok har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade J. D. Turok

Turok: Medborgare domare! Jag beträdde den trotskistiska vägen år 1931 och från denna väg kom jag redan år 1934, då jag arbetade i Ural, helt logiskt över på den väg, som innebär förövande av direkt kontrarevolutionära skadegörelsedåd och fosterlandsförräderi.

Sedan denna tid har jag aktivt tagit del av denna kontrarevolutionära praktiska verksamhet och genomförde i praktiken det brottsliga program, som vi erhöll från Trotski i utlandet och från vårt centrum.

Jag måste säga att om jag år 1931 av en händelse anslöt mig till trotskismen, så var mitt aktiva skändliga arbete år 1934 inte längre någon tillfällighet. Därför var det också aktivt.

Medborgare domare! För mig, som åklagaren i sitt anklagelsetal kallade en bandit, liksom mina kamrater på de anklagades bänk, och vars gärningar han förliknade med deras, som går på landsvägen med batong och kniv – varvid denna karakteristisk inte är en följd av åklagarens tillfälligt valda ord, utan framgick av de brottsliga handlingar som jag begått – för mig som förrädare och bandit faller det sig naturligtvis mycket svårt att bedja den proletära rätten och genom den i själva verket sovjetfolket om överseende. Jag måste dock upplysa er om, att jag ej hela mitt liv fört kamp mot partiet och än mindre vandrat den öppet kontrarevolutionära vägen.

Av de 20 år, som jag tillhört partiet, har jag under 14 år ärligt och hängivet tjänat revolutionens sak. Jag deltog aktivt i inbördeskriget och jag erhöll utmärkelser av regeringen. Medborgare domare, jag vill naturligtvis inte säga, och det vore oerhört att tro, att dessa mina förtjänster under en förgången tid i någon mån skulle kunna uppväga de ohyggliga brott som jag förövat och för vilka jag nu står här inför rätten. Men dessa mina ringa förtjänster visar dock, att jag i alla fall vågar bedja er om förskoning, så att jag finge möjlighet att icke dö som

agent för fascismen. Om man skulle skänka mig livet, så skulle jag genom ihärdigt och ärligt arbete kunna återvända till deras krets, som bygger upp socialismen. Därför ber jag er, medborgare domare, att taga hänsyn till min anhållan. Jag har avgivit de mest skoningslösa och uppriktiga uttalanden både om min verksamhet och om den organisationsverksamhet, som jag tillhört. Jag anhåller än en gång att min anhållan om möjligt tages i betraktande.

Ordföranden: Den anklagade Rataitjak har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade S. A. Rataitjak

Rataitjak: Medborgare domare! Det är tungt att tala om alla de brott, som begåtts av var och en av oss, deltagarna i den trotskistiska kontrarevolutionära organisationen. Särskilt svårt är det att tala därom nu, sedan statsåklagaren uttömmande och riktigt karakteriserat alla gärningar, som utförts av den kontrarevolutionära organisationen, alla som sitter här på de anklagades bänk och varje enskilt av dem förövat dåd.

Vid undersökningen har jag avgivit uttömmande och uppriktiga uttalanden, angående hela det arbete, som på mitt uppdrag utförts av folket. Jag har nämnt alla deltagare i denna nedriga organisation, vilka jag känner, för att inga kvarlevor eller rester skall bli kvar, för att inga människor skall bli kvar, vilka i ringaste grad vore angripna av den trotskistiska dyns förruttnelse. Innan jag kom i förbindelse med den trotskistiska organisationen, hade jag aldrig sysslat med spionage eller äventyrligheter. Då mitt öde förknippades med denna kontrarevolutionära organisation, blev jag en agent åt Trotski, en agent åt fascismen. Det är mycket svårt att draga en gräns här, ty det finns inga gränser mellan Trotskis agenter och fascismens agenter.

En hel rad av dåd har utförts av mig och på mitt uppdrag av personer, som stod i förbindelse med mig, ohyggliga förbrytardåd mot partiet, mot sovjetmakten, mot sovjetfolket. Redan år 1935 blev det fullkomligt klart, att hela denna kamp inte är en kamp mot partiets och regeringens ledare, ingen kamp för att ändra partiets och regeringens politik, utan att det är en kamp, en riktig kamp mot hela det ryska folket, som bygger upp sitt nya liv. Vi förstörde faktiskt med våra händer det som skapats av dem, som ärligt bygger upp socialismen. Vi undergrävde och förstörde det som det ryska folket skapat under en mångårig bitter kamp för att omgestalta livet och för att bygga upp socialismen i Sovjetunionen. Det blev fullkomligt klart, att denna kamp är fullständigt meningslös och att våra gärningar, våra brottsliga, kontra revolutionära gärningar på intet sätt förmår ändra den kamp som Sovjetunionens ärliga arbetande för att fullända det socialistiska uppbygget.

Vart och ett av våra dåd, som förövades på den ena eller andra fabriken, utlöste endast ny entusiasm bland arbetarkollektivet, varje dåd som förövades framkallade en ny reaktion i fabrikens arbete, ledde till nya framgångar. År 1935 inställde jag faktiskt varje aktiv verksamhet i denna kontrarevolutionära organisation. Men det var inte nog. Sedan jag befriat mig från mina medbrottslingar och faktiskt upphört att föra en aktiv kamp mot partiet, mot regeringen och mot folket, fann jag inte mod tillräckligt för att tala om allt, för att avslöja all smuts och hela det kontrarevolutionära arbetet så att det en gång för alla skulle ha blivit slut därmed. Jag sökte en utväg för att själv bryta alla förbindelser med de personer som stod i förbindelse med mig och med vilka jag var förbunden. Jag upprepar att det var för litet, och att jag till den dag då jag blev häktad ingenting sagt om deltagarna i min organisation och om mina brott.

Min skuld, likaväl som den skuld som många av oss, vilka sitter på de anklagades bänk bär, ökas därigenom att jag beträdde en tämligen ansvarsfull post, en ledande post i en av de viktigaste industrigrenarna. Min skuld ökas ytterligare därigenom att jag utan tvivel och ständigt åtnjöt speciellt förtroende av vår folkkommissarie för tungindustrin, av partiet och regeringen. Som en person, vilken intagit en ansvarsfull ställning, måste jag därför naturligtvis bära ett större ansvar än en vanlig medlem eller en, vanlig deltagare i alla dessa förbrytelser.

Kamrater domare, jag skulle endast vilja säga, att jag inte är någon full ständigt förtappad människa. Jag är fortfarande arbetsduglig, och om rätten anser det vara möjligt att spara mitt liv, att giva mig möjlighet att genom ärligt arbete sona min skuld gentemot sovjetlandet, att arbeta på, att jag i någon mån sonar alla de brott som jag begått, så förklarar jag uppriktigt och ärligt, att jag i betydande grad skulle kunna sona min skuld genom ärligt arbete. Det är därom jag ber rätten.

Ordföranden: Den anklagade Hrasje har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade I. L. Hrasje

Hrasje: Medborgare domare ! Jag har avstått från min rätt till försvar och vill inte heller nu i mitt slutord uppehålla mig vid, hur jag kommit till detta liv, hur jag sjunkit ned ända till förräderi mot de arbetandes intressen. Fakta om mitt brottsliga arbete är alltför vältaliga, och alla försök att på något sätt förklara dem kan självfallet endast försvåra mitt öde. Jag anhåller att rätten måtte tro mig då jag säger, att jag helt och fullt tillstått mina brott mot Sovjetunionens arbetande, att jag ingenting hemlighållit och inte bemödat mig om att förringa min skuld.

Jag ber endast att det måtte tillåtas mig att försöka i någon mån korrigera ,den karakteristik, av mig som statsåklagaren här har gett. I min brottsliga verksamhet hade jag olika herrar, bland dem både den fascistiska spionagetjänsten och även trotskisterna. Jag hade också, det ber jag er tro, gjort ett försök att slå in på en annan väg, men den ena spionagetjänsten klamrade sig fast vid den andra, ur den enas klor råkade jag in i den andras och slutligen överlämnades jag av trotskisten, av den fascistiska spionen Meierovitj, i händerna på trotskisten Rataitjak. Men jag var dock ingen trotskistisk Judas. Jag måste blygas för mig själv över mitt nedriga förräderi och kunde inte som trotskisterna maskera dem med något slags ideologisk överbyggnad, med någon politisk plattform.

Jag ber, att rätten måtte taga hänsyn härtill, liksom också till min fullständiga och öppenhjärtiga bekännelse av mitt brott, och om möjligt ge mig tillfälle att genom ärligt arbete åtminstone delvis mildra den skada, som jag anställt genom min brottsliga verksamhet.

Jag ber ännu en gång att man måtte tro, att min bekännelse både inför rätten och även under rannsakningen var uttömmande och sanningsenlig, om det än vore för att jag måste hysa önskan att befria mig från den oerhörda bördan, av det oundvikliga ansvaret, som under många år tryckte mig.

Ordföranden: Den anklagade Pusjin har ordet till sitt slutanförande.

Slutord av den anklagade G. J. Pusjin

Pusjin: Medborgare domare! Med fullkomlig uppriktighet har jag under rannsakningen och inför rätten uttalat allt vad jag känner till om den, kontrarevolutionära trotskistiska organisationens arbete och även om mina egna svåra förbrytelser. Jag har ingenting dolt inför rätten, emedan jag leddes av den strävan att genom min uppriktiga skildring befria mig från den plågsamma känslan av min skuld gentemot mitt fosterland, den känsla som till den grad förstärktes, då jag började inse den kontrarevolutionära trotskistiska organisationens sanna väsen och sanna mål, och den som kom till uttryck i en öppenhjärtig bekännelse.

Och om jag nu ber rätten om skonsamhet, så är det endast för att jag, om rätten anser det för möjligt att skona mitt liv, skulle kunna ägna detta liv till ärligt arbete, till nytta för mitt hemland och mitt folk, bevisa och det inte endast genom ord av bekännelse och ånger utan även genom levande handling, genom praktiskt arbete.

Ordföranden: Rätten drager sig tillbaka för att rådgöra om domen.

(Den 29 januari kl. 19,15 drager sig rätten tillbaka till rådplägning och återvänder den 30 januari kl. 3 på morgonen från rådplägningsrummet.)

Rättskommendanten: Rätten inträder, jag ber de närvarande resa sig.

Ordföranden: Jag avkunnar domen, som fällts av Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium.

Dom.

I de Socialistiska Sovjet-Republikernas Unions namn har Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium, bestående av

Ordförande: Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium, armémilitärjuristen V. V. Ulrich.

Medlemmar: Vice ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militär- kollegium, kårmilitärjuristen I. O. Matulevitj och medlemmen av Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium, divisions-militärjuristen N. M. Rytjkov.

Sekreterare: Militärjuristen av 1:a rangen A. F. Kostjusjko under deltagande av statsåklagaren, Sovjetunionens allmänna åklagare kamrat A. J. Vysjinski och medlemmarna av Moskvas försvarsadvokaters kollegium kamraterna I. D. Braude, N. D. Kommodov och S. K. Kasnatjejev på öppen rättegång i staden Moskva den 23-30 januari 1937 behandlat målet mot:

1. *Pjatakov*, Jurij (Georgij) Leonidovitj, född 1890, tjänsteman;
2. *Sokolnikov, Grigori Jakovlevitj,* född 1888, tjänsteman;
3. *Radek*, Karl Bernhardovitj, född 1885, journalist;
4. *Serebrjakov*, Leonid Petrovitj, född 1888, tjänsteman;
5. *Livschitz*, Jakob Abramovitj, född 1896, tjänsteman;
6. *Muralov*, Nikolaj Ivanovitj, född 1877, tjänsteman;
7. *Drobnis*, Jakob Naumovitj, född 1891, tjänsteman;
8. *Boguslavski*, Michail Solomonovitj, född 1886, tjänsteman;
9. *Knjasev*, Ivan Alexandrovitj, född 1893, tjänsteman;
10. *Rataitjak*, Stanislav Antonovitj, född 1894, tjänsteman;
11. *Norkin*, Boris Osipovitj, född 1895, tjänsteman;
12. *Sjestov*, Alexei Alexandrovitj, född 1896, tjänsteman;
13. *Stroilov*, Michail Stephanovitj, född 1899, tjänsteman;
14. *Turok*, Josef Dmitrievitj, född 1900, tjänsteman;
15. *Hrasje*, Ivan Josefovitj, född 1886, tjänsteman;
16. *Pusjin*, Gabriel Jefremovitj, född 1896, tjänsteman;
17. *Arnold*, Valentin Volfridovitj, alias Vasiljev, Valentin; Vasiljevitj, född 1894, tjänsteman;

alla anklagade för förbrytelser enligt artiklarna 58-1a, 58-8, 58-9, 58-11 i *RSFSR*:s strafflag.

Förundersökningen, rättsförhandlingarna har fastslagit att år 1933 enligt direkt anvisning av folkfienden *L. Trotski*, som blev utvisad från Sovjetunionen år 1929, har i Moskva vid sidan av det tidigare existerande så kallade förenade trotski-sinovjevska centrum, sammansatt av *Sinovjev, Kamenjev, Smirnov* o. a. bildats ett illegalt sovjetfientligt trotskistiskt parallellcentrum, vilket de i denna sak åtalade. J. *L. Pjatakov, K. B. Radek, G. J. Sokolnikov* och *L. P. Serebrjakov t*illhörde.

På grundval av anvisningar av folkfienden *L. Trotski* ställde det sovjet-fientliga trotskistiska parallellcentrum som sin huvuduppgift att störta sovjetmakten i Sovjetunionen och återupprätta kapitalism och bourgeoisins makt genom skadegörelse-, diversions-, spionage- och terrorverksamhet, med sikte på att underminera Sovjetunionens ekonomiska och militära

makt, påskynda det militära angreppet mot Sovjetunionen, bistå de utländska angriparna och tillfoga Sovjetunionen ett nederlag.

I full överensstämmelse med denna huvuduppgift har folkfienden *L. Trotski* i utlandet och det sovjetfientliga trotskistiska parallellcentrum, representerat av *Radek* och *Sokolnikov* i Moskva, trätt i underhandlingar med enskilda representanter för Tyskland och Japan. Folkfienden *L. Trotski* har, under sina förhandlingar med en av det tyska nationalsocialistiska partiets ledare Rudolf Hess, lovat att i fall den trotskistiska regeringen kommer till makten till följd av Sovjetunionens nederlag, ge Tyskland och Japan en rad politiska, ekonomiska och territoriella eftergifter på Sovjetunionens bekostnad, ända till avträdande av Ukraina till Tyskland, Stillahavsområdet och Amurområdet till Japan. Samtidigt har folkfienden L. Trotski förpliktat sig att i händelse han kommer till makten likvidera sovjetgodsen, upplösa kollektivbruken, avstå från industrialiseringspolitiken i landet och återupprätta de kapitalistiska förhållandena på Sovjetunionens territorium. Dessutom har folkfienden *L. Trotski* förpliktat sig till att med alla medel hjälpa angriparna genom att bedriva agitation för nederlaget, skadegörelse-, diversions- och spionageverksamhet både under fredstid som i synnerhet under deras militära angrepp på Sovjetunionen.

Medlemmarna av det sovjetfientliga trotskistiska parallellcentrum *Pjatakov, Radek, Sokolnikov* och *Serebrjakov* har för att uppfylla anvisningarna av folkfienden *L. Trotski*, vilka Radek upprepade gånger erhöll och vilka även *Pjatakov* personligen mottog under sitt sammanträffande med folkfienden *L. Trotski* i december 1935 i närheten av staden Oslo, bedrivit skadegörelse-, diversions-, spioneri- och terroristisk verksamhet.

För att direkt leda den sovjetfientliga verksamheten ute i landet har i några av Sovjetunionens storstäder bildats lokala trotskistiska centra. Bland annat bildades i Novosibirsk på direkt anvisning av *Pjatakov* det Västsibiriska sovjetfientliga trotskistiska centrum, vilket de i denna sak anklagade *N. I. Muralov, M. S. Boguslavski* och *J. N. Drobnis* tillhörde.

Diversions- och skadegörelsearbetet inom industrin, huvudsakligast på företag, som har betydelse för försvaret, liksom också inom järnvägstrafiken, bedrevs av de i denna sak anklagade efter anvisningar av folkfienden *Trotski*, och på uppdrag och med direkt deltagelse av de tyska och japanska spionageväsendernas agenter, och bestod i att hindra produktionsplanerna, försämra produktionens kvalitet, organisera mordbrand, explosioner på fabrikerna eller i enskilda avdelningar och gruvor, att organisera tågolyckor, förstörelse av det rullande materialet och järnvägsspåren.

Vid organiseringen av diversionshandlingarna utgick de anklagade från anvisningen av folkfienden Trotski, om att ”rikta det kännbaraste slaget mot de känsligaste ställena”, kompletterade av *Pjatakovs, Livschitzs* och *Drobnis'* anvisningar om att inte rygga tillbaka för förlust av människoliv, ty ”ju flera offer dess bättre emedan det kommer att framkalla förbittring bland arbetarna”.

Inom den kemiska industrin har de anklagade *Rataitjak* och *Pusjin* på uppdrag av *Pjatakov* genomfört skadegörelsearbete med syfte på att hindra förverkligandet av statens produktionsplan, att förhala byggandet av nya fabriker och företag samt underhaltig kvalitet i nybyggena.

Dessutom har de anklagade *Rataitjak* och *Pusjin* under 1934-35 organiserat tre diversionsdåd på kvävekonstgödselkombinatet i Gorlovka, två av dem med explosioner, som krävde flera arbetares liv och förorsakade stora materiella förluster.

Diversionsdåd organiserades också på förslag av den anklagade *Rataitjak* på Voskresensk Kemiska kombinat och på Nevaverkstäderna.

Inom kol- och kemiska industrin i Kusnetskbassängen har de anklagade *Drobnis, Norkin, Sjestov* och *Stroilov* enligt anvisning av *Pjatakov* och *Muralov* bedrivit skadegörelse- och diversionsverksamhet med syfte att underminera kolutvinningen, förhala byggandet och

vidgandet av nya schakt och ett nytt kemiskt kombinat, ,genom att fylla brotten och schakten med och därmed skapa för arbetarna hälsofarliga och livsfarliga arbetsförhållanden, och den 23 september 1936 har medlemmarna i den lokala trotskistiska, organisationen på uppdrag av Drobnis organiserat en explosion i schaktet ”Centralnaja” vid Kemerovogruvorna, varigenom 10 arbetare dödades och 14 svårt skadades.

Inom järnvägstrafiken inriktades de anklagade *Serebrjakovs, Boguslavskis, Livschitzs, Knjasevs* och *Turoks* diversions- och skadegörelseverksamhet i överensstämmelse med riktlinjer från det sovjetfientliga trotskistiska centrum på att sabotera den statliga planen för lastningen av järnvägsvagnarna, synnerhet de viktigaste godstransporterna (kol, malm, spannmål), på att förstöra det rullande materielet (vagnar, lokomotiv) och järnvägsspåren samt att organisera tågolyckor i synnerhet med militärtåg.

Den anklagade *Knjasev* har efter anvisning av *Livschitz* och på uppdrag av det japanska spionageväsendets agent herr H., år 1935-36 organiserat och verkställt en rad av tågolyckor med gods-, passagerar- och militärtåg, som medfört förlust av människoliv, däribland urspåringen av militärtåget på stationen Sjumiha den 27 oktober 1935, varigenom 29 rödarmister dödades och 29 svårt skadades.

På direkt anvisning av folkfienden *L. Trotski*, har medlemmarna av det sovjetfientliga trotskistiska centrum *Pjatakov* och *Serebrjakov* förberett en rad diversionshandlingar inom den industri, som har betydelse för försvaret, liksom även på järnvägstrafikens viktigaste sträckor i händelse av ett militärt överfall mot Sovjetunionen.

Den anklagade *Norkin* har på anvisning av *Pjatakov* förberett mordbrand mot kemiska kombinatet i Kemerovo, vid tidpunkten för ett krigsutbrott.

Den anklagade *Knjasev* har på anvisning av *Livschitz* mottagit uppdraget att utföra det uppdrag som det japanska spionageväsendets agent herr H ... tilldelade honom att under kriget organisera explosioner på järnvägsanläggningarna, anlägga brand i militärförråden och på truppernas utspisningsställen, förorsaka tågolyckor med militärtåg liksom även att avsiktligt med ytterst smittosamma bakterier infektera de för trupptransporter avsedda militärtågen samt livsmedels- och sanitetspunkterna för Röda Arbetar- och Bondearméns avdelningar.

jämte diversions- och skadegörelseverksamheten har de anklagade *Livschitz, Knjasev, Turok, Stroilov, Sjestov, Rataitjak, Pusjin* och *Hrasje* på uppdrag av det trotskistiska sovjetfientliga centrum sysslat med att samla och till den tyska och japanska spionagetjänsten utlämna hemliga upplysningar av den viktigaste statliga betydelse.

De anklagade *Rataitjak, Pusjin* och *Hrasje* stod i förbindelse med agenterna för den tyska spionagetjänsten *Meyerovitz* och *Lenz*, till vilka de 1935-36 utlämnade strängt hemligt material om tillståndet och arbetet på de kemiska fabrikerna. *Pusjin* har 1935 till den tyska spionagetjänstens agent *Lenz* lämnat hemliga upplysningar om produktionens storlek på alla Sovjetunionens kemiska fabriker för 1934, programmet för arbetet på alla kemiska företag för 1935 och planen för byggandet av kvävekombinat, medan den anklagade *Rataitjak* levererade till densamma *Lenz* strängt hemligt material angående produktionen för 1934 och arbetsprogrammet för de krigskemiska fabrikerna under 1935.

De anklagade *Sjestov* och *Stroilov* stod i förbindelse med den tyska spionagetjänstens agenter *Sjebesto, Flessa, Floren, Sommeregger* o. a. och utlämnade till dem hemliga upplysningar om kol- och kemiska industrin i Kusnetskbassängen.

De anklagade *Livschitz, Knjasev* och *Turok* har systematiskt till den japanska spionagetjänstens agent herr H. utlämnat strängt hemliga upplysningar om järnvägarnas tekniska tillstånd och mobiliseringsberedskap i Sovjetunionen liksom även om militärtransporterna.

På direkt anvisning av folkfienden *L. Trotski* har det sovjetfientliga trotskistiska centrum bildat flera terroristgrupper i Moskva, Leningrad, Kiev, Rostov, Novosibirsk, Sotji och andra

städer i Sovjetunionen, vilka sysslade med att förbereda terrordåd mot SUKP(b)s och sovjet-regeringens ledare, kamraterna Stalin, Molotov, Kaganovitj, Vorosjilov, Ordsjonokidse, Jesjov, Sjdanov, Kosior, Eiche, Postysjev och Berija. Härvid leddes några av de terroristiska grupperna (i Moskva, Novosibirsk, Ukraina, Transkaukasien) direkt av medlemmarna av det sovjetfientliga trotskistiska centrum, de anklagade *Pjatakov* och *Serebrjakov*.

Vid organiserandet av terrorhandlingar försökte det sovjetfientliga trotskistiska centrum att för detta ändamål utnyttja SUKP(b)s och sovjetregeringens ledares resor ute i landet.

Så har Sjestov på hösten 1934 enligt anvisning av Muralov, försökt att föröva ett terrordåd mot ordföranden för Sovjetunionens Folkkommissariers Råd, kamrat V. M. Molotov under hans vistelse i Kusnetskbassängen, och för detta ändamål har medlemmen av den trotskistiska terroristlokal-gruppen, den anklagade *Arnold*, försökt att organisera en automobilolycka med den bil, vari kamrat V. M. Molotov färdades.

Dessutom har den anklagade *Sjestov* på uppdrag av *Pjatakov* och *Muralov* förberett ett terrordåd mot sekreteraren för SUKP(b)s Väst-Sibriska Distriktskommitté, kamrat R. I. Eiche, och den anklagade Arnold har under uppvigling av densamme Sjestov förberett ett terrordåd mot kamrat G. K. Ordsjonikidse.

På så sätt har Sovjet Unionens Högsta Domstols Militär Kollegium fastslagit att:

1. *Pjatakov, Serebrjakov, Radek* och *Sokolnikov* var medlemmar av, det sovjetfientliga trotskistiska centrum och på direkt anvisning av folkfienden *L. Trotski*, vilken befinner sig i utlandet, lett den förrädiska diversions-, skadegörelse-, spioneri och terroristiska verksamheten av den sovjetfientliga trotskistiska organisationen i Sovjetunionen, för att påskynda det militära angreppet på Sovjetunionen, medverka till de utländska angriparnas erövring av Sovjetunionens territorium, störta sovjetmakten, återupprätta kapitalismens och bourgeoisins makt d. v. s. har begått brott varom talas i par. 58-1-a, 58-8, 58-9, 58-11 i RSFSR:s strafflag.
II. De i den första punkten nämnda *Pjatakov* och *Serebrjakov* liksom också *Muralov, Drobnis, Livschitz, Boguslavski*, vilka var medlemmar av den sovjet-fientliga trotskistiska organisationen, organiserade och ledde direkt den förrädiska spionage-, diversions-, skadegörelse- och terroristverksamheten, d. v. s. har begått brott, varom talas i par. 58-1-a, 58-8, 58-9, 58-11 i RSFSRs strafflag.

III. *Knjasev, Rataitjak, Norkin, Sjestov, Turok, Pusjin* och *Hrasje*, som deltagit i den sovjet-fientliga trotskistiska organisationen, har utfört uppdrag av det sovjetfientliga trotskistiska centrum i den förrädiska spionage-, diversions, skadegörelse- och terroristverksamheten, d. v. s. har begått brott, varom talas i par. 58-1, 58-8, 58-9, 58-11 i RSFSRs strafflag.

IV. *Arnold*, som var medlem i den sovjetfientliga trotskistiska organisationen, försökte, uppeggad av de anklagade *Muralov* och *Sjestov*, att föröva terrordåd mot kamraterna Molotov och Ordsjonokidse, d. v. s. har begått brott, varom talas i par. 19-58-8 och 58-11 i RSFSRs strafflag.

V. *Stroilov* har delvis utfört några enskilda uppdrag ifråga om spionage och skadegörelse, d. v. s. har begått förbrytelser varom talas i par. 58-6, 58-7 i RSFSRs strafflag.

På grundval av ovanstående och enligt par. 319-320 i RSFSRs straff-rättegångsordning har Sovjet Unionens Högsta Domstols Militärkollegium

DÖMT:

1. *Pjatakov*, Juri (Georgi) Leonidovitj;

2. *Serebrjakov*, Leonid Petrovitj som medlemmar av det sovjetfientliga, trotskistiska centrum, vilka har organiserat och direkt lett den förrädiska spionage-, diversions-, skadegörelse- och terroristverksamheten till högsta kriminella straff – *arkebusering.*

3. *Muralov*, Nikolai Ivanovitj;

4. *Drobnis*, Jakob Naumovitj;

5. *Livschitz*, Jakob Abramovitj;

6. *Boguslaviski*, Michail Salomonovitj;

7. *Knjasev*, Ivan Alexandrovitj ;

8. *Rataitjak*, Stanislav Antonovitj;

9. *Norkin*, Boris Osipovitj;

10. *Sjestov*, Alexei Alexandrovitj;

11. *Turok*, Josep Dmitrievitj;

12. *Pusjin*, Gabriel Jefremovitj;

13. *Hrasje*, Ivan Josefovitj, som organisatörer och omedelbara förövare av de ovannämnda förbrytelserna till högsta kriminella straff – *arkebusering.*

14. *Sokolnikov*, Grigori Jakovlevitj och

15. *Radek*, Karl Bernhardovitj som medlemmar av det sovjetfientliga trotskistiska centrum, vilka är ansvariga för dess förrädiska verksamhet, men som icke direkt deltagit i organiserande och verkställandet av diversions-, skadegörelse-, spionage och terroristiska handlingar, till fängelsestraff i 10 år vardera.[16]

16. *Arnold*, Valentin Volfridovitj – till fängelsestraff i 10 år;

17. *Stroilov*, Michail Stephanovitj, på grundlag av omständigheter som nämnas i punkt V av denna dom till fängelsestraff i 8 år.

De till fängelsestraff dömda *Sokolnikov, Radek, Arnold* och *Stroilov* berövas, de politiska rättigheterna under en tid av 5 år.

All de dömdas egendom, som personligen tillhör dem, konfiskeras.

Folkfienderna *Trotski*, Leo Davidovitj och hans son *Sedov*, Leo Leovitj, som blev förvisade från Sovjetunionen 1929 och som på grund av Sovjetunionens centrala Exekutivkommittés beslut av den 20 februari 1932 berövats sitt medborgarskap i Sovjetunionen, vilka på grund av uttalanden av de anklagade *J. L. Pjatakov, K. B. Radek, A. A. Sjestov* och *N. I. Muralov*, också genom vittnesmål av de i denna sak hörda vittnena *V. G. Romm* och *D. P. Buhartsev*, såväl som genom material i detta mål blivit överbevisade om att ha direkt lett den förrädiska verksamhet, som bedrivits av det sovjetfientliga trotskistiska centrum, skall i den händelse de påträffas på Sovjetunionens territorium ögonblickligen häktas och ställas under dom av Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium.

Ordförande: Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium, Armémilitärjuristen V. ULRICH.

Medlemmar: Vice ordföranden för Sovjet Unionens Högsta Domstols Militärkollegium, Kårmilitärjuristen I. MATULEVITJ.

Medlemmen av Sovjet Unionens Högsta Domstols Militärkollegium divisions-militärjuristen N. RYTJKOV.

Ordföranden: Jag förklarar rättsförhandlingarna avslutade.

(Namnteckning)

Ordföranden:

Ordföranden för Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium
Armémilitärjuristen W. ULRICH

[16] Ingen av de två skulle överleva fängelsevistelsen: Radek mördades 19 maj 1939 i Verchneuralsk-fängelset (av 2 NKVD-officerare, Kubatkin och Stepanov), medan Sokolnikov mördades 21 maj iTobolsk-fängelset (även det mordet organiserat av Kubatkin). – *Red*

Sekreterare:
Militärjuristen av 1:a rangen
A. KOSTJUSJKO